

IOHANNIS HARTMANNI

MEDICINÆ DOCTORIS

ET

QVONDAM CHYMIATRIÆ in Academia Marpurgensi Professoris celeberrimi, Principúmque Hassiæ Archiatri

PRAXIS CHYMIATRICA

Edita à

IOHANNE MICHAELIS, PHILOsophiæ & Medicinæ Doctore, & Professore ibidem extraordinario : & Georgio Euerhardo Hartmanno Authoris Filio.

Huic postremæ editioni adiecti sunt propter affinitatem materiæ, tres Tractatus noui.

I. De Oleis variis Chymicè distillatis.

II. Basilica Antimonij Hameri Poppij Thallini.

III. Marci Cornachini D. M. Methodus, qua omnes Humani Corporis affectiones ab humoribus copia, vel qualitate peccantibus, Chymicè & Galenicè curantur.

GENEVÆ,

Sumptibus Samuelis Chouët.

M. DC. LIX.

ILLVSTRISSIMO AC CELSISSIMO PRINCIPI, AC DOMINO, DOMINO

WILHELMO

Hassiæ Landgrauio,

COMITI CANTINELBOCI DECIÆ, ZYGENHAINÆ ET Niddæ,&c.Reginę Regnique SVECIÆ Generali, Germanicæ libertatis Defensori acerrimo, Bonorum Studiorum fautori & promotori singulari.

Domino meo Clementissimo.

MAGNVM quidem esse ingenuè fateor, illustrissime & Celsissime Princeps, Domine clementissime, quod T.Celsitudinem pauculis hisce adire &

Chymiatrico hoc munuſculo ſalutare audeam. Sed ſi res æqua rationis ponderetur lance, propendere meum inſtitutum liquido apparebit. Cognitum namque eſt & more peruulgato receptum, quod cuncti, qui opus aliquod in lucem publicam emittere contendunt, illud Magnati & Mœcenati cuidam ſummo aut amicò Piladæo, aut Patrono inſcribere & conſecrare ſoleant, idque quatuor ob cauſas; Vt nimirum hoc ipſo non modo ſua nomina, ſed & ipſius patroni memoriam immortalitati quaſi deuoueant. Deinde vt patrocinium aduerſus liuidos caninoſque dentes, qui ſemper Theonino dente aliena rodere ſolent, ſua

verò

verò cernere, ac nihil, nisi quod ipsi faciunt, rectum putare assolent, sibi comparent & acquirant. Vt porrò illustre aliquod operi ipsi præfixum nomen sit, instar hederæ sub cuius signo, tanquam generosum vinum reposcatur, collaudetur & vendatur. Vt tandem obseruantiæ & gratitudinis debitę pro acceptis beneficiis testandæ publicum sit monumentum, & patroni humanitas & munificentia elucescat.

Hæ ipsæ causæ & me impulerunt vt T.C. Praxin hãc Chymiatricam parentis mei pię memoriæ inscribere & consecrare animum inducerem. Nam si tãta tamque varia in parentem

meum piæ memoriæ, inque me collata ingentia beneficia Alexandrina recésere vellem, dedicatoria hęc in volumen concresceret. Quare vt aliqua ex parte saltem, (quandoquidem ex toto impossibile est) gratum me erga T. C. exhibeam, praxin hanc Chymiatriciam inscribo, dico, dedico & consecro, submisse rogitans, vt sub T. C. patrocinio prodire, permittere & contra aduersorum Misochymicorum obtrectationes & calumnias praxin hanc ea, qua pollet authoritate & potestate, descendere velit. Valeat T. C. ad Nestoris annos ad Dei gloriam, Reipublicę Christianæ, libertatis Germanicæ defensionem, patriæ

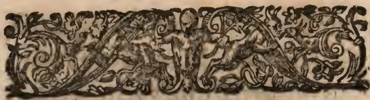
 pro-

protectionem, ſub indeſinenti DEI Ter. Opt. Max. tutela, qui ſolus gubernationes felices efficere poteſt, qui ſapientiam, per quam principes regunt, fortitudinem, per quam hoſtibus Eccleſiæ & libertatis Germaniæ ſe opponunt, oppugnant, largitur. Caſſellis Anno 1633.

Ill^{mæ} Celſitudinis

Subiectiſſimus & obſeruantiſſimus cliens

Georgius Euerhardus Hartmannus Philochymicus.

Præfatio ad Lectorem.

CVM praxis isthæc Chymiatrica clarissimi & excellentissimi Domini Doctoris Ioannis Hartmanni à diuersis & etiam exteris nationibus maximè desiderata, modò autem impressa ad manus meas peruenerit, exemplaria autem in copia propter tumultus bellicos, præsertim in inferiore Germania, Anglia & Gallia haberi non potuerint, consultum fore putaui, amice Lector, illam ipsam annexo de oleis arte Chymica destillandis tractatu nouo, in nullius tamen præiudicium vel fraudem sed potius ad maiorem autoris laudem & Reip. commodum ob materiæ præstantiam & affinitatem in hanc commodiorem formam conjicere & typis recudere. Quod vt æqui bonique consulas, obnixè rogo.

PRO-

PROOEMIVM.

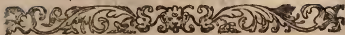
ELICITER in praxi Chymiatrica processuro ad 2. respiciendum. 1. Vt bene cognoscat morbum. 2. Vt remedia conuenientia & selectiora in promptu habeat. Prius cognoscitur ex Pathologia; Alterum ex Therapeusi; quæ tamen præcipuè est Chymica. In Pathologicis doctissimus Fernelius est consulendus: In Therapeusi, quæ in primis Pharmaciam spectat, hoc loco præstant chymica, scilicet specifica & quidem διπόειστα, in quibus duobus tota ratio medendi chymica consistit. Antequam igitur ad singularum partium morbos & symptomata perueniamus, non erit inutile præmittere vniuersalia medicamenta in certas classes redacta, ex quibus vniuersales curationes particularium morborum petendæ. Cum autem in Medica Praxi frequentissima

intentio & Euacuatio: Medicum eandem per medicamenta cita, tuta & iucunda ritè administrare callentem principalem Praxeos neruum callere meritò arbitramur. Igitur de morborum principalium cura tractaturi, operæpretium erit, vniuersalia illa euacuantia, quæ in singulis quasi morbis offerenda, præmittere.

Cùm autem natura per 4. vias ordinariè morbi mineram expellere soleat. 1. per superiora 2. per inferiora. 3. per vesicam vrinariam, & 4. per ambitum corporis, Medicus naturæ minister eam in his meritò imitatur, & propterea 4. euacuantium medicamentorum classes constituit, scilicet Vomitoriorum, Purgantium, Diureticorum & Diaphoreticorum, atque hæc pro diuersitate subiecti & morbi scilicet ex vegetabilibus, nunc ex mineralibus depromit.

Quemadmodum autem in singulis morbis hæc in vsum veniunt, ita sæpius ob virium imbecillitatem, aut doloris vehementiam nunc æger confortandus, nunc dolor mitigandus, nunc confortantia & anodyna adhibet, quæ particularibus curis præmittenda.

DIGE-

DIGESTIVA.

INTER Digestiua familiaria præter cætera in dogmatica Medicina vsitata interdum etiam ab ipsis ægrotis requisita maximè in vsu sunt, Tartarus Vitriolatus in primis à Crollio descriptus, ex quo est digestiuum ibid. Istud eo modo in vino sc. dissolutum, cum passulis & cinnamomo coctũ, quem docet Crollius, paratum, etiam ostensum vnicum est, quod debito modo exhibitum, in morbis contumacibus & chronicis digestione & mitigatione egentibus plurimum potest.

II. Est Crystallus Tartari à Quercet. sæpe laudatus, & hactenus vsu quoque confirmatus, vulgò vocant Cremorem Tartari. Eius vsus quoque valdè conueniens morbis multis, digestione opus habẽtibus: in primis verò ad calculum renum vel vesicæ, de quo infrà maximè est accommodatus. Dosis huius est à ʒß ad ʒj. In melancholia summum est deopilatiuum tam alui, quàm Tartari in venis Mesaraicis stabulantis. Datur in iusculo carnium vel vino sæpius dosin reiterando. *Tartari Crystall.*

VOMITORIA.

Inter Vomitoria primum tenet locum *aq. Benedicta* à Martin.Rulando propriè ita dicta.

II. Est *Syrupus ex aqua Benedict.* de quo in notis ad Crollium.

III. *Sal album*: huius autem vsus rarior; à ʒß ad ʒj. in aqua menthæ aut hordei dissoluta vomitũ mouet *Vitriolum album* si purius desideras, dissolue illud in aqua cent.min. solutum filtra, coa- *Sal album.*

gula, iterum solue, filtra & coagula idq; tertia vice. Vltimò dissolue in aq.ros. solutum filtra; & in cineribus calidis per 6. dies digere, fæces fundum petentes separa, quod clarum euapora ad siccitatem. Dosis ℈ij, cum cons. Ros. vino, hydromel. vel ptisana addito ad libitum Syr. acetos. vel oxymel.

IV. *Gilla Paracelsi*, vt extat apud Croll.

Vomitoriũ Plateri. V. *Vomitorium Plateri ex nucibus viridibus*, Raphano & acet. vini.

℞ nuc. iugland. circa fest. Ioh. collectar.
rad. raphan. an. part. ij.
aceti vini destillat. part. iij.

Conquassatis nucibus & raphano fiat digestio leni calore per dies 5. vel 6. postea destilla per Alemb. ex B. Dos. ℥iii. ℥ß, fortificatur cum aq. bened. dimidia dosi, vel etiam 3. aut 4. parte.

Vomitiu. Conradinũ. VI. *Vomitiuum Conradinum*, de quo ad Croll.

Ramenta vnguium. VII. *Ramenta vnguium*, in vino vel alio liquore.

NB. In hydrope si segmenta vnguium digitorum & pedum vmbilico ægri imponantur, miraculosè dicunt aquam expellere, D. C. H. Basil.

Coagulum. Asari. VIII. *Coagulum Asari*, ex asaro toto. h. e. rad. & fol. cum spir. vini extrahitur tinctura, quæ cum Sale purificato eiusdem coniungitur, & facta in MB lento igne digestione sp. vini in B. abstrahitur ad consistentiam vel coagulum.

Alia præparatio. CLARIVS: Mense Maio ℞ rad. asar. q. s. cum foliis, quæ in vmbra diligenter exsiccētur & earum pars quarta conquassetur, postea & ipsi in phiola affundatur sp. vini rectificatus, vt 4. dig. emineat: Phiola optimè obturata in loco calido ponatur, vt spiritus vini colore è viridi flauo tingatur.

tur. Spiritus tinctus decantatur à fæcibus & in vase clauso seruatur. Ex partibus residuis tribus in cinerem combustis aqua calida Salem extrahe, hic siccatus in Crucibulo ad ignem patentem funditur. Remotus fluens ab igne soluitur in aq. calida & digeritur, iterumque exsiccatur. Huic sali tinctura suprà (pag. præced.) parata prius per chartam bibulam filtrata, superfunditur, & in cucurbita sp. vini igne lento abstrahitur ad consistentiam mellis. Huius ℈j ad ℈ij vel ʒj, in ptisanæ insculo exhibetur; hydromel, hydreleo in morbis, vbi vomitiuis opus est. Alij tantùm folia Asari num. iiij, in vino per horas 6. aut 8. macerant, vinumque leniter expressis foliis exhibent sine molestia vomunt. *fol. Asari*

IX. ℞ Antim. ℔j, succi berber. ℔vj. stent in sole aut loco calido per mēsem vnum, postea succum effunde, extrahe aq. ad consistentiam syrupi, quem reserua ad exsiccanda vlcera. Olei residui gut. 20. ad summum mouēt vomitum absque violentia: frequens est Wertembergero Basileæ. *Oleum Antimonij cum Berber.*

X. Aqua Vomitoria præstantissima: ℞ Vitri Antim. hyacinthin. more Matthiol. præparati & in puluerem subtilem redacti, Salis Cardui ben. an gr. XL. aq. Veron ℥v. aq. Cinam. gut. xxx. infundantur in B. tepido per hor. 24. postea colentur per chartam & seruentur. De quo patienti ʒ. 4. 5. vel 6. ʒ, secundùm quod repletus, robustus, facilis, vel difficilis fuerit ad purgandum, detur. *aq. Vomitoria præstantissima.*

XI. Vitriolum vomitiuum simul & purgans in febribus laudatissimum remedium, & purgans frigidum Angeli Salæ, vide notas ad Croll. *Vitriolum vomitiuū.*

XII. Aqua Benedicta Rulandi etiam insigne Vo- *Aqua Bened. Rulandi præparatio.*

mitorium est quod ita paratur, ℞ hepar. antimon. ex ant. & Vitriolo part. æq. facti per hor. 5. in aq. ebulliat, hinc resideat & aqua clara à fæcibus separata per pannum laneum traiiciatur, & relinquatur per noctem, vt resideat rubedo in fundo, aut inspergantur gutt. aliquot aceti, vt rubedo ad fundum præcipitetur. Aqua Vitriolo impragnata separetur, aliaque affusa lauetur, vt omnem salsedinem Corpus deponat, aqua decantata exsiccetur crocus. Eius ℈i, maceratur in ℥iiij vel v, vini albi, alteriusve liquoris conuenientis in loco calido per noctem, aut si statim opus habeat, bulliat in eodem liquore, Colatura propinetur calida vel frigida. Vires & vsum, cautelasque huius vide in notis ad Crollium.

Extract. XIII. Extractum Ellebori.

℞ Rad. cycl.am. bryoniæ an. ℥ij.
Ellebori albi ℥j.

probè mundatas, lotas, viciſſimque exſiccatas cōminue in puluerem, cui affunde sp. V. ad eminēt. 4. digit. digerātur in loco calido per 3. dies dein lētiſſimo igne sp. V. destilla, & caue, ne ignis vehementia materia comburatur. Quare præstat eam, cū ad mellis cōsistētiā destillata est, eximere, & in scutella vitrea leni calore exsiccare. Materiā exsiccatam viciſſim cōminue, & spiritum V. antea abstractū reaffunde, relinque in calido per 2. noctes, postea filtra, liquorem filtratum vsui reserua. Eius gutt. 6. vel 8. in haustu aquæ tepidæ, vini, aut si fortius desideres vomitorium, decocti sem. Raphani cum syr, acetosæ simpl. ad libitum exhibētur, ad excitandum sine animi molestia vomitum.

Electuar. XIV. Electuarium Antimonij.

℞ Vi-

℞ Vitri antimonij per se sine borrace fusi in tenuissimum puluerem redacti ℥ij, instilla sp. vitrioli ʒij, ac misce diligenter in mortario vel super porphyrium, & postea puluerem in scutella ad lentũ ignem exsicca. Hunc puluerẽ misce cũ speciebus enumeratis à Crollio in Electuario Anti. Antimonij

XV. Non dissimili virtute præditi sunt fl. antimonij & vitrum eiusdem si per noctem infundantur in vino vel alio liquore cõuenienti (v.g. in aq. Cardui bened. ℥iij, Cinam. ℥j) à ℈ß ad ℈j, & manè vinum clarum decantatum exhibeatur: si v. in promptu vomitiuum habere animus sit, infundi possunt ℥j flor. antimonij vel Croci vel vitri, in ℔iiij vel circiter vini albi, aut aq. Cardui bened. addita pauca aq. Cinam. & in vase bene clauso adseruati. Liquoris, cùm opus, dabit ℥iij vel iiij. Colentur & exhibeantur vel per se, vel cum syr. acetosæ vel oxymel. simpl. flor. Antimonij & vitrum

XVI. Alij Gummi guttæ gr. aliquot (3) cum gut. ij ol. Cinam. aut aq. eiusdem in pingui iusculo exhibent. Gummi gutt.

NB.

Si vomitus vt purgatio à datis his medicamentis nimium subsequatur, præsentaneum est remedium potus lactis cocti cum pane, aut cochleari. Syr. de mastich. aut Theriaca antiqua statimque cibum aut panem tinctum vino grosso exhibere. Prodest etiam Emplastrum de crusta panis vẽtriculo imponere, & plantis pedum: Præsentaneum quoque remedium est, si offeratur pil. j. laudani opiati: Interdum prodest, si æger ad vomitũ non admodum procliuis est, naturam iuuare iusculo exhibito sine pane, aut aq. hordeacea, hydreleo.

CATHARTICA VEGETABILIA.

Puluis Diasenæ. I. Puluis Diasenæ laxatiuus.

℞ *fol. sen. mund.*
Crem. Tartari ana ℥j;
Sem. anisi;
Caryophyll.
Cassiæ ligneæ;
Galang.
*Diagr. an.*ʒj.

puluerisa subtilissimè. Dosis à ʒß ad ʒjß in substantia ad summum in conuenienti liquore. In infusione dos. est ad ℥ß.

Panchimagogon vegetabile. II. Panchymagoga vegetabilia Crollij, & illud quod à me additum est, aut aliud, quod ex vtroque componitur. Dosis à gr.xvj ad ʒß, videatur in notis Crollianis.

Extractum Rhabarbari. III. Extractũ Rhabarbari, quod nullo alio modo fit, quã per aq. Cichor. vel Endiu aut Cẽt. min. cum gutt. aliquot ol. tartari sine vlla compositione alia. Acui tamen illud potest necessitate requirente cum diagr. it. cum gutt. gum. Elaterio præparatis, nempe per leuigationem in marmore cũ gutt. aliquot sp. vitrioli & ol. anisi, fœnic. Cinam. angelic. citri pro ratione morbi & patientis.

IV. Tale quoque est extractum senæ cum aq. Cinam. eodem modo cum extr. Rhabarb. paratum. Dosis horum à ℈j ad ℈ij.

Extractum Senæ. V. Extractum Mechocannæ cum aceto factum, & ad piceam substantiam redactum.

VI. Extr. radic. Esulæ min. eodem modo paratum. Vide notas ad Crollium.

Elleb. nigri. VII. Extr. rad. Elleb. nigri veri cum aq. maior. vel melis. & ol. tartari. Dos. à ℈ß, ad gr.xvj. vel

etiam

etiam xx. nonnulli extrahunt cum vino bono. vide Crollianas notas.

VIII. His annumerantur rad. Ellebor. præparatæ per phlegma vitrioli, quod absoluitur hoc modo.

♃ Rad. Elleb. veri, irrora cum phlegmate vitrioli, quod nempe in rectificatione sp. vitrioli primo loco prodit, pone in scutella vitrea ad lentum calorem cinerum, subinde cum spatula lignea mouendo, fœtor nimirum exhalans ex ipsis radicibus earum venenositatem secum rapit: perge irrorando amplius, & detinendo in leni calore, donec nempe fœtor omnis abactus, radices relinquat grati odoris, & summè nigricantes. Exsiccentur leniter, quanquam subinde quasi madore perfusæ maneant. Dos. à ℈ß ad ℈j

IX. Extract. Colocynthidos.

X. Scammonium simul cum aceto elaboratum, aut Extr. scamm. per se simpliciter cum aceto factum. Dos. à gr. viij. ad xij.

XI. Huc referendus est spir. vitæ aureus Rulandi, qui nil aliud est, quàm essentia trochiscor. Alhand. cum sp. Vini Maluatici id est, Maluatico destillato extracta. Dos. à ℥ß ad ℥j.

XII. Specificum purgans Paracelsi. Vide notas ad Crollium.

ELECTVARIVM DE foliis Senæ.

♃ Cinam. el. ʒvj, fol. sen. Or. ſſ. ℥v. F. infusio in vini generosi ℔ iiij per biduum in loco tepido. Hinc leuiter bulliant & exprimantur. Cum colatura extrahe pulpam passularum in aq. coctarum ℥ix. adde pulpæ cassiæ ℥vj, & si fortius desideras

Elect. lenit. ℥ ij. ol.nuc. mosch. per express. fact. ʒß.F.Elect.Dosis ʒ vj. ad viij. vel x.per se,vel cum ʒß.ad ℈ j.diatartari.

PANCHYMAGOGON VEGETABILE.

℞ Colocynth. inueterat. ab arillis & nucleis purgatæ ʒ vj.fol.sen. Orient. sine stipitibus ℥ iiij, Rhab.℥ß,sem.Ebuli ℥jß,rad.Elleb.nigr.præparat. agar.trochisc.an.℥ j. Cinam.Caryoph.an.ʒ ij.Cōtusa infundantur in sp. V. non rectificato ad eminēt.3.digit.matracio optime clauso per 16.dies in loco calido digere,vt sp.V.tingatur, tinctū effunde, aliumque affunde toties, donec non amplius tingatur.Hinc ℞ Elaterij ℥ ij,aloes succotr.℥ j,infunde in sp. V. bono additis aliquot guttis sp. Vitrioli aut ol.Sulphuris per Camp. per dies in loco calido, matracio exacte clauso. Hinc materia per filtrum trajiciatur, digitis exprimatur & inspissetur calore lento, atque cum extracto superius facto coniungatur. ℞ Etiam scammon. optim.q.v. in marmore tenuissime tere,& imbibe sp.vitrioli addendo gutt.aliquot ol. anisi (e.g.ad.℥ j.scamm. additur sp. vitrioli vel olei sulphuris ℈ß, ol. anis. gutt. 6.) diligenter subige ad massam instar picis viscidam.Hæc tinctura optime corrigit scammonium. Nam cum exsuperante calefaciendi potestate polleat, quæ à Mercurio & Sale volatili dependet, hac via mordicans Sal per mortificationem ab actione contraria sp. vitrioli & ol. anisi profecta, retunditur, & ad beneficam operationem redigitur. Massam dictam cum aq. ros. aut Maioran. extractam ad siccitatem euapora. ℞ nunc Extractum superius puluerisatum, & adde Extr.scā.ʒvj,ol.nuc.mosc.per expr.ʒ ij,M.in mortario

tario & ad vsus serua. Dosis à gr.xiij ad ℈j. vel ʒß. in forma pilul. in prunis aut passulis vel pomo cocto. Potest etiam Extr. scāmonij solū propinari à gr.xij. ad xx. cum syr. Ros. solut. in pilul. redactum. Purgat etiā leniter & sine molestia. Idē etiā Extr. potest vicem supplere Colocynth. ad incorporādum Mercurium quouismodo præparatum.

EXTRACTVM SEV RESINA Scammonij.

℞ scamm. opt. ℥j. in mortario, reduc. in puluerem pistilo oleo amygd. d. illito, in matracium pone superfundendo aquam Endiu. vel Rosar. ad emin. 3. dig. in loco calido per 3. dies vas optime clausum reponatur. Aquam colore obscuro tinctā decanta à fæcibus, filtra & in calorę blandissimo aut MB. menstruum aufer, vt remaneat Extract. Scamm. in forma pulueris. Huius gr. iiij. v. vj. cum ℈j. tartari vitriolati exhibe, vel quod melius:

Tartarus vitriolatus tinctura scammonij impraegnatus. ℞ postquam tincturam scammonij filtraueris, eam cum ʒij. tartari vitriolati coniunge, coniunctam in B. loca, menstruumque inde ad siccitatem euoca. *Tartarus vitriolatus Scammoniatus.*

Purgat per inferiora, & omnes obstructiones tollit, si misceatur cum Cathartico v. gr. panchymagogo vel offeratur in syr. rosar. sol. vel violarum vel melle rosar. solut. Vt: ℞ tartari vitriolati ℈j. mell. ros. solut. ℥j, vini Enulati ℥ij. M.

In hydrope ad crassos & serosos humores expurgādos: in febribus Melancholicis & phlegmaticis commóde datur cum oxymelle elleborato, & aq. vel decocto buglossæ. In Quartana præmissis vniuersalibus vtiles sunt pilulæ subsequentes:

Pillula in quartana.

℞ *Extr. Chamædr.*
Cent. min. an. ℈ß,
Pip. nigr. gr. iiij,
Ol. anis. gr. iij,
Cinam. gr. ij.

M. accipe vnam atque alteram horis matutinis.

Cremor tartari assumitur in iusculis conuenientibus aut in quibus rad. fœnic. petroselin. fuerint decoctæ, à ʒß ad ʒj. aut etiam ʒij. Stimulus adjici potest ex sale gem. vel diagr. Exempl. gr. ℞ Crem. tartari ʒj, diagr. gr. iij, M. in iusculo, 3. horis ante cibum exhibeatur. Vel ℞ Gum. gutt. gr. vj. Crem. tartari ℈j. M.

In Melancholia Hypochondriaca nihil felicius: Nam si aliquot diebus eius ʒß. vel ℈ij, in iusculo cum Capparum decocto exhibeantur, & exterius ad hypochondr. sinistra emplastrum ex Ammoniaco gummate in aceto scillitico applicetur, senibus maximè & qui obstructâ sunt aluo, conducit.

In obstructionibus ℞ Crem. tartari ʒß, tartari vitriolati ʒß. vel Crem. tartari ʒiiij. sal. absinth. ʒj. F. puluis.

Insigne euadit Catharticū, si tartari Crem. ʒß, tart. vitriol. ℈j. addatur in bile educendà, Extr. scamm. gr. viij. vel x. in iusculo vel vino, non tātum omnes impuritates laxando aluum educit, sed & summum est aperitiuum, vnde loco digestiui vel deobstruentis, in quibusvis obstrūctionibus exhiberi potest, ante vsum Catharticorum. Modus exhibendi talis est: ℞ Crem. tartari ʒß ad ʒj. tartari vitriolati à ℈j. ad ʒß. Detur in iusculo, si loco aperitiui vel digestiui vti iis velis, dentur bis in die ad ʒj.

ad ʒj, tribus horis ante paſtum cum iuſculo vel Elect. de ſenna ʒ ij, aut cum ſyr.de Canella vel alio quocunque appropriato Electuario liquido aut ſyr. Patiens eo ſumto parum deambulando ſe exerceat.

ANISVM LAXATIVVM.

Aniſum laxatiuum fit, quando Confect. aniſi ad ℥ ſingulas ℈ij. ſcamm. pulueriſati (& ſi lubet mercurij vitæ aut dulcis ad libitum) adduntur. Item non videtur incongruum, ſi cum infuſ.flor. antim.aut croci Metall.aut vitri antim.diſſoluatur ſaccharum,quo ad confectionem vtimur (ſed hoc modo Cathartica erunt.) cum ſacch.roſ. vt docet Croll.inter conficiendum aſpergantur. Aut ſi vis præparatur ſcammonium h. m. Inter pulueriſandum inſpergantur guttæ aliquot ſp.vitrioli,exactè trituretur,exſiccetur ſcamm. iterumque pulueriſetur.Doſis aniſi à ʒj.infantibus & aliis. *Aniſum Laxatiuum.*

PASSVLÆ LAXATIVÆ.

Paſſulæ laxatiuæ fiunt, ſi in decocto quocumque purgante paſſulæ macerentur; maceratæ pro quantitate decocti imbibiti adſumuntur. Eas ſi fortiores deſideras adde infuſ.flor. antim.vel vitri antim aut quod melius,Croci Metall.ad libitum.

CATHARTICA MINERALIA.

I. Mercur. Dulc. ſeu Panchymagog. Quercet. fortificatus cum Mercur.vitæ, ita vt gr.xvj. iſtius capiant gr.ij Mercur.vitæ.

N B. Hæc mixtura diligenter marmore per aliquot horas eſt læuiganda, ſic enim vis vomitiua Mercur.vitę torpet,& ille cum Mercur,dulç. tantũ per inferiora purgat blandè,

II. Pilulæ ex flor. antim. correctis tantum per inferiora purgantes.

III. Puluis Emeticus ſeu Mercur. vitæ vel flores butyri, antim. qui etiam inter vomitiua locum habent, quantum & vomitionibus & purgationibus indulgendum. Tales ſunt fl. antimonij correcti, ſeu in oleum butyraceum conuerſi, & in aq. communi præcipitati. Vis enim vomendi adimitur, ſi aliquandiu cum Sale communi læuigêtur in marmore, & poſteaquam Sal per edulcorationem cum aq. cõmuni fuerit ablatum, puluis reſiduus in cõſueta priori doſi exhibitus tantũ aluum mouet.

IV. Sol vitæ vel præcipit. à Rhenan. pag. 34. & 35. Sol puteo emergente deſcriptus.

V. Mercur. Crollij.

VI. Arcanum Corallinum Paracelſi in Baſil. Crollij elaboratum.

VII. Oleum antim. dulce. antim. calcinetur ad ſummam albedinem, dein acetum (alij ſp. vini ſumunt) in Baln. eſſentia ſalina extrahitur, abſtrahitur acetum & aq. pluuiali de nouo eadem eſſentia extrahitur, trajicitur per chartam bibulam aliquoties. Hunc laborem repetendo fit Sal nitidiſſimum, quod in cella frigida liqueſcit, & ſoluitur in ol rubicundum, quod inſtar ſacchari dulce. Huius gut. vij. per aluum clementer purgant.

℞ Antim. fuſum cum Marte, & poſtea calcina cum ſulphure, poſtea per ſe, vt pro vitro, & habes ol. antim dulce adſtrictiuum.

Succinum. VIII. *Succinum* Antim. Mercur. vitæ vulgaris in retorta partes volatiles igne lẽto euocari, & in oleo deſtillari poſſunt, reliquum ſi in Crucibulo fundatur, conſit inde vitrum colore ſuccini fere.

Doſ.

Dos.gr.ij.vel iij.per se vel infuso.

IX. *Vitrum purgans.* Vitrum antim. in veram Chilistem laxatiuam abit modo sequenti: ℞ Vitr. antim.puluerisati ℥ j, instilla sp.vitrioli opt.rectif. ℥ j.M.diligenter in mortario & in catino ad ignẽ lentum exsicca,& denuò eandem quantitatem sp. vitrioli affunde, atque iterum exsicca, idque septies repete, semper prouidendo, vt puluis bene exsiccetur.Interim ℞ mastich. ℥ j, affunde illi sp. V.℔ j.digere per 4.hor.Hinc sp.Vini decanta atq; in eo vitrum antim.præparatum per 3.dies macera.Hinc flores seu Vitrũ cum sp.V. in crucibulum inde,& sp.V. accende,vt totus flagret, quod vt eo rectius fiat,cũ flammam non amplius cõcipit materia,in igne rotæ colloca crucibulum,vt totus sp. V.exhalet.Puluis residuus lento igne cinerum per 12.hor.in scutella vitrea exsiccetur. Dos. à gr.iiij. *Vitrum antimon purgans.*

Dicta hæc Medicamenta vt cum maiori voluptate assumantur, misceri poterunt cum conseru. Rosar.aut quacunque alia, aut Cons. sacch.rosat. ad iustam consistentiam. Cum adhuc calet, ex catino eximatur, & super tabulam mundam extendatur,& cum cultro designata magnitudine tabularum,in singulas tabulas inde iiij. gr. vitri. aut fl. antim. puluerisat. sic aptè formentur tabulæ, quas exsicca. Vel ℞ Sacch. rosat. cum pauca aq. ros. in mortario contunde, vt fiat massa. Huius ℞ quantumlibet, eique admisce dosim antim. præparati, & cum instrumento apto manu tabellam forma, & sic procede, donec habeatur quantitas. Vel subigatur farina cum aq. rosar. & Cinanom. addito, vt fiat massa. Ex hac duas placentulas informam oblatæ formes, in

instrumento proprio coque, singulisque insperge dosin Vitri antim. præparati. Vel pyra moschatella conficimus, & in singulis fiat foramen; cui indatur dosis dicti purgantis, iterum proprio operculo exactè claudantur, & conficiatur Confectura humida sicca. Idem in aliis fructibus conficiendis fieri potest.

Mercurius laxatiuus. X. *Mercurius laxatiuus.* ℞ Mercur. viui q.v. superfunde ol. Sulphur. per camp. facti, aut ol. vitrioli, vt digitum transuersum superemineat, hinc in arena calida tamdiu pone, donec materia calida in vase coaguletur, quod fiet intra 3. hor. matracium saltem papyro tegatur, quo spiritibus volatilibus exitus pateat. Hinc fracto matracio materiam aufer, & si quid fortè Mercur. viui adhuc in fundo restat, illum separa, materiam puluerisatam in Crucibulo inde, & igne patenti per horam digere, vt totus rubeat in igne. Hinc ab igne remoto Crucibulo materiam in aq. calidam injice, & conuertetur in puluerem flauissimum, qui abiecta aq. alia adhuc affusa lauetur, & postea exsiccetur. Hinc in matracium indatur, & cum sp. V. digeratur per 25. dies. Hinc sp. V. decantetur, & super candens ferrum Mercur. ponatur, vt optimè exsiccetur. Dosis à gr. vj. ad x.

NB. Mercur. dulcis sublimatus ad gr. xvj. exhibitus, in corpore valde cacochymo plus purgat, quàm in alio non ita cacochymo gr. xxx.

Panacæa Mercurij alba. XI. *Panacæa Mercur. alba vulgaris.* Mercur. in Aq. fort. dissoluitur, in solutionem aqua salsa infunditur, vt Mercur. ad fundum præcipitetur, qui ab omni salsedine per reiteratas ablutiones liberatus

ratus exhibetur cum Terebinth. à gr. v. ad x. vel xvj.

XII. *Flores antimonij correcti.* Fiant primò flores antimonij albi seq. modo: sumatur olla aut cucurbita fictilis ampla, iuxta fundum perforata, cui in furnum locatæ applicetur perforatæ aliæ 4. vel 5. inuicem se excipientes, in summitate apponatur Alembicus rostratus, accendatur ignis lentus, donec per gradus vas inferius candescat. Hine de antimonio puluerisato per foramen in infima olla relictum injiciatur ad ℥ß, quo iniecto statim eleuantur flores in superpositas ollas, foramen subinde exactè claudatur operculo apto: Relinquantur per hor. continuando ignem, vt olla inferior candeat, hora elapsa aliam ℥ß. antimon. puluerisati injice, iterumque per hor. relinque. Hic labor, quoties visum fuerit, repetatur. In principio semper aliquid phlegmatis per Alembicum distillare solet, quod cum stillarit, rostrum claudatur charta, & sublimatio, vt dictum, continuetur. Floribus h. m. præparatis destillatur ex melle aqua, lento cinerum calore aut Balnei, quæ primò exit, insipida (quæ enim hanc sequitur, instar aceti acris est) cum æq. portione sp. V. rectificati misce, & in phiolam super flores affunde, ad enim. 4. dig. Circulentur h. m. flores in Sole, vel alio loco calido per mensem, postea menstruo abiecto flores exsicca leni calore & serua. Videbis violentiam florum antimonij, quæ à cruditate erat per coctionem & nobilis menstrui præsentiam concoctam & sublatam esse, ac tantum sedes mouere sine omni vomitu. Dos. à gr. v, ad vj, vel vij.

Flores Antimonij Correcti.

XIII. Mercur. cum sole. ℞ Solis fini part. j.

Mercur. cũ Sole præparatio.

Mercur.viui part.vi.fiat ſecundum artem amalgama, Mercur. ab amalgamate ſuper ignem lentum carbonum euolare ſine in tigillo,remanebit Calx Solis in fundo. Calcem iterum cum aliis part. vj. Mercur. ſ. a. amalgama optime agitando, vt calx omnis in Mercur.diſſoluatur,& vnum corpus homogeneum appareat.Amalgama hoc inde retortę paruæ lutatæ & ſuperfunde Aq.fort. ad eminent. 3.dig. retortam in cineribus loca per diem ad digerendum igne mediocri. Die ſeq. igne fortiori collige Aq.fort.in recipiens retortæ appoſitum,& ignem ſub finem auge, vt fundus retortæ incandeſcat,& omnes ſp.Aq. fort.corroſiui deſtillent. Vaſis refrigeratis materiam exime, tere, iterumq; retortæ inde,& ſuperfunde Aq. fort. ante abſtra-ctam,iterumq; igne forti aren. diſtilla,vt prius,vt retorta in fundo incandeſcat. Vaſis refrigeratis materiam in retorta contentam rubicundiſſima exime,abjiciẽdo illud, quod forte ad latera retortæ ſublimatum eſt. Hinc ♃ laminam ferreã quadratam,quam in igne, vt incandeſcat,tene. Cum optime candet, inſperge puluerẽ Mercurialem,vt optime exſiccetur, & quod volatile reſtat,euaporet;cum ferrum frigere incipit materiam aufer,& in vaſe clauſo ad vſum adſerua. Lente ſine omni etiam vomitu, niſi ſcil. ſuperioris vẽtris regio ſiue ventriculus quibuſlibet impuritatum mineris refertus ſit,per ſeceſſum purgat.Doſ.à gr.iij.ad viiij. cum paucul.Terebinth.aut Extr.colocynth.aut in horum defectu cum pil. Coch.min.aut aliis.Summum arcanum in hydrope, lue gallica, & omnibus cutaneis affectibus, & defluxionibus, & vbi corpus ſcatet pituitoſis humiditatibus.

NB. In

NB. In exhibitione Mercur. quomodocunque parati notandum, 1. conuenientissimam omnium exhibendi formam esse pilulas, ne scil. Mercur. mora nimia in palato noxam adferat, mouendo ptyalismum, & tonsillarum tumorem inferendo, attractis ad palatum vndique humoribus tenuioribus propria quadam naturæ familiaritate. *Cautela in exhibitione Mercurialium.*

2. Incorporando Mercur. semper consultum est addere gut. 1. & alteram ol. Sulphur. quia hoc ipsius malignitatem compescit, volatilitatemque, quia sursum tendit, figit, & symptomata; quæ infert, corrigit.

3. Vt ad summum post sumptum Mercur. (hor. 2. post) detur iusculum, & cibus dimidia hora post, ne diutius in vētricolo hęreat.

4. Ne exhibeatur frequētius biliosis, quia educendo serosam humiditatem frenum bilis nocumento illis esse poterit.

5. Vt exhibeatur cum Terebinth. aut Extr. Colocynth. seq. ℞ Colocynth. non recentis sed ab annis aliquot reseruatæ sine interioribus arillis & nucleolis ℔ß, scam. pur. ℥iiij, incisa extrahantur cum sp. V. antea vsurpato, seu non rectificato; reiectis fecibus menstruum tinctum cucurbitæ indatur & per MB. sp. V. vsque ad mellis seu pilularum consistentiam reuocetur.

DIAPHORETICA.

1. Bezoardicum minerale simplex: Dos. gr. vj. ad xii. vel plura, in vehiculo conuenienti, vno aq. Card. bened. Cinam. aut Theriac. vide notas ad Crollium. *Bezoard. simplex.*

II. Bezoardicum minerale solare dos. eadem.

Bezoard. Solare.

III. Bezoardicum lunare, quod fit hoc modo: Luna in Aq. fort. soluitur, digeritur, tamdiu, donec solutio fiat viridiuscula, abstrahe (per alembicum ad mellaginem) Aq. fort. & ex Luna cum sp. V. tincturam extrahe viridem, hanc extractam repete, donec non amplius tingatur. Viciſſim sp. V. ablato remanentem tincturam proportione suboctupla ad butyrum (butyro antimon. in sp. vitrioli soluto iunge, & l.a. distillando ad siccitatem bis terve fixa, eodem modo quo Bezoardicum commune figitur) Bezoardicum minerale simplex. Dos. eadem.

Bezoard. Lunare.

Antimonium diaphoreticum.

IV. Antimonium Diaphoreticum seu fl. antimonij albi fixi. Dosis à ℈ß. ad ℈j, nonnunquam etiam vltra cum conseru. Rosar. vel aq. conuenienti cum particula Theriac. vet. vitiosos humores per sudorem pellit optimè.

Panacea seu sulphur antimonij fixum.

V. *Panacea seu sulphur antimonij fixum* fit hoc modo: Ex Cinnabari antimonij post destillatum butyrum antimon. in collo retortæ colecto, primū eliciatur sulphur rubrum h.m. Fiat lixiuiū fortiſſimum ex cineribus clauellatis vel calce viua, vt moris est, cum quo exactè purificato perque filtrum traiecto cinnabaris antimon. puluerisata ebulliat per 3. vel 4. hor. in cacabo ferreo. Lixiuium redditur rubicundum (propter sulphur) argentum verò viuum in fundo fluit currēs. Tinctum lixiuiū per inclinationē separatum & adhuc calidum per chartam bibulam colatur & reponitur per hor. aliquot, atq; ita sulphur antimonij fundum petet in forma pulueris rubri, quod à lixiuio separatum deinceps edulcorandum est aq. com-

muni,

muni, postea lento calore exsiccandum. Huius sulphur.& Reguli antimon.℞ an.v.gr. ℥j ol. Sulphur. per Camp. facti vel ol. vitrioli ℥iij, digere per aliquot noctes & dies in retorta vitrea in loco calido, deinde destilla ex aren. ter (ad minimum, & quinquies) cohobando, vrge postrema vice ignem quarti gradus per 12.hor.& erit totum fixum in igne manens, quod exime & cum aqua ros.laua.Huius ℞℥j.Salis seu mag. Corall.ʒ ij.M. exocte & F. puluis. Panacææ seu Sulphuris Antimon.dos.à gr.x.ad xv. Est egregium sudoriferum, præsertim in morbis malignis & epidemicis in aq.appropriatis sudoriferis.Datur in conseru.aliqua vel mithrid.vel cum decocto rasuræ CC.

VI. Aq. Theriacalis Croll.in specif. pestilentialis.Dosis à cochl.ß ad j.

VII. Diaphoreticum in peracutis Paracelsi, seu Mixtura simplex,dos.ʒj.

VIII. Spir. tartari Alcoholisatus, de quo in Croll.dos.ʒj. ʒij.

IX. Lapis Bezoar. dos. gr.vj.vij. si quotidie, vt in morbis diuturnis (cordis palpitatione) eo vtendum gr.ij.iij.in aquis conuenientibus.

X. Cinnabaris antim.cum ana Mag.Corall. & perlar.permixta.dos.à gr.viij.ad xij.Si ęquale pondus ad hanc mixturam addatur.Magist.Cranij humani, fit egregium diaphoreticum in Epilepsia. Dos.posterioris sunt gr.xvj.vel.xx.

XI. Arcanum Cardui bened. Dos. gr. v.vj.viij. It.Sal.Cardui benedicti in sp.Salis nitri solutus & iterum in Crystallos redactus, dos.℈j. valde commendatur in quartana.

XII. Aurum potabile Angelicon: Dos.gut.1. solut. in Maluat. ʒj.

Laconicum Hartmanni. XIII. *Laconicum D.Hart.tale est:* Fiat cupa ex asseribus alta pedes quinque, lata duos, longa 4. vel 5. quadrata. In superiori tegumento fiat foramen, per quod caput exseri possit, (asserculis hinc inde mobilibus) in fundo fiat craticula lignea, in medio sedile cũ scabello pertingente ad craticulã ad subleuandos pedes. Antica parte fiat ostiolum cum fenestra vitrea quæ poterit aperiri & claudi. In partibus extremis fiant manubria ex ferro, quibus moueri & portari potesit: sub craticula ad omnia 4. latera fiãt fenestræ mobiles *Schul-fenster*) ligneæ, per quas in scutellis ferreis acetum possit (stanneæ enim aceto absumuntur) vel vinum ardens subjici, cuius ardentis vel inflammati vapor per cupam totum corpus patientis in ea depositu, excepto capite tantum, ferire possit (interdum decoctum herbæ vel etiam aromat. pro necessitate nẽpe ipsius morbi adhuc ferues in fistula ligneat simul imponendum, cuius vapores à sp. Vin. ardente melius ad sudandũ exstimulari possint, simul in cupam reponitur, opus id tamdiu instituitur, quamdiu opus est & ratio dictitat.

Flores antimonij. XIV. Flores antim. ℞ Antim. Calcinat. ℔ ß, Salis tartari ℥ j. sublimentur, vt flores antim. semel cum Sale tartari secundo & tertio eleuentur, tandem abluantur, in aq. simplici. 2. rosarum. Sic habebis flores diaphoreticos.

XV. ℞ *CC. præparat.* ℈ j ß.
Magist. perlar. ℈ j.
lap. Bezoar. gr. v.
MF.. puluis, sumatur cum aq. Card. bened. ℥ j.

Aqua Tophorum CC. XVI. Vtilissimum etiam ad omnes morbos malignos sudoriferum elicitur è tophis seu Cornibus

nibus recentibus ceruorum ſanguine adhuc rigidis (*Hirſchkolben VVaſſer*) ſi in tenuiſſima fruſtula conciſa in retorta per MB. aut Roris diſtillentur, vel per ſe, vel pauco vino generoſo, donec liquor omnis egrediatur. Doſ. coch. ß. vel per ſe, cum opiata aliqua aut conſerua flor. Citr. aurant. vel in liquore conuenienti in omnibus febribus ardentibus, malignis & Epidemiis.

XVII. Aqua Theriacalis.

℞ *rad. ariſtol. vtriuſque,*
angelic.
Serpētariæ, Cyperi, tormētilli, ſcorzoneræ, enulæ, pentaphylli, Valerianæ, diptamni alb. ana ℥ß.
Zedoariæ, pimpinellæ olſcinij an. ℥ *iij.*
bacc. lauri rec. ʒ *iij,*
juniperi ʒ vj.
Sem. Citri ʒjß,
Card. bened.
Siler. montan. ʒ j.
galang.
Xyloaloes,
Santal. Citrin. an. ℈ *iiij.*
Cort. aurant.
Citri an. ℥ j,
flor. Citri ʒ vj,
fol. ſcord. M j,
fol. Morſ. diabol. Veronis. Cardui bened.
ſcabioſ. ana M ß,
flor. borrag.
bugloſſ.
hyperic.
an. M ß.
ſucci acetoſæ ℔ jß,

Salui.scabios.borrag.ana ℔ß,
Vini opt. ℔ *iiij*,
Camphor. ℥jß. *Mithrid.opt.* ℥jß,
Ther. Androm. ʒij,
Vini granat. ℔j, *sp.Vini.* ℥ *iiij.*

incisa & contusa infunde simul & digere in loco tepido per 8.dies, postea distilla in MB.

Acetum Theriacale.

XVIII. Acetum Theriacale:

℞ *rad. bistort.*
gent.
pimpinell.
angel.
*tormentill.an.*ʒx.
bacc.lauri,
iuniper. an. ℥j,
nuc.mosc. ʒv.
rasur.lign.S. ℥ij.
Zedoar ʒß,
*Santal.alb.*ʒiij.
fol.rut.
absinth.
*scord. an. M*ß,
flor.tunic.
*bugloss. an. M*jß,
Theriac. Androm.
Mithridat. an. ʒvj.

Contusis contundendis fiat omnium in acet.Vini infusio per dies 8.postea destilla per MB.

DIVRETICA.

I. Aq. ex nucleis persic.& cum Maluat.vel alio vino generoso maceratorum per dies 5. 6. destil. per B.vel ciner. eiusque Cochl. 1, exhibitum efficacissimum est.

II. Silices

II. Silices albissimi è flumine collecti igniti in vino generoso extinguantur toties, donec planè in puluerem redacti fuerint. Vini per filtrum traiecti haustus vnus subitò vrinam pellit propter sal silicum. Vrinæ enim sal restagans in corpore per Salem alium curatur. *Vinum diureticum.*

III. Oleum ceræ gut. ij. iij. aut iiij. in aq. rad. vrt. maior. vrinam pellit fortiter. Renum regio simul inungatur ol. de lateribus, scorpion. & Ceræ. Item peritonæum vngatur eodem oleo.

OLEVM CERÆ.

℞ Ceræ ℔ j. Cinerum lotorum ℥ iiij. distilla in cucurbita humili aut retorta in cineribus igne lento, quod primum exstillat, butyri instar coagulatur, vnde sæpius orificium alembici aut rostrum retortæ clauditur, quod adhibito carbone liquandum vt in recipientem descendat. Semel atque iterum per retortam addita aq. communi rectificetur postea. *Oleum Ceræ.*

IV. Sal succini Volatile Crollij. vide notas in Crollium.

SAL SVCCINI.

Fixum Sal succini fit ex capite mortuo post destillationem olei in fornace figulino calcinato & è calce Salis extract. dos. à ℈ j. ad ʒ ß. in conuenienti liquore. *Sal Succini.*

V. Spir. Salis, præsertim marini cum aquis vrinam mouentibus gut. iij. ad vj. vel x. cum aq. font. aut petrosel. aut halicacab.

VI. Spir. Vitrioli quemadmodum & Vitriolum ipsum dos. eadem cum aceti partibus duabus.

VII. Aquæ Vitæ Cochl. j.

VIII. Tinctura seu Sulphur tartari, huius gut.

4. vel 8. cum vino vel alio liquore exhibitæ vehementer pellunt inferiorum viſcerum morbos per vrinam, & quod mirari licet, alui ſegnitiem vel à medicamentorum vſu vel à natura contractam mirifice reſtituit, ſenibus accommodatiſſimum. Vide notas ad Crollium.

Iulepus Diureticus. IX. Iulepus Diureticus.

℞ *Sal. prunell. à ʒß ad ʒj,*
aq. ononid.
petroſel. ab ℥ iij. ad ℥ iiij,
Syr. è flor. ononid. præparat. vel violac. tantum, vel de ſucco borrag. aut
Limonum ℥ ij.

Oximel Diureticum: X. Oxymel diureticum eſt apud Medicos nonnullos in vſu frequentiſſimum.

℞ *Rad. Valerian.*
vincetox.
Eryng. ana ℥ß,
herb. origan.
hyſſop.
Veron.
ſcabioſ.
marrub. an. M j.
rad. fænic.
petroſel. an. ℥ vj,
ſem. aniſi,
fænic. an. ʒ ij,
flor. geniſtæ,
ſambuc. an. p. iij,
Mel. colat. ℔ ij,
acet. ſcillit. ℔ß,
aq. font. ℔ iiij.

M. lente

M. lente ebulliant & stent in loco calido cooperta, per dies 8. coque & exprime. F. s. a. oximel. dos. ad ℥ ij. ad iiij. vel vi. vrgente necessitate.

CONFORTANTIA.

I. Sal Perlar. & Magisterium. Dos. à gr. 6. 10. ad 20. (NB in notis ad Crollium, ne excedas gr. xv.) *Syrupus Perlarum.*

II. Syrupus perlarum. Præparat Quercetanus syrupum è corallis, qui confortatiuus quoque censetur, ad cujus imitationem fieri potest syrupus è margaritis, si cum succo limonum depurato ad authoris mentem digerantur & soluantur perlæ, & ex solutione fiat syrupus, sicut etiam de syrupo Corallorum docet.

III. Arcanum Perlarum, dos. gr. xv. xx. (propter spir. Guaiaci, quo præparatur, sanguinem egregiè purgat in lue venerea.) Vide infrà Cur. venerea.

IV. Sal Corallorum.

V. Magist. Corall.

VI. Tinctura Corall. Dos. à gr. vj. ad x. vel xv. Vide notas ad Crollium.

VII. Elixir proprietatis Paracelsi à gut. vj. ad xxv. in conuenienti vehiculo. Vide notas ad Crollium.

VIII. Ol. Cinnam. dos. à gr. iij. ad iiij.

IX. Balsama confortantia, de quibus Crollianæ notæ videantur. Balsamus Cinnamomi. ℞ Olei Nucis Moschatę per expressioné q. v. Tincturam cum spiritu vini extrahe donec oleũ in fundo albidum & quasi inodorum restet, hoc accipe eique adde extracti cinnamomi ʒ vj. & in cineribus calidis sine, vt in vnum corpus abeat, quo facto adjice olei cinnamomi distillati ʒ ij. optimè *Balsamus Cinnamomi.*

misce & serua. Dosis gr. vj. in aqua melissæ vel alia cordiali, conserua, opiata cordiali. Omnia principalia membra confortat, in primis ventriculum frigidum cor & cerebrum, vt & in deliquiis animi singulare est remedium, vbi cor etiam eo immergi potest.

X. Aurum potabile Anglicum.

XI. Sol transparens, de quo Rhenan. in lib. Sole è puteo emergente.

XII. Aq. Confortatiua.

XIII. Aqua Magnanimitatis, de qua in Medull. destillator. lib. 2. Tr. 8.

Ambra rectificata. XIV. Ambra rectificata, qua sæpius vsum fuisse Rudolphum Imperatorem aiunt, eius compositionem ab Elisabetha Regina Angliæ accepit, quę talis est.

℞ Ambræ grisex puræ & probæ partes viij.
Moschi odoratissimi part. vnam.
Sacchari albissimi partem semis.

Omnia puluerita cum spiritu rosarum ardente terantur optimè, diutius sæpius aliquid de spiritu rosarum affundendo, attemperando, & rursum paulatim reponendo, vt quasi siccescat, hinc rursus vt prius teratur & ad vsum seruetur. Dosis instar pisi minoris in vino vel alio liquore conueniente. Omnium viscerum confortatiuum maximum & in primis vim procreandi promouet.

Spiritus Fuliginis. XV. *Spir. Fuliginis* cum oleo eiusdem, qui talis: ℞ Fuliginis ex caminis elegantis & splendentis instar succini nigri *Spiegelerus* (quo propior fornaci adhæret, eo melior) Eius ℞ qv. (*Spiegelerus*) imple retortam vitream bene loricatam vel etiam terream vsque ad collum, & apposito recepta-

ceptaculo capaciſſimo diſtilla gradibus ignis aperti ab initio lentis, poſtmodum fortioribus, vt phlegma, omnes ſpiritus albicantes, oleumque ſimul primo flauum, vltimo rubeum tranſeat vnà phlegmate per tritorium debile ſeparato: Spiritum cum oleo aliquandiu in digeſtionis igne digere, poſtea affunde medietatem ſp. Vini & diſtilla (ſæpius.) Prodit cum ſp. Vini ſp. fuliginis & ſimul etiam oleum rectificatiſſimum, odorem habens inſtar Camphoræ. cap. mortuum calcina & exinde extrahe Sal more communi; quem reſerua tanq. præſtantiſſimum curatiuum in cancro exulcerato. Hic Sal extrahitur cum acet. in quem liquorem in loco humido frigido rurſum ſoluitur, eoque poſtea cancroſa vlcera ſemel atque iterum inunguntur, venenoſitas inſtar vaporis viſibiliter extrahitur. Tandem verò oleum ſuprà dictum leni adſpergine ſæpius illitum, cruſtam inſtar cuticulæ ſupra inducit, quæ ſponte ſpatio 5. vel 6. dierum cadens vlcus conſolidatum eſſe indicat. *Specificum in cancro.*

Doſis ſpir. eſt à gr. vj. ad ℈ß Olei à gut. ij. ad iij. Exhibentur in vino vel alio vehiculo conuenienti. Eius guttæ iij. agoniſanti in aceto exhibitæ mirabiliter eum refocillando exſuſcitant. Vnde & hanc δοκιμασίαν imminentiſ mortis animaduertere licet. Si ſudor poſt exhibitum oleum copioſius emanarit, ſignum indubitatum ſanitatis & conualeſcentię erit, ſin ſecus mortis. Quod ſi cum fuligine vulgari noſtrate fuligo laricis vel etiam quercus miſceatur, exindéque more vſitato eliciatur oleum correctum, multum id præſtabit in caduco & contractura, ſyncopen & leipothymias arcẽdo

soluit, spiritúsque animales vehementer excitat & corroborat.

Essentia Margaritarum. XV. *Essentia Margaritarum.* ♃ sal. perlar. per acetum facti q.v. affunde sp. V. rectificatissimum ad emin. 3. digit. & vase hermeticè clauso illud ad digerendum in cineres calidos loca ad 8. vel 10. dies. Perlæ eo tempore essentiam suam ad instar olei spissi ad superficiem ipsius sp. V. remittunt, Hoc oleum per inclinationem separa cum sp. V. à subsidentia, inque vase bene clauso serua. Remanentiæ olei sp. V. recentem affunde & vt prius digere, ac toties essentiam collige, cum priori coniunge, quoties visum fuerit. Essentiam omnem collectam in cucurbitam inde, & lentissimo igne sp. V. euoca, donec in fundo instar olei essentia remaneat. Datur à gut. vj. in cons. opiata, decocto quocunque. Hæc essentia vtilissime exhiberi potest cum seq. mixtura;

♃ sem. meliss. ℥ j,
lact. ℥ ß,
aq. fœnic. ℥ x,
rosar. ℥ iiij.

F. emulsio, cuius ♃ ℥ iiij. essent. Perlar. ʒ ij. M. dentur Cochl. iij. vel plura, (cochl. j. mane & vesperi, vel tempore quocunq; necessitate vrgēte.) Quod si cui dicta operatio nimis laboriosa videatur, is è citri malis abiectis corticibus succum exprimat, eumque in MB. vt depuretur, per aliquot dies detineat. Tunc ♃ perlas contusas vino albo lotas, in matracio affunde succi dicti ad emin. 4. dig. in cineres calidos loca per 8. hor. Videbis perlas solui & quasi in liquorem butyraceum cōuerti. Huic affunde rorem maialem destill. vel

aq. Me-

aq. Meliss. vt soluatur in ea solutio perlarum, aq. effunde, iterumque affunde succi dicti q.s. digere, affusaq; aqua quod solutum aufer. Hunc laborem toties repete, donec pene totæ solutæ sint, relictis exiguis fæcibus. Hinc liquores omnes coniunge & in cineribus igne lento aq. & succum exhalare permitte. Inuenies puluerem impalpabilem in quouis liquore resolubilem. Cuius vsus à gr.vj. ad ℈ß. ex aq. roris maialis cum manna distillata vel ex aq. Cin. cum aq. ros. destillata aut bugloss. vel ex conseru. Cort. aut fl. Citri.

XVI. *Liquor Hyacinthi.* ℞ Hyacinthi pulueris q.v. cum æquali pondere sulphur. viui (mineræ adhuc coniuncti, non in magdaleones redacti) misce in crucibulo forti cum operculo tecto, sed non lutato igne circulari primum lento, deinde fortiori, & tandem fortissimo calcina, donec sulphur omne exhalet, & puluis ex igne extractus non spiret amplius odorem sulphureum. Hinc aq. communi diligenter lauetur & cum aq. portione vitrioli præparat. seu, salis, prun. misceatur, & in igne circulari calcinetur, donec in massam cum sal. nitri abeat, in igne metalli instar rubescētem. Hinc in aq. calidam injicitur, vt vitriol. soluatur, relicto in fundo puluere Hyacinth. Aq. calida eluendo, donec non amplius sapiat vitriolum, postea exsiccetur, eique affundatur acetum sequens. ℞ Aceti ℔ vj. Ciner. herb. Kali ℔ j. (si herba Kali deficiat, fiat acetum Terebinthinatum ex aceto & Terebinth. per retortam simul distillatis, ol. & sp. ab aqua separatis) in retortam sensim super cineres affundatur acetum, ne efferuescat. Hinc in cineribus destilletur. fiatque *Liquor Hyacinthi.*

cohobatio: Acetum tribus vicibus fit dulce, nec adeò mordax, magnarum tamen virium in soluendis pretiosis lapidibus omnibus. Huius igitur acet. affunde pulueri, vt dictum, ad emin. 2. vel 3. digit. & vt soluatur, in cineres calidos loca per 2. dies, materiam semper agitando. Elapsis 2. diebus tincturam decanta, aliud acetum affunde, & tincturam collige, donec Hyacinthi sint soluti, relictis exiguis fæcibus in fundo. Solutionem omnem filtra & ad siccitatem exhala, remanebit Sal Hyacinthi sæpius aqua simpl. soluendum & coagulandum, donec omnis sapor aceti absumptus sit: Aut insperge in solutionem gut. aliquot olei tartari per deliquium facti, Sal ad fundum præcipitatur, quod affusa quantitate aquæ simplicis ab omni acredine liberatur. Vsus eius est, vt solutionis Perlarum.

ACETVM TEREBINTHINÆ
pro extrahendis lapidibus.

♃ Terebinth. ℔ iij, affunde aceti ℔ iij, destillato in aren. donec rubrum oleum adscendat, Tunc muta Recipiens, separa ol. Terebinth. ab aceto per tritorium & solum acetum super Zinzib. rectifica.

Extractum Kermes. XVII. *Extractum Alkermes.* Granor. Kermes ſ q. contundantur, ac affusa aq. ros. ſ. q. acidula reddita cum gut. aliquot. sp. vitrioli aut sulphur. ad emin. 4. digit. digerantur in loco calido per dies 4. Aqua tincta auferatur, aliaque affusa tam diu tinctura extrahatur, donec aqua non tingatur amplius, tincturam in B. vel cineribus destilla. Potest idem Extr. fieri, instar aliorum Extractorum cum sp. V. Vel succum ex granis maturis sub prelo exprime,

prime,per dies 4.in B.digere,donec clarus euadat, subsidentibus in fundo fæcibus. Succum clarum decanta, filtra atque in cucurbita inspissetur, per B.destilletur. Aquam destillatam & succum seorsim serua. Possunt enim hæc duo necessitatis tempore coniungi,vt inde liquor fiat. Idem succus depuratus ad vsus seruari potest,si cum sacchari candi parte dimidia ad, consist. syr. igne lento cinerum per B.coquatur. Vsus eius à ℈ j. ad ℈ ij.

AVRVM POTABILE Anglicum.

XVIII. Francisci Antonij. Primum dissoluatur aurum finum in Aq. regis s.a. (Aq. Regis fit ex Aq.fort.℔ j.sal.ammon. ℥ iiij.simul per retortam in arena distillatis) solutionem claram in capax vitrum effunde, quod sit colli amplioris & guttatim infunde ol.tartari per deliq. factum, donec Aq.Regis clara & alba euadat. Hoc signum si appareat, calcem totam ad fundum descendisse certum est,sine acquiescere per noctem, & manè liquore ablato calcem 4. vel 5.aq.communi ablue, eamque lenissimo igne exsicca.

NB. Caue ne calor sit excedens,quamprimum enim calorem ignis calx sentit, statim concipit flammam & in auras abit, quare tutius est in hypocausto vel aëre tantũ exsiccare diligenter spatulâ ligneâ agitando. Calci adde dimidiam partem sulphuris puluerisati,simul misce & in crucibulo per ignem patentem sulphur conflagrare permitte, adhibendo in principio ignem lentum & in fine per hor. j. fortissimum,vt calx quodammodo reuerberetur, & tenuissima euadat, quam in phiola optimè clausa ad vsum serua.

Aurum potabile Anglicum.

Spiritus Vrinæ. Iam fiat ſp.Vrinæ: Hominis ſani vinum bibentis vrinam q.v. modice in cucurbita bene clauſam fimo equino vel alio loco calido per 40. dies digere, finito putrefactionis tempore deſtilletur vrina ex arena per alembicum, adhibito recipiente ſatis amplo, donec omnis humiditas deſtillata fuerit. Deſtillatum tertiò rectificetur per Cohobia à capite mortuo, vt exinde poſtea ſp. iuſtè eleuentur. Ex phiola igitur longioris colli cum ſuo alembico & recipiente iuncturis bene vndique clauſis in arena deſtillatio inſtituatur, & eleuabitur ſp. inſtar Cryſtalli in alembicum nulla concomitante aquea humiditate. Hæc deſtillatio continuanda, donec omnes ſpiritus aſcenderint. Quod ſublimatione prodiit, aqua pluuiali deſtillata ſoluitur, & ex phiola vt prius deſtillatur, idque ſexies repetitur, ſemper nouam aquam pluuialem accipiendo. Hinc in phiolam Hermetice clauſam per 15. dies reconduntur Cryſtalli, & digeruntur lęto calore B. donec in liquorem limpidiſſimum abeant. Huic liquori additur æq. pondus ſp. V. è vino bono facti & quàm optimè rectificati, & ſimul in B. per dies 12. digerantur & vniantur.

Nunc ℞ Calcem Solis & ei affunde menſtrui è ſp.V. & vrinæ facti, vt 3. dig. emineat, in lento calore digere, donec ſanguinis inſtar rubicundum euadat. Tinctura decantata & ſæpius collecta in B. per aliquot dies digeritur (e.gr. 8. 10, 12.) hinc lentiſſimo calore ſpiritus ſoluens abſtrahitur adhuc ſemel cohobandus. Hinc re[illegible]anet ſal in fundo cucurbitæ in forma rubicun[illegible]iſſimi olei ſuauem odorem de ſe ſpargentis, in quolibet liquore reſolubilis. Propterea hoc oleum Solis veri ſuccedaneum

cedaneum eſſe poteſt. Eandem ſolutionem ſi non in B. ſed in arena diſtilles è retorta poſt partem menſtrui primam cum reliqua eius parte ſolis tinctura per alembicum tranſit, rubicunda inſtar ſanguinis, relicta in fundo vaſis terra, nigra, arida, ſpongioſa, leui. Ipſum autem menſtruum quod in tinctura ſolis prodiit, per B. tepidum ſeparandum eſt & ol. ſolis in fundo reſtitans ſolum aſſeruari poterit. Hoc eſt illud aurum potabile, quod in Anglia habetur ap. Franciſc. Antonium, Medicum Londinenſem: vnde ſæpius in Germ. & alia loca allatum.

Cuius gr. iiij. ad vj. vel viij. modo quocunque exhibitæ vires mirifice reficiunt, & contra quemvis morbum agunt, plerumque per ſudorem euacuando, licet nonnunquam per ſingula emunctoria noxium expellunt.

ALIVS MODVS.

Aurum laminatum in ſp. ſoluatur, abſtrahe menſtruum, remanebit calx in fundo, cui affundatur aliud menſtruum ex ſp. V. optimè rectificato, & ſale vrinæ paratum (menſtruum hoc in leni calore per 15. dies ſtet, vt vniatur) ſol ita ſoluitur, & per alembicum cum menſtruo ſimul deſtillari poterit in arena, qua facta deſtillatione menſtruum leni B. calore ſeparetur. Tinctura ſolis in fundo remanente.

XIX. Conſumatum. ♃ Caponem vel perdicem ſolum, vel cum parte aliqua carnis vitulinæ, in minutiſſimas partes conſcinde, & oſſa in mortario conquaſſata & in phiolam aptam vitream vel ſtanneam cum pauco cinnamomi, & ſi libet croco phiolam exacte claude & in catinũ aqua fer- *Conſumatum.*

uente plenum pone, ignem continua vt per 3. horas bulliat aqua. Hinc carnem exime & liquorem exprime, qui est optimi saporis & odoris, statimque congelatur, caro verò dura & insipida. Liquoris cochlear 1. vel per se vel cum alio iusculo exhibetur.

ANODYNA.

I. Laudanum Opiatum generale (vide notas in Crollium, & opiologiam de Laud. opiat.) tam cum opio, quam sine eodem, h. e. cùm sulphure vitrioli anodyno correcto & fixo præparatum.

II. Laudanum Epilepticorum. Vide infra de Epilepsia.

III. Laudanum suffocationum. Quorum omnium dosis est à gr. ij. iij. iiij. ad summum. Vide infrà de suffocatione vteri.

LAVDANVM SINE OPIO.

Laudanum sine opio. ℞ Limaturæ Martis purissimæ sine omni puluere part. j. vitrioli Vngar. p. ij. Tere & misce omnia, postea in cucurbita superfunde acetum, vt supereemineat digitum dimidium transuersum, coque & coagula lento igne arenæ ad siccitatem, quo facto vrge ignem, vt omnia quodammodo rubeant. Vasis refrigeratis materiam exime, tere & affunde acetum ad emin. 3. vel 4. dig. digere donec acetum tingatur, quod fiet intra 3. vel circiter dies. Acetum tinctum sine fæcum perturbatione decanta, alióque affuso tandiu tincturam collige, donec non coloretur amplius. In acetum tinctum filtratum insperge gut. aliq. ol. tartari per deliq. facti & sulphur Narcoticum petet fundum, quod aq. communi sæpius ablue donec aqua non amplius acredine aut gustu vitrioli inficiatur.

Hoc

Hoc enim niſi fiat propter ſal. vitrioli præſentiam nauſeam vel etiam vomitum cauſabit. Nunc ℞ pulu. ſantal. rub. & citrin. ana ℥ j. pulu. mac. galang. pipe. Cardamom. ana ʒ iij. F. l. a. cum ſp. V. extractum. Extrahe etiam Mumiæ Ægyptiacæ ℥ j. cum aqua Cichor. tincturas diligenter collectas & filtratas coniunge cum ſulphuris narcotici ʒ ij. Omnia ſimul in vaſe clauſo per 15. dies calore lento digere, poſtea menſtruum vſque ad mellaginem detrahe. Hinc adde Extr. croci ʒß. ſalis ſiue Magiſt. perlar. ℥ j. Maſſa vſui recondatur.

Anodynum eſt præſtantiſſimum in omnibus doloribus ad conciliandum ſomnum accommodatum, præſertim intra corpus aſſumptum à gr. vj. ad x. cum conſerua aliqua aut liquore, aut formâ pilularum.

Cum non rarò doloris & ipſius indiuidui comitis vigiliarum & inquietudinis tanta ſit vehementia, vt vires ipſæ reſoluantur, nullóque modo niſi ſymptomatibus ablatis, morbis ipſis occurri poſſit, imò his ipſis ablatis ſæpius leui cura morbus ipſe tollatur, magna omninò danda opera, vt, qui eſt amicus naturæ ſomnus introducatur. Summum in Medicina arcanum, quo introducto dolor & cruciatus enormes plerumque conſopiuntur, ac ſæpè dum quieſcit cum corpore morbus, ſimul dolorum cauſæ extirpantur. Vt igitur eſſentiali aliquo Anodyno tanq. theſauro Attalico inſtructus ſit Medicus oportet, qui in acie nouaculæ ad illud tempus ad ſacram ſalutis anchoram confugere poſſit. Quod igitur Anodyna attinet, à Galenicis conſtituuntur Philonium Romanum

Persicum, Athanasia magna, Aurea Alexandrina, Theriaca recens, Trochisci de alkekingi, pilulæ de Cynoglossa, quæ omnia, si iusto tempore & iusto pondere cum conuenientibus exhibeantur sæpius magno emolumento sunt. Verùm his omnibus præstantiora omnino sunt laudata illa Chymicorum laudana, quæ opium principale anodynum somniferum, ab omni veneno & impuritate liberum, optime correctum & sulphur vitrioli anodynum recipiunt, id quod de superioribus affirmari nequit. Vnde & horum vis efficacior & vsus securior.

LAVDANVM OPIATVM.

Laudanum opiatum. ℞ Opij opt. q. v. scinde in particulas paruas & tenues, ac in scutella vitrea igne lento cinerum exsicca, donec sponte sua in puluerem cum digitis comminui poterit, ac bene oleat, sulphur. scil. fœtido, ob quod ab initio valde fœtet, per exhalationem absumpto. Posteá extrahe cum aceto superfundendo illud ad emin. 5. vel 6. dig & digeredo in aren. per 3. dies. Coloratum acetum à fæcibus separa, filtra & in B. distillá ad mellaginem, quod iterum solue in aqua rof. filtra denuo, aquam per destillationem aufer. Extractum serua.

Extractum Croci. ℞ Croci etiam q. v. Extrahe cum sp. V. semper alium sp. V. affundendo, donec amplius non coloretur, coloratus per alembicum distillatur, vt remaneat extractum in fundo instar mellis. Iam ergo ℞ Extr. opij ℥ j, sal. perlar. ℥ vj. M. addendo in fine moschi ℈ j, ambræ ʒ j. ol. Caryophyll. gut. vj. vel ℈ß. serua ad vsus in vase clauso. Dosis à gr. 4. ad 6. in forma pilul. deaurat Vel in aq. appropriata aut syr. de papauere, aut Cõfect. Cardiaca, si dolor sit vehe-

ſit vehemens, vel vigiliæ, hor. iij. à cœna datur pil. vna, nocte media altera, & ſi non remittat, circa diluculum tertia.

Exterius etiam applicatur Vnguent. Alabaſtrin. ♃ Vngu. ℥ ij, laud. op. ℥ j. F. Vnguent. aut ſoluitur in aqua ſolatri, roſat. papau. rhœad. ad ſoluto lintea intinguntur, vt patebit ſuo loco.

LAVDANDVM ALIVD.

♃ Spec. diambr. ℥ j, affunde ſp. V. opt. rectif. vt 2. digit. ſupereemineat, ſtent in infuſ. per 14. dies, poſtea tincturæ dimidium effunde atque adde opij ℥ iij. ſtent iterum in infuſione per 14. dies, poſtea quod clarum eſt, effundatur, atque lentiſſimo calore ſp. V. ſeparetur, ad Syr. fluidioris conſiſtentiam. Extr. huic adde ſolut. Coral, margar. an. ℈ j, ſuccini opt. præparat. ℈ß. c. c. ℈ j. & affunde reliquam tincturam diambræ ſpecierum, & ſtent in ſole, vel loco calido, adde ſub finem Moſch. an. gr. vj. Croci ℈ß. ol. Cinam. Caryoph. an. gut. iiij. M. doſ. à gr. ij. ad iij. *Laudanum opiatum aliud.*

DOLOR CAPITIS.

I. In Cephalæa ſeu doloribus capitis quibuſcunque in primis vſus Aq. Benedictæ Ventriculo ieiuno ſtata doſi exhibitæ multum prodeſt. Vide notas in Crollium.

II. Eiuſdem effectus quoque eſt Syr. ex aq. Benedicta.

III. Purgatio fit:

1. *Per diaſenam Laxatiuam*,
2. *Per Panchymagogum vegetabile*,
3. *Radices Ellebori præparat.*
4. *Scamm. præparatum*,
5. *Mercur. dulcis*,

6.* *Mercur. vitæ.*

7. *Flores antim. Correct.*

8. *Specificum purgans Paracelsi, quod maximè commendatur. Vide notas ad Crollium.*

INTERNA.

Pilulæ caput confortantes ex Ladano. Inter INTERNA referuntur pilulæ Capitales non purgantes, sed confortantes ex Ladano, sunt tales: ℞ ol. Camphor. gr. vj. (ol. Camph. sic fit: Camphora soluitur in oleo spicæ ana.)

Extr. Gumm. Ladan. cum sp. V. facti ℈j. *Mosch. opt.* gr. iij.

M. F. cum aq. Maior. & mucilag. Tragac. pilulæ ponderantes singulæ gr. iiij. Dos. pil. 2. vel 3. ad summum reiteratis vicibus, si opus est. Dentur longè à pastu circa vesperam. His rectè accensetur spiritus vitrioli Philosophicus, in vino exhibitus.

Dolor tripliciter aufertur. Cùm dolor omnis tripliciter auferatur, 1. iis quæ causam doloris tollunt, eique hoc modo contraria sunt. 2. Anodynis, quæ paregorica causam doloris mitigant, conspiciunt & æquabilem reddunt, leniterque rarefaciunt. 3. Narcoticis, quæ dolorem non percipi faciunt: Hæc propriè doloris causam non tollunt, nisi per somnum fortè, quem interius assumpta causant, mitigetur & concoquatur. Dolor vehementissimus Narcoticum, mitior Anodynum indicat.

Si igitur dolor *ab intemperie aliqua calida* Cerebri vel vaporibus calidis exhalantibus fiat, vt in febri, cui occurri poterit præmissa euacuatione per clystere, statim vena secetur, si adsit præsertim Plethora aut totius corporis intemperies, aut quod magis tantum [illegible] spectat, applicentur

Homo-

Homoplatis cucurbitulæ cum scarificatione: imò eæ sæpius reiteratæ in magnis doloribus eodem die sine scarificatione applicentur. Hinc Frontale aliquod anodynum applicetur, quod tale. *Anodynum Frontale:*

℞ *Laud. opiat.* ʒß.
aq. solani,
rosar. an. ℥ iij.
acet. rosar. ℥ jß.

M. & panni linei iis madefacti applicentur fronti. Olfaciat quoque æger sæpè aq. ros. in qua Camphora soluta sit, & faciem eadem lauet. Interius dentur, quæ intemperiem alterant, humores noxios educunt atque vim habent anodynam, qualia sunt Laudana supra dicta.

Quod si hoc modo non cedat dolor, ad Vesicatoria accedendum; quæ applicentur syncipiti, vel collo propè nucham.

Quod si verò *à frigida intamperie Cerebri* vel cum vel sine materia oriatur dolor, à dictis medicamentis abstinendum, & ad ea, quæ à Practicis vulgo præscribuntur, accurrendum. Inter maximè sibi accommodata habeat Medicus acet. & Oxymel scillit. aq. flor. sambuc. ol. & aq. puleg. rorismar. aneth. & petrosel. quæ extra applicata duo posteriora vel sola sæpius, præmissis tamen præmittendis, dolorem eiusmodi sedant, materiam digerunt & dissipant, vel ita disponunt, vt postea ab Errhinis & Apophlegmatismis facile educi & dissipari queat.

Ad tempora & frontem nec non ad Coronalem suturam summopere prodest eorum inunctio. Prosunt etiam ol. nuc. Mosch. expr. & Balsa-

mus apoplecticus naribus illitus, it. Cinamomi, succini balsamus. Prosunt etiam vel maxime sacculi in modum pileoli ex serico confecti, in quibus insuuntur aromata cum herbis capitalibus, & illi, qui ex Milij part. iiij. & sal. tosti part. j. fiunt, capiti quotidie ter aut quater applicandi, prius tamen calefaciendi.

Et si hic affectus non cedit remediis ordinariis, post aures in parte inferiore excitare vesicas licet, quæ vbi excitatæ rumpuntur, illisque superimponuntur folia brassicæ, vesicæ apertæ detinentur & si eas consolidare animus, inunguntur vnguento albo Rhasis. Possunt etiam, si morbus sit diuturnus & rebellis, applicari setaceum aut cauterium potentiale aut actuale.

Quod si *ob ventriculi vitiũ & consensum* oriatur capitis dolor, isq; continuus aut per interualla adfligat, sæpius detur infusio Croci Metall. vel flor. Antimonij in aqua betonicæ aut menthæ facta. Prodest vt & in dolore à frigidis humoribus causato, Mercur. cum sublim. Mercur. vitæ & panacæa. Prosunt in talibus etiam vel maximè pulueres grossi ex aromatibus Coriandri præparati, anisi confect. rotularum diarrhodon. Abbatis diamosch. & similibus facti, post pastum assumpti, habita semper cura ventriculi, vt & Capitis, quod confortandum odoratis Balsamis & aliis, tam intra quam extra assumptis & applicatis.

In omni dolore Capitis tanquam arcanum appropriatum aq. Verbenæ destillata commendatur, qua sæpe assumpta pódere ℥ iiij. cum spir. vitrioli gut. iiij. iuuat, & Verbena tota cõtusa & capiti imposita, vel particula eius, vel tota cũ radice collo

Verben. vis in capitis doloribus.

è filo

è filo suspensa, vt radix sursum vergat, amuletum est.

NB. Verbena primum cum terra cui adhæret radix, eruenda; postea radix præhensa ipsa per terram ordine inuerso ducatur.

EXTERNA IN DOLORE Capitis.

I. Epithema ex Gammaris.

II. Spir. V. opt. qui valet (quàm maximè) in dolore capitis ex Crapula; præsertim si testiculi cum spongia in aceto vini vel aq. communi macerata & expressa fomententur.

III. Epithema ex Zedoaria: puluis Zedoariæ irrigatur cum aqua florum sambuci (vel aq. communi) rosarum, betonicæ, & applicetur ad nucham debite.

IV. In hemicrania, præsertim in clauo à proprietate iuuat radix cucumeris assumpta (31.) cum verbena & absinthio pontico ana p.j. (in febr. vngaricis) in Vino cum aq. ros. cocta F. Epithema.

V. Aqua composita talis.

℞ aq. ros.
sambuci an. ℥ iiij.
Camph. ʒ ij,
Mosch. opt. gr. iij. vel vj,
Extr. Carlinæ ʒß,
ol. spicæ ʒ ij.

Dissolue Camphor. in ol. spicæ, postea omnia M. & applicentur in petiis dolenti capiti in magnis & ingentibus caloribus: in febribus verò ab æstu Solis applicentur, it. ad tempora & Carpum.

VI. Est specificum in doloribus capitis frigi-

dis, quales sæpè vexare solent mulierculas, præsertim si credant, sibi in occipitio frigida cum fluctuatione quadam hærere. ℞ piper. long. ℥ iij (essent. pip. long.) contunde in mortario in puluerem crassum, postea extrahe cũ sp. V. & serua. Vsus talis est: Fiat sacculus ex succino albo, pulueri sato crassiuscule, interpassetur sacculus, & in hac essentia piper. l. madefactus applicetur, calidè suturæ coronali (maxime prodest) si opus est, præmittatur Euacuatio vniuersalis per aluum.

VII. In grauissimis doloribus capitis (cum vigiliis, vrgentibus in primis destillationibus) recurrendum est ad Laudanum opiatum cæteris nimirum nihil proficientibus.

VIII. Cancri aliquot fluuiatiles acet. rosaceo irrigentur & contundantur, ac Emplastri loco circumplicentur.

IX. Radix Plantaginis collò suspensa dolori capitis à proprietate medetur.

X. Hederæ folia mollia cum Oxyrhodino torreantur & fronti temporibúsque apponantur. Optimum est in Cephalalgia biliosa.

XI. Verbena vt suprà dictum est insigne specificum intus & extra vsurpata.

XII. Nuclei persicorum cum aq. beton. vel Verbenæ contusi & applicati iuuant mirabiliter in capitis dolore à causa frigida.

Vnguentum de Alabastro. XIII. Vnguentum de Alabastro.

℞ *Cimarum Rubi M ij,*
Fol. Rutæ P j,
Florum Chamomillæ recentium ℥ iij,
Lapidis Alabastrini subtilissimè puluerisati ℔ß,

Olei

Olei Rosarum ℔ j,
Cera ℥ ß,
Vini albi ℔ ij.

Pone in olla vitreata noua per triduum, postea ebulliant ad consumptionem vini, refrigescant, addantur albumina ouorum N° iiij, M.

DESIPIENTIA.

In eiusmodi casibus exhibeatur I. Cæteris paribus Aq. Bened.

II. Succus lunæ viridis (aliàs liquor lunæ & luna potabilis, qualis quidem haberi potest. Vera enim tinctura menstruum vniuersale) qui fit hoc modo: *Luna potabilis.*

♃ aq. tartari opt. purific. part. ij,
terr. sigill. alb. part. j,

puluerisentur in porphyrio tenuissime, postea in crucibulo superius operculato (cum luto) gradibus ignis ab initio obseruatis in furno anemio ita statuantur, vt tandem igne vehementiori ad fluxum quasi vsque per hor. 24. maneant (propter terram sigillatam non fluit materia, sed quasi fluere videtur.) Vbi refrixerint omnia, aq. tartari reperitur in crucibulo instar vitri viridis, hoc exime & tenuiter reduc in puluerem. Huius ♃ part. j. Calc. lunæ finæ per Aq. fort. solutæ & communiter per venerem præcipitatæ (in aquæ copia) ac diligenter postea ab omni acrimonia edulcoratæ part. ij. Misce curiose inuicem, denuo in pyxide vel tigillo cæmentario perlutato pone in arenam & subministra ignem à primis gradibus lentum. postmodum etiam fortiorem subtus & supra, vt vasculum candeat & cæmentetur materia per 12. hor. ita tamen ne fluat; si forte fluxerit, laborem

denuo repete. Refrigeratis vasis exime totũ illud, & subtiliter tere, & in cucurbita lati fundi affuso sp. Vini opt. extra rubedinem, (rubedo non à luna quæ tantum cæruleum vel viridem colorem continet, sed à tartaro per dies 6.7. vel 8. Decantato hoc sp. Vini aliũ affunde & in digestione vt antea repetitis vicibus rubedinem vel flauedinem extrahe. Extractiones omnes serua, luna verò in cucurbita post extractionem rubedinis apparebit cærulea aliquantulum. Hanc igitur paulatim exicca & in marmore terendo in puluerem reduc, serua diligenter. Extractiones verò rubeas collectas destilla per B. & prodibit sp. V. rubedo vero tota manebit in vitro instar sanguinis. Hanc cùm luna illa cærulea reseruata tere minutissime, & cũ iis iunge vel misce duplum silicum calcinatorum (quod fit, si igniti aliquoties in aqua extinguantur) diligenter misce, & ex sublimatorio fictili seu cucurbita humili ad sublimandum pone in arena obseruatis gradibus, igne tandem vehementiori, & ascendit seu eleuatur luna tota cærulea instar saphyri, remanente in ipsius fundo corpore crasso nigro. Hanc nigram materiam diligenter exemptam tere in marmore, & aqua calida aliquoties elue, postea moderato igne calcina (in vase ferreo) vt abeat in calcem leuissimam (vt in Antimon. semper mouendo spatula) Ex hac Calce cum destillato antea à rubedine sp. V. ad supereminen. 3. vel 4 digit. superinfundendo illum extrahe sal. digerendo scil. per 3. vel 4. dies in B. optime clauso vase. Lactescente aliquantulum spir. Vini hunc spiritum aufer à fæcibus, & perge calcinando & extrahendo, donec satis est, hoc est,

donec

donec nihil amplius salis prodierit nec latescat spirit. Extractiones omnes collige, & sp. V. inde euoca destillando in MB. donec circiter quarta duntaxat pars totius in fundo relicta fuerit. Pone in locum frigidum humidum & Sal lunæ transslucens instar Crystalli succrescit seu granulatur: Spiritum Vini reliquum collecto priore sale denuò ad quartam vsque partem destilla, & sal granulatum vicissim collige, & sic perge, donec omne sal collegeris. Salia collecta omnia diligenter exsicca, & serua. ℞ Cæruleæ lunæ ante sublimatæ & eleuatæ par. ij. Salis iam collecti part. j. tere in marmore inuicem, & per retortam igne arenæ destilla in oleum, vel liquorem cæruleum Lunarem (aliquantulùm virescentem:) quem liquoré collectum diligenter serua. Eius dosis est gut. iij. ad iiij. in conuenienti vehiculo in omnibus affectibus capitis, præsertim in Phrenitide, Melancholia, Hypochódriaca, Paraphrenitide, Mania, & Apoplexia, Paralysi, Epilepsia, memoria deperdita seu debili, vertigine, Catharro, &c.

Principale certissimum & probatissimum remedium in omnibus affectibus cerebri, hoc mirabiliter restituti per annos multos catenis constricti.

INSANIA, MANIA, *Melancholia.*

III. In Insania, Mania, Melancholia etiam tanq. specificum laudatur sanguis Asini. (asini sanguis durat annum tantú.) Hac æstate 1615. fabrú quendam lignarium restituit (ex venis post aures captus, in quem linteola munda, nulli vsui antea exposita, macerentur & exsiccentur.) NB. ante-

logia (asinus est animal melancholicum) Vsus: Ex his laciniis cape quantitatem 2. digitos latam & vnum pollicem longam, macera in haustu aq. fontanæ, donec color exeat, Hanc aquam da epotandam talem morbum passo, triduo integro mane semel, & quantum eius fieri potest, sudorem euoca (quem elicit hic sanguis.)

MANIA.

Maniæ cura perfecta talis est.

1. Exhibeatur Vomitorium ℈j. in primis aq. Bened.

2. Post vomitoriū per aliquot dies capiat decoctum Anagallidis flore purpureo (sine omni additamento) Vinum nullo modo exhibeatur.

Lixiuium capitale. 3. Præparetur lixiuium tale: ℞ herbarum Cephalicarum cum floribus q. v. coque in aqua fontana, deinde ℞ bacc. la. & radic. elleb. nigr. ana q. s. contundantur indiscem crasse, & insuantur sacculo interpassato & longiori, Sacculum coq. aliquantulum in prædicto lixiuio. Tandem per 9. dies continuos accipe singulis diebus istius lixiuij ℔ ij, calefac, & cum linteolis in eo madefactis & leuiter expressis foue caput rasum per integram horam, postea sacculum istum applica suturæ Coronali (quandiu calet) cum bona ligatura, patiens incumbat lecto, & si fieri potest, quiescat. Tunc mira expurgantur, per omnia capitis emunctoria, & aluus simul aliquantum fluit (Hinc colligitur à quibusdam vsum Ellebori apud Veteres fuisse externum potius quàm internum.) Sic nimirum fuligines inhærentes cranio & cerebro mirabiliter dissoluuntur, quod sanè nulla remedia alia præstare potuerunt.

4. Com-

ſus:Ex
am &
cu aq.
a epo-
o má-
dorem

ís aq.-

at de-
omni:
tur.
m Ce-
a fón-
ana q.
r ſac-
q. ali-
per 9.
s lixi-
factis
inte-
ſutu-
gatu-
quieſ-
apitis
Hinc
Vete-
.)Sic
cerebro
remedia

Com-

Lixiui capital

4. Commendantur in Mania folia Buxi (hoc nondum ratum, commendari tamen audiui.) Eius ℞ fol. ix. in minimas particulas cum cultro scissa exhibent in vno atque altero cochleari aq. lauendulæ ieiuno ventriculo, præmissis antea præmittendis, & si fieri potest, sudorem eliciunt; repete semel atque iterum.

5. Vltimum in hoc morbo refugium est cranij apertio cum Trepano. Vide infra in fine capitis de Phrenitide & paraphrenitide.

MELANCHOLIA.

V. In Melancholia purgantia sunt præter Vomitoria.

1. Pulu. diasenæ laxatiuus.

2. Rad. ellebori præparat.

3. Optimum est specificum purgans Paracelsi, Pro Cerebri confortationibus est.

1. Elixir proprietatis Paracelsi.

2. Essentia Croci cum aq. vitis destillata (aqua vitis fit ex vitibus incisis, quæ postea destillatur propter conseruationem) extracta.

3. Liquor lunæ de quo supra.

4. Extractum Alkermes cum extracto gummi laudani adiecta particula Ambræ & moschi in forma pilularum.

Nota: Extr. Alkermes fit neque per spir V. neque per aliud menstruum, solus succus pomorum redolentium præstat. Illud extractum postea diutius conseruatur, si post confectam preparationem spir. V. admisceatur, aliam præparationem vide supra de confortantibus.

5. Extractum lapidis Lazuli, ℞ lap. Lazuli *Extractum Lapidis Lazuli.*

quantum placet, igniatur sexies vel septies, & toties extinguatur in sp. V. tandem in puluerem redigatur & cum aq. melissæ ipsius recrementa terrea, eluantur (*abschliechen*) redigantur in puluerem tenuitissimum & cum spiritu vini digerantur in calore per septimanas 3. vel 4. postremo per destillationem aufer sp. Vini à toto & remanentiam diligenter serua. Est extractum lapid. Lazuli dosis à ℈ß. ad ℈ j. in Melancholia, Epilepsia, Vertigine, Cephalalgia. Quartanæ medicamentum præstans in liquore appropriato.

Medicinam Melancholiæ specificam Paracelsus ponit in floribus Antimonij bis, ter, quaterve pro morbi contumacia cum pauca Theriaca exhibitis.

Melancholicis puluis fumariæ sæpius exhibeatur & liberantur. It. aqua & conserua Elenij, Essentia Chelidoniæ minoris in Melancholia, Hypochondriaca mire confert.

Hypochondriacum Zvvingeri. Zvvingeri in Hypochondriaca.

℞ 5. *rad. aperitiuan.* ℥ß,
buglossæ,
Cardui bened. an. p j,
Absinthij parum,
sem. fœnic. ℥ j.
Carthami ℥ß,
fol. sena ℥ ijß,
agaric.
tart. albi an. ʒß,
Zinzib.
Cinamomi an. ʒ j.

parentur omnia pro vino, inde sumantur quotidie 3.

die 3.cyathi mane, per 3.hebdomad. vsque ad ægri languorem.

Magni nominis Medici aq. secreta Melancholiæ Hypochondriacæ conuenientissima. *Aqua antihypochondriaca secreta.*

℞ *flor. borraginis,*
buglossæ,
stœcados Arabicæ ana ℥ß,
roris marini,
maiorana,
melissæ ana. ℥jß.
rad buglossæ ℥ ij.
peoniæ ℥ j.
aq. buglossæ,
borraginis an. ℥ iij.
Syr. granat. ℥jß.
Pulu. Cinam. grassi,
galangæ,
Caryophyll.
Croci,
sem. basilicon. an. ℥ j.

superfunde Vini Rhen. ℔ iij, stent in infusione 2. vel 3. dies, deinde destillentur in B.

Digestiuum excellens, in Hypochondriaca.

℞ *Sal. tart. Cryst all.* ℈ j.
Ol. vitrioli vel acidi sulph. gr. 20.

M. in iure prunorum vel alio iusculo, per biduum reiteretur vel triduum, postea purgetur cum apozemate ex Cholagogis & phlegmagogis cum suis correctoriis & carminatiuis.

HYDROPHOBIA.

VII. In Hydrophobia nobilissimum medicamentum est mixtura simplex, vt sci. sudet patiens.

PHILTRVM.

VIII. In Philtris (furore ex Philtris) 1. necessaria sunt vomitiua, aqua benedicta, Electuarium Vitr. Antimon. Croll.

Puluerꝭ secundinæ præpar. tio. 2. Postea ℞ secundinam recentem (puluis secundinæ vix vltra biennium durat) segrega venam vmbilicalem & cuticulam exteriorem, exsicca in Clibano, vt possit puluerisari. Huius pulueris exhibe (bis diebus duobus continuis) patienti post vniuersalia, à ʒ j ad ℈jß cum extr. Theriac. ℈ß. vel aqua aut spiritu Theriacali vel diaphoretico in acutis ʒ j (cum cochl. j. atque altero succi nasturtij aquatici, & Emplastrum simul applicetur sequens ad ventriculum:

℞ *pulu. Colocynth.* ʒ *ij,*
scammon. ʒ j,
rad. imperat. ʒjß. *sal. gemm.*
Elleb. vtriusque an. ʒ j,
Cort. Cydon. ʒß,
puluerisentur omnia grosso modo, adde olei sambuci,
Ceræ q. s. ana.

F. Empl. Extendatur particula super alutam & ventriculo applicetur, & non nisi per horam dimidiam ibidem relinquatur: postea prouocetur sudor. Quibus omnibus absolutis per aliquot dies exhibeatur Electuarium sequens.

℞ *Succi melissæ,*
hyperici an. ℥ *ij,*
rad. Vincetoxici ℥ß,
magnetis lapidis boni & qui ferrum trahat ʒij,
mellis despumati q. s.

F. Electuarium. dos. est à ʒ j ad ʒjß ieiuno ventriculo aliquoties, donec remittat malum (potest etiã à meri-

à meridie quotidie exhiberi aliquid de tinctura Corall.à gr.vj ad x.)

PHRENITIS.

In Phrenitide cerebri membranarumque eius inflammatione cum febre acuta coniuncta curandi communes seu vsitatæ medicationes locum habent, ideoque non excutiendæ initium fit curationis vt in morbo acutissimo, rectissime à Venæ sectione,(habita nulla ratione temporis & horæ, & ventriculi pleni, ad reuellendum & euacuandum: plethora si magna sit, venæ sectio sequente die reiteranda:quæ ob vrgétem necessitatem protinus & quidem copiosa,si vires ferant, sanguisq; redundet, administranda est, non iniecto etiam clystere (emolliente & refrigerante) & vétriculo pleno. Si verò ætas & viriũ lapsus obstent, cucurbitulæ homoplatis & ceruici cum scarificatione applicentur.Danda opera,vt æger quiescat,neque huc neque illuc se iactando vires amittat.Phreniticis succus consolidæ cum melle mistus & naribus infusus prodest.Statim quoque in initio Oxyrhodino caput madefaciendũ:hoc nimirum ipsum depellit humorem & alterat. Fiat irrigatio super suturam Coronalem rasis capillis ex olei rosarum ℥ iij,Chamomillæ ℥ j, acet. rosacei ℥jß, tepidè admoueatur. Si inquietudines magnæ imprimis molestæ sint, præsertim cum primis diebus vigiliæ admodum laboriosæ vires infestarint & febrim auxerint, statim exhibeatur Laudani Opiati dosis, post quam 8. horas repetatur, donec assumpserit ℈ß, imò in defectu Laudani opiati tantum exsiccetur opium,donec in puluerem redigi possit, & eius gr. vj. dissoluantur in aq.

Nymphææ, vel lacte vel decocti refrigerantis ℥ iij, addita syr. de papauere ℥ j. Si vero, quod semper fit, potum desideret, ℞ aquæ nymphææ ℥ iij. rosa, buglossæ ana ℥ vj. Syr. de ribibus aut Lim. ℥ ij ß, sal prunellæ ʒ j. sut ʒ j ß. M. vtatur pro potu. Ad vigilias nō incongruū erit frōti applicare Epithema liquidum sępius linteis exsiccatis renouandum.

℞ *aq. solan.*
lactuca an. ℥ ij,
acet. rosacei ℥ ß,
Laudani opiati ℈ j,
Camphora gr. vj.

M. possunt quoque nares inungi vnguento sequenti:

℞ *Vnguenti populei* ℥ j,
Essentia opij gr. iij,

M. Aut, ℞ *olei nucis moschata per express.* ℈ j.
laudani opiati ℈ ß.

M. pro conciliando somno.

Bilis feruore contemperato exhibeantur sæpe gr. x. sal. perlarum cum aqua borrag. vel buglossæ. Lauari quoqne poterunt crura & brachia decocto seq.

℞ *fol. sedi,*
nymphææ,
vitis alb.
vini fortis,
rosarum an. q. v.
Cap. papau. albi,
& *sem. lactuc. ad libitum.*

F. decoctum. Cordi quoque Epithemata applicētur refrigerātia, quibus vtiliter admiscetur Essentia, seu extractum croci ℈ j ß, seu crocus ipse & ali-
quot

quot grana Camphoræ. Testibus quoque adhibemus Epithemata quibus addatur aliquid aceti vini ad penetrationem. Facies lauetur sæpius aceto rosaceo. Hinc corpus purgandum Extracto Rhabarbari aut infusione eius in aq. Cichorij. Hinc si morbus non remittat, præstat catulum à tergo incisum detractis intestinis calidum vertici applicare, ad partem anteriorem declinando, aut in eius locum pulmonem animalis calidum, pullumve à tergo incisum, quæ si refrixisse senseris aquæ calidæ, in qua incocta capita papaueris, & flores nymphææ immersa, recalefacienda & aqua spongia absterſa iterum applicanda. Nam calor ille externus mitis humidus calorem internum temperat, humectando: imò gradui caloris nostri similia causam doloris mitigant, concoquunt, æquabilemque reddunt, dissipantque calorem præter naturam leniter rarefaciendo. Vnde hoc tanquam primarium remedium præmissis his dictis sibi quiuis commendatum habeat. In reliquis progrediendum ad præscriptum practicantium, addendo semper medicamentis aliquid solutionis perlarum, & in declinatione gut. aliquot auri potabilis: quia hoc solet natura confortata plerumque morbi reliquias per sudorem expellere.

Notetur etiam ne vsus stupefacientium sit continuus, ne fiat transitus de phrenitide in lethargum. Caute quoque applicentur in his, qui imbecillium iam sunt virium, in primis externa, ne materia in capite coaguletur, quæ propter imbecillitatem virium postea dissipari & resolui non possit. *Cautela.*

Paraphrenitis & Delirium. Eodem modo Paraphrenitis & Delirium simplex ac symptomata mitigantur, tolluntūrque morbo curato, qui illorum causa.

Cautela. Illud tamen notetur, quod si sint criseos præsagia & symptomatica, si item Rheuma adsit, nulla adhibenda esse stupefacientia, sed solum offerendam esse semel atq; iterum dosin Laudani opiati.

Mania. Eadem medicamenta suo modo quoque obseruatis Practicantium regulis & Methodo in Mania exhibentur, in qua prodest sæpius exhibere flor. antim. & Antim. alia, cum purgantibus permixta. Item Extractum Ellebori nigri preparatum cum suis corrigentibus & aliis purgantibus permixtum.

Vltimum in hoc morbo refugium est, si aliis non cedat medicamentis, admouere capiti intra coronalem & sagittalem suturam cauterium potentiale, quod relinquitur donec tanta erosio facta sit, vt os nudum appareat. Hinc trepano aperiatur cranium, maneatque locus apertus per mensem, & sanabitur à Mania æger. Hinc sia. consolidetur vulnus.

EPILEPSIA IN PVERIS.

Epilepsia & similes morbi, qui à paroxysmorum vehementia & pernicie infames sunt, duplicem habent indicationem. 1. quæ paroxysmum respicit. 2. quæ ipsas morborum radices.

I. Aqua vitę Mulierū (*VVeiber* aqua vitæ, aliàs balsamus Embryonatus. Vide Pharmac. August.) propinata prægnanti mensura cochl. j. cum spiritus Antepileptici nostri gut. iij. vel iiij. singulis mensibus semel in Nouilunio à mense quarto ad partum vsq; fœtū ab Epilepsia preseruat: premissa illa

illa maioris securitatis ergo datur hic puluis. ℞ Spinam dorsi viuæ mustelæ non coctæ, sed crudæ à capite ad caudam probe mundatam & exsiccatam, eamque puluerisa, huius pulueris ℞ & magist. Corall. & perlar. an. ℥ ij. M. Dosis quantum cultelli mucro capit, in pulpa pomi assati. *Puluis præseruatiuus.*

II. Præseruantur pueri ab Epilepsia, vel prorsus liberantur, ne vnquam succedente ætate tali passione capiantur, si recens iam natis antequam lac sugant vel cibum comedant, ingeratur ol. amygd. dulcium recens cum sacch aro fino permixtum vtriusque sit à ʒß ad ʒ ij vel ʒ iij. Sic enim vbi paulisper à sumpto hoc abstersiuo quieuerint.

℞ Stercus de Vacca nigra adhuc calidum, indatur ollæ nouæ, & calcinetur, de quo exhibeatur ℈ j vel ʒß modo nato infanti (Electoris Saxoniæ Secretum) tandem euomunt pituitosam admodũ copiam impuritatum in vtero materno ante exitum collectarum, (si præsertim in spiritu ducto aliquid menstrui hauserint) quæ impuritates sunt causæ multorum morborum in pueris, nominatim vero Epilepsiæ. Quod si non euomunt, per aluum saltem purgantur; deinceps vbi balneantur aliquandiu & in primis per tempus puerperij coq. in B. cortices in salicis recentes. Sic nimirum non ab Epilepsia tantum, sed etiam à tabe præseruantur (specificum in aridura puerorum.)

Spir. Antepilepticus puerorum (vide not. ad Croll.) Cuius gutt. 6. 8. 9. cum aquis Epilepticis flor. tiliæ, radic. pæoniæ aq. hirundinum, cerasorum, Lauendulæ. It. cerasorum nigrorum cum aq. Langij Epileptica exhibitæ tũ in paroxysmo, tum etiam post eundem mirifice puerorum morbum

tollunt, præsertim si in primo paroxysmo exhibeatur.

EPILEPSIA IN ☉ Adultis.

I. Præmittantur Vniuersalia Vomitiua, Cathartica, in primis specificum purgans Paracelsi. Postea exhibeantur specifica, qualia sunt:

II. Epilepticum Crollij.

Puluis Antepilepticus. III. Puluis Antepilepticus ex Cinnab. Antim. qui talis est: ℞ Cinnab. Antim. magist. Coral. perl. ana: Alius, ℞ Cinnab. natiui pellucidi & splendentis ʒß, puluerisata in marmore subtilissime: adde magist. Corall. perl. ana ℈ ij, Croci ℈ j, fol. auri diligenter triti, super lapidem, reduc in puluerem, cuius gr. vij. ad xviij, in aq. salu. propinentur & sæpiùs repetatur. Vide supra de sudoriferis.

Puluis Epilepticus magnarum virium. Alius puluis Epilepticus magnarum virium. ℞ Cinnabaris Vngarici probè loti & depurat. ℔ß, imbibe cum spir. vitr. ℥ iiij, scobis cranij humani nunquam sepulti ℥ß, imbibe cum spiritu vini, relinque in loco calido per 15. dies. & postea per retortam destilla liquorem, & illud quod restat seorsim serua. hinc ℞ scobis Vngulæ alcis ʒjß, Myrrhæ rubræ ℥ß, solue in sp. salis, solutum à fæcibus separa & serua, postea ℞ croci ℥ß, cum sp. vini tincturam extrahe, liquores omnes simul misce & in iis imbibe cinnabarim ante præparatam lotam & puluerisatam, calore lento semper exsiccando, donec omnem liquorem imbiberis & in puluerem siccum abierit. dosis à gr. ij. ad 4. cum vino generoso aut spir. vini vel aq. antiepileptica in, ante & post paroxysmum.

Spiritus cerebri humani. IV. Spiritus cerebri humani, qui sic fit, ℞ Cerebrum

idole-
is vio-
ı cum
ũ me-
leo,&
aqua-
nicæ,
ɔreti-
digit.
ldunt
qua-
r co-
) ce-
ectis
plex
cum
)j ad

plex
per
par-
ı est.

llige *Hepatum*
stri- *Ranarum*
ıtim *praparatio.*
em,
tin-
Ir-
ılé.
teri
ıide
tua,

tollu
beatu

I.
tica,
ftea
I I
I I
Puluis Antepilepticus.
qui t
ana:
dent
de m
dilig
cuiu
piùs
A
Puluis Epilepticus magnarum virium.
Cin
imb
nun
linq
tort
feo
My
cib
vin
mif
tam
exf
in
vin
Spiritus cerebri humani.
in,

rebrū hominis iuuenis integri, bene sani (adolescētis infra annum 14.) & bonæ cōstitutionis violenta morte perempti, collige frustulatim cum omnib. mēbranis, arteriis, venulis & neruis cū medulla spinæ tota, conquassa in mortario lapideo, & adde in cucurbita vel phiola potius capaci aquarum capitalium scil. flor. tiliæ, pæoniæ, betonicæ, cerasorum, lauendulæ in primis, adde diaphoretici in acutis ad supereminentiam 4. vel 5. digit. (plus quam de reliquis simplicibus aquis; addunt etiā spir. V.) claudatur hermetice vas, & relinquatur aliquandiu, per annū 1. 2. 3. &c. postea per cohobia destillatur ex B. roris: vt tota (aliquota) cerebri substantia simul transeat. Hanc aq. abiectis fæcibus curiose serua. Et fæcibus post sextuplex cohobium calcinatis elice sal, quē deinceps cum sp. facto iunge, & totum curiose serua. Dos. à ℈j ad ʒ iij, in vehiculis conuenientibus.

NB. Si initio non addita est mistura simplex propter defectum; postea phlegmate per B. leniter abstracto, adde misturæ simpl. partem dimidiam, & procede, vt monitum est. Dos. à ℈ j ad ʒ iij.

V. *Hepata Ranarum*, quæ sic parantur: Collige hepata de ranis viridibus aquaticis non terrestribus) 40. quibus viuis jecinora exime & sigillatim pone supra folia brassicæ capitatę ad eam partem, qua terram respiciunt, ita vt se inuicem contingant, postea in ollis deuitreatis & recentibus (*Irdene Bratpfanne*) superius tectis, exsiccentur ad lēntum ignem; ita vt in puluerem tenuissimum teri possint, à foliis cautius separata. Postea diuide puluerem integrum in 5. partes æquales & serua.

Hepatum Ranarum præparatio.

Partem vnā exhibe patienti præmiſſis vniuerſalibus jeiuno ventriculo in hauſtulo aquæ vel ſpiritus appropriati,cũ luna ingreſſa eſt in cancro: Veſperi duabus horis à cœna alteram partem, atque ſic conſequenter poſtero die mane tertiam, veſperi quartam; tertio die vltimam partẽ mane.

Vbi tamen obſeruandum, ſemper ante & poſt ſumptionẽ pulueris 2. horis ab omni cibo & potu eſſe abſtinendum.Si patiens præſertim adultus, poſt ſumptam hanc medicinam in fronte & temporibus ſudat, eſt teſtimoniũ operationis exquiſitæ. Itaq; ſi poſt 3.4. & quintam exhibitionem ſudor prouocetur,vel in lecto,vel in laconico totius corporis,effectus ſperandi ſunt vberiores.

Caueant ſibi ab omni terrore,ab ira,ab aqua & igne, à vino, & ne videat Epilepticos cadentes: horum nimirum conſpectu morbus, qui vel diu latuit, vel iam ſopitus erat redire poteſt. Præterea etiam ab eiaculatione tormentorum. Præcipue vero ſtudioſe euitet omnes animi motus vehementes,ebrietatem tanquam peſtem fugiat.

Diæta & cæteræ 6. res non naturales conuenienti admodum ratione & modo obſeruentur, ne aliquid accidat,quod iſti curæ impedimentum aliquod afferre poſſit.

N B. 1. Ranæ virides tantum & non aliæ accipiendæ ſunt, & quidem viuæ. 2. hic puluis Menſe Maio,Iunio, & Iulio vſq; ad medietatem Auguſti tantum confici poteſt, extra hæc tempora ranæ inutiles ſunt. 3. Cum exſiccata ſunt hepata, vt poſſint pulueriſari, folia braſſicæ capitatæ diligenter ſunt ſegreganda & poſtea hepata in mortario contundenda

denda. 4. Hic puluis vltra annum non durat, ideoque singulis annis, si opus est, de nouo præparandus.

Vix potest dici quantum emolumenti ab hac medicina simplici accidat. Instituenda est cura in Iunio circa solstitium, & si primo anno non correspondeat effectus, altero anno hæc cura reiteranda. Hoc remedio restitutus est Fridericus IV. Palatinus, qui ab anno 15. ætatis ad 26. Epilepticus fuit.

VI. *Amuletum ex frutice sambuci in salice inuenti.* 1. diligenter obseruetur, vbinam in salicib. præsertim antiquis subnascatur sambucus, id quod sæpe fit, præsertim in salicetis, vbi non procul ab iisdem ad hortorum sepes sambucus plantata fuerit. Hic nimirum grana matura ab auibus leguntur præsertim à pico. Picus nimirum excrementa sua post coniecta grana sambuci deponens super salicem antiquam (cui interdum innasci solent aliæ plantulæ vel frutices, nominatim vero Amaradulcis, vrtica, Chelidonia) exinde quasi primordia figit & ponit sambuci exinde nascentis. Picus autem quia Epilepsia laborat, hoc nobile periapton ad similem morbum curandum facit. Colligatur frutex quolibet mense, melius tamen in Septembri & Octobri, quando maturuerint grana sambuci ante plenilunium diebus duobus, & reseruetur vsui (seruari potest annos 12.) teneriores saltem surculi sufficiunt. *Amuletum Antepilepticum.*

Vsus talis est: seca surculum vnum tenuiorē in taleolas tenues, quantum fieri potest integras. Earum 9. redigantur in nodulum vel ex linteo, vel ex serico confectum, & cum simplici filo lineo

Das in demselben Hause gesponnen vnd von dem Patienten, licet parum referat. 4. Amuletum adpensile collo vsque ad orificium ventriculi, vt recto nodulus eo pertingat. Applica vero hunc nodulum post vniuersalia exhibita ad mundificandum corpus quolibet tempore seu ante, seu post paroxysmum. Nodulus relinquatur tandiu donec sponte sua citra omnem vehementiam rumpatur filum, & nodulus videatur cadere, quem deinceps neque in se patiens, neque vllum animal nudis manibus vel pedibus tangat, sed mediante aliquo instrumento vel forcipe, vel alio sepeliatur subtus terram, eo in loco, vbi neque homines neque animalia pertransire possint. Secus si tetigerit, morbus Epilepticus denuo inuadet eum: vel alios antea morbum non passos corrumpit, id quod studiose est euitandum. Hoc amuleto curari possunt & ij, qui longissimo tempore hoc morbo laborarunt.

A curatione deinceps diligentissime præseruandi sunt ab omnibus causis externis, alioquin huic morbo infestis, de quibus diximus in præcedentibus.

Nota: in adultis soleo ex maioribus surculis excauatis facere cannas, per quas tempore gestationis amuleti omnem suum potum hauriunt.

VII. Spir. Vitriol. volatilis duplex, de quo in notis ad Crollium (præsertim in adultis.

VIII. Laudanum Epilepticorum, de quo in opiologia & infra de Apoplexia.

Radicis Pæoniæ collectio IX. Radix Pæoniæ, maris nimirum, seu nigræ, Nam fœmina nullius efficaciæ, si suspendatur de collo

collo pueri Epileptici, morbus cedit, ſed radix effodienda eſt in Iulio luna decreſcente, ſole exiſtente in leone, in meridie & die ſolari.

X. Viſcus quercinus luna decreſcente inter duo Mariæ feſta, hoc eſt, 15. die Auguſt. & 8. Septem. collectus: nobilior autem habetur illa pars, quæ quercui propior reſecta eſt. *Viſci quercini collectio.*

XI. Mixtura Antepileptica, quæ ſequ. m. fit: *Mixtura Antepileptica.*
℞ ſpir. Vitrioli viridis ex Vitriolo & vrina puerorum ʒj ℈j.
cum aqua rad. paeon. & fl. til. ana ℥j.

M. de hac mixtura exhibe in paroxyſmo membris conuulſis & contortis cochl. ß guttatim, & paulò poſt redibunt ad ſeſe recollectis ſenſibus, quo animaduerſo denuo aliquid exhibeto, atque ita tertiò; quod ſi quidem rediturus ſit paroxyſmus, vt fieri poteſt, eundem proceſſum repete. Poſtea confortantia cerebrum adhibeantur, ceu ſunt Magiſt. Corall. perlar. Cranij humani. Multum poſſunt hæ Tabellæ. ℞ mag. Cranij humani ʒ j (quod calcinatum primo, poſtea per aq. euaporatur, puluis inſtar magiſterij) gran. pæoniæ excortic. N° xvj, ſacch. in aq. theriacali ſolut. F. ſ. a. tabulæ, quarum vna atque altera tam mane ieiuno ventriculo, quam veſperi longe à paſtu & cœna exhibeantur.

Paroxyſmus Epilepticus inſtans, vt euertatur, æger ſigna quædam præſentiens ſtatim capiat pil. j. laudani antepilepr. vel rotulam vnam antepilept. aut in horum defectu ol. ſuccini gut. j. & alteram.

Nares autem inungat Balsamo antapoplectico, aut balsamo succini.

Præsens sedatur modo sequenti. Cadentis ori cuneus immittendus est, vt apertum maneat, nec linguam commoueat, alta voce inclamandus, nares constringendæ & sternutatorio seq. irritandus:

℞ *rad. ellebori alb.* ℥j,
Castorei,
Euphorb. ana ℥ß.

F. pulu. suffitus etiam fieri potest ex succino albo.

Membra incuruata molliter ad rectitudinem reducendā, fricanda & continenda.

Fauces Extracto castorei, oleo succini aut Mithridatio, Theriaca in aqua Epileptica solutis: nares autem & tempora balsamo apoplectico illiniendæ.

Et si suspicio sit, eam ob vitiosos humores in ventriculo collectos, & ad caput exhalantes fieri, vtile est excitare vomitum cum aq. Benedicta aut Vitriolo albo in aqua pæoniæ, in qua scobs visci quercini bullierit, dissoluta, paroxysmo sedato, si metus sit, vt mox reuertatur, clysteres acres injiciendi ad auertendos humores acres, alioſque in cerebrum irruentes.

Cucurbitæ item cum scarificatione humeris applicandæ, & si plethora adsit, vena secand.

Quo facto ad radicis Epilepticæ excisionem progrediendum, vbi præscripta bona viuendi regula ad vniuersalem totius corporis euacuationē perueniendum, obseruatis hac in parte practicantium regulis. Nonnunquam vtile est admiscere purgantibus Extr. scammonij, aquam bene-

dictam

dictam, Extr. Ellebori nigri, & sæpius præparatum corpus purgare Mercurio dulci, Mercurio vitæ, floribus Antimonij.

Hinc ad caputpurgia, & ad ea, quæ à proprietate conferunt, accedendum, non neglectis iis, quæ caput exsiccant, & maxime roborant.

Tabulæ Antepilepticæ.

℞ *rad. pæoniæ* ʒ j,
magist. perlarum,
Corallorum an. ʒ ij ß.
magist. Cranij humani. ʒ ß.
Sacch. in aq. florum tiliæ soluti q. s.

F. Tabulæ. Detur vna atque altera mane ieiuno ventriculo & vesperi longe à cœna.

Aqua Epileptica. ℞ Fl. lil. conuallium M. ij, infunde in s. q. Vini generosi, digere per 10. dies, vel donec habere poteris. *Aqua Epileptica.*

Fl. Tiliæ recent. ℔ ß,
pæoniæ ℥ iiij.

distilletur in M. B. ad siccitatem, in destillato iterum infunde.

Rad. pæoniæ ℥ j,
Diptammi albi,
Visci quercini ana ℥ ß,
Cranij humani præparati ℥ ß,
Rad. pyrethri ʒ ß,
Castorei ℈ ij,
Fol. Rutæ M j,
Flor. stœcados Arabicæ,
Lauendulæ ana P iij,
Flor. Betonicæ P vj,
Cubebarum,
Maceris ana ʒ ij.

Cinnamomi ʒ j.
Scillæ præparatæ ʒ iij.

Digere iterum per 15.dies,hinc per alembicum in M.B. destillatur & qua vsui reseruatur. Dosis ℥ß, ad ℥j.

Clysterem in epilepsia vide in capite seq.
Balsamum vide etiam in capite seq.

APOPLEXIA.

In Apoplexia qualicunque insignis est:

I. Spiritus cerebri humani de quo in Epilepsia.

II. Sanguinis arteriosi humani, spiritus, cuius vires insigniter commendat D.Grasecciꝰ Argentinensis in libro suo de vita humana nuper edito Spiræ in quarto 1615.Germ. Vtriusque operationes & vires vide ibid. in aliquot obseruationibus ab ipso habitis. Spiritum sanguinis arteriosi vocat *Aq.benedictam:*spir.cerebri humani vocat *Aq.auream.*

APOPLECTICOS EXCITANT:

I. Mercurius vitæ iusta dosi exhibitus:à crebris enim vomitionibus in robustioribus prima regione ventris expurgata, paulo post ad sese redeunt, præsertim si Epithema fiat in suturam coronalem ex succino puluerisato,& in sacculum oblongiorem interpassatum conformato , prætereaque in aqua Vitæ vel spiritu Vini cum pipere longo essensificato, & cũ ol.succini gut. aliquot adsperso, decẽti ligatura suturæ coronali imposito multum prodest , si (in debilioribus scil.) præsertim vbi Mercurius vitæ non est exhibitus,enemata primo leniora,postmodum & acriora iniecta fuerint.

II. Ex-

II. Excitant sternutationes præsertim ex semine nigellę & seniore nigra, hoc est, Elleboro nigro Paracelsi (ex moscho & ambra) It. sem. lolij. sem. nigell. tutius & melius, e. gr.

℞ *Fol. maioran.* ℥ ij, — *Puluis sternutatorius.*
Sem. nigell. ℥ j,
Rad. elleb. n. ℈ ij,
Mosch. opt. ℈ß.
Ambr. gr. vj.

M. F. puluis, dosis magnitudine pisi, insufflatur in narem vtramque calamo fortiter.

III. Fumus pennarum perdicum. It. fumus succini, vel etiam ol. succini intra nares sæpissime cum penna perdicis sumptum.

NB. In Apoplexia mirabilis est ille balsamus Vitæ ex nobilissimis illis balsamis, Orientali nempe & Turcico, itemque oleis aromatum diligenter confectus à nobili Chymico Ioh. *Eichtenacker*, dos. à gr. ij ad iiij, in mistura simplici cum aq. appropriata, de quo in notis ad Crollium.

In præseruatione maxime conducit Balsamus Apoplecticus Crollij. It. aqua vitæ apoplectica eiusdem.

Ad præseruationem a. & curationem vnice prodest Aqua antapoplectica meæ compositionis, quæ sic est: — *Aqua Antapoplectica.*

℞ Flor. lilij conuallium mense Maio cum exortu solis collectos (maturos & adhuc roridos statim in vitrum ingere sine lotione vlla) eosque recentes sine apiculis, saltem protuberantes flores abscerptos in vino generoso, Maluatico vel alio dulci digere ad solem, in vitro optime clauso, relinq; tandiu, donec etiam lauendula floreat, cuius

flores cæruleos ſine calcibus & apiculis diligenter ſeparatos æquali pondere coniunge cum floribus lilij cõuallium in idem vitrum, quod firmiter clauſum relinque vſq; ad menſem Septembrem. Tandem per alembicum ex B. deſtilletur, & quæ primo loco egreditur aqua ſpirituoſa diligenter reſeruetur. Eſt nimirum pretioſa & tam præſeruando quam curando Apoplecticis prodeſt (reliqua etiam vſui eſſe poteſt, ſed tam virtuoſa non eſt, facit in primis ad frictiones membrorum) Ex capite mortuo elici poteſt Sal. Hæc aqua diu durat & fragrantiſſima eſt. Doſ. cochl. ß. vel j. per ſe etiam j ß vel ij, pro ægri & morbi natura cum gut. vna atque altera ol. ſuccini ieiuno ſtomacho.

Aqua Apoplectica alia. Aqua Apoplectica alia.

℞ *Fl. primulæ veris* ℔ j,
Lauendulæ,
ſtœcados Arabicæ ana ℥ j,
Tiliæ,
bugloſſæ ana ℥ jß,
Anthos,
Nymphææ ana ℥ ß.
Rad. Pæoniæ,
Caryophyllatæ ana ʒ x,
Zedoariæ,
Macis,
Spicæ Indicæ ana ʒ iiij,
Iridis Florentinæ,
Viſci quercini ana ℥ j,
Galangæ,
Caryophyllorum ana ʒ vj,
Pomorum citreor. recent. N° ij,
Raſuræ ligni ſaſſafras ʒ jß.

Fol. Ma-

Fol. Maioranæ,
Artemisiæ ana M jß,
Rorismarini M j,
Sem. Fœniculi,
Sileris montani,
Pæoniæ,
Basiliconis ana ʒ iij.
Confractis & contusis, crasso modo affunde in matracio capaci
Aquæ rosarum ℔ j.
Vini generosi, ℔ ij.
Simul per 3. dies vase bene clauso digerantur, hinc adde recenter expressi succi ex foliis saluiæ ℥ vj,
Betonicæ,
Melissæ,
Spiritus vini ℔ iiij.
Denuo per 3. dies digeratur & destilletur in M.B. per alembicum ad siccitatem. Fiat semel cohobium. Hinc per se in cineribus vel B. aqua illa rectificatur, destillando 3. partes, quarta relicta & inferendo rostro alembici,
Moschi,
Ambræ ana gr. vj.
bombace inuoluta, tandem omnia in vitro bene clauso seruentur vsui.

His omnibus potest annumerari diaphoreticum in peracutis præsertim, si cum eiusmodi aquis appropriatis Apoplecticis mixtum exhibeatur, & sudor prouocetur.

LAVDANVM ANTEpilepticum. *Laudanum Antepilepticum.*

℞ *Laud. nostri ex sulphur. vitriol. fact.* ℥ j,

Ol.Camph. ℥ß

M. & habetur Laudanum præstantissimum; cuius vsus tam in paroxysmo, quam ad curationem extra paroxysmum, dosi sæpius reiterata præmissis vniuersalibus.

OLEVM CAMPHORÆ Verum.

Oleum Camphoræ verum.

℞ *Camphoræ part.*j,
*argill.præparat.& siccatæ part.*vj

Contunde inuicem & misce exacte, donec Camphora nullibi appareat. Ex massa forma globulos, quos in vmbra exsiccatos destilla in arena per retortam lutatam in Excipulum, quod continebit aliquid aquæ pluuialis destillatę, & prodibit Camphora partim oleaginosa, partim sublimata, quæ tamen sese soluit. Hinc distillato cum aqua, adde spir. Vini part.iij, & destilla per Alembicum igne lento Ita spiritus Vini tenuissimum oleum Camphoræ transferet, quod separatim seruandum, separato spiritu Vini per separatorium aut per MB.

ALIO MODO.

Solue Camphoram in sp. Antepileptico ex vitriolo & vrina puerorum leni calore, & Camphora eleuabitur in forma olei ad superficiem. Hoc seorsim collige, & cum terra sigillata sicca, & pauco aceto forma globulos, destilla ex arena per retortam & prodibit spiritus seu oleum Camphoræ valde fugax.

Apoplecticis prosunt saluiæ decoctum, Extra-

ctum

ctum eiusdem, semen carui & Erucæ. It. ℞ aquæ vitæ q. s. granorum Iuniperi M ij, contundantur & macerentur in aqua vitæ per triduum, colenturque, imponantur deinde saluia, pulegium & Nasturcium & ʒ j Croci. Detur patienti, & statim loquelam recuperabit.

Balsamus Apoplecticus.

℞ *Olei Nucis Moschatæ per expressionem*,
Ambræ grisea gr. xvj,
Moschi optimi,
Benzoin.
styracis calamitæ,
Laudani optimi ana ℈ß.
Olei stillat. caryophyllorum gut. xvj.
Lauendulæ,
Ruthæ,
Anthos,
Cinnamomi ana ℈ß,
succini gut. vj.

pulverisatis optime cum oleo Nucis Moschatæ in scutella aliqua argentea vel orichalcea cum pistillo quam optime vniantur, vt in corpus vnum abeant. Hinc admiscentur olea destillata pedetentim & Balsamus in vase bene clauso ad vsum seruatur. Apoplecticis, Epilepticis, & vertiginosis prodest, si extremitates manuum, tempora & vertex eo inungantur. Ratione præseruationis singulis septimanis bis aut ter saltem iunctio instituatur.

Clyster. ad Apoplexiam, Epilepsiam, Paralysin, & Lethargum.

℞ *Radic. Cyclam.*
Colocynth. ana ʒjß,

asar. ℥j,
elleb.nigr.praeparati,
sem.Carthani ana ʒj,
Centaurij minoris ʒß.

Coque in ſ. q. aquæ ad ℔j. colaturæ adde mellis anthoſati ℥ij,& ſi æger robuſtus ſit Sal.gem.ʒj.F. Clyſter.

Medicus Apoplecticum aggreſſurus ante omnia in principio conſideret, an in ægro adhuc ſigna & ſpes aliqua vitæ adſit, quibus cognitis ad curam ſeſe ſtatim accingat.Ægrum hinc inde agitare & membra eius fricare mandet, abraſis capillis verticem ſtatim inungat, & nucham balſamo ſuccini aut oleo eiuſdem, ſtatimque ſi os clauſum ſit,illud aperiat,apertum conſeruet,palatumque cum balſamo dicto aut Mithrid. aut Theriaca inungat, nares & tempora balſ.apoplectico.

Capiti ſæpius admoueat laminam vel tabulam ferream oportet calefactam vel etiam ignitam.

Per os,ſi fieri poteſt,exhibeatur ſtatim cochl.j. aq. apoplecticæ, & ſi nimiam ſentit ſanguinis abundantiam,venam brachij immiſſo tamen prius clyſtere acriore aperiat.

Naribus item aliquid ex puluere per canalem vel culmum pyrethri elleborive inflet.

Vmbilico adhibeat aut vnguentum Arthanitæ aut ellebori in forma cataplaſmatis,poſſunt etiam ratione reuulſionis cucurbitæ applicari dorſo, lumbis.

Natibus clyſter acris injiciatur, cui ʒß croci metallorum adjici poteſt, vel ʒj. bulliat in aqua vitæ & cum decocto apto injiciatur.

Hinc

Hinc ad vomitoria aquam ſcilicet benedictam confugiendum, vbi notandum, quod in duplici ſemper quantitate, prout ſopitæ vires, exhibenda. Interim continuanda exhibitio âquæ apoplecticæ, quemadmodum & reliqua dicta medicamenta.

Proſunt & Veſicatoria brachiis & pedibus, ſyncipiti item: interdum etiam ad primam vertebram Cauterium actuale non ſine commodo applicari poteſt.

Ægro reſuſcitato cura ſecundum Practicos inſtituatur.

Nota. Clyſteres non tantum ante venæ ſectionem, ſed & poſt eam conueniunt, primum ex emollientibus, & ſtimulantibus calidis, capitique appropriatis, mox etiam ex fortiter irritantibus, quæ quoque cum non retineant diutius repetenda, eoque frequentius quo morbus magis vrget: Plat. tom. I. pag. 47.

Lenior itaque talis ab initio exhibeatur.

℞ *Maluæ,*
Mercurialis,
ſaluiæ,
rutæ,
pulegij an. M j.
Rad. ireos recentis ℥ iij,
furfuris,
flor. Chamomillæ
anthos an. p. j,
ſem. carui ʒ j,
F. decoctum, in quo diſſolue
mellis ℥ j,
Elect. benedicti lauatiui ʒ ij,

ol.laurin.
rutæ ana ℥ j,
Sal. ʒ j.
F.Clyster.

Fortior, qui post primum, vel si malum vrgeat, statim in principio exhiberi potest.

℞ *Rad.ireos recentis,*
sigilli salomonis,
Cyclaminis ana ʒ j.
rutæ,
thymi,
saluiæ,
lauri,
pulegij,
origani,
Calaminthæ,
hyssopi ana M j,
flor.stœchados,
anthos ana p.j.
sem.Citri,
Cumini ana ʒ ij,
Carthami,
baccarum lauri,
iuniperi ana ℥ß,
Agarici in anno ligati, ʒ ij.
F.decoctum,in quo dissolue
Hieræ Colocynthidos ʒ iij,
mellis anthosati ℥ ij,
succi mercurialis,
betæ ℥ j,
fellis tauri ℥ß,
ol.rutacei ʒ ij,
de castoreo ℥ß,

Sal

Sal.fusilis ℥ j,

F.Clyster.

Fortissimum in Apoplexia.

℞. *Rad.ireos,*
pyrethri ana ℥ j,
aronis ℥ß.
ollebori ʒ j,
rutæ,
saluiæ,
thymi,
Flor.Centaurij minoris,
nasturtij ana M j,
Sem.Carui ℥ß,
vrticæ,
rutæ ana ʒ j,
Colocynthidos in petias ligati ℥ß,
anthos p.ij,

F.decoctum,in quo dissolue
Hieræ colocynthidos ʒß,
mellis ℥ j.
olei rutæ ℥ *iij,*
Castorij,
Euphorbij an.℈ j,
salis ʒ j,

F.Clyster.

PARALYSIS.

In Paralysi curanda etiam ea quæ in Apoplexia enumerata sunt,locum tenere possunt. Hic igitur mercurius vitę,Enemata,aliaque purgantia,genus neruosum respicientia,vtilia sunt.

In loquela restituenda maxime satisfacit aqua Apoplectica, etiam cum sanguine Turturis calente an. impraegnata. Sic oleum anisi guttatim

linguæ Paralytici adſperſum, loquelam reſtituit & reducit. Talis eſt aq.fl lil. conuallium cum vino facta. It. Eſſentia caſtorei per ſp. vini extracta, ſal perlarum, Coral. It. ſuccini mirifice iuuant.

Ad ſudores in primis eliciendos vbi, quæ ab initio erant neceſſaria, omnia præſtita ſunt, præter hactenus enumerata ſingularis eſt virtutis in Paralyſi puluis ſeu magiſt. ex cinnab. antimon. & magiſterio perlarum & corall. de quo ſupra de ſudoriferis & Epilepſia. Doſ. à gr. viij. ad xij. vel xvj. Sudores autem melius, imo optime in Laconico, ſeu in diaphoretico enumerato eliciuntur.

Eſſentia foliorum Tabaci. Inter externa maxime laudabilis eſt Eſſentia foliorum Tabaci (viridium) cum Maluatico facta (ſola infuſione ſine deſtillatione) ſi præſertim à præmiſſis ſudoribus membra paralytica hac Eſſentia diutius fricentur. Reſoluta nimirum membra facile reſtituuntur & redeunt.

Paralyſeos curandæ ratio plerumque à venę ſectione inchoatur præmiſſo clyſtere acriore, ſi ſcilicet ætas & habitus corporis conſenſerint. Hinc ad materiæ cõcoctionem & eductionem accedimus, vbi ſemper admiſceri debent aq. deſtillatæ primulæ veris, ſalu. aut meliſſæ aut Extr. ipſorum, & vel purgantia illis infundi vel extrahi poſſunt adiectis gut. ij vel iiij ol. tartari per deliquium. ſtatimque inungatur ſpina oleo Chamomillæ ſolo. Quod ſi citius & rectius curam abſolnere volueris, modo ſeq. progredere: ℞ Extr. ſcammonij gr. iiij, florũ aut vitri antimon. gr. ij, tenuiſſime pulueriſata miſce cum ʒ ij conſeruæ aut iij bugloſſæ, capiat mane cum cuſtodia. Si ad vomitum irritatur, detur iuſculum ad eũm promouendum, pur-

gabitur

gabitur hoc modo æger per superiora & inferiora: diebus duobus sequentibus vtatur apozemate aliquo vel syrupo capitali & aperiente cum gut. aliquot sp. tartari aut in defectu eius tartar. vitriolat. ℈ j. Hinc iterum dicto medicamento purgetur, à quo si forte propter vomitum abhorreat æger, F. infusio ex agarico cum radice ellebori nigri puluerisati & Ialapi cum aq. fl. primulæ veris & melissæ, aut capiat Extr: Panchymagogi dosin: iterumque per 2. dies vtatur apozemate dicto vel syrupo aliquo magistrali appropriato. Eadem medicamenta repetantur ad 10. diem. Interim inungatur spina oleo Camomillæ, cui parum petrolei sit admistum. Hinc ingrediatur stupham, excipiátque vaporem seq. decocti super ignitos lapides affusi, & quam optime sudet.

℞ *flor. saluiæ,*
sambuci,
lauri,
roris marini,
Chamomillæ,
melissæ,
stœchados Arabicæ.

decoq; in aceto vini, æger commoretur in stupha ad horam j, aut quantum vires permittent: antequàm egrediatur, assumat Mithridatij ʒß, cum gut. iij. aut v. spir. tartari, aut solum assumat Mithridatium, postquam egressus fuerit linteis calidis sudor omnis exsiccetur, & in lecto quiescat per horam semis, spina vero inungatur Galbaneto Paracelsi, quod fit modo seq. ℞ Galbani ℔ß, inde in cucurbitá satis amplá, & ei affunde spiritus Terebinthinæ ℔ j digerátur in loco calido per 8. dies, *Galbanetum paratum.*

Nares autem inungat Balsamo antapoplectico, aut balsamo succini.

Præsens sedatur modo sequenti. Cadentis ori cuneus immittendus est, vt apertum maneat, nec linguam commoueat, alta voce inclamandus, nares constringendæ & sternutatorio seq. irritandus:

℞ rad. ellebori alb. ʒj,
Castorei,
Euphorb. ana ʒß.

F. pulu. suffitus etiam fieri potest ex succino albo.

Membra incuruata molliter ad rectitudinem reducendá, fricanda & continenda.

Fauces Extracto castorei, oleo succini aut Mithridatio, Theriaca in aqua Epileptica solutis: nares autem & tempora balsamo apoplectico illinienda.

Et si suspicio sit, eam ob vitiosos humores in ventriculo collectos, & ad caput exhalantes fieri, vtile est excitare vomitum cum aq. Benedicta aut Vitriolo albo in aqua pæoniæ, in qua scobs visci quercini bullierit, dissoluta, paroxysmo sedato, si metus sit, vt mox reuertatur, clysteres acres injiciendi ad auertendos humores acres, aliosque in cerebrum irruentes.

Cucurbitæ item cum scarificatione humeris applicandæ, & si plethora adsit, vena secand.

Quo facto ad radicis Epilepticæ excisionem progrediendum, vbi præscripta bona viuendi regula ad vniuersalem totius corporis euacuationē perueniendum, obseruatis hac in parte practicantium regulis. Nonnunquam vtile est admiscere purgantibus Extr. scammonij, aquam bene-

dictam

dictam, Extr. Ellebori nigri, & sæpius præparatum corpus purgare Mercurio dulci, Mercurio vitæ, floribus Antimonij.

Hinc ad caputpurgia, & ad ea, quæ à proprietate conferunt, accedendum, non neglectis iis, quæ caput exsiccant, & maxime roborant.

Tabulæ Antepilepticæ.

℞ *rad. pæoniæ* ʒ j,
magist. perlarum,
Corallorum ana ʒ j ß.
magist. Cranij humani. ʒß.
Sacch. in aq. florum tiliæ soluti q. s.

F. Tabulæ. Detur vna atque altera mane ieiuno ventriculo & vesperi longe à cœna.

Aqua Epileptica. ℞ Fl. lil. conuallium M. ij, infunde in s. q. Vini generosi, digere per 10. dies, vel donec habere poteris. *Aqua Epileptica.*

Fl. Tiliæ recent. ℔ß,
pæoniæ ℥ iiij.

distilletur in M. B. ad siccitatem, in destillato iterum infunde.

Rad. pæoniæ ℥ j,
Diptammi albi,
Visci quercini ana ℥ß,
Cranij humani præparati ℥ß,
Rad. pyrethri ʒß,
Castorei ℈ ij,
Fol. Rutæ M j,
Flor. stœcados Arabicæ,
Lauendulæ ana P iij,
Flor. Betonicæ P vj,
Cubebarum,
Maceris ana ʒ ij.

Cinnamomi ʒ j.

Scillæ præparatæ ʒ iij.

Digere iterum per 15. dies, hinc per alembicum in M. B. destillatur & qua vsui reseruatur. Dosis ℥ß, ad ℥ j.

Clysterem in epilepsia vide in capite seq.

Balsamum vide etiam in capite seq.

Apoplexia.

In Apoplexia qualicunque insignis est:

I. Spiritus cerebri humani de quo in Epilepsia.

II. Sanguinis arteriosi humani, spiritus, cuius vires insigniter commendat D. Grasceccius Argentinensis in libro suo de vita humana nuper edito Spiræ in quarto 1615. Germ. Vtriusque operationes & vires vide ibid. in aliquot obseruationibus ab ipso habitis. Spiritum sanguinis arteriosi vocat *Aq. benedictam:* spir. cerebri humani vocat *Aq. auream.*

Apoplecticos Excitant:

I. Mercurius vitæ iusta dosi exhibitus: à crebris enim vomitionibus in robustioribus prima regione ventris expurgata, paulo post ad sese redeunt, præsertim si Epithema fiat in suturam coronalem ex succino puluerisato, & in sacculum oblongiorem interpassatum conformato, prætereaque in aqua Vitæ vel spiritu Vini cum pipere longo essensificato, & cũ ol. succini gut. aliquot adsperso, decẽti ligatura suturæ coronali imposito multum prodest, si (in debilioribus scil.) præsertim vbi Mercurius vitæ non est exhibitus, enemata primo leniora, postmodum & acriora iniecta fuerint.

II. Ex-

II. Excitant sternutationes præsertim ex semine nigellę & seniore nigra, hoc est, Elleboro nigro Paracelsi (ex moscho & ambra) It. sem. lolij. sem. nigell. tutius & melius, e. gr.

℞ *Fol. maioran.* ℥ ij, *Puluis sternutatorius.*
Sem. nigell. ℥ j,
Rad. elleb. n. ℈ ij,
Mosch. opt. ℈ß.
Ambr. gr. vj.

M. F. puluis, dosis magnitudine pisi, insufflatur in narem vtramque calamo fortiter.

III. Fumus pennarum perdicum. It. fumus succini, vel etiam ol. succini intra nares sæpissime cum penna perdicis sumptum.

NB. In Apoplexia mirabilis est ille balsamus Vitæ ex nobilissimis illis balsamis, Orientali nempe & Turcico, itemque oleis aromatum diligenter confectus à nobili Chymico Ioh. *Eichtenacker*, dos. à gr. ij ad iiij, in mistura simplici cum aq. appropriata, de quo in notis ad Crollium.

In præseruatione maxime conducit Balsamus Apoplecticus Crollij. It. aqua vitæ apoplectica eiusdem.

Ad præseruationem a. & curationem vnice prodest Aqua antapoplectica meæ compositionis, quæ sic est: *Aqua Antapoplectica.*

℞ Flor. lilij conuallium mense Maio cum exortu solis collectos (maturos & adhuc roridos statim in vitrum ingere sine lotione vlla) eosque recentes sine apiculis, saltem protuberantes flores abscerptos in vino generoso, Maluatico vel alio dulci digere ad solem, in vitro optime clauso, relinq; tandiu, donec etiam lauendula floreat, cuius

flores cæruleos sine calcibus & apiculis diligenter separatos æquali pondere coniunge cum floribus lilij côuallium in idem vitrum, quod firmiter clausum relinque vsq; ad mensem Septembrem. Tandem per alembicum ex B. destilletur, & quæ primo loco egreditur aqua spirituosa diligenter reseruetur. Est nimirum pretiosa & tam præseruando quam curando Apoplecticis prodest (reliqua etiam vsui esse potest, sed tam virtuosa non est, facit in primis ad frictiones membrorum) Ex capite mortuo elici potest Sal. Hæc aqua diu durat & fragrantissima est. Dos. cochl. ß. vel j. per se etiam j ß vel ij, pro ægri & morbi natura cum gut. vna atque altera ol. succini ieiuno stomacho.

Aqua Apoplectica alia.

Aqua Apoplectica alia.

℞ *Fl. primula veris* ℔ j,
Lauendula,
stœcados Arabica ana ℥ j,
Tilia,
buglossa ana ℥ jß,
Anthos,
Nymphaa ana ℥ ß.
Rad. Paonia,
Caryophyllata ana ʒ x,
Zedoaria,
Macis,
Spica Indica ana ʒ iiij,
Iridis Florentina,
Visci quercini ana ℥ j,
Galanga,
Caryophyllorum ana ʒ vj,
Pomorum citreor. recent. N° ij,
Rasura ligni sassafras ʒ jß.

Fol. Ma-

Fol. Maioranæ,
Artemisiæ ana M j ß,
Rorismarini M j,
Sem. Fœniculi,
Sileris montani,
Pæoniæ,
Basiliconis ana ʒ iij.

Confractis & contusis, crasso modo affunde in matracio capaci
Aquæ rosarum ℔ j.
Vini generosi, ℔ ij.

Simul per 3. dies vase bene clauso digerantur, hinc adde recenter expressi succi ex foliis saluiæ ℥ vj,
Betonicæ,
Melissæ,
Spiritus vini ℔ iiij.

Denuo per 3. dies digeratur & destilletur in M.B. per alembicum ad siccitatem. Fiat semel cohobium. Hinc per se in cineribus vel B. aqua illa rectificatur, destillando 3. partes, quarta relicta & inferendo rostro alembici,
Moschi,
Ambræ ana gr. vj.

bombace inuoluta, tandem omnia in vitro bene clauso seruentur vsui.

His omnibus potest annumerari diaphoreticum in peracutis præsertim, si cum eiusmodi aquis appropriatis Apoplecticis mixtum exhibeatur, & sudor prouocetur.

LAVDANVM ANTEpilepticum.

Laudanum Antepilepticum.

℞ *Laud. nostri ex sulphur. vitriol. fact.* ℥ j,

Ol.Camph. ℥ß

M. & habetur Laudanum præſtantiſſimum; cuius vſus tam in paroxyſmo, quam ad curationem extra paroxyſmum, doſi ſæpius reiterata præmiſſis vniuerſalibus.

OLEVM CAMPHORÆ Verum.

Oleum Camphoræ verum.

℞ *Camphoræ part.*j,
*argill.præparat.& ſiccatæ part.*vj

Contunde inuicem & miſce exacte, donec Camphora nullibi appareat. Ex maſſa forma globulos, quos in vmbra exſiccatos deſtilla in arena per retortam lutatam in Excipulum, quod continebit aliquid aquæ pluuialis deſtillatę, & prodibit Camphora partim oleaginoſa, partim ſublimata, quæ tamen ſeſe ſoluit. Hinc diſtillato cum aqua, adde ſpir. Vini part.iij, & deſtilla per Alembicum igne lento Ita ſpiritus Vini tenuiſſimum oleum Camphoræ transferet, quod ſeparatim ſeruandum, ſeparato ſpiritu Vini per ſeparatorium aut per MB.

ALIO MODO.

Solue Camphoram in ſp. Antepileptico ex vitriolo & vrina puerorum leni calore, & Camphora eleuabitur in forma olei ad ſuperficiem. Hoc ſeorſim collige, & cum terra ſigillata ſicca, & pauco aceto forma globulos, deſtilla ex arena per retortam & prodibit ſpiritus ſeu oleum Camphoræ valde fugax.

Apoplecticis proſunt ſaluiæ decoctum, Extra-

ctum

ctum eiusdem, semen carui & Erucæ. It. ℞ aquæ vitæ q. s. granorum Iuniperi M ij, contundantur & macerentur in aqua vitæ per triduum, colenturque, imponantur deinde saluia, pulegium & Nasturcium & ʒ j Croci. Detur patienti, & statim loquelam recuperabit.

Balsamus Apoplecticus.

℞ *Olei Nucis Moschatæ per expressionem*,
Ambræ grisea gr. xvj,
Moschi optimi,
Benzoin.
styracis calamitæ,
Laudani optimi ana ℈ß.
Olei stillat. caryophyllorum gut. xvj.
Lauendulæ,
Ruthæ,
Anthos,
Cinnamomi ana ℈ß,
succini gut. vj.

puluerisatis optime cum oleo Nucis Moschatæ in scutella aliqua argentea vel orichalcea cum pistillo quam optime vniantur, vt in corpus vnum abeant. Hinc admiscentur olea destillata pedetentim & Balsamus in vase bene clauso ad vsum seruatur. Apoplecticis, Epilepticis, & vertiginosis prodest, si extremitates manuum, tempora & vertex eo inungantur. Ratione præseruationis singulis septimanis bis aut ter saltem iunctio instituatur.

Clyster. ad Apoplexiam, Epilepsiam, Paralysin, & Lethargum.

℞ *Radic. Cyclam.*
Colocynth. ana ʒjß,

asar. ℥ j,
elleb. nigr. præparati,
sem. Carthani ana ʒ j,
Centaurij minoris ʒß.

Coque in s. q. aquæ ad ℔ j. colaturæ adde mellis anthosati ℥ ij, & si æger robustus sit Sal. gem. ʒ j. F. Clyster.

Medicus Apoplecticum aggressurus ante omnia in principio consideret, an in ægro adhuc signa & spes aliqua vitæ adsit, quibus cognitis ad curam sese statim accingat. Ægrum hinc inde agitare & membra eius fricare mandet, abrasis capillis verticem statim inungat, & nucham balsamo succini aut oleo eiusdem, statimque si os clausum sit, illud aperiat, apertum conseruet, palatumque cum balsamo dicto aut Mithrid. aut Theriaca inungat, nares & tempora bals. apoplectico.

Capiti sæpius admoueat laminam vel tabulam ferream oportet calefactam vel etiam ignitam.

Per os, si fieri potest, exhibeatur statim cochl. j. aq. apoplecticæ, & si nimiam sentit sanguinis abundantiam, venam brachij immisso tamen prius clystere acriore aperiat.

Naribus item aliquid ex puluere per canalem vel culmum pyrethri elleborive inflet.

Vmbilico adhibeat aut vnguentum Arthanitæ aut ellebori in forma cataplasmatis, possunt etiam ratione reuulsionis cucurbitæ applicari dorso, lumbis.

Natibus clyster acris injiciatur, cui ʒß croci metallorum adjici potest, vel ʒ j. bulliat in aqua vitæ & cum decocto apto injiciatur.

Hinc

Hinc ad vomitoria aquam ſcilicet benedictam confugiendum, vbi notandum, quod in duplici ſemper quantitate, prout ſopitæ vires, exhibenda. Interim continuanda exhibitio âquæ apoplecticæ, quemadmodum & reliqua dicta medicamenta.

Proſunt & Veſicatoria brachiis & pedibus, ſyncipiti item: interdum etiam ad primam vertebram Cauterium actuale non ſine commodo applicari poteſt.

Ægro reſuſcitato cura ſecundum Practicos inſtituatur.

Nota. Clyſteres non tantum ante venæ ſectionem, ſed & poſt eam conueniunt, primum ex emollientibus, & ſtimulantibus calidis, capitique appropriatis, mox etiam ex fortiter irritantibus, quæ quoque cum non retineant diutius repetenda, eoque frequentius quo morbus magis vrget: Plat. tom. I. pag. 47.

Lenior itaque talis ab initio exhibeatur.

℞ *Maluæ,*
Mercurialis,
ſaluiæ,
rutæ,
pulegij an. M j.
Rad. ireos recentis ℥ *iij,*
furfuris,
flor. Chamomillæ
anthos an. p. j,
ſem. carui ʒ*j,*
F. decoctum, in quo diſſolue
mellis ℥ j,
Elect. benedicti lanatiui ʒ *ij,*

ol.laurin.
rutæ ana ℥ j,
Sal. ʒ j.
F.Clyster.

Fortior, qui post primum, vel si malum vrgeat, statim in principio exhiberi potest.

℞ *Rad.ireos recentis,*
sigilli salomonis,
Cyclaminis ana ʒ j.
rutæ,
thymi,
saluiæ,
lauri,
pulegij,
origani,
Calaminthæ,
hyssopi ana M j,
flor.stœchados,
anthos ana p.j.
sem.Citri,
Cumini ana ʒ ij,
Carthami,
baccarum lauri,
iuniperi ana ℥ß,
Agarici in anno ligati, ʒ ij.
F.decoctum,in quo.dissolue
Hieræ Colocynthidos ʒ iij,
mellis anthosati ℥ ij,
succi mercurialis,
betæ ℥ j,
fellis tauri ℥ß,
ol.rutacei ʒ ij,
de castoreo ℥ß,

Sal

Sal.fusilis ℥ j,

F.Clyster.

Fortissimum in Apoplexia.

℞. *Rad.ireos,*

pyrethri ana ℥ j,

aronis ℥ß.

ellebori ʒ j,

rutæ,

saluiæ,

thymi,

Flor.Centaurij minoris,

nasturtij ana M j,

Sem.Carui ℥ß,

vrticæ,

rutæ ana ʒ j,

Colocynthidos in petias ligati ℥ß,

anthos p.ij,

F.decoctum,in quo dissolue

Hiera colocynthidos ʒß,

mellis ℥ j.

olei rutæ ℥ *iij,*

Castorij,

Euphorbij an.℈ j,

salis ʒ j,

F.Clyster.

PARALYSIS.

In Paralysi curanda etiam ea quæ in Apoplexia enumerata sunt,locum tenere possunt. Hic igitur mercurius vitę,Enemata,aliaque purgantia,genus neruosum respicientia,vtilia sunt.

In loquela restituenda maxime satisfacit aqua Apoplectica, etiam cum sanguine Turturis calente an. impregnata. Sic oleum anisi guttatim

linguæ Paralytici adſperſum, loquelam reſtituit & reducit. Talis eſt aq. fl. lil. conuallium cum vino facta. It. Eſſentia caſtorei per ſp. vini extracta, ſal perlarum, Coral. It. ſuccini mirifice iuuant.

Ad ſudores in primis eliciendos vbi, quæ ab initio erant neceſſaria, omnia præſtita ſunt, præter hactenus enumerata ſingularis eſt virtutis in Paralyſi puluis ſeu magiſt. ex cinnab. antimon. & magiſterio perlarum & corall. de quo ſupra de ſudoriferis & Epilepſia. Doſ. à gr. viij. ad xij. vel xvj. Sudores autem melius, imo optime in Laconico, ſeu in diaphoretico enumerato eliciuntur.

Eſſentia foliorum Tabaci. Inter externa maxime laudabilis eſt Eſſentia foliorum Tabaci (viridium) cum Maluatico facta (ſola infuſione ſine deſtillatione) ſi præſertim à præmiſſis ſudoribus membra paralytica hac Eſſentia diutius fricentur. Reſoluta nimirum membra facile reſtituuntur & redeunt.

Paralyſeos curandæ ratio plerumque à venę ſectione inchoatur præmiſſo clyſtere acriore, ſi ſcilicet ætas & habitus corporis conſenſerint. Hinc ad materiæ cōcoctionem & eductionem accedimus, vbi ſemper admiſceri debent aq. deſtillatæ primulæ veris, ſalu. aut meliſſæ aut Extr. ipſorum, & vel purgantia illis infundi vel extrahi poſſunt adiectis gut. ij vel iiij ol. tartari per deliquium. ſtatimque inungatur ſpina oleo Chamomillæ ſolo. Quod ſi citius & rectius curam abſoluere volueris, modo ſeq. progredere: ℞ Extr. ſcammonij gr. iiij, florū aut vitri antimon. gr. ij, tenuiſſime pulueriſata miſce cum ʒ ij conſeruæ aut iij bugloſſæ, capiat mane cum cuſtodia. Si ad vomitum irritatur, detur iuſculum ad eūm promouendum, pur-

gabitur

gabitur hoc modo æger per ſuperiora & inferiora:diebus duobus ſequentibus vtatur apozemate aliquo vel ſyrupo capitali & aperiente cum gut. aliquot ſp.tartari aut in defectu eius tartar.vitriolat. ℈ j. Hinc iterum dicto medicamento purgetur, à quo ſi forte propter vomitum abhorreat æger,F.infuſio ex agarico cum radice ellebori nigri puluериſati & Ialapi cum aq. fl. primulæ veris & meliſſæ, aut capiat Extr: Panchymagogi doſin: iterumque per 2. dies vtatur apozemate dicto vel ſyrupo aliquo magiſtrali appropriato.Eadem medicamenta repetantur ad 10.diem. Interim inungatur ſpina oleo Camomillæ, cui parum petrolei ſit admiſtum.Hinc ingrediatur ſtupham,excipiátque vaporem ſeq.decocti ſuper ignitos lapides affuſi,& quam optime ſudet.

℞ *flor.ſaluiæ,*
ſambuci,
lauri,
roris marini,
Chamomillæ,
meliſſæ,
ſtœchados Arabicæ.

decoq; in aceto vini, æger commoretur in ſtupha ad horam j, aut quantum vires permittent: antequàm egrediatur,aſſumat Mithridatij ʒß,cum gut. iij.aut v.ſpir. tartari, aut ſolum aſſumat Mithridatium, poſtquam egreſſus fuerit linteis calidis ſudor omnis exſiccetur,& in lecto quieſcat per horam ſemis, ſpina vero inungatur Galbaneto Paracelſi, quod fit modo ſeq.℞ Galbani ℔ß, inde in cucurbitá ſatis amplá, & ei affunde ſpiritus Terebinthinæ ℔ j digerátur in loco calido per 8. dies, *Galbanetum paratum.*

postea per Alembicum ex cucurbita non nimis alta destillentur ad siccitatem, quod si odoratius & præstantius desideres, rectifica ab aromatibus nuce moschata & Canella. Eodem balsamo omnia membra paralytica inungi debent: facta inunctione imponatur radix symphyti maioris in aqua communi ad pulticulam cocta instar cataplasmatis. Cataplasmatis applicatio & inunctio repetatur vesperi, præmissa partium affectarum cum panno asperiore frictione, & adsperso post frictionem spiritu tartari, aut fricentur membra intincto linteo in spiritu tartari, post inungantur, & applicetur cataplasma. Interim in quotidiano vsu habeat æger conseruam anthos & fl. saluiæ, stœchados Arabicæ cum Mithridatio extr. aut puluere castorei, confectione Anacardina cum paucula solutione perlar. & auro potabili. Continuetur balneum per 14. dies singulo mane, aut ad minimum de biduo in biduum. Interim vtatur dieta tenui & bibat decoctum Guaiaci & Hydromel loco potus.

Si Medico proponatur Resolutus, qui membrum vnum tantum habeat resolutum, illud restituat modo sequenti.

℞ *Summit. origani,*
fol. querc.
bacc. iuniperi ana M. iiij.

Conorum abietis N°. ix. cum aq. communi coque ad crassitiem. Cum his herbis membrum foue, donec frigescant. Hinc linteo calido diligenter abstersa aqua inungatur seq. mixtura:

℞ *Spir. Salis,*
Vitrioli, & terebinthinæ ana.

M. di-

M. diligenter, guttatim infundendo sp. Terebinthinæ. Repetatur eadem inunctio bis in die & restituetur membrum, sæpius quoque in die rotulas seq. assumere debet.

℞ Lilij conuallium,
flor. lauendulæ an. ℥ iiij,
sacch: alb ℥ v.

Coque ad perfectionem. Inde remotis ab igne adde ol. succini rectificati ℈ j. Extr. salviæ ʒ ij, aut ol. ipsius ʒß, agitentur pistillo & fiant s. a. rotulæ.

Præstat quoque in initio Paralyseos facere Embrochationem cum ol. copioso. It. balneum ex lacte & oleo solo, vel ex lacte cum aqua mixto vel hydreleo.

Vtile quoque est in omni Paralysi ad excitandum sudorem in balneo vel in lecto assumere seq. puluerem. ℞ Cinnab. antimon. in destillat. butyri antimonij in collo retortæ collecti q. v. puluerisa atque in cucurbita vitrea sublima. Hinc *Puluis antiparalyticus.*

℞ Cinnabaris huius ter per se sublimati part. j.
Magisterij Corallorum, perlarum an. part. ß,
Ossium human. vstor. part. ij.

M. Dosis ʒß. in aq. Senecionis vel Cardui bened. repetitis vicibus exhibeatur.

Paralysis Ex Colica.

Huius curationem vide in Thesibus meis Medico Chymicis disput. 1. pag. 19. Cuius hæc summa: Non diu hic cunctandum, morbus enim temporis successu fit incurabilis, qui cæteroquin præceps est.

Purgantia vehemẽtia, quæ nimirum ægrũ con-

uellunt prorsus euitanda sunt:materia tamen subduci potest Extr.Esulæ,senioris nigræ in iusta dos, Materia subducta quotidie (donec successus respondeat) ieiuno ventriculo detur spir.tartari gr. xx.vel xxv.Hinc tertio quouis die sudores prouocentur.

Decoctum sassafras multum hic prodest.Iuuat nimirũ ventriculum & intestina,vnde mali initia.

Dentur quoque quotidie rotulæ confortantes: membra affecta primum linteo asperiore fricentur, deinde sp. tartari aspergantur, tandem Balsamo Galbani Terebinthinato inungantur quotidie ter,ab inunctione qualibet rad.symphyt.maior.in aq.fontan.decoctę,linteoque in formam cataplastis superinductæ membris inunctis calide applicentur,reliqua naturæ committendo.

MEMORIA.

Puluis Trithemij ad memoriam. In memoria deperdita reuocanda, præsertim apud senes multum prodest puluis Trithemij, ita vocatus (vide miracula Chymica Mülleri p.117. Ruland.cent.5.p.100.)

℞ *Macis,*
Cubebarum,
Caryophyllorum an. ℥ vj,
Fol.Sennæ,
Cryſtall.tartari,
Zinziberis,
Chamæpytios an. ℥ v.
Rad.Calami aromatici,
gentianæ,
Sem.Cumini,
sileris montani,
anisi,

ammeos

ameos,
dauci.
petroselini,
spicæ nardi Indicæ an. ℥ß,
mag. Corallorum,
perlarum an. ʒ ij.

Redigantur s.a. in puluerem. dosis ʒ j, quem accipiat primo mense mane & vesperi ante cibum horis 3. in vino vel etiam brodio; secundo mense tantum mane : tertio mense mane ter in hebdomade; quarto mense bis in septimana, & sic deinceps per aliquot menses.

2. In memoria confortanda & restauranda mirifice valet aqua Magnanimitatis repetenda ex medullæ destillatoriæ parte secunda Conradi. Elegantius valet, si cum ea extrahantur species Anacardinæ, cuius essentiæ gr. iij, iiij, v. vj, in septimana semel, bis vel ter exhibitæ in vino vel aq. lauendulæ vnice prosunt. *Aqua Magnanimitatis.*

NB. In biliosis & siccioribus hac aqua circumspecte vtendum : valde nimirum exsiccat : rarior ergo vsus esto in eiusmodi hominibus, qui in Melancholicis & pituitosis potissimum tutior est.

2. Insignis est liquor lunæ de quo supra in Desipientia.

SOPOROSI AFFECTVS.

In sopore, Caro, veterno, comate, vigiliis, Cataphora, siphila stricta, id est noctambulonibus. It. Incubo, in tremore, stupore cæterisque vitiis cerebri, præter illa quæ hactenus enumerata sunt, potissimum prodest Liquor lunæ, supra in desipientia descriptus, cuius excellentia in eiusmodi casibus satis commendari nequit.

NB. Sternutatoria in eiusmodi casibus esse necessaria, itaque in curationibus istorum morborum sternutationes sunt sæpius prouocandæ.

Prodest litus ex oleo castoreo cum succo rutę, fœniculi. It. ℞ succi apij, acet. fortis q. s. & cum puluere castorei F. Emplastrum & capiti abraso superpone.

VIGILIÆ.

1. In vigiliis immoderatis vsitata sunt mihi pedilauia: præcipue vero hoc, quod

℞ *fol. salicis,*
lactucæ,
nymphææ,
violariæ an. M j,
chamomillæ,
betonicæ, an. M ß.

Pedilauium. Capit. papau. alb. sine semin. N° 5. 6. vel 7. Incisis capitibus reliqua bulliant in aqua fluuiatili. Hoc decocto primum madefiant tempora & manus, sponte exsiccandæ, tandem pedes per ἐγκάθισμα abluantur; somnum iucundissimum producit, præsertim si aliquot diebus vesperi ante ingressum lecti illud vsurpetur.

2. Multum prodest Laud. opiat. intro sumptum dosi certa & exquisita. Vide opiologiam.

Valent item Epithemata ad caput, ex semine anthos, anisi, fœnic. & papaueris alb. in aqua decocta & fronti imposita seu temporibus.

PEDICVLI CEREBRI.

In pediculis Cerebri 1. prosunt purgationes cerebri partim à vulgaribus, (v. gr. pilulis cocciis) partim à specifico purgante Paracelsi.

2. Sternutatoria aliquoties ieiuno ventriculo exhibita.

3. Ver-

3. Vermiculos enecant suffumigia ex candelis, ex cera & cinnabrio puluerisáto confecta. Fumus autem excipiendus est in loco angustiori, emoriuntur vermiculi ab hoc fumo.

Citius cura absoluitur, si quotidie post sternutationes aliquid de mercurio dulci in axúgia capi distemperetur cum turundis in naribus gestetur.

NB. In pediculis totius corporis; tum ex hoc, tum vestimentis abigendis valet cingulum sapientiæ Ruládi, quod ♃ nigredinem mercurij exeios præparatione cum sp. Vini, nimirum agitando in eundem spiritum vini, depositam q. s. Miscetur cum pulpa pomorum assorum, vt fiat instar Vnguéti. ♃ deinde linteum in fascias instar cinguli affabre sectum & in Extracto liquido croci aliquoties imbibe & sicca. In duas tales lacinias Vnguentum istud in forma Emplastri extendendum; tandem ab altera parte exteriore córium subtile adapta, & cingulum nudo corpori circa lumbos applica & gesta. Cingulum sapientia Rulandi.

VERTIGO.

In Vertigine, præmissis vniuersalibus, specificus est puluis ex cinnabrio natiuo confectus, cuius descript. habet Quercet. lib. de capitis affect. circa finem.

Stercus pauonis absque omni præparatione in forma pulueris cum saccharo mixtum & exhibitum, dos. ℨj. vel ℨß. Vertiginem etiam inueteratam curat. idem ibid.

CONVVLSIO.

Eadem hic valent, quæ in Epilepsia.

LECTIGATIO.

1. Hæc curatur Vomitoriis aq. Bened. mercur.

vitæ tanquam vniuerſalibus primum.

2. Poſtea confortantibus ventriculum, in primis v.ſp.Vitriol.philoſophico.

3. Ad membra iectigata & imbecillia proſunt Laconica ex herbis (in primis rubo idæo bis radicato) capitalibus, vel ſudatorium cum ſp. vini quod maxime prodeſt.

Interdum ad confortationem exhibenda Magiſteria Corallorum,perlarum.It. lapis Bezoar & Balſamus vitæ.

CATARRHVS.

Aqua ſerpilli. In omnibus Catarrhis & defluxionibus tum prohibendis, tum etiam caput ab iiſdem præſeruandis prodeſt aqua ſerpilli cum vino deſtillata eiuſque particula quotidie ſumpta doſ. cocl. j. ij, pro ratione ægri,illa ſic fit: ℞ ſerpillum cum flore matutino tempore ante exortum ſolis decreſcente luna collectum,inde in particulas minimas ſuperfuſo vino generoſo albo in ſole aliquandiu, poſtea per Alembicum deſtilla in B.

2. Prodeſt vinum medicatum ſequens. ℞ rad. Caryophyll. ʒ vj. rad. acori ℥ iiij. pulu. ſambuc. Mß,fol.maioran.M j.Vini ℔ xvj, exhibeantur pro potu communi.

3. Catarrhum quemuis ſiſtit ſacculus ex ſuccino & ſp.vini paratus,de quo ſupra in Apoplexia. Huius itaque vſus eſt magni momenti in catarrho ſuffocatiuo. It. ex Chamæpithy puluériſato ol. ſuccini aſperſo.

4. Catarrhos tenues delabentes ad partes interiores, præſertim pectus, feliciter ſiſtit laudanum opiatum,ſub ingreſſum lecti exhibitum.

Amuletum in catarrho. 5. Præſentiſſimum in Catarrho remedium extat in

tat in amuleto radicis verbaſci virginis, hoc eſt, quod per eam æſtatem non floruit, quando colligendum eſt. Colligitur autem in die veneris (ex his in vltima Veneris die optime luna decreſcente) ante exortum Solis à 15. Auguſt. vſque ad 8. Sept. luna decreſcente: poſtea radix purificata exſiccatur in loco vmbroſo. Eius particula in auro ligata & collo poſtea appenſa mirifice contra omnes catarrhos qualeſcunque corporis præſeruat. Fœminis non prodeſt, conceptum impedit, quamdiu geſtatur, qui ea remota reſtituitur. Vide Dodonæum. Radix quo rectior, eo melior in parua quantitate.

Catarrhvs Svffocativvs.

Inter fluxiones, quæ à capite ad partes ſubiectas fiunt nulla periculoſior illa, quæ ad pectus & cor fit, adeo interdum vehemens, vt hominem ſubito è medio tollat. Vnde huic ſtatim occurrendum abſque omni mora. Hinc Medicus vocatus, ſtatim præſente magna ſanguinis abundantia, præmiſſo Clyſtere forti, eoque reddito venam ſecet, fumum in cubiculo excitet è Maſtiche, thure, ſuccino per vices & acet. roſaceum ſuper lapidem ignitum effundat:

Capiti raſis capillis applicet Emplaſtrũ ſequẽs.

℞ *Emplaſtri contra rupturam* ℥jß,
gummi ammoniaci ℥ß,
maſtichis,
ſuccini ana ʒj,
myrtillorum ʒß.

M. ſimul & F. Emplaſtrum rotundum, ſuturæ coronali applicandum.

Nares inungat Balſamo ſuccini, & vt æger ſedeat in lecto, imperet. Exhibeat deinde ſyrupum ex aqua benedicta & paulo poſt acet. theriacale vel ſcilliticum deſtillatum cum radice iridis Florentinæ. Accipitur ſc. ℔ j. acet. ſcillitici pulueris rad. ireos Florentinæ ℥ ij. ſimul per alembicum ad ſiccitatem deſtillando, impoſito roſtro alembici nodulo ex radice dicta. Accipiat item boli armeni loti in aqua roſatum ℈ ij, cum ſyrupo de roſis ſiccis & puluere diatragacanthi frig. ad ʒß. Sequens item gargariſma in vſum vocetur.

℞ *ſyrup. papaueris,*
diamor. ana ℥ *ij,*
Vini granatorum ℥ß,
aq. plantaginis,
ſcabioſæ an. ℥ *j.*

M. Hinc materiam concoquentia Apozemata Syrupos, magiſteria & Electuaria confugiendum.

Materia cocta repurganda tum iis, quæ ſentinam in toto corpore reſpiciunt, tum iis, quę caput ab humore liberant, qualia Errhina, ſternutatoria, Apophlegmatiſmi, Gargariſmi. Palmam inter hęc obtinet nigella Romana ſi ſubtiliſſime pulueriſata cum aq. maioranæ è vola manus in nares attrahitur: imò hæc ſæpius odorata proprietate occulta confert in quavis deſtillatione capitis.

Quæ caput confortant, ſunt vel Electuaria vel conſeruæ florum anthos, ſtœchados, roſarum vel cum puluere diamoſchi dulcis, oxymelle ſcillitico & oleo nucis moſchatæ mixta, aut rotul. cum ſpeciebus dictis & cum ol. ſuccini & ſaccharo in aq. fl. ſambuc. ſoluto, quibus addi poteſt flor. Sulphur. ʒ j, vel altera. Poſſunt quoque ad præcauendum

flux[illegible]

fluxum humorum ſubitaneum in ore noctu præſertim inter dormiendum tempore ſtillationis detineri orbiculi ſequentes.

℞ ſpicæ nardi ʒ j,
maſtich. ʒ ij,
ſacch. ℥ ij.

C. ſyrup. de roſ. ſiccis F. orbiculi ſimiles lupinis.

Exterius admoueantur ſacculi vel pileoli capiti, qui recipiunt ea, quæ caput roborant, & materiam exſiccant.

℞ flor. meliſſæ,
maiorana,
betonicæ,
ſummit. origani ana M ß,
Nuc. moſchatæ,
Caryophyll.
Benzoin ana ʒ iij,
Croci,
macis an. ʒ j ß,
thur.
maſtich. an. ʒ iij,
roſar. rubr. p. ij.

In puluerem groſſum redacta ſerico rubro includantur, ac inſuantur. F. pileolus.

Aut ſi æger hoc medicamentum recuſet, puluis ſyncipiti inſpergatur è maſtiche, thure, ſuccino, gallia moſchata. Excipiatur linteo quo caput tegatur: linteum ſæpius perfumetur & capiti applicetur, Vel

℞ maſtichis,
olibani an. ʒ ij,
thymi,
benzoin an. ʒ j.

succini ʒß.
Tacamahacæ q.s.ad incorporandum.
F.Trochisci pro fumo.

Prosunt & hic poma odorifera ac Balsamus apoplecticus naribus illitus.

Quod si medicamentis dictis non cedat catarrhus, parti capitis anteriori tonsæ vesicatorium admoueatur, vesica rumpatur & per diem vnum & alterum aperta seruetur; tandem consolidetur: non neglectis interim, quæ ad catarrhum exterminandum faciunt medicamentis.

Alij candens ferrum vel cauterium potentiale applicant, vbi digitorum maximus desinit, capitis parti anteriori passa manu eius radice seu pollice extrema nasi radici admoto.

OCVLORVM AFFECTVS.

STRABISMVS.

Strabismus recens (inueteratus enim non curatur) in pueris (vniuersalia pro humore peccante præmittuntur) corrigitur, si larua faciei applicatur foraminibus ad locum oculorum perforata, vt per ea radios visiuos emittat patiens, vt propter situm ipsorum radij visiui ad genuinum oculorum situm reducendi conformentur: opus tamen est accurata diligentia, in hoc recte perficiendo.

PARALYSIS OCVLI.

Paralysis oculi raro occurrit sine resolutione aliarum partium: si tamen sola, vix curatur: & si cum reliquis partibus, vt in Hemiplexia, cura eadem instituitur, quæ in paralysi communi.

VISVS

VISVS IMBECILLITAS & Caligo.

Ad visus imbecillitatem & caliginem, spiritusque visiuos confortandos, cerebrum humoresque ipsius rectificandos, præmissis vniuersalibus mirificè prodest Euphrasia dextre parata. Vulgo vtuntur eadem in infuso vini, in quotidiano victu cibis admixta. It. in conseruis, aliisque formulis. Præstat ipsius essentia Chymicè extracta gr. 2. 3. 4. 5. It. Sal eiusdem crebris solutionibus & coagulationibus, præsertim si cineres ab initio cum Sulphure ana calcinati fuerint sine igne (h. e. ne fluat in tigillo) ad summam puritatem deductum & in vsu sali mensario admixtum. Sic Euphrasiæ arcanum præstantissimum est in visu recuperando gr. 2. ad 5. hinc vere *Augentrost, dicitur.* *Verbena vis in affectibus oculorum.*

2. Aqua quoque est efficax, quæ fit. h. m. *Aqua ocularis interna.*

℞ *fol. Euphrasiæ,*
Rutæ,
verbenæ,
fœniculi an. M. j.
summit. rorismarini,
saluiæ,
fl. ros. an. p. j.
bacc. iuniperi ℥ j.
Cassiæ ligneæ ℥ ß,
ligni aloes ʒ ß,
sem. fœniculi ʒ ij.
sileris montani ʒ j,
rutæ ʒ ß.

Infunde c. vini Maluat. ℔ vj, macerentur per quindenam, postea destillentur. Huius cochl. ß,

vel j, mane ieiuno ventriculo ſumptum viſum eleganter confortat.

Aqua ocularis externa. Externa: eſt aqua Ocularis cum Vitriolo albo confecta, h.m.

℞ *lapidis ſciſſilis Shiferſtein in fruſta contuſi* ℔ß, *aquæ fótanæ claræ vel pluuiæ, quæ præſtat* ℔iiij, *Vitrioli albi* ℥j, *ad ſummum vel* ʒ vj.

Coque ebulliendo in olla, & inter coquendum ſpumam diligēter remoue ad caſum 2. digitorum tranſuerſorum, poſtea per filtrum mitte, & vaſe bene clauſo ſerua. Vſus quotidianus eſt immittendo in oculum manè & veſperi guttas aliquot.

2. Ad externos vſus. It. in glaucomate mirificè commendatur aqua deſtillata ex fellibus piſcium præſertim Lucij piſcis. Vide infra vngues, nebulæ & pterygia oculorum.

DIVVLSIO ET RVPTIO Pupillæ.

In diuulſione & ruptione pupillæ, item corneę omnium optima eſt aqua , quæ fit ex albumine ouorum. It. ex Cancris & Chelidonia, de quibus in notis ad Baſilicam Crollij.

Albvgo Et Nebvla.

In Albugine & nebula, præter illa communia cuius nota egregie valet pinguedo ex hepate Muſtelæ Germ. *Quappen, Aalranppen.* Laua ex vino, & *Pinguedo hepatis muſtelæ.* ſtatim ita implantetur vitro, ne fundū & parietes ipſius vitri tangat, ſed libere in eodē pēdeat. Vitrū optime claudatur & exponatur ſoli aliquandiu & hepar ferme totū in pinguedinē flauam deſtillat,

quam

quam collectam serua. Vſus eius eſt externus tantum; inungendo palpebras eundo cubitum. Fortius operatur, ſi intro in cibis aliquoties exhibeatur puluis ille de carduis minoribus pratorum *Heydediſtel.*

PHLYCTENÆ.

In Phlyctenis valet Aqua Vitrioli albi.

VLCVSCVLA Oculorum.

In Vlcuſculis hinc (ex phlyctenis ſcilicet natis) valet Aqua ex albumine ouor. infra de vngue, nebulaque oculorum.

CARCINOMA Oculorum.

In carcinomate oculorum nihil melius eſt puluere illo cuticularum in ouis, è quibus pulli excluduntur, ſimpliciter inſperſo. Cætera fiant, vt in Cancro.

EPIPHORA.

In Epiphora vel Ophthalmia pręſtat Periapton ex radice maluæ ſimpl. (præmiſſo caputpurgio & auerſionibus debitis.) Radix colligitur quando Sol præciſe eſt in ſcorpio effodiendo illam ſubtus cum exortu ſolis, ita vt radix primùm denudetur ad latus fodiendo, poſtea planta tota ſubtus eruatur. Applicetur radix illa ad nucham alligando vel appendendo. *Periapton oculare.*

OPHTHALMIA.

In Ophthalmia mihi vſitatum eſt applicare ad nucham cæteris paribus, farinã Erucæ *Senffmehl*, in ſacculo interpaſſato & cum vino cocto repetitis vicibus eundem calidè e regione oculi patientis apponendo. Mirabiliter nimirum ab oculo

versus nucham trahit,quod si vesicæ ab hac applicatione fuerint excitatæ illæ aliquandiu seruantur aut rumpuntur, superimposito folio brassicæ vel hederæ,postea cum mucilagine seminis cydoniorum in aqua plantaginis, extracta curantur. Oculus vero fouetur vel cum lacte muliebri, vel cum Sieff albo, seu opio in aqua rosarum dissoluto. Soleo subinde externe oculo applicare sacculum cum floribus Chamomillæ repletum.

Aqua florum Cichorij. In Ophthalmia & plerisque oculorum affectibus secreta est aqua ex floribus cæruleis de cichorio, quæ fit hoc modo. Collige flores Cichorij, quando sol leonis principium obtinet,recentes in vitrum inde, & illud replendo, etiam fortiter, quantum fieri potest comprimendo, postea orificium diligenter claude (subere vel vesicula quintupla) & circum circa applica farinam subactam, ex qua panis pinsitur,ita vt 3.vel 4.digitos æquet. Tandem in clibano prinse instar alterius panis, sed tantum massa illa est super asserculum in clibano ponenda (ne rumpatur vitrum) & pro coctione fortiori relinque, donec panis eximatur, prospice tamen, vt hæc massa bene cocta sit. Exime & exprime & inuenies flores in aquam rubentem & pinguiusculam conuersos.Hanc destilla per alembicum ex B. (aqua hæc nisi destillata non seruatur) & hac in affectibus oculorum tantum palpebras externe singulis diebus bis illine (ituro cubitum & mane) albugines, nubeculæ, vngues,suffusiones,caligo,imo ipsa cæcitas mirifice tolluntur.

Dolor Oculorum.

In doloribus oculorum folia Nicotianæ applicentur,

centur, opiata hic vitanda externe, interne tantum dari possunt.

HORDEOLVM.

In hordeolo hordeum jeiuno ventriculo sæpius masticatum applicetur.

PROCIDENTIA
Oculi.

In procidentia oculi (vt & ani) ℞ scarabæos in stercore equino natos, mortifica in vitro clauso, ad Solem bene exsiccentur, & F. puluis tenuissimus, qui seruetur vsui: post mollificatas partes aspergatur tenuiter & fiat dextra repositio. Vide infra de procidentia ani.

LACHRYMÆ.

In lachrymis ℞ *Cort. granatorum ℥ iij vel ℥ß, lapid. hæmatitis ʒ j vel ʒ jß.*

Cortices coque in aq. rosarum, colentur sæpius, postea in colatura lapidem puluerisatum terendo dissolue. Hæc compositio applicetur oculis in petiis: quidam etiam applicant sacculum ex flor. Chamomillæ. vide Platerum in praxi.

PVSTVLÆ ET MACVLÆ
Oculorum.

Ad Phlyctenas, pustulas & maculas oculorum, fel anserinum, gallinarum & piscium ana part. æq. vitro inde, adde mellis modicum. F. linimentum, quo oculi inungantur.

FISTVLA OCVLI.

Ad Oculi fistulam.

℞ *Sulph. viui,*
acet. fortissimi,

aluminis,
salis an. ℥ j.
rad.lapathi acuti rec. ℥ß.
F. Vnguentum.

VNGVES, NEBVLÆ,
pterygia Oculorum.

Specif. um Lucij piscis. Ad vngues,nebulas,pterygia oculorum feliciter adhibetur specificum Lucij piscis. ♃ fellis Luciorum,q.v.destilla in cucurbita vsque ad crassitiem, in aqua destillata solue aliquid camphoræ & postea serua.Crassitiem relictam extrahe cum sp.Vini & sp.V.vicissim ab Extracto per destillationem separa.Huius Extracti & aq.Saturn.an.g.j,dissolue in prioris aquæ gut.5.vel 4.ac cum pluma in oculum mane & vesperi immitte, videbis felicem progressum.

Aqua albuminis ouorum. Alia aqua ex albumine ouorum præstantissima præparatur, quæ qualiacunq; vulnera citra aliquã cicatricem consolidat, estque magnarum virium. Coquantur oua ad duritiem, dein per medium dissectis (*Vngeschelet*) ouis eximantur vitelli,postea cum quibusdam albuminib. ad duritiem coctis & tenuiter quasi in pultem cum cultello sectis cauernas reliquorum ouorum comple, partibusque debite coniunctis & filo colligatis in cucurbita præcise in medium ex filo suspende; ne spondilia ab iis tangantur. Obstructo orificio cucurbita in MB, collocetur & coquantur, videbis albumina secta paulatim in liquorem destillare, quem probe ex fundo cucurbitæ collectum (est nimirum satis exiguus) ad vulnera oculorum recentia cum pennæ pluma sæpius applica.

Ad reliqua quoque attende,quæ ab inflammationibus

tionibus externis oculos muniunt: non dubium est, quin quæuis oculorum vulnera violenter impressa, præsertim si solutio continui adfuerit (modo crystallinus humor cum retina tunica non læsus fuerit) cita visus perditionem sanari possint.

INFLAMMATIO OCVLORVM.

Ad oculorum inflammationem, dolorem, Epiphoram,

℞ *aquæ rosarum,*
Euphrasiæ,
verbenæ ana ℥ß,
tutiæ præparatæ ʒ j,
matris perlarum subtilissime puluerisatæ ʒ ij.

M. & vsus tempore præcipue misce probe instillando parum in oculum, nec non petias ex mistura illa madentes extrinsecus applicando.

Principio siue à causa calida, siue à crassis & flatulentis spiritibus nata sit Ophthalmia, præmissa euacuatione per clysterem seu lenitiuum purgãs, venæ sectio aut cucurbitulæ scapulis applicandæ.

Hinc statim ad corporis euacuationem die sequente properandum, & ad pillulas coccias & Lucis accedendum.

Interim statim collyrium in oculos mittendum, solum scilicet lac muliebre recens mulctum cum aqua plantaginis & pauco croco; Hoc nimirum humores ab oculo repellit, antequam verò applicetur, prodest lauare oculos decocto fœnugræci, aut applicare pomum coctum cum pauco fœniculo sub cineribus in forma cataplasmatis. Repetatur lotio & cataplasmatis applicatio, dictique collyrij immissió sæpius. Hinc ad alia collyria & Ophthalmica properandum.

Mercurio sublimato. Quod si affectus hic per interualla reuertatur, purgetur patiens cum sublim.cum sol.aliquoties.

Hinc Vena secetur & adhibeantur sequentia Ophthalmica

Occipitio quoque setaceum seu cauterium applicetur, aut fiat Fontanellum in brachio. Nam hoc maxime ex capite & oculis reuellit & ab ophthalmia præseruat.

Hypochima. Si vero *Hypochyma* adsit incipiens (facta nimirum suffusio & confirmata, solius ocularij Chirurgi ope curari potest) nisi adsit plethora, vena secanda non est, ne refrigeretur cerebrum & postea materiem largius cumulet, & in oculum transfundat: sed potius materia concoquenda est & educenda, visus & caput confortandum, & ne vapores è ventriculo ad caput ascendant, cauendum. Vnde pulueres post cibum præscribendi ex confectione, semine fœniculi, summitatibus Euphrasiæ, vel tabellis cum ol. fœniculi & aqua Euphrasiæ, aut Extracto eius. Et si necessitas vrgeat, vesicatorium occipitio aut cauterium apponatur, quod ad minimum ad sex menses teneatur apertum.

Ad hæc collyriis sequentibus vtendum, quę antequam oculis indantur, non inutile erit, fouerę oculos sacculo sequente aqua calida immerso.

℞ Fœnugræci aq.frigida loti ℥jß,
sem.lini ℥ß.
maluæ,
althææ an. ʒ ij.

terantur & pannis lineis raris includantur insuanturque.

Ad Collyria autē oculis immittenda mire prosunt

ſunt aqua mellis Euphraſiæ, rorellæ Chelidoniæ, fœniculi, valerianæ, ſucci dictarum herbarum per ſe depurati, qui vel ſoli adhibeantur, vel inter ſe permiſceantur adiuncta paucula aqua roſarum lacte muliebri, decocto fœnugræci cum collyrio albo, croco & tutia præparata.

Si eroſio vel vulnus ſubſequatur & adſit ſtupēdum hocce ophthalmicum, oculos ad deſperationem vſque læſos reſtituit virtuoſiſſime, eorumque vulnera ſpatio 24. horarum glutinat. Collige ſuccum florum & foliorum Chelidoniæ, eiuſque bonam quantitatem in M.B. digere, vt ſponte ſua depuretur, donec nempe omnes impuritates ad fundum deiectæ fuerint; deinde ♃ menſe Iunio ſole & luna exiſtentibus in cancro cancros fluuiatiles N° xx. rectiſque extremis ſeu durioribus pedibus & caudarum cruſtis, contundantur in mortario, vt ſuccus inde exprimi poſſit, quem cum Chelidoniæ ſucco depurato coniunctum deſtilla ex B. M. & reſerua vſui. Eodem tempore collectionis alium cancrum viuum integrum & nulla ſui parte mancum in ollam inditum exſicca in clibano vſque dum teri poſſit, exſiccatum reduc in puluerem tenuiſſimum & ſubtiliſſimum, per incerniculum optimum trajiciendo. Huius pulueris exiguam quantitatē ex canaliculo pennæ præciſæ in vulnus oculi inſtilla, atque ita relinque per horas 24. ſuccedente tempore eandem tantum aquam ſine puluere prædicto ſæpius immitte, lauando & eluendo omnem purulentiam, quæ tamen vel nulla, vel admodum exigua apparebit, & optatus certe finis ſubſequetur.

RVBOR OCVLORVM.

Ad ardorem & ruborem oculorum cum dolore,

℞ Butyri recẽtis nouies in aqua rosarum loti ℥ß,
tutiæ præparatæ ʒ j,
Camphoræ ʒß,

M.& reserua in vitreo vase & parũ oculo indatur.

Ad inflammationem, & rubedinem oculorum vt & pustulas faciei rubras dissoluat saccharum Saturni aqua Euphrasiæ rosarum ana, addito pauculo tutiæ præparatæ.

Ad caliginem, rubedinem, lachrymas & omnia fere vitia oculorum valet aqua Crollij Ophthalmica & sequens:

℞ Vini albi non adulterati,
aq. rosarum an. ʒ ij,
sacchari candi albi,
vitrioli purificati an. ℈ iij,

M. postea ex hac aqua super cotem tere tamdiu Zinziberis digitum vnum, donec in aquam absumptus fuerit, cola per Chartam emporeticam per vitrum, tandem in S.V. Cochl. ij. solue camphoræ tritæ ʒ j, M. cum priori & eam probe seruatam ad quæuis oculorum vitia vsurpa, immittendo sæpe gutt. j. atque alteram.

HYPOSPHAGMA.

Hyposphagma oculi tollunt summitates hyssopi aqua simplici coctæ, & in nodulo oculis tepide applicatæ. It. Radix sigilli Salomonis conquassata, oculo partibusque vicinis in forma cataplasmatis apposita. Vulgo sanguinem è plumis columbarum pullorum expressum calide oculo indunt.

Ad ru-

Ad rubores tollendos vtile ouum ad duritiem coctum per medium dissectum oculo per noctem calide apponere.

AVRIVM AFFECTVS.

PHLEGMONE ET VLCVS.

Phlegmone aurium interna communibus repellentibus curatur: Vlcus autem maturantibus.

FLVXVS AVRIVM.

In fluxu aurium perpetuo, inque colluuie laudatur vrina puerorum destillata, immissa in aurem gut. aliquot etiam vsque ad x. Relinquitur immissa vrina aliquandiu (mane quotidie ventriculo ieiuno) postea inclinato capite denuo emittitur.

In hoc casu necessariæ sunt purgationes capitis, vel medicamentis communibus, pilulis, vel etiam ex panchymagogo vegetabili. It. Specifico purgante Paracelsi. Datur præterea decoctum Guaiaci pro potu.

In pueris qui propter humiditatem potissimum huic morbo obnoxij sunt, non deproperandum ad curam, sed malum ætati crescenti relinquendum. Exemplum habui in Knidij filia.

VERMES AVRIVM.

In vermibus aurium tum euocandis, tum extrahendis, quemadmodum etiam in vermibus narium & cerebri præstant vnguentum ex axungia capi & oleo coryli cum pauxillo Merc. præcip. vel Mercur. dulci mistum (gr. ij, ne fiat Eschara) & in orificio aurium cum bombace impositum.

DOLOR AVRIVM.

In doloribus aurium folia Nicotianæ viridia

vel etiam exſiccata, ſed iterum humectata mirifice proſunt.

TINNITVS.

In tinnitu præſtat vapor Abſinthij & Verbenæ ex lacte, vt ℞ abſinthij crudi M. j. decoque in lacte vaccino; poſtea per tritorium, quod commode orificium ollæ iſtius decocti claudat, immittatur vapor decocti adhuc feruentis in aurem, abſterſa aure & purgata geſtetur goſſypium, quod aliquandiu cum moſchato fuit coniunctum (moſchus nimirum capiti amicus) in primis viris, mulieribus vero ratione vteri minus tutus eſt.

SONITVS, STREPITVS, & ſibilum.

In tinnitu, ſonitu, ſtrepitu, ſibilo multum præſtat panis recens coctus minor, ſtatim ex clibano ſumptus, & inferiore cruſta ablata, immiſſoque Sp. V. bono ſi ad aurem applicetur (interiecto circulo ligneo craſſiore ad euitandam partis exuſtionem) vt vapor ille intro recipi poſſit.

NB. Continuetur curatio, donec cedat malum.

Poſſunt etiam adhiberi ſternutatoria præmiſſis vniuerſalibus.

OBAVDITIO ET FLVCTVATIO.

In obauditione item fluctuatione, quæ ſi huic remedio cedere nolit, immittantur auri ol. amygdalarum amararum gut. ij iij. quæ poſtea emittantur: ab oleo Iuniperi abſtinendum.

Poſt vniuerſalia inſtituatur fotus, præſertim ex corroborantib. caput, qualis eſt decoctum abſinthij, verbenæ, in lacte vel etiam cum pane calente cum & ſine ſp. V. (ſi affectus lenior) foris vt antea appli-

applicato. Tandem si non soluatur in B.immittatur in aurem turunda ex radice raphani affabre sculpta & per dies aliquot in sp.Vini macerata,ac in B.inter sudandum, in aurem immissa. Si neque hoc modo soluatur, eadem turunda tandem maceretur in ol. fœniculi stillat. & eodem modo in Balneis vsurpetur. Auri instilletur sæpe oleum carui & illinatur post aures.

SVRDITAS.

Ad surditatem & tinnitum valent succus raphani, pinguedo anguillæ, axungia talpæ, oleum amygdalarum amararum,pinguedo serpentis,succus expressus ex cæpa,imbuta spir. V.& sub cineribus cocta. It.℞ cæpam magnam rubram in medio cauatam,cuius cauitatem reple oleo rutæ,addendo puluerem cyperi, bacc. lauri,anisi, cumini ana ʒ j, Castor. puluerisat. ʒß. bulliant omnia super prunas ardentes,postea exprimantur, seruentur in phiola, de qua stillentur aliquot guttæ in aures mane & vesperi claudendo cottone moschato.

In surditate non connata præmissis vniuersalibus mirabiliter operatur Essentia fellis humani cum sp. V. extructa (diu durat) & simili ratione cum turundis Raphani inter sudandum applicata: tamen à proprietate innata in hoc casu præstat fel perdicum, si cum ol. succini albi ana mixtum in aures guttatim immittatur (dos.gut.iij.iiij.ad plurimum) hæc vero aliquoties sunt repetenda.

PAROTIS.

In Parotide oleum fœtidum Guaiaci vel tartari iuuat,si adest exulceratio, mollificetur locus, quo facto inspergatur puluere menthæ (vlcere rupto)

& vlcus ſæpius eluatur aqua menthæ adhibito Emplaſtro conuenienti, quale eſt Diaſulphuris.

NARIVM AFFECTVS.

Ozæna.

In ozenis & reliquis fœtidis vlceribus præmiſſis vniuerſalibus mundificantia primum neceſſaria, poſtea conſolidantia.

Mundificantia ſunt aquæ abſtergentes, qualis eſt aqua aluminis ex arena ſine ſpiritibus cucurbita terrea ſimpliciter per alembicum deſtillata, & aq. plantaginis in qua aliquid de Mercurio dulci diſſolutum fuerit & ſimilia.

Aqua viridis Plateri.

Deinde præſtans eſt aqua viridis ex Auripigmento confecta, quam ex aliis Platerus habet in curatione doloris; quæ ℞ æruginis æris ʒ j. auripigmenti ʒjß, terantur ſubtiliſſime, & coq; in Vini albi ℥ iiij, ad conſumptionem partis mediæ, vbi refrixerint, adde Aquæ roſarum & ſolani an. ℥ ij.

Aq. Viridis Hartmanni.

Aqua viridis Hartmanni.

Præſtantior eſt alia aqua viridis mihi vſitata, quæ non tam in ozænis ſed in omnibus vlceribus fœtidis narium, palati, vuulæ, gingiuarum, linguæ mirifice valet. Eſtque talis.

℞ *Mellis roſati* ℥ *ij*,
Sulph. viui,
aluminis crudi,
æruginis æris. an. ℥ j,
albi græci,
Comarum ſabinæ an.
ſambuci ʒ j
ſol. hyperici,
roriſmarini,
rutæ,

planta-

plantaginis,
saluia,
pulegij, an. M ß.

Hæc quoque in Vini & aquæ ℔ ij, ad consumptionem digiti transuersi vnius (in aphthis puerorum temperetur aqua tabaci, solani ana, secus nimirum;acrior est.) Nota: ærugo æris non simul coquatur, sed in fine addatur & relinquatur, donec refrixerit:postea coletur & seruetur vsui. Cuius cochlear calefiat supra candelam, postea cum penicillo eadem aqua intincto tangatur locus exulceratus.

In fœtidis vlceribus palati,faucium,Vuulæ,immittatur aqua hæc cum stuppis: mirabiliter non tantum mundificat, sed insuper etiam consolidat in primis vlcera palati & faucium ex lue Venerea orta.

Mirabilis quoque est scorbuto oris) interdum applicetur cum gossypio vel stuppis, ne noctu deglutiatur propter æruginem.) Pro gargarismate multum valet decoctum Veronicæ & mellis in aqua simplici vel decocto satureiæ in Vino.

Consolidantia sunt præter illam aquam Viridem posteriorem, quæ maxime ad consolidationem facit, præsertim in ozænis.

1. Præstantissimum est quod reperitur apud Rondeletium titulo de ozænis,quod

℞ *Laudani puri,*
hypocistidis,
mastichis,
myrrhæ an. ℥ ij,
styrac. rubri,

Calamintha,
Corticum thuris,
Sandaracha,
auripigm.rub.an. ℥ ij.

(Rondeletius habet ℥ iij,sed improbo) excipiantur omnia terebinthina & F. trochisci, quibus fumigetur in cubiculo sero & mane. Optimum etiam est iis parare candelas,cum cera rubra (propter cinnabrium,quod in cera rubra) & fumum, qui ex candelis succensis in loco angustiori colligitur,excipere.

2. Est decoctum Myrrhæ & Olibani an .℥jß,in Vino & acet.ana ℔ ij, & in petiis aliquoties (de syndone) calide applicatum.

ERYSIPELAS NARIVM.

Erysipelata narium communi more instar Erysipelatum cæterorum restinguuntur.

Specificum est menstruum virginis in acet.destillato rosaceo dissolutum,& in petiis rubris calide applicatum,præsertim si sudores moueantur.

CARCINOMA NARIVM.

Carcinomata nariũ curãtur,vt alia carcinomata (carcinomata exulcerata tantum intelligantur) reliqua quæ sine dolore & vlcere , ne tangantur, mirifice tamen hic valet Aqua Arsenici , quæ fit hoc modo, ℞ Arsenici albi,Salis nitri puri ana q. s. figantur inuicem in tigillo igni rotæ , ita vt in fine omnia fuerint liquata (NB. euitetur fumus studiose , ideoque hæc operatio sub dio fiat) vbi omnia refrixerint, arsenicum erit candidissimum. Hæc autem operatio secunda & tertia vice cum ana Salis nitri instituatur.Ex hoc arsenico per deliquium in loco humido F.oleum.Huius tãtum in

Aqua Arsenici.

aqua

aqua plantag. vel persicorum dissoluatur, vt mixtura ipsa ad gustum linguæ tolerari possit.

POLYPVS.

In Polypo propter cætera vulgaria præsentissimam medicationem (præmissis præmittendis) præstant turundæ radicis gentianæ cum vnguento sequenti illitæ. ♃ pinguedinis anseris q. pl. foliorum maluæ, radicis althææ q.s. coque inuicem, postea exprimantur per laciniam & F. Vnguentum. Vel ♃ butyri recentis, pinguedinis capi, ol. oliuarum, q. omnium placet, adde ceræ exiguum, F. Vnguentum.

In alterutro horum vnguentor. misce Mercur. præcip. aut arcanum Corallinum, vel etiam Merc. vitæ v. gr. in vnguenti ℥ß Mercur. ℈ß, vel etiam plus vsque ad ℈ j. Hoc vnguento parato inunganttur turundæ ex radice gentianæ factæ & indantur naribus, si adhuc quandam cauitatem habuerint: si minus, tantum polypus propendens inungatur aliquoties, idque fiat tantisper donec totus absumptus fuerit.

FOETOR NARIVM.

Fœtor narium assiduus difficulter curatur: Fit ex abscessu vel putredine in ipso olfactu sensorio vel osse ethmoide.

ODORATVS ABOLITVS.

In odoratu abolito specificum est Extractum Maioranæ singulis dieb. ieiuno ventriculo & vesperi præmissis vniuersalib. sumptum, dos. ℈ß. vel etiā ℈ j. It. Balsamus maioranæ affabrefactus, & cū Extracto mixtus, aut per se gr. vj. vel viij. sæpius in vino sumptus, vel etiā oleum, moderate ad gr. ij iij iiij. aliquando sumptus, penitus morbum tollit.

Valent etiam ſternutamenta , cum præſertim vitium ſit in obſtructione oſſiculi Ethmoïdis.

CORYZA.

De Coryza vide ſupra in Catarrho.

Hic etiam valet Gummi animę vel oleum eiuſdem pro ſuffitu ſuper carbones. Item Tabaçum aliquot guttis ol.aniſi conſperſum more communi ſumptum.

HÆMORRHAGIA narium.

Hæmorrhagias narium excitat millefolij ſuccus recens expreſſus (puluis minus efficax) item flammulæ (ſed minori efficacia) conſtrictis leniter faſcia venis iugularibus. Vide P.Bayeium capite de Polypo.

Eandem ſi ſiſtere libet, proximum eſt: accipe 1. fumum de pilis leporis ſub ventre naſcentibus, vel caudæ extremitates, *die vveiſſen Haar*, Xenia Paracelſi.

2. Hæmorrhagiam narium ſiſtit puluis bufonis exſiccati in nares inſufflatus, vel laciniis inditus aut bufo integer ſub axillis geſtatus.

3. Flor. Bellidis minoris in manu patientis aliquandiu detenti, ſanguinem ſiſtunt. Alioquin iidem flores ſanguinem coagulatum & putreſcentem extra venas mira proprietate diſſoluunt & conſumunt, ſi in cibo vſurpentur (etiam in partibus diſtantiſſimis, verbi gratia, ſub vnguibus.)

4. Stipites Melanthij admoti, vel geſtati etiam idem faciunt ſiſtendo ſanguinem.

4. Laudanum opiatum vel intro ſumptum, vel etiam cum pilulis naribus intruſum.

6. La-

6. Lamina argentea (verbi gratia Thalerus) inter cilia applicetur (fortissime) fascia, extemplo iuuat.

7. Hæmorrhagiam sistit Extractum croci Martis sequens, si eius gut.iiij, cum aqua plantag. exhibentur. ℞ Limat. Martis ℥ j, affundantur paulatim & successiue ℥ iiij ad viij, Aq. fort. digerantur per noctem in cineribus vel arena: hinc per alembicum Aq. fort. abstrahitur ad siccitatem; pulueri restitanti affundatur sp. V. ad 2. digitorum eminentiam, digeratur totum, donec rubescat. Hinc à fæcibus decantatur, & in B. vel cineribus vsque ad oleitatem destillatur. *Extractum croci Martis.*

Lepus in Martio captus, exsiccatus puluerisatus, puluis in nasum vel vulnus immittatur.

Hæmorrhagia Critica.

Hæmorrhagia narium critica, nisi copia vires prosternat, non impedienda: morbosæ vero mox in principio succurrendum. Quare ad ea, quæ sanguinem auertunt ad alias corporis partes, accedendum, & si indicantia permittant, vena secetur brachij externa, nec magna sanguinis quantitas vna detrahatur vice; sed reiteratis vicibus, hora vna intermissa semper pro virium robore.

Cucurbitæ magnæ hypocondriis & inter scapulas applicentur. Omnia acria & calida vitet, vinum granatorum cum aqua Chalybeata dilutum bibat, succum ribium inspissatum: conditum eorundem per interualla assumat: Syrupis vtatur refrigerantibus, vt de Corallis Quercetani, dilutis cum aqua cichorij; Endiuiæ, portulacæ, nymphææ addita ʒ j, aut altera Sal. prunellæ. Aquam

item è Typhis ceruorum assumat, terram sigillatam, bolum armenum cum specieb. diatrion santalon in forma aut aq. cardiacæ cum confectione de hyacintho aut in forma boli cum conserua.

Epithema item applicetur exterius hepati ex aqua Endiuiæ, cichorij, rosarum, nymphææ cum fl. rof. rubrarum, santalo, camphora additis, semine portulacæ, oxalidis, cichori. cum pauco acet. statim hinc sequente mane purgetur infusione Rhabarbari cum syrupo rosarum solutiuo aut de cichorio cum Rhabarbaro.

Fronti quoque & temporibus adhibeantur medicamenta adstringentia & refrigerantia: in primis fiat cataplasma ex bolo armeno aut sanguine draconis cum albumine oui subactis, immittatur turunda è gr. x. aut vj. cum panno raso: aut fiant pilulæ duæ ex laudano occludendo illis narem vtramque. Aut stercus asininum aut suillum acet. rosaceo dissolutum immittatur in nares, quod vel solo odoratu sæpius sistere compertum, si cum aqua rosarum & camphora mixtum sacculis includitur ad odorandum.

Ad collũ, vbi venæ iugulares ascendunt, applicantur lintea in aqua sperniolæ, in qua parum cãphoræ & sacchari saturni solutum sit, intincta.

Eadem aqua vtiliter ad Epithemata hepatis & testium, qui inuolui possunt linteis imbutis acet. rosaceo, in quo sperniolæ compositum dissolutum, adhibeatur. Imo dicta aqua lauare faciem & nares commodum, quia coagulat sanguinem: ita in hæmorrhagiis quibusuis vulnerum applicari cum linteis commodissime potest. Vide notas ad Crollium.

FA-

FACIEI ET ORIS VITIA.

RVBOR FACIEI.

In rubore faciei r.fit respectus ad hepar,ex cuius intemperie eiusmodi rubores insoliti prouenire solent. Radix itaque cichorij cum toto, præmissis vniuersalibus, in infuso aliquandiu vsurpata,hepar corrigit.Idem faciunt aliæ.

Postea descendatur ad localia,quæ sunt:♃ mastichis, thuris albi Camphoræ ana, solue cum sp. Vini quo faciem mane & vesperi ablue per menses 2. vel 3. ac semel fiat scarificatio auriculæ singulis mensibus semel,vel bis interdum:præsertim vero singulis mensibus illinatur facies tota vnguento de cerussa camphorato, & abluatur vicissim cum lixiuio ex cineribus caulium brassicæ facto,& tandem desinet rubor.Eiusmodi plura sunt in antidot. Vveckeri.

PVSTVLÆ FACIEI.

In pustulis faciei eadem valent, sed præstantius est menstruum (virginis vel alias iuuenculæ boni habitus) in aqua calida solutum, quo si per dies aliquot sub vesperam eundo cubitum facies lauetur,tota & sponte exsiccetur,pustulæ cadunt succrescente noua cuticula,& rubor perit.

2. In iisdem pustulis & morphea totius faciei radicitus extirpandis mirifice valet oleum Bufonum,quod fit hoc modo. ♃ bufones viuos (propter signaturam macularum in bufonibus) N° 3. vel 4. coque in olei oliuarum ℔ ij, per integram horam, postea cola. Hoc oleo illine faciem aliquoties,sed singulis diebus semel, post aliquot dies cadunt pustulę & morphea sanatur Omnium fortissimum est hoc oleum; ideoque cæteris nihil *Oleum Bufonum.*

proficientibus ad id accedendum.

VARI.

In varis nihil præstantius oleo granorum lauri sæpius illito.

SVGILLATIO.

In sugillationibus applicatio carnis bubulæ recentis vnicè prodest; sic Charta illa Emporetica crassior cum sputo applicata intra horas aliquot sanat.

LENTIGO.

Lentigines feliciter curantur cum Oleo Ceræ (*Honigflechten*) & ol. Tartari per deliquium si ana permisceatur & lentigo faciei illinatur.

IMPETIGO, LICHEN.

Eodem modo impetigines, lichenes & volatica faciei curantur.

VERRVCÆ.

Verrucæ faciei tolluntur eo modo, quo in toto corpore.

SPASMVS CYNICVS.

Spasmi Cynici ratio eadem, quæ spasmi in communi.

PARALYSIS LABIORVM.

Paralysis labiorum curatur, vt Paralysis vulgaris, de quo suprà de Paralysi.

FISSVRA LABIORVM.

In Fissuris Labiorum curandis valet pinguedo, quæ ex cochlearibus ligneis ad coquendum in culina vsitatis, si aliquantulum igni admouentur & tor-

& torrentur, ediſtillat. Hac nimirum pinguedine fiſſuræ illitæ curantur.

STVPOR DENTIVM.

In ſtupore dentium fricentur dentes ſtupidi ſale, vel maſticetur pannus laneus vel piloſus pileus.

NIGREDO DENTIVM.

In nigredine dentium euitanda, præſertim euitetur acetum & cibi admodum calidi.

Remoueatur item ſæpius adnatus Tartarus & impuritates dentium, colluendo os à ſumpto cibo, vel cum aqua ſalſa, vel etiam cum vino.

Deinde nigredo & colores dentium fœdi hoc modo commode auferuntur. ℞ aq. fontanam, dilue in eadem ſpiritum Vitriol. vel aquam ſeu ſpiritum aluminis q. ſ. ne ſcilicet nimium aceſcat. Cum hoc lauamento quotidie manè & veſperi cum lacinia lanea frica dentes diligenter, deinde eoſdem frica cum magiſterio Corallorum vel cum hoc puluere.

℞ mandibularum Lucij piſcis, Corall. albi. CC. vſti, aluminis vſt. radicis ireos ℥ß, *ſal. gemmæ* ʒj, *M.F. puluis.* Puluis dentifricius.

Nigredo dentium & linguæ, ex eſu ceraſorum vel myrtillorum extemplo tollitur ſuffitu candelarum Sulphurearum, *Schvveſelſtecken*, faucibus tamen propter fumos nociuos occluſis.

MOBILITAS DENTIVM.

Mobilitatem dentium aufert peculiare & ſpecificum remedium ſeq.

℞ gland. ʒj. *gallar.* ʒß,

aluminis vsti,
succi acaciæ an. ℨß,
fol.rosarum rubrarum M ß,

Coque cum vini rubri ℔ ij, ad casum vnius pollicis, postea cola. Cum hoc decocto sæpius quotidie eluantur dentes, rursum figuntur & immobiles redduntur.

ODONTALGIA.

Odontalgiam ex quacunque causa ortam ex quadam specifica proprietate tollit radix lapathi acuti (ante germinationem vere collecta præstat, mihi familiaris) exsiccata & denti dolenti applicata.

Idem præstat, sed remissius rad. lappæ, dolores subito aufert, humoremque superfluum extrahit magis.

Si fiunt dolores ex destillationibus, decocto rad. vrticæ maioris, alij cum pauxillo nucis moscatæ rasæ & croci in vino adusto & acet, ana paratum, & calidè in ore, locoue dolente retentum humores illapsos mirabiliter extrahit: ab initio quidem videtur dolor augeri, sed paulo post mitigatur & desinit.

Idem præstat decoctum Guaiaci cum vino & aqua paratum, In eodem casu præstat decoctum serpilli (in primis si ex destillatione (vel eiusdem aqua gargarisando nempe cum iisdem.

DENTES CAVI DOLENTES.

Si dentes sunt caui & dolēt, vel etiam citra cauitatē in dentibus dolentibus præstans est ol. Caryophyllorū, in cuius scil. ℨ j. Cāphoræ ℈ß, solutus fuerit. Huius cōpositi gut. j. vel alteræ in gossypio (præsertim quod cum moscho fuit) cauo denti

immissa

immiſſa vel etiam dolenti alioquin applicata, omnem dolorem aufert.

Externum eſt laudanum opiatum in forma pilularum dentibus illitum vel inditum, vel externè (in genis) cum vnguento alabaſtrino (gr. j, laudani ad ℥j, vnguenti) diſſolutum. It. cum Emplaſtro de maſtice & cera.

DENTES CORROSI.

Dentes corroſos iuuat ſuffumigium ex ſemine Hyoſcyami per tubulum vel tritorium ad dentem dolentem factum.

DENTES CARIOSI.

Dentes carioſi euelluntur promptius, ſi duobus digitis madefactis, ac inſperſis puluere ex lacertis aquaticis exenteratis & & in clibano calcinatis aliquandiu prehendantur. Lacertæ colliguntur Aprili & Maio.

Sic etiam dens ex maxilla mortui euulſus, & cum radice ſua dentem carioſum ſæpius tangens, tandem poſt aliquot dies fruſtulatim dentem cadere facit.

In eruptione difficili dentium apud pueros maxillæ ſæpius inungantur butyro recenti & facilius prodeunt.

Quod ſi nec hoc modo prodire videantur, & neceſſitas vrgeat, ℞ ſanguinem è criſta gallinacei recentem, & cum digito ſemel tantum vel ad ſummum bis inunge gingiuas, & ſine difficultate aliiſque accidentibus tandem prodeunt.

EPVLIS.

In Epulide optima eſt ſectio per forcipem, quam excipit & gargariſma ex myrrha & ſale. Adi dogmaticos.

LAXITAS, PVTREDO & Excesio.

Laxitati, putredini & excesioni gingiuarum à proprietate quadam Aquilegia mederi videtur. Poteſt autem inde tale compoſitum fieri:

℞ Pulueris fol. aquilegiæ, ſaluiæ, menthæ criſpæ, Nucis Moſchatæ ana ℥ß, aluminis vſti ℥ j, mellis puriſſimi ℥ iiij.

Mel incaleſcat ad ignem & leuiter decoquendo deſpumetur, deinde pulueres prædicti cum melle adhuc calente ſenſim aſpergendo miſceantur & ſeruentur ad vſum. Hoc vnguento illinantur gingiuæ bis quotidie (NB. Decoctum ſummitatum rubi idæi etiam valet hic) quod ſi cibus capiendus eſt, eluatur os aqua prunellæ vel infuſo naſturtij aquatici in vino (in primis in ſcorbuto.)

MVNDIFICATIO GINGIVARVM putreſcentium.

Ad mundificationem autem gingiuarum putreſcentium maximè valet aqua illa viridis mea compoſita ſecunda, de qua ſupra in Narium affectibus, ozæna nimirum.

PARVLIS.

In Parulide citra inflammationem maxime commendatur Gargariſmus ex prunella, foliis ſaluiæ & naſturtio aquatico paratus.

Si inflammatio acceſſerit ex aqua tabaci deſtillata cum lapide prunellæ diſſolutæ in eadem fit Gargariſmus, (vel aqua prunellæ.)

Extrinſecus applicetur medulla panis tritici cum lacte cocta (*doch nicht gar zerkocht.*)

DE-

DESTILLATIO AD ARTICVlum maxillæ.

In destillatione ad articulum maxillæ, vbi præsertim accessit immobilitas, sacculus puluere Tartari & Sale communi consutus & externe applicatus (calefiat prius ad fornacem) calide, destillationes prohibet. Ipsa vero immobilitas aufertur oleo rutæ, vermium terrestrium in quibus flores Chamomillæ ebullierint. Vel si mauis addatur prioribus oleis oleum Chamomillæ, & locus affectus calide inungatur.

APHTHA.

In Aphthis primò est decoctum satureiæ in vino, quo colluatur os sæpius.

2. Decoctum Veronicæ præstans præsertim si adjiciatur aliquid mellis rosati.

Nota: In Aphthis contumacibus hisce decoctis adde aliquid sp. Vitriol. & non resistent.

In Aphthis ex lue Venerea omnem absoluunt nodum aquæ virides supra de Ozæna descriptæ, in primis si loco aquæ simplicis assumatur Aqua persicariæ, vel si in secunda aqua foliis reliquis addantur folia persicariæ.

CVRATIO DOLORVM DENTIVM.

Dolor dentium quia plerumq; fit à capitis defluxionibus, ideoque in curatione ipsius statim ad ea accedendum, quæ fluxionem inhibent. Vnde statim temporibus applicandum Emplastrum de Gummi Elemi, vel etiam Mastiche factum, quod antequam applicetur, calefiat optime.

Inter ſcapulas applicetur cucurbita magna ſine ſcarificatione.

Hinc ſtatim ad repellentia materiam fluxumque euacuantia confugiendum, qualia ſunt galla matura in acet.cocta,ita vt acet.in ore ſupra dentem dolétem detineatur calide per horam ß vel j.

Hinc ad topica,anodyna ex proprietate occulta dolorem tollentia progrediendum.

Quod ſi continuus ſit dolor hiſce non cedens, ſed ab aliqua intemperie vel capitis vel totius corporis, aut copia materiæ ad caput fluentis, & inde ad dentes; capiti ſimul prouidendum tùm euacuantibus,tum alterantibus & confortantibus medicamentis,tum etiam toti corpori.

Topicorum quibus vel ſolis ſæpius dolor omnis aufertur ſequentia ſunt præſtantia.

Laudanum opiatum cuius gr.iij. cum gut.ij.ſp. Vitrioli denti dolenti applicentur,ſimulque pil.j. in corpus aſſumatur: Dolor ſopitur,applicato etiã Emplaſtro ad tempora,& ſi opus cucurbitulis.

Oleum Buxi. Similis plane effectus eſt oleum ex buxo deſtillatum. ℞ ſerrati buxi q. ſ. & repleantur ʒ. partes retortæ vitreæ,retortam in cineres loca & deſtilla oleum & liquorem aqueum igne primum lento, poſtremum fortiori, & tandem ſummo,& deſtillabit oleum. Idem oleum rectius per deſcenſum aut per veſicam deſtillatur. Huius olei (è buxo) ℞ gr.iij,& cum vino,ſi affectus à frigida defluxione veniat,aut cum acet. ſi à calida. M. Contineat æger mixturam dictam in ore, poſt aliquod tempus exſpuat. Si dolor nondum ceſſabit, repetatur, donec ad ſextam vicem, tandem abluat os vino aut aceto,& ſedabitur dolor.

Item

Item puluis gallarum in ſucco radicis pyrethri decies vel 12.imbibitus & exſiccatus cum fermento,M.F.globulus paruus qui denti dolenti impoſitus dolori medetur, dentes firmiores reddit, vermiculos in ipſorum cauernis genitos necat,fluxiones omnes ad gingiuas delapſas extrahit.

Tandem vltimum in omni & acerrimo dolore perfugium, applicare veſicatorium poſt aures & ceruici.

Exterius inungi poſſunt maxillæ oleo amygdalarum dulcium, & ſi tumor appareat, applicetur Emplaſtrum de meliloto. Si intus ore ad apoſtema tendat dolor; Fiat cataplaſma ex ficu aſſata cum farina tritici: ſi aperiatur,diſſoluatur mel roſatum in aqua plantaginis atque eo diluatur os.

LINGVÆ FAVCIVMQVE Affectus.

RANVLA.

In Ranula ſub initium præſertim aperiatur vena ſub lingua: Quidam ranam viuam nuchæ applicant:non tamen ſemper reſpondet effectus.

Paralysis Lingvæ.

Paralyſis linguæ præmiſſa vniuerſali ipſius cura,curatur frictione linguæ cum ſemine Erucæ & theriaca.It.oleo aniſi in apicem linguæ inſtillato. It. Balſamo vel oleo caryophyllorum, ſpiritus ceraſorum nigrorum loquelam amiſſam ad miraculum vſque reſtituit.

Aphonia.

Aphonia in genere curatur vt paralyſis:in ſpecie autem laudatur (præmiſſa capitis vniuerſali purgatione.) 1.Aqua liliorum cōuallium.2.Aqua

Antapoplectica ex flor. lilij conuallium & lauendula, de qua supra in Apoplexia. Quod si alterutri sanguis turturis fuit permixtus (sanguinem turturis vniuersum in ℥ iij vel ℥ iiij aquæ misce) & tandem in vsum reuocatus, aqua nempe colluendo linguam aut diutius in ore terendo, felicius succedet vocis restitutio.

Vbi tamen semper ad causas fuerit respiciendum, pro quarum varietate medicamentorum farragines quoque variant.

Præmissis igitur vniuersalibus pertinentibus localia tum loco affecto, tum præterea in vertebras colli, nucham & collum ipsum reliqua sunt dirigenda, quæ petantur à Practicis.

BALBVTIES.

Balbuties difficulter tollitur.

GVSTVS DEPRAVATVS abolitus & imminutus.

Gustus deprauatus amarus corrigitur vsu radicis cichorij conditi, sic etiam amaritiem linguæ tollit sal cichorij. It. rasura ipsius linguæ cum radice zedoariæ. Item gentianæ.

Si abolitus vel imminutus 1. tundantur venę sub lingua. 2. Vtere gargarismate, quod in affectibus oris communibus & angina est præstans.

℞ herbæ maluæ hortensis M j, flor. rosarum rubrarum, prunellæ, Veronicæ, sal. an. M ß, rad. polypodij quercini ʒ ij.

Coque in aq. puræ ℔ iiij. & acet. vini ℥ vj. vsque ad casum transuersi pollicis, postea colentur & colatura leuiter exprimatur.

3. Fiat talis mixtura. ℞ spir. vitrioli ʒ ß, sp. Vini ℥ ij,

ni ℥ ij, mellis ℥ j, M. instar linimenti: hoc linimento post adhibitum gargarismum illinatur lingua, & imminutus gustus paulo post redibit.

TVMOR TONSILlarum.

In tumore tonsillarum ex causa frigida fiant saltem externe inunctiones cum ol. amygdalarum dulcium, cui aliquid olei ceræ destillati immixtum sit (verbi gratia ad ℥ j, ol. ceræ ℈ j.) Interne fiant gargarisationes cum pipere longo in aqua communi decocto, & eo sic gargarisato.

TONSILLARVM INflammatio.

In tonsillarum inflammatione 1. valet gargarismus prædictus (de quo in gustu abolito.)

2. Externæ inunctiones cum oleo amygdalarum dulcium simplici (sine additione olei ceræ.) It. Cataplasma ex mica panis triticei cum melle, cito inflammationes sistit.

His omnibus prævalet menstruum in aceto dissolutum & applicatum. It. folia raphani sylvestris foris applicata.

ABSCESSVS TONSILlarum.

In abscessu seu putredine & vlcerationibus tonsillarum Gargarismus supra de gustu deprauato & abolito traditus multum potest. Mundificat nimirum & consolidat, si præsertim cum reliquis adjiciantur folia plantaginis. Itaque ipsius vsus in vlceribus internis maxime vtilis est.

In sordidis verò recurrendum est ad mundificationes fortiores, qualis expectanda est aqua

illa viridis secunda, de qua supra de ozæna dictũ.
Postea decoctum Veronicæ ex melle eadem vlcera facile consolidat.

LAXITAS VVVLÆ.

In laxitate Vuulæ præstat Gargarismus compositus, supra de gustu abolito & deprauato, præsertim si Vuularia adiecta fuerit, (propter signaturam) deinde F. puluis. ℞ piperis longi ℈ j, succi acaciæ, radicis tormentillæ an. ℈ ij, M. F. puluis. Huius pulueris aliquid insuffletur Vuulæ post vsurpatum Gargarismum (instrumentum vide apud Fabricium Hildanum) vel verticis capillos sursum fortius paulatim trahe, donec nimirum facient sonitum: postea pauxillum de alumine vsto supra vuulam sparge, & laxitas remittet. Idem præstat semen rosarum.

Quod si hæc omnia parum præstiterint, ℞ ouum recens ad duritiem coctum, scinde per medietatem in longum & cum ligatura vertici impone (calidissime) per aliquot horas, donec nimirum laxitas fuerit sublata.

INFLAMMATIO
Vuulæ.

Inflammationem Vuulæ tollit Gargarismus quilibet modo capiat aliquid de sale nitro fixo. Sic aqua prunellę destillata cum lapide prunellę mixta & ad gargarisandum vsurpata inflammationem tollit.

NB. Hic vero mirifice operatur Gargarismus compositus supra de gustu abolito & deprauato descriptus.

VLCERA COLVMELLÆ.

Vlcera columellæ (sine malignitate) simplicia curan-

curantur facile, quemadmodum etiam linguæ & totius palati,item faucium.

Sic igitur decoctum Veronicæ & mellis cum aqua simplici, it. decoctum satureiæ cum Vino post debitas gargarisationes eiusmodi vlcera perfecte curant. (NB. potus sit non acris admodum, sed saccharo temperatus, quod etiam descendentem cum potu putrilaginem absumit.)

Interdum recurrendum est in contumaciotibus ad spiritum vitrioli qui eiusmodi aquis vel decoctis mundificantib. additur, ita tamen vt vix sentiatur, (per se nunquam) celerius & potentius curat, præsertim si in aqua plantaginis permistus applicetur.

Extremum vsus diamori, vel potius succus expressus, aut sal mori multum hisce curationibus prosunt. (proprietate ad os, vnde *Maulbeer*, Germanis dicitur.

VLCERA FOETIDA ET putrida.

In vlceribus fœtidis & putridis præter iam dicta recurrendum est ad aquas illas virides, supra de Ozæna præscriptas, quæ omnia putredinem & & exulcerationem fœtidam funditus tollunt, vt facilius elegans consolidatio subsequi possit.

Victus esto commodus, ne recrudescāt vlcera.

VLCERA EX LVE Venerea.

In vlceribus ex lue Venerea in quacunque oris & fauciū parte. 1. Cognoscēdus est morbus, de quibus signis infra de Lue Venerea vel morbo gallico. 2. descendendū ad vniuersalia & particularia in illo morbo & tali ratione facile vlcera incipien-

tia in istis locis simul cum morbo transeunt, sin secus, deueniendum est ad topica, primum mitiora, gargarismos nimirum & decocta vsitata.

Quod si nec sic quidem malum coerceri possit: deinceps aquæ virides supra de Ozæna descriptæ accersendæ & applicandæ sunt, tangendo nimirum cum penicillo tantum affectum locum, & cum gargarismo postea eluendo, sic nimirum facile cedunt.

In his vero omnibus mirabiliter operatur, vniuersum morbum Luis Venereæ ex toto corpore eliminando sp. Mercur. rubeus, cuius præparationem & vsum docebimus infra de lue Venerea.

ANGINA.

Anginam vel incipientem vel etiam confirmatam, præsertim si febris vrgeat, subito vomitoria, in primis Aqua benedicta tollunt. Sic nimirum inflammatio cedit, & vlcera vel apostemata rumpuntur. In omnibus vero hisce respiciendum ad naturam patientis & virium robur.

Quod si ergo vomitoria locum habere nequeunt, recurrendum statim est ad specifica, quæ nihilo serius etiam post vomitoria locum habere possunt, talia sunt.

1. Quod est apud Paracelsum in tractatu de Pestilentia ad Sterzingenses, quod ℞ vj, vel viij, cancros viuos (cancri insigniter refrigerant) sedi maioris M. iij. vel iiij, quæ inuicem contusa in mortario, & postmodum expressa succum reddunt, quo lingua & fauces sunt fouendæ, vel ipsa lingua radenda, imò eius (sed parum valde: gut. videlicet aliquot) in liquore conuenienti aliquid intro concedendum.

2. Est

2. Est experimentum Anton. *Ausinans* ciuis Augustani, quod ℞ sedi maioris ℔ j, Contunde in mortario, & exprimatur succus. Huius ℞ ℔ j, adde ℥ß salis armoniaci, relinque in loco humido vsque soluatur sal, postea destilla per alembicum. Hac aqua sæpius ablue linguam calide & tepide. Est probatissimum. Vide Conradinum de Lue Venerea.

3. Gargarismus ille de quo supra de Gustu abolito & deprauato.

Nota.

In hoc casu aliquid addendum est ad plantas illius de sedo maiori.

Quod si gargarisare nequeat, siphunculis injiciendus est Gargarismus: post singulas gargarisationes ℞ corium de lardo (*Speckschvvarten*) duos digitos latum & assulatim incide, ex ea parte, qua adhuc lardum est, & pone ad linguam, vt aliquandiu detineatur. Sic nigerrima cuticula linguæ resoluitur, & tandem discedit & curatio sequitur celerior.

Externe ad collum ipsum applicetur Emplastrum ex nidis hirundinum (integris & albo græco ana) cum aqua ferrariorum coctum calide.

Pro potu dissolue vitriol. vel sal prunell. (vinum non detur) ℥ j. in aq. fontanæ mens. j.

Anginæ conferunt ea in quibus sal nitrosum Ammoniacum delitescit, vt stercus canis albi ossa rodentis, in aqua probe coctum & cum melle exhibitum.

Rasuræ dentis Apri ʒ j, cum oleo amygdalarum dulcium & saccharo,

Cinis cancrorum vstorum,

Cinis hirundinum.

Conſolida media, prunella, Vuluaria, ceruicaria, Mentha criſpa, rubus idæus.

ANGINA NOTHA.

Angina notha puerorum curatur Emplaſtro modo dicto.

Caput viperæ exſiccatum & collo appenſum commendatur pro amuleto.

℞ Noctuam vnam, cum pennis combure & F. puluis, cuius poſtea modicum in guttur immittatur, aperit & rumpit apoſtema mirabiliter.

Spir. ſalis nitri tum in extinctione inflammationum, tum in reſolutione Apoſtematis plurimum valet.

Exhibentur eiuſdem in hauſtu aquæ fontanæ calido ℥iiß, aquam miſce cum ſpir. Vini & ſp. ſalis an. ʒß. Vide Crollium.

℞ *aq. ſemper viui,*
prunellæ an. ℔ j,
ſalis armoniaci ʒ j.

M.F. Gargariſma.

Cryſtallum vel anodynum minerale, vt vocāt, ſeu Lapis Prunellæ (quod linguæ inflammationi, item faucium vicinarumq; partium aſperitati vnicè medeatur) inſignis virtutis eſt, ʒß vel ʒ j, in qua aliqua appropriata reſolutus & gargariſatus mire confert, poſt etiam parùm huius miſturæ cum ſaccharo iunctæ deglutito, vel ſi mauis, ſali prunellæ vulgari modo præparato quantum placet adde ſacchari candi vel cryſtallini tātumdem, vel etiam plus, vtrumque pulueriſatum coque cum aquæ roſarum quantitate ſufficiente, donec gutta lamellæ ſtanneæ ſuperfuſa conſiſtētiam habeat, effunde in con-

concham & repone relinquendo,donec instar lapidis induruerit, tandem exime & in particulas diffringe,vel etiam in puluerem redige,vtere hoc sæpius.

PVLMONVM AFFECTVS.

PVLMONES VENTOSI.

Pulmones ventosos, hoc est flatibus distensos, adeóque respirationem impedientes restituunt Essentialia ex carminatiuis, cito ad locum affectum penetrantia.

Hic præstat Balsamus fœniculi,cuius descriptio in Crollio est dicta.

Sic sal stipitum carui dextre (hoc est per sulphur calcinatus, vt in sale Euphrasiæ dictum est) & cum sale communi vsurpatus tum præseruando,tum curando ab eiusmodi morbo liberat.

Specificum in curatione est radicis Aaronis puluerif. ʒj. It. fæculæ Aaronis ad ʒj,in aqua appropriat. Syrupo vel Vino. It. in cibo; in præseruatione quotidie ℈ß, ad ℈jß, sed caute & raro,tuto autem ℈j.

ASTHMA, ORTHOPNOEA, Dispnœa.

Asthma, Orthopnœa, dispnœa facile curantur Vomitoriis, in primis aqua benedicta. Idem facit præsertim in crassis humoribus bronchia pulmonum obstruentibus succus fæcula etiam radicis ireos nostratis, cuius ʒß,ad summum, interdum tamen ʒij, vel ʒiij, in conuenienti liquore datæ, in primis v.in vino Maluatico citissime humorem crassum expellit.

Confirmata Asthmata difficulter vno atque

altero Vomitorio cedunt: Itaque vſus.

I. Florum ſulphuris, vel etiam ſulphur viui cum aſa dulci in ouis tremulis (ad ſulphu. viui ℥ j. Benzoes ℈ j, vel ʒ j. huius compoſiti datur ℈ j. in ouo tremulo, addito ſalis momento) per aliquot dies exhibitus, pulmones infractos à craſſis humoribus liberat.

Idem præſtat lac ſulphur. de quo vide notas ad Crollium:

Præſtantiſſimum omnium ſunt flores ſulphuris albiſſimi, quorum præparationem vide in Exegeſi Chymiatrica Tenzelij.

Puluis Aſthmaticus Rulandi. II. Per puluerem Aſthmaticum purgantem, qui eſt apud Rulandum cent. 8. cent. 6.

℞ *fol. Cardui benedicti,*
Carthami ana ʒ ij,
piperis longi ʒ j,
fol. ſennæ mundat.
rad. aronis exſiccat. an. ʒ ij,
aniſi ʒß,
Diagryd. ℈ß.

F. puluis ſubtiliſſimus qui diſtribuatur in partes xij, æquales, ac per 6. dies continuos detur earum pars vna mane ieiuno ventriculo, pars altera veſperi circa horam tertiam cum vino albo, iuſculo, &c. Quod ſi contumacior fuerit morbus aliquandiu; hoc eſt per aliquot dies deſiſtendum à cura, poſtea eadem repetenda vſque ad morbi declinationem. Doſis pro vna vice ferme ʒß & gr. 2.

In Aſthmate aqua deſtillata ex fructibus Rubi cum Rob nucum ſumpta pro placito, Aſthma reſoluit mirabiliter. Potentius operatur, ſi aquæ, quę fit ex compoſitione ſacchari albi, cum raphani ta-

leolis

leolis ſimul in duabus patinis hinc inde commotis recenter facta (ſi nimirum ad horam vnam vel alteram ſeruatur, fœtet) cochl j. manè ſeroque exhibetur.

Plura de hiſce affectibus vide infra de ſputo ſanguinis.

CATARRHVS SVFFOCATIVVS.

Curatio catarrhi ſuffocatiui ſupra tradita eſt, quæ ibi videri poteſt.

ANGVSTIA PECTORIS.

Anguſtiam pectoris morboſam ſuccus Bryoniæ mirabiliter dilatat & omnibus præſtat. Fit hoc modo: Radix eius craſſa interne excauatur (radix quo craſſior eo melior) vt nihilominus extremitates relinquantur ſpiſſiuſculæ. Radix excauata recens ſuperiori operculo proprio admoto collocatur in locum humidum frigidiſſimum Menſe Maio, Iunio & Iulio: intra paucas horas cauitas radicis aqua repletur, qua effuſa, denuoque cooperculata & ſepoſita, ſuccus tandiu colligitur, quandiu is præſto fuerit, ſuccus facillime expirat Huius aq. ♃ ℥vj vel viij, M. cũ ſpir. vitrioli vel ol. ſulph. per camp. ℥ß, & probe reſeruetur vſui. Singulis diebus cochl. j. iſtius compoſiti ſumptum, anguſtiam pectoris mirifice tollit (diu durat hæc aqua in frigido ſeruata, rectius tamen annuatim paratur) pulmones item impuritatibus repletos expedit. Ideoque in Aſthmate eius vſus vtiliſſimus eſt: ſerum omne ex corpore educit, ergo eius vſus eſſe etiam poteſt in Hydrope.

PERIPNEVMONIA.

Peripneumonia vera curatur vt Pleuritis: ita-

que Vomitoria ab initio multum iuuant, præſertim aqua benedicta, poſtea expectorantia multum valent, de quibus tractabimus in pleuritide.

PVLMONVM VOMICA.

In pulmonum vomica conſumenda laudatur Aqua Valerianæ cum ſp. vitr. aut ol. ſulph. per campanam, ad gratam acetoſitatem temperata & quotidie mane & veſperi bibita inſenſibiliter conſumptiuum eſt.

Sic Antimonium diaphoreticum ſeu flores fixi Antim. communiter quotidie quinquies vel ſexies in vino, doſ. ℈ß, tandem omne apoſtema interius vbicunque ſitum eſt, efficaciſſime ſed lente tamen reſoluit.

PHTHISIS HÆREDITARIA.

Phthiſis hæreditaria difficulter curatur, imò fere nunquam propter altius impreſſas natiuæ (auitæ) conſtitutionis radices, quæ curationes nullas accipiunt, inducias quidem interdum patiuntur, ne nempe grauius affligant, conſummatas curationes autem nunquam.

Quia verò tranſplantatæ tabis plerumque deſtillationes comites & cauſæ ſunt, experientia comprobatum eſt, radicem rheumaticam, de qua ſupra, de catarrho ſuffocatiuo, ex collo geſtatam, bona inſuper obſeruata diæta, in eiuſmodi tabeſcentibus multum profuiſſe. Ex eius itaque vſu de tabe hæreditaria minuenda vel ſaltem impedienda, non eſt deſperandum, plura de phthiſi vide infra de ſputo ſanguinis.

TABES INCIPIENS.

In incipiente tabe à deſtillationibus acribus vix dici poteſt, quantum vomitiones præſtet, præ-

ſertim

ſertim ab aqua benedicta ſi ſimul cerebrum tanquam membrũ mandans ſuis ſpecificis & confortatiuis diligenter in ſuo vigore cõſeruetur. Deinde reſpiciendum quoque eſt ad illapſos humores in ipſos pulmones, vt expectorãtibus mundificatiuis, aut ſi tenues ſunt, incraſſantibus domentur. Quod ſi nihilominus exulceratio ipſius pulmonis quæ exquiſitam phthiſin conſtituit, ſuborta fuerit, ſi recens extiterit, vomitiones multum iuuant, ad mundificationem & pectoris ſaburram ſubleuandam. Deinde mundificantia apprime ſunt neceſſaria, qualia ſunt hydromelita, compoſita ex expectorantibus. It. alia, quæ vſu quotidiano & praxi authorum ſunt addiſcenda.

Expectorantia ſunt loch cum floribus ſulph. It. flores ſulph. albi. lac ſulphuris. It. balſamus fœniculi & alia quamplurima.

∴ Ad conſolidantia pulmonis vlcera tanquam præſtantiſſimum pertinet Balſamus ſulphur. ♃ flor. ſulph. albi q. v. ſublima adhuc ſemel atq; iterum ab aloë & myrrha & olibano, vt docet Crollius. Hos flores extrahe cum oleo aniſi (vel ſpiritu terebinthinæ balſamico) ſine ebullitione, & F. rubicundiſſimus balſamus. Huius gr. 6. ad 20. in decoctis pectoralibus quotidie mane & veſperi (augendo doſin pro morbi proceſſu) intro ſumpta, pulmones putridos & exulceratos, præmiſſis tamen mundificantibus & expectorantibus, mirabiliter reſtituunt, vlcera conſolidant, & ad perfectam curationem vnice diſponunt. *Balſamus ſulphuris.*

PVLMONVM ADHÆSIO.

Pulmonũ adhæſio difficulter curatur in adultis,

PLEVRITIS.

In pleuritide vera ante omnia, & quidem sub initio, vel etiam 3. aut 5. die exhibeo aquam benedictam ad vomitus ciendos. Sic nimirum influxus humoris & inflammatio sistitur, ac pectus ipsum ab impuritatibus liberatur. Aqua benedicta exhibetur iusta dosi in aqua Cardui Mariæ vel rhœados; aliquando descendo ad venæ sectionem, si non morbus videtur resolutus, & plethora iusserit. Idque facio vel ante vel post vomitum.

2. Vbi vel natura ipsa vel etiam patientes abhorrent à vomitu, ipsa sanguinis missio principaliter præcedat, præsertim ex vena cordis, (basilica istius lateris quod affligitur.) Quod si nec sic quidem febris & symptomata remissiora fiunt, descẽdo ad alia magis appropriata, quorum prius est, ℞ sp. salis nitri, sp. Vini (spir. vini corrigitur à spir. salis nitri, datur præterea in perexigua dosi, alias omnis vsus hic nociuus) ana ℈ j, vel ʒß, cut ʒ ij, ad summum. Misce cum aqua papaueris rhœados tepida q. pl. (v. gr. ℥ j. ij. iij.) & patientem ad sudandum in lecto, quantum fieri potest, dispone.

3. Mox exhibeo diaphoreticum in peracutis ʒ j. cum aqua Cardui Mariæ vel rhœados.

4. Rusticis vel robustioribus exhibeo oleum lini ab ℥ j, ad ℥ iij. Posthæc omnia deinceps administrantur expectorantia.

Nota specifica proprietate Pleurisin soluit rasura dentis apri aliquoties exhibita in vehiculis appropriatis: melius est magisterium eiusdem (*die Havvzeene.*)

Extrinsecus ad doloris & puncturarum mitigatio-

gatio-

gationem faciunt inunctiones ex vnguento dialthæas, oleo amygdalarum dulcium & similium.

Confert quoque Epithema ex melle & lacte inuicem decoctis & calide in vesica suilla lateri dolenti applicatis. Huius loci sunt cataplasmata ex anodynis, quæ multa sunt apud Practicos.

Specifica quoque sunt priapus cerui, tauri ʒ j, Ioël pag. 25. decoctum florum papaueris rhœados, Vallerius lib. 5. obs. 10.

In pleuritide notha eadem plerumque obseruantur, nisi quod à sp. Vini abstineamus.

Externe in flatulenta pleurisi mirifice valet puluis seminis cymini in folia brassicæ butyro illita aspersus & foris loco dolenti applicatus (hoc vsus sum in filiolo meo Christophoro.)

In Empyicis præsertim à pleuritide consulto maturanda est supputatio, postea sanies seu pus educendum, de quib. omnib. consulatur Practici, in primis Rõdeletius & B. Fauentinus. Hoc nimirum loco chymica videntur vacillare, cum omnia lenioribus maturantibus extrinsecus & intrinsecus lenientibus sunt peragenda. Nihilominus decoctum Guaiaci cum pectoralib. exhibitum multum prodest. Fortius operabitur, si flores Antimonij fixi aliquoties, non singulis diebus, sed singulis septimanis pondere ʒ j, in decocto Guaiaci propinentur Sic nimirum tum maturatio tum ruptio apostematis promouebitur. Rupto autem apostemate, nec dum à sanie per purgationem expectorata, recurrendum est ad abstergentia. Inter cætera laudatur hoc: ℞ aquæ hordei ℔ ij, mellis rosari ℥ v. (intellige aquam hordei destillatam) radicis altheæ ℥ j. M. & ebulliant ad con-

ſumptionem 3. partis, poſtea colatura detur ad lambendum:(ſyr.dialtheas Fernelij hic etiam valet:) hoc abſtergitur vlcus & pus ad inferiores partes corporis transfertur, mundaturque per ſpiritum. Interea dum hæc fiunt, patienti quater vel quinquies in die aquæ hederæ terreſtris cum ſuo ſale acuatæ propinentur calide ℥ iij, vel iiij, ſingulis vicibus. It. folia hederæ terreſtris in cibos mixta ſuppurationem dextre ſanant. Felicior fit progreſſio ſi ex hedera terreſtri fiat arcanum, cuius gut. iiij, vel vj, in aqua propria exhibitæ omnem locum abſoluunt.

Serum in pectore fluctuans educit ſuccus Bryoniæ, vt ſupra de anguſtia pectoris. It. ſuccus ireos noſtratis ad ſummum ℈ß, purgat nimirum per vomitum.

Plura vide infrà de ſputo ſanguinis.

RAVCEDO.

Raucedo à clamore ſanatur rotulis Diatragacanthi frigidi cum oleo aniſi illitis, ſi paulatim in ore reſolutæ deglutiantur.

Quæ à frigore, tollitur hauſtu Vini calidi cum ſaccharo diſtemperato.

In raucedine à deſtillatione etiam inueteratiſſima præſtans eſt ſyrupus compoſitus de Eryſimo Lobelij.

TVSSIS.

Tuſſim cum recentem tum inueteratam plerumque ſi non ſemper, curant Vomitus ab aqua benedicta procurati Hac nimirum ratione prima regio ventris ab omnibus impuritatibus liberatur, deſtillationes ſiſtuntur, & ſi poſtea conuenientia pectoralia tum interna tum externa fuerint adhibita, rariſſime redit. Inter-

Interna ſunt omnis generis Loçh ſeu ſyrupi pectorales, tum expectorantes, ſi opus ſit, tum confortantes & thoracem cum pulmonibus ab illapſu humorum præſeruantes.

Inter expectorantia laudatur Oxymel & Acet. ſcilliticũ cum ſyrupo de iuiubis, de praſſio mixtũ.

Confortantia ſunt ſyrupus de acetoſa, de hyſſopo, violarum, liquiritiæ. His omnibus annumeratur ſyrup. dialtheas Fernelij.

Externa ſunt Vnguenta.

Nota.

Pręſeruatio à tuſſi mirabilis eſt in zizyphis, hoc eſt maioribus illis vuis, quas *Eibeben* Germani vocant, macerantur in ſp. Vini & turgeſcentibus valde, earum vna atque altera mane & veſperi ſumpta à tuſſi præſeruat.

2. Tuſſim mirabiliter reſoluit Liquor ſacchari cum raphani taleolis compoſitione præparatus, de quo ſupra de Aſthmate & orthopnœa. It. oleum ſacchari magiſtrale, quod vocant, fit hoc modo: Fundatur ſuper ſaccharum cand. album ſp. Vini ſemel correctus, relinquantur inuicem per aliquot horas in loco tranquillo, poſtea ſuccendatur ſp. Vini, & ſaccharum cum reliquo phlegmate in liquorem craſſum abit, qui in tuſſibus etiam inueteratis aſſumptus expectorationem promouet, & aſperam arteriam cum pulmonibus leniendo corroborat, præſertim ſi aliquot guttæ extracti ſeu eſſentiæ croci huic admiſceantur. It. Extractio helenij per ſp. Vini cum ſaccharo miſta ſpir. incenſos deflagrat, manet ad tuſſim liquor perutilis. Huc refer puluerem illum Rulandi, de quo ante de aſthmate & orthopnœa.

Oleum ſacchari magiſtrale.

In puerulis & infantibus tusses soluunt species diatragacanthi frigidi in rotulis. It. si pedes quotidie bis vel ter, præcipuè ituris cubitum lauentur in cereuisia calida, & postea soleæ pedum inunguntur cum axungia Lucij piscis. His omnibus annumerantur flor. sulphuris & lac sulphuris.

Tusses inueteratas à tenuibus destillationibus causatas sistit Laudanum opiatum, quod etiam in reliquis tussibus haud inutile est, modo dextre adhibeatur, thorace nempe à pituita crassa & lenta non prorsus infracto, sed libero.

SPVTVM SANGVINIS.

Sputum sanguinis è pulmonibus in primis curat semen Hyoscyami cum aliis pectoralibus & adstringentibus admixtum & tabulatum. Vide Platerum in praxi & obseruationibus.

Si vero copiosus sanguis simul excernitur, adstringentia fortiora necessaria sunt.

℞ *aq. radicis vrticæ destillatæ* ℥j, *olei vitriol. q. s. ad mediocrem acetositatem.*

F. mixtura, & frigide detur: hæc mixtura sanguinis vomitum etiam feliciter curat. Vide infra de vomitu, Vel

℞ *ol. vitrioli* ℈ß,
aq. plantaginis ℥ *iij*,

M F. potiuncula, subito sistit sanguinis profluxum ex pulmonibus (vide ne guttur sit exulceratum) & sanguinis vomitum copiosum.

In casu ab alto, si febres accesserint, signum est, sanguinem extra vasa in corpore putrescere.

In hoc casu nihil melius aqua benedicta in vehiculo aquæ Chærefolij propinata. Febrem nimirum & inflammationes subito tollit (vena quoq; secari

ſecari poteſt) ac totum corpus ab impuritatibus liberat. Poſt eadem exhiberi,etſi nulla adhuc tum adſit febris & quidem ſtatim ab initio,facit nimirum ne febres facile ſuccedant, & ſi cætera fiant, quæ ſanguinem coagulatum diſſoluunt, qualia ſunt Eſſentia ſanguinis hirci. It. ſanguis lupi,mumiæ in primis v. magiſterium oculorum cancrorum. It.Carbones tiliæ (ʒ j vel ʒ ij in aqua Chærefolij, vel aceto) Chærefolium detur in cibis. Puluis in hoc caſu multum prodeſt.

℞ *Carbonum tiliæ,*
oculorum cancrorum,
Herbæ chæreſolij ana,
F.l.a.puluis
doſis ʒ ij in acet.

Sic Diaphoreticum in peracutis ſeu mixtura ſimplex (vel aqua alia Theriacalis) ſingularis eſt in hoc caſu,ſi intro ſumpta ſudores prouocentur, qui admodum neceſſarij ſunt, & interdum ab externis promouendi.

Sic lodices in vino rubro ſtiptico (diaphoreticis parum proficientibus) immerſæ,& poſtea expreſſæ,ac vniuerſum corpus amicientes,ſudores in hoc caſu mirifice promouent in lecto præſertim vbi conquaſſationes interiorum viſcerum metuuntur. Felix VVurzius in ſua Chirurgia laudat Mercur.ſublim.quem vide.Sunt alij deſcripti pulueres ad caſum vtiles,de quibus vide Practicos.

Sanguinem coagulatum in venis & extra venas reſoluunt omnia illa interdum etiam vena hic ſecari poteſt, de quibus iam diximus, in primis verò ſudores prolecti poſt ſumpta reſoluentia cito id expediunt.

Extractum vel arcanum seu Essentia bellidis minoris intro sumpta innata quadam proprietate omnem sanguinem coagulatum soluunt, & per insensibilem quandam transpirationem educunt. Sic aqua Theriacalis & spiritus tartari idem præstant.

Vide etiam supra de asthmate. Quamprimum ad Medicum Asthmaticus defertur, statim purgans aliquod lenitiuum præscribat, à fortioribus nimirum medicamentis in principio temperandum. Hinc decoquatur materia syrupis pectoralibus de prassio, hyssopo, liquiritia an. ℥jß, floribus sulph. opt. triti ℈j, succi liquiritiæ ℈jß, aq. tussilaginis, veronicæ an. ℥ ij, capiat mane & tribus horis post prandium cochl. ij. vel iij. Hinc purgetur syrupo aut Apozemate quod

℞ *rad. Ellebori nigri præparati,*
Flor. irid. Florent. an ʒjß,
tussilaginis c. toto,
pulmonariæ maculosæ an. M ß.

Coq. in s. q. decocti pectoralis aut flor. & fruct. ad ℔ j.

In Colatura ℥ viij, *infunde*
agarici,
Rhabarb. elect. ana ʒijß,
Cinam. ʒß.

In colatura reliqua ebulliāt folior. sennæ ℥ ij, leuiter, colaturam s. q. sacchari aut syrupo aliquo pectorali ad syrupi consistentiam coque, cui in fine coctionis adde infusum ex agarico & Rharbarbaro & F. Apozema, aut syrupus liquidus; de quo sumat, si sit Apozema, mane cū custodia ℥ iiij. Si syrupus ℥ iij, quod si non satis respōdeat aluus, tunc

℞ *rad. mechoacannæ,*

agarici,

agarici troch.an. ℈ j.
*diagrid.*gr.viij,
*Cinam.elect.*gr.vj,
*ol.aniſi gutt.*ij.

F.puluis ſubtiliſſimus,detur media vel tertia parte ſingulis vicibus cum doſibus ſuperioribus, Commendabiles quoque ſunt flores Benzoes cum floribus ſulph. ſi miſceantur. It. Elixir proprietatis Paracelſi cum aqua hyſſopi aut tuſſilaginis exhibitum à gut.vj,ad x.vel xij.

Fiat purgatio ſemper intermiſſis 2. diebus , in quibus vtatur ſyrupo diluto ſuperius deſcripto. Hinc ſi Plethoricus ſit æger,poteſt vena ſecari,ſed parce mittatur ſanguis:poteſt etiam inungi pectus ſequenti vnguento.

℞ *Vnguenti reſumptiui*
dialtheas an.℥ß,
ol.ſcorpionum ʒ j,

F.Vnguentum. Aut

℞ *olei amygdalarum dulcium,*
butyri recentis loti an. ℥j
axungiæ anatis (aut in defectu eius olei Chamomillæ) ℥ß
ol.irini & croci an. ℈ j.

cum pauca cera F.Vnguentum quo calide inungatur pectus mane & veſperi ante paſtum,aut applicetur Emplaſtrum Diachylon.

Poteſt etiam in initio exhiberi nonnunquam Aqua benedicta aut infuſio florum Antimonij, vt ſcilicet vẽtriculus bene euacuetur & regio thoracis commota in materiam morbificam exſurgat.

Quibus ita præmiſſis ad ea quæ expectorationem iuuant accedẽdum, non neglectis tamen iis,

quæ à proprietate quadam morbum hunc exterminant. Inter quæ palmam tenent flores sulphuris, Extractum Elenij, oleum anisi, lac sulphuris & Balsamus sulphuris.

℞ *flor. sulphuris* ʒ j,
extracti Elenij ℈ j,
sacchari albissimi in aqua tussilaginis soluti ℥ j ß, *olei anisi gut. iij.*
F. Rotulæ.

Possunt autem flores sulphur. aut per se cum æquali parte iridos Florentinæ, aut speciebus diatragacanthi frigidi assumi in ouo sorbili ad ʒ j, aut cum rob. Nucum, quod singulare in hoc morbo remedium in forma Electuarij adhibito pauco spiritu Vini & saccharo rosato, vt fiat lambitus cum aqua & fructu rubi, aut quod conuenientissimum, fiant rotulæ. Aut si propter Ex'racti iniucunditatem, ipsius loco sumatur puluis radicis ireos. Aut

℞ *diaireos s.* ʒ j,
diatragacanthi ʒ ß,
bals. sulph. ʒ ß,
sacch. in aq. capill. Vener. aut farfaræ sol. ℥ ij.
F. Rotulæ, illinantur ol. anisi.

Lac sulphuris exhiberi potest cum loch de pino, de pulmone vulpis, sano & experto, admixtis bechicis albis, penidio & speciebus diatragacanthi.

Prosunt quoque ac debent cum supra dictis Eclegmatibus & syrupis pectoralibus exhiberi & misceri Crystalli Martis & flores Benzoës.

Crystalli Martis fiunt hoc modo.

Crystalli Martis. ℞ Limaturam Martis puram ac tenuem, superfunde

funde guttatim oleum sulph. per Campanam statim incalescit & totus quasi soluitur, sine quiescere & refrigerari & intra duas noctes concrescent Crystalli, qui per aquam communem destillatam soluti, & à fæcibus per filtrationem separati denuo aqua euaporata in Crystallos redeunt, si scilicet exhalatur aqua ad cuticulam. Hinc in locum frigidum locatur & regenerantur Crystalli, aqua restitans vlterius vt prius, euaporatur, colliguntur-que Crystalli toties, quoties possunt. Dos. gr. ij vel iij.

Prodest quoque fumum excipere per os ex Benzoë, aut Benzoën cum flor. sulph. ana misceri pro fumo.

Quod si à materia tenui & aquosa à cerebro dilabente oriatur dictus morbus, tunc quæ in capite præcedente de catarrho suffocatiuo dicta sunt, cum his medicamentis coniungenda, obseruatis iis, quæ à Practicis in hac cura annotantur.

Pectoralibus iisdem plane remediis Phthisis, de qua etiam supra de Phthisi hæreditaria curari potest; propter febris tamen præsentiam addantur, quæ humectant & refrigerant, & vt æger vtatur pro potu ordinario, aut quam sæpissime in die decocto pectorali, eoque semper, si fieri potest tepido communi aut simili in copia.

It. rotulas frequenter assumat de floribus sulph. cum oleo Balsamo & lacte sulph. cũ essentia mellis, quæ fit, si misceatur mel cum arena lota, vt fiat quasi massa, cui superfundatur spir. Vini ad 2. dig. Hinc per 5. vel 6. digeratur, spiritus tinctus ad mellis consistentiam iterum destilletur. Teneat quotidie quoque in ore Opiatum sequens. *Essentia mellis.*

℞ conserua rosarum ℥jß,
sacch.rosati tabulati penidij,
bechici albi an. ℥ß,
spec.diatragacanthi frigidi ʒjß.

Cum syr.violarum misce.

Ad pectus Emplastrum semper admotum sit pectorale aut cataplasma, inuncto prius pectore Vnguento appropriato.

Ad confortationem paratur Pineolatum & Martius panis addito soluto perlarum.

Potest etiam fieri pasta regalis hoc modo:

℞ amygdalarum Ambrosinarum pinearũ an.℥iij,
sacch.rosati tabulati ana ℔ß,
sem.anisi,
pap.alb.an.ʒjß,
bombacis,
pulu.de pulmone vulpis an. ʒj,
Carnis pectoris caponis j,

aut perdicis diligenter in mortario puluerisat.M. & F. pasta, quæ in frusta tenuia ad lubitum secta coq.s.a.ad flauedinem.Vel

℞ Carnium Testudinum,
Cancrorum ana ℥j,
Nucum pinearum in aqua rosarum macerata-rum ℥ij,
Pulu.Diamargariti,
Diatragacanthi frigidi ana ʒj,
Fl.sulphuris,
Rad.ireos ana ʒß,
sacchari in aqua capillorum Veneris,
aut eius decocto soluti q.s.
Fiat Pineolata.

Poſtquam materia optime expectorata vtiliter adhiberi poteſt decoctum ex herbis, quæ vim habent conſolidandi. Exempli gratia,

℞ plantaginis cum toto ℔ j,
conſolidæ maioris,
buglosſæ ſeu conſolidæ mediæ,
fœniculi,
prunellæ cum totis an, ℥ iiij,
diptamni cretici ℥ iijß,
flor. hyperici,
buglosſæ,
violar. an. ℥ iiij,
Cinamomi ℥ jß.

F. decoctum: aut infundantur in lacte caprillo ad 3. digit. Hinc per alembic. deſtillentur ad ſiccitatem. Posſunt etiam cum dictis herbis fieri conſummata.

Deſtillatum apud nonnullos in magno pretio eſt ex corde nempe, hepate & pulmone Vituli adiectis aliquot herbis.

Prodeſt quoq; Viperarum Alcohol, vel Bezoardicum animale quod fit, cum poſt excoriationem viperarum dum adhuc viuunt, inteſtinis, capite & cauda abiectis, caro reliqua vt & cor, hepar, elota primum in aqua ſimplici, & poſtea in ſp. Vini, exſiccatur lente in vmbra vel B. & in puluerem ſubtiliſſimum redigitur. Huius pulueris ℞ ℥ j. ſal. præparati (ſæpius fuſi) ʒ ij. Aſſumitur puluis ad quemlibet cibum loco ſalis menſarij. *Bezoardicum Animale.*

Quinta eſſentia perlarum ad gut. 4. vel 6. quotidie adhibita phthiſicis quoque ſummum ſolatium eſt: illos nimirum priſtinæ ſanitati reſtituit, & morbū plane expellit, præſertim ſi guttulæ ali-

quot olei cinnamomi ipsi adiungantur.

Ad Pleuritidem (plura vide supra de Pleuritide) laudant nonnulli aquam illam mucosam, quę effluit ex ore Equorum, quando ex puro & gelido fonte aquantur, si patienti propinetur.

Tragæa Antipleuritica:

Tragæa Antipleuritica.

℞ *Sal. prunellæ (quem anodynum vniuersale vocant)*
pulueris flor. papaueris rhœad. ʒ ij,
corallorum rubrorum an. ʒ j,
sacchari violacei ℥ß.

M. Dosis ʒ ij, cum aq. papaueris rhœados benedicti. Est singulare remedium ad Pleurisin.

Quemadmodum in omnis inflammationis, ita & in pleuritidis curatione studendum, vt fiat inhibitio fientis, factæ fluxionis euacuatio & doloris vrgentis sedatio. Vt igitur fiens prohibeatur, statim ab initio, vt vocatus est Medicus (oportet autem vt ante 3. dies vocetur, alias irrita erunt omnia) iniecto clystere Vena secetur media vel interna lateris dolentis, & si magnus sit affluxus & tensio, cucurbitulæ brachiis & cruribus super genua apponantur statimque quia dolor vrget, fomentum fiat ex rebus anodynis & temperatis, quale est decoctum è meliloto Chamomilla, fœnugraco, malua & rosis in lacte vel vino & aqua æqualibus, Cum decocto fomentetur latus cum spongiis, aut quod fere præstat, lacte calido impleatur vesica & lateri dolenti applicetur per horas 3. Hinc supra pannum calefactum extendatur theriaca mediæ ætatis superinspersis speciebus diambræ & calide applicetur.

Intra corpus vero assumat dosin laud. opiati,

Bibat

Bibat ordinarie Iulepum.

℞ aquæ rhœados ℥vj vel xij,
syrup.
De Endiuia,
violarum an.℥ ij,
*spi.vitriol.gutt.*vj,
aut ℞ *aq.papaueris,*
petroselini,
Halicacabi,an. ℔ j,
syr.de V.radicibus ℔ß,
sp.vitriol ℈ß.

pellit vrinam & sudores. Si fieri potest assumat totam aquam spatio horæ. Matutinis vero temporib. assumat syr.de V.radicib. de cichorio cũ Rhabarbaro an.℥ iij.aq.veronicæ ℥ iiij, pro xxvj. dosibus.

Die tertio si adhuc adsit plethora & dolor vrgeat, vena secetur iterum, & si ferant vires, purgetur die sequenti infusione de Agarico & Rhabarbaro, Electuario benedicto laxatiuo, aut electuario de foliis senæ, aut syrupo aliquo magistrali: Indéque vtatur Oxymelite simplici & scillitico, verbi gratia,

℞ eorum ℥jß,
syr.de liquiritia,
iuiubis,
hyssopo an.℥ *iij,*
aq.farfaræ,
Capill.Vener.an ℥jß.

cum decocto pectorali misce, capiat ad libitum, inprimis mane & 3.horis post prandium.

Si Apostema sentiatur, danda opera, vt illud ad extra trahatur, si fieri potest. Ad rumpendum verò abscessum cæteris præualet Cataplasma ex

herba Kaly, radicibus lilij albi recentis, axungia porci, quod lateri dolenti applicandum, subito rumpit abscessum siue interius siue exterius sit.

Folia item hederæ in cibos mixta suppurationem dextre sanāt.felicior fit processus si ex hedera fiat arcanum,cuius grana iiij, vel v.in aqua appropriata exhibita omnem scopum absoluunt.

Non inutiliter quoque præscribi possunt rotulæ de floribus sulph.cum ol.anisi & tragac. factæ.

Prodest quoq; sulphur.vitrioli anodynum cum syrupo violarum, aq. Cardui benedicti, Cardui Mariæ & rhœados, hæc enim à proprietate quadam naturali dicto morbo contrariatur.Potest it. nonnunquem offerri ex mixtura,quæ fit ex sp.sal. nitri & sp. Vini æq.part. ℈ j aut ℈jß,sp.tart.etiam prodest cum aqua Cardui Mariæ aut rhœados addito aliquo syrupo,puluere seminis vrticæ ad ℈ j, cum syr.violar.lambat & paulatim deglutiat.

Notetur vt omnia illa, quæ assumit æger sint actu calida,aut ad minimum tepida.Nam frigida, quæ inter bibendum ad pulmones veniunt,poros condensant & resolutionem impediunt.

Pectus inungendum vnguento, quod ℞ ol. amygd. dulciũ,Chamomillæ an. ℥ß,Croci ʒß, ceræ q.s.F. Vnguentum,quo inungatur post fotum.

Maxime etiam commendantur Rotulæ sequentes,

℞ *Fl sulphuris* ʒ x,
Myrrhæ rubræ ℈jß,
Aloes hepaticæ ʒ j,
Croci ʒß.

F.puluis qui potest dari per se à ʒß,ad ʒ j,aut cum s.q. ex eo fiant rotulæ pro lubitu assumendæ.

Sihisce

Si hiſce non cedat,ſed protrahatur morbus, ad ea accedendum, quæ ad ſputi facilem excreationem faciunt, quæ materiam deterunt, attenuant, & incidunt, aut ſi nimis tenuis ſit,incraſſant: quæ vias pectoris dilatant, vt educi poſſit materia,quæ tandem eam educunt. Vbi non inutile, exhibere interdum doſin de Mercurio laxatiuo,reliquorum medicamentorum farrago apud Practicos extat.

CORDIS AFFECTVS.

VLCERA ET ERYSIPELATA.

Vlcera cordis, eiuſque Eryſipelata incurabilia ſunt.

LIPOTHYMIA.

Lipothymiam ſoluit oleum ſuccini albi & eius balſamus naribus inditus vel ad odorandum exhibitus.It.balſamus, oleum & aqua Cinamom. Balſamus rutæ,Caryophyllorum idem & quidem celerius præſtant.Sic Ambra & moſchus feliciter lipothymias tollunt,præſertim in viris. It. acet.florum tunicis,rutæ,flor.ſambuci commode huc acceſſuntur.

Spiritus Corallor. hic inſignis eſt, de quo vide Crollij notas.

In lipothymia ſtomachica proſunt 1. vomitium.2. confortantia,vt oleum zedoariæ.It.vinum & extractum eiuſdem,Eſſentia meliſſæ cum ſp.V. & aliquot guttis ol. iuniperi, Eſſentia meliſſæ ex plicis ventriculi pituitam craſſam educit, vide etiam ſupra de capitis affectibus.

SYNCOPE.

In ſyncope folia & flores meliſſæ inſuantur ſacculo, qui poſtea cum ſp. Vini aſperſus applicetur mamillæ dextræ calidæ.Aqua perlarum.

Aqua Perlarum.

℞ *Aquarum 4. cordialium an.* ℥ *ij,*
manus Christi cum vel sine perlis ℥ *j,*
magisterij perlarum ʒß,
succini albi puueris. ℈ *ij, (super marmore terendo) aqua Langij* ℥ *j.*
M. detur cochl. ß.

PALPITATIO.

In palpitatione cordis à quacunque causa profecta memorabilis est lapis Bezoar genuinus non adulterinus, eius gr. ij, vel iij, cum magisterio perlarum & Corallorum an. gr. vj. quotidie, vsque ad remissionem morbi, exhibeantur in aqua Cinnamomi vel aqua cordiali composita.

Externe applicētur inūctiones ex balsamis cordialibus. It. Epithemata tum calida tum frigida.

Nota: Palpitationem cordis inueteratam penitus aufert Mumia hominis sani, aliquoties in aqua Cinnamomi exhibita: aqua theriacalis Crollij. It. aqua theriacalis Camphorata Crollij, quæ ingreditur compositionem mixturæ simplicis. It. liquor Margaritarum cum spiritu Guaiaci præparatus mirifice proficiunt, si suis dosibus intrò dentur.

Vsus olei Cinnamomi in rotulis multum prodest.

VERMICVLI IN CORDE, SEV sub Capsula Cordis.

Subnasci in corde vel sub capsula Cordis vermiculos extra dubium est, (morbus hic virginibus familiaris.) Morbi dignotio sumitur: 1. à puncturis & doloribus cordis. 2. Lumbricis excretis vel non excretis. 3. Signum pathognomon, cum est Conuulsio,

Cor-

Cordialia seu calida seu frigida, seu etiam specifica (nisi quod lapis Bezoar ab initio, antequam conuulsiones subsequantur, cum Sale Tanaceti vel Diptamni Cretici aut vulgaris sumptus, dos. gr. 4. 5. 6. & 8. interdum aliquid proficiat) parum aut omnino nihil efficiunt.

Cura specifica est talis: 1. Expurgantur lumbrici per Mercurium in conserua rosarum exhibitū hoc modo: ℞ Mercurij viui purgati, verbi gratia vsq; ad ℈ j, distépera vel mortifica (Mercurius nō mortificatur proprie) cū saliua ieiuni vel cū succo limonum: Misce cum conseruæ rosarum ℥ß, adde benzoës puluerisat. gr. ij. aut si Mercurius crudus reformidetur, tantum eius ʒ j vel ij, infusione in aquæ frigidę haustum per noctem facta tandē exhibeatur sine Mercurio (qui non attrahitur quidē ab aqua, sed odore suo cā efficit) aut aqua destillata ex cępis vel allio quātitate ℥ ij vel iij, propinetur, Lumbrici certo emoriuntur aut expelluntur.

2. Lumbricis quidem excretis, sed conuulsionibus & paroxysmis recurrentibus, vnde certissimum signum vermiculi Cordialis deprehenditur, specifica extracta allij, raphani syluestris & nasturtij aquatici exhibeantur dos. ℈ j. an. in brodio vel iusculo, vbi raphanus syluestris maceratus fuerit. Ab hac cura citissimè curantur.

Nota: In defectu Extracti sufficiunt succi an. Cochl. j. ij. iij. in hoc salia prædictorum simplicium dextre parata idem præstant.

VENENA.

De præseruatione & Curatione Venenorum diligenter notentur, quæ Crollius habet: perfectiora non dantur.

Balsamus vitæ Lichtenackeri egregia antidotus est.

Bezoardicum minerale solare meum Marrhozes radix ex Indiis nuper allata.

In dolore Cordis Bezoar & reliqua supra de confortantibus cor enumerata valent.

MAMMILLARVM Vitia.

Inflammationem mammillarum præcipue sedant Epithemata externa.

Sic Epithema ex thure & myrrha coctis cum acet. & vino tepidè applicatum (si dolor vehementior addantur Laudani opiati gr.ij.iij.iiij.) inflammationes incipientes tollit.

Sic Vernix præparata & emplastri loco applicata inflammationes tollit & abscessus prohibet: Cicuta simpliciter tusa inflammationes à lactis redundantia sedat, abscessum prohibet.

Internè in eiusmodi inflammationibus subito auxilium ferunt specula illa gennarum Pauonis (*die oberste Spiegelfeder allein*, vbi signatura mammarum) quarum 3.vel 4.diligenter cultro in minimas partes scissæ & aqua menthæ exhibitæ seu absorptæ statim prosunt.

Abscessibus adhibeantur 1.discutientia. 2.maturantia. Vlcera facilius non curantur, nisi ab oleo nucis iuglandis expresso & leniter (in sartagine inspissato) postea cum turundis applicato.

Balsamus Sulphuris Rulandi. Præstantissimus est balsamus Sulph. Rulandi, qui ita fit. ℞ Sulph. vel florum Sulph. ℥ ij. ol. papaueris expressi ℔ j. Vini boni ℥ iij. Macerētur per 8. dies & noctes leni igne aliquoties mouendo, postea bulliant igne carbonum lētissimo vsq; dū Vinum

rum consumptum fuerit semper mouendo. Tandem cola seu trajice per laciniam & serua. Vide curat.29.cent.1.Rulandi.It.Emplastrum diasulph: ℞ olei Sulph. ℥iij, Ceræ ℥ß. Colophoniæ ℥iij, myrrhæ ad pondus omnium, cera Colophonia oleoque liquefactis inspergatur myrrha subtilissime trita paulatim, igneque lento coquantur spatula semper agitando donec permixta fuerint bene, postea nimirum post horæ partem ab igne deponantur & paulatim frigescant.

Cancer.

Cancer mammillarum in mulieribus plerumque subsequitur mensium obstructiones, aut si ab alia causa procatarctica suum initium habuerit, sæpe tamen menses subsistunt & malum fit deterius.

Nunc exulceratum satius est intactum relinquere, hoc modo nihil proficientibus auxiliis, sed malum exasperantibus. Mitius fit, si menses in pristinum statum vel à natura vel medicamentis reuocati redeant, si per ætatem id licuerit, aut si corpus alias Cacochymum, purgantibus & mundificantibus reddatur purius.

In mundificantibus præstat specificum purgans Paracelsi. It. Mercurius dulcis & alia melanagoga cum Chymica, tum vulgaria.

Vlceratus firmissime sanatur 1. aqua fuliginis mundificante, donec nempe fiat Eschara. 2. Valet oleum arsenici fixi in aqua Plantaginis distemperatum, donec nempe mundificetur vlcus & Eschara sponte vel axungiis adiuta cadat. Quod si fibrosæ radices per cauitates hinc inde disseminatæ fuerint, volsellis euellantur prudenter.

Interne sæpius magisterium ocul. cancrorum in aqua Empetri aut persicariæ exhibeatur.

Externe mundificato vlcere & cancro mortificato, consolidantia ex oleo balsamoque Sulphur. eiusque emplastro procurentur.

Hæc autem cura celebris est in vlcere cancroso vel carcinomate tantum incipiente. Si Esthiomenon accesserit, seu si vlcus sordidum & cauernosum redditum fuerit, præsertim si in thoracem vsque propagatum, rarissimè sanatio vlla locum habere potest. Præstat post mundificantia sæpius vlceri aspergere puluerem de cuticulis ouorum internis pullorum exclusorum.

Lactis redundantiam auferunt maximè folia cicutæ vel menthæ apposita. It. caseationem lactis soluunt. Felicius operaberis, si menses simul fluant, itaque vel à natura vel arte mouendi.

Lac promouet semen fœniculi sæpius comestum. It. radix fœniculi gestata id præstat, puluis Crystalli lapidis tenuissimus intro semel atq; iterum pondere ℈ß, vel etiam ℈ j, datus in aqua fœniculi à proprietate quadam lac augere videtur.

Scissuras mammillarum tollit axungia cochleariu m, de qua supra de fissuris Labiorum. Item capi pomada.

Cancer est tumor inæqualis aspectu teter, aliquando cum dolore. Nomen accepit à cancris. Hoc vitium fit in omnibus humani corporis partibus cum internis tum externis, quæ à natura purgationem habent, quod raræ & laxæ sint, quæ crassissimam materiā melancholicā promptissimè excipiāt. Generatur ex melācholico humore efferuescente, qui si sit acrior, exulcerationem efficit.

Sunt

Sunt Cancrorum differentiæ speciales. Nam quidam vlcere carent, quidam exulcerantur: signa sunt tumor, magis phlegmone nigricat absq; tāta caliditate, venæque in habitu intumescunt, quoniam sanguis inutilis à profundo attrahitur, ideoque varicosæ venæ redduntur.

Color cancri cinericius subliuidus, ad purpureum vergens, tactu durissimus, pungentes interdum dolores inducere solet, & maximè in maxillis, mammillis, in aliquibus autem corporis partibus dolorem infert, in aliquibus non.

Diuersificatur tum ratione loci, tum ratione materiæ. Ratione materiæ cum sunt humores mixti, melancholici atque biliosi simul; ratione loci in facie, in labiis, in naso, in fronte, in manibus, digitis, vt experientia me docuit. Hæ partes immunes sunt ab omni dolore; in mammis autem dolorem pungentem habet: In virili parte quoque dolores habere solet.

Nascuntur aliquando in labiis, naso, in angulis oculorum, in fronte, & in tota faciei parte, vtplurimum quasi verrucæ in forma ciceris, postea dilatantur & crescunt sicut fungi cum labiis callosis & inuersis, solent sanguinem vel quiddam virulentum emittere. In fronte solent vt plurimum corrodendo se dilatare.

Aliud genus seu species nullo modo vel vlcus peruenit, sed tumor scirrhusque durus, liuidus & nunquam vlceratur & quotidie augetur. Imò vt plurimum in collo, hepate, splene, in vulua, in matrice nasci solent, rarò in aliis corporis partibus, neminem vidi, nisi Patauij in naso cuiusdam mulieris.

Primum huius vitij genus ſi vlceretur, iugiter erodit, & profundum ſuffodit, ſaniem putridiſſimam emittit, & dolorem abominandum creat, qui ſufferri vix poteſt.

Incurabilis eſt, qui habet radices ſeu venulas varicoſas, quæ ſanguinem è profundo attrahunt, in partibus thoracis. Alius eſt curabilis.

In curatione Cancri 1. Inſtituatur victus ratio, in qua vitanda, quæ ſuccum melancholicum generant, vtendum ptiſana, hordeo, malua, atriplice, beta & omnibus quæ bonum generant ſanguinem, & coctu facilem. Bibendum vinum tenue, album, non valde antiquum.

Vacuatio primum tentanda ſanguinis miſſione, modo vires & ætas permiſerint.

Vena in gibbo media ſecanda & primo menſes prouocare, poſt humorem peccantem euacuare oportet.

Si hęmorrhoïdes in viris, quibus emanare conſueuêre, ſuppreſſæ ſint, recludantur.

Purgantia erunt Epithymum, ſenna, polypodium, ſerum lactis & huiuſmodi compoſita diaſenna, diabugloſſum, pilulæ de lapide lazuli.

Poſt hęc humorem, qui in partem decubuit repellere, vel diſcutere, adhæc particulam, ne quid humorum abundantiæ ad eam confluat, firmare oportet cum aliquo repercuſſiuo circa locũ affectum: poſt imponendus puluis Benedictus ab Altiſſimo mihi datus ad vtilitatẽ generis humani.

Puluis Benedictus. Hunc ordinem ſeruare oportet Medicum: mane ieiuno Medicus ſemper cum ſputo bombacem apponat. Si cãcer eſt vlceratus, accipiat puluerem abſterſo prius vlcere ab omni ſanie & virulentia, poſt

post aspergat puluerem, vt aspergunt farinam super pisces cum parantur in sartagine: & cum prædicta bombace tegat ac eum sputo liniat circumcirca, vt adhæreat; cum adhæret nunquam cadit, nisi vna secum radices eradicet. Solet hoc vt plurimum inferre dolorem interpolate, quando humor acris & mordax non potest purgari per vlcus, (etiam alioquin fit tumor magnus eo tēpore, nec remouendum medicamentum, nec aliquid supra apponendum, sed circum oleo rosaceo illinendum, & postea dimittendum, vsque dum per se cadat) quando humor ille acris purgatur per vlcus, nullum dolorem infert, postea purgatur sicut alia vlcera. Sed ego semper vsus sum puluere incarnatiuo mundificatiuo & digestiuo solum ex Terebinthina & vitellis ouorum cum vnguento de Lithargyro & Mumia, v. infra scribam.

Semper auertendum, ne aliquot radices remaneant, & si remanserint, iterum imponendus pulius. Extant alioquin, dum absint radices varicosæ, vnus cancer super alium quasi strumæ, tunc oportet iterare puluerem; vsque dum strumæ omnes euellantur, & isti cancri sunt difficillimæ curationis, cum sint in thoracis partibus, quia inter thoracem radices habent. Multas mulieres curaui solo hoc Emplastro, dum erat in fieri vlcus. ℞ ammoniaci in acet. soluti, & exquisitissime purgaui succum illum malignum tali modo quod non fluebat ad locum affectum (expertus sum in mammillis) & sæpe iteraui ad perfectam curationem. Hoc Emplastrum post consolidationem vlceris per aliquot dies apposui, & feliciter curaui nonnullos.

Pulu. Benedicti conficiendi
ratio.

℞ *Pulueris in signo* A. ℥ ij,
B. ℥ j,
C. ℥ iij.

Subtilissime quantum sufficit impalpabilis reddatur super porphyritem, seruetur in loco bene clauso, ne humiditatem recipiat, & quanto magis inueteratur, tanto pretiosior est. Ante annum ad vsum non erit bonus.

A. Accipe in mense Iunio, Iulio, & Augusto radices dracunculi maioris (quia eo tempore folia siccantur, & tota radix remanet in terra) radicem illam scinde in plures particulas, suspēde in loco vbi spirant venti, cum siccatæ sunt, serua illas ad vsum in conficiendo puluere. Quando istę radices non haberi possunt, in earum vicem radices dracunculi minoris, qui dicitur Aron, sed melior maior dracunculus, qui dicitur dracuntium.

B. Sandaracha ab antiquis à vulgo dicta Arsenicum album, calcinosum, non splendidum quasi vitrum, non rubeum, quod in se habet quandam malignitatem, sed album calcinosum non habet tantam malignam qualitatem, præpara sequenti mod. ℞ illius q. v. subtilissime puluerisa per 15. dies de tertio in tertium, appone aquam vitæ in loco calido, vt recipiat illius virtutem & cooperiat aquam vitæ; ad illum puluerem post triduum iterum noua aqua vitæ apponantur, & illa, quæ prius adfuit, abjicienda. Misce simul cum aqua, & tunc erit præparatum.

C. ℞ Fuliginem, quæ reperitur in caminis, (supra de confortantibus de oleo fuliginis) non antiquam,

tiquam neque arenoſam, ſed quæ in ſe habeat ſalſuginem, quia ſolet reperiri quaſi tela araneorum, & hæc non eſt bona; & prudens operator poterit conſiderare ſua diligentia, & vt ſupra componat puluerem.

Puluis Incarnatiuus & mundificatiuus:

℞ *Olibani,*
Sarcocollæ,
maſtichis,
myrrhæ,
aloës,
mumiæ,
ariſtolochiæ, vtriuſque ana ℥ iij,
Mercur. præcipit. cum aqua calcinatæ compoſiti ʒ jß,

F. puluis.

Ego vſus ſum præcipitato facto cum ſale amalgamato in nobilibus vnguento ſequenti. ℞ lithargyri auri ℥ iij, mumiæ ʒ jß, ſubtiliter pulueriſat. cum oleo roſaceo & acet. roſac. F. Vnguentum in mortario plumbeo.

Vnguentum,

Quo vti ſoleo, tale eſt. ℞ Lithargyrum, affunde oleum & agitentur per quadrantem horæ, poſtea adde acet. roſaceum & ſic agitetur, poſtea iterum ſolum, ſemper agitando & fermentando per 3. vel 4. horas, & erit optimum compoſitum.

VENTRICVLI AFFECTVS.

Inflammationes oris ventriculi, vt & ventriculi ipſius citiſſime perſanantur lapide prunellæ ſi eius ℈ j, atq; alter diſſoluantur in aquæ menthę vel cichorij aut abſinthij quantũ ſufficit, & ſæpius pitiſſando abſorbeatur. Idẽ & quidẽ certius præſtat

ſpiritus Saturni gut.j, atque altera in aqua prædi-
cta exhibitus, non bene ſed nota.

Frigida Saturno non bene iuncta venus.

VLCERA VENTRICVLI.

Vlcera ventriculi difficulter curantur, ideóque prouidentia naturæ rariora occurrent.

ANGVSTIA VENTRI-
culi, ſeu
DEGLVTIENDI DIFFI-
cultas.

In anguſtia ſeu deglutiendi difficultate antecellit Rob. Nucum in cuius ℥j, ſi Salis gemmę gr. vj. vel viij, aut ad ſummum ℈ß diſtemperentur, & poſtea per vices lente deglutiatur, omnem hanc difficultatem tollit, ſeu ea contingat in morbis, ſeu extra morbos, hoc eſt, ſit morbus ipſe vel ſymptoma. Quod ſi ſcirrhus hanc difficultatem cauſatus fuerit, Emplaſtrum de cicuta (fit de ſucco cicutæ, oleo Chamomillæ & cera q.ſ.) foris ad orificium ventriculi geſtatum diutius, cum reſoluit, nihilominus manente deglutiendi difficultate Rob. nucum ita temperatum præſtiterit. Vide Cardanum & VVilhelmum Fabricium.

CARDIALGIA.

In Cardialgia *incipiente*, vel paululum *durante* curanda, Vomitus, ſi promoueri poſſit, vtramque abſoluit. Vomitus ergo ab aqua Benedicta vel Gilla Theophraſti procuratus facillime ſoluit.

Inueteratam præſertim apud ſenes tandem aufert (vomitiones apud ſenes non ſatis tutæ) ſyrupus de Chamomilla. Melius eſt arcanum de Chamomilla, præſertim Romana, ſi in aqua menthæ quotidie exhibeatur vſq; ad declinationē morbi.

Fo-

Forinſecus applicentur Epithemata ex emollientibus & dolorem auferentibus Chamomilla, malua. Præſtantiſſimum eſt in hoc caſu oleum Chamomillæ ſapphiricum Thurnheuſeri (quod fit ſi floribus Chamomillæ addatur aliquid Terebinthinæ cyprinæ in aqua diſſolutæ & poſtea per veſicam deſtilletur.) in aqua menthæ vel Chamomillæ aut floribus ſambuci aut foliis prunellæ ſylueſtris datum gutt.iiij,v,vj.

DILATATIO ORIS ventriculi.

In oris ventriculi dilatatione ſeu hiatu à ſumpto cibo valent Confectio, aniſi, fœniculi, Coriandri, vel ante cibum tabulæ diatrion pipereon, oleum piperis optimum eſt, Purgantia hic locum non habent.

Externe adhiberi poteſt baſilicum maius in ſacculo geſtatum circa orificium.

FOETOR VENTRICVLI.

In fœtore Ambra in Vino ſuſpenſa: It. oleum vel ſal Cinnamomi.

INTEMPERIES VENtriculi.

Intemperies ventriculi cum humore, ſiue à cauſa frigida ſiue calida ſit, corrigitur leni vomitu præcedente. Sic nimirum ſaburram ventriculi, eiuſmodi intemperiem plerumque comitantem facilius exterminamus, quam ſi aliis purgantibus per inferiora vtamur: præterea plicæ ventriculi ab humore cōgeſto quaſi obſeſſę expediuntur, & poſtea intemperies, modo nec innata, inueterata admodum ſit, facile corrigitur.

Si humor nullus acceſſerit, non erit quidem

abſonum vomitiuis (in quibus aqua benedicta vnice valet) abſtinere; vel etiam ſi ferre poſſunt, vomitum imperare. Tutius tamen progredimur ad laxatiua purgantia, qualia ſunt puluis ſenæ laxatiuus, Extractum Mechoacannæ, panchymagogon vegetabile. It. Mercurius dulcis; his præmiſſis confortantia ſpecifica exhibenda ſunt.

Vtrobique i. e. intemperie tam calida quam frigida præſtat ſpiritus vitrioli acidus, in primis Veneris, de quo in notis ad Crollium. Elegantior ſemper deprehenſus ſpiritus vitrioli philoſophicus in iuſto vehiculo exhibitus (horis ij. ante paſtum ſine motu, vel hora j. cum motu) præualente quidem caliditate cum tinctura roſarum vel extracto centaurij minoris (NB in primis arcanum eius) prædominante verò frigiditate cum Extracto calami aromatici, Zedoariæ, vino abſinthiaco vel alio generoſo.

In ſenibus, præſertim pituitoſis & Catarrhoſis Eſſentia meliſſæ cum ſp. Vini extracta. It. eſſentia pulegij multum imò plurimum poſſunt. Vtraque tamen eſſentia interdum fortificanda eſt in exhibitione cochl. j. taleolis vel particulis aliquot calami aromatici conditi aut oleo iuniperi gut. ij. aut iij. (ſic nimirum pituita egregie reſoluitur.)

Nota. Spir. vitrioli philoſophicus Eſſentiis hiſce immixtus guttis aliquot feliciores facit.

Correcto ventriculo omnia illa ſymptomata, (cardialgia ex conſenſu ventriculi, animi defectus, delirium, ſopor) nec imminere nec præualere poſſunt.

Corrigitur ventriculus omnium commodiſſime per Vomitoria. Ablatis ergo impuritatibus

& ven-

& ventriculo restituto, omnia illa Symptomata cessant.

Si quod forsan post correctum & confortatum ventriculum ab hisce accidentibus residuum fuerit, θεράπευσις petenda est ex propriis istorum morborum capitibus.

FASTIDIVM ET INAPpetentia.

In fastidio & inappetentia valet spiritus vitrioli philosophicus, cuius effectus satis laudari nequeunt. Exhibendus is est in vehiculis conuenientibus (in aqua menthæ, acetosæ in vino, brodio) Fastidium id fit ex succo vitriolato vitiato in Ventriculi fundo, & consopiro, qui iterum excitatur acidis.

Externe cibi fastidium aufert Epithema ex vino maluatico & aceto ana, cum crusta panis puluere Caryophyllorum (si imbecillitas ventriculi quoque accesserit) aspersa & aliquoties calidè supra ventriculum posita. Idem efficit Vnguentum ex butyro capræ & oleo Caryophyllorum stillatitio mistum, inungendo ventriculum (præsertim in chronicis.) Vide plura infra de Nausea.

BVLIMVS.

In bulimo (hic est ex succi vitriolati defectu) os ventriculi maxime cum patiatur, illa in passionibus eiusdem dicta & præscripta sunt, hic maxime locum habent. Itaque cætera si correspondeant vomitus citissime curam expedit. Hac nimirum ratione humores maligni facillime expediuntur, euelluntur, ventriculique villi, vt iterum attrahant, ab impedimentis liberantur.

Quod si vomitus procurari nequeunt, interci-

dentibus nempe viribus admodum prostratis; vel indiciis nullis vomitum suadentibus, omnium commodissime recurritur ad acida vitriolata. Hoc modo sp. vitrioli philosophicus in vino granatorum, syrupo limonum, syrupo de acetositate citri vel cum tinctura rosarum propinatus aliquoties ad morbi nempe vsque declinationem, perfectissime sanat.

APPETENTIA CANINA.

Appetentiam Caninam (huius causa bilis prasina seu succus vitriolatus in ventriculo, non ergo imperandus est vomitus, ne moto humore sequatur Cholera, nec dandi sunt succi vitriolati acidi, ne malum augeatur) tollit Essentia melissæ cum sp. Vini extracta; cuius dos. cochl. j. misce cum aliquot gutt, olei Carui, præmittenda tamen sunt vniuersalia, quæ succum vitriolatum seu bilem minuunt & per inferiora seducunt. Sic extractum Rhabarbari mechoacannæ. It. panchymagogon vegetabile maxime hic laudantur. Vitelli ouorum qua indurati sæpius comesti à specifica proprietate κυνορεξίαν soluunt.

PICA.

Daß geliisten der Schvvangern VVeiber

In pica valet aqua Cinnamomi (in pica prægnantium vomitus & purgantia non habent locum) aqua corticum aurantiarum, It. Sal cinnamomi aurantiarum ex corticibus, & citri ex corticibus cum magisterio corallorum & perlarum.

Si res cupita denegetur, ne quid incommodi fœtui detur, conuenit aqua Pampinorum vitis albæ (bryoniæ) quod statim prægnanti exhibeatur.

MA-

MALACIA.

De Malacia infra in cap. de Cachexia Virginum.

SITIS.

In ſiti à quacunque cauſa proueniente præſertim in febribus lapis prunellę in aqua frigida fontana diſſolutus vel Iulepo roſarum admodum conueniens eſt. Idem omnino præſtat ſpiritus vitrioli aliquot gutt. in aqua fontana vel Iulepis refrigerantibus (ſpiritus Salis in hydropicis tantum ſitim extinguit) ſic aqua aluminis per B. deſtillata ſitim & feruorem quemuis ſedat.

Peregrinantibus æſtate ſole feruente ſalutarius eſt non bibere, etiamſi ſitis vrgeat, cui tamen reſtinctio eſt adhibenda, prę̨ſtat locuſta (*die oberſten giebegen*) prunellorum ſylueſtrium maſticare, quam vel quolibet potionis genus ingerere.

Sic ſeq. puluis itinerantibus maxime vtilis eſt æſtate præſertim, ſi hepatis intemperies calida multum vrſerit.

Puluis pro Peregrinantibus.

℞ *Piperis,*
ſem. aniſi ana ℈j
liquiritiæ ℥j,
rad. ireos ʒj,
ſacch. puri ℔j.

F. puluis ſubtiliſſimus. Huius ℞ tantum, quantum bis vel ter mucrone accipi poteſt: miſce cum aqua pura fontana tranſuaſando è vitro in vitrum (interdum præcipuę in febribus additur de lap. prunell. aliquid) eſt potus ſuauiſſimus, ſitim ſedans & interiora corroborans.

CRVDITAS VENTRICVLI.

Cruditatem ventriculi, ſi ætas & virium robur

ſuadent, aufert Vomitus conciliatus ex aqua Nucum & raphano deſtillata,& pauxillo aquæ Benedictæ procuratus,quem excipiant tandem ventriculum corroborantia, partim intra,partim extra.

Interna ſunt omnia acida, nominatim v. ſp.vitrioli Philoſophicus cum conſerua roſarum, acetoſellæ,menthæ & ſimilibus mixtus,ſenibus multùm prodeſt Eſſentia meliſſæ. It. Eſſentia pulegij, quę omnem coctionem ſiue ablatam,ſiue tardam, ſiue vitiatam in iiſdem iuuat,oleum maſtichinum in iuuanda coctione præſtans eſt, ſi eius gutt.ij,iij vel iiij in conuenienti liquore, vel etiam in vino vel Compoſito exhibeantur.

Nota:

In his affectibus ventriculi Balſamus Aloëticus, quandoque veſperi ante cœnam, vel poſt mediam noctem Doſi ʒ j vel ij ſumptus ventriculo robur conciliat. Sicut etiam pilulę de aloë vulgari ſi cum Extracto myrrhę præſertim fuerint compoſitæ.

Externe iuuant inunctiones,Epithemata,& cerotà ſtomachalia, in quibus eminet cerotum de laudano puro cum cera q.ſ.in forma Emplaſtri redactum,ſic ſacculus ex mentha,abſinthio,pulegio conſutus & geſtatus idem facit.

Maxime etiam ad ventriculi cruditates commendatur tanquam ſpecificum appropriatum ſal ammoniac.purificatum, Aqua item ſiue Balſamus ventriculi & Balſamus fœniculi, ſpiritus quoque abſinthij multum prodeſt.

Sal ammoniacum Purificatum.

Sal ammoniacum Purificatum.

℞ Sal.ammon.bene triti & limatur.Martis ana ℔ ß,M. diligẽter & ex cucurbita vel etiam retorta in are-

in arena sublima, aucto in fine igne, vt quod purum est, ascendat in collum retortæ vel cucurbitę, fæces vero cum limatura in fundo remaneant, quod sublimatū est iterum per se sublima & serua. Deinde ℞ Sal. communis q.v. decrepita in crucibulo, donec fluat. Huius ℞ & salis ammon. antea sublimati ana. part. æq. tere inuicem & sublima, atque ita perge septies semper abjiciendo caput mortuum & addendo sublimato parem Sal. decrepitati quantitatem, & erit specificum præparatum, cuius gr. iij vel iiij, in vino absinthiaco vel decocto Sassafras per aliquot dies continuos propinata, ita tamen vt sudor à sumpto medicamento promoueatur, ventriculum perfecte curāt. Est præterea huius vsus expeditus in curandis Febribus, de quo infra de specifico febrili.

Optimum autem, vt tum ventriculus, tum reliquum corpus ab omnibus impuritatibus sit liberum.

Aqua seu Balsamus Ventriculi. *Aqua vel Balsamus Ventriculi.*

℞ *Nucis moschatæ,*
Caryophyllorum,
Cubebar. an. ℥ jß,
Cinnamomi,
macis
Zedoariæ.
granorum paradisi an. ℥ j,
galangæ ℥ iij,
piperis longi ʒ vj.
flor. tunicis,
rosar. rubrarum,
buglossæ,

menthæ an. M j.
herb menthæ,
puleg.
absinthij vtriusque an. M j ß

Tritis terendis & confractis confringendis adde medullæ panis triticei ℥ x. deinde matracio vitreo exceptis adde Vini opt. ad 2. digitorum eminentiam, fiátque infusio per dies 8. vase clauso. Deinde proliciatur emulsio ex amygd. d. ℔ß, cum dicto infuso misce, additisque mellis opt. ℥ iij. F. destillatio in B. ad siccitatem. Huius aquæ cochlearia ij. adhibita in quauis ventriculi imbecillitate propinantur.

Balsamus Fœniculi.

Balsamus Fœniculi. ℞ *Extracti sem. fœniculi (cum sp. vini) ℥ ij,*
Ceræ albæ aut mannæ Calabrinæ ℥ ß,
Sal. fœnic. ʒ j ß.

M. super igne lento, vt fiat massa. Adde olei fœniculi ʒ iij vel iiij, M. & serua. Dos. à ℈ß ad ℈ j, cum rosar. aut menthæ.

Quod si dicta deficiunt, poterit bis in hebdomade hora vna ante prandium offerri ʒ ß, pilularum massæ sequentis. ℞ aloës septies in succo rosarum lotæ & exsiccatæ par. ij. Rhabarbari electi & Myrobalanorum Emblicorum p j. F. Massa.

Exterius inungatur ventriculus ol. masticis destillato, post inunctionem applicetur ceratum Stomachicum Galeni, Emplastrum pro stomacho, aut Emplastrum de Mastiche, aut quod omnibus præstat Tacamahaca super alutam extensa emplastri loco. Prodest & in fine pastus dare puluerem.

℞ *Cubebarum ʒ ij ß.*
nucis moschatæ ℈ iiij,

Caryophyll. ℈ß.
macis ℈ j,
Calami aromatici ℈ ij,
liquiritiæ rasæ ʒ ij,
Confect. Carui ʒ vj,
fœniculi ℥ß,
Rotular. diatron santal. &c. Camph. diarhodon Abbatis an. ℥ß.

F. puluis grossus, de quo capiat æger post pastum pugillum vnum.

Scutum Stomachale. Scutum Stomachale.

℞ *Olei absinthij* ℥ß,
Castorei ʒ ij,
menthæ, ℥ß.
ol. mastichini ʒ vj,
ol. iuniperi,
nuc. moschatæ an. ʒ j,
Caryophyllorum ℥ß,
Zedoariæ gr. iij.

Inungantur præcordia & tegantur aluta.

℞ *Storacis Calamitæ* ʒ jß,
ambræ griseæ gr. j.
ol. macis,
menthæ,
absinthij an. ʒ j.
pulueris Caryophyllor.
macis an. ℈ j.

Dissolue gummi storacis calamitæ. F. Massa, Educatur super aluta & incucatur syndone rubra, F. l. a. Scutum stomachale.

Inunctiones fiunt per oleum absinthinum, masticinum, menthæ: in ditioribus destillata; in pauperibus expressa præscribantur, aut cocta.

Si vero, vt sæpissime & quasi semper fit, hepar sit calidum & periculum immineat ne dum vni medeamur, alteri noceamus, tantum calida medicamenta Ventriculo offeramus; hepati exterius refrigerantia applicari poterunt, Vnguenta, Epithemata & sacculi cum santalis, trochiscis de Camphora, & similibus.

ABLATA CONCOCTIO.

Ablatam concoctionem in morbis Chronicis vbi plerumque coctio ventriculi perit tota, per analogiam Essentia panis, eiusque oleum restituit tandem, si cætera quoque tam intrinsecus quam extrinsecus recte administrentur. Sic Essentia carnis sola ebullitione sine aqua adiecta in vase clauso extracta nutritionem omnem absoluit pedetentim, postliminio quasi in pristinum statum reuocata coctione ventriculi.

Oleum Panis. Oleum seu sanguis panis signatura sua repræsentat sanguinem, neque frustra factum videtur, inter esculenta omnia quidem nauseam homini sano posse mouere, præter panem, tanquam nutricationis nostræ potissimum instrumentum. Ille ergo in dulcissimam Essentiam (natura dulcissima maxime essentificata arripit) & oleum Chymice redactus paucissimis guttulis ferme illico in sanguinis massam beneficio coctionis secundæ conuersus diutissime hominem conseruat, & nihilominus tandem coctionem reducit.

RVCTVS.

In Ructibus etiam vulgo commendatur vinum absinthites: sic ipsius arcanum. It. Sal & spiritus Salis absinthij potiora sunt. Si ructus fuerint fœtidi & nidorosi, in primis vero æruginosi, pri-

mum

mum subsidium petitur à vomitu procurato (per aquam benedictam cum aqua anisi, menthæ) qui saburram totam ventriculi eliminat; ventriculumque à cruditate liberat: Ructus quo deinceps minus molesti esse possint, post vomitum tandem illa conducunt principaliter, quæ ex absinthio fieri diximus.

FLATVS VENTRICVLI.

Curatio flatuum Ventriculi conuenit cum curatione ructus. (Hippocrates, venter diu inflatus minatur Tympanitidem) alias essentia coriandri ante pastum hic laudatur. It. ol. Cymini, & corticum aurantior.

INFLATIO VENTRICVLI.

In inflatione Ventriculi præmissis præmittendis, de quibus in præcedentibus actum est, Balsami vel olei fœniculi guttæ aliquot exhibitæ prosunt. Sic oleum carui tum intra tum extra præstat, præsertim si Epithemata ex carminatiuis extra fuerint applicata.

TVMOR VENTRICVLI.

In tumore ventriculi à flatibus vel ab alia causa emergente antimonium diaphoreticum vel flores albi antimonij fixi aliquoties singulis diebus dati in aqua fœniculi specifica quadam proprietate iuuant: idque magis si aliquantum ab iis sumptis sudor prouocetur. Non minoris virtutis est Diaphoreticum in peracutis, seu mixtura simplex semel atque iterum in vino absinthiaco datum.

SINGVLTVS.

In singultu Symptomatico præstat oleum Cymini interne aliquot guttis.

Externe applicetur hoc Epithema, ℞ Cine-

res quernos imple scutellam cum iisdem, & imbibe cum vino maluatico, super cineres extende laciniã (vt excidant) & applica ventriculo sæpius, si opus imbibendo (extemporaneum remedium Thoracis compressio, *Sihe ob die Hosen vvob gebunden*) singultus à repletione curatur vomitu.

Ad singultũ accommodata sunt remedia: Terra sigillata Silesiaca vera, Bolus armena. Lapis Bezoardicus verus orientalis, Emplastrum extrinsecus de crusta panis, de baccis lauri & similibus.

NAVSEA.

In Nausea vtilia sunt quæ de debilitate appetitus seu appetentia supra de fastidió enumerata sunt.

Nauseam verò citissime soluit comesta Zedoaria vel eius Extractum, quod tota proprietate in omnibus ventriculi affectibus valere potest. Frequens autem vsus radicis Zedoariæ. It. acet. Zedoariç in iuuenibus & senioribus ventriculũ male affectum adeo roborat, vt nihil supra, ideoque eius vsum comprobatum & commendatum magnifacere libet, cum nuspiam non affectus subsequatur speratus.

Sal Peregrinantium. Ne quis in mari euomat, salis peregrini compositio maxime laudatur. Illa talis est:

℞ *Salis nitri, seu lapidis prunellæ (potius Sal. nitri fixi,)*
Salis fusi & Sal. gemm. an. ℥ß,
galangæ,
macis,
Cubeb. an. ʒj.

M.F. puluis. dos. est à gr. iiij ad viij. maxime ieiuno ventriculo, stomachũ enim confortat, digestionem

ſtionem iuuat,& à putredine conſeruat.

Nauſeam à ſumpto medicamento arcet panis toſtus,puluere Caryophyllorum & acet.aſperſus, orique vel naribus amotus. Itemque cæpa præmorſa.

VOMITVS.

Vomitus laudabilis nunquam ſiſtendus: fit nimirum plerumque à malis humoribus ad ventriculum refluentibus, crapula, copia ciborum pinguium & inſuauium; quæ dum per ſuperiora exitum quærunt,impedienda non ſunt.

Cæterùm vehementiores non ſunt tolerandi, quales ſæpius videmus in Hypercatharſi.

Vomitus enormes ſiſtit, 1.aqua menthæ ℥ ij,ſemel atque iterum ſumpta. 2.Emplaſtrum theriacæ ventriculo impoſitum. 3.ſuccus cydoniorum crudus miraculoſe vomitus ſiſtit, ſi eius cochl. j. vel alterum propinetur. 4. Sæpe vomitus vomitu curandus eſt. Durantib. itaque iiſdem & quidem ſingulis diebus recurrentibus Aquæ benedictæ vſus in primis auxilium affert confortato deinceps ventriculo. 5. Laudanum opiatum egregiè valet,vbi reliqua ômnia parum efficiunt. 6. Cæteris annumerantur etiam Extractum Zedoariæ,abſinthij,meliſſæ, menthæ, pulegij. Cum præſertim Epithema ad Ventriculum fiat ex decocto abſinthij,menthæ, lupuli in aqua ferrariorum vel acet. paratum.

Cruentam vomitionem cito reſtinguere optimum, alioquin propter ſpirituum cop oſam proiectionem lipothymiæ & ſyncopæ ſequuntur lethales.

Reſtrictiuum eſt excellens ſupra enumeratum

de ſputo Sanguinis, quo ℞ aquæ deſtillatæ radicis Vrticæ (non habetur parata in officinis, diligenter tamen paranda & aſſeruanda) maior. ℥ vj. ſpir. ſeu ol. Vitrioli tantum, quantum ad acetoſitatem ſatis largam ſufficit; diluantur & ſatis frigidè potentur. Poſt hanc ebibitam potionem ſimul ventriculo applicetur panis toſtus cum puluere Caryoph. aſperſus & in Vino Maluat. & acet. madefactus, vel fiat pulticula ex medulla panis ſecalini & vino rubello ſtyptico & acet. fortiſſimo calidè inducenda ventriculo toti & orificio eius, manè & veſperi renouanda. Hac ratione ſubito ſiſtitur Vomitus cruentus.

PLETHORA.

Plethora præſente interdum, ſi vires ferant, phlebotomia baſilicæ non omittenda.

Quod ſi grumoſus ſanguis in ventriculo congeſtus fuerit, idque diſtenſione circa eundem & excrementa præſignificant nigra, purgationes lenes ex Rhabarbari (ʒß) & Mechoacannæ (ʒjß) in ſubſtantia datis, illæ optimè, quod reliquum eſt in ventriculo & inteſtinis excernunt cum leni adſtrictione. Poteſt etiam pro potu dari Vinum rubrum, in quo infundantur radices vrticæ maioris. Vide ſupra quæ in expuitione & hæmorrhagia dicta ſunt.

CHOLERA.

In Cholera valent eadem, quæ in vomitu, in primis aqua menthæ, ſemen roſarum, magiſterium perlarum, Corallorum, Tinctura corallorum & Eſſentia Smaragdi. It. his nihil proficientibus laudanum opiat. doſ. j. ſpongia ſalicibus adnaſci ſolita gr. iiij. in aqua ſtyptica vel vino rubello.

DOLOR VENTRICVLI.

Dolores ventriculi tollit oleum Chamomillæ, Sapphirinum (de quo supra de cardialgia) in syrupo dialthæas vel in conserua rosarum oxalidis acetosellæ, menthæ guttæ aliquot exhibitæ. Idem facit oleum mastichis, si à causa frigida oleum Cinamomi. It. ol Zedoariæ.

Extrinsecus foueatur ventriculus floribus Chamomillæ frixis & sæpius applicatis.

NB. Si ab istis omnibus parum præsidij successerit, vomitu res procuranda est (aliquid nimirum in ventriculo latere suspicio est) postea ventriculus roborandus pil. j. ij. pro magnitudine ex lachryma Olibani.

ANIMALCVLA
Ventriculi.

Animalcula ventriculi (ex quacunque causa) eadem tollunt, quæ supra de vermibus cordis. Sic arcanum Tanaceti, Asari. It. vomitus per aquam benedictam.

Secretum est in hoc casu puluis secundinæ primiparæ, cuius ʒß vel ℈ ij, cum extracti Theriacæ ʒj, vel cum aqua theriacali Crollij aut mixtura simplici absorpta, talia vel maleficio vel casu quodam nata animalcula & insecta citissime enecat, postea cum leni infuso foliorum sennæ, Rhabarbari, Mechoacannæ per aluum exturbanda.

Spiritus CC. in hoc affectu multum quoque prodest, in primis Essentificatus, hoc est, in quo Sal fixum aqua conuenienti prius extractum & volatile rite depuratum in spiritu hoc dissoluantur & vniantur. *Spiritus CC. essentificatus.*

IMBECILLITAS
ventriculi.

Imbecillitas ventriculi si adsit, ante omnia conuenit adhibere vomitorium ex vitriolo albo aut extracto Ellebori, à quibus si æger abhorreat, datur dosis Mercurij, quo facto ventriculus tam assumptis, quam admotis roborandus, repetita tamen sæpius ægri euacuatione.

Quæ assumuntur inter vulgaria in primis sunt species Electuarij aromatici rosati diarhodon Abbatis, rosatæ nouellæ cum conserua rosarum & menthæ exhibitæ aut alio quocumque modo. Puluis diagalangæ, species de mentha, absinthio, myrobalani, nuces moschatæ conditæ, puluis Aronis Quercetani, & alia apud Practicos.

Pro potu ordinario prodest vinum absinthij, in primis tempore Verno præparatus sp. absinthij qui ad libitum cum potu admisceatur.

Assumatur quoque cremor Tartari sæpius, & interdum sp. Vitriol. aut destilletur Aq. vitæ ex vino maluat. aut alio generoso vino, in cuius ℔ ij maceretur Mjß pulegij exsiccati; eius cochl. ij. exhibeantur cum ol. Vitriol. guttis, quantum videlicet ad gratam aciditatem requiruntur, quo assumpto aut in loco calido se contineat, aut se exerceat æger, vt incalescat ad sudorem vsque.

Syrupus de canella & Caryophyllis. Prodest etiam nonnunquam assumere cochl. j. syrupi de canella aut caryophyllis præparat. modo seq. ℞ Cinamomi (aut Caryophyllorũ) ℔jß, affunde vini Maluatici vel Falerni ℔ iij, infunde in matracio, crasso modo contusis aromatibus per 3. dies in cineribus calidis. Hinc leniter ebulliant & colentur. Colaturæ adde æquales partes

tes ſacchari & F.ſ.a.ſyrupus.

INTESTINORVM
Affectus.
OBSTRVCTIO
Inteſtinorum.

Obſtructio Inteſtinorum. I. à pituita ſoluitur: medicamentis tum externis tum internis.

Internis vulgaribus vndequaque apud authores obuiis. Mirabilis eſt eſſentia meliſſæ ſi ipſius ʒj,cum gutt. iij. olei ſeu ſpiritus iuniperi miſceatur cum Extracto Colocynthidos & ſcammonij, de quo in Crollium,vel cum doſi Panchymagogi vegetabilis. Extemplo nimirum pituitam diſſoluit, eadem poſtea per adiectum purgans exterminanda.It.Extractum agarici cum aqua Cinamomi vel ſp.Vini.

Externa ſunt ſuppoſitoria & Enemata,quæ foris nempe applicantur, vt ſcilicet pituitam ex inteſtino recto & colo educant, obſtructionemque diſſoluant. Ex ſuppoſitoriis laudabile eſt, quod fit ex mellis ℥j , & radicis Ellebori nigri ʒj.(hoc ſuppoſitorium in pueris vtile) Clyſter eſt ex croci metallorum ʒj , ad ʒjß.(de quo in Crollium) in decocti Mercurialis ℔j, & butyri recentis vel olei o'iuarum ℥ij,dextre applicatus. Huius etiam vſus eſt in fæcum duritie.

II. A fæcibus induratis Enemata valent. It ℞ omentum cum inteſtinis vituli (*Kalber Kroſe*) coque in eum modum , quo alias menſis apponi ſolet cum multo brodio. Eo adhuc feruente ano ſuppoſito vapor excipiatur per ſellam , & paulo poſt σκύβαλα indurata ejiciuntur , & obſtructio ſoluitur , quæ deinceps emollientibus internis *Fæcum induratio.*

vlterius expedienda fuerit.

Inter emollientia hîc locum habet primarium cremor Tartari ſæpius in iuſculis exhibendus à ℥j, ad ℥jß, 1.2, 3.4. diebus.

In ſumma obſtructione alui ℞ plumarum minutiſſime inciſarum pugill. j. M. in panem. F. pilulę. It. olei ceræ ℈ j vſque ad ℥ j, in Enemate emolliéte: Zibetha vmbilico illita: fel tauri poteſt etiam clyſteribus addi ad imitationem naturæ, quæ felle facultatem expultricem irritat.

III. A tumore Enema ſpecificum.

℞ *lactis ol. oliuar. ana* ℔ß.

ADSTRICTIO.

In adſtrictione ex Enterocele adhibeantur externa emollientia, & injiciantur Enemata.

INFLAMMATIO, ABSCESSVS, Vlcus, Cancer.

Inflammatio, abſceſſus, vlcus, Cancer, Enemate curantur, quamuis Cancer vix.

FISTVLA.

De fiſtula infra de affectibus externis.

COLICA ET ILIACA Paſſio.

In omni Colica & Iliaca paſſione dextre curanda (à Catharticis fortioribus abſtinendum ſemper proſpiciendum, vt aluus ſit libera, quam ſi natura ita conſeruat, bene quidem; ſin minus, tum externis, nempe ſuppoſitoriis & clyſteribus (vide diſputationem meam de Colica) tum internis ſaltem mollificantibus vtendum: quale ex Extractum Mercuriale (cum ſp. Vini paratum, doſ. à ℥ j, ad ℥ ij) cum extracto ſennæ iuſta doſi (à gr. x. ad ℈ j,) exhibitum.

Quan-

Quando aluus est libera & flatus distendunt intestina, ab initio Tinctura Corticum aurantiarum cum sp. Vini extracta multum valet, dos. cochl. j. Hæc essentia semel atque iterum data flatus omnes dissipat: sin minus, exhibeatur in maluatico olei amygdalarum dulcium ℨ j, Vsque ad ℥ j. Quod si nec quidem flatus distendentes expediuntur, loco amygdalarum dulcium exhibe sp. Terebinthinæ ℨ j, ad summum, postea arctissime cum fasciis liga ventrem (*mit einer Handquelen 3. mahl vmb den Leib gezogen von 2. starcken Personen*) & flatus omnes dissipabuntur.

Nota.

Etiam in Colica & Iliaca flatulenta, quemadmodum in cæteris aluo libera remedium specificum (extremum est quo vsus sum in Quæstore quodam) est mixtura spiritus Vini & spiritus Sal. ana ℨß vel ℈ ij, in aqua communi tepida sudoribus exinde prouocandis data. Illico nimirum sitientes spiritus colicæ administros potat, ac in vapores resoluit (patiens quiescat, licet id ei difficile: motu nimirum crescit malum) vt reliquum quoque corpus à vaporibus noxiis per medicamentum absumptum liberatum, eo melius morbo pereunti subjici possit.

In Colica ex pituita vitrea valent oleum Zedoariæ, Chamomillæ, sapphirinum (à gutt. iij. ad ℈ j) sæpius exhibita.

In pituita educenda prestat Essentia trochiscorum alhandal cum vino Maluatico destillato extracta. It spiritus Vitæ aureus Rulandi ab ℥ß, ad ℥ jß, ad summum.

In Colica à bile erodente Extractum Rhabar-

bari. Item Panchymagogon vegetabile multum præstant: bilem nimirum educunt,qua excreta, si nihilominus dolores durarint, maluaticum cum oleo amygdalarum dulcium postea semel atque iterum datum acrimoniam bilis restitantis infringit & dolores sopit.

NB.

In his casibus aliquando cæteris paribus laudanum opiatum dextrè paratum & sumptum mirabilia præstat: cuius tamen vsus, si hæc ipsa iam prædicta in promptu fuerint, non temere præcipitandus,nisi forsan materia tam fortiter impacta sit, quæ doloribus confertim recrudescentibus nullas inducias permittit. Hoc itaque in casu, vt quies ipsi naturæ impertetur à laudano minus abstinendum erit.

Si ex humore acri, valet etiam Mixtura simplex.

In Colica ex humoribus æruginosis, vel flatibus inter membranas inclusis, nihil melius est, quam exhibere dosin compositi è spiritu Salis nitri & spiritu vini,citissime nimirum expedit.

In Colica ponatur Magnes super Vmbilicum & statim cessabit dolor.

Colica etsi nonnunquam à biliosis & acribus humoribus ad intestina profluentibus fiat, ab inflationibus item intestinorum & à duris diu retẽtis excrementis:tamẽ nulla frequentior est, quam quæ à pituita & flatibus oritur. In quibus omnibus notandum,vt aluus semper sit aperta 2.vt medicamenta potius per clysterem injiciantur,quam per os exhibeatur,ante alui apertionem.

Vt igi-

Vt igitur alui obſtructio colicos dolores fouens ſoluatur, injiciatur Clyſter emolliens & laxans vel ex ſolo decocto brancæ vrſinæ veræ cum oleo Chamomillæ & anethino aut ſequente, quo vel ſolo ceſſare dolorem expertum eſt.

℞ iuris piſorum ℥ ij,
extracti eſulæ ʒ j ß,

Bulliant ſimul, vt extractum ſoluatur, hinc adde

olei lini ℥ iiij,
Sal. gemmæ ʒ j
Sal. communis ℈ j aut ʒ ß,

M. injiciatur moderate calidè.

Eiectis ventris impuritatibus dolori tanquam magis vrgenti ſuccurrendum, ipſum mitigando & ſedando anodynis & narcoticis.

Extrinſecus fiant inunctiones oleo Chamomillæ & amygdalarum dulcium cum guttis aliquot ol. ſtillatitij anethi aut olei philoſophici. Hinc imponendi ſacculi calidi ex furfure aut milio, aut tantum tegula calefacta linteo inuoluta. Imò ſi dolor vrgeat, applicetur Emplaſtrum ex laudano vel ſolo vel cum aliis mixto.

Vmbilicus inungatur Balſamo Apoplectico, cui ſi admiſceatur gr. j. vel ij. Zibethi potentius & citius operatur, aut è Zibetho cum oleo nucis moſchatæ expreſſo F. Balſamus.

Intrinſecus exhibeatur ʒ ß, Theriacæ mediæ ætatis cũ laudani opiati gr. v. Extracti Caſtorei gr. iiij, aut pulueris caſtorei ʒ ß. Atque hoc medicamentũ offeratur ſi abſit inflammatio, qua præſente poſt pilulas laudani deglutitas oleum Saturni per deliquium gutt. v. aut vj. in vino albo propinare & ventrẽ inungere conuenit Balſamo Saturni, qui *Balſamus Saturni duplex.*

duplex. Vnus ad inflammationes omnes è part. ij. ol. Saturni per deliquium è sale, & part. j. olei rosati simul mistis in mortario lapideo. Alter fit cum Sale Saturni, affunditur in matracio conuenienti sp. Terebinthinæ ad eminentiam digiti, donec Sal in spiritu Terebinthinæ soluitur, isque rubicundo tingitur colore. Tinctus spiritus è cineribus destillatur per retortam igne primùm lentissimo, donec oleum Terebinthinæ prodierit, quod cum amplius non destillat, muta vas recipiens, ignem auge paulatim, donec etiã fortissimum habueris, & prodibit ol. præstantissimũ in vulneribus, vlceribus, Cancro, Noli me tangere, aliquoties tangẽdo bombace, medetur. Hinc post horam j, si non cessat dolor, sequens potiuncula exhibenda.

℞ spir. Vini ℥ j.
Salis ℈ß *aut gutt.* xv.
aq. fontanæ ℥ *iij*

Ægro stragulis bene cooperto sudores aliquandiu prouocandi: aut offerri potest dosis ex aqua theriacali aut spiritu Terebinthinæ ℈ß, in vino Maluatico. Prodest etiam si dolor non cessat, dictum clysterem repetere, & ægrum in Balneum locare emolliens & anodynum, quale capite de Calculo præscripsimus.

Si magna adsit flatuum copia, id quod ex intestinorum murmure facile cognoscitur, carminatiua admiscenda clysteribus & assumendis intro, ita vt cum aq. theriacali aut potiuncula dicta gutt. aliquot ol. stillatitij Carui, anisi aut fœniculi misceantur.

Exterius inungatur venter oleo anethino & Cha-

Chamomillæ, cui dicta olea destillata admixta sint.

Cucurbitula magna vmbilico applicanda & doloribus vrgentibus cingulo constringantur partes abdominis.

Quibus præmissis ratione doloris & paroxismi ad ea, quæ causam ipsam respiciunt, propius accedendum, & si à pituita crassa & viscida, vt plerumque fit oriatur, ea primùm leniter purgantibus expurganda, habito simul respectu ad flatus crassos semper in hoc affectu præsentes. Vnde semper decoctum aut aqua stillatitia anisi, fœniculi, dauci, cum infuso agarici, Mechoacannæ, & Electuarij diacartami exhibenda, cauendo ne Rhabarbarum aut Myrobalani ob adstringentem, quam possident facultatem, exhibeamus, nec sennam & cassiam ob flatulentiam, atque ea quæ injicienda diximus, nonnunquam prætermittantur cum iis, quę per os dantur.

Expurgata materia calefacientibus, attenuantibus & discutientibus reliquiæ tollendæ, vt spiritu Terebinthinæ, mithridatio, Theriaca, aq. Theriacali, sp. Sal. nitri, quibus interdum sudor excitetur. Profunt etiam sequentes Rotulæ.

℞ *spec. diacymini,*
diacalaminthæ,
aromatici rosat. an. ʒß,
facchari in aq. fœniculi dissol. ℥ iij
aq. Cinamomi ʒ ij,
ol. anisi ℈ß,
succini gutt. vj.

F. Rotulæ, de quibus sumat æger j. atque alteram ad lubitum.

Quod si à biliosis & acribus humoribus ortum ducat morbus, illi statim post alui apertionem & anodynorum applicationem detergendi & expurgandi iis quæ bilem respiciunt, iniecto Clystere è lactis ℔ j, in qua mellis Mercurialis ℥ iiij aut v. dissolutæ sint, aut potest loco lactis assumi aqua hordei in qua rosæ, violæ aut malua bullierint cum diapruno aut diasebestem.

Per os datur diaprunum solutiuum, syrupus rosarum solutiuus cum infuso Rhabarbari, syr. item violarum ex multiplici infusione.

Si ex aliqua inflammatione intestinorum fiat dolor, post fæcum eiectionem secetur vena, & clysteres injiciantur refrigerantes & emollientes: aut si etiam aliqua suspicio sit bilis flauæ, ex lacte, in quo ebullierint refrigerantia cum saccharo rubro & oleo violarum.

Per os quæ assumuntur, sint refrigerantia.

Si ex duris & diu retentis fæcibus oriatur, iniecto clystere emolliente mire prodest Balneum aquæ dulcis cum herbis emollientibus & humectantibus & postea propinandum medicamentum validum, quod fæces emollitas exturbet. Quod si non proficiat folle aut syringia inflentur intestina, vt separentur fæces ab intestinis, statimque injiciatur Clyster fortis cui ʒß aut ʒj, sal. gemmæ admixta sit.

In omnibus autem dictis causis semper cū aliis propinanda, quæ peculiari proprietate cōtra hunc morbum faciunt, vt sunt exsiccata intestina lupi ad ʒ j, in vino epota: stercus eiusdem exsiccatum cruribus & pectini alligatum: aqua stercorum bucularum iuniorum per alembicum destillata.

PARA-

PARALYSIS.

Paralysis in quam colica interdum desinere solet, vniuersalibus præmissis purgantibus curatur vt in paralysi dictum. In primis conuenit spiritus Tartari, rotulæ ibidem descriptæ & oleum succini & extractum, Balsamus Galbani, Terebinthinæ cum cataplasmate ex radice symphyti.

TARDA ALVI DEIECTIO.

In tardissima alui deiectione à quacunque causa procedente mirabilis est effectus Essentia Salis tart. cum sp. Vini extracta & ad consistentiam redacta, cuius gut. ij vsque ad vj. vel viij, tandem singulis dieb. vesperi horis 2. à cœna in haustulo vini vel alio liquore exhibeantur, donec sponte subsequatur lubricitas alui. Hoc felicissime vsus sum & in Melancholia Hypochondriaca ad virium prope deiectionem scilicet dysenteriam.

In Ileo statim soluendo exhibe Mercurium crudum à ℈ j ad ʒ j, oleum commune recens cum saccharo distemperatum, ne agnoscant patientes, statim soluitur aluus, dolores leniuntur, si quid residuum fuerit expediendum, id est, cum aliis purgantibus.

FLVXVS INTESTINORVM.

Omnes fluxus Intestinorum primario à Ventriculo pendent. Huius ergo vt partis mandantis primo habenda ratio fuerit (Cacochymiæ & plethoræ) nisi fluxus nimius vrgeat. Ideóque ventriculo corroborato ipsi quoque fluxus cessant, sed tamen præmissis in fluxibus incipientibus vomitibus, adhibitisque Epithematibus (de quibus supra in affectibus ventriculi) tande Enematibus abstergendum & consolidandum.

Triplex autem non sine causa statuitur alui profluuium; Diarrhœa, Lienteria & Dysenteria. Ad fluxus ventris omnes detur ter in die de croco Martis, singulis vicibus grana x. cum succo prunorum syluestrium. Item sequens.

℞ Hepatis Lupi
Mithridanij ana ℈ j,
Magisterij Corallorum,
boli armeni
CC. vsti,
Mastichis ana ℈ß,
Aquæ Tormentillæ ℥ iiij,
Cichorij ℥ ij,
Miuæ cydoniorum ʒ j,
Misce.

DIARRHOEA ET DYSENTERIA Epidemica.

In Diarrhœa & dysenteria Epidemica præmisso vomitu ad Antidota fugiendum.

Diarrhœa non Epidemica. Diarrhœa, quia à variis causis pendet, & semper alterius morbi effectus, diligenter videndum à quanam causa hæc ipsa dependeat, & an Critica hæc sit, naturæ consueta, symptomatica. Si ob errorem aliquem externum accidat, an à partis aliqua intemperie, aut humorum copia fiat: quæ omnia si quis rite obseruet, non difficile erit huic morbo resistere.

In genere notandum, nullá talem subito reprimendam & retinendam esse, nisi fortè in phtisicis & peripneumonicis Et si quid moliendum, à medicamentis lenioribus & imbecillioribus semper incipiendum est, dato solo diacydonio, aut miua Cydoniorum composita. Ventre exterius

riùs iniuncto oleo Cydoniorum, mastichino, nardino, de absinthio, de mentha; prodest etiam lac ebullitione vnica coctum & chalybeatum mane & vesperi hor.iiij, ante cibum, ad poculum vnum addito terræ sigill.℈ j.

Si verò vires dejiciantur, ad fortiora accedendum, deinde ad Clysteres & medicamenta primum abstergentia, hinc ad adstringentia tam externa quàm interna, de quibus in dysenteria: ita tamẽ vt semper habeatur respectus ad membrum primò affectum: in externis tamen notandum, ne exterius musculi constringantur, sic nimirum augebitur malum. Constrictio autem à musculis auget excretionem: quare optimum, vt tenuium sint partium, vt penetrent ad intestina. Quod optimè consequeris, si addideris acet. fomentis & cataplasmatis.

Maximè in omni alui fluxu prodest, si regioni ventris calidè imponãtur Emplastrum de Theriaca antiqua & terra sigillata ana. Multum quoque in omni alui profluxione prodest syrupus de rosis siccis, myrtillorum & in primis de ribibus, de berberis, de Corallis Quercetani, CC. vstum & intestina gallinæ in clibano exsiccata & in puluerem redacta, lota priùs aqua aliqua adstringẽte. Iisdem ferè remediis occurritur Lienteriæ, seu intestinorum læuitati, in qua tamen magis calefaciendus & roborandus ventriculus & intestina. Et nonnunquam, si à pituita aquea eas partes lubricante fiat, causa expurgantibus tollenda. Conueniet hîc super ventriculum cucurbitam paruam ponere, vt diutius cibum retineat.

Si ob affluxũ bilis ad intestina, aut ob errorem

aliquem externum, iis ablatis & mutatis, morbus facile tollitur.

Si fluxus fiat propter obstructiones venarũ mesaraicarum aut imbecillitatem hepatis attractricis causa suis medicamentis tollenda: in primis in fluxu hepatico prodest Sal Corallorum in aqua plantaginis dissolutum à ℈ j ad ʒß, sæpius per vices exhibitum, cæteris necessariis non omissis.

Diarrhœa correpti creberrime vtantur oryza cum iure carnium seu lacte cocta.

Potus sit aqua Chalibeata, in qua Corallia, CC. vstum, spodium, tormentilla, bistorta, nux moschata, citri, granator. punica mala cocta sint.

DYSENTERIA.

In Dysenteria proprietate (cæteris omnino obseruatis, quæ in cruenta deiectione necessaria sunt) specifica vnice iuuant.

Tinctura Smaragdi. 1. Essentia seu tinctura smaragdi quæ fit hoc modo: ℞ particulas seu recremẽta smaragdi (ʒ j. venit 4. vel 5. basiis) tere (nõ in mortario nisi ferreo) puluerem tenuissimum super porphyrio, superfunde vrinam puerorum simplici destillatione paratam, & in loco calido tincturam extrahe, quam toties affuso menstruo recenti collige, quoties illa in idem mittitur. Tincturas omnes collectas & filtratas ablato per destillationem menstruo, reduc in puluerem griseum, quem de nouo cum sp. Vini extrahe in summam viriditatem Spiritus Vini denuo ablato ad aliqualem consistentiam, relinquitur Essentia vel tinctura Smaragdi in fundo: cuius gr. ij. iij. iiij. ad viij. vel x. in aqua plantaginis, tormentillæ, exhibita, omnes dysenterias miraculose sistit & ventriculum roborat.

NB.

NB.Spir.vitrioli non detur,præcipuè ſi exulceratio adſit.

2. Eſſentia Croci Martis à Crollio deſcripta.

3. Aluminis crudi ʒ j, in aqua plantaginis ad potandum data, dyſenteriam ſoluit.

4. Tinctura Corallorum gr.iiij.v.vj.

5. Laudanum opiatum cæteris paribus.

6. Aurum potabile Anglicanum (It. puluis ſpongiæ ſalicis, de quo ſupra.)

In Dyſenteria, cauſa quæ eſt humor bilioſus & feruens, infuſione ex Rhabarbaro & Myrobalanis tollenda, facta infuſione in aqua hordei, ipſoque Rhabarbaro fortiter expreſſo, ſemel atque iterum facta repetitione purgātis, ad leuiter adſtringentia tam extra quam intra applicanda, accedendum. Quale in primis eſt ſeq. ℞ ſucci baccarum ſambuci q.v. in eum injice micam panis ex furno extracti calidam, vt ſuccum imbibat. Hinc iterum in furnum, vt exſiccetur inde, quo facto iterum in dictum ſuccum immerge, exſiccaque, idque tertio & quinto repete. Tandem ſiccetur, vt in puluerem redigi poſſit, doſ. ʒ j, ſingulis matutinis. Prodeſt etiam hic nux moſchata & Myrobalani conditi in quantitate aliqua aſſumpta, ſyrupus ribium, berberorum &c. Crollius emplaſtrum ex Theriaca & terra ſigillata tepidè applicat.

Injiciatur quoque Clyſter ex decocto anodyno Chamomillæ, anethi & roſarum, in quo diſſolue ſeuum hircinum ab ℥ß ad ℥ j, cum oui vitello diſſoluendum, ne cohæreſcat.

Quod ſi malum ad ſtatum & incremētum peruenerit, cōuenientiſſimum remedium eſt, in principio miſcere clyſterem ſequentem, quem ſæpius

reiterare conuenit. Nam si materia pauca sit, solis interdum id genus Enematibus, adhibita iam dicta purgatione curatur morbus.

℞ *Lactis vstulati seu chalybeati* ℔jß,
mellis rosati ℥iij,
ouor. vitell. N° *ij*,

F. Clyster. Quod si cares lacte, ℞ aquæ hordei, in qua folia Chamomillæ & rosarum an. p. ij, incocta sint, aut loco dicti decocti hordei capiat veruecum capitum, in primis si dolor magnus adsit: postea ad ea, quæ vim habent constringendi & simul refrigerandi, Enemata properandum, quale in primis est seq.

℞ *Herb. Centinodij*,
burs. pastoris,
plantaginis an. M j,
summit. tapsi barbati,
equiseti an. M ß.

& si fortius desideras, adde
balaust. M ß,
Myrtillorum ℥ *ij*,
sem. plantaginis,
portulacæ an. ʒ *ij*,
flor. rosar. p. ij.

Coq. in s. q. hordei ad ℔ j aut ℔ jß, in decocto dissolue mellis rosat. colati ℥ ij, sacch. rub. aut rosacei ℥ j. F. Clyster, qui sæpius injiciendus & nonnunquam cum præscripto adstringente permutãdus.

Interius per os exhibeantur syrupi adstringentes, opiata, condita & conseruæ. Præstat conserua radicis symphiti cum terra sigillata & Sale corallorum. Præstat etiam post abstersionem sępius exhibere dosin Laudani opiati mei. Hoc nimirum ad-om-

ad omnem alui fluxum, euacuata priùs materia tutò exhibetur magnoque cum fructu. Aut exhibeatur potio Cardiaca, quæ:

℞ Theriacæ recentis aut mediæ ætatis,
confect. alkermes, ana ʒß,
trochisc. de Carabe,
de terr. sigill. an. ʒß ad ʒ j
syr. rib. aut violar. ℥ j,
de rosis siccis ℥ß.

M. Capiat hora somni, aut post meridiem.

℞ Confect. Alkermes,
de hyacintho an. ℈ j,
trochisc. de carabe ʒ j,
aq. plantaginis ʒ j,
syr. rosarum ℥ jß.

F. Potio.

Aut bolus *ex confectione de hyacintho ʒ jß,*
terra sigillata aut bolo armeno aut trochiscis de carabe ℈ jß,
cum saccharo. F. Bolus.

Exteriùs inungatur oleo myrtillorum & cydon. ana, aut fiat ex herbis seqq. decoctio, quâ fomentetur venter & renum regio.

℞ Plantaginis,
Centinodij an. M iiij,
fol. symphiti.
equiseti an. M ij,
gallarum,
nuc. cupressi.
gland. quercuum an. ℥ ij.
flor. rosarum,
verbasci an. p. iij.

Decoque in aqua pluuiali & vino adstringente,

addito sub finem coctionis pauco acet. aut inungatur venter inferior Vnguento Comitissæ aut vnguento styptico Fernelij : applicetur Emplastrum de Mastiche,ol.cydon.an.℥j pulueris myrtillorum ʒ iij. Prosunt etiam hîc lapidum pretiosorum solutiones & perlarum.

Crura lauentur decocto sequente.

℞ *Gallarum immaturarum,nucũ cupressi an.*℥jß,
rad.filicis,
Calcitrapæ an.℥ ij,
fol.plantaginis
tapsi barbati an. M j.

Coque in Vino adstringente,cum decocto lauentur crura manè & vesperi.

Cum corpus satis purgatum clysteribus dictis, offeratur infusio Rhœados cum rheo tosto:

℞ *Rhabarbari parum tosti* ʒ j.
Infunde cum Myrobalanorum Citrin.ʒß,
santali Citrin.℈ß.

Cum sero lactis aut aq. Endiuiæ exprimantur,expresso adde.

Rhabarbari torrefacti ʒjß,
syr.capill.Veneris ℥j.

Capiat manè.

Hinc ad ea quæ fluxum plane sedant,accedendum,in quibus sequentia medicamenta primas tenent:℞ Gummi Arabici & Ceræ albæ ana ʒß,includantur in pyro aut malo cydon. alicuius magnitudinis , quod in cineribus vel ad ignem assetur, vt optimè mollescat, exhibe manè & vesperi, quoties visum fuerit. Non incommodum quoque fuerit sæpius cum vino rubro adstringente aut cum vino granorum exhibere supra dictos panes

Experimenta in dysenteria.

panes cum ſucco baccarum ſambuci.

Experimentum certum, ſi iuſto tempore præcipuè, vbi exulceratio mundata, & iam conſolidanda. ℞ pomum Cydonium vel aliud acidiuſculum, excauetur ſuperiori parte & expleatur cera alba raſa & gr. iij maſtichis, iterumque claudatur & inuoluatur ſtupa & aſſetur in cineribus, pomum aſſatum detur hora j. ante cibum & mira operabitur. ℞ panis Cydoniorum q.ſ. cum roſis rubris & vino rubro Chalybeato, & applica ventri inferiori, ſummum arcanum eſt in hoc affectu.

Crocus Martis. Limatura Martis ſeu Chalybis primò vrina pueri, ſeu aqua dulci aſperſa exedatur tota nonnullis infuſionibus aceti tartariſati, acetum euaporet, eius ſubſtantia reſidet, forti calcinatione in puluerem rubicundum impalpabilem conuertatur, quem aqua pluuia & roſar. ablues & exſiccabis. Huius ℞ ℈ß ſeu ℈j, in dyſenteria & ſanguinis profluuiis & obſtructionibus ab extra in hæmorrhagia deſperata. *Crocus Martis.*

Eiuſdem vſus eſt *Oleum Croci Martis*, cuius proceſſus ſequens. Crocũ Martis cum vrina pueri forma in maſſam, quam per retortam deſtilla more ſpiritus vitrioli, & proueniet oleum rubrum & aliquantum ſpiſſum, quod ſi per dies aliquot vel ſub fimo digeres, vel in cineribus circulabis ad intrinſecos morbos egregiã operã præſtiteris, Vſus idem qui Croci, Coſ. minor, croco gutt. 4 vel 5. *Oleum Croci Martis.*

Sulph. Solis, Hoc à proprietate ſua fixa ſulphuri microcoſmico diſſoluto maximè confert. ℞ Sal, nitri & Sal. cõmunis q.v. (v. gr. ℔jß (boli cõmunis ℔ vj, deſtilla ſ.a. oleum, veluti deſtillas oleum *Sulphur Solis.*

Sal.communis.Hoc oleo ſolue Solem priùs amalgamate & admixtione flor.Sulph.calcinatum (vt infra dicetur) in cineribus poſitum in matracio pulueriſatum, affuſo oleo deſtillato ad eminētiam digitorum aut ad ℥j,Solis additur ℥ ß ſp.Sal,dicti. Tincturam ſepara & ſpiritum vſque ad ſiccitatem ſæpius inde euoca per deſtillationem ipſam, Solis ſolutio remanebit in fundo rubra.Huic ſuperfunde ſpiritum (oleum) vini & tincturam ſecundum artem extrahe, ſpiritum tinctum deſtilla ad oleoſitatem. Huius guttæ v. vel vj. in vehiculis conuenientibus datæ fluxum ventris ſiſtunt & ventriculum corroborant.

Amalgama & Calcinatio Solis. ℞ part.j. Solis, part.vj.argenti viui,F.ſ.a.amalgama, quod in crucibulum ponatur, & euaporetur omnis Mercurius.Puluis relictus cum nouo Mercurio,eiuſdem doſis amalgamatur, idem Mercurius exhalet. Eadem amalgamatio repetatur. Hinc adde part. ij, florum Sulphuris,in crucibulo detineatur in igne, donec Sulph. omne exhalet & deflagret. Idem labor ſexta vice repetatur.

Non ſine fructu quoque in hoc malo ſudor prouocetur cum terra ſigillata & lapide Bezoar.

Afferunt quoque non leuem opem cucurbitulæ vmbilico & illis affixæ.

Potus ſit aqua hordei,in qua CC.coctum ſit.

Dyſenteria in ſuperioribus inteſtinis ſi fuerit, plerumq; lethalis eſt ſimul,ob conſenſum euomēte aut ſingultum patiente ventriculo. Poteſt tamen iis remediis curatio tentari,exceptis Enematibus,quæ aut nulla aut pauca eſſe debent, aſſumpto per os lacte cum melle aut ſaccharo roſaceo

ratione

ratione absterſionis & cæteris neceſſariis ſupra dictis exhibitis.

Quod ſi ab intemperie calida acres humores generentur, ab hepate & dyſenteria hoc modo foueatur, vngatur hepar Cerati ſantalini ℥ iiij, ol. Nymphææ, roſarum an. ℥ j, Camphoræ ℈ß, aſſumeturque, quæ intemperiem alterant.

TENESMVS.

In Teneſmo externè valet decoctum foliorum quercus cum furfure in aqua chalybeata vel ferrariorum factum, & in ſacculis vel inſidendo vel applicando calidè vſurpatum.

Mirabilis quoque eſt in hoc caſu Clyſter ex iure carnis Veruecinæ cum olei ceræ gut. aliquot ad ʒ j, iniectus.

At intrà olei maſtichis guttæ aliquot exhibentur in aq. menthæ, plantaginis, pulegij. Subitò teneſmum ſoluunt. Eſt ventriculo gratum, inteſtinis non inimicum: præterea dyſenterias curat, in primis teneſmum ſiſtit.

FLVXVS HEPATICVS
ſeu
DYSENTERIA HEPATICA.

In fluxu hepatico, ſeu dyſenteria hepatica nec purgantia, nec clyſteres proſunt. adſtringentia autem qualia ſunt Rhabarbarum à ℈ j, ſenſim progrediendo ad ʒ jß, in ſubſtantia cum Myrobalanis in aqua plantaginis cum ſyrupo cydoniorum & melle exhibitum. Idem cum ſaccharo mixtum & ſæpius datum mirabiliter prodeſt. Tale eſt Extractum Rhabarbari cum ſpir. Vini paratum, cuius doſ. ab initio exigua ſit, nempe à ℈ß, tandem maior vſque ad ʒ j.

2. Hepar corrigentia in hoc casu studiose sunt obseruanda. Sola radix Cichorij & graminis in vino infusa & ad pastum duntaxat semel atque iterum vino hausto & aliquandiu continuatione facta Oeconomiam hepatis ab innata quadam proprietate iuuant (diæta sit accurata) tandem post vsum huius infusi aliquandiu continuatum additur Infusum radicis Vlmariæ.

3. His præmissis & continuatis tandem ad adstringentia, iecori & partibus internis amica deueniendum est. Omnem absoluit paginam solutio Corallorum in acet. forti facta, vt postea menstruo per destillationem ablato relinquantur Corallia in forma salis. Hoc sal corallor. sine vlteriori præparatione (ʒj in aquæ plantaginis ℔j) quotidie vsque ad declinationem morbi ituro cubitum exhibitum Cochlear j, ab initio vel 2. aut etiam 3. deinceps, fluxum mirabiliter sistit & viribus paulatim reintegratis restituit.

Oleum vel Liquor Corallorum.

NB. Aliquando in hoc casu, præsertim post adstringentia vel cum iisdem aurum potabile Anglicum potenter adstrictionem iuuat & sanat.

EXCRETIO PVRVLENTA.

In purulenta excretione dolorifica, Enema ex lacte & oleo oliuarum ana vel butyro recẽti (potest etiam addi radix symphyti) tam ad abstergendum quàm consolidandum præstat. Vbi tamen ad maiorem abstersionem aliquid mellis ab initio miscendum esse memineris. Nihilominus interiora, quæ emolliunt, doloresque sedant, negligenda non sunt, vide infra in morbis mesenterij.

LVM-

LVMBRICI.

In Lumbricis è corpore expellendis valent multa: Principalia sunt.

1. Extractum turpethi & Rhabarbari cum sp. Vini paratum; vulgo rotulæ diaturbith cum Rhabarbaro idem faciunt. Dosis in adultis à ℨß ad ℨ j, in pueris à ℈ j, ij, iij. & c. pro persona. Non tantum nimirum lumbricos necant, sed insuper etiam è corpore educunt.

2. Est essentia florum persicorum cum sp. Vini extracta, dos. gr. v. vj. vij. viij. vel eorūdem syrupus. Flores sumantur decerpti, non qui decidunt.

3. Olei Sulph. per Campanam gr. iiij. vsque ad ix. It. Oleum Coryli per descensum paratum, in decocto ℨ j. vel ij. ad mensur. j. Aq. CC. vbi vel spir. CC. sine igne extracti,

4. Sal Sulphur. ex capite mortuo post ol. Sulphur. per Camp. vel aliàs sublimati flores gr. iij, vel iiij, in lacte vel aqua absinthij.

5. Aqua cæparum vel allij aut per se, aut cum Mercurio crudo per noctem infusa.

6. Præstantiss. est Mercurius viuus vel per se crudus à ℈ j ad ℨ aliquot deuoratus, vel cum succo limonū priùs mortificatus. (Dosis sit minor, quia mortificatus in corpore diutiùs manet) postea conserua rosarum cum asa dulci vel floribus eius mixtus. Compositio est talis: ℞ Hydrag. ℈ß vel ℈ j, alteretur cum succo limon. conseru. rof. ℥ß, flor. benzo. seu asæ dul. gr. ij. M. F. bolus.

ASCARIDES.

Ad Ascarides expellendas inseruiunt iam dicta, nominatim verò aqua acidula, quæ in confectione fl. antimon. alborum exigua progreditur in de-

cocto CC.vsti data semel atque iterum.

Spiritus essentificatus cornu cerui, de quo supra de animalculis ventriculi, omnis generis vermes enecat & expellit.

TINEA.

Causa potissimum Tineæ est obstructio in cysta fellis. Purgationibus si non cedat, adhibenda sunt tantùm purgantia ad saburram in intestinis hospitantem & nutrimentum tineis suppeditantem explodendam. Deinde venter totus inungendus est quotidie aliquoties post purgantia fellibus iumentorum, vel etiam vnguento de Arthanita. Tandem Mercurius viuus est exhibēdus, cuius vires in Tinea mortificanda sunt mirabiles. Extremo loco ad exturbandas tineas vel integras, vel frustulatim diuulsas laxantia sunt adhibenda.

ANI VITIA.

INFLAMMATIO, VLCVS, abscessus, fistula, exulceratio.

In affectibus Ani externis, Inflāmatione, vlcere, fistula, leuioribus exulcerationibus procedendum est communi modo, quo aliàs in cæteris partibus externis similiter affectis progredimur.

Inflāmationes Ani à proprietate quadā (præmissis vniuersalibus) curat decoctum agrimoniæ (*vnser liebē Frauven Müntze*) & menthæ saracenicæ cū aqua & acet. paratū, & tepidè applicatū.

Pro apertione, maturatione, & consolidatione præstat Balsamus Sulphur. cum oleo papaueris, de quo supra de Abscessibus mammillarum.

FISSVRA.

In fissuris valet pinguedo Cochlearium de qua supra de fissuris labiorum.

CON-

CONDYLOMATA, VERRVCÆ, ficus, mariſcæ & mora Ani.

Condylomata, omniſque generis Verrucas, ficus, mariſcas & mora ani prorſus tollunt cineres ſtercoris murium cum vino cocti & applicati inſenſibiliter.

Idem faciunt Conchylia iuxta fluminum littora reperta oblonga, calcinata & cum vino cocta & applicata.

Sic Crocus Metallorum cum aqua fœniculi diſtemperatus & in petiis applicatus, dolores primò ſedat, & deinde ipſa condylomata conſumit.

HÆMORRHOIDES cæcæ.

In doloribus porro & hæmorrhoïdibus cæcis admodum dolorificis ſpecificum eſt: ℞ ſcarabęos pilulares (*Koſzkeſer*) q. placet, coque in oleo lini ad conſumptionem animalculorum, poſtea cum bombace applica loco dolenti calidè, idque ſępius repete.

Sic cineres ſuberis exuſti cum axungia capi vel oleo myrtino cocti ano applicati dolores intentiſſimos ſiſtunt: immoderatiſſimi & eis non cedentes cedunt, ſi opij gr. j. atque alterum fuit admixtum.

Vnguentum ex linaria. ℞ Herbæ linariæ cum floribus M j. contundantur & cum adipe porcina q. ſ. F. linimentum, cui expreſſo & parumper refrigerato vitellum oui permiſceatur & cum goſſypio vel lana applicetur parti dolenti, dolores eiuſmodi ad miraculum vſque ſiſtit. Hoc tanti fecit D. VVolffius amicus meus, vt tanquam ſecretum ſingulare Illuſtriſſimo ſuo Principi Ludouico ſe-

niori Hassiæ Landgrauio piæ memoriæ toties rogatus non reuelare vellet, priusquam ipsi annuatim bouem saginatum promitteret, qua promissione facta non tantùm herbam Linariam ipsi monstrauit, sed etiam addendo versiculum consuetum, differentiam huius ab Esula patefecit, nimirum quod,

Esula lactescat, sine lacte Linaria crescat.

Hoc postquam assidens Nobilis &c. Iohannes Risodelius ab Eschenbach hæreditarius Mareschallus Hassiæ perciperet per jocum versiculum inuertit hoc modo,

Esula nil vobis, sed dat Linaria Taurum.

PROFLVVIVM HÆMORrhoïdum.

Profluuio Hæmorrhoïdum immoderato medentur omnia illa, quæ alioquin sistendo sanguini prosunt. Laudantur tamen:

1. Essentia Croci Martis, de qua Crollius, tandiu exhibita, quandiu fluxus seuerior durat: alioquin si stato tempore & moderatè fiat, nunquam sistendus.

2. A proprietate quadam valet cingulum ex foliis Ellebori nigri conquassatis recentibus, nudo corpori circundatum (*die Bletten kommen blosz an den Leib.*) folia parumper conquassantur (scilicet vt tantum fibræ duriusculæ emolliãtur) postea ad fasciam filo cum acu assuuntur in longum, vt fiat quasi cingulum. Hoc feliciter vsus sum. Idem præstat omnino in immoderatis fluxibus mensium & in primis sanguinis arteriosi post partum grauissimum sæpe magno conamine profluentis.

3. Mumiæ transmarinæ, puluis & suber ana tenuissi-

nuissimè factus, quem diligenter applica orificio venarum hęmorrhoïdum, subitò sistit sanguinem.

SVPPRESSÆ HÆMOR-rhoïdes.

Suppressas hæmorrhoïdes præter modum & tempus, aperiunt folia ficus, si sæpius recentia ano applicentur, vel cum iisdem locus fricetur.

Sic succus cæparum aloë mistus & panno asperiori fricando applicatus, aperit hæmorrhoïdes.

Pilulæ Alephanginæ semel in septimana sumptæ: aloë data hæmorrhoïdes aperit.

Aperiunt quoque suppressas Hæmorrhoïdes succus cyclaminis, aronis, bryoniæ, Emplastrum ex farina laterum, felle bouis, staphisagria, vnguento ex medulla Colocynthidis & amygdalarum amararum. Item puluis Colocynthidis cum melle tostus.

PROCIDENTIA ANI.

In procidentia ani primò rectè reponatur intestinum, etiam adhibitis mollificantibus decoctis, si repositionem vel tumor, vel etiam durities accedens impedierit, postea ad adstringentia accedendum, tum interna, tum externa.

Inter interna laudabile est decoctum radicis prunellæ syluestris (omnes fere radices aluum soluunt propter succum Mercurialem, quem in terra hauriunt (in Çereuisia vel aqua, quod sępius haustum in die per aliquod tempus leniter adstringit, sed ita, vt aluus quoque simul sit libera, quam in eiusmodi casibus semper oportet esse talem, alioquin à fortiori conatu egerendi intestino vicissim remeabili futuro.

Externa sunt varia,sed elegans est,quod si ab asſere querno apprimè leuigato, & cum mastiche, postquam ille incaluerit ad ignem,illito & statim ano supposito (superſedendo) ad tolerantiam tamen ipsius caloris.

Quòd si autem intestinum nullo modo, antea repositum, vel arte intus manere aut hærere possit, hoc vnicum est præsens remedium, supra de procidentia oculi. ℞ Cineres scarabæorum pilularium, sparge super intestinum prolapsum, & quoquo modo poteris,repone,nunquam egredietur ampliùs, præsertim si deinceps decoctum radicis prunellæ sylueſtris ad tempus vsurpatum fuerit. Aluminis vsus propter nimiam stypticitatem cautè euitandus,corrodit præterea partes, earumque venulas.

STREPITVS VENTRIS frequens.

Frequens ventris strepitus curatur vt flatus.

STERCORIS INCONtinentia.

Stercoris incontinentia ex resolutione musculi Podicis,vt alia Paralysis curatur:ex ventriculi imbecillitate ad eum respiciendo.

IECORIS AFFECTVS.

HEPATIS INTEMPERIES.

In omnibus hepatis intemperiebus Extractum agrimoniæ. It. radicis graminis mirificè valent, præsertim si exhibeantur mista cum sp. Vitrioli ad gratam acetositatem.

Acidulæ seu aquæ spirituales in hepatis intemperie calida & sicca. It.frigida & sicca,si cum Extracto centaurij minoris. It. Cichorij,& cum eorundem

rundem salibus permistæ & exhibitæ fuerint, etiã accedente spir. Vitrioli, aut si minus grata Extracta fuerint, si reducantur illa in arcana, vel si saltem in infusis propinentur, effectus suos mirabiliter ostendunt, si præsertim subinde vniuersalia necessaria & conueniens victus ratio accesserit.

Inter purgantia præualet Rhabarbarum, cuius vsus salutaris est admotum hepati quoquo modo ad intemperiem quandam declinanti.

PVTREDO HEPATIS.

Hepatis putredo incurabibilis est. Quanquam puluis Alkah Paracelsi (qui fortè ex Mercurio) hîc aliquid posse putatur: sed satius iudicium suspendere quàm multa perperam adducere.

IMBECILLITAS HEPATIS.

Imbecillitatem (ἀτονίαν) hepatis emendant, & in statum pristinum reducunt temperata illa hepatis auxilia, de quibus iam dictum est: Cichorium vel per se, vel in medicamentum conueniens paratum (fortiora hîc euitanda, verbi gratiâ, vomitoria, purgationes.)

Ex Chymicis essentia Martis præsertim in vinum maluaticum implantata, quando limatura Martis candens (℔ß) semel atque iterum extinguitur in maluatico (℔ iiij) sic nimirum Martis ipsius essentia Vitriolato maluatico communicatur, quod postea ab ℥ß ad ℥ ij, in iusculo vel haustu aq. Cichor. aut ipsius infuso suauissimum est hepatis auxilium: id quod etiam eius obstructiones antiquas mirabiliter resoluit. Martis dulcedo facilè communicatur Vini dulcedini. *Essentia Martis.*

DEIECTIONES ALVI cruentæ.

Deiectiones alui cruentas curant eadem, de quibus suprà in intestinorum affectibus.

TVMORES PEDVM.

In tumore pedum præstant acidulæ spiritus Vitrioli. It. geranium Rupertianum tusum, & applicatum. It. Ceratum (*Durchzug*) quod sit ex Ceræ part. ij, seui hircin. p. j. ol. rosac. p ß, liquefiant inuicem, linteum in eo madefactum & extensum applicetur calidè.

OBSTRVCTIO HEPATIS.

Obstructiones hepatis à quacunque causa profectas expediunt vniuersalia illa, de quibus in Renum affectibus, quæ alioquin Tartarum per vniuersum corpus natum demoliuntur (omnes macrocosmi obstructiones à Tartaro, Ergo & Microcosmi) quibus si illa quoque accesserint, quæ crommuniter à Practicis in hepatis obstructione præcipiuntur, quomodocunque medicamenti vicem suppleant: sunt tamẽ pro indubitatis vehiculis, quibus medicamenta deobstruentia (i.e. Tart. resoluentia & expellentia) citissime deuehunt, & quasi ad operandum efficaciora reddunt Itaque infusiones, decocta, apozemata, syrupi tam communes quàm magistrales. It. aquæ destillatæ cum aliis multis & extrinsecus quoque adhibendis minimè quoque negligenda fuerint.

1. In omnibus hepatis obstructionibus dextrè demoliendis principes partes obtinet Mars seu ferrum, cuius scobs cruda (à ℈ß) sæpius ingesta (quotidie bis terve) mirum quantùm valeat in talibus affectibus.

Martis præparationes excogitatę sunt multiplices: simpliciores verò quo fuerint, eo meliores: sim-

ſimplicitate ipſa natura gaudet.

Sic igitur 1. Vinum Martis ſuprà de imbecillitate hepatis deſcriptum, prodeſt, tanquam ad ſimplicitatem magis accedens, ſi detur in conuenientibus iſtis liquoribus alioquin ad expediendas obſtructiones hepatis vſitatis. Aut ſi minus ferre poſſint patientes in quotidiano potu vel etiam cibo, doſis ab initio minor ad euitandam nauſeam.

2. Eſt puluis Cachecticus ſimplex elegantis virtutis in omnibus obſtructionibus internis. Ille ſic fit:

℞ *Chalybis præparati part.* j.
Caſſiæ ligneæ partes iij.
ſacchari albiſſimi partes iiij,

M. F. puluis (Chalybs in practeas tuſas tantiſper tunditur ſuper incudem donec prorſus in ſcoriã abeat, poſtea ſubtiliter pulueriſetur: Incus bene mundetur vndique.) Eius tantum, quantũm mucrone cultri arripi poteſt, detur ter quotidie, manè ieiuno ventriculo, hora 3. veſpertina, & ituro cubitum (*eine gute Meſſer Spitze voll* à ℈ß ad ℈j) tandiu donec omnis obſtructio fuerit expedita, etiam ad aliquot ſeptimanas.

3. Eſſentia Croci Martis quoque laudabilis eſt. Vide imbecillitate hepatis.

NB. Hæc tutiùs exhibetur in fine poſt priorã aperientia, leniter nimirum aperit & adſtringit, præſertim cum exhibitione præcedentium, aluus quoque nonnullis cieatur vehementiùs.

4. Eſt ſpiritus Tartari cum ſuo ſale ſpiritualiter profecto fortificatus: cuius virtutes ſunt mirabiles. Vide Crollium in digeſt. Vniuerſali.

Spiritus aperitiuus Penoti. 5. Est aqua composita ex Vitriolo & Tartaro cuius meminit Penotus tractatu de Medicina Chymica. Compositio talis est (compositio hæc nonnihil immutata est à me, ea feliciter vsus sum in Hydrope) ♃ Vitrioli Vngarici ad rubedinem calcinati ℔ iiij. silicum è fluminibus collectorum & optimè calcinatorum ℔ v. Tartari ad albedinem calcinati ℔ j. Mista, inq; tenuissimum puluerem tusa reponantur aliquandiu in locum humidum, vt per deliquium in liquorem aliquantum abeant, postea destilla per alembicum in arena ter, singulis capiti mortuo in puluerem redacto, reaffuso humore destillato; Extremò per retortam igne aperto: sed ab initio lento primum phlegma destilla, postea verò spiritum acidum actioribus ignis gradibus elice. Ex capite mortuo calcinato salem extrahe, & cum eo, ablato priùs phlegmone per B. spiritum acidum circula vel digere. Tandem cum argilla in pastillos toto circulato redacto ex retorta igne nudo, gradibus tamen obseruatis spiritum Alkalisatum prouoca, quemadmodum alioquin fieri solet cum spi. tartari sale proprio fortificato. Dosis est à ℈ j, ad ʒ ii, in Vino vel alio conuenienti liquore.

6. Aqua Philosophica seu spiritus Vini tartarisatus (hoc est, qui essentiam extraxerit ex tartaro, spiritus Vini habeat aliquid phlegmatis, cuius beneficio sales arripit; Tartarus ad ceruleitatem calcinetur.) Hæc principalia deobstruentia interdum non tantùm obstructiones soluunt, sed liberè etiã per aluum subducunt. Id quod partim fit propter dispositionem corporum, partim propter ipsum medicamentum. Sic Mars plerumque etiam per infe-

inferiora deturbat. Sic aqua Philosophica tartarisata liberius per aluum mouet.

Quod si itaque eiusmodi alui deiectiones quoquo modo excitatæ, obstructionibus suppetias ferunt, id quidem bene; sin minus, quandoque aluus solicitanda est; id verò commodius neutiquam fieri potest, quàm per cremorem tartari. Si fortior alui segnities vrgeat, Extractum Rhabarbari & extractum pilularum de ammoniaco (aliàs pilulæ Riueri) tale est,

℞ *Gummi ammoniaci in acet. scillitico soluti* ℥iij,
spec. hieræ picræ s. ℥jß.
aloës crudæ ℈iiij,
myrrhæ ℈j,
Croci gr. vj,

Cum syrupo de absinthio F. Massa mollis, quæ extrahatur cum spiritu Vini alkalisato (hoc est tartarisato) ad formam Extracti, dosis à ℈ß ad ℈j.

Cautela: Quantumuis in obstructionibus hepatis aliàs curandis etiam externa, qualia sunt Epithemata, fotus, inunctiones, cerata, Emplastra, forinsecus ad regionem hepatis offerantur: hæc tamen minus necessaria sunt in vsu prædictorum interno: nisi quod forsan durities renitens ad tactum: Tunc nimirum externa resoluentia in subsidium accenseri debent.

In obstructione omni ad duo in primis respiciẽdum, vt morbus curetur, causaque continẽs auferatur, & præcaueatur, quod fit, cũ materiæ copia imminuitur, crassa inciditur & attenuatur, viscida detergitur, fluens reuellitur, simulque euacuatur, flatus discutiuntur, pars quę materiam vel generat

vel ſubminiſtrat, corrigitur. Exhibito igitur priùs lenitiuo, ſi plethora adſit, aut euacuatio aliqua cõſueta ſuppreſſa, ab initio ſtatim baſilicã aperire conueniens eſt. Hinc corpus purgatione abundãti humori analoga euacuetur, adhibitis in principio leniorib. medicamentis, poſtmodum ad ea, quæ vias aperiunt, ac hepar reſpiciunt, progrediendum. Quibus ea, quæ intemperiem ſemper quaſi obſtructionis comitem corrigunt, addũtur, admiſtis ſimul adſtringentibus, quæ principiis huius viſceris robur, firmitatemque conſeruant, de quibus omnibus videantur Practici.

Aqua deoppilatiua. Adſcribi hîc in primis poteſt aqua deſtillata deoppilatiua.

℞ rad. amara dulcis ℥ iij,
summ. lupuli,
Cichorij,
hepaticæ,
Cuſcutæ,
ſcabioſæ,
Eupatoriæ an. M ij.

Infundãtur in ſero lactis ad 3. digitos per tres dies: Hinc in vaſe deſtilla Huius aquæ ℥ iiij. M. cum ſyrupi de 5. radicibus ℥ ij. Detur ſingulis matutinis interpoſita ſingulis binis aut trinis purgatione.

Tab. Croci Martis. Fiant quoque Tabulæ ex Croco Martis ſequẽti modo. ℞ limaturæ Chalybis & ſulph. ana M. & in crucibulũ ad ignem lentũ primò, poſtmodũ fortiorẽ & tandem fortiſſimũ pone, vt ſulph. omne exhalet & conflagret. De nouo miſce materiã cum æquali parte ſulph. quod iterum vt dictum, in igne exhalet & conflagret, donec materia non amplius ſulph. odorẽ ſpiret. Dictam materiã optimè

pulue-

puluerisa, inde sartagini ferreæ, & affunde aceti acerrimi ad eminētiam digiti, super ignem carbonum patentem loca, donec acet. omne exhalet, semper agitando materiam spatula. Cùm exhalauit totum acet. adde aliud, & vt priùs exhala, dando sub finem ignem fortissimum, vt tota materia optimè rubeat, quæ aliquandiu moueatur adhuc & ab igne remoueatur & frigescat. Hic in puluerem subtilissimum redigatur. Ex huius ℥ j sacch. albissimi in aqua agrimoniæ soluti ℔ß. F. Rotulæ, quibus in fine coctionis addatur gutt. j. atque altera olei Caryophyllorum.

Fit quoque conserua ex radic. cichorij recens lotis & optimè conquassatis, vel etiam per setaceum traiectis cum s. q. sacchari. Eædem radices conditæ prosunt.

Prodest etiam hîc maximè Tinctura Corallorum cum aliis permista, aut syrupus Corallorum Quercetani, qui vel vnicum in quauis imbecillitate hepatis remedium, quemadmodum & Sal Corallorum in aqua plantaginis dissolutum à ℈ j ad ℈ jß, ac per vices exhibitum, quod hoc modo in omni fluxu hepatico ab imbecillitate hepatis causato præstantissimum est, si cætera ad diætam & alia pertinentia non negligantur.

SCIRRHVS HEPATIS.

In scirrho hepatis, non nimis inueterato dextrè expediendo sufficiunt omnia, quæ de obstructionibus soluendis dicta sunt (scirrhus est transitus à mucilaginoso tartaro in tartarum absolutum.

Quod si verò scirrhus fuerit contumacior, tandem progrediendum est ad externa, in quibus omnem paginam absoluit Emplastrũ de succo cicu-

tæ (& Mandragora cum ammoniaco.) vide Cardanum, Heurnium, & Fabricium Hildanum in obſeruationibus Chirurgicis.

Emplaſtrum hoc dolorificum eſt ante tumoris macerationem, relinquendum tam, nec niſi tertio quouis die innouandum. Hoc feliciter vſus ſum in Theichumanno IC. Marpurgi. Ab huius vſu poteſt adhiberi Clyſter emolliens & ſubducens ſaburram reſolutam. Vide infra quæ de ſcirrho Lienis.

TVMOR HEPATIS.

In tumoribus hepatis ſeu ſcirrho vehementia, purgantia & deobſtruentia omnino ſunt vitanda. Tartarus vitriolatus in decocto paſſularum cum Cinamomo vel etiam foliis agrimoniæ additis, ſi à cruditate (ſanguinis) vel ſemine aniſi, fœniculi, carui ſimul cocti, ſi à flatibus vnicè hîc præſtat. Sæpe etiam Rhabarbari extractum vel ipſius infuſum in aqua Acetoſæ, Cichorij, Centaurij minoris, Endiuię debito modo exhibitum tumores crudos reſoluit.

In flatibus diſcutiendis etiam externa fomenta è carminatiuis facta. It. Vnguenta & Emplaſtra ſæpe profuêre.

TVMOR MVSCVLORVM.

Tumor Muſculorum abdominis in Hypochondrio dextro rarò occurrit. Hîc tamen præter dicta maximè conferunt externa, oleum amygdalarum amararum, dialtheas, Emplaſtrum de meliloto, &c.

INFLAMMATIO HEPATIS.

Inflammationes hepatis purgationes acres non ferunt. Vomitus tamen in otioſis & pituitoſis, ſed cer-

certo modo, nimirùm si vomitiones etiam vrgent, prodest.

Sola sanguinis missio hepar inflammatum sæpissimè curauit.

Si quid tamen moliendum est, præsertim vbi deiectiones alui silent, aut leni clystere, aut Extracto Rhabarbari vel eius infuso in aqua Endiuiæ, & Cichorij res expedienda fuerit.

Deinde ad molliter refrigerantia, si neq; febris aut inflammatio, neque dolor inflammati hepatis aliquid remiserit, lapis prunellæ in Iulepo ex temperatè refrigerantibus sumptus, & loco potus imperatus & febrem & inflammationem, & omnem putredinem aufert: potus verò confertim non ingerendus. Reliqua (scilicet in Diæta, Pharmacia & Chirurgia) administranda, ne plus noceant, quàm prosint.

ABSCESSVS HEPATIS.

Abscessus hepatis non meliùs curatur quàm præcauendo inflammationem.

VLCVS HEPATIS.

Vlcus insanabile est.

CYSTIS BILIARIS Affectus.

OBSTRVCTIO VESICVLÆ fellis.

Obstructio alterutrius ductus Vesiculæ fellis in primis tollitur iis deobstruentibus quæ communiter obstructioni hepatis inseruiunt. De quibus sufficienter suo loco.

Peculiares itaque curandi modo hîc non habemus, sed ratio & experientia ea tantùm persequuntur, quæ obstructionum momenta requirũt,

Speciatim verò aqua illa compoſita ex vitriolo & tartaro,ſeu ſpiritus aperitiuus Penoti hîc multùm prodeſt.

BILIS ADAVCTA IN cyſti fellis.

Bilis in cyſti fellis adaucta leniter per Chologoga, ſi moleſta fuerit, educenda Rhabarbaro, Mechoacanna vel extracti modo parata,vel etiam in ſubſtantia data, aut ſaltem infuſa, multùm poteſt.

Quòd ſi verò grauiora ſymptomata acceſſerint, ſingula illa ex ſuis titulis priùs cognita,deinceps curanda ſunt.

Contra omnem bilis redundantiam ſeu ſilentem adhuc, ſeu grauiter affligentem, ſunt ſpiritus compoſitus ex ſale communi & ſale nitro,de quo egimus in notis ad Crollium,ſæpius in conuenictibus liquoribus hauſtus maximoperè profuit.

INANITIO IN CHOLERA.

De Inanitione in Cholera dictum.

CALCVLVS IN FOLLIculo fellis.

Prohibitio Calculi in folliculo fellis conſiſtit in ipſius apertione, aut ſi iam generatus eſt, in ipſius reſolutione occulta, quâ vniuerſi corporis tartarus vel impeditur, vel ſi natus eſt,inſenſibiliter reſoluitur. Hæc autem Medicina, tantùm pendet ex ludo humano dextrè in arcanum ſuum præparato, cuius deſcriptionem & modum habemus ſuprà in Calculo.

LIENIS MORBI.

TVMOR SPLENIS.

Splenis tumor laxus & diſtendens,ſi à ſucco vitrio-

triolato, quem vulgus fæcem Melancholicam vocat, propriè melanagogis deturbatur. Talia sunt Extractum Ellebori nigri.It.Extractum senæ aliáque composita Extracta cum Essentia Epithymi, polypod.Cuscutæ,capparum,scolopend.

Vniuersaliter tamen has fęces exturbat Mercurius dulcis (qui ad miraculum vsque operationes perficit.) Item Panchymagogon Quercetani, cuius iusta dosis existente necessitate data multùm valet, præsertim si acuatur cum Mercurio vitæ ad gr.xvj.Merc.dulcis gr.ij.Merc.vitæ longa tritione miscendo, & postea cum Extracto: Ellebori nigri in pilulas formando.

In hoc casu Pilulæ istæ exhibendæ sunt post mediam noctem, repetita altera atque etiám tertia nocte, vel eadem, vel aliquantulum immutata dosi. Præstant simul in hac cura, quemadmodum in cæteris splenis affectibus,in vino maceratæ radices filicis, quæ ab innata proprietate huius visceris affectus curat. It. in victu quotidiano admisceatur Galiopsidis seu lamij puluis propter dispositam proprietatem,quam habet ad morbos lienis: Itali Milzatellam vocant:(*auff dem Haberacker.*)

Externè si opus fuerit,applicetur tale vel simile Cataplasma.

℞ *rad.Cucumeris asinini,*
bryoniæ an.℥ j,
scillæ N° j.
rad.liliorum albor.bulb.j.
sem.maluæ,
altheæ,
fœnugræci.an.p.j.
lini p.ij,

flor.altheæ,
Maluæ,
mercurialis,
parietariæ,an. M j
rad.betæ albæ M ß.

Decoque omnia in aqua ferrariorũ cũ ſexta parte aceti,& F.Cataplaſma,vel etiam fotus ad regionem ſplenis.Huc referantur Emplaſtra vſualia.

Si diſtenſio à flatibus, à purgantibus abſtinendum quidem,ſed infuſum radicis filicis cum pauxillo ſennæ ſufficiunt, præſertim ſi ſemina carminatiua ſimul adiecta fuerint.

Extrinſecus valent inunctiones ex oleo rutæ, capparum, liliorum alborum cum puluere ſeminis agni caſti, ceterach, corticibus capparum, ad iuſtam conſiſtentiam miſtis.

Quòd ſi dolor vehementior vrget, cappares contuſi & in forma Emplaſtri exterius applicari dolorem ſubitò tollunt.

OBSTRVCTIO Splenis.

In obſtructione lienis ſtatim corpus ab initio leniendum ſequenti ſyrupo:

℞ *rad.ellebori nigri præparat.* ℥jß,
herbæ ſcolopendriæ M j,
Cuſcutæ M ß,
fol.ſennæ Alex.ſ.ſ. ℥jß,
galangæ ℈jß.
Zenziberis ℈j,
ſem.aniſi ʒß,
medullæ Cartami ʒij,
Epithymi ʒß.

Infundantur in decocti aperitiui ſ.q. per noctem: mane

mane coque ad ℥ viij, exprimantur & colentur. In Colatura infunde Rhabarbari elect. ℥ iij.

Cinamomi ʒ j.

Colaturæ adde ſyrupi de 5. radicibus & de abſinthio an. M. pro tribus doſib. matutinis.

Inungatur latus ſiniſtrum calidè & mane & veſperi Vnguento ſequente:

℞ *Vnguenti Agrippæ* ℥ j,
ol. de capparibus ℥ß,
lauri ℥jß.

M. Quod ſi fortè ad primam doſin ſyr. iſtius liquidioris non reſpondeat ſatis aluus, tum ſeq. addi poteſt ex puluere, qui ℞ ſpec. diaturbit. cum Rhabarbaro ℈ j. Diagrydij gr. iij.

Quibus peractis, ſi vires permittant, & reliqua, incidatur vena interna brachij ſiniſtri, & plenitudinis ratione emittatur ſanguis. Hinc per biduum vtatur ſeq.

℞ *decocti aperitiui maioris* ℥ viij,
oxymel. Elleborati ℥ iij,
ſyr. de betonica,
de 5. radicibus ana ℥jß,
aq. fœniculi,
Cinamomi an. ʒ iij
ſp. vitrioli ℈ß,
ſalis ſcolopendriæ ℈j,

M. pro 4 doſibus. Interim fiat Apozema:

℞ *rad. fœniculi,*
petroſelini an. ℥ß,
aſari. ſarſaparillæ an. ʒ iij
herb. agrimoniæ,
Ceterach,
Cuſcutæ,

Scolopendriæ an.M ß,
sem.anisi ʒß,
fœniculi,
Coriandri præparat.an.ʒ j.
flor.borraginis,
buglossæ,
betonicæ an.p.ij,
passularum ℥ j.

Decoque ad ℔ j.in s.q.aq.simplicis:Colaturę adde
syr.de 5.radicibus ℥ ij,
de Cichorio cum Rhabarbaro ℥jß,
oxymelitis Elleborati ℥ iiij,

F.Apozema pro 5.dosibus. Singulis v.dosibus horis duabus ante & post cœnam addatur Electuarium,quod

℞ conseruæ fumariæ,
betonicæ,
buglossæ ana ℥jß,
Cort.aurant.condit.℥ß,
Extracti scolopendriæ,
Croci Martis nostri an.ʒ iij,
ocul.Canc.præparat.
Salis Corall.an. ℈ j,
C.C.vsti,
spec.arom.rosat.an.℈jß.

cum syr. de scolopend.q. F. Electuarium, de quo capiat ad magnitudinem castaneæ.

Aqua hordei chalybeata. Potus sit Vinũ,aut aqua hordei chalybeat.gr.v. ℞ Vini aut aq.hord,℔ vj.infunde in cineribus calidis Martem,aut Croci Mart.℔ j,Cinam.℥ iij.stét per 8.noctes in vase bene clauso,hinc colétur.De Colatura capiat ad libitũ, aut vtatur vino vel potu, in quo concocta aut macerata sint sequentia, aut

aut quod melius est, sequentia sacculo inclusa cum vino nouo aut cereuisia deferueant.

℞ *rad.polypodij* ℥ijß,
herbæ fumariæ,
melissæ,
rorismarini,
Cuscutæ an.M ij,
Cort.radicis Capparum,
*Tamarisci an.*ʒ vj.
fil.linguæ Ceruinæ M ij
vel tart.albissimi ℥ j.

M. Prodest quoque Extractum splenis bouis eo modo præparatum, vt infrà de suppressione mensium describitur.

Quòd si morbus in scirrhum abiit, iisdem medicamentis addi possunt pilulæ, quæ fiunt sequenti modo. ℞ Gum.ammoniaci ℥ ij. dissolue in acet. & per pannum rarum trajiciantur. Adde aloës succo rosar.intritæ ℥ß, salis absinthij ʒ ij, incorporentur omnia & F. Massa conseruanda in aluta madefacta oleo anisi, de qua per interualla ℞ ℈ ij ad ʒ j, & F. Pilulæ.

Prodest quoque sequens aqua assumpta.

℞ *rad.raphani sylvestris* ℔ iiij.
polypodij quercin.℔jß,
sem.fœniculi ℥ j,
Cardamomi ʒ ij.

radices incidantur & reliqua contundantur & infundantur in Vini vet ℔ xv. stent in loco calido per tres noctes vase quotidie bene agitato. Deinde adde *aq.nasturtij aquatici, bardanæ,*
fumariæ an. ℔ ij,
seri lactis destillati ℔jß,

destillentur in lento igne per cucurbitam, dosis haustus vnus vel per se, vel cum syr. aliquo. It. Fiat ex Nasturtio, Bardana & Fumaria recentibus in mortario lapideo succus, qui depuratus ad vsum seruetur cum aliis miscendus aut ad syrupos coquendus.

Ad *lienis regionem*, vbi sentitur tumor, applicetur Emplastrum ex Ammoniaco in aceto scillitico soluto, prius tamen foueatur locus sequenti fomento:

℞ herbæ scolopendriæ,
meliloti an. M j ß,
flor. Chamomillæ,
anethi,
genistæ an. M j,
sem. filicis ʒ ß,

Decoq. in s. q. Vini albi, aq. & aceti ana, vsque ad consumptionem mediæ partis, cum hoc decocto foueatur locus spongiis manè & vesperi.

Electuarium confortans. Ad *confortationem* lienis maximè confert Electuarium sequens, aliàs Electuarium Solenandri dictum.

℞ passularum maiorum ℔ ß,
Coque in vino generoso ad pultis consistentiam, excerne per setaceum & admisce conseruæ anthos.

℞ Corticum citri condit.
pulueris Cinam. an. ʒ j,
spec. aromatici rosat.
diamargariton. calidi,
diacinamomi an. ℈ ij,
ligni aloës adorati ʒ ß,
Croci orientalis vel essentiæ eiusdem ℈ ß.

M. Ca-

M.Capiat ad libitum magnitudinis Castaneæ.

In pastu sæpius vtatur capparibus & foliis genistæ muria condit.

Potest quoque offerri Diacapp.in tabulis.

℞ *Diacapparum & croci Martis an.* ʒ j.
sacchar.in aqua scolopendriæ soluti ʒ iiij.

F. s. a. Tabulæ de quibus sumat manè vnam & 3. horas post pastum.

Non incommodum quoque erit exhibere sæpius tartarum vitriolatum, & crem. Tartar. spiritum eiusdem & tincturam,cui succenturiatur Vinum Martiale,puluis cachecticus,sp.Vini tartarisatus adiūctis simul externis,aliàs nihil efficientibus. In primis Emplastrū de cicuta, de quo supra. Tartar. vitr. primas tenet modo præcesserint mitiora aperientia,præsertim in scirro inueterato.

Fomentum pro Hypochondriis:

℞ *rad.althææ* ℔ß,
bryoniæ,
Cucum.agrest.an. ℥ iij,
apij,
petroselini an. ℥ ij,
Cort.& rad.Capparum,
Tamarisc.an. ℥ j,
fol.hederæ,
sambuci an.M ij,
Ceterach. M j,
sem.agni casti,
abrotani an. ℥ ß.
fl.genistæ,
Chamomillæ.
*melilot.an.p.j*ß.

F.Decoctum.

℞ *ol.capparum,*
amygdalarum amararum an. ℥jß,
Tartari ℥ j.
Gum.bdellij,
ammoniaci dissoluti in acet.scillitico an. ʒ vj,
Ceræ tantillum.

F.linimentum.

Inueteratam plerumque dissoluunt deobstruẽtia hepatis, in primis quæ à Marte suppeditantur specifica:spir.vitrioli hîc multùm prodest:acidulę eiusmodi obstructiones facilè tollunt.

SCIRRHVS SPLENIS.

In scirrho splenis dextre curando, præsertim si inueteratus fuerit,solers cura maximopere requiritur. Nihilominus si quæ huic visceri scirrhum passo, conuenientia adducenda sunt, ante omnia ab initio acquirenda sunt mitiora in primis aperientia. Tartarus vitriolatus inter omnia talia principes partes obtinet,cui succenturiatur quasi Vinum Martiale. It. puluis Cachecticus,postremò omnium spir.vitrioli tartarisatus mirificè prodest. It. spir. V. tartarisatus. Hæc autem omnia parum aut nihil proficient,nisi deinceps externa quoque in subsidium eant.

Mirabile est Emplastrum de succo cicutæ & de succo Mandragoræ (succus Mandragoræ ebur dissoluit,hinc à Medicis recentioribus in vsum introductus) si vtrique cum ammoniaco distemperati fuerint. Vide quæ suprà de scirrho hepatis dicta sunt

INFLAMMATIO LIENIS

Abscessus, Vlcus.

Inflammatio lienis,abscessus, & vlcus eandem requi-

requirunt curam cum hepatis affectibus.

MESENTERII MORBI.

OBSTRVCTIO ET INFLAMmatio Mesenterij.

Grauiores Mesenterij obstructiones & inflammationes magnorum malorum auctores, cognitu tamen difficiles, nisi quando tumores circa vmbilicum in Mesenterio & Pancreate deprehenduntur, existere solent: prudens itaque Medici solertia hîc requiritur maximè.

Cognito morbo purgationes qualescunque raro proficiunt. Videtur nimirùm exasperari malum, quod sanè dum minùs ab ipsis Medicis consideraretur, non mirum extitit, quamobrem hos affectus Ilias morborum subsequatur.

Doctissimus Fernelius palmam præripuit omnibus, & singulari industria ingeniśque dexteritate ea prodidit, quæ Medicum Practicum hac in parte multum iuuare possunt.

Cognito tamen morbo facile est reperire remedium.

Tota cura consistit in resoluentibus & emollientibus.

Resoluentia sunt mitiora illa ex tartaro vitriolato, Vino Martis, puluere Cachectico, & acidulis tum naturalibus, tum artificialibus.

Artificiales vide apud Platerum in obseruationibus 3. de discoloratione. Hæc nimirum omnia illuuiem istam in ignobiles sedes Mesenterij & Pancreatis depositam mirabiliter resoluunt.

Quòd si segnities alui in tumoribus Mesenterij alte sepultis hisce resoluentis non cesserit, sp. Vini tartarisatus guttatim exhibitus segnitiem tollit,

Mollificantia sunt ex fortibus externis, quibus si adjiciatur Emplastrum de cicuta, res fiet magis expedita, quantumvis obseruatum sit, dolores sæpe recrudescere ab applicato hoc Emplastro, quod certissimum signum est, post inflammationem præcedentem putrilaginem illam exarsisse, & in abscessus degenerasse, vt sæpe hoc modo pus sincerum cum muco per aluum redditum fuisse animaduersum sit (& tunc hoc Emplastrum amouendum, & Enemata adhibenda.)

NB. Hoc itaq; in casu nil magis proderit, quam obseruata legitima diæta, & probe consideratis, quæ ventriculum labefactatum & totam Œconomiam corporis insigniter læsam respiciunt, sæpius applicare Enemata simplicia ex solo lacte vel ol. oliuarum vel butyro recente. Hoc nimirum modo aluus ab inquinamentis istis interioribus purgationibus non cedentibus liberatur, & tandem omnia mitiora fiunt.

Sæpius tamen deinceps post curam hanc absolutam, lenioribus purgantibus quotãnis adhibitis semel atq; iterum prouidendum fuerit, ne locus semel istis impuritatibus recipiendis idoneus factus subinde recurrentis mali stabilimenta faciat.

IECORIS LIENISQVE symptomata.

ICTERVS SIMPLEX.

In simplici Ictero Cholagoga in primis valent, Extractum Rhabarbari præcipuè commendatur.

Quod si verò obstructiones sint pertinaciores, aperientia sunt minimè negligenda, qualia sunt à tart. vitriol. cremore tart. Vino Mart. &c. Merc. luteus (de quo in notis ad Crollium) ex Mercur. sublimat.

blimat. in aqua communi ebulliendo soluto cum oleo tartar. præcipitatus specificum est aperiens cuius gr.iij. ad v. cum Extracto Theriacæ aut ipsa theriaca ad sudandum repetitis, si opus est, vicibus exhibita, arquatum simplicem tollunt.

Decoctum fragariæ cum passulis minoribus ex aqua fontana præparatum proprietate quadam icterum præsertim in pueris soluit. Idem potentius in adultis morbum aggreditur, si marrubij M̃ß ad nodulum (præsertim si nulla adsit febris) vel in vino, vel decocto priori maceratus fuerit. Bibenda autem illa vsque ad morbi declinationem.

Si Morbus regius fuerit Symptomaticus, plerumque obstructiones hepatis fortiores concomitans, soluta causa quoq; perire solet: nihilominus obstructiones fortissimas concomitans hepate iam tunc scyrrhum desinente, infelicis hydropis prænuncius est, nec cedit nisi isthæc feliciter expedita fuerit. Rarò tamen, imò ferme rarissime propter mirabilem partium dyscrasiam & patientiam diætandi libertatem fausta procedit curatio.

NB. Potatores Vini meracioris, præsertim adusti, nunquam cum hoc morbo conflictantes, prognosticis potius quam salubribus auxiliis relinquendi.

Cæterum huc referuntur illa, quæ supra in obstructionibus dicta sunt, & quæ deinceps de Hydrope morbum Regium consequente, vel eundem concomitante, dicentur.

ICTERITIA NIGRA.

In Icteritia nigra plerumq; obstructionẽ splenis consequente feliciter curanda, nulla certiora

ſeu euidentiora requiri poſſunt auxilia, quàm quæ iam ante in obſtructionibus ſplenis copioſe ſunt propoſita.

Hæc nimirum diſcoloratio tanquam ſymptomaticum accedens nunquam rectius tollitur, niſi fons mali exhauſtus, & ſplen. imò iecur priſtinæ, quantùm fieri poteſt, conſtitutioni reddita fuerint.

Sic itaque res expedienda, vt morbificis cauſis ſublatis, tandem ſubſequatur proſpera medicatio.

MELANCHOLIA HYPOchondriaca.

Melancholiam Hypochondriacam incipientem vel ſimplicem, plerumque curat Vomitus, nominatim ex aqua benedicta Rulandi procuratus, hac nimirum ratione ſaburra ex ventriculo & vicinioribus partibus eliminata faciliorem reddit curam, quę tota inſumenda eſt in obſtructionibus, ſi hæ viguerint, demoliendis.

Aperientia itaq; Cremor tartari, tartarus vitriolatus, Vinum Mart. puluis Cachecticus, vel præmittenda ſunt vomitionibus inſtituendis, vel iiſdem poſtponenda. Vtrobique prudentia Medici hîc deſideratur, à qua cùm pendeant omnium curationum momenta; ſæpe perit, omnis felicitas, niſi illa cautè & religioſè, & cordatè ſubſit.

Purgantia in hoc primo caſu pręter Vomitoria ſunt Cholagoga & Melanagoga, puluis ſennæ laxatiuus, Extractum Rhabarbari, Mechoacannæ, panchymagogon Crollij, Extractum Ellebori nigri. It. Mercurius dulcis hîc multùm proſunt, à quibus euacuationes ſæpius ſi opus eſt, inſtitutæ lau-

laudabiliter proficiunt. Sic Extractum pilularum de Ammoniaco (de quibus ſuprà) hîc quoque vnicè præſtat.

Ad *mitiganda ſymptomata*, quæ plerumque fiunt à flatibus diſtendentibus præcordia, & in cerebro ſpiritus animales lancinantibus, faciunt corroborantia nobiles illas partes, ſi diutius, quam par eſt, & ipſæ obſtructiones durant, ſuntque magiſterium & ſal Corallorum & perlarum, lapis bezoar, tinctura Corallorum, Elixir proprietatis (NB. ſingulare hoc) It. oleum croci. Hæc nimirum ſingula cor & cerebrum roborant; Cerebro inprimis tinctura Lunæ in hoc caſu vtiliſſima eſt; de quo ſupra de affectibus capitis.

In *Confirmata Melancholia hypochondriaca*, ſi leuiora iſta minus locum habere poſſunt, præmittenda tamen ſunt, nec vomitus formidandus.

Experientia deprehenſum eſt, aperientia iſta quandoq; profuiſſe, & acerbatū malum ſuſtuliſſe: Recidiuā tamen per interualla redeūtem & grauiter affligentem radicem ex toto non auerruncant.

Eadem ratio eſt in Acidularum vſu quotannis inſtituendo, aliqualem viſcerum apertionem cauſantium, ſed morbum ipſum non penitus tollentium. Operæ pretium itaque eſt, vt in ſubſidium Melancholiæ Hypochondriacæ confirmatæ curandæ talia accerſantur remedia, quæ funditùs radicem morbi euellāt: Sic 1. ℞ aquā philoſophicā, ſeu ſp. Vini tartariſatum in conuenienti liquore à minima doſi ad maximam vſque (à gutt. 1. 2. 3. 4. iuſta doſi, 8. ad 12. aſcendendo, quotidie gutt. j. interdum pro ratione circunſtantiarum in eadem doſi perſiſtendum) quotidie exhibitus, præmiſſis

tamen illis lenioribus & parum proficientibus, funditus curat.

2. Idem præstat Extractum pilularum Ammoniacar. de quo supra; cuius si detur quotidie ℈j vel etiam (interdum per dies gr. j. augeri potest ad ʒj) si opus est, per dies 12. vel 14. 2. horis ante cœnam, sumpto post horam iusculo, operatio admodum felix subsequitur.

NB. Sæpe vsu venire solet, vt ab exhibitione horum, præsertim solutis obstructionibus internis viscerum aluus ita proritetur, vt quasi dysenteria subsequi videatur. Tunc prouidendum erit corroborantibus istis supra enumeratis; præsertim Tinctura Corallorum & Elixire proprietatis. Interim respiciendum quoque fuerit in hoc casu ad legitimè directam diætam, sine qua nulla pene potest esse felix curatio.

Venæ sectiones in morbi statu præsertim saluatellæ magnum adiumentum præstant.

ATROPHIA.

Atrophiā euacuationes acres & solutiones non tollunt, sed exasperant quasi, tantùm si colluuies interiora viscera grauat: præsertim ventriculum, vomitus lenes sunt imperandi, præsertim ab aqua benedicta. Eius nimirum peculiaris vis hæc est, vt non tantùm saburram eliminet, sed etiam ventriculum ad concoquendum instiget. Vnde post aquæ Benedictæ vsum semper videmus appetitum corroborari, augerique, licet aliquandiu ille sepultus, parùm aut omninò nihil effecerit.

Hoc itaque auxilium moderate institutum in principio huius curationis multùm prodest.

Deinde humectantia imperantia sunt, quæ

tamen ita imperari possunt, vt simul obstructiones viscerum expediantur. Tartarus ergo vitriolatus cum decocto passularum & syrupis humectantibus, quales sunt syrupus violarum, tussilaginis, betonicæ sumptus, illas soluit.

Externa in hoc casu laudabilia sunt in pueris.

1. Balneum ex decocto capitis & pedum veruecis in aqua fluente tamdiu ebulliendo præparatum, vt consumptis omnibus carnibus, ossicula tantùm possint eximi.

2. Decoct. cortic. salicis rubri in aqua fluminis. Hæc balnea præsertim in pueris maximè atrophiæ subiectis eam soluunt laudabiliter, si septies, octies, nouies, in iis lauentur, semel atque iterum de nouo præparatis.

In Balneis spina dorsi vel ol. oliu. aut vnguento aliquo Resumptiuo tota inungenda est.

In victu dentur humectantia, iuscula & brodia, rarò assa. Emulsio amygdalarum dulcium cum aqua tussilaginis & betonicæ. It. quandoque cum semine papaueris albi & melonum maximè vtilis est.

In adultis Balneum aquæ dulcis, in quo cineres Corylorum, maluæ, bismaluæ, parietariæ, betæ, lactucæ, semen lini, ossicula item Veruecum contusa ebullierint, sæpius institutum, membrorum atrophiam pellit. Iisdem vtile est lac Caprillum. It. aqua destillata ex sanguine suillo, ex plantis refrigerantibus & humectantibus mirificè prodest. Aqua ista sic paratur: ℞ sanguinis suilli ℔ ij, frica manibus vt omnes fibræ auferantur, adde folior. betonicę, tussilaginis, rosarum rubrarū, maluę an. M j. fol. lactucæ M ß, sem. melonum ex cort. ℥ j.

aquæ tussilaginis ℔ ij, destilla per alemb. ex B. postea aromatisetur cum tabulis manus Christi perlatis ad singulas libras ℥ iij, de hac aqua bibat sæpius. Sic lac humanum ex vberibus ipsis haustum mirificè prodest.

NB. Iis, qui ex sumpto philtro atrophia laborant, lac equarum auxilium est præstantissimum: semper tamen cum pauxillo sacchari exhibendum.

Consumptionem corporis desperatam, nihil scilicet proficientibus aliis remediis, hoc aliquando modo curaui. ℞ Mellis virginei q. placet, inunge ollam non vitreatam recentẽ intrinsecùs, postea olla plantetur in aceruum formicarum, ita vt orificium ollæ tegatur cribro mediocriter laxo, & sic formicæ currunt per cribrum & cadũt in mel in eodem hæsitantes, nec recurrentes, atque sic nihil palearum vel impuritatum aliarum intromittitur. Supra collectarum formicarum f. q. funde sp. Vini q. s. digere vase clauso in B. per vnum atque alterum diem, dein destilla per B. primò lentè, donec nimirum sp. Vini prodeat, quo ablato, reliquum ebulliente B. destilla & reserua. Huius aquæ Cochl. j. in qualibet septimana ter vel quater ieiuno ventriculo cum pane tosto exhibitum, atrophiam corporis mirabiliter tollit. Interim vel totum corpus vel tantùm partes distantes aliquoties eodem liquore inungendæ sunt (manus, brachia, pedes.) Quòd si nec curatio celerior succedat, tandẽ procede sequente modo: (hæc cura magnetica etiam in febribus valet.) vide infra de aridura. ℞ Ouum recens coque in Vrina consumpti (hominis) in ollula noua, vt

Aqua contra consumptionem corporis.

ua, vt vrina ouum plane contegat, ebulliendo, donec ouum indurescat. Quòd vbi factum fuerit, remoue ollulam ab igne, & ouum coctum hinc inde foraminibus perfora ligneolo acuto, vt foramina pertingant vitellum, postea idem ouum perforatum in eadem vrina reliqua coque semper vertendo ouum, donec vrina plane cónsumpta fuerit: postremò ouum sic paratum sepeli in aceruo formicarum. Quando itaque ouum à formicis consumptum & exesum fuerit, mirabili συμπαθείᾳ consumptio corporis desinit, & nutricatio subsequitur pristina elegans. Interim verò superioris liquoris vsus non est negligendus. *Cura magnetica consumptionis.*

In *Atrophia puerorum* à Dracunculis (seu vermiculis in cute, iuxta partes carnosas & musculosas à vitiato nutrimento progenitis) si quæ comedunt, nihil tamen apponitur, hæc cura est approbata. ℞ radicis bryoniæ ℥j vel ij, coque in lixiuio è cineribus quernis parato in pulticulam qua pueris dracunculis laborantibus (imperata ante media mane) in loco calido (balneo) illine totum corpus & relinque aliquandiu, sic vermiculi per poros exerunt capita nigricantia. Itaque vniuersa cutis statim radenda est nouaculis. Amputantur hac ratione capita vermiculis consumptoribus (*Mitesser*) & causa vitiatæ nutritionis aufertur. Hæc verò operatio semel atque iterum repetenda deinceps fuerit, donec nempe certum extiterit, vermiculos omnes esse sublatos. Exinde puetuli balneëtur aliquoties in insessibus illis de quibus supra dictum est, vel ex capitibus & pedibus veruecinis, vel ex corticibus salicum rubeis præparatis. *Dracunculi Mitesser.*

CACHEXIA.

Cachexiæ quælibet à quibuſlibet nempe cauſis procreata, requirit reſoluentia & corroborantia.

Reſoluentia ſunt omnia aperientia internorum viſcerum. Sic nimirum omnis OEconomia totius corporis deprauata corrigitur.

Aperientia ſunt tartarus vitriolatus, cremor tartari, Vinum Martis. Acidulæ tùm naturales tùm artificiales: quæ tamen omnia adminiſtranda ſunt poſt præmiſſos vomitus, ſi illi commodè fieri, & patientes ferre poſſunt.

Purgantia poſt illa vniuerſalia habent locum quælibet, modò obſeruentur obſeruanda. Panchymagogon Crollij. It. ſpecificum purgans Paracelſi & Mercurius dulcis hîc præcipuè laudantur, Extractum Eſulæ & ellebori nigri in pituitoſa & Melancholia Hypochondriaca multùm proſunt.

Confortantia deſumuntur ex communioribus quibuſlibet hinc inde, præſtat ſpir. vitrioli in conſerua roſarum, acetoſæ, florum borraginis, bugloſſæ, violarum ſumptus, Magiſterium Corallorum, item & perlarum, cæteræque aquæ Analepticæ vſitatæ.

Omnis porrò Cachexiæ feliciſſimum auxilium eſt puluis Cachecticus ſupra deſcriptus. Itaque is ſolus præmiſſis ſaltem vel vomitoriis, vel præcedente cura aliquando purgantibus ſufficit: quantumvis nimirum pulueris Cachectici vſus aluum moueat ſæpius, nihilominus conuenientibus purgantibus interdum res expedienda, vt ſcilicet in corpore collectæ fæces, & ab vſu pulueris Cachectici quadantenus ſeparatæ penitus excernantur.

In Vir-

In Virginibus plerumque defectus mensium ad Cachexiæ causas accedit, vnde fit illa deterior. Solet quidem in vetulis puluis Cachecticus etiam venulas vteri aperire, sed obstructio interdum tam pertinax, vt à solo illo aperiri nequeat. Dextrè itaque obseruato tempore vsitato fluxus mensium, quod est iuxta illum vulgatum versiculum:

Luna vetus, vetulas, iuuenes noua Luna repurgat: præsertim vbi in cursu adhibitæ curæ dolores circa lumbos & vterum animaduersi fuerint.

Vt igitur felicius procedatur, menses mouentia simul danda sunt, de quibus infra de suppressione mensium. Talia sunt aqua allij destillata & oleum Sabinæ. It. aqua asari, raphani, artemisiæ rubeæ.

NB. Si ad puluerem Cachecticum addideris æqualem quantitatem Chalybis, præparati stercoris anserum iuniorum, & dederis priori quantitate, præsertim circa instans mensium tempus, & pallori Virginum & obstructioni mensium melius medeberis.

Pertinacissimas obstructiones mensium aperit lixiuium è scoriis seu recrementis reguli Antimonij, ebulliendo tantùm cum aqua communi præparatum, & super ferrum vel silices candentes fusum, vt vapor per sellam perforatam ad naturalia contingat. Vide infra de suppressione mensium. Mercurialis in aqua cocta & pudendis applicata ciet menses.

His omnib. postea dextrè subjici potest vel addi sectio saphenæ definito tempore fluétium mésium instituta. Antim. Diaphor. fixum ad expellendos menses etiam efficax est, si eius dosis vsitata

quotidie cum guttis aliquot Essentiæ myrrhæ in aqua artemisiæ rubræ exhibeatur.

Hæc autem omnia moderanda sunt ad præscriptum ipsius naturæ & Canones artis.

HYDROPS.

Hydrops confirmatus difficulter curatur; incipiens facilè.

Nobiliora tamen medicamenta, vtendique ratio expedita, prætereaque subiectorum dispositio æquabiliter affecta, quandoque etiam hydropem confirmatissimum tollere visa sunt.

In singulis hydropis speciebus semper ab aperientibus emundificantibus per aluum, nunquam à Diureticis cura incipienda: Secus nimirum colluuies ventris tota ad renes confertim quasi coacta summam difficultatem parit.

Purgantia vniuersalia sunt.

1. Mercurius vitæ seu flores butyri Antimon. dosi sua ab initio à gr.iiij, in Extracto Ellebori vel Colocynthidis, postea si vires ferant auctiori vsq; àd 10.& 12.per aliquot dies cõtinuatus; præsertim in hydrope confirmato, stante tamen adhuc virtute ventriculi maxime prodest. In hoc casu nullos generat vomitus, sed tantum per inferiora purgat.

Nota: In senioribus hæc purgatio Mercurius vitæ producit procidentiam ani, quæ postea rarò seu potius difficulter sanatur & curatur.

2. Flores Antimonij albi in oleo destillato (vt dictum est ad Crollium) & postea illo oleo in aqua frigida repercusso, & in pilulas puluere dulcificato bene, redacto etiam per inferiora aquam intercutem expellit, si sæpius exhibeatur.

3. Extractum compositum Crollij ad specificum

cum Hydropis.

4. Extractum Elaterij cum ſp. V. factum. Doſ. à gr. j. ad iij, ad ſummum.

Poſt purgantia vniuerſalia deueniendum eſt ad leniter aperientia & viſcera interiora corroborantia, ita tamen vt ſemper diuretica admiſceantur, partim in cibo & potu, partim etiam cum medicamentis ipſis leniter aperientibus.

Principes hîc partes tenet puluis Cachecticus ſupra ʒj, vel ℈ iiij. in decocto centaurij minoris maceratus per noctem, & poſtea colatura in 2. æquales partes diſtributa, & duabus auroris ſeſe ſubſequentibus inuicem exhibita, idem quod Eſſentia Alhandal efficit.

In Aſcite laudatur etiam Extractum Eſulæ. It. diaturbith, cum Rhabarbaro. It. gummi guttæ, ſine omni mora enim materia in abdomine contenta euacuanda, præmiſſis tamen aperientibus & ſimul humorem crudum hepati impactum præparantibus.

TYMPANITIS.

In Tympanitide ſimplici purgationes rarò proficiunt, (exaſperatur nimirùm malum) in compoſita verò præſertim cum aſcite ſæpe purgantia præſertim Mercurialia & aquam & flatus excuſſerunt.

Eſt autem ſpecificum in Tympanitide ſimplici liquor ex floribus thapſi barbati (thapſi arcanum etiam valet, ſed liquor hîc præſtat eo modo paratus, quo ſupra de ophthalmia liquor ex florib. Cichorij ad affectus Oculorũm paratus eſt) cuius ℈j aliquoties & quotidie ſumptus in decocto ſeminis & radicis fœniculi ventoſitates expellit. *Liquor florum Thapſi barbati.*

Felicius id exequemur, si simul fiat fomentatio ventris hoc modo:

℞ Vrinæ pueri mundi ℔ iiij,
lapidis prunellæ ℥ iij,

bulliant inuicem ad ignem lentum vsque ad casum tertiæ partis vrinæ. Hac vrina calida fomentetur in petiis, facta insuper forti frictione cum manu (hoc modo restitui viduam Marpurgi ab omnibus Medicis relictam) post bene absolutam curam, expulsis scilicet aquis & tumoribus tùm ventris ipsius tùm reliquarum partium planè consumptis, Colophonem imponant exsiccantia, qualia sunt:

1. Essentia Croci Martis à Crollio in fine specifici Hydropis descripta in conserua rosarum antiqua, vel etiam in Rob. Ebulino aliquoties exhibita.

Diacubebæ Paracelsi. 2. Diacubebæ Paracelsi, quod sic fit:

℞ Cubebarum h. e. granorum myrtillorum exsiccatorum.
sem. ocymi.
Caryophillor. ℥ ijß,
santalor. omnium, spodij,
sem. 4. frigid. maiorum excorticatorum an ʒ j.
succini albi ℈ ij,
sem. Endiuiæ, portulacæ, lactucæ an. ʒß.

puluerisata omnia subtilissimè & cum sacch. ℥ iiij. in aqua Cichorij soluti F. Electuarium, cui adjiciatur syr. granator. ℥ jß. Hæc mixtura ʒ ij, vsque ad ℥ß, sæpius exhibeatur.

3. Spiritus Guaiaci cum Rob. Ebulino sumptus ad sudores eliciendos, feliciter exsiccat.

In Tympanitide arcanum cumini & carui philoso-

losophicè præparatum post primas purgationes leniores, ne malum exasperetur, eius aliquot guttulæ cum sudoriferis & aliis specificis exhibentur.

Tres sunt Hydropis species.

Ascites,
Tympanites &
Anasarca.

quarum periculosissima est Tympanites: secundum locum obtinet Ascites: Anarsaca cæteris curatu facilior. Commendatur hîc lixiuium ex cineribus vitium, ex cineribus de extremitatibus frondium iuniperi cum vino albo factum, cui tamen aromata & saccharum melioris saporis conciliandi gratia imponere licet. Hoc lixiuio non pauci mirè ab hydrope liberati.

Martis quoque hæc pręparatio conueniens est, dissolue limaturæ ferri ℥ j, in Aqua fort. ℥ viij, paulatim & successiuè affundendo, digere per noctē, deinde aquàm fortem per alembicum ex arena abstrahe, habebis ʒjß, croci rubicundissimi, super quem in igne leniter priùs exsiccatum funde spiritum vini vulgarem, & apposito alembico cœco digere in arena, & spiritus vini rubescet, quem à fæcibus decantatum destilla in Balneo ad oleositatem. Est perutile in Hydrope exsiccando, & visceribus corroborandis, præmissis enim vniuersalibus ex medendi methodo si postea eius guttæ 9. vel 10. hydropico manè & vesperi in simplici granorum Iuniperi decocto propinentur, facilè morbum tollit & expellit. *Martis præparatio antihydropica.*

ASCITES.

In Ascite, quæ omniū communissima, sine omni mora materia in abdomine contenta euacuan-

da, præmissis tamen aperientibus & simul humorem crudum hepati impactum præparantibus.

Fiat igitur statim decoctum, quod,

℞ *rad. Ellebori nigri preparat.*
mechoacannæ an. ℥jß,
galangæ ʒj,
fol. sen. Alex. mund. ℥j,
sem. anisi,
fœniculi an. ʒß,
Carthami ℥ß,

Infunde in f. q. decocti aperitiui per noctem mane coque ad ℥ viij, addendo sub finem cocturæ Rhabarbari ʒjß, sacchari ℥ ij, Colentur, Fiat Apozema non clarificatum pro 3. aut 4 dosibus, addendo ad vltimam dosin specierum diaturbith. cum Rhabarbaro ℈ß aut ℈j Post tres doses Apozematis, exhibeatur dosis Merc. laxatiui aut præcipitati cum sole, cum extracto Colocynthidos & scammonij, aut exhibeatur ℈ j ad ʒ j, extracti Esulę toties à Rulando ad hunc morbum decantati; pręparationem vide in notis ad Crollium.

Huc referri etiam potest spir. vitæ aureus Rulandi, qui fit cum spir. V Maluatico ex trochiscis alandal extracta, tinctura, quæ pro quantitate Trochiscorum & spir. Vini propinatur. Hinc exhibeatur per tres dies continuos diureticum sequens:

℞ *rad. Ebuli* ℥ß,
fœniculi,
polydij,
petroselini an. ʒijß,
rad. irid. M j,
Ellebori præparat.

mechoa-

mechoacanna an.℈ ij,
fol ſennæ ʒ j.
Cort.interiorum ſambuci ℥jß,
flor.ſambuci,
geniſtæ an.p.iij.
flor.lauendulæ p.ij,
ſem.fœniculi,
dauci an.ʒjß,
Zinziberis,
galangæ an.℈jß.

Infunde in ſ. q. aquæ gratiolæ & florum ſambuci per noctem,mane leuiter coque ad ℥ viij.vel circiter exprimantur,Colaturæ adde

ſyr.Eupatorij,
byſantini an.℥ ij.
aq.Cinnamomi ℥ß.

adde ſemper,ſi aluus non reſpódeat,Extracti Trochiſcorum Alhandal aut ſp. Vitæ aurei quod viſum fuerit: aut addatur ſucci radicis iridis noſtratis,naſturtij & corticis viridis ſambuci ℥ß ad ℥ iiij, Apozematis dicti : imò ſi ſucci dicti ad ℥ ij, vel ℥ijß , propinentur cum aqua communi tantùm, potenter aquam educunt.

Debet etiam interdum,ne ſcilicet ſemper purgetur æger & vires labaſcant , exhiberi Cremor Tartari aut magiſterium eiuſdem , aut ſyrupus de Eupatorio,corticibus,Citri & oxymel ſcilliticum cum aqua meliſſæ,fœniculi,agrimoniæ,apij,Cinamomi dilutus.It.Tabellæ ſequentes.

℞ pulueris dialaccæ,
diacurcumæ an.℈ ij.
ſacch.ſoluti in aq.halicacabi ℥jß,
tinct.Martis(ſupra in hæmorrhag.traditæ)℈ ij,

ol.nuc.moschatæ destillatæ, gr. iij.

F.s.a. Rotulæ de quibus sumat ʒ ij, 3. hor. ante & post potum. It. vtatur Electuario sequente, quod

℞ *rob.sambuci* ℥ iij,
mithridati ʒß,
spec diarrhodon Abbatis,
solut.perlarum
ocul.cancror.præparat.an. ℈ j.
syr.de Eupatorio q.s.
sp.Vitrioli ℈ß.

F. Elect. de quo manè & vesperi 3. horis ante cibum sumat ad quantitatem auellanæ.

Potest quoque venter foueri decocto, quod fit *ex herba menthæ,*
origani an.M ij,
flor.sambuci,
meliloti an.p.iij,
sem.carui ℥jß,
bacc.lauri ℥ *iij.*

stercoris Capræ ad pondus omnium, coq. in lixiuio & ex aq.simplici cum decocto aut herbis ipsis calidis foueantur partes tumidæ, post fomentum applicetur Emplastrum de baccis lauri.

Hinc accedatur ad ea, quæ proprietate occulta ad quemlibet hydropem faciunt.

1. Est aqua Lumbricorum terrestrium rubrorũ, cuius descriptionem vide in notis meis Crollij.

2. aqua sequens:

℞ *Vitrioli & Tartari an.* ℔ j,
rad.vincetoxici ℔ß,
spir.V.pintam vnam,

stent in infusione per 3. dies, postea destillentur in arena per alembicum, aquæ destill. adde gutt. ali-

quot

quot ſp. Vitrioli ad gratam aciditatem, detur ſingulis diebus tribus vicibus in decocto Vincetoxici cochl. j. Vrinam properanter mouet, intemperiem corrigit & obſtructiones tollit.

3. Puluis Bufonum, vide notas ad Crollium.

4. Stercus anſerinum, vide ibidem.

Pro potu vtatur ſequente Iulepo.

℞ aquæ petroſelini,
halicacabi an. ℥ v,
aq. flor. ſambuci ℥ iij,
ſpir. Vitrioli ℈ß,
aut lap. prunell. ʒß,
ſyr. de 5. rad. ℥ijß.

M. aut vtatur vino abſinthiaco chalybeato, &c.

Tandem tumore ſublato ad ea veniendum quæ reliquias diſcutere, & partem affectam roborare valent, qualia ſunt aqua Theriacalis, decoctum ligni Guaiaci, Sarſaparillæ, Chinæ, Balnea ſulphurea & aluminoſa. Aut

℞ rob. ſambuci ℥ ij,
Sal. Card. bened. ℈ j,
mithridatij ʒ i,
ſyr. de Card. bened. q. ſ.

ad conſiſtentiam Electuarij quod aſſumat 2. vicibus & in lecto aut ſtupha duobus matutinis ſudet, aut

℞ rad ſarſeparillæ,
raſuræ Guaiaci an. ℥ß,
ſaſſafras ʒ ij,
infunde in ſ. q.
aq. communis per hor. 24.
poſtea coque ad ℥ vj.
Colaturæ adde ſyr. de Card. benedicto,

de scabiosa an. ʒ vj.
Sal.Card.benedict. ℈ j,
aq.Cinam ℥ ij.

M.pro 2.dosibus ante introitum laconici, aut detur dosis bezoardici mineralis, aut antimonij fixi diaphoretici cum gr.ij lapidis bezoardici.

Hepar roboratur Electuario de scoriis ferri, Electuario diambræ: ad eius ℥ ij, adde conseruæ rosarum rubrarum antiquæ ℥jß, Croci Martis ʒ j.

Quòd si tumor pedum, vt plerumque fit, simul adsit, tunc fiat lixiuium ex Cineribus quercus, & in lixiuio dicto superius pro fomentatione herbæ adjiciantur, & coquatur vsque ad consumptionem mediæ partis. In lixiuio intingantur lintea cruda, quæ exprimantur & ita calidè applicentur cruribus.

Aut si tumor adhuc aliquis ventris & tibiarum adsit, tunc panis niger in vino & modico aceto coquatur ad consistentiam pultis seu Cataplasmatis, & extendatur super pannum lineum, atque superimponatur ventri toti, relinquaturque per 24. horas.

Postquam detumuit, ponatur versus genua semper descendendo vsque ad pedes.

Quòd si nec his tumor cedat, aut tanta adsit copia, vt resolui non possit, conuenientissimum est tibiis applicare cauteria potentialia, 4. digitis supra malleolum aut 4 digitis infra genua: quo solo remedio qui ab aliis incurabiles censebantur, tumores crurum & ventris sanari vidimus.

Alij applicant folia Bardanæ dictis partibus tumidis, sæpius mutant, & sic aquam contrahi & consumi dicunt.

Sitis

Sitis si adsit magna, vt tolerare nullo modo eam possit, tunc & sp. Sal in vino granatorum exhiberi potest, vel Sal absinthij à gr. iij ad viij, cuius exhibitionem si continuaueris aliquandiu, amplius non sitiet.

ANASARCA.

In Anasarca, quia semper adiunctus est humor pituitosus, viscosus & crudus ad euacuationem ineptus, ante euacuantia medicamenta præmissis tamen lenientibus, præparantia adhibenda sunt, alterantia & concoquentia, qualia sunt in primis syrupus de Eupatorio, de absinthio, oxymel compositum, dissolue in aqua agrimoniæ & absinthij.

Præparato humore euacuatio supra dictis instituenda, interposita tamen præparatione & coctione humorum, vt & confortatione viscerum, in primis hepatis & ventriculi: in primis vomitum excitare licet Sale præparato, aut aqua benedicta, vt ventriculus à crudis humoribus liberetur, hinc ad ea, quæ vrinam & sudores mouent, accedendum, vbi maximè commendatur aqua Iacobi VVeckeri tantopere in Hydrope celebrata.

Aqua Antihydropica VVeckeri.

℞ *liquores Tartari destillati,*
aqua gentianæ (cum aq simplici per vesic. factæ) theriacalis an. ℥ j,
sp. Vitrioli,
ol. Sulphuris an. gr. x.

Capiat æger à ʒ ij ad ℥ß, cum acet. ante ingressum Laconici.

Maximum quoque arcanum in hoc morbo est gratiola, quæ semper in copia tùm purgantibus, tùm aliis medicamentis admiscenda: potest etiam ex ea fieri Extractum vel Sal, ex quibus com-

ponuntur pilulæ hydropicæ.

℞ *Extr. gratiolæ:*
mechoacannæ an. ℈ j,
Sal. gratiol, gr. vj,

F. pilulæ, purgant per aluum & Vrinam, si non satis purgant, adde Extractum trochiscorum alhandal cum spir. V. Maluatici factum, quandiu visum fuerit.

Possunt etiam hîc nonnunquam adhiberi scarificationes in pedibus, femoribus & natibus.

Tympanitidi, quæ semper serosam materiam habet adiunctam cum flatibus, eadem omnia, quæ in Ascite præscripsimus, quoque proderunt, nisi quod Carminatiua, cuminum, anethum, caruum, fœniculum, daucus, assumantur.

Clysteres in hoc affectu ab initio injiciantur ex decocto carminatiuo cum ol. anethi & rutæ.

Ventriculus frigidus, qui semper adest, calidis appropriatis alterandus, vt spec. diacumini, dialaccę, diarrhodon Abbatis, diacurcumæ in tabellis cum oleo Caryophyllorum, anisi, aut cum conserua menthæ, pulegij & theriaca ana: prosunt etiam syrupus de Canella, oleum Caryophyllorum, mastichis, destillatum, sp. absinthij, cumini, & carui, illorum gut, aliquot cum sudoriferis propinentur,

Hepar verò calidum refrigerandum extrinsecus appositis succo Endiuiæ, Cichorij cum pauco aceti, & vnguenti rosati assumptis intrinsecus nonnunquam appropriatis refrigerantibus.

Ventriculus externè muniendus oleo nardino, mastichino Emplastro aliquo aut sacculo: maximè vt in reliquis hîc prodest Cremor tartari, tinctura tartari, ol. Sulph. & sp. vitrioli,

Cucur-

Cucurbitæ magnæ cum multa flamma applicentur vmbilico,incantamenti instar,flatus discutiunt teste Galeno.

In reliquis progrediendum vt in Ascite.

Commendatur quoque pro insigni Hydragogo gummi guttæ à gr. iij ad viij, vel etiam ℈ß exhibitum, cum aliis commodè exhibetur, vt cum Crem. tartari stimuli loco reliquis purgantibus, addito correctiuo, corrigitur speciebus diambræ & oleo macis (exhibeatur etiam in podagra,Cachexia & aliis morbis serosis,)Vtilis est etiam succus Elaterij stimuli loco exhibitus in pilulis appropriatis:prodest quoque gelapium,vt

℞ *Gummi guttæ* gr.viij,
pulueris rad.gelapij ℈ijß,
spec.diambræ gr.iv,

cum ol.Cinam.F.pilulæ.

Poterit etiam purgari cum Turbith solo, aut fieri Apozema,quod

℞ *Fol.sennæ* ℥ ij,
turbith. ℥ß,
hermodactylorum ʒ iij,
Cinamomi,
Zinzib.an. ℈ j.

infunde & coque vt dictum in præcedentibus, F. Apozema.

Si Vapores ex humoribus resolutis diaphragma petant, & fiat angustia pectoris, injici potest Clyster.

℞ *Florum Chamomillæ,*
Soldanellæ,
Centaurij m.an. M j,
sem.Carthami,

bacc.lauri an.℥ß,
F.*decoctum,cuius* ♃ ℔ j.
mell.rosati,ol.Chamomillæ an.℥ iij.
F.Clyster miscendo.

Diæta in Hydrope: panis fiat ex optima farina, quæ misceatur cum radice Rusci, itidem in farinam redacta.It.semine fœniculi,anisi,carui.

Vinum sit vel Card.benedicti vel absinthij cum Rusco Chalybeatum.Aq.fl.sambuci,spiritus sambuci.

NB. Potus aquarum dulcium nocent Hydropicis,Sulphurea v.& nitrosa & Terebinthinata prosunt.

Balnea quoque plurimùm conueniunt, quibus incocta fuerint absinthium,flores Ebuli,Sambuci, agrimoniæ,Chamomillæ.It parum nitri.Vide obseruat.25.Bartholomei Caprolij.

RENVM VITIA.

INFLAMMATIO RENVM.

Inflammationem Renum cautè oportet tractari.Nisi nimirum omnia prudenter fiant,sæpe grauissimi morbi subsequuntur.Itaque nec purgantia acria,neč digestiua intempestiua proficiunt.

Paracelsus inflammationes renum vocat febres renum,quæ semper concomitari solent.

Cura consistit cùm in externis, tùm in internis medicamentis.

Internis: qualia sunt, quæ proprietate quadam humiditatis connatæ inflammationes tales extinguunt; lapis prunellæ citissimè expedit hoc negotium, modo aluus sit libera, alioquin leni Extracto Mechoacannæ aut infuso Rhabarbari expedienda. Solemus interdum in hoc casu decoctum

pruno-

prunorum dulcium cum aqua tartari (in qua tartarus purissimus decoctus est; Clysteres etiam hîc non incommodi) feliciter exhibere.

Aluo itaque expedita lapis prunellæ in aqua simplici solutus tantùm, & saccharo edulcoratus inflammationem aufert. Venus noxia est.

Extrinsecus valét vnguēta ex rosis. It. liquor ex semine papaueris, hyoscyami, solani vel similibus Camphora quoque in oleo amygdalarum amararum soluta & loco dolenti illita valde inflammationi resistit. Externè etiam valet vnguentum rosatum Mesues cum oleo amygdalarum amararum & scorpionum temperatum. Venus omnino fugienda.

Secretum in inflammationibus Renum est Succus Astacorum seu Cancrorum fluuiatilium crudus, ex contusis nimirum expressus, & cum alio iusculo vel decocto prunorum exhibitus semel vel bis coch[l].j. (non tamen neglectis externis.)

OBSTRVCTIO RENVM.

Deoppillatiuum Renum certius & euidentius nullum est, quam quod ex vitriolo & tartaro conficitur. Tartarus itaque vitriolatus, specificum item purgans Paracelsi hîc omnem absoluunt paginam, præsertim si sit obstructio recens, nec ab impactis grandioribus calculis facta (alia est cura obstructionis Embryonatæ seu incipientis, alia confirmatæ.) Hæc nimirum curam aliam requirit, de qua in Nephritide propriè sic dicta.

Crystallus tartari illis æquiualet; nam obstructiones & tartarum ipsum soluit expellitque.

Quandoquidem autem obstructiones venarum omnes fiunt à tartaro, siue illæ recentes siue

confirmatæ fuerint:pręſtat ſpecificum in medium adducere,cuius vi & proprietate inſita tartarus in omnibus partibus corporis humani genitus mirabiliter expellitur, adeóque omnes obſtructiones maximopere expelluntur,cùm videatur in primis eius virtus in Renum hac affectione accommodata eſſe.

Vnicè valet ad obſtructionem antiquam etiam à calculo grandi ortam;quem inſenſibiliter & pene ſine omni dolore in mucilaginem quotidie cũ vrina excernendam ſoluit & paulatim abſumit.

Paracelſus vocat præparationem ludi humani, quam paſſim commendat, nuſpiam tamen eius præparationem genuinam reliquit. Illa eſt talis: ℞ Ludum ſeu calculum ex corpore humano exſectum, vel etiam aliis modis deturbatum, hunc pulueriſatum leniter primum calcina igne rotæ, poſtea flamma reuerberij per gradus eò adige, vt videatur planè in Salem abiiſſe.

Notetur ſecreta calcinatio alia (hæc nulli hactenus à me communicata.) ℞ pulueris Ludi part.j. pulueris Carbonũ præſertim faginorũ par.ij. miſce inuicem:poſtea in tigillo tantùm ſupernè tegula ſeu operculo tecto vre in furno figulino 24.horis & ſpiritus Carbonum duritiem lapidis omnino beneficio ignis emollit, ipſi verò carbones non abſumuntur. Huic miſturæ affunde aquam feruentem,vel coq; in aqua feruente,& puluis ludi ſoluitur in aquam citrinam, qui color eſt à fœtido Sulphure ipſius ludi. Si quid reſiduum fuerit ab hac ſolutione,denuò exſiccetur,& adiecto puluere carbonum recenti viciſſim calcinetur,vt antea. Solutiones omnes euaporando redige in Salem,

lem, ſecundo coniunge omnia cum puluere carbonũ & viciſſim calcina. Idem ſolue in communi aqua ebulliendo, vt ſincerior pars poſt euaporationem repetitam tranſeat in Sal. candidũ, ſæpius in cryſtallos abeuntem, ſi in loco humido frigido, aliquandiu repoſitus fuerit. Hunc elegantem Salẽ coniunge cum ſpir. Vini optimo & ex retorta per multa Cohobia tãdiu deſtillando vrge, donec penitus cum ſp. Vini trãsſierit: poſtea ſp. Vini in leni B. aufer, & relinquitur oleum ludi humani, cuius gutt. iij, vj. x. ad xij exhibitæ in liquore conueniẽti aliquoties, ſingulis diebus tantùm ſemel, obſtructiones tartareas totius corporis (in cerebro, lingua) nominatim verò Renum feliciter ſoluit, & tartarũ expellit, valet etiam in tartaro confirmato.

Adiuuat obſtructionem Renum ſoluendam externa inunctio ab vnguentis communioribus. It. valent Emplaſtra inſeſſus, Cataplaſmata & ſimilia.

Memorabile eſt in hoc caſu oleum Terebinthinæ cum oniſcis viuis mixtum, & loco dolenti illitum. It. *Terpentim auff blavven Papier* loco Renum impoſita *Biſzer dürre vvird*, bonum.

Simile fit ex Oculis cancrorum eadem virtute, (licet paulò inferiore) pollens.

Atque hoc modo omnes lapides per Alemb. in olea ſua redigi, & in vſus medicos conuerti poſſunt.

Hoc ſpecificũ (ex ludo) vnicè valet ad obſtructionem antiquam, & à calculo grandi cauſatam, quem inſenſibiliter & pene ſine omni dolore in mucilaginem quotidie cum vrina excernendam ſoluit, & paulatim abſumit. Huc refer ſalem

contra calculum apud Crollium.

Spiritus glomorum Cynosbati. Paracelſus ex calloſis iſtis glomis in cynoſbate naſcentibus (roſa canina) quos ille vocat ſimile (h. e. expulſio calculi mei) ad calculum expellendum, arcanum præparat, cuius tamen compoſitio nuſpiam extat. Ego ſic paraui : Ex copioſa quantitate ipſorum menſe Maio & Iunio collectorum & inciſorum, remotis vermiculis aut aliis inſectis in interioribus alias cauitatib. reperibilibus per fermentationem cum aqua & fermento communi ipſis putrefactis elicui ſpiritum & aquá per veſicam. Ex capite mortuo in cineres conuerſo extraxi Sal , quod purificatum cum ſpiritu coniunxi, & aliquandiu digerendo maceraui, tandem cum argilla miſcui , & igne nudo ſuper eiuſdem glomos in receptaculum maius ſpiritum vna cum ſale deſtillando prolicui , vt nempe totum Sal ſimul tranſiret : illa quæ in Recipiente erant, expreſſi & expreſſum per retortam igne atenæ in fine non vſquequaque forti, ne Empyreuma redoleret; deſtillaui in modum arcani, ſimili ratione ex vegetabilibus eliciendi. Eius gr.iij. vſque ad xij, in conuenientibus liquoribus exhibitæ, & ſæpius datæ, calculum inſenſibiliter expellunt. Aliàs ſi puluis iſtorum globulorum tantum maceretur in vino & illud exhibeatur (in forma infuſi per colaturam) per aliquod tempus , idem facere experientia docuit, ſed remiſſius.

In obſtructione Renum à Calculo totali vel etiam, vbi vreteres (vt in Iſchuria & Nephritide) & veſica à calculis in eam regionem detruſis omninò fuerint obſtructi , vt ne gutta quidem vrinæ prolabi poſſit , præſentiſſimum eſt, ſi Vrina hirci recen-

recentiſſima ex viuente adhuc hirco, (calide cochl. j.) cum veſica extracta potanda detur, & omentum cum inteſtinis ſtatim ventri; pubi, & peritonæo fuerit applicatum. Sic nimirum Calculus repente conſumitur ſine læſione vaſorum & patiens liberatur.

EXVLCERATIO RENVM.

Exulcerationem Renum recentem curari poſſe tùm Dogmatici, tùm Hermetici profitentur.

Inueteratam incurabilem eſſe cōclamatum eſt apud illos; ab his verò eandem ſanari poſſe experientia docuit, ſic referente Garzia ab Horto.

Indi in exulcerationibus Renum & Veſicæ aloen plantam probè tuſam & cum lacte mixtam propinant, iis talia parientibus, non ſine magno ſucceſſu (aliquot dies continuè) & ægrorum cōmodo: illico nimirum curari Garzias affirmat.

Practici ſolent aliquoties pilulas aloeticas in hoc caſu exhibere non ſine patientis commodo (ex aloe cum puluere lumbricorum terreſtrium & chalybe, præparato) per aliquot ſeptimanas.

Nonnulli Terebinthinam claram Venetam ℥ j pondere cum vitello oui j, diſſolutam & poſtea in brodio gallinarum diſcuſſam exhibent ſæpius.

In aliquot exemplis obſeruatione deprehendi Mercurium dulcem hîc multùm poſſe, ſi primum exhibeatur, (iuſta doſi aliquoties in ſeptimana, vt bis vel ter pro viribus ægrotantis) vt non tantùm impuritates totius corporis, ſed in primis Renum, eluantur.

Huic ſi ſuccedit ſpiritus Mercurij dulcis, nulla exulceratio refragatur.

Spiritus Mercurij dulcis. Spiritus Mercurij Dulcis est talis:

℞ Mercur. sublim. Crystallini (non Mercur. dulcis) quantùm placet, tere in puluerem impalpabilem, superfunde in cucurbita non nimis opt. sp. Vini abstrahe per alembicum ex cineribus, reaffunde destillatum liquorem, ac denuò destilla, perge per cohobia tandiu, donec tandem destillatum spir. Vini oleum quodammodo albicans videatur per alembicum transire, quod alio excipulo collige. Super caput mortuum residuum in cucurbita funde alium spir. Vini recentem, procede simili ratione vt antea, donec nempe omnia in oleum seu spiritum albicantem prodierint. Hic spiritus Mercur. exulcerationibus Renum & vesicæ mirabiliter operatur, si eius guttæ ij vel iij, quotidie semel atque iterum in aqua radicis nymphææ, Equiseti, plantaginis, exhibeantur.

Consolidationem tempestiuè absoluit conseruæ rosarum part. ij. (simplex sine admixtione sp. vitrioli propter exulcerationem, cum semine hyperici part. j. mixta quantitate auellanæ & in fine curæ per aliquot dies vesperi exhibita. Hoc modo etiam inueteratissimæ exulcerationes tolluntur feliciter.

DOLOR NEPHRITICVS.

In doloribus Nephriticis sistendis par est, vt causam remoueamus; quòd si verò ea tam efficax & immanis fuerit, vt cessionem facere recuset, sæpius per obliquationem quandam viæ tentandæ sunt, & in ipso paroxysmo opera danda, vt dolor sedetur, & calculus in viis, vreteribus, in vesicam descendat.

Itaque & emollientia & resoluentia & dolorem

rem mitigantia tam externa quàm interna maximo cum fructu accersenda sunt, ac interdum induciæ faciendæ, (per anodyna) ne crucitatus nimis diuturni periculum creent. Hæc igitur relinquuntur sagacitati ipsius Medici.

Cùm plerumque Calculus impactus tantos cruciatus progignere soleat, operæ pretium est, vt resoluentia calculum, si dolores non vrserint, prius sæpius adhibeantur, antequam nempe calculus loco suo motus & angustioribus meatibus intrusus eiusmodi dolores creet. Non nimirum omnino tutum est, talia resoluentia (emollientia semper præmittantur) propinare, nisi & certus fueris de vreterum mollificatione & amplitudine.

Quòd si tamen extremo morbo extremum remedium adsciscendum fuerit, vtiq; superiora specifica locum hîc maximè habere possunt, præsertim illud, quod ab vrina hirci laudabile est.

Conuenientius in hoc affectu nihil est, quàm si Mercurius dulcis semel atque iterum iusta dosi exhibeatur; quinimo Nephriticus dolor rarò infestare solet eos, qui pilulis istis Mercurialibus singulis mensibus vtuntur. Hac nimirum ratione ductus amplificantur & calculi deinceps sponte excernuntur.

Quòd si interim dum ista fiunt, specificum ludi humani vel lapidum Astacorum certa sua quãtitate assumpta fuerint (quod nempe non tantùm calculum Renum & vesicæ, sed vniuersi corporis tartarum exterminat) minus deinceps Nephritici dolores extimescendi fuerint.

Externè vnguentum rosarum Mesues &c.

CALCVLVS RENVM.

In cura Calculi ab initio Clyster injiciendus leniens & flatus discutiens, ne scilicet flatus & excrementa in intestinis contenta renes comprimant & dolores augeant.

Flatus dico, quia calculosi plerumque generant flatuum copiam propter ventriculi imbecillitatem.

Fortes autem clysteres & diuretica, solaque solutiua ab initio deuitanda, quia humores agitant, qui agitati ad renes decumbunt & dolorem augent.

Diuretica verò serosos humores ad renes dirigunt, vnde dolor quoque augetur.

Statim quoque regio renum inungatur oleo sequenti:

℞ *Ol. scorpionum part.* j.
Terebinthinæ part. ß,

Superposito Emplastro, quod

℞ *Cerati infrigidantis Galeni* ℥ijß,
vngu. rosati Camphorati ℥ij,
laudani opiati ℥jß.

extendatur super alutam, qua regio renum tegatur.

Intra corpus assumat olei Amygdalarum dulcium ℥ ij, in iusculo aliquo cum essentiæ Croci g. vj. vel Croci ipsius ℈ß, vt viæ laxentur.

His peractis si patiens Plethoricus fuerit, vena secari potest. ne sanguinis multitudo ob dolorem & tensionem in partem dolentem ruat ac dolorem augeat.

Offerri etiam potest dosis laudani opiati, imò si dolor sit vehemens, ex eo fieri potest Emplastrum

renibus

renibus applicandum: detur etiam syrupus de mucilaginibus cum emulsione 4. sem. frig. maiorum: hinc exhibeatur Bolus ex Cassia recens extractus.

Et si dolor non remittat, fiat balneum in quo æger sedeat vsque ad brachia:

℞ Rad. maluæ,
altheæ an ℥ ij,
flor. Chamomillæ,
meliloti an. p. iiij.
restæ bouis p. vj.
sem. fœniculi ℥ viij,
lini ℥ iiij,
bacc Iuniperi M iiij.

Coque in s.q. aquæ pro balneo, in quo commoretur per horam j. vel 2. Post 2. horas si non remittat dolor, parum se moueat ambulando per cubiculum, & iterum ingrediatur balneum, in eo sedens assumat gr. vj. olei oculorum cancrorum (quod præparatur sequenti modo:

℞ Pulu. cancrorum ℥ v,
olei tartari per deliquium facti ℥ vj.

mista digerantur in B. vel fimo equino per 15. dies postea coagula materiam in phiola in arenam locata, tandem puluerisa, puluerem cum sp. vini extrahe in formam olei spississimi abstrahendo inde sp. Vini redige: dosis à gr. iiij ad vj. in aqua petroselini vel ononidis cum syrupo de mucilaginibus ℥j ß, aut si cares oleo isto:

℞ Oculorum cancrorum præparatorum,
trochiscor. de Alkekengi opt.
puluerisatorum ana ℈ ß,

detur cum syrupo dicto: potest etiam Cataplas-

R-

matis loco applicare regioni Renum Nasturtium in lacte coctum.

Hinc ad ea, quæ proprietate quadam Calculum pellunt, accedendum, quæ omnia dolore priùs præsente in balneo afferenda, in quo æger, vt dictum, commoretur, præmissa tamen, si inducias patiatur dolor, purgatione leni, quæ fit apozemate aut syrupo aliquo.

℞ *Fol. senn. Alexandr. s. s.* ℥ j,
fruct. alkekengi ʒ ß,
Rhabarbari electi,
trochisc. de agarico an. ʒ j,
nuc. moschatæ ʒ ß.

Decoque in s. q. aq. comm. ad ℥ vj. colaturæ adde syr. de 5. radicibus.
de cichorio cum Rharbarbaro an. ℥ j ß.
F. Apozema pro 2. dosibus.

Medicamenta, quæ proprietate quadam contra hunc morbum faciunt, sunt:

Aqua Antinephritica.

1. Aqua Antinephritica:
℞ *rad. restæ bouis* ℔ j.

minutim concisæ macerentur in vini generosi ℔ ij, per 3. dies. Deinde exprimantur & colentur.
In colatura macerentur,
Rad. petroselini,
eryngij,
parietariæ,
herb. herniariæ,
saxifragiæ cum toto an. ℥ iiij,
fruct. alkekengi,
gran. iuniperi conquassat. an. ℥ iij
sem. fœniculi,
vrticæ,

melo-

melonum,

milij solis ana ℥ ij,

Omnia incisa in dicta Colatura macerentur per 4. dies, fortiterque exprimantur, expresso adde succi portulac. ℔ ij, destillentur per Alembicum. Dosis Cochl. ij, tum præseruationis tum curationis ratione.

2. Commendatur sequens, quam aq. Fuckerorum aliqui nominant. *Aqua Antinephritica Fuckerorum.*

℞ *Rad. liquiritiæ* ℥ ij,

petroselini,

ononidis,

pimpinellæ ana ℥ jß,

enulæ ℥ j,

rasuræ ligni sassafras ℥ ij,

fol. hederæ terrestris M iiij,

sem. fœniculi,

vrticæ an. ℥ vj,

succi hederæ terrestris ℥ v.

præmissa per 3. dies infusione destilla, aqua seruetur, cui syr. de Caryophyllis vel de Canella pro condimento admisceri potest, dosis vt præcedentis. Huc spectat oculor. cancrorum oleum suprà descriptum.

Vt autem reliquiæ & mucus in renibus & vesica existens expurgetur, & dictæ partes corroborentur, nodulum sequentem in vino maceret, & singulis diebus matutinis haustum, nodulo tamen expresso, assumat.

Nodulus sit talis:

℞ *Ligni sassafras,*

nephritici an. ℈ jß,

rad. polypodij,

petroſelini an. ℥ ij,
reſtæ bouis,
pimpinellæ,
ſanguiſorbæ an. ℥ ijß,
aſparagi,
iridis noſtr.an. ℈ ij.
florentinæ ʒß,
turbith albiſſimi ℈ ij,
herbæ roriſmarini,
fragariæ,
ſaxifragiæ,
*pimpinellæ an. M*ß.
flor.roſarum,
borraginis p.j.
ſem aniſi.
fœniculi,
ſileris montani an. ʒß,
fruct.alkekeng N° vj,
Cinamomi electi ℥ß,
macis ℈ ij.

Contuſa ligentur in ſindone rubro. F. nodulus in ℔jß Vini per tres dies macerandus.

Alternis quoque diebus capiat ʒjß terebinthinæ lotæ in aqua Halicacabi & interdum cum ſyrupo ſequẽte aut etiam in vino calido cum ſpiritu Terebinthinæ ℈ß.It. ad libitum tempore matutino in vſu habeat Morſulos Imperatorios, quibus ol.nuc.moſchatæ deſtillat.inſtillet gutt.j.ad iij.

Syrupus fiat ex 2.radicis ℥ iij.*Iulepo* ℥ ij,
aq.petroſelini,
halicacabi an. ℥jß,

Capiat cochl. j. vel ij. cum ſpiritu Terebinthinæ ℈ß.

Si à

Si à potione dicti iam noduli aluus non sit libera, aliquo ex superius dictis syrupis, aut alio ad placitum purgante leniter purgetur.

Si lignum Nephriticum verum haberi possit, maceretur ℥ß in vino per 7. dies, vinumque bibatur manè: ab eo assumpto se exerceat æger. *Ligni Nephritici vis*

Ad miraculum, si repetatur, renum calculosam dispositionem emendat, eos confortando & materiam lapidis sine molestia educendo.

Celebre Nephriticum paratur ex capitulis illis callosis in fructibus Cynosbatæ siue rosæ caninæ innasci solitis, Germanis *Schlaffopffel*. Capitella illa per medium dissecta callosa sunt, ac in centro eorum plerumque reperiuntur vermiculi viui. Præparatio fit ex exsiccatis & puluerisatis, exemptis tamen vermibus, in modum extracti cum spiritu vini, præparatur. Vide prolixius notas meas ad Crollium.

VESICÆ AFFECTVS.

CALCVLVS VESICÆ.

Lithontripticon famosum ex mille pedibus describitur in notis ad Crollium: quo resolui calculum oui magnitudinem excedentem.

Methodum medendi calculo tradit Mercatus Tom. 3. l. 4. c. 10. Præter ista omnia maximè vtile est, vt quolibet anno expurget humores crudos cum cassia & Terebinthina.

Post purgationem venæ sectio, & post Vrinæ procurationem Euacuatio etiam singulis mensibus potest institui.

Huius (supra dicti) specifici administratio est talis: 1. Purgetur patiens calculum Vesicæ purgãte conueniente. Præstat in hoc casu specificum pur-

gans Paracelsi, acres purgationes reliquæ hîc minus locum habere possunt.

2. ℞ pulu. Onisćorum à ʒß ad ℈ iiij, sp. Vini; à ʒ j. ad ʒß (biliosis medetur tantùm sp. vini) iuris Ciceru n rubeorum ℥ j. M. Hanc mixturam exhibe totam, deinceps singulis diebus patienti manè ieiuno ventriculo, quinque nempe horis ante pastum: ita tamen vt semper ante sumptionem specifici Enema molliens & lene sine acrimonia purgantium capiat (nisi nimirum aluus libera:) vsum huius specifici excipit febris, ac deinceps per totius curæ cursum vtatur diæta conuenienti & molli, ne vspiam aluus obstruatur, (ab initio ne detur vinum ante diem 16.

Nota:

Post assumptum specificum sequitur Calor fere totius Corporis præter naturam. It. sitis molesta & dolores circa pubem sentiuntur.

Medicamentum hoc lapidem Vesicæ vi quadam inuadere solet: quapropter omnia calida diligenter euitentur, & nonnunquam lapidis prunellæ aliquid in aqua fragorum aut fl. fabarum. It. Iulapium est istis aquis cum syrupo violaceo & guttis iij vel iiij sp. Vitrioli exhibeatur.

Diebus primis Vrina in primis progreditur admodum crassa & exigua, sequentibus v. diebus vtpote 9. 10. 11. &c. copiosius, calor remittit, dolores sistuntur, & vniuersa substan iacalculi comminuta in minimas partes progreditur. Vrina nimirum toto cursu curæ collecta, si ebulliendo, exsiccetur, randem prodit quantitatem calculi, denuò in lapidem conuertibilem, si cum solutione

Tra-

Tragacanthi vel Ichthyocollæ conformetur.

NB. Interdum in hac cura opus est, vt aliquando dies vnus atque alter vacuus sit ab hac medicina, & quiescat patiens propter vires colligendas, idque in tenerioribus locum habere potest.

Hoc tamen hîc obseruandum, vt medicamenta interdum per Catheterem in vesicam mittantur, ægerque statim in B. locetur, iniungatur post Balneum calidè pectem & perinæum ol. scorpionum, amygdalarum amararum, axungia cuniculi, & gallinarum an. ℥jß, succi parietariæ ʒ ij.

Lapis Vesicæ si confirmatus iam sit, & ad aliquam magnitudinem iam peruenit, vix alia ratione curari potest, quam sectione.

Poterit tamen tractari supra dictis, præsertim in mulieribus, in quibus via latior & recta.

INFLAMMATIO Vesicæ.

In inflammatione Vesicæ valent eadem, quæ in inflammatione Renum (cum Sale gemmæ, misce aliquid Salis nitri in Clystere in inflammatione Vesicæ & ani.)

ABSCESSVS VESICÆ.

Ab Abscessu pauci euadunt.

EXVLCERATIO Vesicæ.

De Exulcerat. Vesicæ, vt & Renum, vide Platerum pag. 86. part. 3. curat.

Huc etiam commodè referuntur, quæ de exulceratione Renum dicta sunt, spir. Mercur. dulcis, quo nihil præsentius mundificat & consolidat.

Exulcerationes ductus penis curat ſpiritus Mercur. dulcis per ſiphuſculum iniectus. Vide Paræum & Fabricium.

Pro mundificatione (mundificantia ſemper præcedant conſolidantia) adhibeatur Vinum.

Pro conſolidatione ℞ ſtercoris Gallinæ lutei q.pl. in butyro recente, vel oleo oliuarum aſſarum, injiciatur in frigidam, ſordibus fundum petentibus ſupernatat liquor oleiformis per ſiphunculum in ductum penis injiciendus.

PRIAPISMVS.

In Priapiſmo præſentiſſimum eſt oleum Rutæ deſtillatum inunctum & intrò ſumptum guttulis aliquot.

EXTINCTA VIRILITAS VEL imbecillis.

Extinctam virilitatem vel ſaltem imbecillem reſtituit 1. Eſſentia ſatyrionis apud Crollium, cuius mirabiles virtutes ij deprædicant, qui egentes eiuſmodi Confortatiuis aliquando vſi ſunt.

2. Paracelſo tribuitur ſequens.

℞ *Caſtorei,*
galangæ,
macis,
Caryophyllorum,
aniſi,
piperis longi,
borracis Venetæ an. ʒ ij,
fol. ſatureiæ,
rad. ſatyrionis,
valerianæ an. ʒ j,
boleti, Ceruini ʒ j ß,
carnis ſcincorum marinorum,

rad. aro-

rad. aronis.

cardamom. an ʒ ß.

M. & redige in puluerem, quem cum saccharo in aqua rorismarini solutum, M. & F. Tabulæ. Dos. à ʒ iij ad ʒ vj, Fortius operatur, si aliquoties in Laconico vmbilicus & partes vicinæ inungantur cum ol. maceris destillato, Mirabile nimirum est confortatiuum oleum maceris.

3. Valet Essentia Ambræ cum sp. rosarum extracta & pilularum forma exhibita. Hoc verò in senibus præcipuè operatur Dos. gr. iij. iiij. v.

Confectionis Alkermes ℥ß,

Ambræ griseæ ʒ ij,

Zibethi non sophisticati ʒ j,

aq. magnanimitatis ℈ ij.

M. recondantur diligenter (ne euaporet) huius misturæ à ℈ß ad ℈ j, exhibe alternis vesperis cum aqua Cinamomi.

5. Pudenda (cuiusque sexus) decocto aquilegiæ simplicis diligenter lauentur & dente demortui puluerisato super carbones fumigentur: In sterilitate per incantationem facta hoc valet. Vide etiam infra de sterilitate, & de impotentia.

GONORRHOEA.

In Gonorrhœa commendatur puluis sequens:

℞ *fol. menthæ,*

mumiæ,

Corallorum rubrorum,

Agni Casti,

Carabes an. ʒ j.

M. & F. puluis de quo accipiat æger aliquid manè ieiuno ventriculo cum ouo tremulo.

Vehementius sistit profluuium seminis pulueris

ossis sepiæ ℈j. cum conseruæ rosarum ʒ ij, bis vel ter sumptus.

Excellentissimum est magisterium eiusdē cum cōserua rosarum antiqua à gr.vj ad ℈ß, sumptum.

Gonorrhœam tam inueteratam quàm recentem, itemque malignam sistit antimonium album fixum aliquoties cum aq.plantaginis sumptum.

Tinctura Corallorum mirabiliter prodest.

GONORRHOEA
Virulenta.

De Gonorrhœa virulenta tractabimus infrà, vbi de Lue Venerea: vbi in primis de spiritu Mercurij rubro erit dicendum.

Euenit sæpe vt Gonorrhœa virulenta sine aliquo testimonio infectionis se prodat h.e. vt nullę aliæ corporis partes extrinsecus videantur affectę: sed habitus integer & sine aliqua notabili indicatione hoc malum occultet.

Concubitus itaque solus cum scortis publicis hanc ipsam infectionem suspicione contagij auget. Itaque licèt hac ratione Medici sæpe falli possunt, cónfessio tamen spontanea vel extorta ipsius patientis hîc litem dirimere potest.

In hoc itaque casu, vbi infectionis nulla sunt signa externa (h.e. totius luis Ven) si vniuersali cura haud procedendum fuerit, huius alexipharmacum petendum est ex gūmate Guaiaci, cuius Extractum cum spir. Vini Tartarisato factum dos. gr. iij vel iiij in aqua plantaginis, nympheæ, Equiseti sæpius exhibitum iuuat. Vide Practicos.

Interdum in Gonorrhœa virulenta inflammantur testes cum maximo tumore. In eo casu præsentissimum est Cataplasma ex foliis rutæ & Ebuli

Ebuli acet. coctum & applicatum.

VLCERA PENIS.

In Vlceribus penis ratio eadem curandi, quæ Vesicæ exulceratæ.

CARVNCVLA PENIS.

De Caruncula vide Paræum. In hoc casu laudabilis est puluis sequens:

℞ *Mercur. dulcis* ℥ß,
Antimon. crudi ℥ j,
tutiæ præparatæ ʒ ij,

M. F. puluis subtilissimus. Vsus huius pulueris est cum candelis cereis (*das gelbichte VVachs ist dasz beste*) ex cera virginea factis, 6. vel 4. lineis filis cera obductis. Ceræ verò præparatæ tenuissimis obuoluendæ sunt fasciis ex lineo panno (*Cammertuch*) ne nempe fractæ candelæ relinquant ceram, & vt commodius recipiant Vnguentum. Puluis itaque ille priùs cum oleo amygdalarum distemperatus sit, eoque superiori parte illinatur candela cerea, & immittatur in ductum penis, eo vsque vbi caruncula viget. Si volet mingere æger, dematur & post mixtionem noua indatur, idque fiat integro quatriduo. Postea immittatur per siphunculum iniectio sequens:

℞ *seri lactis caprini* ℥ vj,
aq. plantaginis & rosarum an. ℥ iij.
Cerussæ ʒ vj,
marmoris candidissimi,
spodij puluerisati,
Crystalli,
aluminis rochæ an. ʒß,
Camphoræ ℈ß,

pulverisata omnia ebulliant cum sero lactis & seruentur ad vsum.

DIABETES.

Diabetis specificum positum est in Marte; Essentia Croci Martis à Crollio descripta multùm hîc prodest: Felicius operatur Tinctura Smaragdi de qua supra in Dysenteria.

Cæterùm Mars non tantùm intrinsecus, sed etiam foris prodest (purgantia hîc non commoda neque diaphoretica.) Itaq; Balneum ex aqua ferrariorum præparatum & fomentatio ex aqua plantaginis cum aqua chalybeata decocta & regionib. renum ac vesicæ à singulis balneis quotidie bis vel ter adhibita profluuium vrinæ Diabeticum multùm iuuat.

Diæta porrò ex cibis siccantibus & semper cum aqua chalybeata coctis, vnicè laudatur.

Potus ne nimium ingeratur, prouidendum est: ad sitim tantùm explendam sufficit aqua Chalybeata vel decoctum CC. vsti (vehementius, sic mirum calidè adstringit, nec sudores nisi fortè paucissimi erumpunt) aut aqua plantaginis, tamen nec sola, nec semper, sed cum aliis miscenda fuerit.

Tinctura Corallorum. It. Sal Corallorum mirabiles in Diabetis habent potestates.

VRINÆ INCONTINENTIA.

Incontinentia vrinæ à Paralysi, curatur per ea, quibus alioquin paralyses particulares curantur, restitutis nempe tùm principio neruorum tum neruis è lumbis in musculos ceruicis vesicæ deriuatis, de quibus in superioribus egimus.

Pueri itemque adultiores sese in somno permeien-

meientes; vbi nempe laxitas & mollities est sphin-cteris, curantur diæta adstringente.

Specifica sunt guttur galli crematum & in vino styptico exhibitum (repetita dos.) It. vesica Capræ (hac multos curaui, estque gutture galli fermè præstantior) in Clibano exsiccata & puluerisata pondere ʒ j, in Vino styptico exhibita, ac sæpius repetita dosi.

It. Piscis in ventre Lucij inuentus, & in Clibano exsiccatus ac eadem dosi sæpius exhibitus specifica proprietate ἐνούρησιν puerorum tollit.

His opitulantur etiam externa balnea & inunctiones ex adstringentibus parata.

Balneum potest esse tale:

℞ *balaustiarum, cort. granatorum, gallarum,*
gran. myrti,
hypocistid.
acaciæ an. M j,
spodij,
rosar. rubrarum.
Coriand. præparat. an. M ß,
Capitis mortui ex Vitriol. ℔ß.

Ebulliant in s. q. aquæ ferrariorum vsque ad consumptionem tertiæ partis; balneet bis quotidie manè & vesperi.

Vnguentum potest esse tale vel simile:

℞ *ol. myrtini,*
Cydoniorum,
rosarum an. ʒ j.
pulu. santali rub. & albi an. ʒ j,
succi semper viui maioris,
plantaginis an. ℥ß,

puluerisata cum exigua quantitate Ceræ coniun-

gantur cum reliquis, & F. Vnguentum à balneo inungendum regionibus hepatis & renum.

Diuretica in initio ne exhibeantur.

ISCHVRIA.

In Iſchuria compendioſius curanda (ab initio Diuretica ne exhibeantur) nec nimis properè, nec nimis lente vrinæ prouocatio inſtituenda eſt. Externa ergo ab inceſſibus & fomentationibus pręmittenda eſt.

Inſeſſiones (aluo tamen ſemper libera vel ſponte ſua vel clyſteribus emollientibus prouocata) ſint è mollificantibus, qualia ſunt malua, parietaria, melilotus.

Fomentationes ſunt decoctum parietariæ vel gallij in vino: præſtat decoctum cæparum in vino extrinſecus ad peritonæum & regionem veſicæ ſæpius applicatum calidè : hoc modo ſuppreſſio vrinæ ſoluitur.

Quod ſi verò nec hoc modo aliquid profeceris, etiam interna accerſenda ſunt. Sic nuclei perſicorum 4. vel 5. pulueriſati & in aqua radicis vrticæ vel raphani exhibiti vrinam prouocant. al radicis lupinorum à ℈ß ad ℈ j cum vino albo exhibitum potenter prouocat. It. ſuccus vnius Cancri fluuialis piſtati & per ſetaceum miſſi cum Vino albo propinatus vrinam ſubitò prouocat. Succi item limonum ℥ ij, & ſacchari Candi ℥ iiij, vel cum aqua parietariæ & fœniculi an. q. ſ. pro potu identidem datæ vrinam cient.

Si omnia deſperata fuerint; Vrina hirci calidè epota cum toto omento & inteſtinis ad ventrē applicato ſubitò vrinam retentā propellit & calculum ſimul, ſi ille obſtructiones facit, foras mittit.

STRAN-

STRANGVRIA.

Stranguriam facile tollit Axungia hirci in vmbilicum immissa: subito eam soluit oleum mastichis guttis aliquot in vmbilicum calidè intromissis (à laudando hîc abstine.) Sal glandium. It. stipitum fabarum & melonum mirabiliter stranguriam soluunt, dosis ℈ß, olei Ceræ gutt. iij vel iiij, in decocto cicerum rubrorum exhibitæ stranguriam soluunt.

VRINÆ ARDOR.

Vrinæ ardor in principio fit à sola caliditate vrinæ ob bilem cum ea permistam. Quare ei statim occurrendum: abstinendum principio ab omnibus acidis & acribus ac diureticis: Purgetur itaque statim Extracto Rhabarbari, aut Panchymagogo aut alio Cholagogo: Corpore purgato exhibeatur sequens mucilago per biduum:

℞ *sem. althea,*
malua,
Cydoniorum an. ℥ j,
gum. Tragacanthi ʒ j.

Macerentur in decocto radicis altheæ, seminis papaueris albi, Halicacabi. F. Mucilago, de qua capiat partem mediam cum ℥ iij decocti. Hinc exhibeatur ℥ j vel ʒ vj, Cassiæ extractæ cum saccharo in bolum formatæ, additis (si lubet) baccis Oxiacanthæ diapruni ʒ ij, post meridiem bibat emulsionem seminum 4. frigidorum cum aqua oxalydis aut nymphex factam, manè aut sequente die degluciat Terebinthinam in oblata ad ʒ jß, à meridie iterum bibat emulsionem, hinc iterum purgetur sequente bolo:

℞ *Cassia recenter extracta* ʒ vj,

Terebinthinæ in aq. parietariæ lotæ ʒ ij,
Cum facch. F. Bolus, cui addi possunt, spec Diaturbith cum Rhabarbaro, aut tantùm pulueris Rhabarbari. Hinc fiat Iulapium.

℞ *aquæ portulacæ,*
oxalydis,
nymphææ an. ℥ iij,
Cichorij ℥ v,
syr. violarum ℥ ij, ß,
spir. Vitrioli ℈ß,

Sumat per 12. dies manè ieiunus, & 3. horas à prandio, aut saltem assumat spir. Vitrioli in aqua fontana singulis vicibus gutt. v. Iterum purgetur Cassia & Terebinthina. Si tamen malum diuturnum sit, oportet nonnunquam purgare cum Rhabarbaro in substantia additis Mirobalanis citrinis: verbi gratia,

℞ *Mirobal. Citrin. ʒ ij.*
macerentur in decocto passularum in aqua Cichorij destillata,
saluiæ,
& oxalidis facto horis 12. dein exprime adiecta Rhabarbari puluerisati ʒ jß, syr. ros. sol ℥ j. F. Potio.

Ne adstringatur aluus opera diligenter danda, quòd sit fiat, Clysteribus vtere emollientibus & refrigerantibus cùm Electuarij Catholici ℥ j, ol. violarum ℥ iij.

Possunt etiam si calor hepatis adsit exterius adhiberi Epithema & sacculus, Vnguenta & sequens decoctum: ℞ rasuræ Guiac. ℥ ij. Coq. in ign. simplicis s.q. ad ℥ vj. præmissa infusione. Colaturæ adde Trochiscor. alkekengi subtiliss. puluerisat. ʒß, capiat matutinis tribus, post meridiè vtatur sp. vitrioli

trioli, vt dictum: Si dolor Vesicæ vrgeat, lac tepidum per Catheterem infundatur aut mucilago seminis psyllij cum aq. portulacæ & plantaginis an. ℥ ij facta. Pudendo quoque in vas lacte tepido plenum immisso ardor & dolor magnus mitigabitur, vt &, si applicetur cataplasma ex parietaria & oleo scorpionum paratum, perinæum & venter inferior inungantur oleo nymphææ & rosarum: perseuerante dolore, fiat Cataplasma ex decocto maluæ, althææ, meliloti.

Potest quoque interdum offerri spiritus Terebinthinæ, sed rarius, ne caliditate sua noceat, aut quod melius, fiant pilulæ ex puluere Rhabarbari cum sp. Terebinthinæ s.q. de quibus sumat ʒß pro dosi.

CRVENTA MICTIO.

Mictionem cruentam à venulis vel in renibus vel orificio vesicæ ruptis & exesis productam curant illa, quæ alias hæmorrhagiis internis destinata sunt, de quibus egimus supra.

Specificum in hoc casu, præsertim si cruenta mictio est à calculo, est arcanum agrimoniæ & quinque folij g. iiij, v, viij, &c. His maximè adiungenda sunt illa, quæ si exulcerationes partium simul vigent, de exulcerationum curis hactenus dicta sunt, præsertim si tabulæ à Platero in istis casibus laudatæ in subsidium veniant.

Interdum ipsa Chirurgia aliquid opis confert, quæ tamen ita moderanda, ne plus obsit, quam prosit.

In mictione porro cruenta, manifesta causa præcedẽte (præsertim in fœminis, quibus hic affe-

ctus familiaris) Tinctura Corallor. vnicè prodest, qua etiam inueteratissimæ tandem curatæ sunt. Tinctura Smaragdi hîc etiam multum prodest.

CAPILLAMENTORVM Excretio.

In Capillamentis Vrinarum excretis, vt vitium tollatur & renes purgentur, spir. Terebinthinæ recens facti g. iiij. v. viij. in aqua vel syrupo de althea aliquando exhibitæ optimè sanant.

SCROTI ET TESTIVM morbi.

INFLAMMATIO SCROTI & Testium.

Inflammationem Scroti & Testium tollunt ea, quæ aliis inflammationibus inseruiunt.

1. Peculiare est decoctum agrimoniæ cum Vino & acet. loco dolenti sæpius in forma cataplasmatis adhibitum. It. radix cucumeris asinini in acet. & Vino cocta.

2. Herba Paridis viridis contusa & applicata, subito sistit.

3. ℞ Nymphææ nasturtij aquatici an. Mij. Coque in acet. rosaceo cum Vino, in fine adde aliquid olei rosacei & applicetur tepidiuscule.

Huc pertinet illud Cataplasma, de quo paulo ante monuimus in Gonorrhœa Virulenta.

TVMOR SCROTI.

Similiter hęc (iam dicta) omnia tumores scroti discutiunt & feliciter curant, modo omnia tempestiuè fiant.

Aluus sit aperta & perpetuo libera; si febris adest, eidem prospiciatur. Diæta sit tenuis, refrigerans, humectans, abstineat à vino.

Tumo-

Tumorem inueteratum, prædurum ex male curata inflammatione sæpe sustuli cum Cataplasmate radicis lactucæ ex mulso coctæ, cui interdum adieci farinam hordei, fœnugreci, lini, &c. sæpe etiã cæpas frustulatim incisas decoctis addidi (hoc modo curaui Timplerum Philosophum.) Post sæpius iteratum hoc decoctum, locum affectum illiniui Balsamo Sulphuris, & tandem Emplastrum Diasulphuris per aliquot dies superaddidi.

Quòd si de tumore aliquid residuum fuerit, hac iterata cura & continuata, tandem omnis tumor euanuit.

BVBONOCELE, ENTEROCELE & Epiplocele.

In Bubonocele, Enterocele & Epiplocele valet Balsamus Salis gemmæ, arcanum summum in rupturis, qui hoc modo fit: ℞ Salis gemmæ ℔ ij, fluat in igne (in tigillo) & postea soluatur in aqua pluuiali destillata, filtretur & vicissim coaguletur. Has operationes liquefactionis, solutionis, filtrationis & coagulationis tantisper repete, donec Sal gemmæ ad summam subtilitatem fuerit perductum, quod inde cognoscitur, quando eius particula ad candelam admota statim liquescit. Serua in vitro bene clauso: Cura sic fit: *Balsamus Salis Gemmæ.*

1. Repositis, si opus est (vt in Enterocele & Epiplocele) partibus prominentibus, locus affectus lauetur cum acet. destillato acerrimo, vel cum spiritu Vini quotidie bis. Post fomentationes statim inungatur locus cum arcano Salis gemmæ.

2. Ad intra exhibe singulis diebus manè ieiuno ventriculo Essentiam consolidæ maioris cochl. j. cum gutt.ij. Balsami Salis gemmæ.

Ligaturam adhibebis ab initio decentem, aut imperabis patienti, vt primis diebus 8. quiescat omnino in lecto supra dorsum (intra 14. dies conualescat æger, aut ad summum 3. septimanis.)

Nota.

Si in rupturis intestina & reliqua prominentia difficulter reponi possint, etiamsi emollientia per insessiones & fomentationes fuerint adhibita, vt felicius absoluatur cura, cæteris non neglectis sic procede.

Post adhibitas fomentationes quotidianas patienti exhibe per 3. vel 4. dies cor Talpæ exsiccatum & puluerisatum (quotidie cor vnum) mense Maio collectum cum aqua Cinamomi, & felicem videbis operationem.

Aliud: ℞ Molliusculam substantiam de fungis Nucum mense septembri collectis (fungi si iusto tempore collecti multos annos durant) eamque in puluerem tenuissimum redige: puluerem misce cum ana butyri Maialis insalsi & media quantitate farinæ lupinorum, vt fiat vnguentum (fungi nucis habent signaturam rupturæ; reperiuntur fungi illi in antiquis arboribus nucum.)

Nota.

Si posset haberi axũgia Erinacci, hoc nihil felicius est (in defectu vtriusq; prǽstat balsamus Sulphur.) Fiat primò repositio intestinorũ, si opus est, postea formetur ligatura decens, super tuberculũ ligaturæ applicetur membranula, quæ circumdat omentum porci ita vt membranula illa tantum

tùm iſtud tuberculum, quo præcisè locus foraminatus alias in applicatione tangitur, contegatur. Locus ille calloſus cum membranula tectus deſuper inungatur quotidie vnguenti particula in quátitate 3.piſorum,& applicetur dextrè ligatura.

Intrinſecus ſi velis iſtam curam abſoluere, quotidie vel alternis diebus manè propina farinæ viciorum Cochl.ß cum aqua fumariæ,& cura citius abſoluetur. Interim patiens ambulet, & faciat quidquid velit,modò exercitia corporis ab omni violentia abſint.

EXOMPHALOS.

Exomphalos ſæpius in pueris, rarius in adultis eueniens facile curatur,ſi primùm locus foueatur cum decocto vſneæ,prunellæ in vino ſtyptico rubeo: poſtea Cataplaſma ex plantagine & lentibus ſeu potius earum farina aliquoties applicetur.

Si ruptura eſt vetus & in adultis poſt eiuſmodi fomentationes, ſi vnguentum ex fungis nucum cum decenti ligatura forinſecus, & Eſſentia conſolidæ maioris cum arcano Salis gemmæ intrinſecus adhibitum fuerit,perfectè ſanatur.

VTERI AFFECTVS.

INFLAMMATIO VTERI.

Inflammationem vteri innata quadam proprietate ſiſtit decoctum ſerpilli cum aqua chalybeata paratum & forinſecus vel ſaltem fomentis cum ſpongiis applicatum. Eadem aliis quoque ad inflammationes externas facientibus,tollitur,modò omnia tempeſtiuè fiant, ſecus facile in abſceſſum & vlcus tandem deſinit.

ABSCESSVS VTERI.

Ad Abſceſſum Vteri repetantur ea, quæ hacte-

nus sæpius de abſceſſibus dicta ſunt.

APOSTEMA ET VLCVS Vteri.

In Apoſtemate & Vlcere Vteri ſordido eleganter curando (mora hîc periculoſa) vide curationem vltimam Centuriæ 4. Rulandi, quam ſimilem pene curam abſolui aliquando in quadam muliere Kirchamenſi, in qua tamen veſica afficiebatur.

Nota:

Exulcerationem Vteri nuſpiam ad exulcerationis Renum & Veſicæ modum cum Mercur. nempe dulci vel ſp Mercur. dulci curari. Eius nimirum effectus ad vterum non pertingit, quemadmodum facit in exulcerationibus renum & veſicæ.

Itaque hîc cautè procedendum, & ea tantùm adhibenda, quæ ad orificium vteri forinſecus pertingere poſſunt, mundificato (per aquam) primo vlcere, ſi turundæ vel peſſi cum balſamo tartari illiti, intromiſſi fuerint, & reliqua quoque dextrè fiant, facilis conſolidatio ſubſequitur.

NOMÆ VTERI.

In Nomis Vteri nihil pręſtantius decocto ſummitatum rubi idæi cum aqua plantaginis. Vide obſeruationes Plateri: cum Balſamo Sulphur. cura felicior erit.

SCIRRHVS VTERI.

Scirrhus Vteri rariſſimus eſt, aut ſi aliquando vſu venit, difficillimè aut nunquam curatur.

Reſoluentia nimirum medicamenta tutò applicari non poſſunt, aut ſi applicantur, per totam tamen regionem vteri non pertingunt: poſſunt quidem nonnulla fieri, ſed qua felicitate & profectu, tandem res ipſa eloquitur.

MOLÆ EXTERMINATIO ET fœtus expulſio.

In mola exterminanda, (It. expellendo fœtu) ſecretum non datur felicius, quam puluis ſecundinarum, de quo ſupra: de philtris doſes ſunt vniuſmodi (NB. puluis hic datur per ſe ſine theriaca) ſæpius tamen ſunt repetendæ, ſi ab initio non proceſſerit, exhibetur in aqua gentianæ, artemiſiæ, rubiæ tinctorum, radicis vrticæ, pulegij, &c. quandoque in vino præſertim Maluatico.

Semper tamen memineris, aliquid eſſe addendum de aqua Cinamomi.

Hanc curam in multis fœminis generoſis abſolui, vbi multi eruditi Medici deſperarunt.

VENTVS VTERI.

Ventoſitati Vteri ab allatis ex Fernelio ſignis recte diiudicatis, mirabiliter prodeſt Experimentum, quod eſt à Nuce Moſchata. ℞ Nucem Moſchatam integram, non vitioſam, ſeca in 4. partes, applica ad orificium Vteri tritorium vel infundibulum qualecumq; aut per retortam vitream capitetenus detruncatam, & collo recta ad ceruicē vteri applicato & directo, imò quantùm fieri poteſt, intromiſſo, mulierem ita colloca, ac ſi in ſella partui accommodaretur, diuaricatis nempe femoribus & inſtrumento rectè applicato particulam nucis ſuper carbones projice ardentes, vt fumus recta per canalem in ipſum vteri fundum quodammodo ferri poſſit. Id ſemel atque iterum, imò tertia vice experire, ſi non proceſſerit ab initio, & tandem ventus interclusus cum bombo. & motu totius corporis penitus cum impetu proſilit & mulier ſanatur. (hoc modo) Bennæ

mulierem iuuenem curaui , aliis omnia frustra tentantibus.

HYDROPS MATRICIS.

Matricis Hydrops purgantibus aquam difficulter cedit, nisi vbi vitium est à Iecore & splene, in primis autem pilul antimoniales (per superiora hæ non purgant) Emeticæ hîc locum habent; etiam in Ascite.

Ab iis ergo potest initium curæ fieri; si præsertim quoque vitiatorum viscerum signa in promptu fuerint. Quòd si verò causa est è stillicidio seri ex vena caua, neque hoc auxilium satis facit.

In priori causa vitiatorum viscerum puluis Cachecticus post præmissa Catapotia antimonialia scopum omnem absoluit, ita tamen, vt diligens consideratio nunquam non reliqua necessaria & perpendat & faciat.

Quòd si ergo est à latente stillicidio seri ex vena caua, hoc in primis age, vt specifico appropriato instructus esse possis (quo nemo Medicorum carere potest & debet) quod solum est vitriolus Martis (vitriol. hermaphrotidi cum Basilij Valentini) alias summum secretum in omnibus vterinis affectibus (in primis in fluxu mensium inordinato) si quotidie etiam per mensem integrum continuando, eius datur g j, cum g ij sacch. albiss. Assumuntur nimirum ad part. j, vitrioli part. ij. sacchari in aqua appropriata. V. gr. melissæ ante somnum, vel etiam fiant Rorulæ cum magisterio Corallorum. Hoc modo illustrem Comitissam curaui feliciter.

MARISCÆ VTERI.

Mariscæ vteri & reliquæ appendices similes can-

eandem habent curam cum ani appendicibus, quę itaque de illis ſupra dicta ſunt, accerſantur quoque hiſce affectibus.

MENSIVM SVPPRESSIO.

Menſtrua ſuppreſſa multorum malorum cauſæ, quemadmodum ipſorum excretio naturalis à multis morbis mulieres præſeruat, quare huic malo cito occurrendum, ne natura aſſueta deſueſcat ab excretione.

Suppreſſorum menſium cauſæ diligenter ſunt inueſtigandæ. Sic nimirum facilius per communia auxilia malum tollitur.

Plerumque totum corpus ſcatet prauis humoribus: ante omnia igitur illud ab eiuſmodi impuritatibus liberandum eſt.

Vtilia ſunt Mercur. dulcis. panchymagogon vegetabile, Extractum ſennæ, Mechoacannæ, Rhabarbari, in primis verò ſpecificum purgans Paracelſi & extractum Ellebori nigri multum quoque prodeſt, præſertim agreſtioribus.

Quòd ſi verò obſtructiones fuerint euidentes, tartarus vitriolatus. It. Cremor tartari præmittenda ſunt, tandem ad purgationes deueniendum.

Hinc ſpecifica accerſenda ſunt, vt:

1. Eſſentia Croci Martis, de qua notas ad Crollium vide.

2. Maluaticum Martiale, de quo ſupra de imbecillitate hepatis.

3. Puluis Cacheсticus ex Chalybe præparatus, de quo ſupra de obſtructione hepatis.

Extractum hepatis bouini, de quo infra decoctum splenis bouis, vide in Quercetani pharmacopæa restituat cap.6.de decoctis.

5. Aqua destillata ex allio.It.Ex sabina,quæ vel per se exhibetur dosi Cochl.j.vel alterius,vel possunt esse vehicula, quibus reliqua specifica intrò sumi debent.

6. Olei sabinæ gutt.iiij, vel v.in vehiculo præallegato datum,menses mouet.Huc faciunt decocta alia vsitata.It.fomentationes, infusiones,pediluuia,phlebotomiæ,&c.

Nota:

Hæc omnia infeliciter successerint, nisi præstitutum tẽpus optimè obseruetur: Hinc versiculus.

Luna vetus veteres; iuuenes noua Luna repurgat.

Quinimo natura ipsa sæpissime stato tempore nonnulla signa edit fluendorum mensium, quos tamen nisi adiuta promouere nequit;illa sunt,dolor lumborum,ventris,pectinis.It.Crurum & pedum grauitates & lassitudo, difficultas auhelitus, hypochondriorum tensio, capitis dolor & grauedo, quæ omnia dextre obseruanda sunt, alioquin rarò imò nunquam expectatum effectum adipiscemur.

Quòd si omnia concurrant quidem,nec tamen obstructio soluitur,plerumque vitium in ipso vtero est, quod impedit. Id quod certissime deprehenditur, si posteaquam omnia facta sine affectu subsequente, vt tandem ad tale suffimigium perueniamus.

℞ Scorias Reguli Antim. puluerisatas, coqũe in lixiuio cinerum fagi, vt extrahàtur rubedo, huius partibus iiij. admisce Vini Maluatici part.j. Huius

Huius mixturæ cochl. j. atque alterum vel plura funde ſuper ſilices vel recrementa ferri candétia, & patiens excipiat fumum ad Lochia, Id quod tamen iuſto tempore, vt cætera, faciendum fuerit: & menſes proſiliunt proſpero cum ſucceſſu.

Plura menſes mouentia vide ſupra de Cachexia.

Quòd ſi verò etiam poſt reiteratam hanc ſuffumigationem menſes nunquam fluent, & natura aliter atque aliter conformata, tandem ſuo tempore meliorabitur.

Suppreſſorum menſium cura non tentanda eſt in fœminis quæ aut ſteriles, aut nullum inde incómodum ſentiunt, aut in grauidis, & quibus nunquam fluxerunt, nec in iis, quæ Cachexia aliqua laborant, ſiquidem ob ſanguinis inopiam morbo tentatæ ſunt: aut quibus per nares, hæmorrhoïdesve multum ſanguinis euacuatum eſt: in quibus aut Cachexia emendanda, aut vires reſtaurandæ, aut fluxus dicti ſupprimendi, niſi fortè tales accidant ob ſuppreſſos menſes: Quod ſi fiat, medicamentis Hæmagogis malum omnino tollendum: quòd ſi verò ob vaſorum obſtructionem fiat, ſanguinis ſuppreſſio in iis, quibus fluere cóuenit, aut per naturam debet, cura aggredienda eo tempore, aut paulò ante, quo menſes fluere conſueuêre.

Curatio autem à pharmaco materiam in primis viis exiſtentem minuente ſtatim inchoanda, & hinc quæ deobſtruant, præſcribenda.

℞ *rad. fœniculi,*
Petroſelini,
aſparagi an. ℥ß,

sarsaparillæ ℥ iij,
herb.agrimoniæ,
linguæ ceruinæ,
Ceterach,
cuscutæ an.M.ß.
sem.anisi ʒ ij,
Coriandri præparat. ʒ j,
flor.buglossæ,
borraginis,
betonicæ an.p.j.
passularum minorum ℥ j,
Coque in s.q aquæ ad ℥ xij,
Colaturæ adde syr.de 5.radicibus ℥ ij,
de Cichorio cum Rhabarbaro ℥ ij.
M.F.Apozema pro 4.dosibus.

In secunda dosi, si prima non satis deturbat alluum,exhibe specierum diaturb.cum Rhabarbaro à ℈ß an ℈ j.aut ℞ pil.aurearum ℈ j, cum diagridij gr.iiij.F.pilulæ paruæ tres cum apozemate degluuendæ.

In vltima dosi dissolue Oximellitis Elleborati maioris ℥ j.aut vtatur dicto apozemate loco digestiui tantùm & purgetur diacarthamo, Extracto panchymagogo Mercur. Essentificato aut simili medicamento.Aut fiat syrupus magistralis.

℞ *rad.polypodij* ℥ß,
Elleb.nigri præparat. ʒ ijß,
Mechoacannæ ʒ ij,
fol sennæ ℥ jß,
sem.anisi ʒ j,
flor.buglossæ ʒ iij,
calami aromatici ʒß,
Zenziberis ℈ j,

Infun-

Infunde in ſ. q. decocti aperitiui in loco tepido per noctem. Manè coque ad ℥ vj, exprimatur, colaturæ adde ſyr. de 5. radicibus Oxymellitis Elleborati maioris an. ℥jß,

ſyr. de ſucco bugloſſæ ℥ ij,
ſacchari q.ſ.

F. ſyrupus liquidus pro 4. doſibus.

Hinc prodeſt per tres dies exhibere ʒß tartari vitriolati in ſyrupo artemiſiæ cũ aqua pulegij diſſoluti appoſito ſubinde & ſæpius in die Cataplaſmate ex hedera terreſtri cum vino facto regioni lienis, & pedes lauentur decocto artemiſiæ, origani, ſerpilli, aſari. Vtatur hinc ſingulis matutinis Croco Martis ad ʒ j, in Tab. v. gr. ℞ Croci Martis aperitiui aut limaturæ Chalybis præparatæ ſequẽte modo. ℞ Limaturę Chalybis q. v. irrigetur aqua ſimplici pura, in qua parũ ſalis abſinthij diſſolutũ ſit, relinquatur in loco frigido ſicco: Vbi exſiccata fuerit teratur & denuo imbibatur, idq; tandiu, donec ſpóte ſua poſtea leni attritu in puluerem ſubflauũ fuerit redacta. Huius ℞ ℥ j ſacchari in aqua bugloſſ. ſoluti ℔ß. ol. Cinamomi aut Caryophyllorum aut ſuccini ℈ß. F. Tabulæ, quarum ſingulæ ponderent ʒ vj, capiat ſingulo mane vnam & incipiat 8. diebus ante menſium egreſſionem ſolitam. Aut fiat Electuarium de ſcoria ferri, quod *Tabula Croci Martis.*

Electuarium Martiale.

℞ *limaturæ Chalyb. præparatæ aut Croci Mart.* ℥ß. *puln.*
Cinamomi
ſabinæ an. ʒß,
Cort. Tamariſ. ʒ j.
ſpec. arom. roſati ʒjß,
nuc. conditæ ʒ iij,

mellis rosati aut anthosati ℥jß,
sacchari ℥ij.

M.super lentum ignem & F.Electuarium,de quo capiat magnitudinem nucis iuglandis mane 3.horis ante prandium.

Instante iam tempore fluxus Balneum fiat.

℞ *herbæ melissæ,*
origani,
rorismarini an.Mß,
artemisiæ M iij,
Sabinæ Mß,
Maluæ,
altheæ,
serpilli an.M ij,
flor.Chamomillæ.
hyperici,
Centaurij minoris an.p.iiij.

Coq.in s.q.aq.pro stupha,quam matutino tempore ingrediatur & commoretur ad horam in ea. Herbæ duobus sacculis includantur, quorum vni supersedeat,altero foueatur venter inferior.

Aperiatur saphena pedis vtriusque die secundo post egressum è Balneo vna,& altera die sequente post egressum ex eodem.

Efficacissimè quoque trahunt instante iam iam purgationis tẽpore pessi à Practicis hinc inde descripti, vt & fumus siue vapor dictarum herbarum per infundibulum in vuluam exceptus.

Prosunt & Cucurbitæ perinæo applicatæ.

Potus sit vinum in quo Cinamomũ & Chalybis limatura macerata, aut in quo flores borraginis,violarum,buglossæ & sabinæ herbæ macerati.

Infusum Martiale.

Prodest quoque sæpe infusio, quæ ℞ limaturæ Cha-

ræ Chalyb.acet.non destill.an. ℈ j, coque in sartagine ferrea,donec acetum absumatur:postea teratur in marmore, & adde pulueris Caryophyllorum ℥ j.affunde desuper in matracio Vini Maluatici aut Falerni ℔ iiij.pone ad solem vel fornacem dies 18. singulis noctib. bis vel ter agitando. Vel fiat Hippocras ex infusione illa.Huius vini exhibe mensiũ defectu aut inordinato fluxu laborantibus ℥ß ad ℥ ij ad libitum, obseruato, quod sæpius dictum,semper tempore,quo menses fluere consueuere,præscripta quoque semper diæta exquisita.

Tandem & hîc summopere prodest Extractum splenis bouis,de quo & eius exhibendi modo, vide in obstructione Lienis.

Extractum splenis bouis.

℞ splenem bouis castrati,scinde in laminas tenues , maceretur per aliquot dies in sp. V. cum myrrha essentificato,postea exsicca in aëre: postea cum sp.V. essentiam extrahe, & sapidioris efficaciæ ergo adde aliquot gut. olei angelicæ, Dos. ℈ j, in aqua appropriata eo tempore , quo menses in ægra fluere consueuerunt , tunc nimirum renum & lumborum dolores adesse solent. *Extractum splenis Bouinum*

Cum menses apparere incipiunt , dari potest borrac. Venet.cum gutt.4. aut 5. Essent. Croci in aq. puleg. aut Cinam. aut in vino Hippocratico, aut succo sabinæ ʒß,aut solum sabina Vino cocta.

Si è conformationis vitio fiat suppressio , varia sunt quidem medicamenta, sed hic præstat singulis annis 4,aut bis pro constitutione corporis aperire venam brachij & sæpius applicare cucurbitulas scarificatas.

Spiritus pulegij cum sale suo quoque valet.

FLVXVS MENSIVM NIMIVS.

Fluxum mensium nimium à qualibet causa ortum, excepta Plethora (quæ non nisi conuenienti phlebotomia corrigitur, vt nimirum ex superioribus Venis brachij per reuulsionem sanguinis ad inferiora prorumpentis effluxus cohibeatur) illa tollunt & corrigunt, quæ alioquin sistendis hæmorrhagiis narium necessaria sunt & vtilia.

Sic laudanum opiatum, Essentia Croci Martis, Magisterium Corallorum & perlarum. It. sal Corallorum, sperniola composita Crollij, Ossa hominis fortiter calcinata & nonnulla alia intrinsecus.

Extrinsecus stipites Melanthij, bufo exsiccatus multùm prodest.

Fluxus igitur hic licèt multis à causis oriri possit, nullus tamen frequentior, quam qui fit ob sanguinis pallidioris ad partem istam fluxum, aut osculorum venarum apertionem, qui per διαπήδησιν, rarò autem accidit, qui per erosionem à medicamentis in vterum immissis erodentibus, aut ob vlcera in eodem existentia, curatur à Practicis ad hos affectus præscriptis medicamentis.

Quòd verò fluxus priores attinet, ij quoniam vires valde dejiciunt, si vocetur Medicus non incommode reuulsionis gratia venam brachij aperiet, indeque per interualla sanguinem extrahet, aut si eam contra indicantia (scilicet venæ sectionem) prohibeant, cucurbitulas frequentes regioni hepatis & splenis imponat.

Interiùs detur syrupus de rosis vel papauere cum aqua plãtaginis dilutus, aut fiat syrupus è succo bursæ pastoris aut syrupo Corallorũ cum succo berberum. Bolus armenus præparatus sæpius à

ʒ j cum

ʒ j, cũ aqua plãtaginis aut burſæ paſtoris offeratur.
Aut fiat Opiatum:

℞ *Conſ. roſarum veteris* ℥ß,
ſymphyti maioris aut rad. biſtor. ℥ j,
troch. de Carabe ʒ ij,
boli armen. præparat. ʒ iij,
ſal. Corall. ʒß.

Cum ſyr. de roſis ſiccis. Sic fiat Opiat.

Ad ſanguinem ſiſtendum etiam fieri poſſunt decocta ex radice tormentillæ, Coriandro, balauſtiis, gall. & ſimilibus.

Quæ ſi nihil proſunt, fiat peſſus è ſtercore ſuillo aut aſinino cum ſucco plantaginis & mucilagine ſeminis Cydoniorum, aut Tragacanthæ, aut è laudano opiato cum linteolo.

Interius offerantur, quæ ſanguinem incraſſandi & refrigerandi potentiam habent.

Exterius inungatur peritonęum Vnguento Comitiſſæ vel ſequente:

℞ *olei myrtillorum, Cydoniorum an.* ʒ jß,
ſucci burſæ paſtoris aut plantaginis, ſemperuiui maioris an. ℥ j.

Coque ad conſumptionem ſuccorum, hinc adde
pulueris boli armeni,
ſeminis berberorum,
myrtillorum an. ʒ ij.
roſarum ℥ß,
Ceræ q. ſ.

F. Vnguentum. Aut Cataplaſma ex adſtringentibus cum aqua communi & pauxillo aceti, coctis, vt de dyſenteria dictum, aut fiat ex ſuccis adſtringentibus & refrigerantibus addito bolo aut farina Orobi aut lupinorum.

Renibus & Iecori refrigerantia medicamenta applicentur, vt Ceratum infrigidans ſantallinum: Vnguentum roſatum Camphoratum.

Si biliosus ſanguis in corpore redundet & morbum foueat poſt impetum ſanguinis retentum, purgetur corpus leniter cum infuſo Rhabarbari aut myrobalanis aut ſyrupo roſarum ſolutiuo, electuario ex ſucco roſarum, Extracto panchymagogo, aut ſolo extracto Rhabarbari.

Idem fiat ſi adſit ſeroſi humoris copia ſanguine permiſto, ſi vero adſit fluxus albus, tunc temporis totius in primis habenda eſt ratio, vt habitus eius in melius emendetur, iis, quæ ſeroſorum & pituitoſorum copiam generantium partium vitium emendant, præmiſſis tamen vniuerſalibus purgantibus. Hinc quæ vterum reſpiciunt tum confortando, tum adſtringendo adhibenda, quale in primis exterius adhibitum eſt Emplaſtrum pro matrice textoris.

Specifica tamen hoc loco nonnulla ſunt, quæ quemlibet inordinatum fluxum menſium vtiliter ſiſtunt. Sic vitellus oui crudus in vino rubello diſſolutus, & per aliquot dies ſingulis diebus bis propinatus, fluores ſiſtit. Tinctura Corallorum inter cætera vnicè præſtat. Puluis Turturis eum in modum paratus, quem docet Foreſtus obſeruatione 10 lib. 28. mirabilis eſt in reſtringendis menſibus. Sal vero ex Turturis cineribus collectus & factus à gr. iiij. ad vj. felicior eſt in aq. plantaginis vel alia compoſita Coch. j. etiam in dyſenteria, aliiſque aliis fluxibus. Sic cuticula pedum anſeris exſiccata, & doſi à ʒß ad ℈ ij exhibita ſubito ſiſtit.

Externe in hoc caſu mirabiliter & ſingulariter prodeſt

prodeſt cingulum ex foliis Ellebori veri conſutum ita præparatum vt folia Ellebori recentia aſſuantur faſciæ & circa lumbos nudo corpori applicentur.

A partu laborioſo nimis profluentem ſanguinem ſiſtit idem ſanguis, ſtatim in cochleari ferreo exſiccatus (ad ignem) & v. vel vj. gr. pondere cum vitello crudo oui j. mixtus, ſubito reſtinguit. In eodem caſu ſperniolæ compoſitum mirifice opitulatur

VTERI STILLICIDIVM.

Stillicidium Vteri diuturnum ſine vlcere puluis Cachecticus feliciter ſanat. Idem præſtat ſpecificum Martis, de quo ſuprà de hydrope Vteri, quod diuturniori fluxui, præſertim in Vetulis alioquin eiuſmodi enormibus fluxionibus obnoxiis, vnice opitulatur, ſi quotidie euntibus cubitum gr. j. in aqua plantagin. aut vino rubello detur.

Vlceri ſi quod fuerit, proſpici poteſt eo modo, quem ante in vlceribus Matricis innuimus.

Vteri fluorem qualemcunque tandem ſanat, vterumque reſtituit ſpecificum Martis (vitr. Martis) ſimili modo ſemper exhibitum : vt ante de hydrope vteri dictum eſt.

Alias in quolibet fluore vterino , perpurgato prius corpore, in primis cum ſpecifico purgante. It. Panchymagogo vegetabili, Extracto mechoacannæ: Rhabarbari, ſennæ: ſemper cum bono ſucceſſu vſus ſum puluere ex decocto ſequente:

℞ magiſt. Corallorum alborum,
matris perlarum an. ℥ ij,
CC. vſti ℥j ß.
Eboris vſti,

terræ sigillatæ,
sem. papaueris albi an. ℥ j,
gummi arabici,
mastichis an. ℥ ß,
succini citrini ℈ ß,
laudani opiati gr. viij.

M.F. puluis tenuissimus, huius exhibeatur quotidie mane & vesperi tantum, quantum cultri mucrone capi potest in decocto sequente:

℞ *plantaginis maioris,*
Centumnodij,
tormentillæ an. ℥ iij,
rad. nymphææ ℥ ij.

F. cum s.q. vini decoctum.

GONORRHOEA muliebris.

In Gonorrhœa muliebri simplici eadem prosunt, quæ similiter in Virorum profuêre.

De Lue Venerea peracturi hæc omnia dilucidiora explicabuntur: hoc modo sanatæ sex mulierculæ rusticæ duabus septimanis.

VTERI STRANGVLATVS.

Strangulatus ab Vtero secundum gradus causarúmque euidentiam à Fernelio bene descriptus requirit quoque diligentem considerationem morbíque cognitionem. Leuia nimirum isthæc difficulter cognoscuntur, & sæpe cum Melancholia Hypochondriaca aut cum passione iliaca, cardiaca confunduntur.

Cura omnium horum symptomatum consistit vel in omnimoda causarum ablatione, vel etiam in paroxysmi remotione.

Quia igitur vapores venenati & perniciosi in vtero

vtero à causis quasi antecedẽtibus generati solam proximam causam sustinent, vterus est corrigendus, impuritates excernendæ, & ne deinceps talibus offendatur, prouidendum.

Hoc itaque loco maxime prosunt purgationes Hystericæ, quæ sunt à fæcula bryoniæ vel eius extracto (vide Quercetanum in Pharmacopœa restituta) ℈ j vel ℈ ij, ad summum in aq. Cinamomi, artemisiæ, matricariæ. It. Extractum Mechoacannæ, specificum purgans, panchymagogon vegetabile.

Multum faciunt in eiusmodi mundificationibus infusiones, qualis hæc est:

℞ *fol. sennæ* ℥ j,
rad. mechoacannæ non cariosæ ℥ ß,
rad. bryoniæ ʒ ij,
fol. artemisiæ,
matricariæ,
Chamædryos an. M ß,
flor. Cordialium an. p. j.

Hæc omnia incisa & mixta infunde in nodulum in Vini ℔ *ij*, ita vt prius feruefactum Vinum superfundatur nodulo & relinquatur in loco frigido per diem. Huius infusi porrigitur cyathus vnus (℥ vj) vel alter per aliquot dies mane ieiuno vẽtriculo & vesperi circa tertiam, donec assumptum sit totum. Deinde ne eiusmodi symptomata sępius recurrant, exploratum plane & experientia confirmatum, istis omnibus certissime mederi specificum ex vitriol. Martis, quotidie tandem à præmissa purgatione Vesperi ante cibum in vino vel cum aq. artemis. matricar. &c. vel sine iisdem exhibitum per septimanas 2. 3. 4. vel 6. donec cesset *Specificum ex vitriolo Martis.*

malum, vide suprà de hydrope & stillicidio Vteri.

Paroxysmum multa sunt, quæ tollunt, de quibus videantur Practici.

Sic suffumigia fœtida vel etiam odores rerum fœtidarum, quales sunt, fumus ex pennis perdicũ, capillorum humanorum, Vngulæ alcis, asini. It. Carbonum fossilium, assæ fœtidę, ol. succini, tartari, Guaiaci naribus admotorum. Sal Iouis à Crollio descriptum, vmbilico calide inunctum suffocationem subito sistit: Zibeti ℈ß, cum ℈ j ol. nucis Moschatæ expressi temperatus & postea in linteolo intra pudenda intrusus, maxime prodest.

Fumus è callis equorum per tritorium vel retortam detruncatam immissus (mirum est, Vterum hunc sustinere, fœtorem, cum alias eius sit impatientissimus) subito sistit.

Interne cum fructu exhiberi possunt seqq.

1. Sal Iouis in aqua singulari hysterica.

2. Essentia granorum Chamæactes i. e. Ebuli, cuius cochl ß vsque ad j. intro sumptum, paulatim erumpẽtibus sudoribus & quiescente corpore paroxysmũ & sistit, & vapores ex ipso corpore per διαφόρησιν resolutos expellit. Præparatur autem hæc essentia sequente modo: ♃ magnã copiã granorum actes exsiccentur in vmbra, ponantur in matracio colli longi vsq; ad medium, superinfunde aquam vitæ vt per quatuor digitos supernatet, adde aliquot guttulas spiritus vitrioli & vase bene obturato fiat digestio in B. M. per 5. aut 6. dies, quovsque aqua vitæ acquirat tincturam rubini instar, separa illam per inclinationem, huius dabis semi cochlear in accessione & illico excitabitur.

His omnibus præfertur Laudanum suffocationum

num ſpecificum (poſteaquam coqui incipiunt in vterum intenta peſſaria trahentia, vt ſi ſemen corruptum ſit, extrahatur, aut ſi vapor incluſus, abſumatur.)

Mulieri ſuffocatæ ſtatim præſtat adhibere ad nares fumum è galbano, aſſa fœtida, pennarũ perdicis: aut inungantur nares oleo Gagatis per retortam in modum olei ſuccini, ſed igne paulum vehementiori deſtillato, verbi gratia ♃ Gagatis q. v. ſal. tantundem, & in cineribus ig. primum lento, poſtmodum fortiori in ſubiectum recipiens deſtilla oleum, quod ſi lubet, addita aqua ſimplici rectificari poteſt per alembicum. Aut ♃ loco olei Gagatis oleum rutæ ſuccini. Quidam dicto oleo & oleo ſuccini vmbilicum & ventrem totum quoque inungunt. *Oleum Gagatis.*

Vmbilicus inungatur Balſamo Apoplectico, aut applicetur Emplaſtrum rotundum ex Emplaſtro pro matrice, in cuius medio aliquot grana Zibethi ponantur. Vmbilico imponendæ ligaturæ ſimul dolorificæ applicentur cucurbitæ inguinibus circa pubem cum magna flamma.

Conficiatur peſſus ex linteo, qui vngatur balſamo apoplectico & genitalibus mulieris indatur, quo tempore fœtida naribus adhibeantur.

Intra corpus exhiberi poteſt doſis Laudani ad matricis ſuffocationes, quod fit ſequente modo: ♃ Laudani noſtri ſine opio ℥ ij, adde Extracti lichenũ ſeu callorum equarum ʒ ij. M. diligẽter, ilicò ſuffocationes matricis ſedat ad ℈ ß exhibitum. *Laudanum ad ſuffocationes matricis.*

Extractum Lichenum ſic fit:

♃ Aquæ meliſſæ cũ Vini ℔ vj deſtillatæ ſuper ſuccinũ & Gagatem an. ℥ ij, per retortam ex cine- *Extractum Lichenum.*

ribus ig. in fine forti. Aqua destillata ab oleo, quod hac via simul elicitur, separetur. Cum hac aq. collectos lichenes ante exsiccatos in B. digere & extrahe ad Extracti formam. Idem extractum etiam solum exhiberi potest à gr. v. ad viij. Aut aqua Theriacalis offeratur, in qua ℈ß, Extracti Castorei puluerisati aut pulueris ℈ j, aut tantum exhibeatur Theriaca antiqua aut Castorei puluerisati ℈ j, in aqua artemisiæ. Aut ℞ Extracti castorei cum spiritu vini facti,

Essentiæ Croci an. ℈ß,
Sal. perlarum gr. vj.
ol. succin. gr. ij.

M. & cum aqua artemisiæ & melissæ exhibe.

Commendatur quoq; vel maxime oleum Iouis, cuius præparationem vide in scholiis ad Crolliū.

Liquor istè vmbilico Hystericæ immissus, statim suffocationem sistit. Interne à gut. j, ad ij ad summum iij, repetitis vicibus exhibeatur: in adultis aluum largiter ciet.

ASCENSVS VTERI.

Ascensus Vteri parum differt à leni strangulatione primi gradus. Fiunt nimirum pręcordiorum compressiones, dolores & spirandi difficultates, interdum deliquia animi subsequuntur.

Huic symptomati tollendo æque necessaria & vtilia sunt, quæ antea de suffoçationib. sunt allata.

In primis Esséntia granorum Chamæactes multum præstat, si causam velis auferre, vtere iisdem quæ suffocationibus tollendis vtilia fuerunt.

PROLAPSVS VTERI.

Prolapsum Vteri eadem curant, quę prolapsum ani. Huc itaque repetenda sunt. Curatio autem opera-

operatione chirurgica potiſſimũ efficitur. Ægram nimirum ſuper dorſum reſupinam, coxis altioribus dilatatis & reflexis poplitibus, collocando: Hinc vterum prolapſum oleo tepido aut butyro inſalſo vel etiam decocto maluæ, chamomillæ & aliis emollientibus fomentatum, aſperſo poſt puluere adſtringente ex acacia, hypocyſtide, puluer. oſſium dactylorum combuſtorum aut mumia vel gallis ſubtiliſſime puluerifatis in proprium locum reponendo, intrudendo inſuper lanam in ſe conuolutam forma & craſſitudine muliebri ſinui reſpondentem linteóloq; exceptam ac vino ſtyptico imbutam, ſicq; abſque dolore & violentia in proprium locum deuoluẽdo. Quod ſi vterus prolapſus putredine afficiatur, quod corruptum putridúmque eſt reſcindatur, idque citra periculi formidinem, cum etiam vniuerſo vtero ablato nonnullæ mulieres plures annos ſuperuixerint.

CONVVLSIO VTERI.

Conuulſioni vteri alioquin medicamenta conuulſiua inſeruiunt: Vide tamen eaſdem conuulſiones ſuffocationum modo curatas eſſe.

Specificum in hoc caſu eſt Eſſentia granorum Chamæactes h.e. Ebuli (Tinctura granorũ actes cum 4. vel 8. gutt. ſp. vitrioli antepileptici. It tinctura Corallorum. It. inſeſſiones, fomentationes.

STERILITAS.

Sterilitas in viris ab occulta cauſa, ſita nempe in partibus generationi dicatis, præſertim ſi fuerit morbus conformationis, pharmacia haud tollitur. Vide ſuprà de extincta Virilitate.

Reliqua vitia quandoque partim legitima obſeruata diæta, partim medicamentis auferuntur,

de quib. autores Medici in praxi. Vide Bayrũ l.15.

Si ſterilitas ex veneficio eſt, raro illa remoueri poteſt, niſi ſimul remoueantur veneficiorum inſtrumenta, quorum nempe veneficio talia parata ſunt.

Suprà de impotentia tollenda nonnulla diximus, ſæpe v.euenit, vt impreſſiones eiuſmodi diabolicæ tam validæ ſint, vt neque bona neque mala arte tolli poſſint (i.e. repoſitione ſimili) Vidi tamen ſemel atque iterum hauſtum aquæ frigidæ ex ore maſculi (*eines Hengſt der nicht geſchnitten*) in præterfluente potantis elapſæ & ſubito vaſculo collectæ multum profuiſſe in hoc caſu.

Eadem potatio aquæ multum facit in ariduris particularibus membrorum, ſæpius iterata ieiuno ventriculo per aliquot ſeptimanas: alioquin in fœminis ſterilibus inſeſſus ex formicis & aceruo formicarum cum aqua fluuiatili paratus aliquoties recens vel de nouo factus multum iuuat.

Conceptionem iuuantia petuntur ex practicis, Sal Satyrionis in primis vtilis eſt in fœminis (vt eſſentia eius in viris) vt cito concipiant, ſi eius, ℈ß, poſt menſtruorum fluxum in vino maluatico vel aqua vitæ mulierum ſæpius exhibeatur.

Curaui hoc ſecreto multas fœminas, breuiſſime, & eſſentia formicarum viros.

ABORTVS.

Abortum impediunt Magiſterium Corallorum & perlarum ſi ſæpius cum aqua vitæ mulierum vel aq.lil.conuall.detur. Tinctur. Corallor. rite recteque parata abortum prohibet, ſi geſtationis tempore prægnantes eius accipiant gutt. iij, vel iiij. ſingulis menſibus bis.

A pro-

A proprietate ſuccus Aſtaci vnius contuſi, & expreſſi in vino bono datus ſingulis menſibus ſemel vel bis, fœtum nunquam abortiuum naſci ſinit, niſi externa vi impellatur. Sic ſal Aſtacorum fluuiatilium dextre paratus, & ſingulis ſeptimanis cum amygdalarum dulcium decocto in vino maluatico maceratus, ſumptus mirabiliter fœtum conſeruat. Doſ. gr. iij. iiij: v. &c. (vinum ne bibant, pellit nimirum fœtum.)

PARTVS DIFFICILIS.

In partu difficili, Ir. ſecundinarũ eductione inter reliqua præſtat ſpecificum ex ſecundinis, de quo ſupra. Ir. oculi leporis in Martio capti (valet etiam in mola, modo de ea conſtet) qui ſtudioſe eximendi, ne comprimantur nimis, cumque pipere in orbe exſiccandi. Horum vnus Vertici cum pipere ita alligetur, vt vertex à pupilla tangatur & fœtum ſiue mortuum ſiue viuum educet, quo facto mox amoueatur, ne vterum planè propellat.

Sic oleum ſuccini & Carui an gutt. iij. iiij. v. vj. vij. in vino exhibitæ partum accelerant.

Apud pauperes vidi partum ſæpe difficilem ſolui hauſtu vrinæ mariti.

Sic ſtercus equinum in vino expreſſum & percolatum ſubito fœtum & ſecundinam expellit.

IMPOTENTIA.

In impotentibus nobilis eſt Eſſentia Satyrionis Croll. in primis ſi illi addatur Ambra eſſentificata & aurum potabile Anglicum, verbi gratia liquoris ſatyrionis ℥ j,

ambra eſſentificata ʒ ij

Auri potabil. ℈ j.

Detur à ℈ß ad ℈ j pro vna doſi. Hæc & ſimilia in-

terdum materiam tam fortem reddunt, vt ſimul anima cum vita expulſa fuerit,omne nimirum nimium naturæ inimicum.

Valet quoque diatrion pipereon tabulatum, ſi illi admiſceantur aliquot grana ambræ & olei Cinamomi. Vide ſuprà de extincta Virilitate.

ARTHRITIS.

Arthritis ſeu articulorum dolor eſt inſtar matris plures ex ſe generans natas, in ſpecie podagram,Chiragram & Iſchiaticam.

In Arthritide interdum eſt vniuerſalis omnium articulorum dolor cum ſumma inquietudine; in cæteris particulares dolores externarum partium, manuum in Chiragra, pedum in podagra, coxendicis in Iſchiade.

Horum omnium vniuerſalis cura conſiſtit in conſumptione vel etiam expulſione tartari in toto corpore humano ſtabulantis. Cuius curæ mentionem fecimus ſuprà in ludi humani pręparatione,cuius facultates mirabiles ſunt in tartaro expellendo vel conſumendo.

Hæc itaque cura vnice inſtituenda eſt, nec tamen quouis tempore aut promiſcue in ſingulis ſubiectis,niſi prius omnia probe fuerint conſiderata.Itaque hæc cura vniuerſalis paroxyſmos non tollit,nec leuiter etiam affectos extra alia medicamenta curat: oportet igitur vt aut ante inſultus, aut poſt eoſdem (non in paroxyſmo) quieſcentibus ſcilicet & in ſuis matricibus quaſi dormientibus ex allatis antea principiis cura inſtituatur & tartarus reſoluatur.Sic nimirum felicius ſucceſſerint omnia.

Eiuſdem curæ prophylacticæ ſimili modo cum lapidi-

lapidibus Astacorum in eam formam medicamenti præparatis instituendæ: maximopere pro corroboratione naturæ succenturiari potest *Magisterium perlarum à Riuerio Medico Regio* olim plurimo cum fructu præparatum & exhibitum hoc modo: Perlas reduc in puluerem impalpabilem, quemadmodum aliàs redigi solent, (vulgariter margaritæ præparatæ) his in vitro superfunde de succo citri vel de pomis aurantiis recentibus q.s. vt fiat instar pastæ. Relinque aliquandiu, postea solue cum aceto, & remoto acet. per inclinationem à fæcibus aliud affunde, donec nempe perlæ ex toto fuerint solutæ. Collectum acetum misce cum tertia parte aquæ fluuiatilis, destilla per retortam ex igne arenæ primum igne lento, post fortiori. Destillatum reaffunde capiti mortuo restitanti & vicissim solue, postea cola per filtrum, euapora admodum lente, & restabit perlarum magisterium. Huius ℈ j ad summum aliquoties ieiuno stomacho in vino datus potenter naturam recreat, eamque vt medicamenta antecedentia (arcanum ludi humani & Astacorum) felicius operentur, excitat. Multum ad præcautionem facit cruditates fugere, & si adsint castigare vomitionibus mane si facile, à prandio si ægre, vomat.

Magisterium perlarum Riuerij.

Quod si vero paroxysmi podagrici vel arthritici soleant recurrere, id quod sæpius fit, præsertim vbi vita non vsquequaq; conformis fuerit, requisitis tales insultus vel impedientibus vel prorsus rejicientibus, hoc vnice prouidendum fuerit, vt quotannis stato tempore Æquinoctiorum & solstitiorum (circa eadem nimirum fluxiones podagricæ plerumq; vigent (corpus bene mũdificetur,

& in primis ratio victus, quæ alioquin nuſpiam negligenda eſt, ſolers & recta inſtituatur, auferendo tum plethoram, ſi quæ adſit, tum Cacochymiam quamcunque ſuis idoneis medicamentis.

Hæc etiam euacuatio inſtitui debet in principio morbi, & vbi quædam ſigna imminentis præſenſerit æger.

Potus ſit vinum meliſſæ cum rad. Caryophyllatæ infuſum in menſa pro hauſtu primo, aut vinum Antipodagricum Paracelſi.

Vinum Antipodagricum Paracelſi.

℞ *radicis Caryophyllatæ,*
acori ℔ß,
fol. maioranæ M iiij,
florum ſambuci p iiij,
infunde in Vini ℔ *iij.*

ſtent in infuſione per 8. dies, ſumatur ex hoc mane & veſperi hauſtus. Cum ſale humano miſceri poſſunt oſſa humana calcinata, in cibo Galreda ex iiſdem in modum galredæ Cranij facta.

Poſt mundificatum corpus corroborantia & diaphoretica vſurpentur, diaphoretica ſcilicet peculiaria Solis transparētis extractio, de qua in notis ad Crolliū, & pilulæ antipodagricæ meæ, quæ deſcriptæ à Rhenano in tractatu Solis è puteo emergentis cū arcano aſari aliquot diebus aſſumptæ. His omnis Podagra, modò non ſit nodoſa, curari poteſt. Hoc nimirum modo paroxyſmi raro vel nunquam recurrent: aut ſi inſultus à leui errore externo aliquando coincidunt, tam graues nūquam ſunt, nec dolores excitant continuos, aut inſolentes, quin externis balſamis facile cedant.

Ex numero mundificātium ſeu purgantium eſt puluis arthriticus Paracelſi à Crollio deſcriptus, vbi in

vbi in primis notandum, in eius deſcriptione pro raſura Cranij humani ſubſtituenda eſſe oſſa hominis calcinata, iuuenis modum humati, manuum ad Chiragram, pedũ verò ad Podagram. Ex hoc puluere natus eſt puluis Caryocoſtinus, quem vocãt, etiã vulgaribus Medicis vſitatus. Ille verò puluis ſecure & leniter omnes defluxiones podagricas purgat. Felicius id præſtat Eſſentia radicis Elleborí nigri vulgari modo cum ſpir. Vini non ad ſummum correcto extracta. Cuius quotidie cochl. j. mane & veſperi ſumatur, donec aluus ſponte ſua quater vel ſexies tandem fuerit ſoluta quotidie. Hac nimirum facili lenique purgatione impuritates fluxionéſque podagricæ ſatis commode repurgantur, fortificatur eſſentia Ellebori cum arcano filicis totius. (NB. arcana hæc nobilia) vel cum arcano aſari debita proportione, nempe ſi admiſceantur alterutra cum Eſſentia Ellebori. Præſtat alioquin hanc eandem eſſentiam ante conſuetum tempus paroxyſmorum podagricorum aſſumere, quemadmodum & puluerem arthriticum, ſic nimirum facilius ante inuaſionem corpus integritate adhuc dum conſtans ab inſequentibus influxionibus liberatur. Idque eo magis, ſi ad hanc euacuationem temperata victus ratio acceſſerit, & vinum maioranatum cum radice Caryophyllatæ & floribus ſambuci infuſum ad victum pro primo potu hauſtum fuerit.

Quidam conuenientius vtuntur decocto ligni ſaſſafras, præmiſſis his purgationibus, impuritates craſſiores, quæ adhuc reſtare ſolent, finaliter exterminandæ cum Mercurio laxatiuo, aut cum ſole aut puluere arthritico ſequente.

Puluis Arthriticus.

℞ *Hermodactylorum, turbith,*
diagrydij.
fol. senæ,
oss. hominis iuuenis violenta morte perempti calcinatorum, si Chiragra manuum, si podagra pedum. sacch. candi an. ℨ j.

M.F. puluis. Dos. à ℈ß ad ℨ ij, mane ex aqua iuæ arthriticæ per 3. aut 4. dies. Hinc demum ad confortantia, quod est magisterium perlarum Riuerij, & ad diaphoretica accedendum, quale est Extr. Solis transparens, cuius modum vice in notis Bezoardici mineralis.

Prosunt & maximè in his affectibus cauteria.

Nota.

Qui vomitus ferre possunt & statis temporibus Veris & Autumni ante imminentes paroxysmos podagricos, aqua benedicta vtuntur, dosi legitima, rarissime vel etiam nunquam, modo reliqua correspondeant, insultibus podagricis corripiuntur.

Hoc itaque modo, cuicunque sanitas curæ est, quilibet è podagricis insultibus tutissime se præseruare potest.

In Paroxysmis vigentibus & grauiter articulos occupantibus, sæpius mitigantibus opus est, ea sunt interna & externa.

Inter interna omnibus modis superat & excellit laudanum Opiatum suis proprietatibus maxime vigens (vide Quercetanum in responso ad Aubertum) dolores nimirum sistit, placidum somnum inducit, fluxionibus frenum injicit, feruores consumit & delassatos spiritus roborat.

In aliis

In aliis qualibuſcunque vulgaribus medicinis haud iiſdem viribus pollentibus, fruſtrà ſperandum eſt aliquid.

Externa ſunt 1. Balſamus podagricus primus & ſecundus apud Crollium, quibus ſuccenturiari poteſt Vnguentum anodynum, quod eſt apud eundem.

2. Eſt ſpiritus ſalis Ammon. qui fit h. m. ♃ Ammon. ſublim. miſce puluериſatum cum 4. partibus cinerum & deſtilla per alembicum ex aren. prodit ſpir. Ammon. qui æqualibus partibus cum ſp. Vini mixtus & plumaccolo loco dolenti (aliquoties, bis terve) illitus confeſtim dolores reſtinguit. Nonnulli aliquid Camphoræ adjiciunt, vt prius ſoluatur in iiſdem, poſtea ad illinendum vtuntur. Huius mirabilem vſum ſæpe deprehendi. *Spiritus Salis Ammon.*

3. Eſt aqua Antipodagrica Rulandi.

♃ *florum Chamomillæ,*

meliloti an. M j.

Merc. ſublimati ℈ ij, coque in aqua ſimplici. Huius aquæ colatæ æqualem portionem M cum ℔ iiij. aq. mortuæ, quæ eſt aqua fortis qua vſi ſunt Aurifabri in ſeparationibus, Aq. fort. recentis ℥ ij, ſucci ſeu decocti myrtillorum (℥ ij) q. ſ. ad colorationē. Vtere ceu patet ex curationib. (durat aliquot annos aq. mortua, *iſt gebraucht Scheide VVaſſer.*) *Aqua Antipodagrica Rulandi.*

4. Aqua Antipodagrica, quæ ♃ ſpermatis ranarum, menſe Martio collecti circa nouilunium ℔ iij. adde ſtercoris bubuli recentis ℔ totidem, M. diligenter & relinque per diem vnum, poſtea deſtilla & ſerua. Calidiuſcule mēbris affectis applica, confeſtim ſedat dolores, felicius operabitur, ſi addatur aliquid ſp. vitrioli aut ſtercus vaccæ cum

V

mellis ℥ ij, Cataplasmatis loco imponatur, præsertim in podagra frigida.

5. Oleum petroleum, in quo radices Ellebori incoxerint, presentissimum est in doloribus podagricis sine rubore & vehementi tumore (alij vocant podagram à causa frigida) subito sistendis. Vbi induciæ factæ sunt cum morbo, si ita necessitas exigit, purgantia tandem cōmodius (vomitus hic non est necessarius) locū habere possunt, qualia fuerunt supra; præsertim si puluere specifico Arthritico vtendum sit, is per aliquot dies iusta dosi ʒß, in brodio vel etiam aqua iuę sumptus impuritates tartareas mobiles, causantésque nempe paroxysmos è corpore educit. Sępe vidi in hoc casu pilulas Antimoniales per secessum solum purgantes, semel duntaxat sumptas multum profuisse. Eiusdem facultatis est Arcanum Corallinum per Crollium descriptum. Omnibus his præstat specificum purgans Paracelsi sæpius vrgente necessitate datum. His omnibus peractis, si quæ impuritates crassiores adhuc in corporis habitu residuæ fuerint, eæ deinceps mundificantibus, si vires & facultates patiuntur, expellendæ sunt. Insuper etiam ad diaphoretica descendendum. Diaphoretica supra proprio titulo proposuimus. Sunt nimirum in eo genere specifica, tum tinctura Antimonij, tum pilulæ Antimoniales podagricæ: descriptionem vide in libello Rhenani Solis è puteo emergentis tractatu postremo p. 18. & 19.

Tinctura Antimonij. Tincturæ præparatio hæc est: ℞ mineræ Antimonij ℔ iii. iiij. v. (minera Vngarica præstat) in defectu mineræ Antim. crudum locum supplere potest, tere minutissime, superfunde aquam calcis viuæ

Viuæ per simplicem infusionem (aq. ℔ xv. Calcis ℔ vj.) à calce viua coäldo (aliquoties aqua infundatur calci, donec subsidet) defæcatã relinque (in alẽbicum lati fundi) insolando & aliquoties quotidie mouẽdo donec nempe spondilia & superficies aq. rubere incipiat; quanquam rubedo nulla apparet, & tamen satis tincturæ extractum est, si per 6. vel 7. dies infusio fiat. Habebis autẽ signum Extractionis (extractio tantisper fiat, donec nihil sit residuum si) in particulam istius infusi seorsim in vitrum peculiare transfusam guttas aliquot aceti inieceris, repente nimirum immutabitur aq. (nihil aliud est quam Antimonij sulphur.) & tinctura Antimon. in colorem corticum mali aurantij præcipitabitur (in mixturam simplicem infusum præcipitabitur in colorem albicantem propter spiritum vitrioli) Extractionem trajice per filtrum & leniter ebulliendo in catillo reduc in puluerem rubeum, quem extrahe cum spirit. V. non vsquequaque forti (Alchol non extrahit) ad flauedinem (instar Extracti Solis) & filtrando decanta. Ante vsum moue (puluisculus nimirum semper ad fundum præcipitabitur) Dos. gr. v. vj. viij. x. ad summum spirit. Vini hac tinctura Antimonij imprægnatus aliquoties) septies) per Cohobia ex alembico destillatur, deinde ex retorta vitrea in aren. datis ignis gradibus, vel etiam ig. suppressionis pellitur, & prodibit in forma rubicundissima oleum Antimonij dulcis cum striis splendidissimis & pulcerrimis. Postea verò spiritus Vini leni B. euocatur, remanet in fundo Tinctura Antimonij rubicundissima (confortatiuum summum) Dos. gr. j. ij. iij. ad summum.

Vide Ragerium Bacchonium de oleo Antimonij dulci.

Tinctura porrò Antimonij (apposita candela lucet noctu instar Carbunculi) vel dicto modo saltem leniter extracta, vel deinceps per multa cohobita cum sp. Vini in nobilissimam Essentiã exaltata, contracturam ex podagra in articulis extertata, contracturam ex podagra in articulis extertis causatam feliciter curat, si obseruandis ad legitimam nempe diætam pertinentibus & corpus mundificantibus (NB. In hoc casu pilulæ Antimon. per secessum tantum purgantes maximè commendabiles sunt) quotidie vel alternis dieb. gut. (5. vel 8. de tinctura simplici, sed gut. j. de tinctura exaltata in diaphoretico in peracutis vel mixtura seu in aurora exhibeantur, & sudor vel in lecto vel in laconico prouocetur (id quod in declinatione contracturæ cum spir. Vini tandem fecisse expedit) & cõtractura nulla resistit arthritica.

Ad externam curam Podagræ Tophaceæ, sed non admodum inueteratæ, præmissis præmittendis alioquin ad podagræ tum diæteticam tum therapeuticam pertinentibus, de quibus hactenus, externa auxilia accersenda sunt, quæ nempe duros istos nodos tanquam morbos compositionis ab internis medicamentis difficulter resolubiles penetratione sua resoluant, & quod in articulis heterogeneum est, eliminent. Vbi igitur nodositates admodum inueteratæ non fuerint, vnicè hoc Emplastrum commendatur, quod præter sedationem dolorum etiam ex articulis tophaceam materiam seu sulphur coagulatum cute leniter aperta resoluendo extrahit. Emplastrum tale est:

℞ *Vitrioli Romani*

seu

ſeu Vngarici,
Aluminis rochæ an. ℔ß.
ſalis ℥ iiij,

Hæc omnia coniunctim calcina in Catino terreo euaporando ſaltem, donec ſpirit. etiam exhalare inceperint, quibus odore perceptis ſtatim ſubſiſte à calcinatione & refrigeſcant omnia, pulueriſentur. Huius & pulueris ex farina hordei ℞ an q.pl. Miſce cum fæcibus Vini adinſtar pultis, quam ſuper laciniam more ſolito ad ſpiſſitudinem cultri extenſam applica ad locum affectum & relinque. Exſiccatum denuò cum fæcibus vini diſtempera, & apponendo ſic perge, donec primum dolor omnis conſumptus, poſtea etiam ex articulis ipſis contortis omnes tophi abſumpti fuerint: Interim fit ſæpe, vt ſimul cutis, præſertim vbi verrucæ & ſcrophulę in articulis apparuerint, hoc modo aperiatur, id quod formidandum haud fuerit. Vel nimirum ſponte ſua poſtea vlcera coëunt, vel cera ſaltem Emplaſtri loco ſuperimpoſita viciſſim conſolidantur, ipſis articulis denuò mobilibus & agilibus redditis.

Quod ſi denique nimis inueterata podagra ſeu prorſus nodoſa & tophacea fuerit, ab illa quidem externa cura dolorum mitigatio ſperanda eſt, ſed tamen ipſi tophi vix cedunt, niſi Chirurgia accedat potentior. Tunc igitur hoc modo procedendum fuerit, ℞ Merc. ſubl. Arſen albi ana q. pl. M. cum aq. fort. & fiat in modum pultis, deinde appoſito prius Emplaſtro Baſiliconis maioris (vel alio defenſiuo, aut etiam ſparadrappa) ad locum affectum foraminato, foramini de pulte præſcripta inſtar lentis impone, & ſtatim aliam particulam

Emplastri prædicti desuper, ac relinque aliquandiu, donec cutis bene aperta sit, ac nonnihil tumoris, ac exinde Eschara accesserit. Hanc cum butyro vel oleo rosaceo emolliendo remoue & attractiuum appone specificum, quod omnes tophos coagulatos in aquas resoluit & extrahit, etiam aliquando sponte casuras instar calcis ad parietes incrustatos; cessantibus postea fluxibus locus vicissim est consolidandus cum consolidantibus & epuloticis vulgaribus.

Attractiuum Emplastrum tale est.

℞ *Lithargyri,*
Lapidis Calaminaris,
succini,
magnetis an ℥ ij,
puluerisata omnia tenuiter coque in olei lini ℔ j ß,
Ceræ ℔ j,
terebinthinæ ℔ ß.
Vernicis ℥ iij.

Coque inquam aliquandiu, donec inspissentur, adde postea gummata sequentia vulgari modo in acet. soluta & colata vicissimque opopanacis,
serapini,
Galbani,
Bdellij,
ammoniaci an ℥ j ß.

ebulliant leniter, in fine, adde de pulueribus mastichis,
thuris,
myrrhæ,
aloës hepaticæ an. ℥ j.

diligenter moue spatula tandem malaxando in Magdaleones redige, prædictóque vsui serua.

His

His modis infelix podagra proſpere & facile curari poteſt, modo omnia prudenter & legitime fiant.

In externa cura Tophorum ſæpius mundificantia doloreſque mitigantia ſunt vſurpanda, inſuper ſudores à ſuperioribus diaphoreticis prouocandi. Et hæc eſt genuina illa cura, qua 24. ægros nobiles & ignobiles nullo alio remedio adhibito me curaſſe affirmare certo certius poſſum.

ARTICVLORVM DOLORVM ſpecies.

Articulorum dolor varias in ſe ſpecies includit, Podagram, Gonogram, Chiragram, Homoplatæ dolorem, & Iſchiaticum, Arthritidem item proprie dictam, quæ omnes ſimplicem ſcopum habent, ſymptomatis ſcilicet mitigationem & cauſæ ablationem.

PODAGRA ET CHIRAGRA.

Vſitatiſſima ſunt Podagra & Chiragra, in quarum curatione vnice prouidendum, corpus ſemper mundum ſit, & victus ratio obſeruetur exacta, quotannis ſtato tempore Æquinoctiorum & ſolſtitiorum vbi fluxiones arthriticæ plerumque fiunt, corpus benè mundificetur auferendo tum plethoram, ſi quę adſit, tum Cacochymiam quamcunque ſuis medicamentis idoneis. Imò hæc ipſa euacuatio inſtitui poteſt & debet quoque in principio mali, & vbi ſigna quædam imminentis præſenſerit æger.

In primis Extractũ Aſari & Eſsẽtia Ellebori nigri facta ſecundùm artem atque ad conſiſtentiam mellis ſeu pilularum redacta. Electuarium item caryocoſtinum apud Bauderonium, quæ ſemper

adſtringente, vt Myrtillorum, Centinodij, glandularum Quercus vel Cataplaſmatis ex fructibus acerbis, cotoneis, herbis, pyris, prunis, in primis ſylueſtribus, ſorbis, quibus addi poteſt farina lentium, cum puluere balauſtiæ, Gallarum, roſarum, biſtortæ : aut tantum applicetur Bolus armenus cum lacte & puluere radicis biſtortæ ad formam Cataplaſmatis.

Supra partem affectam refrænantia & dolorem ſedantia imponenda. Communiter nec ſine fructu fit Cataplaſma è mica panis albi, verbi gratia ℔ j. temperetur lacte ſuper ignem lentum, ne bulliat, contunditur & reducitur ad formam Cataplaſmatis addendo vitellorum ouorum ℔ ij, Croci parum, calidò applicetur. Alij tantum in lacte tepido panem macerant pauliſper & applicant de 5. in 5. horam renouando.

Nos hactenus habuimus in vſu carnem bubulam, cuius fruſtum crudum ſine pinguedine parti dolenti ſuperligauimus, idq; mane & veſperi mutauimus, atque ita feliciter dolorem ſedauimus.

Balſamus Podagricus. *Balſamus Podagricus.*

℞ *Vitrioli ad flauedinem calcinati* ℔ *ij,*
mellis ℔ *j,*
ſilicum calcinatorum ℔ß.

deſtilletur ſpirit. igne ab initio lento per alembicum in cineribus (nam facile ebulliunt) poſtea fortiori. Ab hoc ſpiritu auferatur phlegma, eum deſtillando ad tertias vſque quæ in cucurbita reſtitant, miſce cum maſtiche,

Olibano,
myrrha,
axungia humana,

gum. ammoniaco, opoponace, bdellio an. ℥ ij.

destillentur adhuc semel per retortam, cum destillato misce æquales partes spiritus Vini atque ad vsus serua.

Non quoque inutile erit in hoc affectu vel totum spiritum salis cum aqua fontana temperatum tepide adhibere, cum laciniis duplicatis, vt & oleum tartari per deliquium ex sale factum.

Tophaceam podagram præter ordinariam curam requirere externa, vide annotata mea in Crollium, quæ huc transfer.

LEPRA.

Lepra an curari queat?

An lepra curari possit, subdubitatum est à multis; Elephantiasin quidem, hoc est, lepram incipientem vel aliquatenus progressam & à squammis, quas subinde in superficie corporis extantes habet, ita dictam, interdum curari posse & Dogmatici profitentur & exempla seu obseruationes id testantur.

Lepram autem proprie dictam omnibusque partibus confirmatam & absolutam sanari posse, id est, quod pernegant iidem.

Neque verò vel ipsam naturam alicuius deficientiæ accusare licet, quæ nempe potestate diuina ordinata, dum fœta in sese & in mixtis corporibus occultet arcana, quibus extra cognitis & in præparationem adductis, omnes morbos corpus humanum infestantes, quatenus tales sunt, nec aliquid extremi in sese continet, curabiles esse & credamus & ingenue profiteamur. (de examine Leprosorum vide Forestum obseruatione 7. *lib*. 4. *Chirurgiæ, de Curatione* vide Iul. Pulmarium in lapide

pide philoſophico, capite vltimo. It. cap. 6. de tinctura Baſilij Valentini.) Sic ita lepra curari poſſit; quomodo v. curetur, vulgares præceptiones haud docent, neque & vulgaria auxilia, quantumvis in iiſdem multum ſpei & poteſtatis ſcientibus poſitum, multum videntur præſtare poſſe.

Aurum potabile Philoſophorum, quod nempe vel in ſola illa medicina vniuerſali latet, vel ex ipſo Sole philoſophice per menſtruum mundi ſoluto fit, hos & alios morbos ſimpliciſſimos perfecte tollit.

Tinctura Antimon. ſuprà de Podagra deſcripta præſertim exaltata, & in ſummam ſpiritualitatem deducta auro potabili vix quicquam concedit. *Tinctura Antimonij vis.*

Tinctura Corallorum vera & genuina iiſdem viribus pollet. Hæc itaque omnia & ſingula pro curanda lepra ſalutaria ſunt.

Cognitis itaque omnibus ſignis & ex eorum ſyndrome morbo, perfecte cognito, cum iis medicamentis ita procedendum fuerit, vt quia quod vnice deſideramus, in promptu non eſt, aurum nempe Philoſophicum, ita progrediamur, ne extra oleam ipſius methodi extrauagari videamur.

1. Itaque reſoluentia & mundificantia neceſſaria ſunt.

Reſoluentia ſunt omnia illa, quæ alioquin interiores viſcerum obſtructiones ſoluunt, (tartarus vitriolatus) de quibus hactenus ſæpius.

Mundificantia ſunt ſpecificum purgans, Arcanum Corallinum, Mercur. dulcis, pilulæ Antimoniales per ſeceſſum tantum purgantes.

2. Sunt ſpecifica, inter quæ excellit Viridellus vulgaris (vitriol.) cuius quidem præparatio eſt *Viridelli vis & vſus.*

nulla, sed totum artificium consistit in dextra exhibitione (valet in quauis scabie.)

Mundificatis itaque Corporibus sic procede: ♃ Viridelli dicti ℥ ij, dissolue in ℔ x. vini, postea cola: huius vini Cyathū ß. cum potu ordinario (sępius in die) qui sit vel vinum vel cereuisia (vinum præstat, quia est morbus frigidus) vel decoctum ligni sassafras, Chinæ (decoctum fragariæ aliquid potest) vel aquæ communis semper exhibe in potu (cura absolui potest Viridelli ℔ j.) idque per septimanas 3. aut 4. continua.

Interdum sudores moueantur (si initio difficulter erumpunt, Ergo quacumque ratione prouocentur etiam per Laconicum sp. Vini scabies sponte decidit) à diaphoretico in peracutis vel potius cum tinctura Antimonij videbis perfectam sanationem (interdum purgantia repetantur pro ægri & morbi natura.)

Cæterùm specificum Viridelli crudi non separati, nec in alia Essentia medica diuulsi hoc præstat, neque tam adhuc manifestum est, an ex aliquo principio (vitriol. viride. Vngaricum plurimum habet sulphur) & ex quònam hæc proprietas dependeat. Verisimile est à sulphure id proficisci, quod in vitriolo excellens est, proxime accedens ad naturam sulphur. Antimonij, ex quo Tinctura illa hactenus sæpe dicta paratur. Quod si vitr. sulphur. volatile seu Embrionatum paratum fuerit (vide quæst. 8. Thotem. tractu de opio meo) id quod ostensum est in præparatione sulph. vitr narcoti (fixi) idque per se sine additamento sublimatum (*in einem nidrigen kolben* paulatim injiciendo sulph. alembico ablato, rursusque apposito)

Essentia sulphuris vitrioli.

poſito) vt relinquat omnes ſuas fæces & poſtea cum dimidia parte ſalis vitrioli puri mixtum, & per retortam igne ſuppreſſionis extremo loco dato, deſtillatum fuerit, in oleum rubrum tranſit, cui ſi admiſcueris aliquid acet. deſtillati, deſcendit puluis ſpadicei coloris & ſpiritus ſalis tart. ſeſe miſcet cum aceto, puluis ille diligenter edulcoratur aqua frigida, poſtea cum ſpiritu Vini extrahitur in loco calido (vaſe clauſo) & dulciſſima eſſentia ſulphuris vitrioli, tandem (ſi per 8. dies ſteterit) ſupernatat in forma olei, quam etiam à ſpiritu Vini ſepara & ſerua. Hæc dulciſſima ſulphuris vitrioli eſſentia æquipollet viribus ſuis Tincturæ Antimonij & mirabiles effectus vitriol. dulce facit. Doſ. à gr. j. vſque ad iiij, in aqua meliſſæ, noxios humores totius corporis expellit, Venerem ſtimulat, vterum rectificat, eiúſque motus inordinatos ſiſtit, & in vtroque ſexu prolificam vim ſeminis ad liberorum generationem operatur. In aqua Petroſelini idem pene præſtat, ſed inſuper hydropem curat perfecte. Vſus autem iſtius eſſentiæ aliquandiu continuandus. *Vires inſignes ſulphuris vitrioli.*

Poſt abſolutam curam ſolet quandoque ſcabrities cutis moleſta remanere: Sic enim poſteaquam ex centro ad peripheriam noxa per nobilia illa medicamenta inſenſibilibus tranſpirationib. fuerit extruſa (ex ſale aluminoſo ſtyptico (ſponte quidem ſua tandem omnes ſquammulæ & ſcabies decidit.

Nihilominus tamen exterior cutis durior ſcabra remanet. Hanc deinceps inſeſſiones ex mollificantibus paratæ mitigant & emolliunt, perfectiſſimam autem & abſolutiſſimam læuigationem

cutis à balneo pręstat inunctio cum oleo viperino vel colubrino (cutis viperæ vel colubri adjiciatur, habet signaturam morbi) confirmata est hæc curatio in tribus primariis personis.

ELEPHANTIASIS.

Elephantiasis in habitu si sit, quia partium substantia læsa, & quasi vniuersali cancro infecta, curari nullo modo potest, si verò incipiens sit, nec cum semine à parentibus propagata in filios, omnino curabilis est.

Quare instituta victus ratione humectante purgetur statim ęger Cholagogis, Eccoproticis, cassia, Carthamo, diasebesten & aliis, & si indicantia permittant, vena secetur.

Deinde coquatur humor iis medicamentis, quę ad melancholiam incidendam & iecoris lienisque obstructiones tollendas præscribuntur. Hinc ea quæ humores tales educere possunt, offerantur, continuatis semper per 3. dies purgantibus: vtatur per alios 3. Apozemate aperiente, præparante & iterum purgetur, idque toties, donec corpus optime purgatum sit, & ab omni Cacochymia liberum, sæpius oblato etiam Merc. laxatiuo, & Merc. cum sole, quo facto ad ea, quæ hepatis intemperiem emendant, accedendum, ad frigida scilicet hepatica & ad appropriata.

Hinc ad ea, quæ in superficie corporis existentem malorum humorum abundantiam, causam mali existentem expellunt, progrediendum.

Quibus omnibus palmam præripit præscripta sequens Viperarum præparatio, de qua etiam supra de Pthisi. ℞ tres vel quatuor viperas abiectis intestinis, reseruato corde, hepate & capite excoriatas,

riatas, inde ollæ vitreæ, quam superius cum suo operculo claude, relicto exiguo in medio foramine, adhibe ad ignem Carbonum lentum ollam, humiditas in ipsis excedens exhalet, & exsiccentur, vt in puluerem comminui possint: aut idem cõmodior fiet in furno vel arena. Huius pulueris.

℞ *radicis angelicæ* ℥ ij,
Valerianæ ana ʒß.

ad ℈ ij vel ʒ j, additis gut. ij. sp. vitrioli, quo assumpto æger in lecto sudet.

Huic succedere possunt trochisci de vipera à ℈ß. ad ʒ j. It. pręparatio Viperina saccharina Quercetani in trochiscos redacta, vel etiam Bezoardicum animale.

Potus sit emulsio seminum melonum, citrulli cum decocto sarsæparillæ, ita vt in ℔ xij, aquæ coquatur ℔ß, sarsæparillæ.

Sæpius quoque in die assumat Alcohol serpentum cum ana sacchari mistum. Opiata ex illo cum conserua rosarum, corticum citri & florum nymphææ, cui addantur gut. aliquot auri potabilis Anglici, aut sæpius exhibeatur Mitridatium cœleste Quercetani.

Possunt quoque interfici Viperæ in Vino & illud vinum propinari, vt aliquot viperæ in vitrum capax indantur & superfundatur sp. V. siue vinum ardens & in ipso relinquantur dies 8. Hinc extrahantur. De hoc vino vel per se vel cum aliis misto capiat sæpe in die: in primis mane & vesperi, toto curationis tempore æger à sale abstineat.

Aliqui curationem hoc modo promittunt: post euacuationem vniuersalem & particularem totum corpus inungatur sequente Vnguento:

Terebinthinæ claræ ℥jß,
vitellorum ouorum N° vj.
Misce: postea adde cerussæ subtilissime pulue. ℥jß, *affunde acet.* ℥ijß.

M.& F. Vnguentum: Eo inungatur corpus, ne quid maneat cuti adhærens, cutis abluatur lacte. Hoc vnguento inungatur totum corpus bis vel ter, postea ingrediatur Balneum siccum: post priorem inunctionem in Balneo apponendæ sunt Cucurbitulæ brachiis, humeris & supra genua. Et cum sequente Vnguento inungendum erit totum Corpus die vna, die sequente cum præcedenti, & sic progrediendum, donec omnis scabies & furfures sublati, & remanebit cutis humida & arida, & tunc plus olei laurini addendum sequenti vnguento, atque corpus vt antea iterum inungendum. Vnguentum tale est.

℞ *rad. Elenij* ℥ ij,
altheæ ℥ ijß,
pinguedinis porcin. ℔jß.
lithargyri auri,
mastichis,
olibani,
sarcocollæ,
myrrhæ,
aloes hepaticæ an. ʒ ij.
ol. Chamomillæ,
anethi,
laurini an. ℥ ij,
terebinthinæ ℥ j,
styracis liquidæ,
butyri recentis an. ℥ iij,
Mercur. sublim. ℥ iij.

Ceræ

Ceræ q.ſ.F.a.Vnguentum.Poſtea
℞ huius Vnguenti,
& ol.laurini an. ℥ iiij,
ſtyracis calamita ℥ j.
M.& cum hoc inunge totum corpus, ſi minus forte, adde plus olei laurini ad libitum. Si adſit tinea euellendi capilli.

Si morbus eſt diuturnus per duos annos ſequentes, Vere & Autumno ſemper optime purgandum corpus, & ſi aliquid renaſcitur in aliquo loco, inungendus eſt locus Vnguento dicto poſteriori.

LVES VENEREA.

Lues Venerea (frater Baſilius Valentinus qui vixit tempore Maximiliani, appellauit *die newe Krieger Krankheit*) niſi manifeſtiſſime tuberculis & puſtulis hinc inde toto corpore, præſertim verò circa frontem, obſcœnas partes & ad femora præſertim verſus genua prorumpentibus ſe prodit, ſeprius occulta eſt, facileq; imponit, ne vel recens recte curetur, vel inueterata difficulter cedat.

Accurato itaque iudicio opus eſt, quod vnice dependet ex confeſſione ipſius patiêtis (medicus in interrogando fit πολύτροπος, ne æger diffidat.) Præter enim illos manifeſtos gradus, quos Fernelius 4. diſtinxit, plures ſunt propter communia cũ aliis morbis ſymptomata, vix in cognitionem peruenientes Eos omnes & ſingulos indicabit concubitus contagioſus, vel cum ſcorto infecto patratus. Eius itaque ſi conſcius fuerit patiens, vt ſymptomata fuerint communia, nihilominus ſi omnia recte fieri debeant, non aliter quàm à Lue Venerea infectus patiens tractandus fuerit.

Signa lue Venerea infecti.

Constante itaque hoc Canone 1. si quis dolores in coxis, humeris & mediis artubus habuerit, neutiquam aliis externis apparentibus signis, infectus tamen credendus est. 2. Si quis serpigine, Lichene infestatus insuper Mariscas ani, pustulosam scabiem in cute corporis colli vel capitis haberet, nec tamen infestaretur doloribus artuum, si canonem generalem fatetur, eadem censura cēsendus. 3. Si condylomata, Mariscæ & hæmorrhoïdes cæcæ anum vel partes obscœnas possiderent, doloribus artuum vel nullis vel aliquibus præsentibus, modo canonem generalem suppleat, ab infectorum numero non excludendus est. 4. In viuacissimo, alioquin corpore, si Verrucæ informes & grandiores, præsertim in manibus. It. ad labia & in pedibus prominerent, & Canon hic locū haberet, vtique ab infectione immunem haud iudicabis. 5. Si quis Cambuca laboraret, aut post coitum dictus virgæ tumoribus obstrueretur cum calore & inflammatione, aut si vlcus penis post priora pateretur siue doloribus artuum & capitis vexaretur siue secus, non poterit non numero Gallicanorum accenseri. 6. Si quis bubonibus diuexatus, prætereaque scabiosus circa pudenda esset, neque tamen dolores artuum pateretur, vel etiam iisdem infestaretur, & Canoni priori nomen dedisset suum, haud liber ab infectione pronunciari possit. 7. Quanquam hæc omnia locum non habent, & corpus absolute purum apparet: In interluniis vero aërisque & tempestatum vicissitudinibus, in extremitatibus corporis, manibus, pedibus, imò etiam in capite, doloribus impetitur, nihilominus vbi se semel confessionarium

tium præbuit, huius morbi primordiis initiatus habetur.

Ab his signis & certis indiciis aliqualis infe-ctionis multum situm est in probe cognoscendo tempore curationis. Hinc igitur morbus recens aut nouiter contractus ab inueterato rite discernendus fuerit, ille breuiorem pretereàque faciliorem: hic longiorem & artificiosiorem curam requirit. Vtraque fundamentum & basin collocat in Mercurio seu argento viuo rite recteque parato, opus tamẽ est vehiculis, quæ suppeditabunt decocta ligni Guaiaci, radicis sarsæparillę, (sarsæparillæ capillamẽta ne abjiciantur, sunt nimirũ virtutis maximæ) radicis Chinæ, ligni sassafras, decoctum scobis ligni querni in his locis pauperibus maxime profuit, interdum plus quàm lignum sanctum.

Nota:

Aqua Persicariæ extremo Mense Septembri & Octobri collecta & destillata per alembicum ab innata quadam proprietate plurimũ prodest (vide Platerum de fœdatione cutis. It. medullam destillatoriam de syrupis & spiritibus.)

Recentem infectionem vnius anni sic curabis: Exhibe 1. Mercur. dulcẽ à gr. xvj. ad xx. & xxx. idq; 2. vel 3. diebus continuo fac. ita tamen, ne ab initio dosis auctior sed remissior sit: postea in decoctis vsualibus hydrotica vsurpentur, si opus fuerit. 2. Mercur. dulcis impuritates corporis educet, ac tandem iterum ad hydrotica redeundum.

Hydrotica sunt sp. Guaiaci, mixtura simplex, aqua Theriacalis Crollij. It. Persicariæ arcanũ, dicta, sal, est conseruator Balsami nostri, male ergo in Lue Gallica infectis Medici vulgaris salis vsum

prohibent. Æstate, horis meridianis scilicet potest se æger aëri committere.

Si morbus inueteratus plane fuerit, hæc leniora locum habere nequeunt, præsertim si symptomata vrgentiora valde molesta sint, ipsumque corpus vndiquaque à morbo ipso, tamen non prorsus deuictum.

Hic itaque purgationes Mercuriales maxime locum habent.

Quinimo sudores nonnisi à Mercurialibus fixis vel in spiritum actis excitari debent.

Principem locum inter purgantia tenent Merc. Sublim. Crollij. It. Arcanum Corallinum, (purgantia ἄνω ϗ κάτω, Vomitus nimirum omnis necessarius est pro saliuatione faciliori.

Nota:

In inueterata Lue, quemadmodum purgationes per Merc. tantum sunt instituendæ, quæ nempe non semel atq; iterum, sed interdum diebus 3. aut 4 continuis peragendæ (progrediendo quotidie à dosi minori ad maiorem) ita vt ab exhibitione eiusdem saliuatio (in saliuationibus ægri nonnunquam se pessime habent, sed res in vado, ideóque Medicus bono sit animo) siue sponte sequatur, sine vlterius prouocetur, quæ instar certissimi signi (ideóque non inhibenda) est habenda futuræ sanitatis (in ea nimirum curæ Cabendo.) Ea igitur prudenter obseruanda, promouetur illa, fiat masticatorium ex mastichis pulu. ℈ j & granis aliquot, puta 3. vsque ad 8. Merc. Sublim. dulcis cum melle in pastillos formatis & masticatis (vix masticetur vltra 8. horæ.)

Quo signo habito purgationes deinceps sunt omit-

omittendæ) non tamen ante dies 4. licet primis diebus saliuationem promoueat) & solum excoriationi oris, gingiuarum & linguæ prospiciendũ (victus sit deglutitionis facilioris, verbi gratia, iuscula & nutritiua superdata, acria euitentur) cui sane Gargarismus ex solo sale & aqua communi factus inseruit, quo identidem & singulis horis os colluendum est calide atque ita pergendum.

Prouide tamen prospiciendum est, ne fluxus ille saliuationis cito restinguatur (NB. Gargarismi adstringentes in saliuatione medentur) quod verẽdũ haud fuerit, si Gargarismus prædictus cõtinuo in vsum trahatur, qui tantum abest, vt fluxum illũ impediat, vt potius promoueat. (ne saliua in somno deuoretur, nodulus strophioli in muria tinctus dentibus interseratur, vt ita hiatu oris patente, colluuies liberius effluat) ad cuius spontaneam cessationem, si symptomata euidentiora etiam cessarint, probe quidem cũra peracta est, sin minus, aut prædicta Mercurialis mundificatio repetenda, ac saliuatio instauranda, aut ad diaphoretica tantum sed Mercurialia progrediendum.

Diaphoretica Mercurialia sunt duo (spiritus Merc. rubeus, spiritus Merc. simplex) albus & rubeus vterque fit ex Merc. Sublim. sed diuersis operationibus. Illud est huiusmodi, ♃ Merc. Subl. purissimi seu Crystallini par. j. terræ rubræ argillaceę part. iij. pulueriscetur Merc. tenuitér, deinceps misce illũ cũ prædicta terra, ita tamen, vt cũ aq. comuni fortiter inuicem agitata misceantur & in vnam massam transeant. Ex hac fac globulos, lusoriis nõ absimiles, & exsicca diligenter in vmbra, non in Sole. Hinc ex retorta vitrea) recipiente nõ admo- *Spiritus Mercury albus seu oleum Mercury album.*

dum magno, spiritus nimirum paucus nec validus) per arenam & ignem suppressionis horis 2. (sed paulatim) pelle ig. fortiori, & prodit elegãs spir. Mercur. in fine sublimabitur quidem nonnihil de Mercurio residuo, quod tandem operatione hac finita collige, & cum recenti terra rubea misce, in globulos forma & exsicca, exindéque destillatione consueta spiritus vrge, idque aliquoties repete, donec totus Mercurius sublim. in liquorem (saporis subacidi) abierit, quem in vase probe clauso mundo serua, nec vnquam vires perdit.

Spiritus Mercurij rubeus seu oleum Mercurij rubeum.

Rubeus spiritus vel oleum rubrum Mercur. est eiusmodi: ℞ argenti viui purissimi sublim. q.v. tere super marmor in puluerem impalpabilem, quẽ cum limatura Martis ana pone in tabula vitrea (*seluier Tafel*) in locum humidum & aliquot septimanarum spatio (in Maio, Iunio & Iulio) in cella frigida resoluetur in oleum flauum, quod diligenter collige. Ex residuo capite mortuo (ex fæcibus non calcinatis) sine igne (alias nimirũ euaporet) sal extrahitur. Vt ex Mart. & Merc. extrahe sal. beneficio aquæ communis, illúdque vicissim coagulatum cum oleo iunge, & fiet id aurei vel Croci coloris, coaguletur. Hoc oleum cum sale suo destilla ex cucurbita humili (*flaches Kolbichen*, vasa quo humiliora eo meliora) in arena donec aq. clara ascendat, qua protinus destillata ignem auge & ascendet rubedo in alemb. instar Croci, quæ partim per rostrum Alemb. (hoc non sit nimis longum) colligenda, partim hæret in alembico instar butyri. Vrge itaque destillationem igne fortiori, donec nihil amplius in alembicum ascenderit. Vasis refrigeratis alembicus aufertur

& in

& in cucurbitam phlegma prius destillatum funditur, ita vt quicquid rubedinis ad spondilia eiusdem fuerit sublatum, possit cum aqua ista ablui & quod in fundo restiterit, inungi. Quo facto Alembicus denuo apponitur & repetitur seu restauratur destillatio prior. Vix incalescente Alembico à subtilissimis vaporibus, illud quod continebatur in alembico, paulatim liquescit & per rostrum rubicundissime exstillat, summo studio colligendum cum prius destillato oleo rubro. Quod si porro nihil amplius rubedinis exstillare poterit, remoue excipulum, & in alio phlegma veniens, veluti in prima destillatione factum, collige, quo identidem collecto rursus auctiori ig. gradu rubedo est colligenda, quæ partim rursum exstillat, partim in alembico detinetur, tot vicibus deinde prouocanda, quot opus fuerit.

Vtriusque Diaphoretici magnus est vsus, in primis vero rubei, cuius g. j. vel ij. in aqua theriacali mistura simplici in spiritu Guaiaci cum debitis vehiculis (decocto Chinæ) in primis vero in aqua persicariæ (si placet, interdum addatur aq. Tabaci) exhibitæ per sudores omne expediunt quodcunque in corpore noxium, haud cedit aliis medicamentis: pustulæ sponte cadunt, tubercula minuuntur, dolores sopiuntur, ac vlcera fœtida manantia exsiccantur & consolidantur.

Quod si autem contumacissima fuerint, leni illinitione ac plumaceolo forinsecus tacta, felicius curantur. Huius olei vsus est alius in putridis & fistulosis vlcerib. altis: It. in capite valde infecto. Vix nimirum semel atque iterum eodem oleo tacta, & aliquando sudoribus prouocatis per idem

paulo poſt curantur feliciſſime.

Nulla Lues adeo firma, quin hiſce cedat, modo vires conſtent, quæ ſemper requiruntur, ſudori ſufficientes.

Spiritus albi vſus eſt idē, ſed effectus remiſſior, niſi ſubinde continuatione quadam malum ipſum ſuperetur, & tandem omnia miteſcant.

Ab hiſce igitur hactenus enumeratis Lues Venerea etiam inueteratiſſima facile curatur, modo omnia recte correſponderint, vt exinde Medicus de ſymptomatum moleſtiis haud anxius eſſe poſſit vel debeat.

Nonnunquam verò à morbo Gallico non bene curato relictæ reliquiæ, tanquam ſymptomatum ſoboles altius infixa etiam ſubſidiarias, manus medicas & quidem non ſegnes, ſed curioſas poſtulāt. Hic itaque vbi facto opus fuerit, aut prior methodus reuocanda, aut alia in auxilium acçerſenda.

Ex multitudine nimirum & frequentia τῶν βοηθημάτων ſæpe Medicus partim vt recte faciat, partim vt patientem honeſte fallat, inſtructior ſit, nec poſteaquã vulgaria ceſpitare viſa fuerint, temere declinandũ, ſed cõſultius pergendũ: quin imo ſæpiſſime intromiſſus inquilinus hoſtis inducias non fert, quin præſentes manus auxiliares natura deſiderat, pręſertim vbi fluxiones malignæ frequenter methodũ medēdi inuertunt, aut noua ſymptomata pariunt: Sic dolores lancinantes: It. vlcera præſertim faucium & colli, tumores quoque & calli ſeu nodoſitates, tophi, adeò altas radices egerunt, vt à feliciſſimis Deorumque quaſi manibus expugnari non potuerint. Quod vbi vſu venerit præter jam ſemel atque iterum inſtitutam curam, imo

inter-

interdum in cursu ipsius curæ & alia sunt accersenda auxilia, de quibus egimus ordine.

Dolor capitis sæpenumero in inueterata Lue à medicamentis haud euincitur. Sic artuum dolores sæpissime recrudescunt.

Quamuis autem etiam aliud oleum Merc. in eiusmodi casibus maximopere prosit, fluxiones Venereas ex capite & aliis subiectis partibus tollat, nihilominus externa quoque sunt accersenda.

Oleum Merc. Diaphoreticum.

Oleum Merc. dictum sic fit: ♃ Merc. Sublim. purissimi q placet, puluerisatus soluatur super tabulas stanneas (*zinnern Bleth*) hoc est ferreas stanno obductas per deliquium, solutio destilletur sp. V. tantisper) scilicet cohobando sæpius) donec spiritus acescat, quem serua. Dos. à g. ij ad vj, in decoctis vel vehiculis appropriatis. *Oleum Mercurij Diaphoreticum.*

Externa sunt Emplastra, quale est illud Magistrale Vigonis de Ranis nobile est illud, cuius mentionem facit Platerus in Obseruationum lib. 3. de Defœdatione pag. 679. Hoc Emplastrum supra alutam extensum, capiti raso applicandum est, & gestandum, donec dolores remittant: sæpius tamen renouandum, quandoquidem propter madorem, quem extrahit ex capite, nonnihil vitiatur. Similia Emplastra videantur apud Practicos. Hæc autem Emplastra etiam doloribus artuum ex Lue Venerea maxime conueniunt.

Balnea quidem apud Rulandum centuria 10. Curatione 2. parum iuuant.

Cauitates porrò faucium cum excoriatione & Vuulæ amissione, quanquam vlcera inuadunt maligna, & ad narium vsque amplitudinem pertin-

gentiâ,ea non nisi è fluxionibus perpetuis & malignis redduntur fœtida cum ardore & magno cruciatu.

Horum Curas à medicamentis internis quandoque perfici deprehensum est; sæpe tamen post multa tentata remedia interna nihil perficitur.

Hic maxime commendantur Gargarismi & linimenta alia. Præstantissimus est Gargarismus ad affectus oris descriptus,qui mũdificat,& exsiccat.

Quod si nec sic quidem aliquid perficitur,aqua viridis eodem loco tradita cum penicillis vel cum gossypio ad faucium cauitates eas madefaciendo & tangendo, exulcerationem funditus mundat & egregie sanat.

Interdum tam maligna sunt, vt hisce non cedant, præsertim si profunda sint, & ad ossa palati peruenerint.

Aurum solutum. Præstantissimum est Aurum solutũ hoc modo:

℞ *Salis fusi,*
Salis purificati,
Salis rochæ ana ℥j.

adde dimidiũ libellum Auri foliati, tere inuicẽ prudenter imbibẽdo cum guttis aliquot spir. vitr. & diutius in marmore tere:postea super hãc mixturam in cucurbita parua funde sp.Vini ad supereminentiam 2. digit. relinque aliquandiu in cineribus vase probe obturato,postea parumper ebulliat, vt salia soluantur, spir. vero flauescet. Postea euoca spiritum Vini per alembicum ad siccitatem, affunde recentem spiritum vini & vicissim digere in cineribus,atque ita spir.vini Aurum foliatum soluit,& salia relinquit in fundo Hanc extractionem poteris secundo atque etiam tertio repetere;

petere, donec nempe Aurum plane ſolutum & extractum ſit. Extremo deſtillando euoca ſp. Vini ad ſiccitatem Auri, cui affunde ſpiritum Terebinthinæ clariſſimum ad ſuperemin j, vel alterius digiti & relinque per 8 dies in loco calido, donec nempe Aurum omne ſolutum ſit. Hoc Auro ſoluto tange cum bombace quotidie bis locum affectum (initio rodere videtur, ſed paulatim ceſſat.) ac inſuper vtere Gargariſmis, & videbis curationem ſperatam. Eadem ſolutio & Extractio ſolis valet in vlceribus externis nullam ſanationem recipientibus (Merc. habet inſignem vim incarnatiuam.) Idem præſtat oleum commune, in quo Merc. ſublim. rubeus ebulliendo fuerit tranſſumptus, & ipſum oleum tandem nigerrimum euaſerit.

In tumoribus Gallicanis, Tophis & nodoſitatibus oſſium ingentibus & acerbis doloribus plerumque noctu vehementer affligentibus Emplaſtra quidem ſupra enumerata multum proſunt. It. Platerus parte 3. praxeos, p. 505. nonnulla recenſet elegantia. Eſt tamen præſtantiſſimum quod ſequitur:

℞ *Vnguenti aurei officinalis* ℥ iij
Merc. ſublim. ℥ j

M. & cum panno lineo tumoribus ſuperimpoſito per vnum atque alterum diem: locus tamen tophaceus prius cum Vino rubro lauandus eſt, ſic feliciter cedunt. In valde tamen antiquis tumoribus diutius pergendum, ſed tamen non cum applicatione in forma Emplaſtri, ſed tantum inunctione quotidiana bis vel ter.

Abſumptis doloribus & tumoribus locus affe-

ctus deinceps fouendus est linteo butyro non salso inuncto, & ex vino loto, sic non tumor tantum absumitur, sed omnes humiditates vitiosæ ex toto illo membro tuberoso extrahuntur, deinceps vix vnquam aut raro recrudescentibus eiusmodi tuberositatibus (si tumor hic non cedit, aperiatur ille, exprimatur, mundificetur) Exemplum habui in nobilissimæ fœminæ brachio.

Cutis defædatio externa est multiplex, sunt pustulæ, Vesiculæ, Verrucæ, ficus, scabies, serpigines, lichenes, & aliæ species variæ innumerabilésque, quæ hanc varietatem sortiuntur pro ratione subiectorum.

Extra nimirum controuersiam est Luis Venereæ in externo habitu corporis tot species reperiri, quot pene sunt indiuidua: veneno nempe sese humoribus corporis seu potius cum sanguine ita distemperante, vt quotquot varietates salium in sanguine dominentur, vel etiam lateant, tot etiam diuersitates extrinsecus appareant, efflorescentia nam tanquam fructu dirigente sese ad naturam & suæ radicis mineram.

Isthæc omnia externa vitia cutis curis internis presertim Mercurialibus plerumque cedunt & sanantur. Sæpenumero tamen contumacia morbi tã alte radices egit, vt internis medicamentis ad peripheriam corporis pertingentibus quidem, nihilominus ex toto mali mineram in habitum corporis transplantatam, ibíque radicatam auerruncare nequeant. Vt itaque in hisce casibus solertia Medici vbique præsens sit, sic procedendum.

1. Pustulæ & Exantemata sic curantur:

℞ *Argenti viui* ℥ iiij, *Argenti* ℥ ij.

solue

ſolue vtrumque ſeorſim in aqua fort. ſolutiones poſtea confunde, & ex ſolutis deſtilla in arena aquam igne valido per retortam vel cucurbitam. Liquorem prolectum deſtilla in balneo, donec nihil amplius progredi videatur, liquorem reſtitantem ſerua. Cum hoc liquore tange plumaceolo puſtulas, verrucas, veſiculas ſeorſim quotidie vel ſemel tantum & protinus nigreſcunt & emoriuntur ſalia: relinque ita (non vlterius inungendo) per quatriduum & ſponte cadunt cruſtulæ, quandoque butyro recenti illinendæ, ſi ſponte cadere nolint: Poſt caſum ℞ ſacchari Saturni in aqua roſarum diſſoluti, locum relictum illinc, (plumaceolo aliquo, vix nouies antequam ſanentur) cum hac ſolutione & ſanantur lituræ euaneſcentibus ſimul rubeis maculis.

2. Idem præſtat Oleum ætug. per deliquium. *Oleum æruginis.*

℞ *Æruginis part.* j.

Salis nitri part. ij.

M. & in catillo ſuccende cum carbone vel papyro, donec deflagrarit, poſtea quod remanſit, ſolue deliquio in cella, aut ingere in veſicam ſuillam, quam diligenter clauſam merge in aq. & cito diſſoluetur (mittatur per bombacem.) Huius vſus idem eſt cum ſuperiore.

Scabies, ſerpigines, Lichenes. It. fiſſuræ in volis manuum & plantis pedum, præcedentibus vniuerſalibus haud exterminabiles tandem ſic curantur optime: ℞ Axungiæ porcinæ quantum placet, M. cum oleo tartari per deliquium facto, donec fiat Vnguentum acre, (quod guſtu deprehendes.) Hoc Vnguento inunge partes dictas manè & veſperi.

Quod si autem hoc Vnguento parum profeceris; loco olei tart. cum axungia porcina misce oleũ vitrioli & fiet acrius. Quod si ne sic quidem profeceris, ℞ Merc. sublim. ℥ß. Coque in aquæ persicar. ℔jß, (aq. plantag. etiam prodest) in vase terreo vitreato, donec Merc. sublim. sit plane solutus, postea cola & serua. Cum hac solutione quotidie bis locum affectum inunge seu tange, sanabitur. Vide etiam de hac aqua infra.

Aq. Mercurialis.

Eadem solutione Hæmorrhoïdes cęcę, marisca in ano & obscænis illitæ exsiccantur & cadunt.

Nota:

Cautele.

Merc. cum spir Vini (quod à quibusdam Chymicis fieri solet) ne inungatur. Hic nimirum Mercurius sanguinem inflammat, & à locis distantissimis ad cor defert, vnde sputationes cruentæ, aliáque symptomata grauissima, tandémque ipsa patientis destructio.

Vlcera Gallica.

Vlcera externa à Lue Venerea rectissime mundificantur cum ol. oliuarum. (vel oleo papaueris expressa. quod est par vel melius) spir. Mercur. sublim. rubro imprægnato, vt supra: Vel mundificantur cum hoc Vnguento: ℞ Vitellum oui ad duritiem cocti, deinde in sartagine mellis opt. ℥ j, liquefac leniter, & misce vitellum beneficio pistilli cum melle diligenter, donec abeant in medicamentum spadiceum seu brunnum, quo vtere; quod si idem acrius reddendum fuerit, admisce ʒ j vel ℈ ij Merc. sublim. diligenter. Hoc Vnguentum in vlceribus putridis. It. in fistulis Gallicis maximopere vtile est & egregie mundificat: quo tamen ita vtendum fuerit, donec omnes partes putridæ fuerint remotæ:

Quod

Quod si vero opus sit vlteriori mundificatione, regrediendum est ad prius. Vulgo vtuntur Vnguento Ægyptiaco, sed parum prospere (propter æruginem.) In his nimirum vlceribus potius corrodendo, quam separando operas suas absoluit, Præterea Ægyptiacum ossa nigredine (nota: vbi os cariosum, curatio irrita est, nisi caries euertatur vel Chirurgi operâ vel aq. Mercuriali) inficit, quod omnino euitandum fuerit. Hæc vero vnguenta talia non patrant.

Posteaquam vlcera probe fuerint mundificata, consolidatio sequenti. Emplastro perficitur, quod Elegans est & in aliis vlceribus putridis mundificatis valde vtile. Idem Emplastrum sanat vlcera non vsquequaque profunda. Est præterea sarcoticum & Epuloticum præstantissimum. Fit autem hoc modo:

℞ Lithargyri optime puluerisati ℥ iiij.
olei oliuarum ℥ viij.

Coque lento igne vsque ad brunnitatem. Quo facto liquefac Ceram in alio vasculo pondere ℥ ij, & liquefactæ affunde Lithargyrum, Cochleari agita & M. diligenter & forma Magdaleones.

Quod si vero vlcera fuerint admodum contumacia, ceu sæpe solet fieri, substituatur Emplastrum sequens:

℞ Lithargyri ℥ ij,
ol. oliuarum
lini an. ℥ iij.

Coque denuo ad brunnitatem cum ceræ liquef. ʒ ij. Admisce tandem

pulueris myrrhæ ℥ j,
lapid. Calaminaris,

Tutiæ puluerisatæ an. ℥ ij.
(non præparatæ extinctæ) M. extra ignem & serua. Hæc quidem sunt vtilia & vlcerata valde siccant & sanant. Fit tamen nihilominus vt vlcera Gallica neutiquam ab eiusmodi penitus curari possint. In hoc casu præstantissimum est Vnguentum sequens:

℞ *Aloës hepaticæ* ℥ ij,
Croci Martis ℥ß,
thuris ʒ ij,
Mumiæ ʒjß,
mellis ℥ j,
terebinthinæ ℥ß,
vitell. oui j.

Misce & contunde omnia donec F. Vnguentum, quod in petiis applicari. It. cum turundis in foramina intrudi potest, præcedente semper Vnguento mundificante alterutro.

Solent porrò in Lue Venerea Bubones circa inguina apparere, præsertim quando eiusmodi infecta corpora febribus malignis corripiuntur.

1. Licèt verò eiusmodi bubones sæpius febrium pestilentialium symptomata sint, veneno nempe exonerante sese ad locum ignobilem, emunctorij inferioris, nunquam tamen tales extra infectionis tempus & modum inter pestilentialia symptomata & signa referendi sunt: apparent verò crebrius in sanguineis, alioquin raro vel nunquam grauissimæ Luis Venereæ morbo apparent quasi obnoxiis occultante scil. eleganti habitu corporis hostem inquilinum ad inguina protrudentis.

Hoc itaque modo eiusmodi Tumores Luis Venereæ à peste distinguendi sunt.

Simpli-

Simpliciſſimus curandi modus eſt huiuſmodi: 1. maturandus eſt bubo cum Emplaſtro diachyli (nam ſemper maturatione opus) vel bubo acet. madefactus & buboni impoſitus, quo intumeſcente remoto alius applicetur, quo Emplaſtro vel bubone quotidie bis appoſito, vt tandem emolleſcat: tandem ſcalpello aperiendus & ſanies cum pure & cruore exprimenda: poſtea Opodeldoh applicandum quod nunquam coaleſcere ſinit vlcus, priuſquam omnia fundamentaliter fuerint ſanata.

Oleum tartari nigrum diſcutiens eſt præſtantiſſimum.

Cæterùm in hac ipſa cura, quemadmodum in reliquis omnibus Luis Venereæ ſymptomatibus nihil remittendum eſt de interiore cura. Quinimo deprehenſum eſt ſæpe eiuſmodi extuberantias inguinales ſolo repetito Mercur. (Mercur. ſublim. vel oleo Merc.) tandem diſparuiſſe: minerâ nempe mali per internam Mercurialem operationem funditus eliminata.

Recentiſſimum Luis Venereæ ſymptoma eſt, Cryſtallina, quam vocant, veſiculam nempe ad glandem membri virilis adnaſcentem tranſlucidam, indeque nominis ratio nata eſt.

Eſt alioquin lethalis, ſi remediis exquiſite factis non curetur. Ferrum non patitur, nec leuiter coaleſcit locus affectus, etiam remediis alioquin vlcerationibus Venereis præſentibus.

Solus ſpiritus Tabaci laudem hic inuenit, nihilominus interna cura ſubinde adminiſtrata, quæ tandem feliciſſime abſoluit omnia, vbi hæc ipſa veſicula prius fuerit mortificata (veſicula iã mortificata aliquoties hoc ſp. tacta ſponte euaneſcit) tangatur ergo cum ſpiritu Tabaci quinquies ad

ſummum & ſponte euaneſcit, idque fiat iacente patiente, alioquin ad leuem tactum ſpiritus Tabaci ſtans procumbit humi bos (hoc eſt ſyderatus cadit & conuellitur.) Vide ſuprà de Tabaci ſpiritu. Hac Luem Veneream curandi methodo lucratum eſſe confeſſus eſt aliquis mille aureos ducatos, idemque affirmare poſſum mihi in tota mea praxi nullam curationem felicius ſucceſſiſſe hac ipſa, quam perfecte & candide iam vobis trado & communico.

Luis Venereæ curandi modi à variis varij excogitati ſunt.

E vulgaribus ſequens eſt probatiſſimus. 1. Optime purgetur corpus apozemate aliquo aut opiata; vulgo ſolum vtuntur confectione Hamech cum electuario diacarthami aut è ſucco roſ. v. gr. ℥ iij, in decocto communi purgante. 2. Poſt purgationem ſi adſit Phlethora magna, poteſt aperiri Vena, aliter nullo modo. 3. Hinc F. Vnguentum ex ℔ j vel pluribus axungiæ porci recentis, ſi haberi poteſt, aut reſeruatæ, non rancidæ nec ſalitæ, & Merc. viui ℥ ij, vel pluribus in ſucco limonum, vel quod melius in Terebinthina extincti.

Ex hoc vnguento inungantur ad fornacẽ genua ac tibiæ, & ſi morbus vehemens eſt, etiam ſpina.

Quo facto quarto ſenſim ſudor prouocetur, cooperiendo ægrum inſtrumento ad hunc morbum proprio, cui circa pedes carbones imponantur ardentes, vt eo ſudet melius; oportet vt fiat in cubiculo calefacto vel optime clauſo, vt impediatur perſpiratio & euacuatio integra fiat. Vngatur ſemel primis diebus tribus, tempore matutino. 4. aut 5. matutina deinde, bis in die ſcilicet tempore matu-

matutino & tertia hora post prandium. Deinde iterum semel hæc inunctio continuetur, donec ptyalismus seu sputatio appareat, qua præsente cessandum ab inunctione. Potest tamen semel atque iterum inungi, donec videas copiose sputum ex ore effluere, hinc abstineat ab inunctione & in lecto semper, seu hypocausto calido conseruetur, donec ptyalismus cesset, qui tamen si vltra 8. aut 9. dies duret, fiat Gargarisma ex adstringentibus pilosella, myrto, centinodio, balaustiis, cui admiscetur aquæ mortuæ aliquid cum pauxillo melle rosaceo, Aut solum aqua mortua diluatur cum decocto Guaiaci & eo lauetur os.

Atque tum temporis gingiuæ & os totum inflatur, vt nihil nisi panem in iure emollitum æger comedere possit.

Vbi cessat Ptyalismus, dentes detergendi & gingiuæ, vt dictum.

Interim dum hæc fiunt, pro potu semper sit decoctio Guaiaci secunda.

Abstineat etiam toto curationis tempore à salsis omnibus, & si fieri potest à sale communi.

Cum fluxus cessauit à liquidis abstineat, & elixis vtatur, singulis diebus assumat bis decoctum Guiaci aut simile.

℞ *Rasuræ ligni sancti* ℔ j.
Cort. eiusdem ℥ iiij.

F. infusio in ℔ xij aq cõmunis per 12 aut 24. horas. Coque ád medietatẽ vel vt tertia pars restet, quod commodius Colaturæ sumat singulis vicibus ℥ iij aut etiam ℥ v. ex magmate siue residentia decoctio seu Bochetum in aliis ℔ xij aquæ communis, ita vt parum tantum ebulliat. Huic potes

addere aliquid Cinamomi, liquiritiæ, & passularum. Hoc decocto secundario vtatur loco potus. Hæc sudoris prouocatio fiat mane, & 3. horis post prandium semper in lecto aut stupha post assumptionem decoctionis.

Optimum autem est, vt quinto vel sexto die purgetur per totum curationis tempus cum confectione Hamech vel de citro, Diacarthamo, aut de succo rosarum, si pauper sit, si verò diues, potest fieri syrupus Magistralis aut Apozema.

Poterit quoque ab initio pastus interdum assumere fructus laxantes, pruna, ficus, poma cocta.

Si dolor adsit alicuius partis, applicatur parti dolenti Emplastrum Vigonis cum Mercur. qui pro vehementia symptomatis duplicari aut triplicari aut quadruplicari potest.

Vlcera si adsint, ea leniter inungantur aqua forti, aut quod commodius, oleo sulph. aut vitrioli. Quod si vero hac vti nō placeat cura, nec æger ob negotia domi residere possit, fiat modo sequente:

℞ *Radicis acori vulgaris,*
Cichorij,
oxylapathi,
scabiosæ,
betonicæ,
sarsæparillæ an. ℥ j.
passularum maiorum ʒ x,
herbæ Cichorij,
scabiosæ.
betonicæ.
Chamæpityos,
pimpinellæ an. M j,
adianti M ß.

sem.

sem. anisi,
melonum an. ʒj ß,
flor. Cordialium p. iij,
F. in s.q.aq. decoctio, de Colatura, ℞ ℔ ij, *in quibus coque*
fol. sennæ orientalis,
sem. Carthami contusi ana ℥ ij,
hermodactylorum ʒj ß,
agarici trochiscati,
Epithymi an. ʒ ß,
in Colatura solue syr.
rosarum solutiui ℥ iiij,
violarum ex multipl. infusione ℥ iij,
mellis rosati colati ℥ ij.

F. Apozema pro 8. dosibus matutinis aut alternis pro operationis ratione. Aut fiat tantum decoctũ ex foliis sennæ & hermodactylis ana cũ parte dimidia radicis sarsæparillæ & pauco rorismarini. Tertio quoque die post & ante assumptionẽ apozematis deglutiat pilulam paruam cum Terebinthina factam ex gr. vj. vel pluribus pro constitutione ægri Merc. Præcip. (facti cum aq forti & aq. salsa) aut Merc. Præcip. cum Sole à gr iij ad v. seu tantum Merc. Præcip. rubei communis ab acredine omni per iteratas ablutiones edulcorati.

Æger sumat Apozema 4 hora matutina, & se contineat vsque ad 9. vel 10. horam, vel si fieri potest, vsque ad meridiem, cum sumpserit Mercurium post dies octo, fiat sequens decoctio:

℞ *radicis sarsæparillæ recentis* ℔ ß,
scobis ligni sancti ℥ iiij,
Chinæ non rancidæ ℥ ij.

infunde in aq. ℔ x. per horas 24. postea coque ad

consumptionem duarum partium. De hac Colatura assumat æger ℥ iiij cum ol. sulph. gutt. vj. & sudet in laconico vel etiam in lecto tempore vel matutino, vel 3. aut 4. horas post prandium, per dies 10. Si non admodum inueteratus morbus sit, sin vero sit inueteratus per 15.

Interdum detur Bezoardicum Minerale ad sudorem liberius prouocandum, si Laconicum presto sit, cum ingressus est, relicto, vt respirare possit, foramine, per quod emineant oculi & nares, fiat suffumigium ex Cinabari Antimonij, & in defectu eius ex communi ad ʒ j & strace rubr. Calamita ʒ vj. (sulphur. ℥ß, ol. ligni sanct. ʒ j.) aut cum pauca Terebinthina F. Trochisci: postquam per horam optimè sudauerit, ingrediatur in lectum optime calefactum & adhuc per horam dimidiam inibi aut quantum vires permittunt, sudet. Hinc sudor optime linteis calidis detergatur, & ipse ad consueta redeat opera.

Vtile autem erit, vt portet Emplastrum magnum, in primis, si morbus sit inueteratus, ex Emplastro Vigoni cum Mercur. ad formam scuti lati, quod homoplatas & sternum vsque ad lumbos integat.

Potus sit decoctum ex magmate decocti sudoriferi cum liquiritia, Cinamomo & passulis quocunque modo ad ipsius ægri palatum paratum.

Optimum est vt sudet. 3. horas post meridiem, & sumat tẽpore matutino haustũ dicti decocti cũ ʒ j. Alcoholis serpentum, de quo suprà in Asthmate: & Elephantiasi, quinto quouis die purgetur cum Panchymagogo nostro, cui gr. iiij Mercur. subl. addi possunt, aut etiam solo Merc. subl. dulci.

Si

Si vlcera habeat, aut tophos aut erosiones, coque Guaiacum, donec decoctio tota fiat instar lactis crassa & exprimatur. Cum expresso lauetur mane & vesperi & supponatur Emplastrum Vigonis cum Mercur. duplicato aut triplicato. It. ea de quibus suprà.

Quod si hisce non tollantur, perfumentur omnia dictis Trochiscis bis in die, & curabuntur aut Mercur. præcip. ruber communis misceatur cum Vnguento Ægyptiaco ad purganda vlcera; aut aqua Mercuriali sequenti lauentur, de qua etiam suprà.

Aqua Mercurialis. *Aqua Mercurialis.*

℞ Merc. subl. ℥ß minutissime in mortario trito, affunde aquæ plantaginis ℔jß, soluatur in B. leniter, in fine ebulliendo, separa à fæcibus per filtrũ trajiciendo: postea funde in patinam stanneam mundissimam ac relinque per tempus exiguum, & denigrabitur patina; quo facto eadem aqua in aliam patinam mundam infundatur, quoad prior patina à sua nigredine fuerit vicissim purgata: Dein vbi denigrabitur altera quoque patina, eandem quoque aquam alteri patinæ rursus injice, idque per vices repete, donec nulla amplius nigrescat patina, sed maneant albæ, quod decima aut duodecima vice fiet. Serua postea ad vsum aquam, quæ albi coloris erit, hac vtere ad sananda vlcera, præsertim à lue Venerea orta, tam in ore quam in pene. It. ad mundificandũ cãcrum. Quod si fortiorem desideras, sex infusionis vices in patinas suffecerint, vsus eius est saltem cum penicillo, vlceribus leniter hinc inde contactis.

Dictã hactenus curam instituere oportet aëre

existente calido, aut prouidendum, ne æger egrediatur in aërem frigidum.

Si incipiẽs morbus sit, vtatur apozemate dicto cum Merc. subl. vt diximus; dein dicto sudorifero singulis matutinis, sine tamẽ sudoris prouocatione, tandem post illud assumptum sese exerceat & vtatur decocto secundo in pastu loco potus.

Purgetur quoque quinto quovis die, vt dictum.

Si adest Gonorrhœa, vtile erit exhibere præcipitatum viridem aut Gummi Guaiaci, quibus exhibitis propinetur Terebinthina, quæ abluta aqua violarum cum vitello oui teratur, ac cum decocto sarsæparillæ potabilis fiat.

Si adest virium imbecillitas, perlæ soluantur in liquore acido Guaiaci, ea denique solutio sæpius à ℈ß ad ℈ j offeratur. Quæ destillatio Guaiaci fit in retorta lutata in ig. patente ad modum sp. salis, primo scil. apposito recipiente amplo, fiat ignis lentus & destillat liquor clarus, ignis hoc modo continuetur per 6. aut 8. horas, hinc spiritus apparere incipiunt in forma nubis, quod vbi fit, ig. augeatur, per gradus continuetur, donec omnes spiritus egressi sint, hoc est, cùm non amplius nebulosum existit recipiens, sed clarescere incipit. Liquor hic destillatus affundatur rasuræ ligni recenti & impastetur destilleturque per cucurbitam in Balneo ad siccitatem. Liquorem hoc modo destillatum rectifica & exibit primo phlegma insipidum; cum guttæ acidæ stillare incipiunt, muta recipiens & liquorem acidum seorsim excipe. Hoc solue perlas puluerisatas, quemadmodum alias soluuntur aceto.

Præcipitatus viridis (Lacerta viridis quibusdã dictus

dictus) fit hoc modo, solue Mercurij ℥ iij, in aquæ fortis ℥ vj, & seorsim solue ℥ j, Veneris in aquæ fortis ℥ ij, solutiones cõiunge, deinde ex arena per retortam destilla aq. fortẽ vrgendo sub finem ign. vehementius, vt maxima pars sp. corrosiuorũ tollatur, quod in fundo restat, terc. & cum acet. in cineribus per dies vj, digere, vltimo ebulliendo, vt potissima pars Merc. in acet. soluatur, acet. imprægnatũ decanta & leni igne destilla ad siccitatẽ, & Merc. præcipitatus in fũdo restabit viridis. Specificum est in Gonorrhœa virulenta, Lue Gallica à gr. iiij ad viij, in conserua rosarum exhibitus. *Mercurius præcipitatus viridis.*

SCORBVTVS.

Quemadmodum Lues Venerea propriam sedem sibi hepar eligit, totamque Oeconomiam sanguinis exinde inficit; Sic Scorbutus (vide Reusnerum, Horstium, Sennertum) pro habitaculo proprio occupat splenem.

Vterque morbus videtur veteribus incognitus haud fuisse, quantumvis gradibus seu accidentibus subinde vel acutiores vel magis eminentes extiterunt.

Familiaris est admodum maritimis & vltra pelagus vectis.

Causæ antecedentes sunt spiritus salini, vaporosi, & à sulphure suo destituti, iuxta mare ab astris eleuati, sed non percocti, quos maritimi & nauigantium turbas ab se trahunt inspirando & exspirando.

Eiusmodi spiritus primum inficiunt pulmones, inde ipsum hepar & venam portæ, tandẽ tartareæ fæces ad splenem & vicinas partes residentes, tales impuritates eo deriuatas homogenea quasi

ſalini principij conformitate gaudentes ad ſeſe rapiunt,& non tantum ſubſtantiam ſplenis, ſed omnes venulas & ductus in eadem obſtruunt.

Hinc ſubſequitur Melancholia,triſtitia,Virium imbecillitas,membrorum laſſitudo,coloris viuidi in liuidum & luridum permutatio,cutis Elephanticam contrahit duritiem, erumpentibus ſquammulis tenuibus ſiccis & perduris. Vertigo infeſtat caput,ſomnus imminuitur, nec naturaliter procedit, quin & dormituriunt interdum, ſed ſemper cum anxietate & terrore; Cor palpitat, & macies totum corpus conſumit,ſæpe in principio gingiuæ contabeſcunt, cum maculis & lituris cæruleis in ambitu inſtar aphtarum albeſcentibus, dentes vacillant & fauces male olent : Viris ſit ſpetma aqueum & tenue,fœminis menſes ſubſiſtunt,aut in fluorem album degenerant; muſculi & carnes in ſe quaſi abſumptæ contrahunt cariem, intus ſubtili & mordaci humiditate pertentantur.Oeconomia ventriculi vel maxime imminuta vel prorſus læſa.Corpus exterius præſertim vbi muſculi ſunt firmiſſimi,inficitur maculis cæruleis ſubinde euaneſcentibus , paulo poſt alibi in cute apparentibus: pedes fiunt Oedematoſi cum fœtidis vlceribus: fœminæ hunc morbum poſſunt ferre ad annos 15. vel 20, Maſculi vltra ſeptennium aut octennium,diutius haud affliguntur.

Quandoquidem in hoc morbo obſtructiones interiorum Viſcerum hepatis & ſplenis maxime vigent, à quibus venæ meſaraicæ haud immunes ſunt,ante omnia illæ ſunt remouendæ.

Tartarus vitriolatus primo digeſtiui loco ſumptus vel in iuſculis aut in decocto,vias primas expedit,

pedit, secundarias non negligit, quas deinceps specificum purgans elegantissime liberat, si per aliquot dies continue in extracto Ellebori propinetur.

NB. Mercur. hic plane exulat. Nam Mercur. 1. ad superiora ascendit, adeóque fluxiones auget, vnde symptomata inualescunt. 2. non expedit hic obstructiones, quanquam in Lue Venerea.

Antimoniata hic plurimum possunt.

Specifica sunt 1. Essentia Cochleariæ & beccabungæ. Arcana horum magnopere laudantur.

2. Est Elixir proprietatis Paracelsi.

3. Tinctura Corallorum vera.

His omnibus mira efficacia Tinctura Lunæ succenturiatur, præsertim vbi caput scotomia labefactatum fuerit.

Felicissime igitur curam scorbuti etiam inueterati absolueris, si præmissis mundificantibus tandem ad specifica progressus fueris.

Decoctum radicis Chinæ hic multum potest pro potu ordinario, & demum pro vehiculo, quo nempe specifica exhibeantur: Pauperibus ligni sancti decoctum cum cochleari prosunt, quibus tamen non deneganda sunt specifica.

Nota:

Felicissime totum negotium expedieris, si deinceps post vniuersalia singulis diebus, vbi matutinis horis specifica fuerint exhibita, vesperi iturus cubitum per aliquot dies aqua Philosophica seu sulph. vel Tinctura tart. vtatur (g. j vel ij ad sũmũ) quæ est cum spirit. Vin. extrahens tincturam tartari (h. e. spiritus Vini tartarisatus) Vide supra de

alui ſegnitie,& annotata ad Crollium.

Dentium prolapſus & Gingiuarum exulceratio vel ab hac cura generaliter aut particulariter, quemadmodum ſupra dictum eſt, tollitur. Vnice commendatur aqua illa viridis comperta, de qua ſupra de Ozænis deſcripta.

In vlceribus oris aqua radicis Enulæ. It. aqua poſt extremam ſpecifici purgantis extractionem incoagulata gr. x. pro vna doſi, de qua infra de Gangræna.

Maculæ ſponte euaneſcunt poſt bene correctũ corpus,ideoque peculiari auxilio non egent.

Vlcera hinc inde præſertim in tibiis manantia curantur eo modo,quem diximus iam antea.

Εὐπόριστον eſt ſummitates rubi idæi in Vino,quo vlcera eluuntur & poſtea cum decocto fouentur.

Hic morbus ſæpius recurrere ſolet, præſertim in diſpoſitis ſæpe latenter ſerpit & clanculum familiam ducit.Quod ſi vero corpus ſtatis temporibus mundificetur optimaque diæta cum legitima ſex rerum non naturalium obſeruatione inſtituatur,rariſſimè truculentiam ſuam promit. Plerumque quos ſemel inuaſit,raro deſerit.

Eſt tamen ab euidenti hac cura ſperandum illud,& certe obtinendum,nullum ſcorbutum tam deformem extitiſſe vnquam (ſi cætera ſint paria) qui felici manu & dextre adhibitis ſpecificis curari non potuerit, modo ad ſolertiam Medici accedat quoque prudentia & recte faciendorum cupiditas.

Huius curationis experiẽtia nititur aliquot nobilium VVeſtphalorum teſtimonio, qui adhuc

quo-

quotidie gratitudinis ſpecimina mihi edunt. Tantum de Scorbuto, ſequuntur Febres cum curis ſuis.

FEBRES.

In omnibus febribus proprie ita dictis recte curandis maximopere reſpiciendum eſt eo, vt nec ἀμεθόδως, nec temere curam auſpicemur.

Quantumvis nimirum ſpecifica vtramque paginam abſoluere dicuntur, in omnium morborum curatione, illa tamen vel ſine ratione, hoc eſt, ſine methodo & iudicio exhibita parum faciunt, ſtagnantibus nempe impuritatibus corporis contra ſpecificorum innatas poteſtates mirabiliter dimicantibus. *Cautela de ſpecificis.*

Quæ ratio itaque in cæteris morbis omnibus, ea etiam hic nullo modo negligenda fuerit.

Euacuantia hoc loco eſſe poſſunt omnia illa, de quibus ſupra diximus: ita tamen vt temperamenta, ætas, ſexus & vires probe conſiderentur.

Specificum purgans omnium febrium eſt, excepta Hectica, Antimonium, cuius flores dextre parati & præparati febriles impuritates è corpore eliminant: flores autem illi redigendi ſunt in oleum: per præcipitationem redigitur in puluerem Emeticum, ſi baſis præcipitationis fuerit aqua ſimplex: vel redigitur in puluerem purgantem tantum per inferiora, ſi baſis præcipitationis fuerit oleum tartari.

NB. An ol. Tartari poſt præcipitationem diu relinquendum cum Crollio, an vero mox auferendum. Affirmatur poſterius, alias nimirum nimis figitur Antimonium.

Vterque puluis iuſta ſua doſi intermittentibus

& continuis febribus legitime exhibitus medetur, præsertim si ab initio certissime administratus mali mineram ex corpore exturbandam ratio ista suaserit.

Interdum Obstructiones pertinacissimæ in hepate, venis Mesaraicis, splene, Mesenterio. It. in renibus fomitem mali propagando fouent, vbi sane vna vel altera euacuatio sæpe irrita est.

Itaque Digestiua quæ sunt è tartaro vitriolato, cremore tartari, spiritu tartari, spiritu vitrioli, aperiente Penoti, spiritu salis maxime seligenda sunt, eaque administranda in vehiculis conuenientibus & obstructionibus expediendis nonnihil vtilibus.

Hoc modo obstructionibus resolutis & mobilibus mundificantia rectius operantur, febriúmque curam magis prosperam reddunt.

Sunt etiam necessarij Vomitus, præsertim in febribus Ventriculi & quotidianis à phlegmate prouenientibus, vbi aqua Benedicta sæpius profuit.

Quinimo in Tertianis pilulæ Antimoniales Emeticæ dextre procurato vomitu, tandem subsequente secessu, rectius profuerunt.

EPHEMERA.

In Ephemera, vnde sæpe Hectica, post solutum paroxysmum est excellens mistura simplex, vt morbi reliquiæ ex habitu pellantur.

INTERMITTENS.

Specificum purgans in febribus intermittentibus initio morbi non in augmento, malo adhuc stabulante in ventriculo, ex vitro Antimonij est tale: ℞ Vitri Antimonij diligentissime & iusto, si fieri possit, tempore facti, prætereaque cum

spirit.

ſpirit. vitrioli albificati & pulueriſati ℥ß.

ſacchari Canari ℥ iiij,

farinæ triticeæ ℥jv,

Croci ℈ j,

Coque cum aqua communi, lento igne ad ſpiſſitudinem pultis, cauendo tamen, ne in fine aduratur, ſed pene panis formam habeat, fac inde globulos ſeu glomulos & diligentiſſime reconde. Seruatur in integritate ſua quadriennium, poſtea contrahit ſcabritiem, datur ſub initium paroxyſmi (in intermittentibus) cum prima veſtigia horroris in artubus incipiunt. Datur in adultis ʒ j, in fœminis ℈ ij, in pueris ℈ j vel ℈ß. Vide etiam infrà de methodo curandi febres.

TERTIANA INTERMITTENS.

Specifica ad Febres tertianas intermittentes extant quam plurima tum ſimplicia, tum compoſita.

Simplicia ſunt. 1. Aqua Tabaci ſeu nicotianæ, quæ vno atque altero Cochleari exhibita 3. vel 4. horis ante paroxyſmum, præmiſſis præmittendis, tandem paroxyſmum tollit.

Nota: Hæc aqua in febribus plerumque mouet vomitus, quos nullos facit alias in aliis morbis data.

2. Radix Aſari ℈j vel ℈ ij, in vino Maluatico (in quartana) 6. vel 7. horis ante paroxyſmum vehementer ſudores mouet, & ſæpius vomitum.

3. Alumen crudum, cuius ℈ j vel ℈ß in aqua vel decocto Centaurij minoris 5. horis ante paroxyſmum, datur, ſudoribus, ſi fieri poteſt, prouocatis: quod ſatis laudare in Quartana nequeo.

4. Sal abſinthij ſeu oſtrutij debito modo para-

tum, cuius ℈ß ad ſummum in aqua centaurij minoris datur ante paroxyſmum.

Oleum piperis. 5. Oleum piperis nigri per Veſicam deſtillatum (cordiale eximium & refrigerans & dulce cum grata humiditate) cuius gutt.iij vel v.in aqua Tabaci vel Centaurij minoris horis aliquot ante paroxyſmum datæ febrem tollunt.

6. Teſtæ cochlearum, docente Crollio, in ſpecifico febrili.

7. Spir. Salis Ammon. cuius gutt. iij. vſque ad vij, in aq. Centaurij minoris vel Cichorij horis 5. vel 6. ante paroxyſmum ſudoribus inde profluentibus dantur.

Compoſita ſunt: 1. Aqua radicis Imperatoriæ, quæ fit hoc modo:

℞ Radicis oſtrutij & vini generoſi ana, digerantur inuicem in B.M. ſub alembico cæco, poſtea deſtilla ex alembico per arenam in fine cauendo, ne Empyreuma redoleat. Huius exhibe patienti in die quietis & poſtero 3. horis ante paroxyſmum, atque ita etiam tertia die ieiuno ventriculo cochl. j. vt ſudores, ſi poſſit, moueat. Rarò poſt ſpecificum Paroxyſmus redit.

2. Eſt compoſitum Crollij ex oleo vitrioli & ſale abſinthij ſeu ſpir. eius cum aqua Cichorij.

3. Eſt aqua formicarum compoſita, quæ fit hoc modo:

℞ *Aq. fragorum,*
Centaurij minoris an. ℔ ij,
mellis ℔ ij. *vel* iij.

M. in cucurbita detruncata, eamque ſine integumento in aceruo formicarum ſepeli vſq; ad ſummitatem, & formicæ confertim admodum irruent in vaſcu-

in vasculum dulcedine mellis scil. allectæ. Post collectam harum sufficientem quantitatem, exime vas, omnia inuicem probe mixta agitando, per alembicum ex cineribus eliciatur aq. quę diligenter seruanda: dosis eius est in paroxysmi principio Cochlear ß ad summum.

Nota:

Hæc aqua (scilicet in Febribus tantum, vt aqua Tabaci) interdum vehementius mouet vomitus; operæpretium itaque est, vt diligentius natura patientis consideretur, an nempe ad Vomitiones sufferendas habilis sit necne: Et an causa morbifica febris per vomitum apte expurgari possit, præterea quoque an vires patientis constent.

Licet nimirum hoc specificum febres intermittentes tollat, quod si tamen ad vomendum minus sit dispositus ęger, hoc specificum potius intermittendum, quam temere periclitandum.

4. Sal Centaurij minoris in formam compositi hoc modo redactus:

℞ Sal. Centaurij minoris probe facti ʒ j,
Consf. rosarum vitriolatæ,
violarum an. ℥ j.

M. de hac mixtura exhibe bis ʒ ij quotidie, in primis verò ante paroxysmum 2. vel 3. horis datur etiam vesperi atq; ita perge, donec declinet Febris.

5. Mixtura simplex 4. vel 5. horis ante paroxysmum aliquando etiam intermediis.

QVARTANA.

Quartana eadem purgantia requirit, caute tamen fuerit progrediendum.

Quartana nimirum quasi ludibrium Medicorum, nisi conuenienter & molliter tractetur, siue

iam recens nata fuerit, siue iam adoleuerit, aut ad ætatem aliquam peruenerit, raró sui domitorem exactum relinquit.

Præterea multum situm est in naturis Quartanariorum, quæ sæpe medicamenta etiam cum summa mollitie exhibita eludunt.

Extractum Ellebori pro purgante, vel etiam pilulæ Antimoniales (de quo suprà de purgantibus) per secessum tantum mouentes, blandissime huius febris mineram extrudunt, præsertim si recens, aut si post aliquot menses sua sponte ad declinandum inclinata fuerit.

Sæpissime enormes obstructiones splenis & hypochódrij sinistri deriuato subinde malo ad venã cauã, vnde dolores dorsi, lumborum, Coccygis, plerumque dominantur: sępe pręcedit Icterús niger, aut sequitur, aliaquè grauiora symptomata morbum vehementiorem faciunt. Vbi sane aperientia in primis sunt necessaria, quæ hoc loco nulla sunt alia, quam quæ antea tradidimus.

Nota:

Vomitus in febre Quartana haud prodest. Etsi nimirum primam ventris regionem aliquantulum expurget, & circa loca vicina aliquid heterogenei depopuletur, nihil tamen attingit, quod proxime febrem continet.

A vomitu itaque sæpe repetito abstinendum (sufficit vna Vomitio.)

Specificum etiam Paracelsi purgans, etsi Quartanam non tollat, est tamen insigne aperitiuum, si eius aliquid misceatur cum cæteris digestiuis. Sæpius idem specificum purgans cum Extracto Ellebori (ana vel vltra) iusta dosi mixtum exhibitũque,

que paulatim mineram febrilem consumit, aliquoties, sed admodum leniter aluum expediendo: quo sanè nullum aliud purgans in Quartana dari potest felicius. Hoc nimirum obstructiones feliciter aperit, aluum subducit, febremque simul tollit. Extractum Lapidis Lazuli de quo supra de Purgantibus.

Etsi autem post repetitas hasce euacuationes quandocunque propter profundius impactas mineras febris haud desinat: nihilominus tamen pergendum & tandem ad specifica proueniendum, (vesperi ante exhibitionem specifici abstineat æger à cibo,) quæ sunt:

1. Oleum Myrrhæ, cuius guttæ 4. ad 8. in vehiculo conuenienti exhibeantur paulo ante paroxysmum.

2. Succus nasturtij aquatici cum ana aceti mixtus, & si ferre possint, cum oleo communi distemperatus, cuius cochlearia ij. vel iij. cum guttis vj. vel viij spiritus salis absinthij (in eius defectu salis absinthij aut spir. absinthij) paulo ante paroxysmum exhibeantur ter vel quater continuando stato paroxysmi tempore, etsi emaneat ille.

3. Puluis serpentum seu Viperarum de quo supra de asthmate & elephantiasi (ex carne & spina dorsi, non solo corde curatiuus, cuius ℈ j ad ℈ jß in conuenienti vehiculo ante paroxysmum datur ter vel quater continuando stato paroxysmi tempore, etiamsi emaneat ille.

Nota:

Quandoque in Febribus quartanis, tum in statu isto, tum etiam in declinatione vehementissi-

mi sunt dolores dorsi, causam diximus suprà.

Huic symptomati medetur sacculus oblongus ex hordeo integro in aqua simplici vsque ad crepaturam cocto, calide spinæ dorsi toti ante paroxysmum, vel etiam post eundem doloribus nempe aliquandiu subsistentibus applicatus.

HECTICA.

In febre Hectica eadem ferme necessaria, quæ supra in exulcerationib. pulmonum proposita fuerunt. Hanc nimirum tanquam comes indiuiduus Hectica sequitur, quæ sæpius maiorem Medici operam requirere videtur, quam morbus ipse.

Humectantia & refrigerantia non quidem accidentaliter, sed essentialiter necessaria sunt. Sales Corallorum & perlarum hîc multum valent.

Quandoque balnea dulcia habitum corporis exsiccum & aridum plurimum iuuant.

Lac asininum (calide) in hectica, præsertim à sumpto menstruo corpus infestante, mirifice restaurat.

Sunt etiam alia quamplurima ab autoribus descripta, qui consulendi sunt.

FEBRIS COMPOSITA.

Febres compositæ curantur ad modum simplicium, ita tamen, vt purgantia sint leuiora.

QVOTIDIANA.

Febres quotidianæ puræ maxime hospitantur in ventriculo, earum ergo cura sola vomitione absoluitur, quæ aqua benedicta vel aliis vomitoriis intenditur.

Deinde corroborantia ventriculum sunt varia: in primis autem confortat conserua acetosellæ, rosarum, menthæ, cum acidulis mineralibus (spi-

(ſpiritus vitrioli) diſtemperatæ.

Reliquum abſoluit diæta: quandoque etiam interna ab impuritatibus viſcoſis & lentis liberanda ſunt, cui ſane negotio ſuppetias ferunt Panchymagogum vegetabile, ſpecificum purgans, & in primis Antimonium per ſeceſſum purgans.

MALIGNA.

Per malignas Febres intelligimus quaſcunque affectiones Epidemicas, ab initio rigorem, deinde verò calorem intenſiſſimum incutientes non ſine malignitate vel aëris vel etiam ab eſculentis & potulentis aliquando cauſatas: tales ſunt Petechiales, Hungaricæ, catharrales Febres. It. ardentes, quæ magnam partem Europæ hactenus inuaſerunt & ſubinde excutiunt.

In iſtis curandis feliciorem modum inuenire fas non eſt, quam qui à vomitione incipit, & per media neceſſaria tandem in confortantibus deſinit.

Vomitorium eſt aqua benedicta, cuius vſus merito laudatur,

De venæ ſectione aliquibus formidabili, à nobis diſputatum eſt ſæpius, neceſſaria an ſit, nec ne.

Plethora intermiſſionem non admittit, ſæpe in corporis bilioſis venæ ſectio temeraria fuit.

Nos cum Rulando Phlebotomiam ita diſtemperamus, vt vrgente neceſſitate & indicationibus ſatis manifeſtis nuſpiam ab eadem tuto deflecti poſſe ſtatuamus, vide tractatum de Vngaris Martini Rulandi filij. Videatur item Balthaſar Conradinus de Febre Vngarica,

Aq. CC. recentium ſanguine adhuc rigidorum ad omnes Febres ardentes, malignas &

Epidemicas suprà de Confortantibus.

METHODVS CVRANDI FEBRES.

In curandis febribus sequens potest esse methodus: principio statim, si sit febris continua, præmisso clystere emolliente & refrigerante, vena aperiatur vel circa quartam vespertinam vel tempore matutino, cum vespere præcedente clyster iniectus.

Hinc singulis diebus offeratur Iulepus refrigeratiuus constans ex decocti refrigerantis ℥ iiij.
syrupi violarum aut de Cichorio ℥ ij.
M. & fiat Iulepus, de quo sumat ad libitum pro potu. Aut

℞ *Aqua Endiuiæ,*
Cichorij an. ℔ß,
rosarum ℥ iiij
salis prunellæ ℈ ij,
syr. nymphææ,
vel violarum aut de 5. radic. ana ℥jß

M. vel

℞ *Rasuræ CC.* ℥ ij.
Coq. in aquæ hordei vel papaueris f.q.
℞ *Huius decocti* ℔ ij,
syr. de tussilagine,
de prassio,
Capillorum Veneris an. ℥ j.
spiritus scordij sine additione g. viij,
vitrioli g. xj

M. F. potio, qua assumpta aliud præscribatur, cui nonnunquam post purgationes vniuersales sacchari Saturni ℈ß vel gr. vj, admisceri possunt.

¶ Die sequente post venæ sectionem detur Apozema aliquod aperiens & laxans, aut quod nō incommo-

commodum, purgetur infusione Rhabarbari aut Extracto panchymagogo. Aut fiat syrupus Magistralis ad naturam patientis & humoris peccantis accommodatus.

Hinc per duos dies vtatur mane & tribus horis à prandio aperiente & laxante Apozemate: quinto die iterum purgetur habito respectu ad dies Criticos: si febris non remittat, iterum aperiatur Vena die octauo,& ex indicantium ratione detrahatur sanguis, semper interim continuando Iulepum dictum, cui etiam nonnunquam guttæ aliquot spiritus vitrioli aut tartari admisceri poterunt,aut ℥ j,succi limonum depurati.

Si vires labascant,interdum detur Confect.Alkermes aut de Hyacintho cum syrupo de limonibus & aqua Cordiali destillata.

Potest etiam fieri opiata,quæ

℞ *Conseruæ nymphææ,*
rosarum,
Cichorij an. ℥ j.
Salis perlarum.
spir.vitrioli ℈ß.

de qua capiat ad lubitum. Item interdum vesperi cum dictis confectionibus & diebus Criticis præsertim offerri possunt gr.vj. lapidis bezoardici aut ʒß, aquæ è tiphis ceruorum: imo si dicto Iulapio abhorreat, ptisanæ incoquere licet rasuram CC, quam si rubeam instar vini desideres,addę radicis Oxalidis seu acetosæ ad libitum, sed tunc non oportet addere liquiritiam sed passulas,iuiubas & radices intybi,relinquatur donec refrigescat.

Interdum magno cum commodo in talibus febribus excitatur sudor,aut cum lapide bezoar,aut

cum Antimonio fixo diaphoretico, aut cum bezoardico minerali. Datur post sudorem in copia, imò & in ipso sudore Iulepus cum sale prunellæ, aut spir. vitr. vel sulphur. cum aqua hordei ad aciditatem gratam.

Si linguæ ardor adsit, prodest extrahere mucilaginem è semine Cydoniorum aut mali granati, aut sal prunellæ in aqua dissoluere, vt talia æger in ore teneat. It. sæpius comedat malum granatū.

Si adsit magna linguæ nigredo, conuenit aperire venas sublinguales.

Si Febris sit intermittens, eadem medicamenta quoque prodesse possunt, variata tamen pro constitutione materiæ, & morbi, modo obseruetur quotidiana si adsit, in qua plerumque de ventriculo conqueruntur, vt offeratur Vomitorium semel atque iterum ex infuso florum aut Vitri Antimonij aut vitriolo albo. Hinc sine omni coctione medicamentis paulo fortioribus purgetur, quæ vt in aliis semper eo modo offerenda, vt ante paroxysmi accessum operationē suam perficere possint, verbi gratia, si accessus sit hora 9. matutina, dandum purgans hora tertia, & sic consequenter.

In fine Paroxysmi sudor, qui plerumque prorumpere solet sponte, largiter vt fluat permittatur, ægro bene cooperto, & tum largiter concedatur potus Iulepi superius præscripti. Si non purgetur, semper ante paroxysmum hor. j. assumat Iulepum dictum, cui dupla quantitas salis prunellæ addita sit, quantum voluerit, ad minus ℥ vj, aut si abhorreat, fiat emulsio.

Post primam purgationem die sequenti, si vires constant, aut si non, subsequente, vena secetur.

Si his

Si his medicaméris per tempus aliquod continuatis non cedat febris, vtile est sub initio paroxyſmi, cum prima veſtigia horroris in artubus gliſcunt, exhibere in adultis ℈ ij, in fœminis ℈ j vel ℈ß in pueris ℈ß vel ℈ j ſequentium pilularum, quę mirifice morbos febriles expellunt, de quibus ſuprà de intermittente febre.

℞ *Vitri Antimon. per ſe facti & tenuiſſime pulueriſati* ℥ß.
ſacchari canarij,
farinæ tritici ℥ iiij,
Croci ℈ j

Coque in aq. communi igne lento ad formam pultis, ad plenam ſpiſſitudinem, cauendo ne in fine aduratur, ſed fere panis formam habeat, fac inde globulos, &c. aut detur Cochleat ß aquæ febrifugæ ſequentis:

℞ *Aq. Centaurij minoris,*
fragorum an. ℔ ij,
mellis ℔ iiij.

M. in Cucurbita &c. Huius deſcriptionem vide in annotationibus in Crollium & alibi.

Aqua in omnibus febribus. ℞ ſalis nitri ℔ j. ſulphuris, ſal. Ammon. ana ℥ß, ex ſale & ſulphure fiat lapis prunellæ, in fine addendo ſal. Ammon. huius lapidis ℞ ℥ ij, aquæ Cardui benedicti ℈ iiij, olei ſulph. ℈ ij. M. & F. aqua Cardui benedicti ſecundum artem. Huius aquæ ℥ iiij, veſperi exhibeantur aliquoties in malignis Tertianis, &c.

Vidimus quoq; alios curatos eſſe ſale abſinthij à ℈ j ad ʒß cũ ſpir. vitrioli guttis vj. aquæ Cichorij ℥ j. ij. aut iij. ante paroxyſmũ tribus horis expectato ſudore in lecto. Aut detur doſis ex ſpiritu

tartari aut salis ammoniaci præparati velut diximus in imbecillitate ventriculi à gr. vj ad viij, in aqua centaurij minoris vel decocto Cichorij 3. horis ante paroxysmum expectato in lecto sudore largius profluente, febrim tollit. Eadē dosis est iteranda, si prima vel secunda vice non satisfecerit.

Multum quoque valet specificū Febrile Crollij ex Conchis, cuius dosis ℈ j ad ℈ ij, in haustu vini.

In omnibus dictis febribus non intermittenda Epithemata, cordi, hepati, & testibus applicanda, de quibus vide apud Practicos.

Tandem notetur, quod in omnibus intermittentibus diuturnis ab Antimoniata & Mercurialia confugere liceat, eo quod fomes absconditus sit in parte aliqua interna, in primis in Mesenterio, vnde nisi vno è dictis medicamentis omnia percurrentibus excitetur, vix fomitem vnquam recte expelles, nisi longo tempore.

In Quartana fiat principio syrupus Magistralis liquidior ex aperientibus & spleniticis & Melancholiam expurgantibus, de quo singulis diebus matutinis assumat dosin, excepto die, quo laborat Febri. Aut fiat Apozema aperiens & laxans, de quo capiat singulis diebus doses duas mane & horis tribus ante cœnam: Emplastrum lieni applicetur semper ex ammoniaco gummate post vniuersales euacuationes.

Sublatis obstructionibus ad Antimonialia accedere licet, qui si malum non cedat, conuenit offerre duobus diebus continuis bezoardicum minerale, cuius post assumptionem excitetur sudor in lecto.

Ante Paroxysmum cùm signa præsentis instant

dantur

dantur olei Caryophyllorum gr.vj.vel viij,in conserua aliqua aut syrupo,aut detur succi expressi de semperuiuo minori Cochlear cum vino,aut offeratur infusum Asari,vel imo Vomitorium.

PESTIS.

Præseruatiua Pestis reperiuntur quam plurima hinc inde apud Medicos descripta:sed quàm certa extraque omne periculum posita illa sint, satis liquet, cum æque præseruatos & securos adoriri soleat.

Nonnunquam, vbi præsertim nulla dispositio est ipsius corporis,talia præseruant,sed vbicunque scintilla illa aliqua deprauati in nobis sulphur. microcosmici Mercurio succumbit, rarissimè ab anhelitu venenoso tuti esse possumus.

Vsus Rhabarbari continuus, quemadmodum etiam Zedoariæ multos ab infectione pestilentiali tutatus est,sed non omnes.

Nec pretiosissima potuerunt defendere cunctos,quantumvis nonnullis subsidio fuerunt.

Sic de cæteris quoque idem iudicandum fuerit.

Sunt tamē nonnulla,in quibus multū situm est operæ, defensionis & præseruationis, vide ideam Leimodeam Iohannis Hennemanni Reysingkij.

1. Specificum Elixir pestilentiale Crollij multarum est virium,de quo vide Crollium.

Huc pertinet Antimonium diaphoreticum solare.It:Sol transparens & Panacæcea ex sulphure Antim. ac Bezoardicum minerale in notis ad Crollium proposita. Item puluis Ducis Saxoniæ, cuius præparatio in pharmacopœia Augustana,Bezoardicum animale.

Aq. pestilentialis. 2. Est spit. Vini Camphoratus vel aqua pestilentialis meæ descriptionis, quæ sic est:

℞ *Spiritus Vini optimi* ℔ j,
Camphoræ selectæ tempore æstiuo ℥ vij, ℈ j,
hyeme v. ʒ x. ℈ ij.

Misce, incisa priùs Camphora & statim soluetur sine igne, appende in nodulo Croci Orientalis ℈ß, & spiritus vini fiet aurei coloris. Hanc aquam serua in vitro capaci bene obturato nec pleno, sed quinta vel sexta parte vacuo, eaque necessitatis tempore vtere secundùm prescriptum Germanicum Ann. 1623 peste grassante editum.

Eiusdem virtutis est oleum camphoreæ compositum ex oleo caryophyllorum & sal. absinthij factum, quod adiunctum est à me ad finem Tyrocinij, quod cum reliquis requisitis huc transferri potest.

Elixir aliud.

℞ *Boli armeni,*
Terræ sigillatæ.
Sigilli Salomonis,
Helenij,
Tormentillæ,
Pimpinellæ,
Angelicæ,
Ostrutij,
sem. erucæ ana ʒß,
Caryophyllorum,
ligni aloës,
Cinamomi ana ℥ j,
Santali rubei ℈ j,
Theriacæ optimæ ʒß,

Puluerisatis affundatur spiritus Vini quantitas

siue

ſiue menſura vna, deſtilletur per cucurbitam in Balneo. Doſis cochlear ſemis; ita tamen, vt cum aliis medicamentis fiat permutatio loco præſeruationis, ita vt ieiunent 2. horas, poſt aſſumptum medicamentum, ratione curationis datur cochlear & ſudor in lecto expectatur, qui continuandus pro virium robore & repetenda exhibitio dicta, de 8. in 8. horas donec nullam amplius anxietatem cordis ſentiat. Vnguentum cordiale.

℞ *Vini maluatici* ℥ j,
ſucci citri ℥ jß,
ſucci ſaluiæ expreſſi ℥ ß,
aceti theriacalis,
olei amygdalarum dulcium ana ℥ ij,
olei ſtillatitij Iuniperi ℥ ß,
Mithridatij optimi,
Theriacæ Andromachi ana ℥ j.

Contuſa imponantur in arenam calidam ſine ebullitione, in vaſe vitreo, donec ſucci in vino & aceto diſſoluantur, colaturæ adde
olei ſcorpionum ℥ j,
Ceræ parum:
facta ſuper ignem lentum diligenter agitatione coniunge
olei amygdalarum dulcium ℥ j, *citri* ℈ j.
Extracti noſtri peſtilentialis ʒ jß,
Zibethi ℈ ß.
Ducantur omnia in formam linimenti.

Extractum peſtilentiale.

℞ *Radicis Angelicæ,*
Imperatoriæ,
Zedoariæ,
Enulæ,

Valerianæ,
Vincetoxici ana ℥ß,
Tormentillæ,
Diptamni Cretici,
Sentranæ,
petasitidis,
morsus Diaboli,
Pimpinellæ ana ℥ j
sem. leuistici ℥ iij.
Seminis Angelicæ,
melissæ ana ʒ ij,
Citri ʒ j.
Granorum Iuniperi M ij,
Summitatum veronicæ,
melissæ,
scordij,
scabiosæ,
Cardui benedicti ana M j ß,
Florum Hyperici,
verbasci ana M j.

Mediocriter confracta in s. q. spiritus Vini infundantur in loco calido vase bene clauso fiatque lege artis extractum.

Spiritus salis dulcis. 3. Insigne præseruatiuum paratur ex saccharo Candi albissimo & sp. salis cum sp. vini dulcificato, quod fit hoc modo: ℞ sacchari candi albi pulverisati ℥ iiij, imbibe cum prædicto spir. Salis (spiritus sal. dulcis sic fit: ℞ sp. vini & spirit. salis ana, destillentur ter vel quater, vnietur inseparabiliter & edulcescent) ad formam Electuarij, cujus dosis omnibus diebus mane ieiuno vẽtriculo ʒ j, omnẽ putredinem abarcet, & ventriculum cum visceribus reliquis in optima conseruat dispositione.

Huc

Huc refert Diuretica illa, de quibus ab initio dictum est. Ea nimirum similiter ad curationem & præseruationem Pestis faciunt.

Sunt qui Amuletis & Periaptis multum tribuunt, neque forsan extra rem, de quibus vide notas in Crollium & Tractatum meum de Peste, vbi plurimas Receptularum formulas inuenies.

In Peste correptis commẽdant nonnulli sal ex sarmentis vitium paratum, vsitato more (comburantur illa, & postea per sulphur. &c.) nisi quod sæpius rectificandũ (nouies vel decies) h.e. soluendum & coagulandum fuerit. Huius exhibent statim ab initio (non est ratum, est tamen commendatum ab aliis) si fieri potest, aut paulo post infectionem ℈j in vino vel alia aqua pestilentiali.

Alij post horas 3 aut 4. exhibent Antidoti Colubrini (Antidotum colubrinum sine sale nullam habet efficaciam) communis ʒß vel ℈j, ad sudores proliciendos.

Denique cætera necessaria curant & nullam Pestem formidabilem esse affirmant, quin hoc Antidoto expurgari, aut saltem ad Emunctoria extrudi possit, præsertim si post operationem debitam confortatiua accesserint.

Ad Apostemata porrò seu vlcera pestilentialia sua sponte, vel etiam medicamentis intrinsecus sumptis ad peripheriam ex centro scil. proripientia adhibentur, partim dissipantia, seu extrahentia, partim resoluentia, quibus tandem subueniunt consolidantia.

Discutientia sunt multa & varia, quæ tamen nõ sine prudentia cautè adhibenda sunt, ne propter venenum semel ad cutim foras protrusum, denuò

intro quasi propellatur, atque posteriora fiant deteriora prioribus. De iis vide Practicos.

Bufones exsiccati, sed per caput saltem (nimirum per corpus non attrahunt venenum) transfossi & tumoribus pestilentialibus superimpositi (ventri applicentur) manente cute integra venenum de se attrahunt, ita, vt licèt aridissimi sint, malleo complanentur (ante complanationem ducantur per acetum vel relinquantur in loco nudo) tamen paulatim itá turgescunt, vt quasi rumpi videantur (repete aliquoties) Vide Paracelsum de peste ad Sterzingenses.

Sic Elixir pestilentiale Crollij tumoribus illitum insensibiliter venenum extrahit & dissipat.

Idem facit Magma Theriacę post factam extractionem relictum, si nempe tumoribus imponatur. It. extractum sulphur. cum spiritu (oleo) iunipetino factum, externè illitum, sed fœtet.

Resoluentia seu maturantia quoque varia sunt; sed notandum pesti maturandæ Cataplasmata humidiora nihil prodesse, calida nimirum applicantur quidem, sed quia subito refrigerantur, hoc ipso venenum potius descendit & præcipitatur profundius: itaque ab iis abstinendum.

Via conuenientior est hæc: Locum affectum illine cum oleo seu butyro Antimonij ad latitudinē nummi seu ternarij (*dreyer*) relinque, donec exsiccetur locus: postea (Vnguentum ruptorium.)

Vnguentum ruptorium.

℞ *Olei lini,*
Chamomillæ an. ℈ ij,
Croci ʒ j
vitellorum ouorum N° ij.

M. Fiat Vnguentum. Huius vnguenti aliquid applica

plica calide & sæpe reitera, donec breui temporis spatio rumpatur vlcus, quod mundificandum & cum vnguento mundificatiuo composito, de quo suprà in Lue Venerea, & tandem cum Emplastro strictico seu Opodeldoch consolidandum.

Nota.

Vlcera Pestilentialia aperta cito consolidanda nunquam sunt, quandoquidem nisi venenum radicitus fuerit euulsum, maxima damna subsequi solent.

Itaque post mundificationem vtere sequente Emplastro:

Emplastrum mundificatiuum.

℞ *Ceræ* ℔j.
resinæ albæ ℥iiij,
Terebinthinæ laricea ℥j,
ol. bufonum,
scorpionum ana ℥ij,
styracis liquidæ ʒvj,
succi Chelidoniæ expressi ℥iiij,
aristolochiæ rotundæ ℥ß,
Gummi ammoniaci in aceto dissoluti & inspissati ℥jß,
myrrhæ,
Sarcocollæ ana ʒj.

F. l. d. Emplastrum.

Oleum bufonum sic fit:

Oleum Bufonum.

℞ Olei oliuarum ℔ß, ebulliat in sartagine, postea ℞ bufones transfossos ligno & aliquantulum suspensos, donec nempe exsiccati fuerint N° 8. vel 9. projice in oleum bulliens atque ita aliquandiu relinque, postea refrigeratum cola & serua.

Est etiam aliud Emplastrum rumpens Apostemata pestilentialia, quod fit hoc modo:

Emplastrum rumpens.

℞ *Magnetis* ℥ß,
Terebinthinæ,
ol. scorpionum an. ℥ j.
mastichis,
succini,
myrrhæ rubræ,
sarcocollæ,
gummi ammoniaci,
Cantharidum præparatarum an. ʒ ij.
resinæ ℥ iiij,
Ceræ ℔ j.

M. F. l. a. Emplastrum quod super alutam extensum & vlceri applicatum primo emollit, tandem rumpit illud, deinceps mundificandum cum aliis vnguentis, & ad consolidationem deducendum.

Opodeldoch.

Opodeldoch facilimæ præparationis, nec tamen minoris virtutis Crolliano, aut Vvurtziano; sic fit;

℞ *Galbani,*
opopanacis an. ℥ ij,
ammoniaci,
bdellij an. ℥ j.

macerentur in aceto per 8. aut 14. dies, quo diutius, eo melius, postea cola & inspissa, ad mellis crassitiem. Deinde,

℞ *Lithargyri pulucrisati* ℔ j,
ebulliat in olei oliu. ℔ ij.

lento igne non vehementi semper cum spatula mouendo, donec acquirat colorem brunneum vel spadiceum: Remoue ab igne & paulo post adde ceræ ℔ j. liquefactam, agita donec liquescat, quib. adjice superiora gummata inspissata & diligenter misce: quando omnia probe fuerint mista, adde olei laurini ℥ iiij, & vicissim diligẽter misce, tandẽ exem-

exempto ab igne adde pulueres sequentes:

℞ *Croci Martis,*
mumiæ,
magnetis,
magisterij Corallorũ rubrorũ & alborũ ana ℈ß,
lap. Calaminaris,
myrrhæ rubræ,
thuris masculi,
mastichis,
aristolochiæ rotundæ an. ℥ ij.

F. omnium puluis subtilissimus, quem pedetentim admisce. Quibus diligenter factis, postremo adde balsami succini, hoc est, olei succini in destillatione postremo loco prodeuntis ʒ j, & vicissim super ignem lentum misce, tandem vbi paulatim refrixerint omnia, forma Magdaleones cum oleo Hyperici.

Carbunculi seu Anthraces pestilentiales diligenter tractandi sunt. Methodus exquisita est talis: 1. Circumrotetur halo ipsius Carbunculi sapphiro eleganti (sapphirus 24 horas à circumrotatione in terra sepultus vires recipit) donec circumferentia aliquoties à sapphiro ducta liuere videatur. 2. apicem illine cum butyro Antimonij & applica Vnguentum ruptorium (inungendo, & paulo post Carbunculus totus cadet: Vtere deinceps Emplastro Attractiuo Magnetico, vel etiam interdum vnguento mundificatiuo composito, & tandẽ opodeldoch, vt locus consolidetur.

Est & aliud Emplastrum magneticum in Peste, cuius potissimum ingrediens seu basis est magnes Arsenicalis artificiose paratus hoc modo: *Emplastrum Magneticum.*

℞ *Antimon. Crudi,*

sulphuris flaui,
arsenici albi an. ℥ ij.

puluerisentur omnia subtilissime & in matracio seu phiola sepeliantur in arena vsque ad aliqualem eminentiam, subministretur ig. donec omnia colliquescant, id quod stylo ferreo experiri licet; si nimirum eidem adhæserit, & instar terebinthinæ ductilis fuerit coloris rubei subobscuri. Vase refrigerato eximitur materia, quæ est dura instar picis. Hic magnes Arsenicalis venenatus amplius non est: sine omni enim noxa animalibus dari potest. Præterea cauterium potentiale est insigne, quod sine vlla inflammatione aut corrosione dolorifica operatur. Vsus eius est in Peste, in forma periapti de collo pensilis.

Ex hoc itaque construitur Emplastrum prædictum: quod

℞ *Terebinthinæ laricea & Ceræ an.* ℥ ß,
gummi serapini,
ammoniaci,
Galbani,
magnetis arsenicalis an. ℥ iij,
olei succini ℥ ij,
terræ vitrioli opt. lota ℥ j.

dissolue prius gummata in aceto scillitico, solutionem per pannum lineũ cola, & exprime, eamq; tamdiu bulliendo inspissa, donec acet. fuerit consumptum & gummata ad priorem consistentiam redierint. Deinde seorsim Ceram & Terebinthinam illiqua, & extra ign. aliquandiu agita, donec ad spissitudinem vnguenti redigantur. Porro adde gummata purificata & insuper puluerem arsenicalem cum vitrioli terra & oleo succini (Terra vitrioli

Terra vitrioli.

vitrioli.sic fit: ℞ Vitriolum cum Sal. Ammoniaco sublimatur, donec auferantur tria præcipua eius sal sulph.& Merc.eritque terra residua aliquoties aqua dulci eluenda) postremo forma Magdaleones cum oleo scorpionum & serua.

Hoc Emplastrum vlceribus aut Carbunculis pestilentialibus more consueto applicatum subito rumpit eadem,& venenum ex imo instar magnetis potenter attrahit, nec apertum vlcus coire patitur ante perfectam extractionem omnis venenositatis.

Quod si mundificanda fuerint, vtere mundificantibus toties dictis & consolidantibus, si opus fuerit. Vide anatomiam vitrioli Angeli Salæ. It. VVurtzij Emplastrum.

Emplastrum quod alias domesticum mihi appellatur,hoc modo fit:

℞ *Colophoniæ,Ceræ an.*℥jv,
Terebinthinæ lariceæ ℥j.
eliquatis super igne lento adde
Vnguenti populeonis ℥ij.
diligenter H.Hisce omnibus adde
pulueris succini,
Thuris,
mastichis,
myrrhæ,
*aloës an.*ʒj.
rad.diptamni,
gentianæ,
*aristolochiæ rotundæ an.*ʒij.
aluminis vsti ℥ß.
*Sal.*ʒvj,
Camphoræ ʒj,

M. f. a. perfecte & forma in magdaleones. Vſus eius eſt in Carbunculis & mammillis inflammatis & ſuppuratis: calorem & tumorem extrahit, maturando ea, quæ ſuppurata ſunt.

Conducit in omnibus vlceribus & ſciſſuris quibuſlibet: in vulneribus ambuſtis multum facit. Vulnera punctim & cæſim inflicta ſine omni pure curat, excreſcentiam carnis impedit, eius quantum ſaltem opus eſt producendo, vlcera etiam antiqua prius mundificata hoc emplaſtro curantur. Ideóque non alium ad finem idem nominis obtinuit, quia eius vſus intra priuatos parietes hactenus inualuit.

Si Febris maligna & peſtilens adſit, conuenit in principio venæ ſectio, licet in peſtilenti niſi in principio vocetur Medicus, eam imperare non ſit neceſſarium, ſed ad ea ſtatim, quæ malignitati reſiſtunt, accedendum, inter quæ primas merito tenet Bezoardicum minerale, quo oblato in Peſte ſtatim ad externa venenum expellitur, apparente poſt primum aut ſecundum ſudorem, qui de 6. in 6. horas repetendus, bubone, Anthrace aut Carbunculo.

Præſtat hic Iulepos conficere ex aqua cardui benedicti cum ſale prunellæ, ſyrupo de limonibus, aut ſucco Citri.

In cæteris progrediatur Medicus ſecundùm Practicantium normas.

Proſunt tū curationis tum præſeruationis cauſa, rotulæ ex Balſamo ſulphuris. Item fiunt opiata ex conſerua Scordij veteri, aut cum Theriaca Germanorum (quæ fit cum coquuntur grana Iuniperi vſque ad mollitiem in aqua ſimplici, hinc contundun-

tunduntur & exprimuntur , ſuccus expreſſus ad formam extracti reducitur) cum liquore è typhis CC. Lapide Bezoardico, lachryma cerui, vnicornu, terra ſigillata, CC. quæ & per ſe ad prouocandum ſudorem offerri poſſunt cum auro potabili, ſale aut ſolutione perlarum, ex quibus addita confectione alkermes fieri poſſunt morſuli.

EXTERNORVM CVRÆ.

SCABIES.

Scabiei cuilibet perſanandæ mundificatio ſanguinis neceſſaria eſt: Tale nimirum vitium ſubcutaneum proxime ſtabulatur in male affecto ſanguine, impuritatibus ſalinis, vitriolatis, aluminoſis, ſtypticis ſcatente.

Abſoluitur cura mundificationibus, Mercurio dulci, Mercur. vitæ, arcano Corallino, extracto panchimagogo & ſimilibus.

Quod ſi obſtructiones ſuperueniſſe viſæ fuerint, eædem antequam purgationes fiant, expediantur, ſine quibus tamen Scabies inueterata vix dum cedit. Deinceps mundificato ſanguine & obſtructionibus demptis ſanguinis correctiua feliciter introducuntur.

Magiſterium Corallorum & tinctura maximopere laudantur. Flores Antimonij albi fixi ad ſudandum per 20. dies in decocto vel Spiritu Guaiaci ſcabiem contumacem cum pruritu coniunctam feliciter tollunt. (Sic reſtitui ſtudioſum Medicinæ. Item Bohemum quendam.)

Requiritur interdum Laconica & Vnguenta: Item inſeſſiones, de quibus vide Practicos.

Aqua mortua, quæ nempe poſt ſolutionem Lunæ in aqua forti factam, & viciſſim præcipitatam

residua est viridiuscula; scabiem manuum & pedum simplici illinitione, præcedentibus tamen vniuersalibus, perfecte curat Mercur. dulcis in aqua aurentiorum destillata per leuem ebullitionem solutus, ita, vt ad ℔ j ʒß Mercurij accedat. Idem facit aurum in aq. regis solutum, & vicissim in calcem redactum, si nempe destillatione reuocetur, & tandem cum spir. Terebinthinæ extrahatur vsque ad olei formam seu oliformem massam, externe illitum scabiem tollit.

Scabies Volatica.

Est species scabiei, quam Fallopius Volaticam appellat, propter subitam eius per vniuersam cutim distributionem. Sic sæpe per vnicam noctem malum hoc serpere visum est per vniuersum corpus, ita, vt volando quasi illud occuparet.

Dixerunt Medici sanguinis esse Efflorescentiam, alioquin in Erysipelate, sine tamen scabritie, vsitatam.

Cæterum hæc Volatica neutiquam curari potuit, eo modo, quo efflorescentia sanguinis alioquin curatur, & sæpe ad internecionem vsque malum inualuit respuendo omnes medicinas.

In hoc casu omnia quidem fieri debent, quę necessaria sunt (purgando & sudando) sed cũ malũ in Peripheriam detrusum externa alia respuat, hoc secretũ optatissimũ finem imponit. ℞ sanguinem (recentem) in partu ex vtero elapsum cum tota secundina vel aliquota eius parte, & ablue vniuersum locum affectum. Raro semel atque iterum id repetendũ fuerit, & protinus Volatica quasi mortua cadet (inunctiones hîc non prosunt.) Curaui hoc modo infinitas periculosa scabie infectas.

Gyno-

Cynones.

Ad Cynones sulphuris & tartari ana coque in aqua qua locus affectus à frictione lauetur. Item Balsamus sulphuris.

STRVMA.

Strumæ sine omni incisione curantur facile, si bibat patiens ex Cranio hominis sepulti, non quidem semel sed sæpius.

Idem præstat Cinis Spongiarum, qui sic fit: Si ℥vj. verbi gratia, Spongiarum cum ʒ iiij. lapidum Spongiæ calcinentur in olla operculata, donec puluerisari possint. Cineris huius quotidie exhibetur ʒj in vino mane 2. horis ante pastum. Sic Comitis filium 9. annorum curaui. Item aliquot Virgines huius ciuitatis, de quibus etiam Empirici alias in hoc genere excellentes desperarunt, feliciter à me curatæ sunt. *Cinis Spongiarum.*

SCROPHVLÆ.

Scrophulæ latentes perfectissime curantur, (nondum exulcerata dicitur latens) si cineres Talpæ quotidie exhibeantur in vino vel decocto scrophulariæ.

Citius euanescunt illitæ oleo lactis (hoc fit per Vesicam ex lacte putrefacto) & si deinde caput mortuum post destillationem lactis residuum denuo cum oleo destillato mistum & in formam Emplastri redactum (*lasz nith zu viel Fettes darzu kommen*) ad Scrophulis impositum fuerit.

Quod si exulceratæ fuerint, felicissime curãtur inspersis cineribus Salamandræ in olla ign. circulari exustæ. In calcinatione caueas tibi à fumo Salamãdræ (dicitur *Olm oder Molch*) Cineres Talpę nihilominus intro sumẽdi sunt ℈ß. gr. vj. viij. & xij.

Contractvra Membrorvm.

Contractura membrorum à variis causis fieri potest.

Proxima est constrictio Synouiæ ligamentorum & neruorum in sese quasi abruptorum, vnde artuum seu articulorum contractiones introducuntur.

Cura vulgaribus medicamentis difficulter absoluitur.

Extremum refugium quæritur in thermis, vi & potestate sua, quam obtinent à mineralibus spiritualiter in eiusmodi aquis vigentibus.

Hoc vero auxilij genus vsitatum quidem est in communi praxi, deficiente vero eodem, aut longius quam par est remotis thermis, possunt commodissime ea adhiberi, quæ felicius sæpenumero domi applicantur.

Mundificetur corpus blandis purgantibus, qualia sunt: Extractum Ellebori, Rhabarbari, Mechoacannæ. Item, panchymagogon vegetabile; Etiam ex mineralibus egregium est specificum purgans pilulæ Antimoniales sursum deorsumque purgantes, vel tantum per inferiora.

Nota.

Mercurialia hic commode adhiberi nequeunt, quemadmodum nec Colocynthis nec Elaterium. Humiditatibus nimirum substantificis nonnihil insidiantur.

Quod si obstructiones in corpore viguerint, quæ alioquin contracturas & præcedere & sequi solent, eædem expediendæ sunt per deobstruentia tum vulgaria tum etiam Chymica.

Dein-

Deinde corpus vniuersum reducendum est ad temperaturam æquabilem necessariæ humiditatis. Sic insessiones seu cupæ parantur ex plantis mollificantibus & humectantibus.

Nota:

In extenuatis Laconica valde nocent potius quam prosunt.

Cæterum in omni insessione aliquid de tinctura Antimonij dandum est iusta dosi cum vehiculis conuenientibus, quale est aq. lilij conuallium, vt inter lauandum etiam aliquid sudoris ex habitu corporis emanare queat.

Hoc prætetea modo Spiritus vitæ liberius ad extremitates membrorum fertur, istiusque causa absoluitur.

Posthac omnia tandem externa sunt accersenda. E multis aliis hoc in primis omnem absoluit operam, quod sequitur: ℞ radicis angelic. ℔ v. Contusas coque in diplomate cum vino optimo vase diligenter clauso, donec radices in mucilaginem abeant, exprime & leniter ebulliendo ad casum mediæ partis coque; dein ℞ vini ardentis Rhenani vel Hispanici ℔. iiij

Solue in eodem croci optimi puluerisati ℥ iij.

Hoc vinum paulatim in vase conuenienti super cineres calefac, & impone Saponis Veneti optimi tenuiter secti ℔ j. & continue moue cum spatula, donec sapo plane fuerit solutus. Quo facto adde olei Terebinthinæ & Iuniperi ana ℞ j ß. M. diligenter & cum mucilagine radicis Angelicæ coniunge, ebulliendo amplius, donec ad iustam consistentiã redactũ fuerit. Hoc vnguento inunge vniuersum corpus, & præsertim in iis locis, vbi cõtra-

ctura fortius inhæret, ſemper ab egreſſu balnei, idque fac nouies, ſemper alternis diebus tum inſeſſione tum inunctione repetendo. Hoc modo adſtricti nerui & ligamenta reſtituuntur, & patiens ad priſtinum vigorem redit. Si cum tinctura Ant. ante inſeſſum 3. vel 4. gutt. olei angelicæ ſtillatitij, vt dictum eſt, exhibeantur, facilior & breuior fit tota curatio.

Nota.

Galbanettum non adhibendum niſi firmiores fuerint vires, nec corpus emaciatum.

In Contractura ex Mercur. inunctionibus valet Laconicum cum Spir. Vini ſupra traditum, (balneum ex decocto piſorum) exhibito ſimul balſamo vitæ in aqua Theriacali, miſtura ſimplex vel tinctura Ant. pro ſudore eliciendo, adhibito poſtea Emplaſtro Magnetico.

Ex Veneno hauſto balſamus vitæ cum emplaſtro Magnetico, præſertim latente veneno in centro corporis, vide ſupra de philtris. Hoc modo curata Comitis filia.

ARIDVRA.

In Ariduris particularibus præmiſſis vniuerſalibus, ſi neceſſitas efflagitauerit, quædam ſunt interna, ſunt quædam externa ſpecifica, quantumvis haud negem, fomentationes (ex ſalicibus.) Item, inunctiones & Emplaſtra ab autoribus hinc inde deſcripta & vſu comprobata multum prodeſſe.

Interna ſunt: 1. ℞ mellis virginum, hoc eſt, ſincerum q. ſ. illine ollam interius, & eandem planta in aceruum formicarum, ita tamen, vt orificiũ ollę rectum ſit particula aliqua cribri non plane anguſti; Hac nimirũ ratione formicæ appetentes mel,

per

per foramina cadunt ſine recrementis,quando itaque ſufficiens earum quantitas collecta fuerit, affundatur bonus ſpiritus vini & digerantur omnia vaſe clauſo in M.B.per vnum atque alterum diem, poſtea deſtilla,primum lento igne,vt prodeat ſpiritus vini, tandem fortiori, vt aqua mellis & formicarum ſimul prodeant,quam ſerua. Huius aquę exhibe cochl. j. ſingulis triduis mane ieiuno ſtomacho. Interdum etiam veſperi cochlear ß cum pane toſto. Membrum vero exuccum & aridum cum Spirit. vini primo profecto aliquoties fortiter frica. Vide ſupra de Atrophia.

2. Mirabili poteſtate valet in reſtituendis Ariduris aqua fluuiatilis, quæ inter aquandum ex ore equorum generoſorum, poſtquam biberint, profluere ſolet, ſi nempe diligenter colligatur & potanda mane & veſperi detur.

Extremum eſt arcanum Aluminis dulcis, cuius mentionem facit VVurtzius c. 23. tit. 3. quod explicatum ſic habet:Decoquatur (hoc eſt,calcinetur) alumen ad conſiſtentiam craſſam in olla, vt euaporet phlegma. Deinde tritum per retortam deſtilletur, vt habeatur ipſius ſpiritus inſtar aquæ fortis. Hoc caput mortuum exemptum,& tritum eſt terra mollis & lenta, de qua loquitur VVurtzius, ea ſoluetur in aqua tepida, reſidebit terra mortua inter ſoluendum in fundo tepidæ aquæ, filtratur & poſtea concoquitur:alumen vero mite ſimul per filtrum tranſit. Coagulatum hoc alumen coniunge cum ſale communi & procede vlterius,quemadmodum ipſe autor docet. Vſum vide apud ipſum loco dicto. *Arcanum aluminis.*

Eſt & extremum aliud in Ariduris oleum vi-

trioli, succini vel Terebinthinæ. It. axungia humana cum oleo vitriana, oleum rubicundum siue forte, quod ex vitriol. cæruleo fit, inuicem paulatim (propter metum astantium à dispositione) seu guttatim cum oleo succini aut reliquis supra dictis mixtum.

Vstus locus primum asperioribus linteis fricetur: postea illinatur & quidem aliquoties.

Nota:

Membra aridiora semper calidioribus pannis vel etiam exuuiis vulpinis (*ein Fuchs, balg vngearbeitet, das rauhe nein gekehret*) foueantur.

LVXATIO.

In Luxatione 1. membrum reponatur.

2. Applicetur Decoctum florum Chamomillæ, Hyperici, verbasci cum panno cæruleo.

3. Vnge locum oleo ceræ.

TVMOR.

In Tumoribus Oedematosis stercus caprillum cum aqua fabrorum, vel quod præstat vrina propria coctum applicetur.

In Tumoribus calidis, quos φλεγμονὰς appellant, generaliter prosunt Epithemata, qualia sunt:

1. Aqua spermatis Ranarum in qua aliquid myrrhæ ebullierit.

2. Lixiuium forte (vt quasi lactescat) cum oleo lini mixtum (intra 2. 3. vel 4. horas) sistit Herpetas, quibus pueri inficiuntur.

3. Emplastrum ex nasturtio aquatico contuso.

Nota:

Si eiusmodi tumores sæpius occurrunt sanguinis mundificantia & minuentia statis temporibus

poribus negligenda non sunt.

PHYPELLÆ.

In Phypellis *(Ohrenzvvang)* ol. tartari fœtidum. It. ol. Guaiaci valet. Panus alias dicitur hic tumor qui phlegmone est in adenum & inguinum locis exortus.

BVBONES.

De Bubonibus supra in Peste. Hic commendatur Balsamus tartari, de quo Rulandus Cent. 1. Cur. gr. Emplastrum Diasulphuris curatione sequente apud eundem.

CARBVNCVLVS.

De Carbunculo vide supra de Peste. Huc refer Emplastrum ex Magnete Arsenicali, de quo paulo ante.

EPINYCTIS ET FVRVNCVLVS.

In Epinyctide & Furunculo valent eadem, sed caue ne ferro aperias (præsertim pestis tempore) plerumque nimirum mors sequitur, pustularum pessimæ subnigræ & subliuidæ, ita vocantur, quod in nocte erumpant.

TERMINTHVS.

Terminthi *(die braunen Blattern)* interdum non absimiles sunt Herpeti vlcerato, inunguantur oleo nucis expresso & inspissato, de quo supra *(reisz erstlich das hautlein hinvveg, das vmbher vvachset.)* Item Balsamus Diasulphuris. Tumores in quorum summitate pustula nigra apparet.

OEDEMA.

De Oedemate egregie præcipientem vide Platerum.

HYDROCEPHALVM.

In Hydrocephalo limaces cum suis testis pistē-

tur & reducantur in formam Emplastri, quod capiti applicatum & relictum, donec sponte cadat, mirabiliter resoluit. Vide de his centuriam 3. Chirurgicarum obseruationum Fabricij Hildani.

TYMPANITIS, RAMEX FLATVLENTVS.

De Tympanitide & Ramice flatulento suprà.

CVTIS TVMOR FLATVLENTVS.

In tumoribus cutis flatulentis applicentur cucurbitulæ sine scarificatione: Item, Carminatiua semina; radix Ebuli recens contusa & Emplastri loco applicata valide omnes ventositates tollit.

SCIRRHVS.

De Scirrhis præsertim interiorum partium suprà dictum.

Vbi extra apparent, Cataplasmata ex radice bryoniæ. It. stercore caprillo & vrina prosunt.

NB. Emplastrum ex Cicuta, de quo suprà, non hîc vsque adeò commodum.

GANGRÆNA.

De Gangræna vide curationem vltimam Cent. 10. Rulandi. Balsamus sulphuris superimpositus. Emplastrum diasulphuris (sic Ganglion penis in Consule Bremensi curaui.) Vide etiam infrà de Gangræna & Sphacelo incipiente.

BRONCHOCELE.

Bronchocele est tumor neruorum in partibus ligamentosis, ex carnibus sponte facta, curatur Balsamo sulphuris & Emplastro diasulphuris.

CANCER.

De Cancro vide suprà (Cancer latens tangatur) dicitur cancer mammillarum.

VLCE-

VLCERA PHAGEDÆNICA.

In Vlceribus Phagedænicis præſtat oleum commune imprægnatum ſpiritu Merc.ſublim. de quo ſupra.

Item Balſamus ſulphuris, Emplaſtrum Diaſulphur.ſed vlceribus prius mundificatis (vide mundificantia ſupra de Lue Venerea.)

SARCOMATA.

Sarcomata curantur,vt Polypus, de quo ſupra.

VARIX.

In Varicibus (hæ puerperis familiares, vnde Germanis *kindes Adern*,) ℞ Butyri Maialis vel in defectu olei roſarum part.j.ſucci ex contuſis cancris expreſſi part. ij. M. & coque ad formam Vnguenti (vel ebulliant leniter,poſtea ſoli exponantur,ſed tum fœtet maxime.)

Aneuriſma.

Ad Aneuriſmata.

℞ *Cineris ficuum* ℥ß,
Ceræ ℥j,
Terebinthinæ ʒ ij.

M. F. Emplaſtrum, extendatur & applicetur ſæpius. Aliquando Balſamus ſulphuris adjiciendus eſt, nonnunquam terra vitrioli purificata addenda.

ERYSIPELAS.

Eryſipelas recens quamcunque partem inuaſerit externa diſcurientia requirit moderata. Sanguis menſtruus in aceto roſaceo diſſolutus & calide applicatus ſubito ſoluit, præſertim ſi ſudores quoque moueantur ex Bezoardico cum ſimplici tum compoſito, vel ſolari vel lunari in aqua ſenecionis. It. ex miſtura ſimplici in eodem vehiculo.

Sic decoctum Myrrhæ & Olibani in Vino & aceto calideque applicatum cito dissoluit.

Folia raphani sylvestris conquassatis fibris calidiuscule applicata feruorem sanguinis reprimunt.

Nonnullis aqua spermatis Ranarum, ad extinguendum ignem sacrum familiaris est, sed sæpe malo cum successu. Est nimirum nimis frigidum, hoc est, habet in sese Mercurium cum Saturnina quadam proprietate coniunctum.Itaque repercutiens quidem est, sed subsequentium grauium symptomatum causa manifesta. Mortificantur exinde tum partes neruosæ tum venosæ. Eius tamen particula cum decocto Myrrhæ & Olibani mista laudabilior est ad institutum.

Tibialia linea imbibita aqua spermatis ranarum & viciſſim exſiccata,subindeque eodem opere præparata,pedes & crura ab Eryſipelate ſæpius recurrente muniunt & præſeruant.

Eryſipelatis exulcerati curam vide apud Rulandum centuria 1.curatione 43. Hac cura feliciter vſus ſum in mulierculis, (Naſturtium aquaticum ſingulare.) It. Eryſipelatis phlegmonoſi curat.61.cent.9.

Phlyctæna.

In Phlyctænis vel Phlyctidibus (*das vvilde Fevver oder Nachtbrand*) quãdo ad partes carnoſas locum figunt:cito tum reſtinguẽdis tum curãdis nihil potius eſt Epithemate ex lixiuio forti cinerum fagi & oleo lini ana calide cõfuſis & mixtis facto, ac deinceps cum laciniis loco dolẽti applicato,ſæpius reiterando. Si aliquid olei nuci adieceris,perfectior ſubſequetur cura.Sunt vero puſtulæ

ſtulæ ſimiles illis quæ ex aq. feruente enatæ liquorem flauum in ſe continent.

HERPES MILIARIS.

Herpetem miliarem *den freſſen den VVolff, Ameyſen*, veluti & veram, aqua calcis viuæ calide in petiis applicata, mitigat: fortius operatur ſi alumen dulce vel ſaccharum Saturni in eadem ante applicationem diſſoluitur.

Optimum vero in his caſibus præſertim reſpicere ad mundificationem corporis. Sæpe nimirum cacochymia in viris, menſium obſtructio in fœminis vtriſque cauſam ſuppeditare poteſt.

Vtrumque igitur faciendum, quod res iubet.

Sudores præterea ſunt neceſſarij, quibus omnibus præmiſſis rite, reliqua non erit inutilis cura. Quod ſi cutis ipſius & carnis exulcerationes ſerpentes iam tunc malum pertinacius fecerint, mundificantia ſunt neceſſaria, de quibus ſupra.

Commendatur hic maxime cremor calcis viuæ cum mundificantibus miſtus & applicatus.

Decoctum perſicariæ, ſic folia rubi idæi in aqua & vino decocta Herpetes præſertim tibiarum non tantum mundificant, ſed inſuper ſanant.

Vnguentum Saturninum ex lithargyro Sol. & oleo oliuarum ſine igne, tantum in mortario plumbeo diuturnis tritionibus miſtum maxime conducit.

Balſamus ſulph. complementum abſoluit.

IMPETIGO, LICHEN incipiens.

Impetiginem, Lichenem (*zittermahl, Flechten im Angeſicht*) incipiẽtes, præſertim in facie & collo ſaliua ieiuni ſuper illita loco aliquantulũ agi-

tato tollit *ausz gekrazt*) ſin horridior fuerit, & latius ſerpere perrexerit , præcedentibus corporis mundificationibus alia ſunt adſciſcenda.

Sic aqua quæ deſtillando prolicitur ex oleo tart. per deliquium ſoluto cum Mercur. crudo (proportione quadrupla, vt ſit olei tartari ℔ j. 1. Mercur.℥ iiij,ex retorta, Mercur.primum prodit, deinde aqua non corroſiua) impetiginem & lichenes omnes etiam contumaciſſimas curat.

Sic oleum tartari per deliquium factum cum ana olei ceræ diligenter miſtum impetigines & mundificat & curat.

PRVRITVS.

Ad Pruritum

℞ *Vnguenti infrigidantis Galeni* ℥ j,
populeonis ℥ß,
opij gr.iij vel iiij.

diſſoluatur opium in oleo amygdalarum dulcium, poſtea miſce & illine.

PSORA.

Pſora quantumvis à ſcabie videatur diuerſa, vnas tamen & eaſdem ſuæ generationis habet cauſas, niſi quod ſemper coincidunt,aut vna alteram ſubſequatur,quicquid igitur diſcriminis ineſt, id ſaltem dependere videtur ex alterius parentis nimia, nec admodum ſana conſtitutione prouenience.

Diſquirendum itaque fuerit ſedulo , quando generari vel etiam dominari in corpore cœperit.

Pſora fœda pene eſt pſora Græcorum ; nec multum differt à lepra Græcorum.

Sed hæc poteſt curari , id quo ſupra vidimus, deſumpta cura ex Viridello.

Qui

Qui autem Psoram curare potest, numquid & ille scabiem sanare poterit? Existimo nec tamen experientia longe abest. Vide quæ supra dicta sunt de Lepra.

FAVVS, ACHOR, CAPITIS Vlcera Manantia.

Fauum, Achores ac reliqua capitis Manantia vlcera, vel iam confirmata vel aliis medicamentis perperam adhibitis exasperata, mundificantia quidem interna nempe ad sanationes disponunt, sed nullum tam felix est mundificans, quin auerruncatis causis etiam malum ipsum externum tollas protinus. Nec semper prodest, præsertim in pueris eiusmodi Manantia Vlcera ad curationes protrahere, præsertim cum sæpissime vsu euenerit, multo plus periculi inde esse & noxæ, quam salutis & tranquillitatis.

Nonnulli per vittas picatas cum arsenico mixtas eradicare conantur ista mala, sed propterea cedendo plane fuerunt noxia.

In omnibus hisce præstantissima cura: præmissis præmittendis, petitur à duobus.

I. Est Vrina aprugna cum vesica sua exempta & inuersa addito cerebro aprugno, quę diligenter munita aliquandiu fouenda in camino, vt fumo indurari queat, cuius medulla remanens illita exulcerato capiti, aliquoties repetendo solidissimum malum tollit.

II. Est Balsamus sulphuris qui hæc & similia vlcuscula cito tutoque tollit.

VERRVCA.

Verrucas cuiuscunque generis tollit aqua supernatans truncis quercuũ bipenne detruncatarũ.

Clavvs Incisvs.

Claui incisi eluentur vrina canis, postea Emplastro ex cera rubea (melius operaberis si pauxillum Merc.dulcis adieceris) tandem vt sanetur, particula lardi saliti aliquandiu super locum affectum gestetur.

In Clauis eruendis valde laudatur tanquam secretum à Rulando:

℞ *Ol.sulphur.per campanam* ℥ß,
lapid.corrosiv.sal.alkali ʒij,
sem.hyoscyami ʒj,
opij ʒj.

tere & misce.F.M.vel ℞ Sanguin.anguillæ & locum affectum laua.

Callvm.

In callis præmissis lauacris frequentioribus optima est rasura cum cultro.(cauteria potentialia locum hîc non habent.)

Macvla

Maculas, de quibus Fernelius, si quis felicius curare cupiat, corpus primum à prauis humoribus emundet, postea externa adhibeat: de quibus multi Practici sunt.

Pinguedo Thymali piscis (*Aschen*) & oleum cannæ maculis illita eas tollunt.

Sanguis humanus cum æquali parte lactis humani destillatus maculas tollit.

Lentigo.

Lentigines (*Sommer flecken*) tollit aqua destillata ex foliis satyrionis maculosi collectis in nouilunio, qua cutis diligenter in Autummo lauetur ad præseruationem ne in Vere redeant.

Sic sal ex cineribus caulium antiquorum in eadem

dem aqua solutus præsens remedium.

SVGILLATA.

Sugillata optime tollunt carnes crudæ imposi-tæ.

GANGRÆNA, SPHACELVS incipiens.

Gangrænam seu Sphacelum incipientem prohibet.

1. Lixiuium forte in quo scordium, radix scorzoneræ & vincetoxici ebulliendo coctæ sunt, locum affectum cum eodem lixiuio calidè fouendo.

2. Prodest Spir. Vin. Camphoratus, hoc est, in cuius ℥ iij, Camph. ʒ j, fuerit soluta: hoc pars affecta lauatur, vel cum petiis munitur. Hoc nihil videtur aptius ad syderationem partis impediendam. Vide Fabricij Hildani obseruationes & libellum *vom kaltem heissen Brand.*

3. Butyr. Ant. quo pars iam affecta & syderata, vt felicius à viua parte possit separari, nec hæ partes vlterius inquinari, illinienda est, vel notanda; discernendæ sunt istæ inuicem descripto circulo cum illo butyro, quem syderatio si cætera conuenienter fiant, non transgreditur: pars autem mortua separanda est, vel ope Chirurgi, si integre fuerit syderata: vel vnguentis mundificantibus, vt saltem partes mortuæ à viuis separentur.

Huic inseruit oleum oliuarum, vel quod melius est oleum papaueris per expressionem factum, si in eius ℥ iij, Mercur. sublim. seu turpethi mineralis ʒß, vsque ad brunnitatem olei dissoluta fuerit, (Balsamus Merc. nō propositus.) Hoc oleum perfecte mūdificat & omnes exulcerationes fœtidas & Gangrænas à partibus viuis eleganter separat,

putrida absumit,sana non tangit.

VLCERA.

De Vlceribus vide quæ supra dicta sunt. In his omnibus qualibuscunque primo mundificantia si opus est,postea detergentia;tandem consolidantia requiruntur.

De mundificantibus dictum est antea,consolidantia vtilissima peti possunt ex balsamo & Emplastro Diasulphuris,de quibus supra.

FISTVLA.

Fistulæ curantur partim externis,partim internis Medicamentis.

Interna sunt potiones vulnerariæ . de quibus consulantur Autores , in primis VVurtzius cap. proprio tractatu 4.

Nota:

Fistula nunquam curatur , si in os aliquod desinit;illud nigredine aliqua vel carie infectum fuerit. Os itaque aut radendum, aut conuenientibus medicamentis purgandum. Sic Mercur. dulcis in aqua plantaginis solutus & illitus nigredinem aufert.

Consolidantia petenda sunt ex magno illo consolidantium cumulo.

Sal solis ex capite mortuo extractum & mundificatum insigne est,si post fistularum elutiones tandem supponatur,presertim si in succo Cancrorum fluuiatilium fuerit solutum , & turundis vel aliis instrumentis foraminatis fuerit in fistulam ingestum.

Ad consolidandas præterea fistulas præsertim gingiuarum,posteaquam détes erosi exempti fuerint , citra quam exemptionem nulla fit sanatio: alioquin

alioquin præſentiſſimum eſt liquor, qui poſt ſpecificum purgans Paracelſi iam terna vel quaterna vice extractum tandem incoagulabilis manet. Huius guttæ aliquot ſæpius in fiſtulas immiſſæ vel cum turundis applicatæ breui omnem operam abſoluunt.

VVLNERA.

Curationes Vulnerum ad Chirurgiam recte pertinent, adminiſtrationem nimirum manualem requirunt, quemadmodum & vlcera.

In horum autem curatione egregiam operam præſtitit Felix VVurtzius Chirurgus, cuius opera extant, quæ commendatione eleganti digniſſima ſunt.

Paracelſus Chirurgus eminens videtur operam abſoluiſſe, quæ in tota Chirurgia neceſſaria & euidens eſt. Ipſius itaque Chirurgica ſcripta magno vſui ſunt, in primis vero illa Chirurgia parua olim Baſileæ ſuccincte à Vito Amerbachio excerpta & hactenus non excuſa.

Iidem autores quoque eleganter præcipiunt de omnibus ſymptomatibus & accidentibus vnicuique vulneri ſæpius euenientibus, quibus in primis Felix Vvurtzius felici manu quomodo ſuccurrendum, docet tractat. 3. ſuæ Chirurgiæ.

Circumferuntur alias Balſama Vulneraria, itemque potiones conſolidandis vulneribus maxime vtiles, de quibus conſulantur etiam autores.

Elegās eſt Balſamus Vulnerarius Felicis VVurtzij, qui vbivis commendatur, multarumque eſt virium: alioquin vſitatiores deſcriptiones paſſim habentur, ſequentes duæ tantarum ſunt virium, vt ſi omnia cętera legitime fiant, ab iis vulnerum cu-

rationes solerter perfici possint, & intra perbreue temporis spatium.

Balsamus Vulnerarius.

Balsamus Vulnerarius.

℞ *Galbani,*
ammoniaci,
bdellij ana ℥ß:

macerentur in aceto per triduum, tandem colentur & more vsitato inspissentur ad consistentiam mellis. Postea

℞ *Myrrhæ rubeæ finæ,*
mastichis electi ana ℥ß,
olibani ℥j.

puluerisentur tenuissime, adde

Terebinthinæ lariceæ,
olei oliuarum ana ℥ij.

Coque inuicem igne lentissimo perpetuo agitando, donec gummata illa posteriora probe fuerint eliquata, adde vicissim olei oliuarum recentis ℥j, & lento calore denuo coque, atque ita perge, semper ℥j olei oliuarum recentis adjiciendo, donec ℔j integra absumpta fuerit, semper tamen probe agitando. Tandem gummata in acetum soluta, colata & inspissata admisce simili modo agitando, & deinceps recens oleum oliuarum denuo per vices adjiciendo, donec & altera quoque ℔ eiusdem olei adiecta fuerit, & Balsamus aliquid flauedinis contraxerit.

Quod si eundem balsamum viridem fieri desideras, adde ℥j æruginis puluerisatæ, & insolando relinque per 1. mensem vel plures, fæcibus paulatim ad fundum se præcipitantibus, à quibus quod sincerum supereminet, decanta & vasis mundis reserua.

Vsvs.

VSVS.

Vulnera recens punctim & cæsim facta citissime curat, si modo eius particula moderate calida, vt scilicet sufferre possit patiens, in vulnus immittatur, ita tamen vt totam cauitatem vulneris recte adimpleat. Secus nimirum superiores partes consolidantur, relictis inferioribus adhuc crudis & alia Symptomata tum inferentibus. Quod si vena simul fuerit læsa, illa liganda est & balsamo deinceps infuso spatio quatridui ad minimum, ligatura nempe etiam debite adhibita perfecte vulnus consolidatur.

Nonnulli vsurpant in hisce casibus etiam interdum non adhibito Balsamo puluerem conglutinatorium, qui fit ex cancro fluuiatili. ℞ Cancros integros adhuc viuos & recentes ex aquis assumptos mense Iunio quando Luna commoratur in cancro (Cancri sint molliusculi, qui iam pridem exuuias posuerunt) exsicca in clibano in vase terreo, ne tamen comburantur, aut igne tangantur, donec puluerisari possint tenuiter. Hunc puluerem immittunt in vulnera etiam profunda, sed hac cautione, vt omnes cauitates expleantur; alioquin vbi puluis iste fundum non attigerit, consolidatio quidem vulneris superius fit, sed ad fundum generatio puris impediri nequit. Itaque hoc semper prouidendum fuerit, alioquin vulnera recenter consolidata sunt secanda.

Alter Balsamus talis est: ℞ mucum ex auribus, quantum eius haberi potest: adde olei nucum iuglandium expressi & coque inuicem, donec lento calore oleum aliquantulum inspissetur in formam Balsami.

Huius vſus eſt ſtupendus in omnibus vulneribus citiſſime curandis, maximopere nimirum conſolidat,& omnes partes abſoluit.

Huc refer Balſamum ſulphuris & Emplaſtrum Diaſulphuris Rulandi,quorum euidentia laudabilis eſt.

FRACTVRA, LVXATIO ET diſlocatio Oſſium.

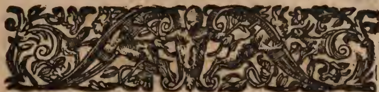
Fracturis Oſſium:Item luxationibus & diſlocationibus rite recteque curandis & reſtituendis poſſunt conſulere Chirurgi Practici.

Oſteocolla mirabiles effectus in adultis intro ſumpta præſtat,ſed iuuenibus non item.Vide Obſeruationes Fabricij Hildani.

Hoc ab arcano vel magiſterio (philoſophice calcinato) ipſius lapidis dextre parato euitari poſſe,vt æque ſcilicet ſenibus ac iuuenibus poſſit,experientia docet.

De vniuerſo autem circa oſſa magiſterio hactenus obſeruationes perpaucæ, aut fere nullæ fuerunt,quo minus de iiſdem aliquid veri adhuc dum referre licet.

TRA-

TRACTATVS IOANNIS ERNESTI DOCTORIS MEDICI

DE OLEIS VARIIS ARTE Chymica destillatis.

OLEA destillata eandem habent vim & efficaciam cum aromatibus, seminib. & herbis, ex quibus destillantur. Quia vero in ipsa destillatione omnis immundities & excrementa, quæ ipsorum operationem impediunt, separantur, & solum substantia illa sustentans, & ad vsum quasi viuificans remanet, facile coniectandum, illorum guttulam etiam vnicam destillatam plus posse, & maiori etiam facilitate & fructu operationem suam perficere, quam integer manipulus seminũ, aromatum & herbarum. Operatio vero eorum præcipua est, naturam confortare ac immutare, caloremque natiuum fouere, vt ægritudinibus eo magis resistere, ac spiritus corporis & quicquid in eo purum vtileque reperitur, reficere possit. Quocirca diligenter aduertendum, vt debito tempore & in conuenienti pondere vsurpentur.

Cur olea destillata maiorem habeant efficaciam, quam simplicia, ex quibus destillantur.

De Modo Destillationis Oleorum ex seminibus, radicibus, herbis, aromatibus, &c.

Semina, ex quibus Oleum destillare cupis, prius in minutissimum puluerem sunt redigenda, & per cribrum transmittenda, quo facto, cuilibet libræ seminis, adde manipulum tartari, mixta sibi inuicem vasi ex cupro, injice tantum aquæ fontanæ, vt palmum integrum supernatet, affunde, linteisque ac charta madefacta & compacta ita, ne quid exhalet, occlude, & quinque horis continuis, primo quidem igne vehementiori, postea cum ascendere videris, leniori destilla. Diligenter verò receptaculum posterius erit obseruandum, vt destillatio sine intermissione procedat, seu guttula guttulam eo vsque sequatur, donec nihil amplius de oleo destillet, quo viso ignis remouendus & oleum refrigeratum more solito separandum.

In destillatione Oleorum macis, nucistæ, & quidquid huiusmodi destillare desideras, tartarus & sal contritus admiscentur, itaque sicca igni admouentur, quæ vasi iniecta, manu tam diu, quo vsque sudare incipiant, nec manum præ calore admittant, agitantur, tunc aqua calida quantum satis est, affunditur, vas diligenter occluditur & Oleum, vt dictum est, extrahitur.

Caryophylli, Zinziber, Piper, Cardamomi, Cubebæ, mala aurea siue aurantia, maiorana, rosmarinus, cæteraque simplicia & aromata prius minutissime sunt contundenda, vasi destillatorio satis magno cum additione tartari & salis injicienda, tantum aquæ, vt quinque transuersos digitos supereminear, affundenda, alembicus communis, vel

cæcus, ſicut tibi notum, imponendus, optime coo-perta fornaci aut arenæ calidæ accommodanda & per decem vel plures dies materia indita digerenda, poſtea vaſi ex cupro immittenda, quantum aquę opus fuerit, vlterius affundenda, & vt de oleo aniſi & fœniculi dictum eſt, deſtillatio perficienda.

De Oleo Anisi, Foenicvli, Et Cumini.

Horum ſeminum ℔ j, parum contunditur, cum menſuris duabus aquæ vaſi deſtillatorio ita, vt impleatur, injicitur, ſub alembico cæco per octo dies putreſcere permittitur. Semen aniſi facile aſcendit, itaque eius oleum lento igne erit extrahendum, quia præcipitationem non admittit.

Eo modo etiam Caryophylli. Ad eorum vero ℔ j. ſaltem lib. j ß, aquæ requiritur. Obſeruandum autem hic eſt, quæ olea facile aſcendant, qualia ſunt oleum caryophyllorum & aniſi; ideo lento igne erunt deſtillanda, cætera vero vehementiore.

In his deſtillationibus ſumma diligentia requiritur; ſiquidem ignis vehementior non conuenit, nimis vero lentus oleum coctione paulatim conſumit.

Oleum Aniſi ſeparari non poteſt, itaque alio modo, cochleari nempe vel aliter erit abſtrahendum, fit enim axungiæ ſimile, abſtractum vero cum ſuo vitro arenæ impoſitum iterum clareſcit.

Oleum cinnamomi eodem modo, quo & oleũ caryophyllorum deſtillatur, & quanto magis poſt deſtillationem refrigerantur, tanto clariora fiunt: aqua autem feruida eſt ſuperfundenda. Oleum

nuciſtæ cum vino debet deſtillari: vni ad quamlibet lib. nuciſtæ menſura vna cum dimidia ſumi, & feruidum affundi.

Oleum nuciſtæ & aliorum aromatum ſi poſt ſeparationem non cocunt, ſecundo debent deſtillari; hoc enim facto oleum nuciſtæ inſpiſſatur, inſtar olei radicum & præſertim angelicæ.

De Oleo Cinnamomi.

Cinnamomo ſubtiliter pulueriſato adde tartarum & ſal. injice ampullæ vitreæ, optime perlutetur, alembico cæco adaptetur per dies decem & octo in fornacem vel arenam calidam collocetur, deinde *in alio vaſe luto* circumcirca obducto in capella tam alte in arenam dimittatur quouſque vas luto obductum eſt, alembicus ſuperponatur, recipiens applicetur, rimæ charta madida beneque compacta occludantur, ignis ita regatur, vt gutta guttam immediate ſequatur, & ita per tres dies integros vrgeatur: interim tamen ignis noctu poteſt intermitti. Et (quod diligenter eſt obſeruandum) ſi cinnamomi ſumis ℔ j. erit addenda aqua & vinum, eorum ſcilicet partes æquales. Si enim vinum plane omiſeris, bonam aquam nunquam expectabis: Oleum autem ſequitur, ſiue aqua ſola, vel etiam vinum fuerit affuſum. Et ſi in deſtillatione ita per triduum perſtiteris; ab igne remoue, & cinnamomum cum aqua in vaſe relictum aſſerua: Eius enim libra in vaſe ex cupro poteſt denuo deſtillari.

Ex cinnamomi autem libra j. non vltra quartam menſuræ partem bonæ aquæ expectabis. Si vero menſuram integram vini affundis, menſura dimidia aquæ non contemnendæ extillabit. Aqua tamen

tamen vltimo extillans in peculiari recipiente est colligenda. Licet quin etiam aquam & oleum simul commixta in vitrum excipere & postea separare.

Quidam etiam spiritum terebinthinæ aromatibus subtiliter puluerisatis addunt, inuicemque contundunt; cinnamomi nempe libræ spiritus terebinthinæ ℥ j, caryophyllorum vero ℥ ij vel iij: ita & herbis, iis tamen recentibus, minutissime contusis & quantitati earum mediocri ℥ ij addunt, hoc enim facto, quælibet planta suum colorem acquirit & conseruat.

Pari modo olea etiam tinguntur, si radix rubiæ Tinctorum imponitur.

DE OLEO ROSATO RITE DESTILLATO.

℞ *Flor. rosf. albar. odorif. lib. x.* conspergantur puluere sacch. cand. alb. ita mixta in mortario contundantur, aqua rosacea superfundatur, per tres septimanas integras insoletur, & postea in modum olei cinnamomi destilletur: acquiris oleum excellens & fragrantissimum; eius tamen exiguam quantitatem.

DE OLEO SPICÆ DOMESTICÆ.

Flores huius spicæ in cucurbitam iniecti comprimantur, eaque luto optime occlusa in fimum equinum per 14. dies noctesque sepeliatur, postea lente primum, non tamen ad fundum vsque, abhinc fortius destillentur: Hoc facto flores vnà cum foliis & stipitibus concidantur, ollæ vitreatæ indantur, aqua huc vsque extillata iterum affundatur, & digestio, vt supra, repetatur: Postea in B.M.

ita destillentur, vt aqua in lebete ebulliat, hoc enim modo maior olei quantitas extillabit:hoc,vt nosti,separa,aquam in B.secundo destilla,habebis aquam & oleum præstantissimum.

DE OLEO RESINÆ CVM CHAMOMILLIS.

Ahenum scobe ligni de pino prope radicem abscissi gummosi & tenuissimi ad medium vsque impleatur,aquæ quantum satis est,affundatur,florum chamomillæ Manipul. 6. vel 8.adjiciantur,& per vesicam destillentur. Exibit nudum oleum cum phlegmate.

OLEVM EX PANE TRITICEO.

Micas panum triticeorum duorum vel trium, minutim conscinde, panno inclusas per 6. vel 10. dies in fimum equinum calidum dimitte,quovsq; formam hepatis vel pulmonis acquirant: fœtor enim, qui ex putrefactione exoritur, nihil refert: tunc in retortã injice & in arena destilla: hoc facto,adde sal & aquam,& in B.destilla, tandemque vt artis est,separa. Habebis oleum pellucidum ab omni fœtore alienum.& sapore gratum,quod maxime commendatur ad combusta, omnis generis inflammationes & gangrænam ipsam.

Quomodo Empyreuma in sapore oleorum corrigatur.

Huiusmodi olea cum 8.vel 10.partibus vini,& pauca aqua commisceantur & per alembicum destillentur, exibit cum oleo etiam vitium ipsum.

De destillatione oleorum ex radicibus acutis & pinguioribus seminibus,herbis, lignis & resinis.

Si

Si quis aquam præstantem, quæ sui simplicis saporem & odorem vnà cum facultatibus ipsis cõseruet, destillare cupit, is herbæ illius cum iam semen ferre inceperit, quantitatem sufficientem minutissime conscindat, succum per prelum exprimat, illum vesicæ ex cupro, ita vt ad medium vsq; compleatur, injiciat, herbæ conscisæ huic succo tantum vlterius addat, vt vasis capacitas superior ad quatuor digitos transuersos relinquatur vacua, & tam diu, quovsque guttæ destillantes saporem sui simplicis amittant, igne mediocri destillet. Alembicus vero continuò erit refrigerandus. Si ergo herba fuerit acuta & pinguis, quales sunt *saluia, lauendula, ruta, fæniculus, hyssopus, absinthiũ, pulegium, abrotanum*, &c. vna cum aq. extillat etiam oleum, quod separari debet. Est enim optima & vtilissima substantia in toto simplici, in qua omnes illius virtutes consistunt, & eodem modo, quo etiam aqua vsurpatur.

DE SPIRITV EX ROSIS ET omnibus aliis simplicibus extrahendo.

Rosarum flores quantum eorum habere potes, cum sale, vt notum tibi est, contunde, cõtusosque reserua, aquam ex iis destillatam in lagenam collige, manipulum integrum fermenti in aq. calida dissolue, super rosas infunde, cum baculo diligenter ad formam pulmenti commisce, vasis vero siue dolij quarta pars relinquenda est vacua; foramen dolij non adeo stricte occlude, sed saltem eiusdem operculo contége; in loco calido dolium colloca, & rosas inditas cum baculo per foramen quotidie subagita, hoc enim facto incipit fer-

mentare & vſque ad foramen dolij aſcendere, poſtquam vero deferbuit & materia in ſuum locũ conſedit, tum dolium diligenter occlude & ita per quatuor hebdomadas dimitte: hoc tempore elapſo deſtilla, ſpiritum in quantum vis rectifica: hic cum exſtillauerit, phlegma, quovſque Empyreuma conceperit, extrahe. Sic enim vnà cum ſpiritu præcellentem etiam habebis aquam.

DE SVMMA ET OPTIMA præparatione herbarum.

Quamcunque herbam volueris minutiſſime conciſam ponderatam ollæ iniectam & aqua perfuſam igni admone, cum aqua abſumpta & herba contuſa priorem formam adepta fuerit, per linteum exprime, ſuccum expreſſum per arenam deſtilla: Hoc enim facto, primo omnium phlegma, deinde ſpiritus & vltimo oleum rubrum extillabit: hæc per infundibulum ſepara, & per retortam aliquoties rectifica: ita enim perfectiſſime purgabitur: ſpiritum cum phlegmate in B. M. colloca, phlegma per illud abſtrahe tandemque ſpiritum per alembicum rectifica.

Fæces, quę in deſtillatione de oleo in fundo vaſis remanſerunt, herbæ, ex qua ſuccus fuit expreſſus, commiſce, ad ignem in cinerem redige, & ex eo cũ ſuo phlegmate ſalem extrahe: hic ſal ita extractus, poſtmodum ſoluatur, filtretur, coaguletur, & ita ad albedinem vſq; à fæcibus ſuis omnino purgetur, quo facto pulueriſetur & primo cum ſpiritu, deinde cum oleo aliquoties paulatim imbuatur ſemperque in cinere coaguletur. Et cum ſpir. in ſalẽ coagulatus fuerit, in phialã injiciatur & ad ignem lampadis per quatuor hebdomadas

figa-

figatur: hoc enim modo ad summam perfectionem exaltatur.

De Aqva Rosarvm Fragrantissima & optimi saporis.

℞ Flor. rosarum, quantumvis, parum exicca, minutim conscinde, ollæ vitreatæ injice, diligenter misce, cum linteo cera obducto & operculo suo contege, per septimanas quinque vel sex in cellam vinariam colloca, tandemque per B.M. destilla. Quod si liquor non prorsus extillauerit, rosas contusas ex olla exime, sub lapide contere, cucurbitæ rursus injice, aquam prius destillatam affunde & iterum destilla.

Ego autem flores rosarum sale & sp. vini prius humecto, deinde destillo: ita enim suum saporem & odorem optime retinet.

DE AQVA ROSARVM Regia.

℞ *Flor. ros. rec. lib. ij. santal. alb. odoriferi, styr. calamit. benzoin. cinnam. an.* ℥ ij, *caryophyll. ladani an.* ʒ j. *mosc.* gr. x. M. F. puluis quo rosæ vndiquaque conspergantur, vitro indantur, vitrum diligentissime obturetur, per mensem integrum in fimum equinum sepeliatur, tandem aqua destilletur & aliquandiu insoletur, habebis aquam maxime præstantem valde odoriferam, & ad defectiones animi vtilissimam.

De extractione spirituum ex omnis generis aromatibus, radicibus, gummatibus & huiusmodi simplicibus.

℞ *Zedoar. select. mastic. vel alterius huiusmodi* ℔ j, infunde in sp. vin. optimè rectificato, putrefiat per octiduũ: hoc elapso superfunde tãtundẽ aquæ,

in B. M. lente destilla, spiritum primo, deinde aquam excipe, aquam, quæ inutilis, abjice, spiritum vero per B. rectifica; hoc enim modo optimum saporem & summam perfectionem acquirit; Mastichem in vase relictum igne fortiore per arenam destilla; Ei, quod non transcendit, aquam fontanam recentem affunde, & in B. destilla: Habebis oleum flaui coloris, pulcherrimum, & pellucidum, quod est verum & genuinum oleum mastiches, intra corpus vsurpandum. Quod vero in B. remanserit, cum vitriolo calcinato rectifica, fiet hoc modo oleum rufum, non minus quidem pulchrum; maximi tamen caloris, nec intra corpus sumendum.

DE VIRTVTIBVS SPIRITVS MASTICHES.

Spiritus Mastiches datur in doloribus colicis & omnibus affectibus stomachi & intestinorum; constantis ætatis hominibus cochleare integrum, iunioribus dimidium, infantibus vero cochlearis quarta pars: & vmbilicus oleo pellucido inungitur; dolores illico sedat, & multoties est probatum: restaurat præterea appetitum, stomachumque & intestina ab omni pituita & immunditie liberat.

Oleum ipsum robustioribus datur ad guttulas 10. vel 12. debilioribus vero ad 6. vel 7. in aqua appropriata.

DE OLEO ABSINTHII.

Oleum ex semine Absinthij paratum amissum auditum restituit, cum bombace exceptum & auribus immissum: Contra febres quartanas sumitur illius quarta pars vnius drachmæ vel 3. provt

Medico

Medico commodum videbitur, & secundum patientis ætatem, cum iam paroxysmus instat, æger vero optime contegitur, idque sæpius repetitur. Est medicina promptissima & sine omni dubio proficua.

Quod si vero oleum haberi nequit, sumatur succus ex absinthio recenti, eiusque cochlear integrum cum haustu vini porrigatur: Expellit febrem.

DE OLEO RORISMARINI.

Flores Rorismarini per 10. dies digere, per cineres destilla, terram calcina & resolue, & aquam cohoba: fiet oleum ad memoriam valde vtile.

DE OLEO CROCI.

℞ *Croci* ℥v, *Essentiæ vini q.s. olei Terebinth.* ℥ß. duodecim vicibus de fæcibus destilla. Not. spiritus vitrioli vel terebinthinæ tribus vicibus super salem calcinatum rectificatur: & in hoc oleo omnia aromata & odorifera digeruntur.

DE OLEO CINNAMOMI.

Phlegma à vitriolo separatum cinnamomo contuso affunditur, per octiduum digeritur & per cineres destillatur.

Hoc Oleum menstrua promouet partumque expellit, parum eius in vino potum & pudendis illitum: modico tamen myrrhæ debet misceri: oculorum angulis immissum visum acuit. Lentigines & maculas quascunque in facie & manibus hoc oleum abstergit, pectus calefacit, catarrhos frigidos à capite ad pectus delabentes inhibet, cardiacam & alios omnes affectus pectoris corrigit, capitique, fronti, naribus & temporibus illitum somnum conciliat.

DE OLEO CARYOPHYLLORVM.

Super lib. j. caryophyllorum vinum & aquam affunde, Manip. j. ſalis admiſce, per diem noctemque vnicam digere, tandemque deſtilla. Exibit aqua & oleum.

Oleum caryophyllorum ad inſtar balſami naturalis vſurpatur, cor, cerebrum & omnes ſpiritus vitales roborat, omnibus in genere affectibus cõuenit, imbecillem frigidumque ventriculum calefacit & confortat, concoctionem iuuat, omnes immundities abſumit: emplaſtris ſtomachalibus vtiliſſime admiſcetur: eius guttula vnica ori immiſſa eius fætorem corrigit, obſtructiones hepatis aperit, viſum acuit, & ad dyſenteriam & alios morbos inteſtinorum mirifice confert.

DE OLEO NVCIS MOSCHATÆ.

Oleum Nuciſtæ eſt acre & calidum, concoctionem hepatis promouet, exterius in latere dextro ſub finem coſtarum illitum: ad guttulas duas vel tres aſſumptum colicos dolores compeſcit, vt & intumeſcentiam lienis lateri ſiniſtro illitum &, vt antea interius vſurpatum. Eius guttulæ 2. vel 3. cum oleo fœniculi mixtæ & temporibus illitæ ſomnum conciliant: Totidem guttulæ cum aqua maioranæ potæ, grauitatem capitis corrigunt; vmbilico illitum Venerem ſtimulat: Et omnes virtutes olei caryophyllorum repræſentat.

DE ALIO OLEO NVCIS MOSCHATÆ PRÆCELLENTI.

Nucum Moſchatæ põderoſarum ℥ iij in 4. partes conſcindantur, vino maluatico infundantur, in

vaſe

vase duplici optime occluso octiduum ita relinquantur, postea per horam coquantur, & hoc facto refrigescere sinantur: inuenies oleum supernatare, quod, vt decet, separa & diligenter reserua. Quicquid hoc oleo illinetur, fit valde odoriferum. Fragmenta nucum iterum exiccentur & ad vsum culinarum reseruentur. Vinum vero maluaticum, in quo fuerunt infusæ diligenter reseruetur, eiusq; mane quolibet cochlear vnum ieiuno stomacho ebibatur.

De Balsamo Maioranæ.

Maioran. viridis quantumvis in cera alba & adipe porcino albissimo coquatur, deinde exprimatur & quinquies vel sexies repetatur. Acquiret odorem maioranæ & colorem etiam viridem, inde adde olei maioranæ ex herba per vesicam destillati quantum opus fuerit; vt saporem sufficientem acquirat.

DE FACVLTATIBVS ET VIRTVTIBVS nobilium oleorum, & quomodo ea ipsa vsurpentur.

De Cinnamomo.

Facultas cinnamomi est valde subtilis & vsque ad tertium gradum calida, tempore hyemali vtilior, quàm æstate: stomachum enim confortat, omnes noxios humores exiccat, putredines ventriculi præcauet, visum acuit, obstructiones venarum reserat, cor vero præsertim roborat. Potest autem oleum & aqua simul destillari. Oleum vero naturali Balsamo non est absimile ad omnes putredines internas præcauendas, exterius vero ad sanationes vulnerum absque putredine maturandas.

Aqua Cinnamomi ad omnes affectus frigidos vtriusque sexus admodum est proficua, præsertim si appetitus & spiritus naturales sunt imbecilles: eius nempe cochlear integrum cum haustulo vini maluatici vel succo citri epotum.

DE OLEO MACIS.

Macis facultas est calida & astrictoria; eaque propter in colica ex frigiditate & destillationibus capitis vtiliter vsurpatur; & cor, ventriculum ac vterum confortat. In mace singulares virtutes ipsemet reperi, quando videlicet palpitatio cordis, obstructio vesicæ aut vteri, stranguria vel alij affectus frigidi occurrunt: eius etiam guttulæ 3. vel 4. in primo cochleari ientaculi vel primo haustu vini vsurpari debent.

DE VIRTVTIBVS OLEI Caryophyllorum.

De Caryophyllis Arabes præ cæteris omnibus plurimum scripserunt: Sunt autem natura calidi & sicci in tertio gradu, conueniunt stomacho, hepati & cordi, medentur profluuio ventris ex frigore exorto, indigestionem corrigunt, vomitum compescunt, concoctionem promouêt, & omnes superfluas humiditates oris exiccant. Ad hæc autem omnia oleum multo est efficacius. Nam vt in veritate sum expertus, illud habet omnes effectus quos balsamus naturalis habere debet. Exterius omnia recentia vulnera, punctim vel cæsim inflicta sanat, humiditates neruorum in iis & hæmorrhagia compescit. Interius autem omnes partes naturales, ventriculum & hepar cōfortat, sanguinem à melancholia mundificat, cor & cerebrum roborat: præsertim vero vertigini & affectibus oculo-

oculorum conuenit, eius mane ieiuno stomacho guttulæ 2.vel 3.in primo cochleari iusculi, vel primo haustu vini epotæ.

DE VIRTVTIBVS VEL FACVLtatibus Olei Anisi.

Anisi Oleum virtutes suas multo exerit præstantius, quam semen ipsum: siquidem calor hominis virtutes anisi non ita extrahere potest, quantum externus artificialis calor ignis in destillatione solet. Et quemadmodum omnia esculenta, siquidem in nostram naturam debent conuerti, necessario prius sunt concoquenda, & igne externo ac opera humana præparanda, ita etiam se res habet in medicamentis.

Oleo Anisi ego vti soleo in vertigine, catarrhis ad pectus delabentibus, indigestionibus & flatibus ventriculi, hydrope, & aliis ægritudinibus ex frigiditate & flatibus prouenientibus, prodest etiam omnibus membris exanguibus & neruosis, qualia sunt ventriculus, intestina, vesica, vterus &c. Exiccat etiam fluxum vteri album, & in summa omnia ea præstat, quæ de aniso ipso scripta inueniuntur. Vsurpantur autem eius guttulæ aliquot in iusculis aut vino mane aut quando & quotiescunque vsus & necessitas efflagitat.

DE VSV ET VTILITATE Olei Piperis.

Oleum Piperis admirandam habet efficaciam, qualis etiam in Pipere ipso inuenitur. Piper autẽ, ex quo hoc oleum destillatur acrem suum calorem, qui ingustantis lingua persentitur, retinet. Est vero oleum nihil aliud, quam aër ab igne separatus, multoq; efficacius suam vim & effectus exerit

quam piper ipſum:habet vim valde penetrantem: Quorum venter flatibus vel abundanti phlegmate eſt repletus, huius olei ſumant guttulas duas vel tres, quemadmodum ſuperius de aliis eſt prolatum.

Experientia ipſemet ſum edoctus huius olei guttulas tres cum ℈ j, myrrhæ rubrę electę mixtas, nebula obuolutas duaſque horas ante paroxyſmũ febris tertianæ intermittentis ſumptas, eam feliciſſime curare: præcauet enim horrorem ita, vt nec calor vllus ſequatur. Si vero prima vice hoc non fiat, febriſq; nihilominus ſequatur, fiet tamen poſt ſumptionem ſecundam. Oportet tamen corpus prius eſſe ſufficienter purgatum. Quicunq; ergo hoc oleo cũ vtilitate vti cupit, leni purgatione corpus prius mundificet: vbi enim hoc fit, olea iſtiuſmodi nõ ſolùm non ſunt proficua, ſed magis nociua, quia nẽpe materiam commouent, nec tamen alterant, multo minus ex corpore educunt.

De Vsv Olei Cinnamomi.

Sumitur hoc oleum ad guttulas duas vel tres cum ouo ſorbili vel iuſculo gallinæ contra lipothymiam febrilem, parturientibus hoc modo propinatum partum vna cum ſecundinis ſine omni detrimento expellit & vterum confortat. In hydropis principio quotidie cum iuſc. gall. vſurpatum valde commendatur: prouocat præterea etiam obſtructos menſes: itaque à mulieribus grauidis omnino æque ac oleum è baccis iuniperi eſt vitandum, quia non minus nocet. Olei cinnamomi guttulæ duæ vel tres mithridatio immixtæ aduerſantur veneno, & promouent ſudorem, ſi nempe cor eo nondum obſeſſum eſt.

De

DE VSV OLEI CARYOPHYLLORVM.

Vſus & vtilitas huius olei pro ſuo merito non poteſt deſcribi. Balſamum præſtantiſſimum mea opinione æquat. Exterius ad conſeruationem cordis & ventriculi vſurpatur, eius guttulæ 5. vel ſex oleo amygdalarum dulcium permiſcentur, & regioni cordis & oris ventriculi illinuntur, quibus partes illæ ſunt refrigeratæ vel alias grauatæ. Capiti illitum, ſiue homo fuerit ſenex ſiue iuuenis, hoc oleum præcauet canitiem, caloremque naturalem reſtituit, ventri inunctum dolores colicos ſedat; artuumque durities & vlcera eorundem diuturna ex frigore prouenientia hoc ipſo oleo feliciter curantur. Huius item olei guttulæ aliquot cum iuſculo caponis ſumptæ confortant omnia interiora, in primis autem ipſum cor, hepar & ventriculum; lienis inflationes & intumeſcentiam corrigit, fœtorem anhelitus emendat, & cruciatus colicos ſedat: vterum mirifice corroborat, ićterumque album cum iuſculo, vt antea exhibitum eradicat, in ſuffocatione vteri mulier ipſa interiora pudendorum aqua oleo caryophyllorum inuicem mixtis digitoque exceptis ſedulo fricet, videbit auxilium obſeruatione dignum: vt ego ipſe ſæpiſſime ſum expertus. Vt autem cura illa eo ſit certior & conſtantior, ſumatur caſtorij ʒ j. cum vino fiant pilulæ ſeptem, earumque vna poſt primum ſomnum deglutiatur & per hebdomadam integram ita continuetur.

DE VSV ET FACVLTATE OLEI NVCISTÆ.

Contra Catarrhos, & ſi quis frigidum humi-

dumque habet cerebrum, duæ guttulæ huius olei vertici capitis fortiter illinantur, cerebrum enim confortat, & omnes destillationes frigidas sistit: obseruandum tamen est, ne nimium vsurpetur, hoc enim modo cerebrum inflammat. Non sine vtilitate etiam antiquis vlceribus inungitur cum oleo chamomillæ commixtum: vmbilico inunctum colicos dolores mitigat, & cor etiam confortat cum oleo rosaceo mixtum & pericardio illinitum. In aphonia vero & lipothymia guttula vnica lingua exceptum maxime opitulatur.

DE VIRIBVS ET EFFICACIA Olei Anisi.

Olei Anisi guttula vnica cum oleo Amygdalarum amararum mixtum & auribus immissum, auditum amissum restituit, si vitium non vltra triennium durauit: Si vero est antiquius, pro incurabili habendum. Si quis ex morbo capitis vel stomachi inquietus fuerit, nec concoquere & dormire potest, ex penna dependentem guttulam vnam atque alteram huius olei cubitum iturus paulatim deglutiat, manè vero cum iusculo gallinæ epotet, est enim suaue & cuilibet pergratum. Hoc modo vsurpatum omnibus catarrhis opitulatur, præsertim vero iis, qui ad pectus delabuntur & anhelitum impediunt, tussimque exuscitant, aperit præterea obstructiones hepatis, resoluit inflationes, confortat omnia interiora, corrigit vertiginem & quascunque ægritud. capitis, sæpe vsurpatum, præseruat ab apoplexia, paralysi & aliis huiuscemodi morbis. Infantulis huius olei gutt. 2. cum aq. caponis vel ol. amygdal. dulc. exhibitæ, præseruant & simul etiam liberant ab epilepsia, quod ipse sępius sum

ſum expertus. Maxime vero conducit mulieribus, quibus menſtrua inordinate non ſtatuto tempore procedunt, & quibus vterus inflatur. Confortat enim matricem, partumque promouet, ea propter mulieres grauidæ eius vltra vnam guttulam non debet vſurpare. Compeſcit quinetiam ſingultum & ructus. Tempore Peſtis eius guttulæ duæ vel tres mane cum maximo fructu ſumuntur, timorem enim & anxietatem expellit & venenum anteuertit, vtile præterea eſt iis, qui inquietum habent ſomnum, corrigit difficultatem vrinæ, diſſoluit inflationes ventris & qui propter imbecillitatem hepatis hydropem verentur, quotidie cum iuſculo gallinæ vel carnis interius aſſumant.

DE VSV ET VTILITATE Olei Fœniculi.

Hoc, vt ſupra dictum, cum & ſine iuſculis vſurpatum, cerebrum, ſtomachumque confortat & inde imbecillitatem oculorum emendat: memoriam corroborat, nutricibus lac adauget, ſuperfluitates phlegmaticas abſumit, renum calculum expellit & omnibus venenis reſiſtit, ea propter tempore peſtis vno die ol. cinnam. ſecũdo ol. aniſi, tertio ol. fœniculi, quarto ol. citri aut cortices citri conditi mane debent vſurpari, & ſi in locis periculoſis erit obuerſandum, in ore retineri. Qui morbo epileptico ſunt correpti huius olei quantum cortex auellanæ capere poteſt, vſurpare debent purgato prius corpore, & illud per decem dies ita continuare.

DE VSV ET VTILITATE Olei Cumini.

Contra colicam injiciatur prius enema com-

mune, vt aliàs etiam docui, cui enemati incoquãtur radices irid. florentinæ, & ſi enema effectum ſuum ſatis præſtitit, vmbilicus hoc oleo calide inũgatur, dolores quamprimum ſiſtit. Hoc autem in primis hoc loco eſt obſeruandum olea huiuſmodi ſine noxa non poſſe vſurpari, ſi corpus antea non fuerit purgatum: nec grauidis etiam mulieribus vltra granum eſt exhibendum.

DE VSV ET EFFICACIA OLEI SEMINIS PÆONIÆ.

Oleum pæoniæ ex ſemine eius, vt & oleũ aniſi conficitur, conducitque non minus adultis, quam iunioribus contra epilepſiam, purgato prius corpore, eius guttulæ aliquot mane ſtomacho ieiuno aſſumptæ & per dies quadraginta continuatæ.

DE EFFICACIA ET VSV OLEI ROSARVM.

Huius Olei guttula vnica temporibus illita eſt præualens medicamentum contra dolores capitis: vt & contra peſtilentiales febres, temporibus, arteriis & pericardio illitum, eiuſque guttæ tres in iuſculo gallinæ aſſumptæ, quia cum vtilitate purgat: & ſi vis, vt commodius purget, immiſce oleo aliquot folia auri, & vt melius miſceatur aliquandiu ita dimitte, poſtea guttulam vnã vel duas exhibe, ſanguinem perbelle purificat: Et ſi etiam principium Elephantiaſis præſto eſſet, hoc oleo ita parato & aliquoties vſurpato, extirpatur.

DE VTILITATE OLEI RORISMARINI.

Hoc oleum inſeruit præcipue contra vertiginem, & tremorem artuum, ſi ex frigiditate cerebri prouenerint, febres peſtilentiales expellit, in iis, qui

qui venenum forte hauserunt, sudorem prouocat, si post eius vsum optime contegantur. Icterum etiam oppugnat, mensesque albos mulieribus in iusculo caponis vel gallinæ epotum, sistit.

DE VSV ET COMMODITATE
Olei Maioranæ.

Apoplecticis, Epilepticis & qui loquelam amiserunt hoc oleum maxime opitulatur, guttula nempe vna atq; altera linguæ imposita: comprimit interius vsurpatum intumescentiam lienis: febri quartanæ resistit, ante paroxysmum propinatum & spinæ dorsi inunctum. Omnia illa olea ego ipse sum expertus & lectori eo libentius communicaui: Faxit Deus Ter Opt. Max. vt & Lectorum quilibet cum summa sua vtilitate iisdem vti possit.

Licet etiam prædicta olea, vtpote Cinnamomi, caryophyllorum, nucistæ, anisi, fœniculi, seminis pæoniæ, &c. cum saccharo commiscere & infantibus exhibere, sunt enim calida, & idcirco teneræ huic ætatulæ non admodum tuta, nisi solum in Epilepsia.

DE VSV ET VTILITATE
Olei Zedoariæ.

Oleum Zedoariæ peculiare habet vim contra aërem contagiosum & vapores malos ex terra exhalantes, & spiritus viresq; naturales cum hominum, tum brutorum animalium inficientes: Sanat quin etiam morsus & ictus venenatos quorumcunque animalium, vlcera & vulnera, siue ictu, siue bombardis inflicta: tumores externos & internos resoluit, præsertim verò in matrice natos, penetrat & purificat pulmones; sedat propterea tussim, ventris fluxum, colicam & asthma, corrigit

fœtorem oris, præſtat corpori nutrimentum, promouet concoctionem, curat vulnera antiquata, corroborat cor & viſum, interficit lumbricos & reliqua animalcula, quæ in humano corpore ex putredine naſci poſſunt, & continet partum in matrice conceptum.

DE VIRIBVS OLEI CALAMI aromatici.

Oleum calami aromatici cõfortat memoriam, amouet dolores capitis & catarrhos ex frigore enatos, emendat debilitatem viſus & ventriculi, opitulatur lipothymiis, compeſcit vomitum, accelerat menſes, tollit ſuffocationem matricis. calefacit ſtomachum, mundificat & aperit obſtructiones renum, calculumq; frangit. Et quia inter cætera etiam aſtringit, inde fluorem inuoluntarium ſeminis & vrinæ compeſcit: reſtituit capillos, & præcauet melancholiam, delirium & maniam.

DE FACVLTATIBVS OLEI radicis Gentianæ.

Radix Gentianæ omnes fere habet virtutes, quæ de calamo aromatico ſunt recenſitæ. Præ cæteris vero omnibus præſerüat à doloribus colicis, emendat febres ephemeras & alias malignitate non carentes, abigit fœtorem oris, & vermes dentium interimit.

DE VSV ET VTILITATE Olei Croci.

Hoc Oleum eſt admodum vtile ad febres magnas peſtilentiales & æſtum capitis, ſtuporem & dormitationem, vertiginem & maniam melancholicam & alios eiuſcemodi morbos phreneticos; itẽ ſpaſmũ, torturã oris, lethargum, catarrhos; rau-

raucedinem, anginam, & dolores dentium, promouet expuitionem,calefacit & aſtringit,interim tamen aliquantulum deobſtruit, cor corroborat, eiuſque palpitationem emendat, ſine manifeſta cauſa triſtes & ſuſpirantes exhilarat, laſciuiam adauget, ſterilitatem emendat, hæmorrhoïdes fluentes recludit, condylomata vel ficus ani malignas & ardentes ſanat, partum vteri conſeruat, præmaturum exitum eiuſdem præcauet, ſciſſuras ventriculi ſanat & lienis duritiem, & dolores colicos auertit,flatus expellit; icteritiam, dolores Iſchiadicos,eryſipelas,neruos,ligaméta,muſculoſq; læſos percommode curat;hepar inflammatum refrigerat,ichores artuum ſiſtit,ab elephantiaſi præſeruat,ſomnumque amiſſum reſtituit.

DE OLEO CASSIÆ.

Ol. Caſſiæ eſt valde confortatiuum, præſertim vero cordis, & idcirco ad lipothymias vtiliſſimum.

DE VIRIBVS OLEI ALOES.

Purgat hoc oleum cum vini ſpiritu deſtillatum vmbilico inunctum. Vel;

℞ *Aloës lib.* 1. *myrrhæ elect.* ℥ iiij, affunde vini ſublimati menſur. ß. per retortam igne forti deſtilla,recipies oleum, quo vmbilicum inunge & purgabis corpus.

DE CONFORTATIONE CApitis & cerebri.

℞ *Ol.aniſi & fænicul.ana* ℈ ij,*ol.coriandr.cardamom.cubebar. & cinam.an.* ℈ j, *nuciſt.matis an.* ℈ß *ol. caryophyll.* ℈ iij ß. *Miſ.* Ex huius mixturæ gutt. viij & lib.ß ſacch.candi formentur rotulæ vel trochiſci,quorum vnus poſt & ante paſtum ſumatur.

DE FACVLTATIBVS OLEI florum Chamomillæ.

Habet hoc oleum facultates tumores emolliendi, intumeſcentias reſoluendi & dolores mitigandi; Enematibus etiam vnà cum aqua immiſcetur, tollit dolores internos inteſtinorum, matricis, renum & veſicæ, commendatur ad conuulſiones; quicquid eſt extenſum, & induratum, emollit & reſerat obſtructa.

Infantulorum eiulatus ex doloribus colicis cauſatos omnium optimè reconciliat: Omentum nempe ouillum in fruſta conſciſſum ſuper igne liquatum, vel aliquod emplaſtrum ſtomachale cum hoc oleo commixtum & ventri calidè applicatum.

Oleum Chamomillæ cum ſpiritu vini mixtum & partibus corporis paralyſi ex frigore obſeſſis, illitum, & linteo calido contectum, ſine mora auxiliatur. Ex floribus chamomillæ à Chymicis etiam oleum cæruleum elicitur, cuius in multis affectibus internis & præcipuè contra colicam guttulæ aliquot in iuſculo calido vſurpantur.

DE OLEO CHAMOMILlæ cæruleo.

Manipulus integer florum Chamomillæ cum ℥j terebinthinæ Venetæ pellucidæ in aqua calida diſſoluatur, inuicem miſceatur, per veſicam deſtilletur, & oleum ab aqua per infundibulum ſeparetur; habebis oleum pulcherrimum.

Relictas fæces exprime, ad ſpiſſitudinem mellis concoque & fiat cum cera vnguentum: hoc ad maturationem & apertionem vlcerum valde commendatur.

Aqua ab oleo ſeparata ad infuſionem florum poteſt

potest reseruari. Notandum, an ex rosis & aliis huiusmodi floribus, talia etiam olea confici possint.

DE OLEO EX BACCIS IVNIperi destillato.

Baccarum Iuniperi quantum vis contundantur, in ollam immittantur, aqua in debita mensura affundatur, in locum calidum collocetur, fermenti aliquid injiciatur, quotidie vsque dum baccæ ad fundum descendant & aqua supernatet, quod in diebus quatuordecim vel tribus hebdomadibus fieri solet, agitentur, postea in vasis in spiritu vini vsitatis destillentur, oleum ab aqua separetur, & aqua secunda vice per alembicum in vapore sicco destilletur: habebis spiritum vini vel aquam vitæ præstantem. Vel,

Grana contusa in lebetem, ita vt tertia pars maneat vacua, immitte, & cum aqua est affusa, vt neque nimium liquida, nec admodum spissa sint, velut ex fæcibus vini fieri solet, destilla, oleum ab aqua separa, lebetem in vas apertum ligneum euacua, cum tepefactum, fermentum adde, vsque dum ferbuerit, dimitte, iterum in alienum mitte & destilla; dabit tibi spiritum vini, qui potest circulari & rectificari. Si verò nimis igne nimio destillauerit, concipiet empyreuma. Quod si fiat, tessellam panis tostam vel nuces inglandes injice, vt empyreuma euanescat. Hic autem panis tostus nulli bruto debet projici, si enim fiat, sine mora moriuntur. Hic spiritus inseruit paralysi membrorum, vlceribus pulmonum, doloribus colicis, pesti & si quis equus ex nimio motu & cursu ad extremum vsque est defatigatus.

De vtilitate olei ex granis vel baccis iuniperi destillati.

Oleum ex baccis Iuniperi destillatum, & ab omni sua serositate & sordibus separatum ac rectificatum omnibus aliis oleis facile antecellit, & eapropter ob immensas suas facultates & varias virtutes pro balsamo naturali meritò haberi debet, omnes enim carnositates, venas, neruos, & ossa penetrat, quæcunq; vulnera & vlcera ad sanationem disponit, cum vino calido aut iusculo calido mane & vesperi sumptum, à natura ipsa ad omnibus corporis partibus opitulandum ordinatur, hominemque in omnibus aduersitatibus sanum & incolumem conseruat.

Primo vero omnium ex paralysi vel obstructione affluxionum incuruata, contracta, emortuaque membra restituit, immunditiem & fœditatem cutis emendat, vlcera & maculas nigras tibiarum eradicat, cancros, fistulas, spasmum, intumescentias, vlcera inueterata, tremores artuum, doloresque laterum & lumborum sanat, in loco calido locis affectis optime illitum, & cum vino, iusculo vel aq. aliqua appropriata assumptum.

Secundo omnibus etiam venenis & pestilentiæ ipsi resistit, apostemata maligna vlcera, hepatis, lienis & pulmonum sanat, eaque sine vllo detrimento hominis emollit & consumit, modo antea dicto vsurpatum.

Tertio, huius olei ℈ j in vino & aceto calido per triduum continuum mane sumptus sudorem anglicum sistit, vel semper post dosin quamlibet tribus vel quatuor horis in lecto calido est sudandũ,

hoc

hoc ego in personis innumeris probaui, qui omnes tertio die sunt sanitati restituti.

Quarto, quibus ventriculus ex immunditie pituitosa, quæ non potest digeri, sed sursum in caput euaporat, debilitatur, indeque catarrhi, ex catarrhis angustia pectoris, lassitudo crurum, intumescentia & dolor pedum manuumque incidunt, eaque ipsa membra tandem contrahuntur vel nimiũ remittuntur, ij maximopere hoc ol. iuuantur, assumptis nimirum huius olei gutt. 6. in vino calido mane & vesperi, ad dies quinque continuando & exterius ventriculum hoc oleo prope ig. inungendo. Intus & extra etiam admotum phlegmata adhærentia emollit, appetitum ciborum & potus amissum restituit & concoctionem restaurat.

Quinto. Si quis contracta habet membra, huius ol. gut. sumat 6. vel 8. in vin. cal. & partes affectas eodem calido inungat, refrigeratam enim & tabescentem medullam, calorem natiuum eiusdem motum naturalem membris ipsis restituit.

Sexto. Hoc oleum cum aq. vel vino iuxta differentiam morbi sumptum omnes febres radicitus expellit, renes & vesicam mundificat, calculum confringit & ad exitum præparat, dysenteriam quoq; & ventris intumescẽtiam mirifice corrigit.

Septimo. Quisquis in ventre habet lumbricos, mane stomacho ieiuno de hoc oleo bibat, moriũtur illico. Cum aqua artemisiæ vel cichorij sumptum dolores colicos & matricis sedat.

Octauo. Huius olei ℈ j, cum vino calido stomacho ieiuno sumptus commendatur contra podagrã, si adhuc sit recens. & nõ nodosa. Omnes enim superfluitates cholericas, phlegmaticas & me-

lancholicas, ex quibus hi dolores exoriri solent, consumit, oportet autem sumpto oleo tres vel quatuor horas ieiunare.

Nono. Contra dolores colicos, spongiam ad magnitudinem nucis iuglandis in hoc oleo intinge calidè vmbilico applica & desuper cucurbitulam vel corticam nucis satis capacem impone. Expellit enim dolores, qui ex frigida & lenta pituita exorti sunt.

Decimo. Si cui vrina est obstructa, sumat huius olei guttulas 6. cum vino calido, idque per dies quatuor vel quinque mane & vesperi, promouetur vrina absque vllo dolore.

Vndecimo. Hoc ipso modo vsurpatum immodicum menstruorum fluxum felicius, quam vllum aliud medicamentum restringit.

Duodecimo. Aliquoties taliter ebibitum sedat dolores stranguriæ & confert etiam ad alios affectus vesicæ, & calculum præcipue.

DE MIRIS FACVLTATIBVS ET Virtutibus olei ex ligno iuniperi destillato.

Prima, commendatur ad dolores dentium, denti eroso & dolenti appositum & gingiuis illitum.

II. Maribus colico dolore laborantibus & mulieribus contra suffocationem vteri datur eius guttulæ 6.8.vel 10.in vino calido vel iusculo carnis, iuuat sine vlla mora.

III. Bruta, quæ in artubus male habent, prope ignem hoc oleo vnguntur & fricantur.

IV. Si quis homo vel brutum animal cibos mali-

malignos vel venenum aliquod ingurgitauit, ei hoc oleum infundatur, expellit illud sine dubio: & omnes humiditates noxias consumit.

V. Medetur Epilepsiæ & Paralysi, toti spinæ dorsi in loco calido inunctum: & sanat etiam scabiem cuti adhærentem.

VI. Amissum etiam auditum restituit, ad guttulas tres vel quatuor cum bombace auribus impositum & sæpius repetitum.

VII. Si quis ex sexu masculo stranguria est affectus, huius olei guttulas aliquot sumat cum vino calido vel iusculo, & testiculos simul eo inungat. Quomodo etiam fœminæ illud possunt vsurpare, & muliebria inungere.

VIII. Quibus manus vel pedes vel alia corporis membra frigore sunt correpta, hoc oleo in loco calido multoties inungantur, restituuntur illico quod eodem modo etiam fiat in brutis.

IX. Qui doloribus colicis ex frigore vel calore nimio aut podagra sunt affecti huius olei quantum cortex nucis capere potest, quinque diebus continuis mane sumant cum duplici pondere vini calidi.

X. Si quod brutum vel homo lumbricis est obsessus, huic tribus vicibus tantundem, vt modo dictum est, cum duplici mensura vini infundatur, vermes enim occidit. Hoc modo etiam vsurpatur contra stranguriam.

XI. Si quibus caput scabie est infectum, eis totum caput per integrum triduum cum lixiuio forti abluatur, vt crustæ scabiei eo melius emolliãtur & abstergantur, deinde radices capillorum euellantur, tandemque loca affecta hoc oleo diligẽter

in loco calido inungantur. ita enim ſcabies huiuſmodi radicitus curatur.

XII. Manibus pedibuſque contracti quinque diebus continuis huius olei quantum cortex nucis iuglandis capere poteſt, ſtomacho cum duplici vini pondere hauriant. Commendatur etiam quam maxime contra febrem quartanam & elephantiaſin ipſam.

XIII. Confert non minus ad dolores capitis, ex frigiditate vel frigidis catarrhis obortos; capiti, temporibus & nuchæ inunctum, & per nouem dies quotidie ad guttulas ſex vel octo epotum. Ante omnia vero ad icteritiam & hydropem mirifice commendatur.

XIV. Epilepticis caput, vtraque tempora, nucha, ſpatium inter axillas, cor & brachia hoc ipſo oleo diligenter inungantur, & guttulæ octo vel decem per nouem dies continuos infundantur: abigit omnes ægritudines, quæ ex frigore proueniunt.

DE ALIA OLEI ET SPIRITVS Iuniperi præparatione.

Baccarum Iuniperi quantum vis, contundatur, vaſi injiciatur, aqua frigida ſuperfundatur, quatuor vel quinque ſeptimanas ita relinquatur, & quovſque non amplius fermentet, quotidie miſceatur, tandemque vt ſupra deſtilletur.

Aqua, cum baccæ iam contuſæ ſunt, ita frigida affundatur, per biduum & triduum dimittitur, deinde exprimitur, filtratur, in electuarij formam concoquitur, & cum fæcibus, vt dictum fuit, proceditur: habebis oleum vel ſpiritum.

DE

DE AQVA BACCARVM Iuniperi.

Optima harum Baccarum destillatio fit in principio mensis Septembris, & ad eam eliguntur baccæ nigræ & maturæ, quæ contunduntur & destillantur. Huius aquæ ℥ j mane, ante prandium, & vesperi epota dolores renum & vesicæ mitigat, purificat item renes & vesicam, promouet vrinam & retardantes menses, expellit partum mortuum & quæcunque venena, ad ℥ jß hausta.

Conducit etiam hæc aqua ad omnes morbos articulares, quando membra & articuli quovis mane, meridie & vesperi ea confricantur.

DE OLEO LIGNI Corylorum.

Ex ligno Corylorum, cum probe est exiccatum, vt sæpius dixi, oleum destillatur. Extergit & mundificat vlcera antiqua & vulnera sordida ex fundamento, eaque perbelle sanat, cum linamentis impositum.

Huius olei D. Eucharius dabat guttulas quatuor cum iusculo lětium vel vino infantulis cõtra lumbricos. Estque experimentum certissimum, adultioribus vero in maiori pondere exhibetur.

DE OLEO HERACLIO ET eiusdem spiritu.

Baculorum siue virgultorum ligni Corylorum quantum vis in loco calido exiccentur, cum arefacti fuerint, in tessellas scindantur, in alembico fictili destillentur, spiritus primo igne lento abstrahatur, ad quem sequitur oleum: quod à spiritu est separandum; commendatur ad dolores dentium & epilepsiam.

DE VIRTVTIBVS OLEI baccarum Lauri.

Conducit hoc oleum ad dolores hepatis hemicraniam, nimiam frigiditatem stomachi & colicam intestini ieiuni. Item contra dolores vteri, neruorum & omnium interiorum ex frigiditate prouenientes; contra arthritim frigidam & alios huius generis affectus: contra passionem iliacam & colicam, lethargiam, frigiditatem capitis, quotidianas & tertianas intermittentes febres, toti spinę dorsi ante paroxysmum inunctum: habet enim vim recalefaciendi & emolliendi: & si cui ligamenta sunt exiccata & consumpta, præstantissimũ erit medicamentum, si loca affecta eo inungãtur.

DE OLEO HYOSCYAMI.

Gangræna hoc oleum mirifice opitulatur, panni nimirum ex lana in eo intincti & loco affecto applicati. Confert etiam omnibus locis inflammatis, ad ichorem articulorum & erysipelas.

OLEA EX GVMMIS FERE omnia sequenti modo præparantur.

Mastiche, Myrrha & quodquod gummi aliud destillare cupis, primo subtilissime pulueriseturin spiritu vini rectificato per triduum in balneo, ita, vt spiritus transuersos duos digitos supernatet, infundatur, cum vinum colorem ipsius gummi extraxerit, separetur, aliusq; spiritus affundatur, iterum in infusione per triduum vsque dum coloratum videris, relinquatur, idque quoad spir. absque colore remanserit, repetatur: Tunc spiritum colore tinctum & per interualla effusum per B. destilla: liquori extillato silices injice, ex arena destilla, seque-

ſequetur oleum, quod rectificatum pulchrum colorem & ſaporem acquirit. Aut

Gummi alicuius & ſacchari candi partes æquales cum filicibus pulueriſatis in arena primum igne lento, poſtea fortiori, gradus ſcilicet tertij, deſtilla, ne empyreuma acquirat, & phlegma immixtum abſtrahe, remanebit oleum, quod emplaſtris ad punctutas vtiliſſimè admiſcetur.

Quidam gummi in ſpiritu vini infundunt, cum vaſe bene obturato in cineres collocant, & in veſica deſtillant: olea odorifera, vt *benzoin, ſtyrax* &c. in ſpiritu vini per fæces ſemel deſtillato debent infundi.

DE ALIO OLEO SVCCINI vel Maſtiches.

Horum gummi, quodcunque vis ♃ ℔ j. *arenæ albiſſimæ & puræ* ℔ß, *ſalis pulueriſati M.* inuicem bene mixta, exiccata & retortę indita cum capella in arenam collocentur & deſtillentur: recipienti vero menſuram vnam aquæ frigidæ infunde, vt oleum deſtillans ei innatet, & vſque dum ſpiritus, qui eſt quaſi fumus albus, incipiat egredi, conuenienti igne regatur, quem per tres, quatuor vel quinque horas continuo calore cõſerua: quo facto aquam & oleum in aliud deſtillatoriũ infunde, bene obturatum in balneum tam profunde colloca, ne materiæ inditæ exterius conſpiciantur, & ita deſtilla, & cùm aqua incipit ebullire, extillabit oleum clarum & pellucidum, quod reſerua.

Reſiduum cum arena miſce, & in retorta deſtilla, ſequetur oleum rubrum, rubini inſtar & pellucidum, quod ſeparatim reſerua: Hoc excepto

ignem vrge, habebis oleum craſſum balſamicum, extra corpus vſurpandum.

Hoc eodem modo etiam oleum maſtiches poteſt deſtillari: in quo opere deſtillatoria fictilia ſubtus & ſupra arena debent eſſe cooperta, & aqua ſemper recipienti infuſa, vt ſpiritus in illam incidant & ei innatent.

DE OLEO SVCCINI ALBI.

Succinum album oportet prius vino veteri infundere, & in cella vinaria ad altitudinem viri ſepelire, arena circumcirca & ſuperius cooperire, ibique ad ſex menſes vſque relinquere, quo enim diutius eo melius. Quo tempore elapſo in retorta deſtilletur, vſurpatur hoc oleum intra & extra corpus ad morbum caducum, Apoplexiam & ad dolores colicos, vmbilico illitum.

DE OLEO CAMPHORÆ.

Camphoræ tantum olei Amygdalarum, vt tres digitos tranſuerſos ſupernatet, affunde, per octo dies in eo reſolue, quo facto ad altitudinem trium digitorum tranſuerſorum alium ſpiritum vini rectificatum affunde, per aliud octiduum ita relinque, deinde à Camphora abſtrahe & deſtilla. Vel,

Ouorum quotquot vis ad duritiem coquantur, vitella eximantur, æqualis portio camphoræ addatur, hæc mixta contundantur, deinde in mortario agitentur, deſtillatorio vitreo cum alembico cæco injiciantur, in B. collocentur, coquantur, poſtea inde exempta ſacculo ex panno è lana injiciatur, dum adhuc calent, exprimantur, extillabit oleum, cui affundatur ſpiritus vini, vt oleum ſupernatet. Vel,

℞ Cam-

℞ Camphoræ q. v. puluerisetur, vitro injiciatur, pani calido è furno modo extracto imponatur; panisque ita calidus obstruatur, & habebis oleum.

DE OPTIMO MODO OLEVM Camphoræ ad vsum Medicum destillandi.

℞ Camphoræ subtilissimæ pulue. ℥jß. huic spiritus Terebinthinæ vel oleum Amygdalarum dulc. ℥ iij lento affunde, ad spissitudinem pultis commisce, tandem sal. absinth. ℥ ijß adjice, iterum diligenter misce: hoc probe facto, in retorta, primum igne lento, deinde fortiori vsq; dum egrediatur spiritus, & Camphora instar butyri cum multis albis spiritibus compareat, destilla. In fine autem recipiens, quem oportet esse paruum, amoueatur, ne destillata empyreuma concipiant. Hoc peracto ignis ita regatur, vt sal Absinthij in retorta à fœtore sufficienter repurgetur & simul calcinetur. Huic sali oleum primo destillatum affunde, diligenter commisce, & in alia retorta oleum per destillationem, abstrahe; sal vero iterum calcinetur & ita à fœtore repurgetur, & hæc omnia etiam tertia vice repetantur. Tandem in hoc adhuc butyroso oleo fragmenta tegulæ ignitæ ollæ apertæ iniecta extinguantur, olla vero statim post infusum super tegulas oleum optime cooperiatur: & vltimo omnium ita per retortam igne lento destilletur, sequetur oleum clarum, cui si phlegmatis aliquid adhuc fuerit admixtum, debito modo separetur.

DE OLEIS EX GVMMIS.

Gummi, vt *mastiche*, *succinum*, vel alia primum

subtilissimè puluerisata in retorta ita, vt tertia pars repleatur, igne lento destilla, recipientis appositi tertiam capacitatis partem aqua adimple, vsque dum spiritus transierint, lentè destilla, hoc facto, ignem vrge, omnibus per destillationem extractis oleum ab aqua separa, & aqua frigida affusa rectifica.

Si lubet, aqua lauendulæ lauetur, vel in rectificatione aqua pulegij vel maioranæ affundatur, pergratum enim hoc modo saporem acquirit.

DE VIRTVTIBVS OLEI SVCCINI FLAVI.

Hoc oleum admodum est proficuum contra Apoplexiam, quam maximè præcauet, qualibet septimana semel ad tres vel quatuor guttulas vsurpatum. Ioannis Hutteri coniunx Apoplexia corripiebatur, eratque quasi in agone sine omni sensu & motu, maritus hoc oleo fricabat linguam, infundebatque eius guttulas aliquot, & eodem inungebat pulsus: vnde illico restituebatur.

Lipsiæ huius olei ℥ß venditur integro floreno, & ex ℔ j, succini ℥ ij vel ℥ ijß olei eliciuntur.

Eius olei guttulæ tres cum aqua anisi vel iusculo carnis sumptæ menstrua alba cohibent, partum confortant, sputum sanguinis sistunt, tussimque mitigant & phthisi simul etiam conueniunt aliquoties nempe vsurpatæ.

Olei succini flaui & Caryophyllorum ana guttulæ quatuor, mixtæ, cum bombace exceptæ & in orbiculo gestæ sæpiusque odoratæ catarrhos capitis sistunt, aëremque malignum, præsertim Pestis tempore emendant.

Olei succini & cumini ana guttulæ sex cum aqua

aqua fœniculi potæ, promouent partum, siue sit viuus, siue mortuus, auertunt strangulatum vteri interius sumptæ & vmbilico inunctæ.

Quicunque dolores artuum vel alibi persenserit, hoc oleo inungat, sanabitur.

Oleum hoc, quod per refrigerationem vel descensum destillatur, ad omnes calidas intumescentias commendatur, eas enim citissime absumit, omnium vero optimum est, quod turbidum & nondum rectificatum. Resistit etiam Apoplexiæ & Epilepsiæ, spasmo, & vteri suffocationi.

DE VSV ET VTILITATE OLEI MASTICIS.

Conducit hoc oleum non solum ad calorem capitis, sed etiam ad eiusdem frigiditatem, item ad commotionem cerebri & delirium, in quo casu sæpissime est comprobatum, superfluam & præternaturalem rubedinem faciei & reliquæ vniuersæ cutis emendat; surditatem visúsque debilitatem corrigit, amissum olfactum, & simul etiam memoriam restituit: meatus narium ad cerebrum vsque reserat: scorbutum, putredinem oris, lapsum vuulæ, hæmorrhagiam gingiuarum, exulcerationem linguæ, ranulam & catarrhos suffocantes curat, nimiam magnitudinem mammillarum mulierium præcauet, doloribúsque spinæ dorsi, tuberculis ani, intestini recti & matricis prolapsui conuenit, & hepatis Apostemata, fissuras & alia eiusdem incommoda sanat.

DE FACVLTATIBVS OLEI MYRRHÆ.

Oleum Myrrhæ peculiarem habet vim cerebrum & ventriculum frigidum roborandi, & con-

coctionem iuuandi: itaque in omnibus huiusmodi morbis commodè datur. Promouet quinetiam secessum & occlusos ventris flatus, corrigit tenesmum, & angustiam pectoris, iuuat expectorationem, & conciliat bonum anhelitum: inde conuenit pulmoni & hepati: resistit omni putredini, prodest lethargicis, colicæ puerorum, pellit vermes, sistitque menses nimium fluentes.

DE OLEO TEREBINTHINÆ & Resinarum.

Terebinthinam pellucidam in retorta lento igne destilla, habebis primo oleum album, ad quod sequitur flauum, vltimo rubrum, quod fortiori igne erit extrahendum, hæc olea, vnumquodque separatim reserua: rubrum oleum est balsamus, qui in arena vel alio modo potest rectificari. Vt autem subtilissimum reddatur ego ad terebinthinæ libram quamlibet sumo spiritus vini octauam partem. Aut,

Terebinthinæ quantum libuerit affusa aqua fontana in retortam injicio & in balneo destillo: exit spiritus siue oleum album vna cum aqua: si nihil amplius de oleo albo sequitur & simul etiam omnis aq. exiit, in cin. quod residuum est, lente destilla; & quando oleum flauum sufficienter exierit, ignem vrge, sequetur balsamus spissus emplastris ad puncturas valde proficuus.

DE HVIVS OLEI VSV & virtute.

Cui vrina est obstructa, sumat huius olei guttulas 4. vel 5. in aqua petroselini vel cichorij, iuuabitur ilico. Conducit etiam ad dolores dorsi & lumborum ex frigiditate vel obstructione prouenientes

nientes

nientes, vt & ad calculum ipsum, sæpissime nempe vsurpatum.

Contra mictionem sanguinis & omnes catarrhos frigidos multoties est probatum; mortificat etiam omnes dolores ex frigore prouenientes, membris affectis inunctum.

DE ALTERO OLEO.

Hoc oleum est valde calidum, & propterea cum summa cautela vsurpandum: omnibus contabescentibus membris mirabiliter conuenit. Vt & ad dolores vagos articulorum, si eo inungantur: omnibus idcirco vnguentis contra contabescentiam vtilissime immiscetur.

Bistorta, flores hypericon, chelidonia & flores centaurij in hoc oleo infusa & aliquandiu in Sole relicta faciunt oleum rubrum, quod saluberrimus est balsamus vulnerarius ad vlcera frigida tumefacta; ea enim citissime ex fundamento sanat.

Nota: Balsamus lucidus Terebinthinæ in vino haustus mirum in modum confert lithiasi.

AD CANCRVM ET Fistulas.

℞ Ol. antimonij guttul. 19. *olei succini guttul.* 6. *cum cera & oleo oliuar. fiat vnguentum.*

AD DEBILITATEM NERVOrum & Paralysin.

℞ *Ol. succin.* ℥ j, *ol. mastich* ℥ j, *ol. ex granis Iuniperi* ℥ß. *M.* & partes affectas in balneo inunge.

AD SPASMVM.

℞ *Ol. succin.* ℥ ij, *ol. lupi pisc.* ℥ j, *ol.* c c. ℥ß. *M.* & vtere, vt dictum.

AD PARTVM MORTVVM EXPELlendum, vterum mundificandum, & sterilitatem corrigendam.

℞ *Ol. succin. & mac. an. guttul. iiij. ol. sem. verben. Misce*, & cum aqua lilior. exhibe.

AD DOLORES MATRICIS.

℞ *Ol. succin. gut. v. ol. castor. & aneth an. gutt.* iij. *Misce*, & cum aqua Melissæ exhibe.

AD PVRGANDVM CAPVT.

℞ *Ol. succin. & maior. an. gutt. iij. ol. fœnic. gut.* v. *Misce*, & cum aqua Endiuiæ mane vtere.

OLEA EX LIGNIS OMNIA sequenti modo destillantur.

℞ *Lign. iuniper. subtiliter. incis. part. 4. salis calcin. part. 1. diligenter misceatur*, in retorta vitrea igne libero primum lento, deinde fortissimo destilletur, & postea in B. rectificetur: exibit cum aqua oleum pulchrum, quod per infundibulum separa. Oleum pellucidum est, oleum genuinum ex ligno Iuniperino: quod residuum est, cum arena commisce & deinde destilla, habebis oleum balsamicum extra corpus vsurpandum. Et ita proceditur cum omnibus lignis; vt ligno Guaiaco, sassafras, tamaricis & chinæ.

BALSAMVS ARTIFICIALIS.

℞ *Terebinth. communis* ℔ *iij, terebinth. Venetæ* ℔ j. *styrac. liquidæ* ℔ ij *benzoin, styrac. calamit. caryophyllor. cinnamom. nu. moscin an.* ℈ ij, *myrrh. elect. pro 4. bacen. lign. aloës* ℈ j. *spicæ indic. pro 3. bacen. pyrethri. mastic. thuris, calami arom. an.* ℈ j. *vini sublimati Mens.* j. *Zedoa. succin. citrin. galban. serapini an.* ℥ *ij, fol. Menth. M. iiij. ol. laurini* ℔ß, *Misc.* & destilla sicut scis.

DE VIRTVTIBVS HVIVS BALSAMI.

Conducit hic balſamus ad calculū,obſtructiones menſium, contractiones artuum & ad omnia vulnera ſananda.Balſamus fuſcus crura refrigerata reſtituit,iis nempe inunctus.Thomaſius multos impotentia & contractura artuum laborantes hoc ipſo balſamo reſtituit.

DE ALIO BALSAMO.

℞ *Myrrh.Elect.*℥ vij.*maſtic.* ℥ viij. *aloës hepat.* ℥ xviij,*ſal. commun.* ℔ j. Mixta & contuſa per retortam lento igne diligentiſſime deſtilla. Huius guttula vna gemmis eſt pretioſior: præſertim infantibus, contra lumbricos ventri inunctus; ſanat etiam recentia vulnera, in quibus oſſa non ſunt læſa,idque ſpatio 24.horarum.

DE OLEO AD CONVVLSIONES.

℞ *Terebinth.pelluc.*℔.1.*ol.comm.*℥ x.*thur myrrh. ſarcocoll. maſtic. croci, cyclam. equiſet. rub. tinctor. an.* ℥ j. *lumbr. terreſtr.* ℥ iij. hæc omnia ſuper igne lento in ſartagine ex orichalco optime miſceantur,deinde per retortam deſtillentur, & cum nihil amplius extillat,oleum ab aqua ſeparetur.

Eſt hoc oleum mirabile ad ſpaſmum & paralyſin,tam in vulneribus,quam contuſionibus & huiuſcemodi affectus alios.

DE BALSAMO HYPERICONIS & eius vtilitate.

Hic Balſamus eſt præſentaneum remedium & optimum auxilium ad omnia vulnera, puncturas ſiue ictus,tubercula, intumeſcentias, apoſtemata, doloreſque dentium & oculorum, & ſine nauſea

contra omnes dolores internos, interius etiam vſurpari poteſt, ideo pro ſingulari Dei dono merito habendus.

In menſe Iunio, Iulio & Auguſto, quando nempe hæc planta floret, eius florum, antequam exierint, totum triduum ante nouilunium, & præſertim luna exiſtẽte in capricorno, ariete & virgine, ante ſolis ortum duas vel tres libras collige, ab omnibus filamentis mundifica, tantum vini boni Rhenani vt manum tranſuerſam ſupernatet, in ollam affunde, olla vero ſit intus & extra vitreata, nec floribus & vino vſque ad ſummum plena, operculo ſimiliter vitreato tege, cum albumine oui, calce viua & farina triticea æquis partibus mixtis diligenter occlude: hoc facto olla ita cum operculo occluſa per octiduum vſque dum exiccata fuerit, ſeponatur, poſtea in lebetem aqua plenum collocetur, vt poſſit per horas ſeptem vel octo ebullire: quo facto inde exime, poſtquam refrigerata fuerit operculum amoue, flores iniectos cum vino in ſacculum infunde, quãtum potes exprime, expreſſum vitro infunde, & tandiu, vſq; dum balſamus nobilis ſupernatet, dimitte, hunc diligenter ſepara & collige, quovſque nihil amplius innatare videris. Quidquid autem non oleum, ſed fæculentum & immundum fuerit, ad antiqua & putrida vlcera poteſt vſurpari. Antequam vero ollam, vt dictum eſt, occludas, addere oportet *Terebinthinæ* ℔ß, *olei oliuarum* ℔ j, *& croci ad pondus vnius oboli, & tantum vniuſcuiuſque ad Menſ. j. vini:* ſi vero plus vini & florum ſumpſeris, etiam reliquorum pondus erit augendum. In obſtructione vero ollæ lintea vetuſta conſcindantur, eiuſque fragmentis

cum

cum massa prius dicta oblinitis superior pars olle cum operculo vniatur & etiam exterius iisdem obducatur.

HVIVS BALSAMI VSVS.

Cum vti hoc Balsamo volueris, cochleare paruum in promptu habeas, cui parum huius balsami cum bombace infunde, & super candela cerea calefactum vulneribus punctim vel cæsim factis, applica, & per octiduum, vt bombax vulneri adhæreat, ibidem relinque: hoc facto in posterum quotidie mane & vesperi huius balsami calide vulneribus aliquid admoue: si vero Gossypium maturius à vulnere abstergatur, de nouo in cochleari calefacito & vt antea procedito, quovsque gossypium adhæreat: vulnus autem nullo modo madefacias, si sanationem absque vlceratione promouere cupis.

Applicandus etiam est calide hic balsamus erosis dentibus & intumescentibus gingiuis.

Quomodo ex omnibus rebus adiposis & pinguibus oleum destillari possit.

DE OLEO CERÆ.

Ceræ quantum vis ad ignem liquescat, cum farina laterum quantum necesse fuerit, admisceatur: cum aliquantulum inspissatum fuerit, cum spatula ferrea diligenter commoueatur, hoc facto tabulam ligneam farina laterum consperge, ceram secundum longitudinem super eam ducito, cum frigefactum fuerit, in frustula vt in retortam ingredi possint, conscindito; capellæ arenæ injicito, capellæ etiam partem superiorem arena cooperito, operculum adaptato, illud vero prope rostrum

retortæ abſcindito, vt aqua effluere poſſit, recipienté cum ſpiraculo applicato & igne lento deſtilla. Cum omne oleum iam tranſiuit, & refrigeratum fuerit, tum aliam retortam elige; farinam lateris conuenienter injice, oleum prius calefactum affunde, diligenter miſce, & vt antea modo tertio deſtilla. Oleum, quod ita deſtillat, ad omnis generis vulnera & vlcera ſananda vix habet ſimile. Quod ſi clarius & omnis fœtoris expers habere cupis, primo aqua rectifica & in cinere deſtilla, habebis oleum pulcherrimum & lucidiſſimum vna cum aqua, quod cum vino purificetur & rectificetur: erit hoc modo multo præſtantius, & ad magnatum vſum aſſeruandum. Memini cuiuſdam, cui globo bombardico manus erat perforata & ſeptem diebus curabatur, ardorem enim pulueris huiuſmodi mirifice corrigit.

Alia præparatio.

℞ *Ceræ flauæ part. j. oſſis vſti vel arenæ part.* 3. hęc groſſo modo inciſa & puluериſata in veſica per arenam deſtilla, & poſtea cum aq. rectifica, ſequetur oleum pulchrum aurei coloris. Vel,

℞ *Alumin. plumoſi, & ceræ partes æquales,* oleum, quod per deſtillationem ex illis ſequitur, cum duplici pondere aquæ affuſæ rectifica, extillabunt ſimul, tandemque ſepara.

DE VIRIBVS OLEI CERÆ.

Præſtantiſſimum eſt hoc oleum ad emollienda vlcera, ſiquidem celeberrime penetrat, emollit & reſoluit, & in correctione cicatricum & macularum omnia alia antecedit, ſi modo poſtquam vulnera & vlcera iam ſanata fuerint, vſurpetur. Mitigat

tigat quinctiam dolores podagricos & arthriticos cum ſumma omnium admiratione, & omnis generis vulnera & vlcera ſanat.

Hoc oleum ex cera recenti per alembicum deſtillatum ſanat fiſſuras labiorum & papillarum muliebrium, illis illinitum, nec infantulos à ſuctione impedit, illico enim illas ſanat, doloremque mitigat.

Intumeſcentiæ hoc oleo inunctæ ſine mora euaneſcent. Contra dolores colitos vmbilicus hoc oleo iaungitur & calide contegitur.

Huius olei guttæ 6.cum aqua card.ben.ſumptę doloribus laterum medentur. Membra ex podagra incuruata & contracta hoc oleo reſtituuntur. Si cui ventriculus intumuerit, huius olei guttas tres vel quatuor in iuſculo ſumat, & ventriculum eodem inungat: hoc modo inunctum membra frigefacta calefacit. Mulieres, quibus mammillæ intumeſcunt aut exulcerantur, hoc oleum cum oleo amygdalarum dulc.mixtum mammillis applicent, ad vlcera vero ad modum balſami vſurpent, vltimo etiam ipſas hernias pudendorum perbelle ſanat, mane & veſperi inunctum & ligatura appiicata.

DE OLEO CASTORII.

Caſtorei ſubtiliſſime inciſi quantum vis in ſpiritum vini rectificatum infunde, per duos vel tres dies (quanto enim diutius, tanto melius) digere: & vinum in B.euaporetur, hoc enim facto oleum remanet, ſi vero caſtoreum in copia haberi poteſt, poſt dictam deſtillationem relictum oleum lateribus ignitis poteſt affundi, & per retortam vndique coopertam lente deſtillari.

DE OLEO AXVNGIÆ VEL ſeui Ceruini.

Eſt mitigatiuum Theophraſti cõtra Podagram. Axungia ſiue ſeuum ceruinum quantum calidum haberi poteſt (quanto enim calidius, tanto melius) per retortam in cinere igne lento, vſq; dum phlegma exierit, deſtilletur, cum extillare ceſſat, ignis augeatur, alius recipiens adaptetur, alteraque aqua excipiatur, cum colorem mutare incipit, ab opera deſiſte ; vt poſſit refrigerari, recipientem cum arena obducito, & igni fortiori deſtilla, cum nihil amplius extillat, recipientem amoue, & fortiſſimo igne vrge, ita enim proprium eius ſal in quantitate non mediocri ſurſum reuerberat, hoc refrigeratum collige, & in vitro mundo optime obturato ad neceſſitatem reſerua: membra enim podagrica, ſemel vel bis poſt balneum hoc oleo inuncta, emolliuntur, dolores reſoluuntur & materia per ſeceſſum euacuatur.

DE OLEO EX SANguine Ceruino.

Hoc oleum Podagram ipſam per aluum expellit.

Sanguinem vero cerui ita per ſe per retortam deſtilla, cum phlegma extillauit, & guttulæ incipiunt fieri fuſcæ, & oleum effluere, alium recipientem adapta: & quovſque nihil amplius de oleo ſequitur, deſtilla: durante deſtillatione grumi ſalis retortæ adhærent, hoc igitur cum oleo abſterge, rectifica & vtrumque ad vſum reſerua:

DE OLEO CONTRA Podagram.

℞ mell. lib. ij. vitriol. calcin. lib. j. ſpirit. vini rectif. ℔ß,

℔ß.*fragmentor. later.* ℔ j, in alembico destilletur, primo lente, quovsque phlegma veniat, deinde, vt spiritus sequatur, igni fortiore: alembicus autem debet habere rostrum breue; siquidem spiritus ad 20. vsque horas cum hoc oleo extillant, quo membra podagrica cum penna columbina alba debent inungi.

Maximum etiam præstat auxilium aqua fungorum esculentorum ad podagram & atrophiam membrorum, si eadem confricentur.

DE OLEO CAVSTICO, QVOD omnia tubercula, scrophulas, verrucas & alia huiusmodi sine dolore aperit.

℞ *Ol philosophor. opt.* ℔ß, *thur. alb. op. mastic. gumm. arabic. terebinth. an.* ℥ iij, omnia simul contundantur & misceantur, per alembicum destillentur, cum ℔ v. cineris quercini misceantur, iterum per alembicum destillentur, ad vsum reseruetur, & locis affectis sæpissime inungatur.

DE OLEO FISTVLAS MORTIFICANTE & verrucas eradicante.

℞ *calc. viu.* ℥ iij, *Euphorb.* ℥ j *optime contusa cum* ℔ß *ol. philosophor. vel ol. benedicti commisce & per alembicum destilla: habebis oleum præstantissimum, quo admiranda efficere potes.*

DE OLEO, SPIRITV ET SALE vngulæ alcis.

Vngulas alcis optime mundatas & pulchras in taleolas subtiles cóscinde, & in retorta VValdburgica optima igne aperto destilla: prima hora exibit parum aquæ flauæ vel phlegma: cum vero igné fortificaueris, oleum subsequetur flauum; quo

viſo ignem adhuc magis vrge, quovſque retorta plane ignita fuerit, tunc enim effluet balſamus fuſcus,qui in recipiente aquæ innatat,vt & ſal volatilis, qui vitri parietibus interioribus adhæret: Deſtillatione finita, omnia ex recipiente exime,in minori alembico vitreo injice & per arenam deſtilla,exibit primo ſpiritus,poſtea oleum,tandem vero ſal in ſuperiori parte alembici ſublimatur; ſpiritum per tritorium ab oleo ſepara: habebis oleum ad epilepſiam accommodatiſſimum: cuius ſal & ſpiritus ad multa vtiliſſime poſſunt vſurpari.

DE EXPERIMENTO EX CRAnio humano contra morbum caducum.

Caluariam hominis è patibulo ſuſpenſi, aut rotæ impoſiti contritam deſtilla,& aquam emanantem bis rectifica,hoc peracto ℞ *Eſſent.perlar.*ʒß, *rad.pæon.caſtor.an.* ʒ j.*muſci,meliſſ. anacard an* ℈ j. *aq.prædict.*℥ j,*hæc inuicem miſce*,& ægro in principio paroxyſmi cochlear j. huius mixturæ exhibe, effectum admirandum videbis. Vel,

Caluariam hominis non ſepulti, ſed violenta morte deleti contere,in arena per retortam deſtilla, aquam rurſus ſuper fæces affunde, & ſecunda vice deſtilla,& aquam per B.rectifica.

℞ *Huius aquæ* ℥ iij. *caſtor.* ʒ j. *ſpec. diamoſch. dulc.*ʒ ij,*mell.anacardin.* ʒß *hæc inuicem mixta iterum deſtilla aq.huic ſucci perlar.*℈ ij,*ol.vitriol.gutt.* v.*&* *ol.aniſi. gutt.*x. *adde*, & de hac mixtura epilepſia laboranti cochlear j. per nouem dies continuos ieiuno exhibe.

DE

DE OLEO SANGVINIS HVMANI contra morbum caducum.

Sanguinis humani per venæ ſectionem emiſſi ſufficienti quantitati ſpiritum vini affunde, ita ſimul per menſem integrum fimo equino ad putrificandum committe, poſtea per cineres deſtilla: tranſcendet oleum cum aqua; ſpiritum vini cum phlegmate per balneum abſtrahe, quod reliquum eſt, in retorta per cineres nouem vicibus rectifica, habebis balſamum vel oleum perpulchrum coloris aurei: de quo epileptico quotidie ℈ j cum aq. pæoniæ dies triginta continuos exhibe, idque præcipue in nouilunio faciendum & per totum annum continuandum.

DE BALSAMO SANGVINIS HVMANI.

℞ *Sang. humani ſani* ℥ vj, *alcool. vini* ℥ j: poſt digeſtionem bis deſtilla, iterum pone in digeſtionē vent. eq. per medium menſem, donec aqua genuina appareat, ſuperior alba, inferior aurea, quæ ſeparata ab altera ad morbum caducum optima eſt. Auxiliatur etiam omnibus affectibus ex calore vel frigore exortis, quamcunque complexionem debilem reſtituit, morbos cerebri, memoriæ & ſpirituum emendat, venenum à corde propellit, pectus amplificat, morbos pulmonū abigit, omnes groſſos humores abſque vllo nocumēto extrahit, ſanguinem purificat, omnia alia medicamenta in hoc ipſo ſuperat; fluxus ventris quoſcunque & dolores renum ſiſtit, bilem venenatam corrigit, ſperma & ſanguinem auget, venas neruoſque aperit, eorúmque affectus ſanat. Conducit etiam ad Apo-

plexiam, Epilepſiam, Vertiginem, & continuum dolorem capitis in electuario appropriato ſumptus; amiſſam loquelam reſtituit, & ſi quis eſſet ſemimórtuus & abſque omni ſermone, eum ocyſſime reuocat, in ſpiritu vini nempe ſumptus: redit quamprimum ad ſeipſum & loquitur ſine vlla hæſitatione & delirio, vt ipſemet in illuſtri quodam Comite ſum expertus, qui cum eſſet quaſi in agone, hoc balſamo fuit reſtitutus, loquelam amiſſam recepit & teſtamentum conſtituit.

Senes ſi de hoc quotidie paululum ſumpſerint cum admiratione quaſi reiuueneſcunt: cor enim eorundem ita exhilarat, vt ſubiipſis iuuenes eſſe videantur, omnes vires reſtaurat, hominemq; vſque ad mortem in ſanitate conſeruat. Qui morbum hunc vel illum timet, per integrum triduum de hac aqua bibat, morbum ſine dubio auertet.

Si cui ligamenta cum duritie intenduntur & retro trahuntur, ſanguinem humanum ſepties deſtillet & neruos vel ligamenta hac aq. confricet.

Vel ſanguis humanus in vitro optime obturato in terram vel fimum equinum per dies nouem vel diutius ſepeliatur, ac poſtea per alembicum deſtilletur, extillabit primum aqua, deinde oleum, quo neruos in loco calido inunge.

DE SPIRITV SANGVINIS HVMANI.

Sanguinem hominis ſani in veſica vitrea per arenam primum ig. lento, quovſq; ſeroſitas exierit, deinde vſq; quo nihil amplius de fumo cõſpiciatur fortiori deſtilla, quicquid effluxerit per chartã griſeam filtretur, vt ol. nigrum ac fætidum ſeparari poſſit: aq. flaua duplicem materiam, aquoſam

nem-

nempe vel phlegmaticam & spirituosam cum sale volatilissimo in se cótinet, quæ per B. à se inuicem sunt separandæ: nam sicut spir. vini, ita pars spirituosa in alembico ascendit & portio phlegmatica relinquitur, spir. vero à phlegmate miro modo cognoscitur: si namque guttul. aliquot spir. vitr. salis vel aq. fortis huic sp. addideris, statim cum fragore bullulæ aliquot ascendunt, quæ in phlegmate non inueniuntur. Qui hoc spir. recte vti didicit, gloriari potest, se arcanum magnum contra Epilepsiam, Apoplexiam, Asthma & alios huiusmodi affectus habere.

DE AQVA SANITATIS.

℞ *Sanguinis pueri sani à serositate repurgati* ℔ j, *succor. fl. chelid. anthos, bugloss. borrag. mellis albi opt. an.* ℔ß *iis commixtis* adde *Zinzib. nuc. moschat. caryoph. cub. mast. galang. card. gran. parad. baccar. iuniper. cinnam. an.* ℥ j. *xyloal.* ℥ß. *mosc.* ʒj, *ambr.* ʒß. *hac subtilissime puluerisentur & reliquis commisceãtur, per octiduum in olla cooperta sub terram fodiantur, deinde destillentur, & elementum quodlibet nempe aq. aër, ig. separatim excipiantur.* Aq. hæc confortat hominem, & ab omnibus morbis liberat, cuius virtutes non satis possunt commendari.

DE CVRA EPILEPSIÆ REGI Ferdinando à Theophrasto præstita.

Cæsarea Sua Maiestas sumat sphæram microcosmi, eam ad carbones ardentes in retorta vsque ad separationem serositatis destillet; hanc iterum affundat & per destillationem abstrahat, idq; tertia vice repetat, aquam vero, quę auro ipso pretiosior, asseruet. Præterea ex radice & foliis Pæoniæ

aquam destillet, terram eius residuam in cineres comburat, & salem ipsius per aquam eius propriá extrahat, habet hic sal virtutes maxime admirandas. Hoc facto, & si Sua Maiestas homini, qui viginti, vel plures annos epilepsia laborauit, subuenire cupit, *prædictæ aquæ vnciis sex, castor.rec.spec. diamosc.dulc.ana* ℥j.*mell.*ʒ ij,*&* *anacard.*ʒß.*immisceat*, iterum per B.destillet, huic destillato adhuc *margarit.præparat.*gr.xx. *ol.vitt.gutt.*v.*ol.anisi gutt.* x.*adjiciat*,& huius mixturæ homini iam epilepsia correpto cochlear vnum infundat, idque ad nouem dies continuet, semper ieiuno stomacho & tres horas hoc sumpto à cibo abstineat: curabitur ex fundamento. Suam vero Maiestatem submisse rogo, ne cuiquam reuelet.

DE GENVINA ET OPTIMA præparatione olei ex spiritu vini.

Spir. vini veteris fortissimi in cinere, vti scis, quovsque pannum vel linteum incendat, destilla, deinde destillationem in B. quinquies repete, ab omnibus destillationibus quartam partē in vitro relinque, illa enim ad hoc opus est inutilis: & hoc modo spiritus vini ad summam perfectionem est paratus. Hunc igitur in pellicano in Balneum tandiu, vsque dum oleum cæruleum in vitro compareat & se ab alio separet, quod 8. vel 9. hebdomadis circiter fieri consueuit, dimitte, hoc facto phlegma ab oleo lente effunde, oleum in cineribus per alembicum destilla; & ita erit rite paratum, habebitque iucundissimum saporem, qui in mundo reperiri potest.

DE

DE AQVA VITÆ SEV Auro potabili.

Si quis cupit præparare aquam vitæ, quâ ſanitatem hominis ad multos annos conſeruare morboſque expellere poſſit, quod ſane eſt arcanum diuinum arcanorum philoſophorum omnium præſtantiſſimum, cui nulla medicina, quantacunque fuerit, comparari poteſt: Ille hanc aquam vitę rectificet, & à lapide rubro, qui perfectiſſimus eſt, ſeparet : in hac etiam aqua lapidem igne lento ſoluat. Et ſane dico tibi, quod cum in aquam ſoluere potens ſit, quæ aqua colore erit auro ſimllis, pellucida & clara; & ita habebis pulchram & nunquam ſatis laudatam aquam vitæ, quam maſtice obturatam diligenter reſerua, & hæc aqua nominatur Aurum potabile, quod Chymici quærunt. Hoc aurum potabile Hermes, omnium Chymicorum primus inuenit: cõſeruat ſanitatem, expellit omnes morbos, & etiam ipſam lepram, retardat ſenectutẽ & ſperma augmentat. Cæteræ eius virtutes, quæ ſunt innumeræ, non poſſunt deſcribi; eas ipſemet pro tua prudentia inquirere poteris.

Nota, Ex ſpiritu vini optimi deſtillati quintam eſſentiam, vt noſti, extrahe, mediam videlicet primo partem, quod relictum fuerit, adde, quod vero tranſiit, ſecundo per alembicum abſtrahe, vt tertia pars relinquatur. Eſſentia vero extillata in cinere calido per 24. horas continuo aſcendet, hoc enim modo figitur, vt cœlum. Si vero plures dies ita aſcenderit, & cognoſcere cupis, an rite ſit paratum, foramen, quod albumine oui & charta fuit obſtructum, aperi, per quod ſi odor nobilis & valde gratus iuxta eius nempe herbas & ſimplicia,

exierit, tunc præparatio erit perfecta. Si vero talem odorem non habuerit, ſcias, eſſentiam illam adhuc continere empyreuma, itaque diutius erit circulanda quovſque nullam acredinem in ore exuſcitet, omnem amaritudinem ad ignem amiſerit, eiuſque terra in fundo remanſerit & ſe à ſubtilitate ſeparauerit, hoc enim modo erit perfecte præparata. Multa tibi arcana hic reuelaui ad Gloriam Domini noſtri Ieſu Chriſti.

DE MODO OPTIMVM VINI Spiritum præparandi.

Flores Spicæ nardi in fæcibus digerantur, deinde fæces deſtillentur: habebis ſpiritum præſtantiſſimum, iucundiſſimi ſaporis: His etiam lauendulam ſiccam immiſcere potes.

DE AQVA, QVÆ OMNIVM herbarum & radicum vires extrahit.

Rorem maialem deſtilla, hic ſubtilius & iucundius aquam extrahit, quam aqua vitæ ipſa, & ſanguinem etiam purget.

DE OPTIMA AQVA Roſarum.

℞ Galang. ℥ j, *caryophyll.* ℥ ij, *cinnam.* ʒß, *mediocriter incidantur aquæ roſar. optimæ, quartæ vini infundantur & in Sole circulentur.* Aqua hæc confortat cor, abigit lipothymiam, acuit intellectum, & ideo quouis pretio maior eſt habenda.

De modo ex omnibus herbis efficaciſſimas aquas deſtillandi: & quomodo ex qualibet ſine omni additamento fortiſſimum acetum comparari poſſit.

Herba

Herba vel flores, vtpote rosæ primum conscindantur, deinde in mortario contundantur, succus exprimatur, filtretur: & ad medium vsque destilletur, quod extillauerit, bona erit & valde efficax aqua: quod in vase remansit, in vitrum peculiare filtretur, & bene obturatum per hebdómadas aliquot insoletur: conuertitur enim hoc modo in optimum acetum.

DE SPIRITV EPILEPTICO.

℞ Summitat. hyperricon. anagallid. rutæ, rad. pæon. visc. querc. theriac. ana ℥ ij, *vel* ij ß: *quart. vel* ℔ ij ß *vini affunde, per dies aliquot in locum calidum colloca, per pannum colato essentiæ vitriol.* ℔ j. *caluar. human. optime puluerisatæ* ʒ ij, *opij optime præpar.* ʒß, *camphor.* ʒß, *adde* & cum per mensem integrum sub fimo equino steterit, per spiritum per destillatiónem abstrahe. Habebis ad Epilepsiam spiritum accommodatissimum ad guttulas 20. 30. 40. 50. vel 60. cum *aqua cerasorum nigrorum, florum tiliæ* vel alia huiusmodi vsurpandum.

AQVA EPILEPTICA LANGII.

℞ Flor. lil. cõual. M. viij. *superinfundatur Mens. vini Cretici vel muscatell. aut aliàs generosi, in eo stent per dies* 8. *deinde organis vitreis in B. repente destillentur. Mox ℞ Cinnam.* ʒ vj. *nuc. mosc.* ℥ß *piper. long.* ʒ ij. *flor lauend.* ℥ j. *fl. rorismar. flor. Stœchad. an.* ℥ß, *cubebar.* ʒ ij, *visc. querc. rad. pæoniæ rad. dictam. nostrat. ana* ℥ß. *omnia crassiuscule contrita rursus in vino superiori per octo dies loco aprico macerentur & postea vt supra destillentur.*

DE AQVA CONTRA VENENA Lethalia & Pestem.

℞ Antid. Matthiol. cõtra venena lethalia syrup.

de corticib. citri ana ℔ j. *aq. vitæ optimæ in vitreis organis destillatæ* ℔ß, Misce in vitro optime clauso per mensem, donec totum dissoluatur; bis tamen in hebdomade agitando. Exacto denique mense claram aquam aureo colore nitentem electuario supernatare inuenies, & quæ iam omnem illius vim in se contraxerit. Tanta hæc aqua virtute pollet, quod millies expertus sum, vt à quatuor drachmarum pondere pota vel per se vel cum pari odorati vini quantitate, vel cuiuscunq; aquæ cordialis, vbi quis ictus vel demorsus à quocunq; venenato animali in tanto mortis discrimine versaretur, vt loquelam, visum & reliquos fere sensus omnes amisisset, ægrum ingenti astantium admiratione à profundo veluti somno excitet, quin & vomitione plurimum infectorum humorum copiam exhaurit. Valet etiam contra venena per os assumpta & pestem ipsam. Matthiolus.

DE AQVA VITÆ CONTRA Colicam, si cui ventriculus premitur vel ascendit.

℞ *Passular.* ℥ j. *cinnam.* ʒß. *caryophyllor.* ʒ ij. *Galang.* ʒ j. *rhabarb.* ℈ j. misce quartam partem mensuræ spiritus vini semel à fæcibus destillati, affunde & in loco aprico vel hypocausto calido per tres vel quatuor septimanas relinque huius aquæ cochleare vnum vel alterum vsurpetur & stomachus puluinari calido contegatur.

DE SPIRITV CONTRA Colicam.

℞ *Sem. anis. fænic. cumin. carui, ana* ℥ iiij. *flor. chamom. Man.* ij. *per aliquot dies in spiritu vini infūdātur,*

tur, postea per B. M. destillentur, destillato Man j. petroselini concisi injiciatur, mixtura cum iulepo rosato dulcoretur & per chartam griseam filtretur: habebis aquam admodum iucundam contra flatus, colicam & ascensum stomachi.

DE AQVA VITÆ MVLIERVM admodum præstanti & efficaci.

℞ Cinnam. nuc. mosc. mac. zinzib grano. paradis. cubebar. card. ℥ ij, *pip. long.* ℥ ij, *galang.* ℥ ß, *omnia tenuissime incisa injiciantur in vitrum trib. mensuris optimi vini, per tres septimanas infundantur, quotidie agitentur, quo tempore elapso, vinum effundatur, aromata subtilissime contundantur, vinum rursus affundatur; saluiæ, menthæ crispæ & fœniculi tenuissime incisorum ana M j. & totidem salis tosti adjiciatur, ita vlterius per diem infundantur, tandemque destilletur.* Et si vinum hoc modo fuerit extillatum, tunc vtere, vt sequitur. Si mulier habet vterum refrigeratum, vel in eo colluuiem sanguinis vel massæ corruptæ, vel molem in dies crescentem, per aliquot menses quotidie mane & vesperi de eo bibat, vterum enim egregie recalefacit & corroborat: qui vterus hoc modo corroboratus omnem immunditiem ex seipso expellit, sterilitatem corrigit & robur conciliat.

DE SPIRITV SEV AQVA vitæ stomachali.

℞ Zinzib. alb. ʒiiij, *nuc. mosc. mac. Zedoar. gal. caryophyl. ana* ℥ j, *omnia mediocriter incisa trib. quartis spiritus vini aliquot diebus infundatur, deinde in B. M. destillētur, spiritus destillatus cū* ℥ x. *syr. cydon. &* ʒ ij *santal subtilissime incisi misceatur, & per chartā*

gris. filtretur. Habebis sp. stomachalem egregium.

DE AQVA STOMACHALI.

℞ *Fol. card. ben. meliss. rorismar. menth. saluia, bugloss. & borrag. putrefiant in vino albo, deinde destillentur, & cinnam. galang. caryophyll. nuc. mosch. ac mac an. ʒ j. adjiciatur.*

DE ALIA AQVA STOMACHALI.

Vini mensuris sed ad remanentiam mensuræ vnius & dimidiæ destillati adde *saluiæ* ℥ß, *caryophyll cinnam. mac. & granor. paradis. ana* ℥ j. per dies 14. infundãtur, & postea huius vini mane & vesperi cochleare j. sumatur: stomacho enim valde est proficua hæc aqua & per omnia mẽbra penetrat.

DE AQVIS DESTILLATIS; ET primo de aqua Fragorum.

Fraga matura in vitrum injice, cum ibidem putruerint, destilla. Hæc aq. habet vim peculiarem & abditam etiam lepram ipsam sanandi cum essentia vini temperata, ventriculum corroborat, omnia venena à corpore expellit, obstructionem menstruorum reserat, humores vrentes corrigit, & maculas oleorum abstergit. Melancholici hac aqua se sæpius debent abluere.

DE AQVA PANIS.

Micas panis siliginei è fornace modo extracti & adhuc calidi in patinam injice, nuces moschatas 8. vel 9. minut. incisas statim antequam mica fiat tepida, adde, 4. mensuras vini rubri affunde, cum alia patina optime contege, & postquam per 24. hor. ita steterit, per alemb. destilla, & vt aliam aq. in vitro reserua. Huius aquæ cochlearia duo contra dysenteriã cruentã & albã cum summa vtilitate ante pastũ exhibentur vt & contra euomitionẽ fre-

frequentem ætate constantium & puerorum; his vero non vltra cochlear vnum; in ea etiam linteum licet imbuere & naribus admouere. Si cui mulieri menses nimium & longius fluunt, huius aquæ mane & vesperi cochleare vnum vsurpet.

Aliqui huic aq. iam destillatæ ℥ß *sal. recẽtis*, colij vltra hanc etiam *rutæ, bacc. lauri ana* ℥ j, *castor.* ʒ j, *pomique citrini ad magnitudinem nucis adjiciunt.*

DE FLORE COELI.

Hic flos Mense Maio circa Pentecosten temporèque nocturno instar mucoris narium in prata incidit: idque trepidanter & quasi in circulos, hæc aqua lente destillata, (aliàs enim nimis citò ascendit) est corrosiuum dulce: omnes dolores cum admiratione sedat, vlcera quotcunque rebellia curat & sanationi obedientia reddit, cum emplastris ad puncturas mixta in cancro & fistulis est valde admirabilis cum pannis laneis applicata, vermemque interficit.

Heluetius quidam ex eo fecit puluerem album & cum eius granis 2. vel 3. sistebat omnes dolores internos intensissimos, eòque vt exterius in vlceribus, ita etiam intra corpus summa felicitate vtebatur.

AD PVTREFACTIONEM HEPATIS & Pulmonum.

Anisum & pulmo vitulinus destilletur, huiusque aquæ per nouem dies continuos quotidie bis, qualibet vice ℥ j bibatur.

DE AQVA PVRGANTE.

℞ *Flor. persicor. scammon. turbeth. ana in B. destillentur* & aqua in vase vitreo asseruetur: hæc modicè admodum soluit.

DE AQVA VALDE CELEBRI AD omnis generis lumbricos expellendos.

℞ *Sem.sanct.* ℥ viij. *scob.* c c. ℥ ij. *persic.exiccator.* ℥ j. *aloës hepatis.* ℥ß, *his omnibus mixtis grosso modo contusis, & vasi vitreo iniectis affundatur aquar. tenacet.ruta,fol.persic.& absint.ana quart.*j.ß *vel* ℥ 24. *per triduum in B. putrefiant, deinde tribus vicibus destillentur, semperque aqua facibus iterum affundatur*, habebis aquam ad vermes enecandos & exturbandos valde proficuam & sæpissime probatam. Dosis eius in homine adulto est ad ℥ ij vel ℥ ijß, in iunioribus ad ℥ jß, in infantibus vero ad ℥ j. vel ʒ vj vel ℥ß iuxta eorum ætatem.

DE AQVA CONTRA SVFFOcationem vteri.

℞ *Fol.meliss.* ℔ ij, *rutæ, saluiæ nobilis ana* ℥ iiij, *fl.anthos* ℥ jß, *caryophyll.cinnam.an.* ʒ ij, *nuc.mosc.* ℥ß, *mac.* ʒ j, *ol.lauendul.* ℥ß, *hæc omnia grosso modo incisa in cantharo vino albo optimo pleno per* 14. *dies tempore æstiuo insolentur, deinde destillentur.*

Si quis hac aqua vti cupit, prius fragmentum camphoræ ad magnitudinem pisi cum candela cerea incendit, in haustulum huius aquæ immergat, & deinde ebibat, lentisque instar *zibethi* vmbilico inungat.

DE AQVA CONTRA phthisin.

Limaces, Nicotiana vinumque bonū, vti notū est, destillentur: huius aquæ cochleare j. menses pellit.

DE ALIA AQVA CONTRA Phthisin.

Cordis vitelli nigri quantum vis minutissime conscin-

conscindantur,& destilletur, de aqua hac phthisicus frequentissime bibat,restituetur sine dubio.

DE AQVA CONTRA CONTRActuras & impotentiam artuum.

Si quis ex colica in cruribus brachiisque paralyticus factus fuerit, hac aqua auxilio diuino potest restitui.

♃ Saluiæ hortens. & syluestr. diptamn.alb.bryon. fol.& flor.lauend.an.M j.castor.recent. ℥ iij,*hac omnia in mensur.*ʒß *vini boni in olla vitreata beneque occlusa ebulliant,& deinde destillentur.*

Qui doloribus colicis sunt affecti huius aq. mane cochlearia duo,duabus hor.ante pastum, & totidem vesperi duabus horis post cœnam vsurpent;sine omni dubio restituentur.

Si vero dolores fuerint immensi, dosin prædictam augeant, provt dolor requiret. Perutilis est etiam ad catarrhos & apoplexiam.

DE OLEO EXCRETIONEM alui promouente.

Mirabile hoc oleum sine omni periculo purgat. *♃ Aloës hepat.* ℔ j.*myrrh.* ℥ v, *vtraque cribrata in alembico lento igne destillentur,& oleum reseruetur.* Quo si vti voles.ventriculum eo inungas eum que linteis calefactis contegas : vel si perfectiorem operationem desideras,loco linteorum spongiam in oleo intingas & applices.Est sane medicamentum Principe dignum.

EXPERIMENTVM AD CONfortandum coitum.

Hoc medicamētum illustris Iulius Comes Solmensis Ioanni Schenckio communicauit tanquā certissimum. *♃ Fol.sabin. quantum vis,per alemb.*

destillentur, aq. facibus reaffundatur & altera vice destilletur, vesperi cubitum iturus bibe. *Cast. tritum & testes vulpinos sume, fiantque inde cum ol. cinnam. & sacchar. tabulæ*, de quibus sumat vesperi: etiam emortua genitalia reuocare dicitur.

DE AQVA CONTRA Pestem.

Nuces iuglandes circa festum Ioannis collectas centum cum corticibus & omnibus contunde, fol. scabios. verb. solani & semperuiui ana M j. adde, acetum affunde, ita commixta concoque, non tamen diutius, per noctē ita stare permitte & postea per alemb. destilla; de hac aqua æger cochleare vnum ebibat & sudori se accommodet.

DE SPIRITV VRINÆ.

Vrina pueri sani bibentisque vinum in recipiente optime obturato per 2. menses putrificetur, deinde per chartam triplicem, quæ ol. sit imbuta, destilletur, postea rectificetur, fiet sp. ig. omnis fœtoris expers. Inseruit hic sp. ad omnes obstructiones internorum membrorum, vtpote hepatis, lienis, hypochondriorum, venularum, flauam & nigram icteritiam, & cachexiam.

DE OLEO EX LVTO Theophrasti.

Calculorum hominis & salis nitri æquale pondus igne aperto per 8. dies, quovsque flauitiem acquirat, calcinetur, spir. vini vsque dum tincturam nullam amplius receperit, affundatur, spir. hoc pacto rursus abstrahatur & puluis in vase restans in vase puro in loco humido collocetur: ibi enim in oleum seu liquorem liquescit, quod maximum est secre-

ſecretum ad calculum & ſabulum renibus & vreteribus impactum.

DE POTV CONTRA CALculum Renum & Veſicæ.

Oleum cantharidum in cochleari j. ſucci petroſelini vel vini prunorum ſylueſtrium ſumptum ad hunc affectum maxime conducit.

DE SPERNIOLA ET EIVS efficacia.

Sperniola trib. dieb. ante nouilunium vel menſe Martio in ſigno aliquo balſamico colligi & primo exiccari, vel tandiu ſuſpendi debet, vt aqua eius omnis de ea fluat: hoc facto in cinere deſtilletur. Sanguinem egregie ſiſtit ardoremque febrium & aliorum morborum mitigat, & crura œdematoſa ſanat.

Hæc aqua cum phlegmate vitrioli mixta multum confert ad ambuſta, inflammationes arcet, doloreſque compeſcit.

De modo ex aromatibus herbis, floribus, ſeminibus, radicibus, & aliis huiuſmodi ſimplicibus eſſentiam extrahendi.

Primo ſal tartari in crucibulo ad ignem tandiu incādeſcat, vt prope colorem cæruleum acquirat; huius ſalis ♃ part. j. ſpiritus vini part. 4. impone balneo Mar. quovſque ſpiritus vini ruborem acquirat; hoc facto materiam, cuius eſſentiam extrahere cupis, in fragmenta inſtar piſorum contunde, ſpirit. vini tartariſatum prius dictum affunde, & in cinere per octiduum relinque, hoc enim modo quod optimum in ea eſt, extrahitur:

hoc lente separatum filtretur, spiritus vini per destillationem abstrahatur, quousque materia in fundo relinquatur. Ita etiam ex omnibus seminibus, lignis, croco, & reliquis rebus similibus essentia extrahi potest: & ad hunc modum etiam gummi, resina & alia, vt *mastiche, thus, pinguia* & arida cum spiritu vini tartarisato soluuntur, pene ad olea resoluuntur, extrahuntur & acuuntur vel extracta ex iisdem perficiuntur ad commodiorem nempe vsum, quam omnia alia medicamenta.

Herbæ autem, flores, radices, semina & quæcunque alia, ex quibus essentiam extrahere cupis, prius in aëre sunt exiccanda, antequam spiritus vini tartarisatus affundatur, vbi spiritus vini etiam suam vim non amittit, sed etiam in posterum potest vsurpari.

Licet etiam aquam ex illis herbis vel floribus per balneum abstrahere, postea spiritum vini affundere & essentiam, vt dictum fuit, extrahere.

Quod si ex iisdem rebus ex quibus essentia iam fuit extracta, etiam salem extrahere desideras, quód reliquum est, in cineres comburatur, & aqua affundatur, tunc enim sal extrahitur, quod prope ignem bene concoquatur, iterum soluatur, filtretur, & coaguletur, habebis salem pulcherrimum & candidissimum.

DE LIQVORE EX HERBIS.

Absinthium tenuissime incisum in vino vel aq. per 8. vel 14. dies infunde, hoc vino vel aqua effusa aliam affunde, iterum per 14. dies ita relinque; extractiones collige, & aquam in cinere destilla, ita enim liquor in fundo remanet, quem diligenter reserua.

DE EXTRACTIONE
Aloës.

Fit hæc extractio cum ſpiritu vini, vti ſcis vſq; ad ſpiſſitudinem mellis, ex qua formantur pilulæ, quarum ℈ j vſq; ad ℈ iiij vel ʒjß cum nebula madida obuolutarum ſingulis ſept. ſumptæ ſtomachum & inteſtina ab omni pituita & bile abſtergunt. Earundem ſcrupuli vnius quarta pars vel ℈ß immediate ante cœnam ſumptus, blande operantur, idque ſine omni detrimento, ab earum vſu frequentiore homines raræ texturæ & macilentiores debent abſtinere.

DE LIQVORE ELLEBORI
nigri extracto.

Radices Ellebori nigri optime exiccatæ ita integræ vel inciſæ in veſica cuprea vino albo repleta infundantur; igne lento coquantur & extrahantur; cum frigefactæ fuerint, vſque ad liquorem, tenuem vel ſpiſſum euaporentur.

Liquor hic catarrhos capitis mirabiliter euacuat, ad x. vel xij. guttulas cum vino vel iuſculo prunorum dulcium ſumptus, vtiliſſimus autem eſt in febribus, hydrope, phtiſi hepatica & conſtipationibus quibuſcunque, ſi quis per 8. vel etiam quatuordecim dies conſtipatus fuerit, hoc liquore vtatur, & ſpe ſua non fruſtrabitur.

DE ALIA EXTRACTIONE
Ellebori nigri.

Rad. Elleb. nigri ab immunditie probe purgentur, vino abluantur, contundantur, in alembico vitreo luto optime obducto & occluſo, & lebeti aq. pleno impoſitæ cũ duabus menſuris vini rubri per totum diem coquantur; deinde per linteum

& præſertim poſtrema fortiter exprimatur : hoc peracto iterum man.rad. infuſarum cum manip. roſ. rubr. & ℥ j caryoph. in colatura materiarum affunde, diligenter miſce, in alembico per 24. horas digere, quartam menſuræ partem vini rubri & tantundem ſpiritus vini affunde, iterum per octiduum digere, ſuccum fortiter exprime & reſerua: huius tandem fæces calcinentur, & ſal, vt noſti, extrahatur.

Ex hac aqua deſtillata igne lento eſſentiam, vt cum vino fieri ſolet, per B. extrahe, vt quinta eſſentia odorem & acrimoniam acquirat, phlegma vero, quod primo egreditur, amoue.

Hæc extractio omnes phlegmaticos in temperaturá reſtituit, ſanguinem & vires naturales corroborat. Hæc enim herba & eius radix omnia alia ſimplicia antecellit, hominiſque ſanitatem optime conſeruat. Huius extracti vel ſalis ʒ j cum ℥ß quintæ eſſentiæ antea extractæ diſſoluta & mane post primum ſomnum, aut veſperi ante cubitum vſque ad annum ſexageſimum ætatis, poſtea vero in quatuordecim diebus ſemel iterum vſque ad 120. annum, iiſque elapſis vſque ad finem vitæ quavis hebdomade vſurpata, vitam mirum in modum producit. Senibus vigorem adeo reſtituit, vt iuueneſcere videantur; dentes ab eroſione præſeruat; humorum deſtillantium abundantiam conſumit. In ſumma eius vis & efficacia non ſatis poteſt commendari nec deſcribi.

DE CVRA HYDROPIS IN Iunioribus & Adultioribus.

Cum ſpiritu vini ex radice Ellebori albi fiat extractum, eiuſq; ægro mane & veſperi ℈ j porrigatur,

tur, colocynthidem & sophiā Theophrasti (sunt radicis colchici simul extrahe, vt & Sabinam: habebis curam certissimam hydropis personarum iuniorum: si vero fuerint adulti, & vltra 50. annos, Elleborus niger pro albo eligatur.

DE EXTRACTO RHABARBARI.

℞ *Rhabarb. elect.* ℥ iiij *spirit. tartari lib* j. quatriduum in B. infundantur. postea igni vehementi, quosque fere nihil de Rhabarbaro sequatur, concoquatur, hoc facto ab igne amoueatur, refrigeretur & exiccetur, huic expresso adde *syr. è florib. persicor.* ℥ ij, iterum ad conuenientem spissitudinem ebulliant, & reseruentur.

Spiritus autem tartari, antequam Rhabarbarum infunditur ita admiscetur: ℞ *cinnam. elect. & leniter contusi* ℥ viij, *rosar. odoratiss.* ℥ß macerentur in cucurbita, per diem & noctem in B. postea destillentur refrigerato subinde alembico.

Syrupus vero ex floribus persic. fiat ex 7. vel 9. infusionibus, vt syrupus rosarum solutiuus.

Inter cætera vero obstructiones hepatis & lienis hoc extractum in primis, aperit, bilemque flauam euacuat: datur infantibus ad ʒ ijß, seniorib. ℥ j, ætatis mediæ ʒ vj.

DE EXTRACTO CATHOlico purgante.

℞ *Troc. alhand.* ℥ j, *turbeth. alb. & gumm. scammon. opt rad. Elleb. nigr. spec. diarrhod. abbat. ana* ℥ß, *aloës hepat.* ℥ j. *Misce, F. extractum*, vt artis est. Dosis per se à ℈ j. ad ℈ ij

In extrahendo vero hoc in primis est obseruādum, vt simplicia inuicem & simul extrahantur: vtpote in hac extractione trochisci alhādal, scam-

monea & aloë, turbethum vero, Elleborus & spec. diarrhod. abbat. quælibet per se.

DE CATHOLICO PARACELSI.

℞ *Troc. alband.* ℥ vj, *agar. diagrid. Elleb. nigr. spec. diarrh. abbat an.* ʒß, *aloës Elect.* ℥ j *Misce F. extractio sec. art.* Dosis robustissimis ℈ j, robustis gr. xvj. mediocribus gr. xij. infirmioribus gr. viij. pueris gr. vj. infantibus gr. ij vel ijß.

DE EXTRACTIONE NEPENTHES siue laudani opiati vera & perfecta descriptio.

Primo omnium bona quãtitas radicis hyoscyami albi sole & luna in signo libræ concurrentibus, quod fit in Septemb. in ipsa hora plenilunij colligatur, à sabulo adhærente mundetur, in aëre à superflua humiditate in loco vmbroso exiccetur, cum radix flaccida fuerit, mediocriter incidatur vel cõtundatur, cucurbitę spatiosę immittatur, ad altitudinem manus transuersæ aqua fontana affundatur, alembicus cæcus superponatur, rimæ cum farina & charta madida occludãtur, in B. vel lebete per diem integrũ ebulliant: cum refrigefacta fuerint, aqua effundatur, & si aliquid adhuc in radice persentis, iterum, vt antea, cum aqua coquatur, idque toties repetatur, vsque dum radix omnibus viribus priuetur, & aqua affusa non amplius coloretur: Aquas per vices effusas in vitrum vnum collige, in B. ebulliente vsque ad remanentiam succi spissi instar gummi extrahe. Et huius succi ℥ j cum spiritu vini de nouo extrahe. Spiritus autem vini, quod notandum, succum primo non libenter admittit; ea propter in principio cum

cum cochleari ligneo diligenter sunt commiscenda, quovsque succus dissoluatur.

Hoc facto per aliquot dies, optime quovsque succus fiat rubicūdus cooperta in loco calido relinquantur: vitrum tamen quotidie commoueatur, hoc peracto spir. vini in aliud vas lente effundatur: bene occlusus asseruetur. Materiæ relictæ spiritus vini, vt duos vel tres transuersos digitos superemineat, affundatur, similiter vt antea extrahatur, & quoad spiritus colore rubro vel flauo tingitur, repetatur: sp. huc vsque effusus in vitrum vnum colligatur, & ad necessitatem reseruetur; relictæ autem fæces abjiciantur, porro ℞ opij optimi thebaici ℥ j. hoc tenuissime confringe & incide, spiritum vini in vitro affunde, & vt cum succo hyoscyami fecisti, extrahe, extractionem priori affunde, separatim coopertam: hoc facto mumiæ veræ ℥ß eodem modo extrahe, & extractum priori affunde. Etiam hoc peracto croci orientalis optimi ʒ iij in spiritu vini infunde, colorem eius omnem hoc ipso spiritu extrahe, & reliquis tribus extractis affunde. Item cum ℥ j specierum diambr. similiter procede, spiritum abstractum diligenter reserua, ne odorem amittat. ℞ *mosch.* gr. x. *ambræ* gr. iiij. cum spiritu vini extrahe, & extractum bene coopertum reserua. Ego vero moschum & ambram non semper extraxi, sed saltem in puluerem redegi.

Iam vero margaritar. oriētal. grosso modo contus. ʒ j, acetum destillatum ad eminentiam duorum vel trium digit. transuersorum affunde, margaritas enim instar aquæ fortis in argēto dissoluit, cum solutio nulla amplius conspicitur, acetum

in aliud vas mundum effundatur, & aliud acetum recens super margaritas fundatur, vt perfectius soluantur, & hoc eo vsque repetatur, quovsque acetum in fundo nihil magis dissoluit, & solummodo cortices perlarum relinquantur: acetum hoc vero per chartam, vt omnis immundities relinquatur, filtretur & in puluerem album coaguletur: huic pulueri aqua pluuialis calida affundatur; hac enim puluis ipse statim dissoluitur, & cum aliquandiu ita steterit, fæces turbidas in fundum dimittit, quæ interdum etiam solent innatare; tandem priori modo filtretur, vt fæces separentur, in puluerem album coaguletur, in aqua pluuiali destillata iterum soluatur, filtretur & quarta vice coaguletur, hoc finito pulueri albo perlarum spiritus vini rectificatus affundatur, & quia hoc modo non tam facile soluitur, vt in aqua, optime commisceantur, postquam per diem integrum ita quieuerit, spiritus vini per destillationem rursus abstrahatur, & hoc bis vel ter ita repetatur: habebis magisterium.

Similiter cum ℥ j. corallor. pulcherrimorum rubrorum procede; vt & cum margaritis, habebis magisterium corallorum, quod separatim reserua.

Præterea sit etiam in promptu oleum aureum vel aurum potabile, vel tinctura auri optima, quæ vario quidem modo potest præparari, ego autem cum aqua mellis præparo; Huius tincturæ sumatur ℨß, præterea ℞ Boni *olei macis, & cinnamomi ana* ℈ j, *ol. caryophyllor. anis. & fœnic.* ℈ß. *ol. pellucid. succin.* ℨ j, *corn. vnic veri* ℈ß. *oss. de cord. cerui* ℈ j. *hæc tria postrema medic. cum margari. & corall. redigantur pulu. & optime misceantur.*

Cum

Cum omnia huc vsque dicta in parato fuerint, sume extractiones de radic. hyosciami, opij, de mumia & croco: hæc omnia in cucurbitam vitream infunde, spiritum vini in B. vsque ad remanentiam materiæ in spissitudine mellis abstrahe; hanc materiam phialæ impone, aut phiala paulatim amota fornaci accommoda, charta nempe coopertam, ne quid incidat, & cum bene exiccata & iam pene arefacta fuerit, lapidi porphyrio impone, cum bona parte extractionis humecta, cum speciebus diambræ optime contere, iterum, vt antea, exicca, humecta, idque toties repete, quo omnis extractio specierum diambræ introierit. Quo autem id citius perficiatur, mediam partem harum specierum prius poteris abstrahere, si scilicet pondus earum forte foret nimium.

Cum vero (quod in primis est obseruandum) materiam primo vis humectare, adde porro puluerem *margaritarum, corallorum succini flaui, vnicornu & ossis de corde cerui.* Cum autem vltimo madefeceris, tunc tandem oleum aureum vel aurum potabile & reliqua olea affunde: & cum mediocriter spissum factum fuerit, & tamen cum spatula lignea vel sub lapide commoueri potest, postremo etiam extractiones moschi & ambræ optime commixtas adde, & in vitro vel vase argenteo, optime obturato ne quid expiret, reserua.

Si hæc extrahis, ad suffocationem vteri vel alios huiuscemodi affectus muliebres debet vsurpari, *moschus & ambra* omittantur, & dosis eius quælibet cum gr. 4. castorij, vt odor moschi obtundatur, commisceatur. Nota.

Vt autem præparatio laudani citius perficia-

tur,ego hunc in modum procedo. Quamprimum extractiones hyoſcyami, opij, croci & mumiæ commiſcui & abſtraxi, ac mediocriter exiccaui, extractionem ſpecierum diambræ vna vice omnem affundo,inuicem commiſceo,iterum,non tamen nimium, abſtraho, vt nihilominus materia mediocriter ſpiſſa in fundo permaneat,tunc pulu. bene inuicem mixtos immiſceo, iterum ad ſpiſſitudinem abſtraho, tandem olea, poſtremoque omnium extractionem moſchi & ambræ, aut ſaltem puluerem eorundem adjicio:hoc enim modo odor moſchi & ambræ vel pulueris eorundem euaneſcit, & ſimul etiam extractionis ſpecierum diambræ.

Nota. Pro mulieribus hyſtericis & odorem moſchi & ambræ non ferentibus omittenda ſunt hæc aromata: itaque pars dimidia poterit præparari cum moſcho & ambra,& altera ſine his.Doſis à gr.ij ad vj,in omnibus doloribus vehementibus, vbi vires ita proſternuntur, vt periculum ſit de vita: exhibetur autem vel in forma pilularum, vel in aquis morbo appropriatis diſſolutum. In colicis & matricis doloribus ſæpe ſum vſus feliciſſime;ſequente autem die purgans plerumque exhibui.Eſt contra dyſenteriam experimentum efficaciſſimum.

De alia deſcriptione laudani,opiati, ſolis & lunæ.

℞ *Opij opt.* ℥ vj. extrahatur cũ ſp. vini. habebis extracti ℥ iiij.Itẽ ℞ *Succi rad.hyoſc.ſole exiſtente in librā vel tauro collecti,exiccati,in vitro, inſpiſſati & cum ſpir.vini extr.* ℥ iiij,*ſpec. diamb. & diamoſc.etiam*

cum

cum spir.vini quousque coloratur extract.ana ℥jß, *hæ extractiones inuicem commixtæ per mens.integr. digerantur, spir. vini in B.vsque ad spissitudinem abstrahatur:hoc facto* ℞ *Mumiæ electæ,salis perlar.& corallor.Essent.croci per spi.vini extractæ an.*ʒvj,*terr. sigill.cor.cerui calcinati & ossis de corde cerui subtilissime pulu.an.*ʒ ij,*mosch.& ambr.an.*℈ j.(quæ duo tamẽ,& præsertim moschus pro mulierib.possunt omitti) *ol.cinn.caryoph.sem.an.succin.maior.& nuc. moscat.ana* gr.xij.*Cum cætera omnia in phiola vitrea bene & ad spissitudinem conuenientem sunt commixta,tunc tandẽ olea amea vera cum spirit.vini agnata addantur,alias* enim solent innatare.

Huius extracti datur gr.ij in omnibus grauibus affectibus, ad febres pestiferas ardentes, ad colicam & dolores, ad menstruos & alios alui fluxus sistendos,ad cohibendum sanguinem,ad somnum suauem & mitem inducendum, & ad epilep. cum spir.vitr.& tart.ad manias omnes.

DE EXTRACTIONE LIGNI Aloës.

℞ *Ligni Aloës opt.minutim.incisi ac bene cõbust.* ℥ ij,*infunde in spir.vin.rectific.quãt.sufficit,adde flor. rosar. rubr.* ʒ ij, *iuncta in vase stent in infusione per aliquot dies. destilla, fortiter exprime & in vase vitreo reserua:*deinde iterum ℞ *Lign. Aloës* ℥ ij,*fac. vt supra dictum,*& ita fiet tertia vice,in vase vitreo super arenam exicca,& fiat extractio sec.art. Huius extractionis quantum vis cum saccharo albissimo in aqua dissolue & fiant rotulæ.

DE SVCCO RHABARBARI.

℞ *Pulp.colocynth.diagrid ana* ℥ ij,*agar.albiss.& leuiss.* ℥ j,*rhabarb.cortic. elleb. nigr.fol.sen. ana* ℥ß,

*cinnam.*ʒ iij.*rof.rubr.maftic.lign.aloës, myrrh. rubr. cortic.rad afar.fpicæ nard.ftyrac.liquid. an.* ʒ j, ℈ ij, *pulueriſanda pulueriſentur, in cucurbita capaci ſpiritui vini infundantur,alembico cæco contegantur, in calore æquali per* 14.*dies conſeruentur, deinde fortiter exprimantur & eſſentia maxime extrahatur:* reliquum in peluim vel ſartáginem ex aurichalco funde,cum ℥ iij aloës præparatæ ad ſpiſſitudinem coque,in vitro ſacchari reſerua:& cum nimis ſpiſſum fuerit, aliquid de abſtracta eſſentia affunde. Erit Catholicum ſiue medicamentum vniuerſale, cuius doſis ʒß vel ℈ ij ad ſummum.

SVCCVS RHABARBARI, SEV maſſa pilularum de ſucco Rhabarbari.

℞ *Pulp.colocynth.agaric.albiſſ. ana* ℥ j,*rhabarb. fol.ſen.turb.alb.& gumm.ſtœch arab.cinnam.an.* ℥ß. *diagrid.*ʒ vj,*roſ.rubr. lign.aloës,myrrh.rubr.maſtic. rad aſari,ſpicæ nard. ſtyrac. liquid. ana* ʒ ij, *terenda terantur, omnia in cucurbita ampla cum aqua vitæ rectificata alembico cæco tecta in calore per* 14. *dies digerantur.* Rhabarbari etiam plus potes ſumere ſecundùm tuum arbitrium, vt & aquæ vitæ: hoc facto optime exprimantur: eſſentia maxima abſtrahatur,quod reliquum eſt,in pelui vel ſartagine cum ʒ vj aloës præparatæ ad iuſtam ſpiſſitudinem coquatur,in vitro aſſeruetur,& ſi nimiam ſpiſſitudinem acquiſierit, cum aliquantulo eſſentiæ abſtractæ miſceatur.

DE EXTRACTIONE Rhabarbari.

℞ *Pulp.colocynth.*ʒ vj,℈ ij, *turbeth. ſtœchad. an.* ʒ x.*diagrid.*ʒ v.*agaric.*℥ß.*rhabarb.*℥ij,*cinnã.cl.ſty-*

rac.

rat.liquid.ana ℈ iiij,*asar.spicæ nard.rosf.rubr.mastic. lign.al.ana* ʒ j,*aloës succotrin.*℥jß, ʒ ij,*cortic. Esseb. nigr.*℥ j,*vini maluatici Mens.*j.*misc.F. infusio,digeratur,exprimatur & destilletur sicut quinta essentia.* Huius ſucci ʒß vel ℈ j pro ratione ætatis cum nebula poteſt vſurpari.

DE PRÆPARATIONE Aloës.

Vt Aloe de impuriore & groſſa ſua ſubſtantia repurgetur,eius lib. j. ollæ vitreatæ injice:tantum aceti roſati & aquæ roſatæ,vt aloe per duos tranſuerſos digitos contegatur, affunde, (plus tamen aceti debet eſſe quam aquæ) igne lento ex carbonibus coque, cum ſpatula continuo vſque dum aloe ſpiſſitudinem diacydonij acquirat,commoue & agita,cum refrigerata fuerit,ollæ rurſus immitte , acetum roſatum & aquam roſatam recentem affunde,vt ſupra factum,procede,& cum formam electuarij pene acquiſierit,patinæ infunde, calore mediocri exicca,& vt ad multa vſurpandam reſerua.

Etſi infuſio iam fere ſatis, & vt dictum fuit,eſt cocta;& adhuc humida,tunc ℥ iij aloes præparatę adjice, cum ſpatula diligenter miſce,& cum incipit ingroſſari, vt in maſſam redigi poſſit, tunc inde exime:licet etiam ita humidam eximere,in patina ad ignem exiccare,in maſſam redigere,in pyxide ſtannea in loco frigido reſeruare, ex eius ʒjß pilulas,quotquot volueris,efformare,eiuſque mane hora quarta vſurpare:habent admirandam efficaciam ad omnia phlegmata,choleram & melancholiam euacuanda , & ad omnes fere morbos conducunt.

DE VSV ET VTILITATE SALIS Abſinthij.

1. Si quis peſte aut febre maligna corripitur, ei ſalis huius, ſi fuerit adultus ℨj, ſi vero puer vel infans, ℨß cum vino vel aceto porrigatur & ſudor in lecto vrgeatur.

2. Cum iiſdem liquoribus ſumptum certiſſimum eſt experimentum ad morbum gallicum: quo in morbo poteſt etiam vſurpari cum ſyrupis & pilulis appropriatis.

3. Corrigit & mundificat etiam corruptum & inflammatum ſanguinem & in multis eſt probatum.

4. Hydropicis & Ictericis ad grana tria cum eius ſucco vel aqua porrectum omnes malos humores expellit.

5. Eſt indubitata medicina, ſi qui veretur; ſe vel in potu, vel cibo hauſiſſe venenum: adulto ℨj, iuniori ℨß exhibita: omne enim venenum per ſudorem, vomitum vel ſeceſſum feliciſſime educit.

6. Hoc eodem modo cum vino, aceto vel aquis deſtillatis vt centaurij &c. epotum certiſſimum eſt medicamentum contra febres tertianas & quartanas, tribus horis ante paroxyſmum ſumptum & tertia vice repetitum.

7. Si quis ſemel vel bis in menſe intret balneum & huius medicinæ ante ingreſſum ℨß, cum vino vel aceto vtitur, ei humores malos magnopere educit, exhilarat, & ab omni infectione tutum reddit

8 Cui hepar, lien vel pulmo eſt corruptus vel obſtructus, vtatur hoc ſale, cum admiratione liberabi-

rabitur, idque ſine omni grauamine & læſione.

9. Contra acutas & repentinas lipothymias eſt præſtantiſſimum medicamentum cum aqua liliorum conuallium ſumptum, vt & contra colicam cum vino.

10. Vltimo maximum etiam auxilium præſtitit multis grauidis, anguſtiam & dolores hypochondriorum ſentientibus; his enim dolores non modo ſiſtit, ſed etiam partum facilitat. Et hæc de vtilitate ſalis dicta ſunto.

Aquæ cõuenientes

- *Hepati ſunt aquæ*
  - *acetoſæ,*
  - *cichorij*
  - *polygoni,*
  - *fragorum.*
- *Doloribus colicis Aqua*
  - *rutæ:*
  - *maluæ,*
  - *fungorum.*
- *Dyſenteriæ Aqua*
  - *plantaginis,*
  - *fol. quercus,*
  - *graminis mannæ,*
  - *verbenæ.*
- *Affectibus oculorum Aqua*
  - *cõſolidæ regalis,*
  - *roſarum,*
  - *fœniculi,*
  - *rutæ,*
  - *Euphraſiæ,*
  - *Chelidoniæ.*
- *Faciei Aqua*
  - *Lilior. conuallium,*
  - *Florum fabarum,*
  - *Stercoris bubuli,*
  - *vel omnium florum,*
  - *roſarum cum camphora.*

Lieni Aqua
- *primulæ veris,*
- *Linguæ ceruinæ,*
- *Tamaricis.*

Contra pestem Aqua
- *diptamni,*
- *valerianæ,*
- *prunellæ,*
- *polygonati.*

Ad strangulatus uteri Aqua
- *pulegij,*
- *liliorū alborū,*
- *chamomillæ,*
- *sabinæ.*

Ad tumores præternaturales Aqua
- *Leuistici,*
- *solani,*
- *hyoscyami*
- *semperuiui.*

Ad hydropem Aqua
- *Calendulæ,*
- *Ebuli,*
- *Scordij.*

Ad sabulum & arenulas Renum Aqua
- *raphani,*
- *anethi,*
- *plantaginis acuti,*
- *petroselini,*
- *saxifragiæ,*
- *Euonymi,*
- *valerianæ.*

DE MEDICAMENTO CONTRA vlcera corrupta & præsertim in collo.

℞ Fol.polygon. chelydon.scrophular.veronic.ana M.j.in aceto forti digerantur, postea exprimantur, & percolentur: ℞ Colatur. ℥ iij, *mell.colat.* ℥ vij, *colchotaris dulcorati & insipidi* ℥ ij, *tantundē de phlegmate*

vitr.

vitr. flor. æris cum aceto destillat. extractor. & preparator. ℥ ij, *hæc ita mixta contemperentur & ad iustam spissitudinem coquantur:* quod si angusta & profunda adhuc foramina habuerit, ad maiorem duritiem coaguletur, ex eaque magdalcones formentur, qui si in vmbra calefiant, paulatim sese ipsos resoluunt, & effectum suum præstant.

DE PRÆPARATIONE
Florum Æris.

℞ *Flor. æris* ℥jß, *subtilissime puluerisatis* ℥ijß *aceti destillati superinfunde, per tres dies, vsque dum acetum colorem viridem acquisiuerit, ita relinque, acetum hoc modo coloratum fæcibus relictis in alembicum vitreum effunde*, hoc enim facto viride æris in fundo remanet, coloremque viridem multo pulchriorem, quam antea, habebit.

DE CONFECTIONE SALIS
Chrystallini ex omnis generis herbis.

Cineres herbæ combustæ & sulphur. æquali pondere in fornace reuerberationis, fornaci figuli imposita, non tamen cooperta, comburantur, hoc facto sal cum aqua destillata extrahatur, filtretur & euaporet siue abstrahatur, non tamen omnino, sed tãtum phlegmatis remaneat, quod granulationem impediat, vt vitriolo & sali nitri simile fiat, tum cellæ vinariæ impone, vt in radios quasi abeat.

Sal Absinthij (quod notandum) cum sulphure ita præparatum & ad ʒß cum ℥ iij aquæ absinthij epotum per vomitum purgat: sal vero imperatoriæ ad gr. iiij vel v. cum rob. baccarum Iuniperi vsurpatum omnes febres curat.

DE PRÆPARATIONE
Spiritus Vrinæ.

Vrina pueri sani vinumque bibentis in recipiente luto,vt scis,optime occluso per duos menses putrefacta priùs per chartam triplicem oleo inunctam destilletur & deinde rectificetur, euadit spiritus ignitus.

Lumbi & alia loca quæcunque dolentia hoc spiritu inuncta illico curantur,vt & circa vmbilicum. Conducit etiam ad membra refrigerata. Quicunque ergo membra refrigerata habuerit,ea oleo vinæ perfricet, & vsque ad perfectam sanationem emplastro ad puncturas obuoluat. Quod si vero frigus ad cor penetrauerit, theriacam cum spiritu vini epotet.

DE OLEO CAMPHORÆ.

A quo ego hanc descriptionem habeo, is Noribergæ eius olei ℥ß pro 30. florenis pestis tempore vendidit,quotidie in multis probauit,sancteque iurabat, se catenis vinci vitamq; ipsam amittere velle,si quis peste correptus huius olei gutt.4. vel 5.vsurpans non liberetur. Est etiam præseruatiuum contra hunc ipsum morbum mane ad guttam vnicam in quocunque liquore sumptum, inseruit etiam contra lipothymias, dolores cordis, colicam, vertig. Epilepsiam puerorum. Et commendatur etiam contra inflammationes membr. membro illitum & eius 4. gutt. epotæ & vltimo etiam vuln.insanab. & pustul. liuidas feliciter curat,præparatur autem hoc modo.

℞ *Sal. ex cinere absinth.* ℥ijß, *camphoræ* ℥jß, *ol. amygdal.dulc.*℥ iij. *hæc inuicem diligenter misceantur,per biduum in calore mediocri relinquatur,optime*

me occlusa per retortam destillantur, iterum ℥jß, *sal. absinth. admisceatur, vt quantum de pondere amissum fuit, restituatur, oleum rursus affundatur, per triduum, antea, digeratur, & per retortam luto optime occlusam vt antea destilletur:* habebis oleum perfectum & multum efficax.

DE SOLE.

De Oleo Solis.

Aurum per antimonium funde, regulum contere, in sale circulato solue, & vsque ad spissitudinem per spiritum vini extrahe & cohoba: tandem cum aqua destillata, vim corrodentem indulcorãdo separa, & spiritum vini sæpe sæpius abstrahe.

De Avro Vitæ.

Hoc medicamentum & vomitiuum omnia alia superat, inseruit enim ad quosvis fere casus desperatos, contra pestem & omnia venena vt & philtra à mulieribus exhibita, ex quibus philtris homo ad mortem solet extabescere & ad coitum omnino impotens redditur.

℞ *Mercurij purgati* ℥ iiij,ß *vel* ℥ v, *fol. auri Hũgarici subtilissimorũ & auri in tenuissimũ puluerem limat.* ℥ß, *firmetur ex his amalgama,* in cucurbitam separatoriã, injice, aquam fortem affunde, Mercurius inde in loco calido omnino soluatur, vt aurum coloris fusci in fundo remaneat, hoc cum aqua aliqua regis ex tartaro facta solue, solutioně Mercurij affunde, aquam fortě per destillationem abstrahe, vsque dum spiritus omnino expellantur; hoc factǫ desine, & vas refrigerari permitte, inuenies puluerem rubicundum in fundo vitri residentem & instar massæ collectum, hanc cõfringe, in lapide porphyrio contere, testæ candenti hu-

ius pulueris ℥jß vel ℥ij cũ cochleari ferro inſperge, & cum ſpatula ferrea diligenter miſce; varios videbis colores, quovſque tandem nigreſcat: hoc viſo non ceſſa,ſed quovſque colorem rubrum acquirat,perge,in quo colore impoſuiſti,cum ſpatula exagita: & ita etiam cum reliquo pulueris procede,quovſque omnes colores euanuerint, & color ruffus redierit:tunc enim omnes ſpiritus aquæ fortis per calcinationem ſunt expulſi, & mixtura ſine detrimento hominis vſurpari poteſt. Huius pulueris datur conſtantis ætatis hominibus ad pondus vnius nummi, iunioribus vero 12.vel 13. annorum medietas in nebula madefacta,vt ea inuolutus ſtomachum ingrediatur; nulla enim alio modo ad effectum reduci poteſt.

DE ALIO SOLE VITÆ VEL Balſamo artificiali.

Ex nummo Hungarico aureo & ʒ iij Mercurij fiat amalgama, injiciatur in vitrum anguſtum, in Athanore igni lento admoueatur,& cum Mercurius iam aſcendit vel aſcendere incipit, cum ſpatula lignea moueatur,& à vitro in fundum abſtergatur, & per ſeptimanas ſex ita relinquatur. Et cum vndique colorem cineritium acquiſiuit; vitrum effringe,& materiam carbonibus impone,vt Mercurius euaporet: quicquid vero cum auro eſt vnitum, permanet & fit fuſcum: hoc ceu maximum theſaurum & ſecretum infallibile aſſerua.

Vſus. Hic ſal vitæ inſeruit contra Peſtem & malignas Febres; omnem malignitatem per vomitum & ſeceſſum expellit; nullos malignos humores in corpore immorari vel cumulari permittit,ſed eos radicitus euellit: ſumitur autem in magnitudine piſi:

pisi:iunioribus huius ponderis medietas. Conuenientius autem est iunioribus 10.vel 12.annorum quam infantulis, vtpote qui præ imbecillitate virium vomitum non facile possunt tolerare.

DE OLEO AVREO ET Auro potabili.

Sp. vel aq. salis est, quæ aurum in ol.soluit, & rursus ab eo extrahit: hoc ad summum præparatum fit aurum potabile omnium præstantissimũ.

DE ALIO OLEO AVREO.

In vitriolo per alembicum destillato & oleo salis aurum solue,tunc oleo vitr.infunde,per alẽbicum duodecies, & ita tamen destilla,vt in fundo maneat humidum, vel madidũ: hoc facto sp. vin.affunde,in cellam vinariam pone,ibidemq;relinque,concrescent pulcherrimi crystalli,hos exime,aq.per destillationem abstrahe,quovsque nulli amplius crystalli compareant & nulla aqua sequatur:calculos seu lapillos in loco calido exicca, in puluerem redige,cum aqua calida ablue,in spiritu vini coagula & solue,iterum digere & per B. destilla,habebis oleum & tincturam auri.

DE ALIO MODO HOC idem præparandi.

I. Aquam regis solue,postea aquam per B. rursum ita abstrahe, vt in fundo aliquid humiditatis permaneat, hoc facto refrigerari permitte, spiritum vini rectificatum superfunde & in B. lentissime abinuicem destilla,donec additamentum nullum amplius habeat saporem, inuenies butyrum auri in fundo,quo viso iterum spiritum vini affunde,per 14 dies putrifica,tandemq;destilla,habebis oleum aureum genuinum & omnium optimum.

De Aquila præcipitata Theoph.

℞ Auri ℥ j, ſoluatur in aqua Regis: ℞ iterũ reguli Antimonij ʒ j, ſeparatim in aqua regis ſolue: ℞ Tertio Mercurij purgati ℔ ß, ſoluatur itidem: has tres ſolutiones inuicem miſce: non tamen plus aquæ regis eſt ſumendum, quàm ad ſolutiones requiritur: hoc peracto aquam abſtrahe vt materia in maſſam rubram præcipitetur: hanc tenuiſſime contere, in aceto diſſolue, iterum coagula, in teſtula ignitam reddito: & aliquoties rectificatam aquam de ea extrahe: habebis præcipitatum perfectum.

Vt aurum ſonitum vel fragorem edat inſtar pulueris bombardici.

Aurum per Antim. transfuſum laminetur & à ſalis Ammoniaci æquali pondere in aq. regis ſoluatur: hæc aq. vocatur aq. Cæſaris. Cum aurum eſt ſolutum, phlegma vſq; ad ſp. abſtrahatur & ol. tart. guttatim affundatur, incipiet ſtatim fragorem edere, quo audito plus olei tandiu affunde, quouſque fragor ille & ſonitus ceſſat, etiamſi plus olei affuderis, nihil peccabis: aqua enim hoc modo recipit colorem ſanguineum, aurum vero in fundum deſcendit: itaque per integrũ diem ita quieſcat, & quando omne in fundo reſedit, tunc aquam lente de eo effunde & cum aqua deſtillata, donec omnem acrimoniam depoſuerit, indulcora, quo perfecto in hypocauſto calido & non in capella arena per ſeipſum exiccetur: nam niſi hoc ita fiat, omnia inſtar pulueris bombardici conquaſſabit. Huius auri parum lapidi impoſitum & incenſum, deorſum ceu tonitru & nunquam ſurſum verberat: In hoc auro volatili maximum latet

ſecre-

secretum: & qui hoc nouit, nemini facile communicat.

DE TINCTVRA AVRI.

℞ Olei Antimonij part. iiij, olei vitrioli, argenti viui ana part. ij, stent per mensem in arena, postea per retortam in arena destillentur, idque tamdiu, quousq; omnia transcendant, hoc facto adde calcis auri ℥ß, iterum quousque perfecte soluatur, stent in arena; iterum in eadem per retortam destillentur, donec transcendat, postea rursus in arena coaguletur, & porro, vt nosti, procedatur.

DE ALIA TINCTVRA AVRI.

Auri pars j. & argenti partes ij, simul liquefiant, fundantur & laminentur, per aquam fortem separentur & igne lento excandescant, tunc aurum erit paratum: hoc facto *℞ aq. fortis & salis liquefacti an* ℥ viij, ab his aquam regiam destilla: hanc rursus super salem fusum seu liquatum funde & rectifica.

℞ Auri prædict. ʒ ij, *superfunde* ℥ß *aquæ regis*, ponatur in retorta in arenam, vsque dum resoluatur, remanebit corpus album, donec nihil flauum extillat, phlegma ab aqua flaua destilla, hac à corpore albo edulcorata remanebit liquor rubeus; hunc adde primum sulphuri auri quod nondum per alembicum transcendit, vel aquam regis superfunde & per alembicum destilla.

Solutionis flauæ aliquid in vitro, primum lento igne destilla, exibit aqua alba, deinde flaua cum guttulis rubris, quæ est sulphur auri, hanc donec alembicus incipit clarescere, vrge, alembicum cũ candela diligenter obserua, quãdo enim bullæ flauæ apparent, operi est satisfactum, quamprimum

itaque aqua erit refrigeranda, vitrum exime ac aperi,& aquam puram infunde; quæ aqua cum in totum eſt rubefacta,illico effundatur, alembicum diligenter abſterge, aquam in B. per deſtillationem abſtrahe,remanebit liquor rubeus, quem ei, qui in alembico tranſcendit additum, in B. vſque ad conſumptionem aquæ coagula. Hoc peracto liquoris partem vnam in vitrum ſuum injice, & partem vnam aquæ regis recentis affunde;ita enim aurum citius tranſcendit, quam antea: hoc deſtillando quinquies repete,gradabitur ſulphur.auri in colorem ſanguineum,& fit pinguedine butyro ſimile.

Notandum Aurum autem ſale naturæ erit deſtruendum, cum aqua indulcorandum,& ei auro ſalis Ammoniaci prius per ſalem, tart. & ſal fuſum ſublimati ℥jß adde: hoc enim ſalem ammoniacum ab im-mũdo corpore repurgat; quo facto ſal hic ammoniacus per aurum deſtructum ſublimetur, ita vt vitr.per 2.vel 3.tranſuerſos dig.in arena ſupra,materiam ſit dimiſſum,in vitris nempe ſatis altis cum alembico contectis : hoc aliquoties repetatur, deinde per 8.hebdomadas in fimum equinum ſepeliatur : hoc enim modo & tempore aurum & ſal ammoniacum in ol. vel aq. reſoluuntur, huic ſp.vini in eſſentiam tranſuectus affundatur in fimo equino, per menſem circuletur, deinde in B. abſtrahatur:ita enim ſal ammoniacum erit ſolutum, vt tranſcendere poſſit, aurum vero relinquitur, vt dulce & rubicundum oleum.

DE CALCINATIONE AVRI.

℞ *Arg.viu.part.*iij,*auri part.j.aurum tenuiſſime incidatur*crucibulo nouo feruefacto aurum & argent.

gent. vinum infunde & aliquandiu diligenter commoue: hoc enim modo arg. viuum aurum in se recipit: itaque in aq. puram injice: deinde exprime, crucibulo feruefacto impone, & tandiu agita, quovsque omne argentum viuum per fumum euanuerit, ita enim fit pulcherrimus & subtilis puluis qui est calx auri.

DE AVRO POTABILI.

Tartarus calcinatus in cella vinaria soluatur, postea filtretur, & coaguletur; iterum soluatur, & hoc quovsque clarus & pellucidus fiat, quinquies vel sexies repetatur, hoc facto vin. opt. in aliquot phial. vitr. infunde. Duas earum sibi inuicem cum orificiis coniunge, infimam vsque ad medium imple, cum superiore per liquationem diligentissime occlude, & per menses 3. 4. vel 5. ita in fimum equinum dimitte, ita enim elementa separantur, & ol. in sublime eleuatur: hoc per infundibulum separa & rectifica, reliquum vero destilla, inuenies salem in fundo, quem per solutionem & coagulationem clarifica & asserua. Hoc facto de ol. rectificato aliquid prædicto tart. affunde, digerere permitte, & in B. iterum abstrahe: transcendet aq. itaque plus ol. affunde, iterum digere, abstrahe, & toties repete, donec tart. vel eius sal dissoluatur: quo viso ig. fortifica, vt sal tart. aut per se totus vel cum ol. transcendat: & hoc est menstruum cœleste.

His omnibus ita absolutis aurum in aq. regis solue, cum sale in aq. soluto deprime, calcem edulcora, exicca, eiq; calcis auri part. j. flor. sulph. part. ij. adde, per 12. hor. fornaci reuerberatorio impone, deinde refrigera, iterum 2. part. sulph. adde, vt ante reuerbera hoc 20. vicib. vel pluries repete,

quovsque calx auri fiat mollis & tumida: huic menstruum prædictum affunde, & digere: hoc enim plane & ita digeritur, vt & corpus velut flocci vel filam. goss. in eo innatare videantur, & est med. celebratissima in maximis morbis vsurpanda. Et hoc menstr. omnia corpora metallica calcinata, vt & margar. & corallos dissoluit. Estque arcanum D. Tobiæ *Hessen.*

DE ARGENTO.

De Argento potabili ad confortandum Cerebrum.

℞ *Argenti partem j, aquæ salis nitri part. ij, ad dulcedinem vsque soluatur*, & cum spiritu vini abstrahatur: vel cum amalgamate lunæ ita procedatur.

DE OLEO ARGENTI, Thesauro magno.

Si quis in delirium vel amentiam inciderit, olei argenti gr. iij. cum aqua fœniculi sumat. Idem oleum per nares attrahat, & in sudatorio cerebrũ eo inungat. Auxilium incredibile persentiet.

DE PRÆPARATIONE ARGENTI, vt prosit debilitati Cerebri, Splenis & Hepatis.

℞ *Argent. limat.* ℥ iij, *sal. gemm.* ℥ vj, *soluantur, per 24. horas, reuerberentur, suum alkali hoc facto extrahatur:* de hoc spiritui vini infundatur, per dies aliquot digeratur, & tandem euaporetur: remanebit alcali, quod in vitro soluatur. Huius dosis est à granis v. ad vj. & xij. vsque.

DE DEPRESSIONE AD Argentum.

Oleum sulphuris ex *sulphure, sale ammoniaco & calce*

calce viua factum dissolue, huius guttulas tres vel quatuor in aquam fortem, in qua argentum solutum fuit, dimitte: hoc enim modo argentum coloris fusci deprimetur.

DE MERCVRIO.

De quinta essentia Mercurij & Vitrioli.

Mercurium cum Vitriolo & sale aliquoties sublima, quovsque nullæ amplius fæces compareant, huic ita defæcato acetum destillatum affunde & iterum extrahe: remanebit Mercurius in fundo, & essentia vitrioli in aceto.

DE SEPARATIONE.

Ex ferro vel chalybe extrahatur essentia hoc modo; ferrum in igne ad summum candefiat, extinguatur in aceto destillato, hocque aliquoties repetatur, cum hac essentia filtrata ferri essentiam extractam vitrioli ad fundum supprime, si ponatur per diem in B. inuenies essentiam vitrioli pulcherrimam in fundo, quæ ad fistulas, cancrum & alia recentia & antiqua vlcera in primis est vtilis.

DE ESSENTIA MERCVRII.

Mercurij ad summum, vti scis, sublimati & salis ammoniaci an. partes æquales sub lapide contere, & in oleum resolue: Quæcunque enim metalla in hoc oleum projiciuntur, vt margaritæ soluuntur, quod oleum vlceribus antiquis illitum, ea ex fundamento curat.

DE OLEO ARGENTI VIVI Theophrasti.

Ex argento viuo purgato & stãno fiat amalgama, quod sale & aceto tandiu purgetur, quovsque

nulla nigredo in eo conſpiciatur: hoc facto exiccatur, in phiala argentea in acetum vini acerrimum ponatur, ſpir. vini à phlegmate ſuo purgatus infundatur, attamen prius ℥ß camphoræ per 6. dies in eo ſoluatur: ſpiritus vini ad tres tranſuerſos digitos amalgama ſupereminéat, incendatur poſtea, vt ſpiritus abſumatur: & quicquid hoc modo non fuerit ſolutum, de nouo cum ſpir. vini incendatur, quovſque totum fuerit ſolutum: hujus medicinæ detur gr. j. cum ʒ j theriacæ & cochl. iij aquæ fumariæ, manc & veſperi: in morbis deſperatis maxima miracula præſtat.

DE ESSENTIA EX ARGENTO Viuo.

Olei ſulphuris per campanam rectificati, vti ſcis, & ſalis nitri an. partes æquales iterum deſtillentur, & in hoc oleo argentum viuum purgatum reſoluatur: remanebit pulu. coloris ſanguinei, ſolutionem ſtatim effunde & ſulphur. argenti viui edulcora: hoc etiam per ſe per alembicum poteſt ſublimari.

DE MEDICAMENTO CORRODENTE ſiue cauſtico.

℞ *Argenti viui quantum vis, auripigmenti, alum. & olei oliuarum ana quart.* j, *omnia in olla fictili per quadrantem horæ coquantur, deinde per retortam lento igne deſtillentur*, habebis ol. cauſticum, cui nullum in vniuerſo mundo comparandum; & paucis huc vſque notum: quod in omnis generis vlceribus incredibilia præſtat, idque ſine omni detrimento: ſi nempe cum cautela vſurpetur.

DE

DE VIRTVTIBVS PRÆcipitati.

Hic puluis vlceribus venenatis inſperſus ea cum miraculo mundificat, malignas & feruidas puſtulas pudendorum virilium ſanat, variiſque vnguentis immiſcetur.

DE TVRPETHO MINERALI vel auro vitæ ex manuali Theophraſti.

Auri per Ammoniacum finiti ℥ß in aqua regis, quæ non cum ſale ammoniaco,(vtpote qui Mercurium fugitiuum reddit) factæ, ſoluatur, hoc facto etiam vitri antimonij hyacinthini coloris & pulchri, ℥ß in aqua regis ſolue, vt & ℥ijß vel ℥ iij Mercur. in aqua forti optime purgati: has tres ſolutiones confunde, & aquam regis aliquoties, (quo enim ſæpius, eo melius) abſtrahe, recentem affunde, iterum abſtrahe, hocque, vt figatur, repete, poſtremo omnes ſpir. expelle: & quovſque omnem ſaporem & acrimoniam aquæ regis & ſpirituum depoſuerit, cum aqua calida edulcora, hoc facto, ſpiritum vini affunde, hunc iterum abſtrahe & alium affunde, hoc ſexies vel ſæpius repete & ſemper cum aqua edulcora, donec ſaporem & colorem tibi gratum & acceptum acquiſiuerit, vel donec candefieri poſſit, & non effumet: habebis aurum præcipitatum, arcanum maximum, etiam poteſt calcinari.

Eius vſus ad morbum gallicum, hydropem, epilepſiam, maniam, colicam, febrē quartanā, icteritiam, cācrum, fiſtulas, vlcera eſthiomena & multa alia huiuſmodi, eſt vtiliſſimum præſeruās. Qui inſcius venena hauſit, aut incantamenta perpeſſus

est,vel peste correptus fuerit sumat gr. iij. iiij. vel v.iuniores ad summū gr.iij. infantes vero gr. j. aut tertiam grani partem.Sanguinem in venis medullísque ossium , & quicquid intra cutim & carnem & circa neruos inhæserit,mundificat. Et vt quidā mihi reuelauit plus 80.hominum peste correptorum hoc ipso præcipitato ex vitro Antimonij & Mercurio absque additamento auri, liberati sunt.

DE OLEO MERCVRII cum Ioue.

Hoc cum spiritu vini vsque dum alembicum transcendat , debet destillari , ita enim essentiam acidam acquirit : huius guttula vna datur in morbo gallico;catarrhos capitis auertit,mundificat & repente sanat.

DE OLEO VEL AQVA MERCVrij per se in triplici retorta rectificati.

Est hoc oleum maxima cura ad amissam loquelam linguæ illitum , & præterea etiam morbum gallicum expellit.

DE OLEO MERCVRII PER SE, sicut scis,in Balneo digesto,destillato & rectificato.

Hoc oleum ad Apoplexiam, Epilepsiā & alios morbos ex destillationibus prouenientes, est omnium præstantissimum ad guttulas 10. sumptum, laudani oleum & argenti viui candidi ad 10.guttulas bibitum, commendatur etiam ad epilepsiam.

DE OLEO MERCVRII.

Mercuriū ter tere,sublim.misceatur ad extrem. an. salis ammoniaci & rursus tere sublim. simul ter & quater & totū illud tere sublim.in oleo resoluitur,

soluitur, ex quo spiritus salis Ammoniaci eximendus est, omnia circulando cum spiritu vini, itaque tandiu destillando, donec oleum feruorem & acrimoniam amittat & sal ammoniacũ separetur.

Reducitur etiam per se in oleo lentissimo calore Athanoris longoque temporis interuallo.

DE TVRPETHO MINERALI Theophrasti.

1. ℞ *Mercurij quantum vis, in aqua forti solue, à Mercurio extrahe, & in aqua per fixam solue.*

2. ℞ *Colchotaris part. ij, sal. nitri part. j. destilletur, stet in alembico cæco, per tres dies digeratur, & phlegma lento igne abstrahatur.*

3. ℞ *Præcipitati prædict. & aq. fixæ ana,* aquam bis de iis abstrahe.

4. Salem nitrum alium affunde, & iterum abstrahe.

5. Ex albuminibus ouorum ad duritiem coctorum lentissimo calore aquam destilla, iterum affunde, & rursus abstrahe.

Vltimo spiritum vini affunde, eum rursus abstrahe, & illud toties repete, donec nulla amplius acrimonia persentiatur; tunc enim perfecte erit præparatum, & medicamentum nobilissimum: pilula enim vnica ex eo formata & sumpta totum corpus mundificat.

Omnia vlcera & vulnera cũ vnguento rosaceo secundùm qualitatem morbi mixtum confestim sanat, præsertim ex Lue Venerea. Curat quinetiam pestem, si 2. 3. aut 4. gr. pro ratione personæ cum ℈ j vel ℈ß theriacæ aut mithridatij exhibentur, quod ter est repetendum. Ad Luem Veneream, in quartana ℞ *turpethi* gr. iij. *theriacæ* ℈ß, *conseru.*

bugloſſ. ℥ß. *ſpecier. diaſer.* ʒ ij. Ad colicam miſce cum oleo diaphœn.&philonij an. ad omnia venena, ſi ignoratur, quale illud ſit.

GARGARISMVS POST
vſum Turpethi.

℞ *Flor. althea, beton. prunell. ſanicul. an. M ß, radic. pimpinel. ſem. ſtaphiſagr. an.* ℈ j. *coquantur in* ℔ iij *aq. colentur; adde mell. ſcillit. roſat. an.* ℥ j ß, vtere pro gargariſmate; ſi in os attrahatur.

DE BALSAMO MERCVRII.

℞ Mercurium toties cum calce ouorum opt. præparat. donec omnino ſit extinctus, huic mixturæ affunde acetum deſtillatum alcoliſatum, vt 4. digitis ſupernatet, abſtrahe acetum à fæcibus ter, quater vel pluries, donec Mercurius in rubicundiſſimum puluerem euadat, quem in vini alcoli in pellicano circulabis per octo dies, ſeparato ſpiritu vini per alembicum in fundo remanebit balſamus Mercurij dulciſſim.

DE LAVDANO MERCVRII
Paracelſi.

℞ *Mercurij purgati* ℔ j, *vitriol. rubr. & ſal. nitr. ana* ℔ ij, *M. & cum aceto acerrimo, agita cum piſtillo ligneo, vt bene omnia incorporentur, & ſi mortificatus fuerit Mercurius, ſublima, vt moris eſt, tertia vice, hunc ſublima, miſce cum alumine rocha calcin. & ſale nitri æquali pondere, ſublima aliquoties; hoc facto hunc Mercurium in arenam pone, ignem fortem per menſem integrum aut diutius conſerua,* fiet pulcherrimus, rubicundus & ſubtilis.

Hũc Merc. ſubl. imbibe cũ ſpiritu vini ad ſummum rectificato; ſtet in infuſione per 14 dies vaſe bene obturato in locò calido, poſtea cola vinum ſubti-

ſubtiliter à Merc.ſubl.& ign.lento.in Baln.deſtilla: inuenies in fundo oleum liquidum albiſſimi coloris & dulcis ſaporis,coagula lento igne,tere, lapidi porphyrio in loco humido impone & per ſe ſolue, iterum in ſole coagula, hocque tribus vicibus repete,tunc coagulatum in vitro bene clauſo ſerua,& vt natura docet,vtere.

DE TVRPETHO MERCVRII.

℞ *Ol.vitriol.part.ij,argent.viui part.*j, *Miſce,in retortam immitte, & oleum extrahe: hoc iterum bis vel ter affunde & vltimo fortiter,vt plane incādeſcat, hoc enim fit lapis candidus,qui pulueriſetur in phiola ter vel quater,aqua calida affundatur, & hoc facto exiccetur;*habebis turpethum minerale flauum & aurei coloris pulcherrimum: hoc ſpiritu vini imbibatur, incendatur & exuratur: deciés vel vigeſies coquatur, quo enim hoc fit ſæpius, eo erit melius: hoc turpethum minerale cum conſerua roſarum vel alio modo, vtcunque fieri poteſt, vſurpatum & aliquandiu continuatum, morbum gallicum in vnico octiduo ex fundamento curat, quando nimirum exterius nihil apparet, ſed morbus adhuc latet interius.

Si quis vero hoc turpethum præſcribere cupit, ægrum diligenter obſeruet,eiuſque curam habeat, morbum enim vehementer aggreditur, & ægrum valde debilitat,qui eapropter ſingulis binis vel tribus horis ſemel eſt cibandus, tribus nempe vel quatuor horis bono iuſculo, vt eius cor confortetur, & vires conſeruentur, hoc enim modo morbum gallicum & omnes alios affectus ex deſtillationibus prouenientes perfecte curat.

DE TVRPETHO ARGENTI VIVI ad morbum gallicum, & alios antiquatos affectus.

℞ Argenti viui lib. j. aq. fortis lib. ij. abstrahatur quinquies vel septies, edulcoretur decies vel duodecies, & in crucibulo candefiat: Huius ℞ ℥ß. olei sulph. ℥ß in alemb. coaguletur, & tandem sexies vel septies edulcoretur.

VSVS.

Ex hoc turpetho Merc. cum theriaca vel mithridatio & puluere corallorum mixto formentur pilulæ, quarum 4. 5. 6. 7. vel 8. per tres vel quatuor dies continuos iuxta conditionem personarum vsurpatæ, per vomitum & secessum euacuant: potest etiam in forma pulueris cum iusculo calido vel spir. vini. vsurpari, hoc enim modo operatur citius: si vero dolor in ore exoritur, gargarismate corrigi potest.

Cum hoc Turpetho etiam sarsaparilla potest vsurpari, quemadmodum aqua cocta Guaiaci ordinari solet.

Hac cura vltra 100. homines à morbo gallico & aliis huiuscemodi affectibus sunt liberati, qui antea per suffumigia fuerunt in pessimum statum deducti: imo etiam tineam capitis, malamque scabiem, icteritiam, paralysin & contracturas varias hoc medicamento feliciter curaui. Cum oleo sulphuris vel oleo vitrioli præparatum acquirit colorem album: illum cum aqua dulci edulcora; est maxime proficuum ad morbum gallicum, paralysin, condylomata, ficus ani, & alios huius generis affectus.

DE CVRA CONDYLOMATVM seu ficuum ani, Luis Venereæ & Paralyseos.

His morbis affecti sumant *turpeth.* gr. iij. *cum* ʒ j. *mithr. opt.* tribus diebus continuis, mane stomacho ieiuno: si quis imbecillioris naturæ fuerit, sumat eius gr. iij, robusti vero gr. v. postea bibat aquam ligni per dies 14. semperque ad sudorem se componat. Si cui os intumuerit, gargarisetur decocto prunellæ in vino & aqua præparato, & cum melle rosato, vel oleo vitrioli aut oleo sulphuris mixto. Scabiosi vtantur argento viuo vel aqua, Contra bubones inungantur vnguentis cum turpetho præparatis.

Gargarismus.

Ad vlcera vel intumescentiam oris vsurpet aquam edulcoratam de oleo sulphur. vel præcipitatum edulcoratum pro gargarismate.

DE TVRPETHO ARGENTI VIVI.

℞ *Aq. alumin. aq. vitriol. destillatur, ana lib.* ß. *album. ouor. ad duritiem coctorum, lib. iij, misceantur, bis destillentur, phialæ infusis, lib. iij turp. arg. viu. adde, ad siccitatem vsque destilla, idque toties repete, donec turp. colorem florum liliorum conuallium acquirat, hoc viso tantum spiritus vini affunde, sexies abstrahe, & ignem, quousque color florum calendulæ appareat, adauge.*

VSVS.

Ægro itaque, qui per suffumigia vel inunctiones ad malum statum est deductus huius turpethi præparati ℈ j El. de succo rosar. vesperi ante cœnam exhibe, sequenti mane totidem: pro ratione vero ætatis granum vnum vel alterum addere

licet. Ad sanationem ℞ *vnguent. ouor. quart. j, turp.* ℥ ij. M. & ægrum in locis affectis inunge. Iterum ℞ *Aloës hepatic.* ℥ ij, *croc. ferr. thuris an.* ℥ß, *mumiæ* ℥ß, *mellis, terebinth. & vitell. ouor. ana quantum suffic.* Misce & pro vnguento vtere.

DE OLEO FIXO DVLCI MERcurij sublimati Crystallini.

℞ *Aq. sal. nitri part. ij, sal. ammon. puriss. part. j, destilla, aquam extillatam Mercurio sublimato, qui ad crystallum, sine tamen arsenico, sit sublimatus, affunde, aliquoties abstrahe, idque semper cum aqua recenti, donec in fundo omnia maneant fixa: hoc sublimatum fixum incende, alcool vini rectificatum affunde, multoties abstrahe, donec in oleum vertatur, quod erit fixum & dulce.* Semper autem spiritus vini recens est sumendus, & destillatio de oleo tandiu continuanda, donec omnem acrimoniam & saporem amiserit. Hoc oleum intus & extra corpus potest vsurpari.

DE OLEO MERCVRII SVBLImati cum antimonio ad passionem Colicam.

℞ *Mercurij sublimati & antimon. an. inuicem conterantur, & in retorta vitrea destillentur*; transibit ol. siue pinguedo, huic aqua recens affundatur, acquirit saporem acidum veluti ol. vitr. vt ad passionem colicam ex calore gustui tuo gratum fiat, præpara, & cochlearia tria eius exhibe; vino immixtum reddit ipsum subtile: fæces albas in aqua ad fundum descendentes, vt scis, vsurpa: huius aq. gr. ij, ebibita Epilepsiam sine mora curant.

DE MERCVRIO PRÆCIPITATO per oleum vitrioli.

Oleo Vitrioli rectificato adde flores sulphur. per tres hor.in arena ebulliant, vt cum aliquid de sulph.resolutum fuerit,ol.quod à sulph.rubed.extraxit, de eo effunde, & Mercurium purificatum adde,hoc facto ebulliant & Merc.resoluetur, petitque fundum,& dat præcipitatum album,hoc sępius abstrahe,deinde candefiat,spiritus vini affundatur, & idem per destillationem aliquoties abstrahatur.

DE MERCVRIO PER SPIRItum salis nitri in oleum resoluto.

Hoc oleum,cuicunque volueris, vnguẽto mixtum,impetiginem perbelle curat:nisi species elephantiasis fuerit. In paralysi & vlceribus hoc oleum admodum est proficuum: & quod omnibus aliis vnguentis deęst,hoc habet oleum hoc abunde,& quo plus morbus gallicus foraminibus inhæret,eo citius hoc oleo curatur.

DE PANACÆA ANvvaldina.

Cinnabaris, æs, quod pulchrum & nobile est, testæ vel conchæ sub carbonibus calcinatæ & crocus orientalis, vt libuerit, misceantur,eiusque mixturæ pro dosi granum vnum vsurpetur.

DE AQVA MERCVRII.

Mercurium crudum in retorta triplici in aq. destilla: quod ita fit: retorta collocetur in fornacem exhalationis,recipiens luto adaptetur,linteis madidis sæpius refrigeretur, cum retorta vndique candefacta fuerit, ℥ß argenti viui cũ cochleari ferreo injiciatur, & foramen statim obstruatur, hoc facto argentũ viuum maximum strepitum edet &

effumabit, tunc aliam vnciam ſemis argenti viui injice,idque toties repete, donec libra integra iniecta fuerit,hoc enim peracto, pars vna Mercurij viui crudi, pars vero aquæ & aliquid de nigro tranſierit,hæc inuicem mixta in alemb. Baln. impone,exibit *aq.Merc.*pellucida,terra autem nigra cum Mercurio viuo remanebit in fundo,hanc per corium exprime, hoc enim modo Mercurius tranſit,terra autem nigra quæ inutilis,in corio remanet,& Merc.opt.purgatur: aq. autem decies in Baln. rectifica.

DE TVRPETHO MINERALI.

Mercurij purgati ℥ß ita calefiat,ne multum de eo exhalet,& pondus ducati vnius fol. auri ſuperponatur; hæc enim Mercurius in ſe trahit, itaque cum ſpatula lignea pura miſceatur,vt fiat amalgama, hoc in phiala, vſquequo fiat puluis ruber, vti crocus, præcipitetur. Hoc enim optimum erit turpethum.

Qui grana duo vel tria ſacchari roſati cum gran.j.vel duobus ſalis vtitur,ab omnibus morbis venenoſis,à peſte ipſa, morbo gallico, febr. malignis, elephantiaſi, paralyſi & epilepſia liberatur, purgant enim vniuerſam naturam & totam maſſam ſanguinis, & qui cum iudicio vſurpat,infallibilem habebit curam.

Merc.pulu.per aquam ouorum,quovſque coaguletur, abſtracti gr. 8. cum confectione conuenienti ſumpta ſiſtunt deſtillationes: ſæpius autem debet vſurpari, & cum aqua recenti abſtrahi, vt è venenato realgare purgetur, & præcipitatum indulcoretur.

DE MERCVRIO SVBLIMATO, vt scis.

Vitrioli ℔ ij, *& sal nitri in aqua forti destilla, & argentũ in ea dissolue:* ℞ *argenti viui soluti & libræ illius cuilibet salis calcinati* ℔ ij *adde, aquam de eo abstrahe, & Mercuriũ viuũ omnẽ sublima,* ita enim Mercurius erit sublimatus & prima vice perfectus.

Huius aquæ, vt dictum, ℞ *part. ij, salis puri calcinati part. j. ex his destilla aquam regis: huius aquæ* ℞ *part. ij. prædicti Mercurij sublimati part. j.* Antequam autem Mercurius sublimatus immittatur, salis tartari pars dimidia, aquæ lentè & successiue injiciatur, deinde aqua extrahatur, & Merc. per tartarum omnino sublimetur: hoc enim modo eleuabitur, mirabiles acquiret colores, & omnem acrimoniam ei adhærentem deponet, nullamque immunditiem & acrimoniam retinebit.

DE AQVA ACVTA.

Si ignem super omnia vehementer vrentem & omnibus operationibus ignis visibilis in modum interni resistentem habere desideras, hoc modo procede.

℞ *Mercurij sublimati & sal. ammon. octo vel nouẽ vicibus sublimati ana, vel essent. Mercur. diligenter inuicẽ cõtere, lapidi vel laminæ ferreæ insperge, in cellam vinariam colloca vel aëri expone,* resoluetur hoc modo in aquam: Si huius aquæ minimum super cutẽ inciderit, statim transibit; quod etiam facit in ferro vel cupro. Si autem aurũ, stannum vel plumbum immiseris, acquirũt formam perlarum.

Hæc aqua omnes affectus calidos; erysipelas, inflammationes & alios morbos corrodentes extinguit. Multi vocant illud salem ammoniacum,

id est, salem amarum: in hoc autem valde errant.

DE MERCVRIO FIXO.

℞ Mercurij quantum vis, impone in reuerberatorium, vitrum in arenam colloca, oleum destillabit in vitrum & sublimatur: hoc facto vitrum inuerte, & hoc toties repete, donec non amplius ascendat, in colorem sanguineum euadat & non amplius effumet: hoc facto ℞ *huius Merc. fixi sublimati & boracis* ℥ j: pone in alembicum, affunde tantum spiritus vini, vt transuersos duos digitos supereminear & hunc quater abstrahe: hoc enim modo Mercurius sublimatus fixus erit, & omnia metalla, quibus iungitur, facile intrabit.

AD PVSTVLAS GALLICAS.

℞ *Mercurij part. j. vitriol. part. ij, hæc inuicem comburantur, in cella vinar. soluantur* & vsurpetur.

DE OLEO CAPITANEI Pischij.

Notandum. ℞ *Ol. Mercurij* ℥ ij, *ol. vitr.* ℥ß, *croc. Mart.* ℥ß. *M.*

De Aqva Mercvrii.

℞ *Arg. viui & stanni an.* ℔. *M. F. amalg. cum sale & aceto opt. lauetur, postea exiccetur, in mortario cum Merc. subl.* ℔ß *diligenter misceatur vt fiat pasta*, interim aliquoties parum aq. salis ammon. affundatur, immisceatur, & massa lapidi imponatur, ibi enim in aq. resoluetur, hoc facto per alembic. destilletur, fæces, vt antea terantur, & hoc tandiu continuetur, donec omnia in aq. soluantur: hæc enim aq. miracula præstat.

De Calcionato.

Oleum Mercurij, aqua Mercurij & oleum Saturni

turni certissima sunt medicamenta, quæ nullo modo Medicum fallunt.

De Cvra Fistvlarvm.

℞ *Ol.Merc.*℥ß,*ol.Martis & ol.Saturn.ana* ℥j. His permistis fistulæ circuitus inungatur, mane & vesperi per nouem dies & curabitur.

ARCANVM CONTRA MORBVM Gallicvm.

Sunt oleum Mercurij dulce, & oleum ex ligno Guaiaco.

Corrosivvm Anhaldinvm.

℞ *Antim.calc.*℥iiij,*Mercurij sublimat.*℥ij,*salis ammon.*℥jß,*tartar.calc.*℥j,*destilletur & rectificetur.*

QVINTA ESSENTIA Mercurij.

℞ Mercurium septies cum vitriol. & sale, postremo autem per se sublimatum, affunde aq.salis ammon.cum calce fixi & soluti, destilla & s.a.procede, phlegma abstrahe, essentiam rectifica, Mercurium, qui ascendit, iterum ter sublimatum, essentiæ commisce, circula, destilla & vsque ad perfectionem rectifica.

Dvlcedo Mercvrii.

Mercurio ad puritatem sublimato aquam fortem affunde & sublima, quod in fundo remansit, in cella vinaria solue: hoc est dulcedo Mercurij, quæ cum sp.vini potest circulari.

De Oleo Mercvrii.

Mercurius sublimatus tenuissime conteratur, cũ oleo vitrioli correcto sexies vel sæpius imbuatur, semper rursus exiccetur & teratur, cũ sextuplo ol.vitr.in vase luto opt.occluso secundum gradus ig destilletur: hoc facto tertia pars Mercurij subli-

mati cum oleo transcendit, reliqua vero pars manet in sublimatorio pulcherrima & instar margaritæ orientalis splendens, pulchriorem enim Mercurium sublimatum nunquam vidisti: hoc modo ad libitum semper procede, habebis oleum Mercurij super omnes aquas, hoc cum anima Solis fermenta, coagula, solue & fige, ea, si Deus voluerit, tinget.

DE TVRPETHO MERCVRII.

℞ Oleum sulphuris per campanam vel vitreum alembicum destillatum, ac cum colchotare ter vel quater rectificatum ac Mercurium crudum optime purgatum, & oleum aliquoties ab iis abstrahe; dabit hoc modo præstantissimum turpethum, quod in peste, pleurisi & aliis morbis periculosis cum summo fructu potest vsurpari, estque secretum D. Tobiæ *Hæssen.*

DE AQVILA COELESTI.

℞ *Mercur. sublim.* ℥ viij, *argent. viu. misce bene in mortario, donec Merc. viuus non appareat amplius, deinde subl. durum, album & dulcem sine omni corrosiuo.* Quod si aliqua pars adhuc restet non satis edulcorata; vel cum aq. vel cum eadem, quæ vna ascendit, misce & tertio semper subl. medicamentum est purgans vniuersaliter & electiue; summum secretum in medic. Dosis à 20. ad 30. gr. siue ʒß cum conserua rosf. viol. aut pomo cocto.

DE CVPRO.

De *acetositate esurina ex cupro absque corrosiuo.*

Scoriæ cupri calcinatæ affunde acetum ter destillatum, & cineribus calidis impone, hoc enim modo

modo viriditas eius extrahitur, ita quouſq; fiat aliquantulum ſpiſſum, dimitte, acetum lente effunde, aliudque affunde, donec nullus ſapor vel color alicuius vitr. perſentiatur, & omnia mixta in alēb. loco frigido expone; dabit de ſe pulcherrimum vitr. coloris viridis & cærulei, quod in retorta eodem modo deſtilla. quo vitr. alias deſtillare ſoles, primo nempe phlegma, deinde ſpiritus & tertio oleum abſtrahendo, hoc à ſpiritu ſepara, habebis oleum valde præſtans.

Hoc ad debilitatem ſtomachi eſt commodiſſimum, & ſi multum phlegmatis adhuc habuerit, vomitum excitat: omnem immunditiem expellit: & ita etiam in calculo renum. Ita quoque ex ſcoria ferri quæ à fabris abjicitur vitr. coloris cærulei & rubicundi præparare potes.

De Croco Veneris.

Lamina cupri cum vitriolo calcinato ſ. a. ſtratifica, & vt oleum vitrioli deſtilla: deinde laminas ablue, contere, contunde & reuerbera. Erit crocus nobilis.

DE MARTE.

De Eſſentia Martis.

Limaturæ Martis acetum deſtillatum affunde, & per aliquot dies ita dimitte, extrahet dulcedinem, quæ partim erit pulchra & rubicũda, partim pallida, pro ratione chalybis. Tunc acetum abſtrahe, aliud affunde, idque tandiu repete, donec nihil amplius extrahitur, quod duobus vel tribus menſibus fieri ſolet: hoc tempore elapſo omnes effuſiones commiſce & per B. deſtilla: remanentiæ ſpiritum vini affunde, & continue digere: ita

enim tincturam extrahit; tunc ſpiritum vini abſtrahe,& alium affunde & ſ.a.ita procede:habebis tincturam veriſſimam Martis.

Hæc tinctura vel eſſentia ad obſtructiones pertinaciſſimas hepatis ,lienis, venarum meſaraicarum & matricis, ictericiam etiam & hydropem incipientem eſt efficaciſſima pondere vnius drachmæ cum conuenienti liquore in potu ſumpta.

De Croco Martis.

Ferrum illud contunde,per cribrum mitte,ſub ſartag.vel lebete ſalis, quod clarum eſt, cum aquà feruente ablue, habebis crocum Martis: in aqua hunc reſidere permitte, aquam effunde, aliam affunde,idquê aliquoties repete;hoc facto idem per duas horas reuerberetur & erit perfectus; quod remanſit , eſt nigrum & merum ferrum ; cui ſi aquam ſalſam affuderis , & 6. vel 8. hebdomadas poſt fornacem vel alium locum calidum collocaueris,iterum poteſt ablui,& ſicut cum primo procedi.

De Cvra Hydropis.

Hydrops reuera curatur per ferrum in ol.redactum & ſuo ordine interius vſurpatum:vel vt ſub aheno ſalis relinquitur in cibo & potu ſumptum; purgato interim corpore aliquoties cum Elleboro nigro extracto : non vero ſolum radicitus expellit hydropen, ſed etiam alios morbos. Vſurpatur etiam bolus armenus ad ſiſtendas deſtillationes & ſanandas puncturas.

De Croco Martis.

Stricturæ ferri phialæ vitreæ inditæ acetum deſtillatum acerrimum affunde, locoque aprico expone,

pone, vt per se exiccentur : hoc octies per integrum mensem repete, deinde per biduum reuerbera, deinde tabulæ humidæ ad crassitudinem vnius digiti insperge, inde enim grossitiem trium digitorum acquirit, fitque subtile, veluti lana, & in colore purpureum.

Huius sex vel septem gr. sumpta omnem hæmorrhagiam & etiam dysenteriam compescunt.

De Oleo Martis.

Sal ammoniac. de croco Martis septies, octies, vel pluries debet sublimari; hoc enim si fit, transibit in oleum; huic alcool vini super infunde, in cineribus per 24. horas, vel diutius digere, & alcool sæpius abstrahe, & soluetur in ol. Id vero quod in fundo remanet, vsurpatur in chirurgia.

ALIVD OLEVM.

Sal. ammon. quinquies vel sexies de croco Martis debet sublimari, deinde in aceto destillato solui: quod non solutum fuerit, vt antea subl. donec omnia in acetum soluantur, tandem per alembicum destillari: exibit oleum Martis.

ALIVD OLEVM MARTIS AD Vlcera vetusta.

Ferri calx pulueriseтur, &, vti scis præparetur; ex hoc cum vitellis ouorum massa formetur iterum exiccetur, in mortario contundatur, quarto malaxetur, contundatur & in cella vinaria super vitrum soluatur. Hoc oleum vitellorum per se suum habet vsum.

De purgatione Croci Martis & fixatione.

℞ *croc. Martis* ℥ v. *aq. Regis* ℥ xx. diligẽter mi-

ſceantur,aq. tamen regis primò non vna vice, ſed lente affundendo, & ad ignem ferueſcendo: hoc peracto,iterum affundatur,& alia recens affundatur,donec nihil amplius diſſolui videris,tunc vero filtretur,candefiat, & aliquoties edulcoretur, poſtea vſque dum ſpongioſum fiat, & colorem purpureum acquirat,reuerberetur.

Crocus Martis interius ſumptus conducit ad vlcera vetuſta & hydropem. Cum oleo ſulph.calcin.efferuefactus; aliquoties edulcoratus,& quovſque fiat ſpongioſus & purpureus, reuerberatus, acquirit ſuam perfectionem.

De Oleo Martis.

℞ *Antimon.lib.ij,fac vt fluat,adde laminar.chalybis candefactarum lib. j*, cum ſolutæ fuerint, cum ſpatula ferrea diligenter miſce, lapidi infunde, contunde, contere & calcina, donec non amplius fumet,& puluis fixus & fuſcus fiat:hæc calcinatio conducit ad omnia metalla.

Hanc calcinationem vitro injice,cum aq. regis ſolue, & ſicuti ſcis, filtra, tunc aquam regis lente abſtrahe,ignem aliquantulum fortifica.Cum guttulæ rubræ incipiunt extillare,alium recipientem appone, & ignem adhuc magis vrge, ſequetur oleum coloris ſanguinei, quod verum & genuinum oleum Martis eſt.

Vſus. Conducit ad diarrhœam, lienteriam, dyſenteriam,fluxum hepaticum,ad ventriculi corroborationem, & ad omnes hæmorrhagias internas & externas: eſt medicamentum præſtantiſſimum, ſi cum conſerua roſarum aut rad. ſymphyti miſceatur.

DE

DE STRICTVRA FERRI.

℞ Stricturæ ferri, pulcherrimorum nempe fragmentorum prius lotorum Man. j, quartam j, mensur. ß vini per noctem affunde & vtere.

VSVS.

Inseruit ad oppilationes hepatis, lienis, venularum matricis, menstruorum, paralysin & impotentiam membrorum; dolores ischiadicos, icteritiam, & hydropem, eius nempe principium, cum hepar nondum plane est corruptum.

De tinctura Martis pulcherrima & instar rubini.

℞ *Croci Mart. nobilissimi, subtilissimi & opt. præparati part. j. huic adde sal. ammon. subl. part. dimid. hæc inuicem contere, & cum ad colorem sanguineum sublim fuerit, hanc eius rubedinem cum spir. vini extrahe.* Hæc tinctura præ cæteris medicamentis omnibus hydropem & dysenteriam curat.

De præparatione Martis in virtute styptica.

℞ *limat. Mart. lib. j, salis lib. ß, aq. fontan. q. s. per integrum mensem ita infundantur, deinde, vt didicisti, reuerberentur.*

Huius croci ℞ ℥ j; *boli adusti* ʒ ij, *terræ sigillat.* ʒ ß *Misc. & in puluerem redige.* Inseruit hic puluis ad omnia vulnera & vlcera; quæ siccationem aut incarnationem requirunt. Sumitur etiam eius ʒ j in potu.

DE SECRETO AD FLVXVM ventris.

Si quis insanabilem fluxum ventris habuerit, sumat *Croci Martis cum aqua regis præparati* gr. iiij,

conseru.rof. ℥ j, *succ. viol.* ℥ß. hæc diligenter mixta per 24. horas ad minimum ita stent, & deinde ieiuno stomacho vsurpentur : & si hac prima vice nihil effecerit, biduum post rursus ita vsurpa, iuuabit sine omni dubio.

DE VITRIOLO MARTIS.

Chalybem cum sulphure calcina ; eo nempe modo, vt sulphur chalybi ad summum candefacto super aqua admoueas, hoc enim facto chalybs statim liquescit, & in aquam destillat : hunc itaque ex aqua exemptum exicca, tenuissime contere, oleum sulphuris acidum rectificatum affunde, aliquandiu digere & postremo in aquam destillatam infunde: considet hoc peracto vitriolum non contemnendum, à D. Tobia Hessio inuentum.

DE MAGNETE.

De descensu vel exitu Matricis.

℞ *Lapid. magnet. opt.* ℔ j. *calc. viua* ℔ ij, *cum acet. optime conterantur & misceantur, deinde spiritus vini affundatur, vt fiat rubicundus: hoc ordine tandiu procedatur, donec non amplius tingatur, quo viso spiritus vini exhalet*, & remanebit liquor, qui exficcetur: ex materia relicta & axungia vrsi emplastrum formetur, quod dorso mulieris & lumbis applicetur: vterus enim hoc facto, statim retrahetur: oportet autem per aliquot dies continuari, vt vterus eo melius firmetur.

DE PRÆPARATIONE Magnetis.

℞ *Succ. Aristol. rotūd. & sabinæ aa.* ℥ iiij *serpētar.* ʒ ij,

℥ ij, *spiritus vini libr.j. hæc prius per 24. horas circulentur & deinde destillentur.*

℞ *Huius aquæ lib.j. Magnetis elect. in pulverem redacti* ℥ iiij, *circulentur simul, & à fæcibus aqua destilletur: idque reiteretur,* atque hoc pacto Magnetis præparationem assequeris.

DE IOVE.

De Oleo Stanni.

Hoc oleum morbum gallicum, paralysin, vulnera, vlcera antiquata, fistulas, cancrum & omnes affectus venenatos, vt & maculas & impetigines citissime curat. Eius guttæ tres cum vino sumptæ purgant ventrem; pannum etiam oculorum abstergit.

DE OLEO SALIS Ammoniaci.

Huius olei aliquot guttæ vino albo immixtæ & cum linteis oculorum vlcerib. ex lachrymis inuoluntariis rubedinique applicatæ, ea perbelle curant & compescunt. In aqua vitæ vsurpatum emendat puncturas laterum, cor, hepar & pulmones refrigerat, anginamque & ranulam sub lingua sanat: vrinam obstructam promouet, vesicam mundificat & carnem immundam & superfluam in vulneribus absumit.

DE OLEO SALIS Ammoniaci.

℞ *Sal. ammon. part. j, aq. salis tartari, part. ij, stent aliquot dies in solutione, vel cineribus calidis bene cooperta, ne spiritus salis exhalet, quia admodum est subtilis, imponantur; deinde per retortam destillentur, rectificentur, collo tamen retortæ fragmentum chartæ grisea intrudatur, vt spiritus per eũ transeat,*

ita enim aqua sal. tartari subtus remanebit: cum nihil amplius destillat, tunc chartam exime, ignemque vrge, sequetur enim oleum non modice acre & corrodens, quod separatim reserua.

DE SATVRNO.

De Balsamo Saturni.

Minium cum aceto soluatur, dulcedo destilletur, acetum effundatur & aliud affundatur, donec nihil amplius solui potest; solutiones omnes confusæ filtrentur & ad liquorem coagulentur: hoc peracto in loco frigido in crystallum concrescant, cum nihil amplius in crystallum verti videris, iterum euaporent & vt antea procedatur: crystallus autem hoc modo clarificetur: soluatur nempe iterum cum aceto destillato; & in omnibus, vt antea, procedatur. Crystallus pulchrior primo concrescit, candidus ad modum salis nitri: cùm residuo fac, vt prius, donec crystallorum alborum satis habeas, hi primo exiccentur, deinde in spiritu vini soluantur, iterum filtrentur & in liquorem coagulentur.

Hic balsamus ad gangrænam est probatissimus, vt & ad omnia vulnera & vlcera insanabilia, ad rubedinem vero & alios affectus oculorum non habet simile.

Quomodo oleum & sal Saturni indulcorentur & ad summam perfectionem deducantur.

Crystallis Saturni aqua pluuialis destillata affundatur: & donec spuma alba supernatet, ebulliant, hanc spumam sepone in vasculum propriũ, ebul-

ebullire ſic finito, donec nulla amplius materia alba appareat, maneantque fæces purpureæ in fundo: hanc aqua forti purificata ſolue, eam rurſus per B. ſepara, hocque ter repete, ſemper nouam aquam fortem ſuperfundendo; remanentiæ ſiccæ aquam pluuialem deſtillatam affunde, per B. abſtrahe, hoc ſexies noua aq. deſtillata repete, donec omnis acrimonia ſit ablata : & habebis ſal Saturni pellucidum & verum dulce.

VVLNERVM ET VLCERVM
Incarnatiuum.

℞ *Ceruſſæ vel minij q.v. extrahe oleum, ſicut ſcis,* eſt incarnatiuum optimum promouens carnes ſanas atque recentes. Hoc oleum Saturni valet etiam ad omnem ſcabiem & lentiginem, verrucas, inflammationes & omnem combuſtionem.

DE SVLPHVRE.

Oleum & fixatio ſulphuris.

Sulphuris lib. j. in lixinio ex cinere ſalicis & fagi ſubtiliſſimo coquatur, huius excocti ſulphur. & vitrio. ana lib. j. cum aceto teratur, & quater cum recenti aq. vitrioli ſublimetur: hoc enim facto ſulphur. ſubtilius & purius coloris flaui & aliquantulum ruffi ſuperius adhæret, quod exime, tantumque olei terebinthinæ, vt quatuor dig. emineat affunde, & vas apertum in locum modice calidum colloca, ita enim ſulphur. rubrum ſoluitur, quod in cinere deſtilla, vſque dum ſulphur. rubrum rubini inſtar tranſeat: hoc in digeſtione coaguletur, vt fiat fixum, pulchrum ac rubicundum.

DE OLEO TEREBINTHINÆ.

Terebinthinæ ℔. iij. cum camphoræ tenuiſ-

ſima tritæ ℥vj ß, commiſce menſuram j, vini affunde, igne lentiſſimo deſtilla, & oleum per Balneum ſepara.

Oleum Sulphuris admodum fragrans & odoriferum.

Hoc Oleum potum omnis generis affectus etiam grauiſſimos euellit.

℞ Sp: ſulphur. per campanam deſtill. recipienti impone aliquid moſchi cum aqua roſarum mixti.

VSVS ET VTILITAS.

Præpara Iulepum ſ.a. illumq; cum oleò ſulphuris miſce, promouet ſudorem & vrinam, ſuperfluas humiditates ſtomachi expellit, eradicat febres, quæ cum frigore incipiunt, ejicit calculum renum, ſanat omnis generis affectus externos. Qui hoc oleo abluuntur, breui temporis ſpatio, & quaſi in momento liberantur: habet enim efficaciam recalefaciendi & exiccandi.

DE OLEO SVLPHVRIS

℞ Sulph. calc. viu. an. partes æquales: inuicem mixta ſubtiliſſime terantur, alembico injiciantur, tantumque aceti fortis, vt duos tranſuerſos digitos ſupernatet, affundatur, digerantur & ſ.a. extrahantur, extractio effundatur, cum farina laterum imbuatur, & per atenam in recipientem deſtilletur, ſequetur ol. ſulphur. rubri & pulcherrimi coloris, quod omnis generis affectus ſanat.

Nota. Hoc oleum ſulphuris cum oleo lini deſtillat. curat paralyſin omnium membrorum, & contractas venas & neruos.

ALIVD OLEVM SVLPH.

℞ Sulph. ℥ iiij, *calc. viuæ* ℥ij. *ceruſſ.* ℥j. *Miſ & per alem-*

alembicum destilla, exibit oleum rubeum.

FLORES SVLPH. ALBI.

Samuel *Schlegel* hoc pro secreto habet, quod Comiti ab Hohenloe 200. florenis vendidit.

℞ *Fl. sulph. comm. præpar.* ℥ iiij, *sal. ammon.* ℥ ij, *calc. viuæ* ℥ vj. *Misc. f. puluis, hunc in retortam fictilẽ fortẽ, quæ igni resistere possit, injice: sitque hæc retorta* ad modum vitrorum exusta & non porosa, ne spiritus expirent, qualia VValdenburgensia vasa esse solent: inuoluatur insuper optimo luto: hanc ita paratam cum puluere iniecto in fornacem destillatorium collocã, recipientem capacem luto etiam occlusum adapta, primo igne lento destillationem incipe, postea vero eo modo ignem adauge, qualiter in destillatione aquæ fortis fieri solet: ita enim extillabit liquor, siue oleum rubrum, hujus cochleari vnico affunde vinum acerbum siue acidum, vt quando commisces, vinum fiat album & quasi lactẽũ: hoc lac vitro sacchari infunde; deinde cum hoc oleo & vino iterum tantum lactis præpara, priori affunde, & hoc toties repete, donec de oleo nihil amplius supersit: hoc acto omne lac in vnũ vel plura vitra sacchato destinata infusum vel distributum coopertum in eum locum expone, qui neque in frigore, nec in calore excedat: per dies quinque vel tandiu ibidem relinque, donec alba materia cretæ similis in fundo resideat; & vinum innatans clarificatum fuerit; vinum hoc lente effunde, vel cũ spongia exime, ne materia subsidens moueatur, ei aquam recenté affunde, eamque diligẽter cum materia commisce, fiet enim hoc modo iterũ instar lactis; igitur quovsq; materia consederit, dimitte, aquam per spon-

giam abstrahe, aliam aquam recentem materiæ affunde, & tertio residere permitte; ita enim per aquas affusas omnis acrimonia & fœtor extrahitur, quo facto, in loco à frigore & calore temperato exiccetur: habebis flores sulph. albos.

VSVS ET VTILITAS.

Horum ℈ j, diluatur cum cochleari vini, aquæ cinnamomi destillatæ aut alterius appropriatæ, & exhibeatur mane ieiuno stomacho: præseruat corpus ab omni putredine. In asthmate & phthisi cum aquis pectoralibus potest permisceri.

CRYSTALLI SVLPH. RVBRI.

℞ *Flor. sulph.* ℔ j *spir. terebinth.* ℔ j. ß. *in vase vitreo igne lento inuicẽ ebulliãt, & ne empyreuma cõcipiãt, diligẽter misceãtur. Cũ iam sunt probe mixta & ab igne remota, fæces spiritus vini adjiciãtur, & tãdiu destillẽtur, donec spiritus vini rubedinẽ ex sulphure extraxerit, hũc spiritum vini in B. vsque ad tertiam partẽ circiter abstrahe, & reliquum in cellam vinariã pone:* inuenies in diebus quatuordecim crystallos perpulchros rubicundos (eorum tamen non adeo multum,) & ad effectus pectoris vtilissimos.

DE OLEO SVLPHVRIS.

℞ *Sal. tartari vel tart. calcinat. part. j. sulph. pulchri & flaui part. ij. vtrumque per se subtilissime teratur, sulphur. in crucibulo vitreato, non nimis feruide sed lente, ne incendatur, dissolue, quo facto tartarum super ignem tandiu immisce, donec spissum & lentum fiat instar picis;* ita enim erit præparatus: *tunc in orbem prius madefactum affunde, vbi refrigeratum fuerit, sub lapide porphyrio in puluerem contere, vitro imposito spiritus vini tantum, vt tres digitos transuersos supereminet, affunde,* acquirit hoc

facto

facto quasi in momento colorem flauum instar croci: cum resederit, crassescit veluti rubinus, quo viso in retortam vitream injice, vt minus, quam ad medium repleatur, capellæ cineribus vel calce impletæ imponatur, recipiens capax luto obuolutus adaptetur, destillatio primo igne lento vrgeatur, cum calorem nimium esse perspexeris, aliquid de carbonibus extrahatur, & quando inceperit turbida rubedo extillari, non vltro vrgeatur, fornax refrigeretur, & recipiens amoueatur.

Hoc Oleum externus illitum omnia vlcera corrodentia, seu exedentia, vt fistulas, herpetes, scabiem, vermem, condylomata & alia huiusmodi vbicumque in corpore fuerint, tutissime sanat: tineæ vero cum penna vel spongiola quotidie bis applicatum, & cum emplastro ex cera vel lamina plumbea contectum eam radicitus euellit. Eius guttæ 2. vel 3. in vino vel aliquo liquore epotæ, omnia venena, lumbricos & alias bestiolas è corpore expellunt, hoc ipso modo vsurpatæ: etiam febres exterminant ante nempe paroxysmum vsurpatæ; icteritiam insuper emendat & pulmonibus præstantissimum est auxilium. *Vsus.*

ESSENTIA SVLPH. QVA THEOphrastus vsus esse dicitur in externis incurabilibus corrodentibus vlceribus & fistulis, vel morbi gallici cicatricibus: & dicitur esse secretum Theophrasti.

℞ Sal. tart. part. j. sul. pulch. & flaui part. ij. subtilissime trita in testa dissoluantur, fusis sal. tart adjiciatur, cum spatula lignea optime agitentur, acquirit

colorem sanguineum;*hoc facto lento igne per horam dimidiam, quousque fiat crassum & fuscum, instar hepatis, & bullas emittat, misceantur, & ne quid adurat, continuo agitentur.* Cum enim ita fuerit dẽsum & fuscum, erit perfecte paratum: tunc itaque ex testa in orbem ligneum madefactum effundatur, ne adhæreat, & cum cæruleum colorem contraxerit, subtilissime tritum in alembicum vel poculum vitreum projice, spiritũ vini optime rectificatum affunde, vt puluerem superemineat, ita enim confestim colorem flauum, croceum & sanguineum acquirit: Spiritus autem vini colores & virtutes sulphuris sine mora extrahit, absque vllo alio auxilio & igne. Quando hoc factum, vitrum optime obturatum hypocausto impone: Et cum ibidem subsederit, extractio vero pellucida, rubra & rubino similis facta fuerit, tunc per inclinationem vasis in aliud speciale vitrum effunde, bene obtura & tanquam thesaurum incomparabilem reserua, quia est medicina excellentissima, trium primorum elementorum in sulphure extractorum calor, cura, per quam honorem & gratiam adipisci poteris. Et est balsamus pulmonum.

Virtutes. Virtutes huius essentiæ seu balsami sunt: primo, hæc extractio sulphur. est veluti ignis in microcosmo, quemadmodum ignis exterius in maiori mũdo. Sicuti enim tineæ & vermes in vestimẽtis latitantes nihil æque timent & fugiunt, quam ignem: Et sicuti affectus erodentes in homine vt microcosmo ceu vermes in cute & carne; ita etiã nihil est, quod tantopere fugiunt, quam ignis spiritualis occultus, qui est essentia sulph. Quæ si omnes fistulas, vlcera exedentia, impetigines, morbum

bum gallicum, pustulas, vulnera vlceraque sordida cum penna illita, sanat, si videlicet cum hac ipsa essentia humectantur & abluuntur, & postea cum emplastro vulgari conteguntur: abigit enim & interimit malam illorum & erodentem qualitatem, ne vlterius serpant, siue sint fistulæ, siue corrodens cancer, in quocumque loco corporis, eaque cum quovis vnguento vel emplastro deinde facile curari possunt. Optimum autem & accommodatissimum ad huiusmodi vlcera est emplastrum Theophrasti ad puncturas. Corrigit etiam hæc ipsa essentia morphæam, & guttam rosaceam curat, sanatque vlcera quævis cum admiratione, & in breuissimo temporis spatio super omnia alia medicamenta. Ad interna Apostemata sumuntur eius gutt. 1. 2. vel 3. cum spiritu vini. Est balsamus pulmonum Theophrasti, de quo ipse *in lib. de vita longa circa finem*, inquit: *In omnibus rebus tanta virtus non inuenitur, quam in sulphure ad pulmonem, sicut eius extracta essentiæ virtus est* : valet etiam in febr. tertiana & quartana, & in icteritia. Dosis gr. 4. in vino ante paroxysmum.

ALIVS MODVS ESSENTIÆ QVINTæ sulphuris ad medicinam, est Balsamus Sulphuris.

Sulphur ter per vitriol. sublimetur, tunc vitro injiciatur & spiritus terebinthinæ non tamen nimium, vt possit soluere, affundatur, itaq; per decẽ noctes seponatur, vt sulphur lente possit dissolui: conuertetur ita in liquorem sanguineum : vel oleum terebinthinæ separa, & remanebit oleum rubicundum, quod cum alcool spiritus vini circuletur; ita enim balsamum ex sulphure extrahet: Et

mati cum oleo transcendit,reliqua vero pars manet in sublimatorio pulcherrima & instar margaritæ orientalis splendens,pulchriorem enim Mercurium sublimatum nunquam vidisti: hoc modo ad libitum semper procede, habebis oleum Mercurij super omnes aquas , hoc cum anima Solis fermenta,coagula, solue & fige, ea,si Deus voluerit,tinget.

DE TVRPETHO MERCVRII.

℞ Oleum sulphuris per campanam vel vitreum alembicum destillatum,ac cum colchotare ter vel quater rectificatum ac Mercurium crudum optime purgatum,& oleum aliquoties ab iis abstrahe;dabit hoc modo præstantissimum turpethum , quod in peste, pleurisi & aliis morbis periculosis cum summo fructu potest vsurpari,estque secretum D.Tobiæ *Hæssen.*

DE AQVILA COELESTI.

℞ *Mercur.sublim.* ℥ viij,*argent. viu. misce bene in mortario , donec Merc. viuus non appareat amplius,deinde subl.durum,album & dulcem sine omni corrosiuo.* Quod si aliqua pars adhuc restet non satis edulcorata ; vel cum aq. vel cum eadem , quæ vna ascendit,misce & tertio semper subl.medicamentum est purgans vniuersaliter & electiue; summum secretum in medic.Dosis à 20.ad 30.gr. siue ʒß cum conserua ros.viol.aut pomo cocto.

DE CVPRO.

De acetositate esurina ex cupro absque corrosiuo.

Scoriæ cupri calcinatæ affunde acetum ter destillatum , & cineribus calidis impone, hoc enim modo

modo viriditas eius extrahitur, ita quovsq; fiat aliquantulum spissum, dimitte, acetum lente effunde, aliudque affunde, donec nullus sapor vel color alicuius vitr. persentiatur, & omnia mixta in alĕb. loco frigido expone; dabit de se pulcherrimum vitr. coloris viridis & cærulei, quod in retorta eodem modo destilla. quo vitr. alias destillare soles, primo nempe phlegma, deinde spiritus & tertio oleum abstrahendo, hoc à spiritu separa, habebis oleum valde præstans.

Hoc ad debilitatem stomachi est commodissimum, & si multum phlegmatis adhuc habuerit, vomitum excitat: omnem immunditiem expellit: & ita etiam in calculo renum. Ita quoque ex scoria ferri quæ à fabris abjicitur vitr. coloris cærulei & rubicundi præparare potes.

De Croco Veneris.

Lamina cupri cum vitriolo calcinato s.a. stratifica, & vt oleum vitrioli destilla: deinde laminas ablue, contere, contunde & reuerbera. Erit crocus nobilis.

DE MARTE.

De Essentia Martis.

Limaturæ Martis acetum destillatum affunde, & per aliquot dies ita dimitte, extrahet dulcedinem, quæ partim erit pulchra & rubicũda, partim pallida, pro ratione chalybis. Tunc acetum abstrahe, aliud affunde, idque tandiu repete, donec nihil amplius extrahitur, quod duobus vel tribus mensibus fieri solet: hoc tempore elapso omnes effusiones commisce & per B. destilla: remanentiæ spiritum vini affunde, & continue digere: ita

enim tincturam extrahit; tunc ſpiritum vini abſtrahe,& alium affunde & ſ.a.ita procede:habebis tincturam veriſſimam Martis.

Hæc tinctura vel eſſentia ad obſtructiones pertinaciſſimas hepatis ,lienis, venarum meſaraicarum & matricis, ictteritiam etiam & hydropem incipientem eſt efficaciſſima pondere vnius drachmæ cum conuenienti liquore in potu ſumpta.

De Croco Martis.

Ferrum illud contunde,per cribrum mitte,ſub ſartag.vel lebete ſalis, quod clarum eſt, cum aquà feruente ablue, habebis crocum Martis: in aqua hunc reſidere permitte, aquam effunde, aliam affunde,idquè aliquoties repete;hoc facto idem per duas horas reuerberetur & erit perfectus; quod remanſit , eſt nigrum & merum ferrum ; cui ſi aquam ſalſam affuderis , & 6. vel 8. hebdomadas poſt fornacem vel alium locum calidum collocaueris,iterum poteſt ablui,& ſicut cum primo procedi.

De Cvra Hydropis.

Hydrops reuera curatur per ferrum in ol.redactum & ſuo ordine interius vſurpatum:vel vt ſub aheno ſalis relinquitur in cibo & potu ſumptum; purgato interim corpore aliquoties cum Elleboro nigro extracto : non vero ſolum radicitus expellit hydropen, ſed etiam alios morbos. Vſurpatur etiam bolus armenus ad ſiſtendas deſtillationes & ſanandas puncturas.

De Croco Martis.

Stricturæ ferri phialæ vitreæ inditæ acetum deſtillatum acerrimum affunde, locoque aprico expone,

pone, vt per se exiccentur: hoc octies per integrum mensem repete, deinde per biduum reuerbera, deinde tabulæ humidæ ad crassitudinem vnius digiti insperge, inde enim grossitiem trium digitorum acquirit, fitque subtile, veluti lana, & in colore purpureum.

Huius sex vel septem gr. sumpta omnem hæmorrhagiam & etiam dysenteriam compescunt.

De Oleo Martis.

Sal ammoniac. de croco Martis septies, octies, vel pluries debet sublimari; hoc enim si fit, transibit in oleum; huic alcool vini super infunde, in cineribus per 24. horas, vel diutius digere, & alcool sæpius abstrahe, & soluetur in ol. Id vero quod in fundo remanet, vsurpatur in chirurgia.

ALIVD OLEVM.

Sal. ammon. quinquies vel sexies de croco Martis debet sublimari, deinde in aceto destillato solui: quod non solutum fuerit, vt antea subl. donec omnia in acetum soluantur, tandem per alembicum destillari: exibit oleum Martis.

ALIVD OLEVM MARTIS AD Vlcera vetusta.

Ferri calx pulueriseтur, &, vti scis præparetur: ex hoc cum vitellis ouorum massa formetur iterum exiccetur, in mortario contundatur, quarto malaxetur, contundatur & in cella vinaria super vitrum soluatur. Hoc oleum vitellorum per se suum habet vsum.

De purgatione Croci Martis & fixatione.

℞ *croc. Martis* ℥ v. *aq. Regis* ℥ xx. diligẽter mi-

ſceantur,aq. tamen regis primò non vna vice, ſed lente affundendo, & ad ignem feruefcendo: hoc peracto,iterum affundatur,& alia recens affundatur,donec nihil amplius diſſolui videris,tunc vero filtretur,candefiat, & aliquoties edulcoretur, poſtea vſque dum ſpongioſum fiat, & colorem purpureum acquirat,reuerberetur.

Crocus Martis interius ſumptus conducit ad vlcera vetuſta & hydropem. Cum oleo ſulph.calcin.efferuefactus; aliquoties edulcoratus,& quovſque fiat ſpongioſus & purpureus, reuerberatus, acquirit ſuam perfectionem.

De Oleo Martis.

℞ *Antimon.lib.ij,fac vt fluat,adde laminar.chalybis candefactarum lib. j*, cum ſolutæ fuerint, cum ſpatula ferrea diligenter miſce, lapidi infunde, contunde, contere & calcina, donec non amplius fumet,& puluis fixus & fuſcus fiat:hæc calcinatio conducit ad omnia metalla.

Hanc calcinationem vitro injice,cum aq. regis ſolue, & ſicuti ſcis, filtra, tunc aquam regis lente abſtrahe,ignem aliquantulum fortifica.Cum guttulæ rubræ incipiunt extillare,alium recipientem appone, & ignem adhuc magis vrge, ſequetur oleum coloris ſanguinei, quod verum & genuinum oleum Martis eſt.

Vſus. Conducit ad diarrhœam, lienteriam, dyſenteriam,fluxum hepaticum,ad ventriculi corroborationem, & ad omnes hæmorrhagias internas & externas: eſt medicamentum præſtantiſſimum, ſi cum conſerua roſarum aut rad. ſymphyti miſceatur.

DE

DE STRICTVRA FERRI.

℞ Stricturæ ferri, pulcherrimorum nempe fragmentorum prius lotorum Man. j, quartam j, mensur. ß vini per noctem affunde & vtere.

VSVS.

Inseruit ad oppilationes hepatis, lienis, venularum matricis, menstruorum, paralysin & impotentiam membrorum; dolores ischiadicos, ictericiam, & hydropem, eius nempe principium, cum hepar nondum plane est corruptum.

De tinctura Martis pulcherrima & instar rubini.

℞ *Croci Mart. nobilissimi, subtilissimi & opt. præparati part. j. huic adde sal. ammon. subl. part. dimid. hæc inuicem contere, & cum ad colorem sanguineum sublim fuerit, hanc eius rubedinem cum spir. vini extrahe.* Hæc tinctura præ cæteris medicamentis omnibus hydropem & dysenteriam curat.

De præparatione Martis in virtute styptica.

℞ *limat. Mart. lib. j, salis lib. ß, aq. fontan. q. s. per integrum mensem ita infundantur, deinde, vt didicisti, reuerberentur.*

Huius croci ℞ ℥ j; *boli adusti* ʒ iij, *terræ sigillat.* ʒ ß *Misc. & in puluerem redige.* Inseruit hic puluis ad omnia vulnera & vlcera; quæ siccationem aut incarnationem requirunt. Sumitur etiam eius ʒ j in potu.

DE SECRETO AD FLVXVM ventris.

Si quis insanabilem fluxum ventris habuerit, sumat *Croci Martis cum aqua regis præparati* gr. iiij,

℥ ij, *spiritus vini libr.j. hæc prius per 24. horas circulentur & deinde destillentur.*

℞ *Huius aquæ lib.j. Magnetis elect. in puluerem redacti* ℥ iiij, *circulentur simul, & à fæcibus aqua destilletur: idque reiteretur,* atque hoc pacto Magnetis præparationem assequeris.

DE IOVE.

De Oleo Stanni.

Hoc oleum morbum gallicum, paralysin, vulnera, vlcera antiquata, fistulas, cancrum & omnes affectus venenatos, vt & maculas & impetigines citissime curat. Eius guttæ tres cum vino sumptæ purgant ventrem; pannum etiam oculorum abstergit.

DE OLEO SALIS Ammoniaci.

Huius olei aliquot guttæ vino albo immixtæ & cum linteis oculorum vlcerib. ex lachrymis inuoluntariis rubedinique applicatæ, ea perbelle curant & compescunt. In aqua vitæ vsurpatum emendat puncturas laterum, cor, hepar & pulmones refrigerat, anginamque & ranulam sub lingua sanat: vrinam obstructam promouet, vesicam mundificat & carnem immundam & superfluam in vulneribus absumit.

DE OLEO SALIS Ammoniaci.

℞ *Sal. ammon. part. j, aq. salis tartari, part. ij, stent aliquot dies in solutione, vel cineribus calidis bene cooperta, ne spiritus salis exhalet, quia admodum est subtilis, imponantur; deinde per retortam destillentur, rectificentur, collo tamen retortæ fragmentum chartæ grisææ intrudatur, vt spiritus per eũ transeat,*

ita enim aqua ſal. tartari ſubtus remanebit: cum nihil amplius deſtillat, tunc chartam exime, ignemque vrge, ſequetur enim oleum non modice acre & corrodens, quod ſeparatim reſerua.

DE SATVRNO.

De Balſamo Saturni.

Minium cum aceto ſoluatur, dulcedo deſtilletur, acetum effundatur & aliud affundatur, donec nihil amplius ſolui poteſt; ſolutiones omnes confuſæ filtrentur & ad liquorem coagulentur: hoc peracto in loco frigido in cryſtallum concreſcant, cum nihil amplius in cryſtallum verti videris, iterum euaporent & vt antea procedatur: cryſtallus autem hoc modo clarificetur: ſoluatur nempe iterum cum aceto deſtillato; & in omnibus, vt antea, procedatur. Cryſtallus pulchrior primo concreſcit, candidus ad modum ſalis nitri: cum reſiduo fac, vt prius, donec cryſtallorum alborum ſatis habeas, hi primo exiccentur, deinde in ſpiritu vini ſoluantur, iterum filtrentur & in liquorem coagulentur.

Hic balſamus ad gangrænam eſt probatiſſimus, vt & ad omnia vulnera & vlcera inſanabilia, ad rubedinem vero & alios affectus oculorum non habet ſimile.

Quomodo oleum & ſal Saturni indulcorentur & ad ſummam perfectionem deducantur.

Cryſtallis Saturni aqua pluuialis deſtillata affundatur: & donec ſpuma alba ſupernatet, ebulliant, hanc ſpumam ſepone in vaſculum propriū, ebul-

ebullire sic finito, donec nulla amplius materia alba appareat, maneantque fæces purpureæ in fundo: hanc aqua forti purificata solue, eam rursus per B. separa, hocque ter repete, semper nouam aquam fortem superfundendo; remanentiæ siccæ aquam pluuialem destillatam affunde, per B. abstrahe, hoc sexies noua aq. destillata repete, donec omnis acrimonia sit ablata: & habebis sal Saturni pellucidum & verum dulce.

VVLNERVM ET VLCERVM Incarnatiuum.

℞ Cerussæ vel minij q.v. extrahe oleum, sicut scis, est incarnatiuum optimum promouens carnes sanas atque recentes. Hoc oleum Saturni valet etiam ad omnem scabiem & lentiginem, verrucas, inflammationes & omnem combustionem.

DE SVLPHVRE.

Oleum & fixatio sulphuris.

Sulphuris lib. j. in lixinio ex cinere salicis & fagi subtilissimo coquatur, huius excocti sulphur. & vitrio. ana lib. j. cum aceto teratur, & quater cum recenti aq. vitrioli sublimetur: hoc enim facto sulphur. subtilius & purius coloris flaui & aliquantulum russi superius adhæret, quod exime, tantumque olei terebinthinæ, vt quatuor dig. emineat affunde, & vas apertum in locum modice calidum colloca, ita enim sulphur. rubrum soluitur, quod in cinere destilla, vsque dum sulphur. rubrum rubini instar transeat: hoc in digestione coaguletur, vt fiat fixum, pulchrum ac rubicundum.

DE OLEO TEREBINTHINÆ.

℞ Terebinthinæ ℔. iij. cum camphoræ tenuis-

ſima tritæ ℥vjß,commiſce menſuram j,vini affunde,igne lentiſſimo deſtilla,& oleum per Balneum ſepara.

Oleum Sulphuris admodum fragrans & odoriferum.

Hoc Oleum potum omnis generis affectus etiam grauiſſimos euellit.

℞ Sp: ſulphur. per campanam deſtill. recipienti impone aliquid moſchi cum aqua roſarum mixti.

VSVS ET VTILITAS.

Præpara Iulepum ſ.a.illumq; cum oleo ſulphuris miſce, promouet ſudorem & vrinam, ſuperfluas humiditates ſtomachi expellit, eradicat febres, quæ cum frigore incipiunt, ejicit calculum renum,ſanat omnis generis affectus externos.Qui hoc oleo abluuntur, breui temporis ſpatio, & quaſi in momento liberantur: habet enim efficaciam recalefaciendi & exiccandi.

DE OLEO SVLPHVRIS

℞ Sulph. calc. viu. an.partes æquales: inuicem mixta ſubtiliſſime terantur,alembico injiciantur, tantumque aceti fortis,vt duos tranſuerſos digitos ſupernatet,affundatur,digerantur & ſ.a.extrahantur, extractio effundatur, cum farina laterum imbuatur, & per arenam in recipientem deſtilletur, ſequetur ol.ſulphur.rubri & pulcherrimi coloris, quod omnis generis affectus ſanat.

Nota. Hoc oleum ſulphuris cum oleo lini deſtillat. curat paralyſin omnium membrorum, & contractas venas & neruos.

ALIVD OLEVM SVLPH.

℞ Sulph.℥iiij,calc.viuæ ℥ij,ceruſſ.℥j. Miſ & per alem-

alembicum destilla, exibit oleum rubeum.

FLORES SVLPH. ALBI.

Samuel *Schlegel* hoc pro secreto habet, quod Comiti ab Hohenloe 200. florenis vendidit.

℞ *Fl. sulph. comm. præpar.* ℥ iiij, *sal. ammon.* ℥ ij, *calc. viuæ* ℥ vj. *Misc. f. puluis, hunc in retortam fictilẽ fortẽ, quæ igni resistere possit, injice: sitque hæc retorta* ad modum vitrorum exusta & non porosa, ne spiritus expirent, qualia VValdenburgensia vasa esse solent: inuoluatur insuper optimo luto: hanc ita paratam cum puluere iniecto in fornacem destillatorium collocã, recipientem capacem luto etiam occlusum adapta, primo igne lento destillationem incipe, postea vero eo modo ignem adauge, qualiter in destillatione aquæ fortis fieri solet: ita enim extillabit liquor, siue oleum rubrum, hujus cochleari vnico affunde vinum acerbum siue acidum, vt quando commisces, vinum fiat album & quasi lactẽũ: hoc lac vitro sacchari infunde; deinde cum hoc oleo & vino iterum tantum lactis præpara, priori affunde, & hoc toties repete, donec de oleo nihil amplius supersit: hoc acto omne lac in vnũ vel plura vitra sacchacharo destinata infusum vel distributum coopertum in eum locũm expone, qui neque in frigore, nec in calore excedat: per dies quinque vel tandiu ibidem relinque, donec alba materia cretæ similis in fundo resideat; & vinum innatans clarificatum fuerit; vinum hoc lente effunde, vel cũ spongia exime, ne materia subsidens moueatur, ei aquam recenté affunde, eamque diligẽter cum materia commisce, fiet enim hoc modo iterũ instar lactis; igitur quovsq; materia consederit, dimitte, aquam per spon-

giam abstrahe, aliam aquam recentem materiæ affunde, & tertio residere permitte; ita enim per aquas affusas omnis acrimonia & fœtor extrahitur, quo facto, in loco à frigore & calore temperato exiccetur: habebis flores sulph. albos.

VSVS ET VTILITAS.

Horum ℈ j, diluatur cum cochleari vini, aquæ cinnamomi destillatæ aut alterius appropriatæ, & exhibeatur mane ieiuno stomacho: præseruat corpus ab omni putredine. In asthmate & phthisi cum aquis pectoralibus potest permisceri.

CRYSTALLI SVLPH. RVBRI.

℞ *Flor. sulph.* ℔ j *spir. terebinth.* ℔ j. ß. *in vase vitreo igne lento inuicē ebulliāt, & ne empyreuma cōcipiāt, diligēter misceātur. Cū iam sunt probe mixta & ab igne remota, fæces spiritus vini adjiciātur, & tādiu destillētur, donec spiritus vini rubedinē ex sulphure extraxerit, hūc spiritum vini in B. vsque ad tertiam partē circiter abstrahe, & reliquum in cellam vinariā pone:* inuenies in diebus quatuordecim crystallos perpulchros rubicundos (eorum tamen non adeo multum,) & ad effectus pectoris vtilissimos.

DE OLEO SVLPHVRIS.

℞ *Sal. tartari vel tart. calcinat. part. j. sulph. pulchri & flaui part. ij. vtrumque per se subtilissime teratur, sulphur. in crucibulo vitreato, non nimis feruide sed lente, ne incendatur, dissolue, quo facto tartarum super ignem tandiu immisce, donec spissum & lentum fiat instar picis;* ita enim erit præparatus: *tunc in orbem prius madefactum affunde, vbi refrigeratum fuerit, sub lapide porphyrio in puluerem contere, vitro imposito spiritus vini tantum, vt tres digitos transuersos superemineat, affunde,* acquirit hoc

facto

facto quasi in momento colorem flauum instar croci: cum resederit, crassescit veluti rubinus, quo viso in retortam vitream injice, vt minus, quam ad medium repleatur, capellæ cineribus vel calce impletæ imponatur, recipiens capax luto obuolutus adaptetur, destillatio primo igne lento vrgeatur, cum calorem nimium esse perspexeris, aliquid de carbonibus extrahatur, & quando inceperit turbida rubedo extillari, non vltro vrgeatur, fornax refrigeretur, & recipiens amoueatur.

Hoc Oleum externus illitum omnia vlcera corrodentia, seu exedentia, vt fistulas, herpetes, scabiem, vermem, condylomata & alia huiusmodi vbicumque in corpore fuerint, tutissime sanat: tineæ vero cum penna vel spongiola quotidie bis applicatum, & cum emplastro ex cera vel lamina plumbea contectum eam radicitus euellit. Eius guttæ 2. vel 3. in vino vel aliquo liquore epotæ, omnia venena, lumbricos & alias bestiolas è corpore expellunt, hoc ipso modo vsurpatæ: etiam febres exterminant ante nempe paroxysmum vsurpatæ; ictericitiam insuper emendat & pulmonibus præstantissimum est auxilium. *Vsus.*

ESSENTIA SVLPH. QVA THEO-
phrastus vsus esse dicitur in externis incurabilibus corrodentibus vlceribus & fistulis, vel morbi gallici cicatricibus: & dicitur esse secretum Theophrasti.

℞ *Sal. tart. part. j. sul. pulch. & flaui part. ij. subtilissime trita in testa dissoluantur, fusis sal. tart adjiciatur, cum spatula lignea optime agitentur,* acquirit

colorem ſanguineum;*hoc facto lento igne per horam dimidiam, quouſque fiat craſſum & fuſcum, inſtar hepatis, & bullas emittat, miſceantur, & ne quid adurat, continuo agitentur*. Cum enim ita fuerit dẽſum & fuſcum, erit perfecte paratum: tunc itaque ex teſta in orbem ligneum madefactum effundatur, ne adhæreat, & cum cæruleum colorem contraxerit, ſubtiliſſime tritum in alembicum vel poculum vitreum projice, ſpiritũ vini optime rectificatum affunde, vt puluerem ſuperemineat, ita enim confeſtim colorem flauum, croceum & ſanguineum acquirit: Spiritus autem vini colores & virtutes ſulphuris ſine mora extrahit, abſque vllo alio auxilio & igne. Quando hoc factum, vitrum optime obturatum hypocauſto impone: Et cum ibidem ſubſederit, extractio vero pellucida, rubra & rubino ſimilis facta fuerit, tunc per inclinationem vaſis in aliud ſpeciale vitrum effunde, bene obtura & tanquam theſaurum incomparabilem reſerua, quia eſt medicina excellentiſſima, trium primorum elementorum in ſulphure extractorum calor, cura, per quam honorem & gratiam adipiſci poteris. Et eſt balſamus pulmonum.

Virtutes. Virtutes huius eſſentiæ ſeu balſami ſunt: primo, hæc extractio ſulphur. eſt veluti ignis in microcoſmo, quemadmodum ignis exterius in maiori mũdo. Sicuti enim tineæ & vermes in veſtimẽtis latitantes nihil æque timent & fugiunt, quam ignem: Et ſicuti affectus erodentes in homine vt microcoſmo ceu vermes in cute & carne; ita etiã nihil eſt, quod tantopere fugiunt, quam ignis ſpiritualis occultus, qui eſt eſſentia ſulph. Quæ ſi omnes fiſtulas, vlcera exedentia, impetigines, morbum

bum gallicum, pustulas, vulnera vlceraque sordida cum penna illita, sanat, si videlicet cum hac ipsa essentia humectantur & abluuntur, & postea cum emplastro vulgari conteguntur: abigit enim & interimit malam illorum & erodentem qualitatem, ne vlterius serpant, siue sint fistulæ, siue corrodens cancer, in quocumque loco corporis, eaque cum quovis vnguento vel emplastro deinde facile curari possunt. Optimum autem & accommodatissimum ad huiusmodi vlcera est emplastrum Theophrasti ad puncturas. Corrigit etiam hæc ipsa essentia morphæam, & guttam rosaceam curat, sanatque vlcera quævis cum admiratiōne, & in breuissimo temporis spatio super omnia alia medicamenta. Ad interna Apostemata sumuntur eius gutt. 1. 2. vel 3. cum spiritu vini. Est balsamus pulmonum Theophrasti, de quo ipse *in lib. de vita longa circa finem*, inquit: *In omnibus rebus tanta virtus non inuenitur, quam in sulphure ad pulmonem, sicut eius extracta essentia virtus est* : valet etiam in febr. tertiana & quartana, & in icteritia. Dosis gr. 4. in vino ante paroxysmum.

ALIVS MODVS ESSENTIÆ QVINtæ sulphuris ad medicinam, est Balsamus Sulphuris.

Sulphur ter per vitriol. sublimetur, tunc vitro injiciatur & spiritus terebinthinæ non tamen nimium, vt possit soluere, affundatur, itaq; per decē noctes seponatur, vt sulphur lente possit dissolui: conuertetur ita in liquorem sanguineum : vel oleum terebinthinæ separa, & remanebit oleum rubicundum, quod cum alcool spiritus vini circuletur; ita enim balsamum ex sulphure extrahet: Et

quando loco moderate calido expoſueris, omnes colores ex ſulphure emigrabunt in ſpir.vini;& ab oleo terebinthinæ ſeparantur: Spiritum vini ſanguineum effunde & ſpir.vini per Bal.forte per deſtillationem abſtrahe: hoc enim modo ſubſequetur quinta Eſſentia coloris ſanguinei,effectu præſtantiſſima & omnis ſaporis expers.

VSVS ET VTILITAS.

Huius Eſſentiæ guttulæ 3. vel 4.cum aqua hyſſopi epotæ,phthiſicis ſunt mirum in modum proficuæ.

SVLPHVR ALBVM ET FIXVM:

Medicamentum expertiſſimum & ſaluberrimum contra Peſtem & alios morbos infinitos.

Sulphur flauum & electum in puluerem redactum in alembicum luto obductum projice, tantum olei vitrioli optimi,vt 4. vel 5. digitos ſupernatet,affunde, diligenter miſce, capellæ arenæ ad ſufficientem profunditatem impone, capitellum accommoda,& lente primo cum deſtillatione vſque dum oleum tranſcendat procede,deinde ignē in tantum adauge, vt vitrum incandeſcat, tunc enim ſulphur ſublimabitur, hoc permitte refrigerari,alembicum confringe,ſulphur ex illo in aliud vitrum recens projice;oleum & aquam extillatam cum modico olei vitrioli recentis rurſus affunde, vt antea deſtilla, & hoc toties repete, donec ſulphur non amplius in altum ſublimatur,ſed in fundo album & fixum remanet, quod cito fit, tunc enim ſufficienter erit paratum & purgatum.

℞ *Huius ſulph.*℥ ij,*conſeru. roſ.* ℥ iiij. *ol.vitriol.* ℥ j,*hæc optime miſceantur*,& habebis egregium medicamen-

dicamentum, cuius instar nucis auellanæ mane quotidie, sumptum hominem à peste toto die præseruat. Dolores etiam lateris punctorios compescit, putredines internas præcauet: Et omnes immundities in humano corpore etiam cum miraculo abstergit.

OLEVM SVLPH. VITRIOLATVM.

℞ Sulp. viui q. v. admisce ei tantundem vitrioli lento igne liquefacti, vt vna inde fiat massa, hæc per descensum depellatur, & descendet oleum rubicundum in receptaculum.

OLEVM SVLPH. AD IMPETIGInes & maligna Vlcera.

℞ *Sulph. citrin.* ℥ vj. *sal. ammon. calc. viua ana* ℔j ß. *optime cribrentur, alembico luto occluso immittantur & igne aperto destillentur*, egredietur oleum pellucidum, quod est probatum.

FLORES SVLPHVRIS.

Sulphur primo sublimetur sicut scis. Deinde ℞ *Flor.* ℥ x. *myrrh.* ℥ j, *aloes hepatic.* ℥ ij, *croci* ℥ ß. *puluerisata misceantur, & vt antea ter sublimentur.*

VSVS ET VTILITAS.

Hi flores secundum qualitatem morborum & ægrotantium vsurpantur, ad ℈ß. ℈ j. ℈ ij. vel ʒ j. circiter in vino, aquis destillatis, pomo allo vel ouis ad promouendum sudorem. Ab omnibus febribus præseruant, vt à morbo caduco, asthmati & omnibus affectibus pulmonum & pestilentiæ ipsi succurrunt, tussim recentem & antiquam mitigant, sudorem in Lue Venerea propellũt, impetiginemque abstergunt. Omnes præterea immundos humores & destillationes in toto corpore exhauriũt, & præ cæteris omnibus, Luem Veneream curãt, si

vero flores à sale nitri, sale gēmæ & alumine plumoso aliquoties eleuantur, tunc ita subtiles reddũtur, vt impetigines & vitiligines ex fundamento possint eradicare, quod maximum est secretum. Effumatio ab hoc sublimato sulphure præseruat ab omni putredine mēmbrorum internorum.

ALIVD OLEVM SVLPHVRIS.

℞ *Flor. Sulph. & vitr. calc. an. spir. vini affunde ter vel quater lente per destillationē abstrahe, hoc facto ol. baccarum Iunip. affunde* Et fiet oleum rubeũ.

OLEVM SVLPHVRIS ACIDVM per Campanam.

Sulphur Polonicum vel aliud pulchrum in fragmenta mediocria confringe, de hoc vna vice aliquid, (quo vero minus, eo melius) in vas fictile angustũ quod prius sit candefactum impone, hoc enim modo sulph. incenditur; & nunquam, quandiu aliud in vase remanet, extinguitur, quod tamen haud fieret, si vas prius non esset candefactum: hoc ita in med. phial. vitr. amplæ, angustę tabellæ lig. quæ per obliquum sit accommodata, imponitur, ne fundum phialæ attingat, nec oleum lateribus campanæ effluens ei adhæreat. Huic altum & campanæ in modum efformatum vitrum superponitur, cooperculum & receptaculum accommodantur, & omnia luto optime occluduntur: vbi receptaculum debet esse amplum, vt spiritus satis habeant spatij, & possint adhærere.

Cum his omnibus ita constitutis Sulphur pene est exustum, cum forcipe paruo semper de reliquis fragmentis plus impone, & tandiu ita perge, donec olei satis habueris: habebis oleum flauum pulcherrimum, & ad varios affectus vtilissimum,

quod

quod rectius spiritus, quàm oleum posset nominari, quia de meris spiritibus ascendit.

Primò autem opus incendij, vt antea dictum, diligenter est notandum; si quidem pene maximum artificium in eo est situm, vt nimirum sulphur continuo ardeat, alias enim non recte procedit, quia semper extinguitur.

Secundò, antequam vitra super sulphur incensum ponas, ad excipiendum spiritum, ea prius sunt aqua optime eluenda, vt plurimum madefiant: ita. n. spiritus lateribus humidus adhærent, & in momento in oleum vel sulphur resoluuntur, ac in laterib. defluunt: quod sane non minimũ est artificium, per quod tanto magis olei acquiritur, quam alias: siquidem non tantũ de spiritibus abit, quam si vitra essent sicca, & à spiritibus tandem humectantur: ad quod multum temporis requiritur: Et non opus est, vt in cellam vinariam ponatur, vt ibi in oleum fluant, quemadmodum alias est opus.

Putant aliqui, ex Sulphure Polonico hoc oleum non posse præparari: siquidem non possit incensum conseruari; quod tamen falsum est. Si enim prædicto modo processeris, omnia felicissime perficientur, & nulla differentia Sulphuris est aduertenda.

Sulphur Islandicum, quod angustas habet cannullas, estq; crassius & pollicis instar latum, colore sanguineum oleum de se dat, si dicto modo præparatur, quod centuplo est in virtutibus suis pretiosius, quam vulgare, quod in colore flauum: quemadmodum Theophrastus in suis scriptis testatur, & hoc sit tibi communicatum pro secreto.

Prope Salisburgum in Bauaria præparatur Sul-

phur cum longis & angustis cannulis pollice paulo crassius, & de quo etiam oleum sanguinei coloris per campanam potest destillari.

Lintea in hoc oleo intincta & vermi in manibus applicata, eum quam primum enecant.

Huius olei granum vnicum sumptum dolores colicos mitigat, vt & dolores punctorios calide applicatum & eius grana duo in vino sumpta.

Contra contabescentiam ℞ *Axung. carnis human. ol. Iuniperin. & ol. Sulph. omnia misceantur, & in vnguenti formam redigantur*, hoc fistulas corrodentes & depascentes, ac vlcera interna oris sanat omnemque putredinem superfluam eorundẽ absumit, recentem a. & sanam carnem non attingit, gossypio nempe exceptum & locis affectis illitũ.

Hoc insuper ita vsurpatum & dentibus affrictum, ac cum forcipe chirurgorum rasum dentes facit albos, post quod tamen totum os vino erit eluendum.

Ad extirpandas verrucas, eæ prius euellantur, & foueæ hoc oleo impleantur, radicitus hoc modo extirpantur.

CVRA FEBRIS TERTIANÆ & Quart.

℞ *Fl. Sulph* gr. vj. in vino vel aqua aliqua sudorifera mane ante paroxysmum ebibe, idque bis ita reitera & curabis febrem.

ADDITIO IN MAGNIS. Apostematibus.

℞ *Fl. Sulph.* ℥ j *ol. nucistæ* ʒ j. *aq. veronic. rectificatæ ad pondus omnium. Misc. F. potus.*

LIQVOR SVLPHVRIS.

Huius processus & operatio est magnũ mysterium,

rium, quod ego ex singulari Dei gratia & benefi-cio ex scriptis Theophrasti dare & recte didici.

℞ *Fl. Sulphur.* ℔ß, *subtilissime triti injiciantur alēbico luto obducto, infundatur optimus spiritus vini, in cineribus per octiduum digerantur, spiritus vini duos digitos transuersos supereminеat, qui alembico contecto lenta destillatione vsque ad siccitatē abstrahatur, remissa tamen aliquantula humiditate hoc absoluto refrigeretur, quater cohobetur, vltimo ad siccitatē abstrahatur, deinde ol. Iuniperin.* ℥jß *affundatur: Et quia hoc statim imbibitur, itaque plus olei affundatur, donec materia eo humectatur, tunc quinquies lente abstrahatur, & secundum gradus procedatur,* hoc enim facto Sulphur omne in alembicū sublimatur, quicquid vero in alembicum extillauit, acquirit colorem album instar lactis; quod signū est perfectionis: recipientem itaque amoue, & materiam exime, quæ est adeo fortis, vt eius odor tolerari non possit, caput vero mortuum erit admodū leue, quod abjice: sulphur a. in alembico sublimatum prorsus est inutile. Cum isthæc omnia prædicto modo sunt absoluta, necessum erit ea dulcorare. Itaq; ℞ *Theriac. opt.* ℥jß, *aloes hepatic.* ℥ j, *croci* ℨ ij. *mixta subtilissime conterantur,* licet etiam spiritum vini superfundere, & ita humectare, vt eo melius possint commisceri, ita parata in vitro mundo seruentur: de prædicta medicina affunde, & in B. ita ebulliāt, ne Empyreuma concipiant. Et quater alembicum transcendant, & quando hoc factum, non omnino extrahatur, sed humiditas aliqua relinquatur, quam ad inunctionem corporis reseruare potes. Succus est medicina nobilissima ad Epilepsiam & omnes morbos pestilentiales,

DE VSV ET VIRTVTIBVS HVIVS liquoris, qualiter à Theophrasto sunt descriptæ.

Primò hic liquor præseruat à peste, estque vtilissimus in pleuritide, & ad omnes exulcerationes & putrefactiones corporis.

Mane sumptus, toto eo die omnes morbos malignos, quales sunt pestis, pleuritis pestilentialis, & huiusmodi exulcerationes alias tutissime præcauet, vt & quascunque febres. Tussim recentem & antiquatam, plus quam dici vel propalari potest, curat. Est etiam præseruatiuum Epilepsiæ: & si quotidie vsurpatur, custos sanitatis non immerito dici potest. Est & rectificator vini, quia impossibile, noxam aliquam in vino remanere posse, cui hic liquor fuerit admixtus, omne enim malum ab eo separat, calculum etiam & sabulum, Apoplexiam, omnis generis vlcera, catarrhos, tussim, febres, putredines & quæcunque alia tale vinum facillime præcauet: Et in his omnibus non habet, quod ei comparari possit. Contra colicam est non minus medicina præstantissima, imo plura, in eo inuenies, quam ego hic enarrare potui.

DE LACTE SVLPHVRIS, QVO Princeps Vraniæ vsus fuit, quod pro secreto reserua.

℞ Sulph. opt. tenuissime triti, vel fl. Sulph. qui Sulphure sunt præstantiores, ℥ j, *Sal. tart.* ℥ iij, *his vitro sacchar o destinato, luto obducto iniectis, tantum aquæ destillatæ affunde, vt sex digitos transuersos supernatet, &*

tet, & vitri quatuor partes remaneant vacuæ, in capella arenæ optime ebulliant, sæpius cum baculo ligneo agitando, & cum incipit exiccari, plus aquæ destillatæ, attamen feruide affunde, idque tandiu repete, donec per spatulam sentis sulfur in fundo vasis pene dissolutum, hoc percepto, ad tres digitos transuersos ebulliendo consumantur, vt rubedinem acquirat, tunc ita calida patinæ fictili vitreatæ injice, vinum acerbum sufficienter calefactum, vel pauculum de solutione calida subito affunde, hoc enim facto, incipit ebullire, & fit album, hoc in aliud vitrum debitæ altitudinis injice, de solutione calida in patinam infunde, & vinum calidum superfunde, hoc enim peracto Sulphur desuper resoluitur & transit in liquorem lacteum, quem priori affunde & ita procedendo perge, donec totus liquor huiusmodi colorem acquirat & in vnum vitrum collectus fuerit. Necessum vero est, vt solutio Sulphuris in tartaro in continuo calore conseruetur, cum scilicet vinum infunditur, quia nisi hoc fiat, se inuicem non aggrediuntur.

Cum huc vsque in labore tuo perueneris, vas cum materia sepone, vt Sulph. solutum in crassitudine lactis coagulati descendat in fundum: vinum a. quod in colore fuscum euasit, tandiu effundatur, donec materia in fundo in vinum sit collecta: quo viso sufficientem quantitatẽ aquæ destillatæ affunde, cum resederit, aquam rursus effunde, aliam recentem infunde, cum resederit, effunde, idq; toties repete, donec aqua effusa non amplius fuscæ appareat, nullumq; odorem habeat, Sulphur vero album fundũ omnino petierit: hoc ab humiditatib. separatum in hypocausto exicca & in puluerẽ contere: vel si mauis, antequã exiccetur, aquę

Cinnam.destillatæ tantum,vt lacti simile fiat; affunde, & quoties de eo sumere cupis, diligenter commoue.

VSVS ET VTILITAS.

Balsamus hic ad humidum radicale est accommodatus, confortat vires naturales, mundificat sanguinem ab omni impuritate, ex qua vlcera vetusta & alij huiusmodi affectus exoriri possent, Et apoplexiam, paralysin, Epilepsiam, Elephantiasin & Luem Veneream anteuertit.

Pulmonibus vero est maxime specificum, præcauet & curat phthisin, mitigat recentem & antiquam tussim, destillationes capitis exiccat & consumit, cerebrum corroborat, inflationi ventris, & doloribus colicis resistit, consumptis & extenuatis est amicissimus cum aqua cinnamomi, in lacteum colorem mixtus & epotus. Dosis eius est cochleare vnum mane & vesperi, semper ante vsum diligenter commixtus.

Si in forma pulueris vsurpari debet, ad conditionem ægrotantis est dirigenda, vt vinum vel aquam in albedinem lactis transmutet. Potest autem in omnis generis aquis, vt in aqua Cinnamomi, Melissæ, Lauendulæ, aqua aliqua apoplectica, vel spiritu vini, vsurpari.

In atrophia iuuat visibiliter; operatur enim in humidum radicale. In doloribus articulorũ, podagra, Ischiadica & aliis huiusmodi morbis externis maximum præstat auxilium. Est ignis consumens, qui omnes ægritudines imperceptibiliter, velut ignis lignum absumit.

DE

DE OLEO SVLPHVRIS ET TARtari, quod monetas quascunque parum adhuc argenti habentes, in aurum tingit, quæ tamen tinctura non est fixa.

De tartaro crudo aquam & oleum coniunctim destilla, tartarum calci ita immisce, vt tartari sit pars dimidia respectu calcis, ita mixta iterum destilla; sequetur primo oleum album & posteà rubrum: ℞ *Olei rubri* ℥ j, *Sulph.* ℥ ß, *misce*, fiet fuscum instar iecoris: hoc in Bal. per dies 16. vel plures, putrificetur. Deinde per retortam destilletur: habebis oleum flauum, in quo monetas vel lamellas argenteas ignitas extingue, acquirent colorem aureum intus & extra.

DE VITRIOLO.

Trochisci purgantes ex Sale vitrioli, si quis veneno infectus est.

℞ *Sal. vitriol. part j. Sacchari part. ij. hæc inuicem subtilissime conterantur & cum melle ad massam albam commisceantur: ex massa trochisci parui ponderis granorum* 15. *formentur:* horum vnus cum cochleari aquæ veronicæ sumptus per superiora & inferiora purgat, & totum inde corpus ab omni immunditie & suspectis humoribus liberat, oportet autem post illorum vsum tres horas ieiunare; & per totos tres dies proxime sequentes de diæta consueta in potu & cibo aliquid detrahere, proque potu solam aquam veronicæ, vel sequentem mixturam vsurpare.

℞ *Sal. vitriol.* gr. iij, *vel* v. *Misc. cum Syr. aquilegia, restituetur sine dubio.*

DE VIRTVTIBVS OLEI Vitrioli.

Membro alicui cute integra obtecto illitum maxime penetrantem calorem excitat, qui tamen non excoriat. Serpigines omnemque malam scabiem illitum feliciſſime abſtergit; vt & verrucas & excreſcentias ex morbo gallico exortas. Et vt ego ipſe expertus ſum, hoc oleum ſuo interno igne & aëre intus & extra corpus, abſque omni detrimento cum incredibili vtilitate poteſt vſurpari. Interius quidem ad guttulas aliquot cum aqua vel vino mixtum iis ſaporem acidulatum inducit, ita potum Ventriculum corroborat, ſitim extinguit & appetitum reſtituit.

Omnem inſuper pituitam lentam & indigeſtibilem incidit & extenuat, malos humores expellit, hæc omnia penetrante ſua facultate perficit.

De Oleo Vitrioli Dvlci.

℞ *Calc. vitriol.* ℔ iij: *huic acetum deſtillatum affunde, in locum calidum ſepone, deinde abſtrahe, aliud adde & hoc quinta vice per duos dies ſemper oleum in retorta cum Manipul. ij. arenæ groſſæ deſtilla.*

De Colcothare Vitrioli.

Vitriolum fac colliqueſcere, in tartaro per tres horas optime exure, cum aceto deſtillato contere, poſteaque iterum calcina.

SECRETVM ALICVIVS Vratiſlauienſis.

℞ Vitriol. prius vſurpati, & inde flaui & rubicundi facti q. v. ex hoc per alembicum igni forti oleum extrahe, illud diligenter reſerua: corpus mortuum relictum minutiſſime contere, aquam fontanam deſtillatam affunde, ſal eius extrahe: huic

huic extracto sali aquam rursus infunde, solue, filtra & coagula, hocque quater repete: hoc modo fit album instar niuis & est pretiosius auro.

His peractis ℞ Salis part. ij, olei part. j. misce, ad ignem exicca, hocque tandiu repete, donec sal duplex pondus acquirat, quam antea habuit: hoc sal ita præparatum cum tanto pondere olei vitr. in vitrum injice, illud optime sigillatum per octiduum ad putrefactionem sepone, deinde capellæ arenæ accommoda, hoc enim facto intra dies 14. coagulabitur, & puluis perficitur. Hic sal vel puluis est præstantissima medicina ad omnes generis morbos eradicandos; eius dosis est, quantum nummo vnico imponi potest. Serua pro secreto & vtere feliciter.

De modo Oleum Vitrioli & Antimonij simul extrahendi ad medicinam optatissimam.

℞ Vitr. rubr. opt. libr. ij: antim. select. op. alcolati libr. j. destilla, aq. extillatam semper in vase VValdburgensi reaffunde, hocque toties reitera, donec antimonium & vitriol. omne phlegma in se imbiberint & absumpserint; hoc facto semper & continuo nocte dieque fortissime vsque ad quartum diem destilla, tunc phlegma in Baln. separa, remanebit oleum coloris sanguinei, quod per retortam rectifica, & per spiritum vini nouem vicibus abstractum circula: habebis oleum dulce, gustu gratum & maxime efficax.

FLORES ANTIMONII OMNIVM optimi purgantes.

Oleum Salis destilla, in eo Antimon. quantum fieri potest, solue, in alembico primo igne lento,

in fine vero fortiore destilla: transcendet oleum spissum. Huius olei aliquid alteri alembico impone, in cineribus iterum destilla, sequetur oleum rubrum, pulchrum & pellucidum, quod est oleum rubrum Antimonij & ex recipiente eximendum.

Vitro aquæ pleno huius olei, quantum vis, infunde; oleum in modum farinæ albæ statim petit fundum: hoc viso aq. effunde, & aliam affunde, hocque tandiu repete, donec nullam acrimoniam in lingua persenseris: itaque dimitte vt exiccetur, habebis enim flor. pulchros & albos.

VSVS ET VTILITAS.

Horum gr.iij hydropicis per aliquot dies porrecta omnes serositates educũt, & leniter purgãt. Licet etiam eorum gratia sumere in vino vel aliquo iusculo calido, & pondus pro re nata grano vno aut altero vsque ad octo augere vel dosin diminuere, prout vires ægrotantis requirunt. Possunt non minus in febribus vsurpari, purgant enim non solum per aluum, sed etiam per sudorem.

DE OLEO ANTIMONII Aurificato.

Ab oleo vitr. processu suo præparato phlegma in arena vel cineribus abstrahe: essentiam vini rectificatam optimam superfunde, per dies 14. ita stare permitte, tunc essentiam de ol. rursus abstrahe, & laminas auri candefactas in oleo extingue: ita enim de auro aliquid resoluitur & in oleo remanet.

DE OLEO VITRIOLI THEOphrasti secreto.

℞ Ol. vitriol. per se rectificati ℥j. sui proprij salis à *capite*

capite mortuo extracti & rectificati ℥ß, ponantur per dies 14. inuicem mixta sub alembicum ad digestionẽ: ita enim sal resoluitur & fit oleũ admodum pulchrũ, quod reserua, hoc facto ℞ *folia auri, quibus pictores vti solent, cum gummi Arabico calcina, vt fiat subtilis puluis, huius part. j, & olei part. ij, per dies 4. Balneo impone: hoc enim tẽpore aurũ in oleũ soluitur & fit medicina celeberrima* ad omnis generis affectus.

Hoc oleum vel aurum potabile conseruat hominem sanum, penetrat omnia eius membra, & abigit omnes morbos, bis nempe quolibet mense vsurpatum.

Theophrastus Senatorem quendam calculo laborantem quolibet mane posuit in sudatorium, vel stupham, eique inde exeunti huius olei dedit gr. xv. cum vino, ita multos lapillos per vrinam expulit, hominemque intra dies 14. sanitati integre restituit.

Eradicat etiam omnes febres, præsertim vero quotidianam, tertianã & ipsam pestem. Sistit dolores colicos exterius illitum: curat paralysin, illitum & intus sumptum: vt & Ischiadicam, & liberat hydropicos à serositate, idque per sudorem.

DE PRÆPARATIONE Olei Vitrioli.

℞ Vitriol. calcin. lib. iij, in puluerem tenuissimum terantur, cum spiritu vini aspergantur, & per retortam vitream sicut tibi notum, fortiter destilletur; rectificetur & ad vsum asseruetur.

VSVS ET VTILITAS.

Huius Olei tres vel quatuor gutt. mane ieiuno stomacho vel vino maluat. vel aq. pimp. bibitæ, cor corroborãt & exhilarant, sanguinem mundifi- *Vsus.*

cant,elephantiasin præcauent,caloremq;natiuum nutriunt & conseruant. Cum aqua sonchi potum caniciem capillorum corrigit, capillos restituit. Cum aq.melissæ vel buglessæ doloribus capitis à vertigine prouenientibus, & delirio vel maniæ ipsi resistit:cum aq. lilior. alb. apostematibus, vbi tamen corpus prius est purgandum. Cum aqua flor.vel rad.pæoniæ epilepsiæ:cũ aq.altheæ, fœniculi vel anethi deperditæ memoriæ: cum aqua lactucæ vel papaueris albi insomniis: cum borraginis vel buglossæ, melancholiæ; cum flor. vel rad. nenupharis maniæ & feruidissimis vlceribus piæ matris.Cum menthæ aquaticæ paralysi;cum basiliconis potum & illitum tremori artuum: cum saluiæ spasmo, potum & illitum, cum violarum vel saniculæ montanæ vel euphrasiæ debilitati visus;cum gladioli immunditiei & humiditati cerebri, caputq; purgat: cum salu. & hyssopi inuicem mixtis apoplexiæ, cum morsus diaboli doloribus punctoriis spinæ dorsi & malignitati sanguinis: cũ hyssopi & scabios.mixtis tussi vetustæ:cum plã-tag. pust. linguæ : cum maioranæ & basiliconis mixtis palpitationi cordis:cum rosacea inflammationi corporis:cum menthæ refrigerationi ventriculi : cum absinthij morsibus venenatis animalium : cum spinæ infectoriæ, doloribus matr. & cum mororum syluest.anginæ.

DE COLCHOTARE DVLCIFIcato & creta vitrioli.

Colchotar si soluatur in calida, & rubor per ipsam diffusus separetur, post exhaletur, remanebit colchotar subdulce, quod remanet abstracta omni rubedine,creta vitrioli dicitur.

ARCA-

ARCANVM CONTRA SCORBVTVM.

℞ *Ol. vitr. ess. sulph. & mag. thlaspios viol. an. ℥ß. M.*

Contra difficultatem anhelitus.

℞ *Olei vitrioli dulcis & olei anisi ana.*

Ad debilitatem stomachi.

Oleum vitrioli in vino potetur.

Ad anginam.

Olei vitr. guttæ quinque cum cochleari mellis rosacei vel succi rosar. mixtæ potentur, eleuatur cum aq. prunellæ, in qua guttulæ 7. spiritus vitrioli infusæ sunt. Vtere quandiu opus fuerit.

DE SVLPHVRE VITR.

Vitriolum soluatur & filtretur, vt artis est, huic oleum tartari affundatur, tunc enim sulph. ad fundum retruditur, hoc cum aq. edulcoretur.

QVOMODO SVLPHVR VITRIOLI vt butyrum deprimatur.

Vitriolo soluto & filtrato ol. salis ammon. fixi affunde; ita enim deprimitur, hoc edulcora & cum croco Martis ad quævis vlcera vetusta vsurpa.

DE PROCESSV OLEI SVLPH.

Vitr. cum sp. vini imbibatur, deinde s.a. destilletur. Hoc enim si ita fit, expertus sum hanc additionẽ res magnas & admirandas præstare. Si nẽpe sp. tart. correcti tertia pars respectu vitr. & quinta pars spir. aq. theriacalis camphoratæ respectu spir. vitr. adiungitur, & epileptico ante paroxysmũ exhibetur. Sciendum enim est, hoc medicamentum tantam habere vim contra hunc morbum, vt maior neq; excogitari neque optari possit: hoc enim

medicamine naturæ quasi cor attingitur: eius vires mirum in modum eriguntur. Medetur autem non solum epilepsiæ, sed etiam aliis huius generis affectibus, quales sunt syncope, ecstasis, &c. vt & omnibus oppilationibus, internis apostematibus, suffocationi matricis, præcipitationi matricis & huius generis aliis.

De præparatione Vitr. contra species morbi caduci, scilicet analepsiam catalepsiam & epilepsiam.

℞ *Vitr. cuperosi* ℔ iij, *phlegma per destillationem abstrahe, idem corpori reaffunde, iterum vt antea abstrahe, hoc quinquies vel sexies repete, & vsque ad quartum gradum vrge.* Dosis eius ℈ß vsque ad ʒß, ante & post paroxysmum. Si enim morbus ex vitr. gignitur, per eundem etiam debet extirpari. In sale autem vitr. est caducus, ideo de eo dandum, vt dixi in eo, quod habet operationem morbi.

Deinde ℞ *Vitr. sic præpar.* ʒ j, *liquor. visc. querc. orizontis an.* gr. xiiij, sedes autem caduci est in principio nuchæ, itaque nucha erit inungenda: quæ si in infantibus inungitur pinguedine castorei, iuuabit multum.

DE SPIRITV ET OLEO Vitrioli.

A Vitriolo communi sp. & ol. destilla & s.a. rectifica. ℞ *syr. viol. & aq. vitæ opt. an.* ℔ j. *aq. ros. cui* gr. ij. *moschi & ʒ j prædicti ol. sunt admixta,* ℥ iij, *diligenter misce.*

Vsus. Huius mixturæ operatio non potest satis commendari. Eius enim cochlear vnicum in febribus ardentibus exhibitum mirifice refrigerat. Non parum

rum etiam præstat in sputo sanguinis, ex rupturis venarum præsertim vero thoracis, quod ego in multis sum expertus.

DE OLEO VITRIOLI
corrodente.

℞ Vitriol.comm. ℔.vj. *sal. comm.* ℔ j ß. *vitr.s.a. calc.deinde vtraque commixta in retortam injice,vel par latus destilla.*

VIRTVS ET FACVLTAS.

Cum hoc oleo omnis generis apostemata & putrida vlcera possunt aperiri. Quæ enim saltem superficialiter eo lauantur, statim cum miraculo aperit, carnem putridam absumit, & multa alia administrat.

QVOMODO VITRIOLO
suum extrahatur sulphur.

Vitr. lib. ij, coquantur in aqua vsque dum soluatur, hoc facto filtretur, lebeti seu vitro injiciatur, ℥ ij ol. tart. guttatim tamen affundantur, & cum spatula lignea misceantur; tunc enim edet fragorem & sulphur ad fundum retunditur: hoc si subsederit, aq. per inclinationem vasis effunde, sulphurque exicca, ita enim erit flauum; candefactum vero rubrum colorem acquirit.

DE LIQVORE ET TINctura Corallorum.

Primo Coralli grosso modo contundantur, deinde in aceto destillato dissoluantur, cum satis soluti fuerint, acet. effundatur & aliud recēs affundatur & iterum abstrahatur, hocque donec coralli omnes soluti fuerint, repetatur: tunc coralli ita soluti per vesicam in arena integros dies 10. digerātur, donec color coral. appareat veluti vin. rub,

hoc viſo acet. prius tamen filtratum, abſtrahe, donec coralli in fundo permaneant ſicci, aq. hoc facto deſtillatæ tantum affunde, vt in ea omnino poſſint ſolui: hac aq. effumata aliam affunde, & quando etiam hæc euaporauerit & coralli ſicci remanſerint, ij in cella vinaria ſub marmore pleniſſime ſoluantur: effluet enim hoc modo oleum rubrum pulcherrimum, quod in medicina ad multos affectus cum ſumma vtilitate poteſt vſurpari. Cum itaque coralli ſunt edulcorati & ſicci facti, tantum ſp. vini, vt 4. digitos tranſuerſos ſuperemineat, affunde, hic enim ſp. corallos adhuc magis ſoluet & colorem perfecte extrahet; hoc extractum effunde, & alium ſpiritum vini affunde, vt magis extrahat, & hoc tandiu repete, donec ſpiritus vini non amplius tingitur: tunc extractum in arena deſtilletur, vſque dum omnis ſp. vini ſit abſtractus, & materia in fundo remaneat ſicca; huic rurſus ſp. vini affunde, & videbis in fundo terram albam: ſolutum ergo rurſus abſtrahe vſque ad ſummum, & hoc quinquies, ita enim eſſentia corallorum remanebit in fundo coloris plane ſanguinei, inſtar ol. ſpiſſi & à ſuo corpore perfectiſſime ſeparatum.

ALIA EXTRACTIO CORAL.

Sp. vitr. corallos tenuiſſime pulueriſatos injice, optime perlutatum in circulatorio arenæ ſeu cineribus calidis impone: hoc enim modo rubor & tinctura in ſpir. vitr. extrahitur, quæ in morbo caduco cum ſua additione & ordine ſecundum prudentiam Medici poteſt vſurpari.

ALIVS MODVS.

Corallis ſubtiliſſime pulueriſ. ol. ſalis affundatur,

tur,cum in eo soluti fuerint, ol. abstrahatur, aq. pluuia. destillata affundatur, & ita coralli edulcorentur, vt salsedo amoueatur: hoc peracto color per spirit.vini extrahatur, extractio effundatur, & spiritus vini toties per destillationem abstrahatur.

ALIVS MODVS.

℞ *Corall.puluer.*℔ j.*sal.comm. Man. igni vehementi destillentur:* Exibit.ol.corallor, tinctura autem corallorum vsurpatur cum aqua theriacali. *Notandum*

De Antimonio.

Oleum Antimonij Theophrasti.

Nemo hucusque fuit, nec erit etiam in posterum, qui vires & virtutes antimonij satis potuerit collaudare, in eo enim summum latet arcanum: & nihil etiam nobilius & præstantius contra elephantiasin reperiri potest: antimonio inest balsamus, quem per salem tartarisa. extrahe, cum sale armoniaco exalta, cum aqua pluuiali destillata edulcora, exicca, super marmore iterum solue, & hoc tandiu reitera, vsque dum clarum & lucidum cum omni rubedine appareat: hæc rubedo omnes fistulas, cancrum & morbum gallicum perfecte curat.

Antim. præparatum ad omnes morbos est vtile: in primis vero ad Podagram, luem Veneream & omnes inflationes totius corporis: inhibet etiam destillationes: omne malum, quicquid illud sit, per purgationem expellit, & si nihil mali inuenit, nihil etiam amplius aggreditur.

OLEVM ANTIMONII, PROcessus probatus.

℞ Antim. subtilissime triti, & salis soluti an. ℔iij, vitr. calc. ℔.j, sulph. minutissime triti ℔jß,

hæc omnia inuicem optime conterantur, cũ aceto destillato ita humectentur, vt manibus subigi possint, hoc facto in retorta luto obducta primo ign. lento destillentur: cum omnis aquositas extillauit sp. candidissimi subsequentes, colore lento de gradu ad gradum vrgeantur, quovsque receptaculum incipit albescere, hoc viso refrigeretur: Habes enim oleum pulcherrimum omni pretio pretiosius æstimandum.

SVBLIMATIO ANTIM.

℞ *Antim.* ℥ iiij, *sal. ammon.* ℥ j, *puluerisentur & 5. vel 6. horis sublimentur*; habebis flores rubros.

FLORVM ANTIMONII præparatio.

Antimonium subtilissime & in farinæ modum tritum in retorta vitrea luto obducta veluti vitriol. igne lento destilla, in receptaculum vitreum excipe, extillabit lento gressu album, flauum & rubrum, itaque die nocteque vrge, donec nulli amplius spirit. sequantur; hoc viso vas refrigeretur, quicquid adhæret, deradatur, spiritui vini rectificato injiciatur, & in B. aliquoties abstrahatur; ita enim fiet pulcherrimum.

Vsus. Est præstantissimus puluis purgans ad omnes morbos, cuius dosis grana 4. cum aceto vel aqua melissa vsurpanda.

FLORES ET TINCTVRA ANT.

Ant. sulph. & sal. nitri partes æquales minutissime terantur, inuicem mixta ollæ fictili indantur, carbone candente adiecto optime exurantur, ollæ exempta iterum subtilissime terantur, cum aq. fontana coquantur, postea coagulentur, tertio terantur, iterum tantum sulph. & salis nitri, vt

antea,

antea, addatur, vt prius coquantur & ficcentur, hocque tertia etiam vice repetatur, post hæc denuo tritis ol.terebinth.affundatur,in arena digeratur, effundatur, & in B.de menstruo separetur:ita enim in fundo perfectam & genuinam habebis Antim.tincturam.

Antimonium puluerisatum in olla fictili lente liquescat, & postquam eius humiditas exhalauit alia olla super prædictam aptissime accommodetur, & opus ign.vehementi vrgeatur. Prospiciendum vero, vt duæ aliæ ollæ superiori in magnitudine omnino pares sint in promptu, vt si ex vna flores colliguntur, alia interim adaptetur. Dosis horum florum est 3.4. vel 5. grana intra corpus sumenda.

TVRBITH ANTIMONII VEL Mercurius vitæ.

Ant.soluti lib.iiij, injiciatur ferri igniti vel stricturæ chalybis lib j,sufficienter liquefiant,& cum fluit clarum & lucidum, tunc adde salis nitri, Man.ij, alium tamen Manip. post alium immitte, cum iterum clarum effluit, effunde in infundibulum, facque regulum, vti scis, huius prius tamen clarificati & sal.ter fusilis facti ℞ an.lib.j,inuicem subtilissime conterantur & in retorta destillentur. Quidquid de hoc in receptaculum descendit, in eo veluti glacies concrescit: in locum vero calidum repositum,in ol.mutatur.

℞ Huius olei & vitrioli Vngarici vel Romani ad rubedinem calcinati ana partes æquales,primo oleum,deinde vitriol.desuper alembico vel retortæ impone, destilla, destillatum aquæ fontanæ destillatæ infunde: in hac enim veluti nix vel lac

descendit: & hoc est turbith.antimonij, vel eius Mercurius vitæ; aquam supernatantem, quæ est acris & acida, effunde, & peculiariter reserua: turpethum autem album exsicca, spiritū vini ter de eo abstrahe, ita erit rite & perfecte præparatum.

EIVS VSVS.

Huius turpethi 2.3.vel 4.gran.cum theriaca aut quocunque libuerit, vsurpata aut per aliquot dies vino infusa, vinumque epotum, hydropicos sine vlla mora restituunt, febres & morbū gallicū perfecte expellunt & epilepsiam certissime eradicāt.

Cohob.Antimon. Aquam vero acidam, quæ cohob antimonij nuncupatur, per B.abstrahe, & cum incipit acida effluere, recipientem amoue, aquam sequentem separatim excipe; vltimo ignē fortifica: hoc enim facto subsequetur aqua flaua, quam peculiariter asserua: vocatur hæc cohob Antimonij, & ad Balsamum sulphuris vsurpatur.

ESSENTIA ANTIMONII.

Antimonium subtilissime puluerisatum, vsquequo fiat puluis cineritius, calcinetur, ita tamen, ne fluat; quod diligenter est prouidendum. Cum ergo cineritium factum fuerit, igne vehementiori per 8.vel 10. dies reuerberetur, hoc facto in gressu vltimo igne continuo & vehementi procedatur, vsque dum puluis fuscus fiat.

Huius pulueris reuerberati ℥ij, tātum aquæ vitæ, vt sex digitos transuersos supereemineat, affunde, in B. per 12. dies destilla, & spiritum vini per destillationem abstrahe, inuenies colorem in fundo, quem exicca & reserua.

EIVS VSVS.

Huius pulueris in aqua soluti quatuor guttæ sumptæ

ſumptæ omnes febres, præſertim vero quartanam; hydropem quoque, luem Venercam & multos alios affectus curant.

VITRVM ANTIMONII.

Antimonio calcinato in teſta liquato ſal nitri ad magnitudinem auellanæ injiciatur, cum fluidũ factum fuerit, iterum tantum injiciatur, ita tamen, vt quod primo injicitur, prius fluat, antequam poſterius injiciatur. Et cum iam lucidum factum fuerit, vt rubinus; tunc taleolam radicis bryoniæ magnitudinis thaleri Imperialis & craſſitudinis medij digiti ſtylo ferreo affixam ſuper teſtam pone, hæc enim ita accommodata omnem venenoſitatem antimonij in ſe trahit, hoc facto effunde, & cum fuſum fuerit, cum aqua roſarum & corallis rubris in puluerem redige.

EIVS VSVS ET VIRTVTES.

Huius pulueris gr. vj, cum theriaca ad magnitudinem mediæ auellanæ & modico vini mane & veſperi ſumpta, & aliquid de vino deſuper epotum, per ſuperna & inferna purgat; oportet autem hoc ſumpto in loco calido manere & tres horas ieiunare.

Quando Antimonium prima vice eſt fuſum, ſed in colore non ſatis pulchrum, ſecundo & tertio poteſt fundi donec tibi placuerit.

Hoc vitrum ſubtiliter contritum & affuſo vino veteri in loco calido vſq; dum vinum coloret, relinquatur, vino enim euaporato rubedo ceu oleum ſpiſſum in fundo remanet: huic ſpiritum vini affunde, vt antea, donec ſpiritus coloretur, relinque, ſpiritum euaporare permitte, donec iterum oleum remaneat. Huius olei quinque vel

ſex guttæ, pro ratione patientis & ægritudinis aſſumptæ omnem putridum ſanguinem per aluum educunt, & deſtillationes corporis podagricas & crurum emendant, vitri tenuiſſime pulueriſati communiter dantur gr. ij vel iij, in theriaca vel conſerua roſ. in quantitate fabæ vel paruæ auellanæ mane ieiuno ſtomacho, & ſtatim ſuperbibitur hauſti iuſculi piſorum aut alterius, & 3. vel 4. hor. à cibo potuque abſtinetur. Licet etiam gr. 3. tranſcendere pro ratione perſonæ & morbi; & aliis etiam rebus, quam theriacæ & conſeruæ roſ. immiſcere.

Quicunque hoc medicamine vtitur, per 8. vel 14. dies, bonam diætam obſeruet. Inſeruit præcipue ad inflammationes pulmonis & ventriculi, peſtilentiam, melancholiam, febres chronicas, paſſionem colicam, icteritiam & hydropem; prodeſt etiam iunioribus ad contracturas, & iis, qui forte venenum hauſerunt, ad morbum gallicum & alios innumeros affectus.

TABVLÆ STIBIATÆ.

℞ *Vitri antimon. bene purgati* ʒ ij, *gumm. trac.* ʒj, *ſacchari albiſſ. in aq. roſ. diſſol.* ℥ iij, *& in fine adde oleum aniſ. Miſc. f. tabell.* quarum doſis ʒ j pro robuſtioribus: imbecillioribus vero ℈ ij vel ʒß.

ANTIMONIVM SALIS NITRI & Sulphuris.

℞ *Antim. lib. ij, chalyb. vel clauor. longor. anguſt. lib. j. Sal. nitri lib.* j ß; *chalybs vel claui candefiant, vt in crucibulo fere fluant; hoc facto ſalem nitri in fragmentis vna vice injice, crucibulum contege; ita in fluxu per mediam horam ſtare permitte; Et hoc peracto Sal. nitri* ℥ iij *vna vice adjice, iterum per ſemi ho-*

mi horam ita relinque, vbi crucibulũ operculo & carbonibus sit obiectum, tunc in patinam vel lauatorium effunde, superiorem scoriam abjice, vt regulus fiat veluti marcasita, hoc viso iterum in crucibulo fluat: Et cũ aliquãdiu in fluxu steterit, rursus Sal nitri ℥ viij. *adde, crucibulum operculo & carbonibus claudendo, denuo vt antea euaporent; & caue, ne carbo incidat in crucibulum, ita per horã dimidiã, seu tres quadrãtes in fluxu permaneãt, ignem circa crucibulum vehemẽter vrge, iterum* ℥ß *Sal. nitri adde; & in omnibus, vt antea, procede, fortiore tamen igne: Cum iam satis diu in fluxione permansit, rursus in lauatorium effunde, scorias si pulchræ & flauæ non fuerint, abjice; vltimo huius regulũ denuo immitte, vt fluat, vt ante, Sal. nitri* ℥ iiij *adjice & ignem adhuc magis fortifica; & lauatorio infunde, scorias pulchras & flauas excipe & reserua*, hoc enim facto super regulo stellam signatam videbis, & eius non mediocriter miraberis. Quod si vero Sal & Sulphur antimonij habere desideras, cum regulo perge, donec nihil nisi scoriæ flauæ & pulchræ sequantur; & nullus amplius regulus appareat, sed totus in scorias sit transmutatus: Tunc omnes istas scorias flauas in mortario calido contunde, aquam calidam affunde, & salem tandiu extrahe, donec aqua non amplius acuta fuerit, tunc donec cuticulam acquirat, coagula, & gutt. j. vel ij. olei vitrioli affunde.

Materiam vero citrinam exiccatam residuam habebis, Sulph. antimonij præstantissimum remedium ad febres, pestes & alios morbos.

OLEVM ANTIMONII, QVOD mirabiliter sanat.

℞ Spir. vini ℥iij. *ant. mast. thur. alb. myrr. rubra an.*

℥ j. *omnia ſubtiliſſime pulueriſentur, in ſpiritu vini vaſe ſigillato putrefiant; poſtea primo igne lento, poſtremo vero fortiori deſtillentur:* hoc omnes affectus, alias inſanabiles curari poſſunt.

ESSENTIA ANTIMONII.

℞ *Tart. part. ij. antimon. part. j. lente vſque ad conſumptionem humiditatis cæmententur, poſtea per horas* 10. *vel* 12. *fortius procedatur; hoc facto rubedo extrahatur, hæc rubedo effundatur, & aqua calida affundatur, tartarus de eo ſoluatur, donec nullam acrimoniam perſentias, tunc ſpiritus vini affundatur, colore extrahatur, & vſque ad oleum euaporetur.* Ita enim erit perfecta, & præter quod refrigerat, etiam omnes affectus feliciter curat.

DE VSV FLORVM ANTIMONII.

℞ *Flor. antim.* ℥ ß. *ſacch. cand.* ℥ j. *camphor.* ʒ j. *his vitro iniectis ſpiritum vini affunde, & ita coagula,* inuenies ſubtilem puluerem, cuius hydropico, & ad alios morbos primo die dare poteris gr. j. ſecundo duo, & ita in doſi aſcendere, quovſque ſatis eſſe putabis, & ſudor ſufficienter fuerit commotus; videbis miracula: morbo gallico infectis non opus eſt, vt pluries quam ter huiuſmodi remedium exhibeas, tunc enim ſuſcipe curam, quæcunque tibi placuerit.

VSVS FLORVM RVBEORVM Antimonij.

Huius Antimonij detur parum contra pleuritin, obſtructionem pectoris & morbum gallicum cum aquis appropriatis. Modo enim ſequenti æger in tribus vel quatuor diebus poteſt reſtitui. Ægrum

grum taliter in ſtupham, vt nil niſi caput exterius emineat, colloca, laminam ferream ſatis craſſam & mediocriter candefactam ſub ſcabellum, cui inſi-det, pone, prædictum puluerem ita laminæ inſperge, vt euaporatio totum corpus pertingat, & ſudorem ita per tres horas continuo vrge: hoc enim modo in breui tempore curabitur.

PRÆPARATIO OLEI ANTIMOnij Sulph. vitrioli, abſque omni corroſione.

℞ *Antimon. ſulphur. vel vitriol. quodquod vis, part. j. ſacchar. albiſſ. part. ij. pulueriſata optime miſceantur, in retorta* (eius tamen non nimium) *primo igne lento, deinde paulo fortiori deſtillentur*; habebis ad vſum internum mirabilem mundificationem & ſanationem, tribus nempe eius olei guttulis in aquam dimiſſis & ita ſumptis.

ALIVD OLEVM Antimonij.

℞ *Antim. præp. libr j. Sacch. cand.* ℥ xij. *Mixta pulueriſentur & per retortam in arena deſtillentur:* ita habebis oleum.

Vel,

℞ *Antimon. calcinat. lib. ij. Sacch. lib. j. mixta deſtillentur:* exibit primo phlegma, deinde pulchrum & fuſcum oleum, quod ad ſequentes morbos, & apoſtemata maxime inſeruit.

VSVS ET VTILITAS.

Quicquid in humano corpore eſt immundum, ſiue ſit calculus, ſiue aliud quidpiam, hoc oleum educit: Eriſypelas, dolores iſchiadicos, condylomata, anguſtiam. peſtem, elephantiaſin, quæ in ſecundo vel tertio gradu adhuc fuerit, (vlceroſa

enim est omnino incurabilis) recentia & inueterata vlcera & vulnera ; Epilepsiam & hydropem certissime bis in die datum eodem modo curat. Ad passionem colicam, febrem quartanam & omne genus febrium dantur eius guttæ quatuor in vino. Epilepsiam & hydropem etiam extra corpus vsurpatum sanat: & vlcera valde exiccat.

Nonnulli illud ita præparant. ♃ *antim. libr. j. Sacchar. alb & cand. libr. ß. destillentur per retortam, extillabit album*, rubrum & flauum simul; *in Balneo phlegma abstrahe, spiritum vini infunde, illudque quarta & quinta vice iterum abstrahe*; fiet hoc modo dulce & perfectum.

QVOMODO CVM ANTIMONIO præparetur Vinum.

Dolio viginti mensuris musti impleto infunde olei antimonij ℥ß, diligenter prius commista fermentent, doliumque semper maneat apertum: De hoc vino quotidie bis, ante prandium nempe & cœnam bibatur.

DE VITRO FLAVO ET RVBRO.

Antimonij rubri subtilissime triti lib. j. igne lento per horas quinque, donec colore fiat cineritium, calcinetur, postea in crucibulo soluatur, cum fluit, carbones candentes injiciantur, crucibulum obtegatur, per horam integram in igne vehementi relinquatur, postea inde eximatur, refrigeretur, & crucibulum confringatur: hoc enim facto mel in fundo reperies, quod iterum in puluerem redige, & vt antea, donec sufficienter albescat, calcina, cum sale liquido sumendo scilicet ad ℥xij. antimonij, ℥ß salis, dissolue, in fluxu per semi horam vel diutius relinque, hoc spatio elapso in pel-

in peluim ex aurichalco effunde;ita enim recte & pulchre cadet. Si vero non fuerit omnino mundum & purum, tunc iterum dissoluatur, vt pulchrius cuadat. Quod si vero vitrum flauum adhuc rubicundius habere cupis: adde cuilibet libræ dimidiæ vitri vnicam dimidiam sulphur. flaui & electi, fiet hoc modo rubino simile vel aliquantulum lucidius: vitrum autem fusum tantum prima vice est sumendum; secunda autem vice fundatur per se. Quidam pro sale fuso sumunt sal gemmæ & cum eo bis dissoluunt, tertio autem per se.

PVRGATIO EX ANTIMONIO, quæ solum per aluum, idque leniter, & non per vomitum, purgat.

℞ *Vitr. Antim. ad modum hyacynthi præparati & in puluerem impalpabilem redacti* ℥ iiij. *Boracis Venet. etiam subtilissime puluerif.* ℥ ß. *hæc inuicem mixta fluida reddantur & fiet vitrum viride: hoc tenuissime teratur, & spiritus vini mensura dimidia circiter affundatur, in vase bene obturato extrahatur.* Huius extractionis quando purgare libet, sume quantum cortex nucis iuglandis capere potest: purgabit, vt dictum, leniter per aluum & neutiquam per vomitum. Residuo materiæ iterum spiritum vini affunde, donec nihil amplius extrahat. Ad purgandum autem vinum est sumendum, siquidem cum spiritu vini nil nisi sudorem mouere solet. *Notandum*

ARCANVM EX ANTIMONIO.

Cum aceto aliquoties à sale extracto salem ex Antimonio calcinato extrahe: hoc enim floribus

Antimonij est præstantius, & in multis casibus vsurpari potest. Salem per acetum & argentum viuum inuicem vnita & per sublimationem, coagulationem & solutionem in oleum reducta, in oleum reducito, & hoc ipso modo, vt dictum edulcora. Vocatur hoc Mercurius vitæ, expellitq; elephantiasin & Luem Veneream, & sumitur intra corpus ad guttulas duas cum aqua Cichorij.

Mercurius vitæ.

PVRGATIO ET FIXATIO Antimonij.

Antimonij ℥ x. & Sal. nitri ℥ v. minutissime inuicem conterantur, in crucibulo magno vel fictili fortissimo carbonibus ignitis imponantur, primo lente, postea vero fortiter, vt materiæ fiant ruffæ, incendantur: hoc enim modo fragmenta metallica apparebunt: Sal vero nitri interim successiue effumat: & si hoc modo semel calcinaueris, tunc salem nitri cum aqua calida ablue, alium recentem in eius locum vt antea injice, & prædicto modo præpara: hoc etiam tertia vice repete. Et fiet Antimonium album & fixum, eritque vti diaphoreticum vsurpandum: graues expellit morbos per sudorem, valetque in febribus & peste. Dosis eius est ℈ j. ad ℈ ij. Ego febricitanti tertiana administraui ℈ ij. Et egregie fuit curatus per sudorem.

OLEVM ANTIMONII AD Callum & Fistulas.

℞ *Antim.* ℥ iij. *Mercur. sublimat.* ℥ ß, *mellis* ℥ vj. *mixta omnia, vt artis est, per retortam vitream mediocri igne destilla:* Et exibit oleum ad callosa & omnia maligna vlcera præstantissimum.

ALIVD

ALIVD OLEVM.

Antimonij.

♃ *Antim.& Sal gemm.in calcem vsti an. lib.iij, trita simul & permixta in modum olei vitrioli destilla:* emanabit oleum validissimum ad vlcera quęuis atque putridam carnem & emortuam à viua separandam absque omni dolore: Estque ad vlcera summum remedium.

ALIVD EIVSDEM

Oleum.

♃ *Anti.& tartari calcin.an.*℔ j.*mixta simul per alembicum tandiu destilla, donec resoluta fuerint: Huius destillationis.* ʒ j. *Et alcoolis vini* ℥ß *paulatim exiccari sinantur, & postmodum super marmore in loco humido in oleum resoluantur.* Maior & præstantior cura ad vulnera vix vnquam reperiri potest; exceptis vulneribus in capite.

DVLCEDO, BALSAMVS ET

Mumia Antimonij.

Antimonium cum sale armoniaco, resolue, tunc demum pluuiali aqua dulcorato, ac postea exiccatum super marmore toties resoluatur, colorem rubicundissimum, limpidissimum & perspicuum acquirat. Hoc medicamento fistulæ, cancrosaque vlcera à morbo Venereo orta peruncta sanantur.

THEOPHRASTI LAVDANVM

verum.

♃ *Ol.Antim.aloes hepatic.præpar.ana* ℥ j.*aq.rosar.*℥ß,*croci* ℥ iij,*ambræ* ʒ ij. *Misc.firmentur Magdaleones.*

ALIVD LAVDANVM Theophrasti.

℞ Ol.antim.aloes hepat.citr ana ℥ j.pone massam hanc in vitrum ad cineres calidos.sine parum stillare,& concrescet modum massæ,ex qua formentur pilulæ magnitudine grani hordei: Hæ valent pro roborando capite & pulmone:in febribus item,tremore cordis,Symptomatibus epilepticis & similibus. Dosis pilulæ 2.vel 3.ad summum 4.

OLEVM ANTIMONII PVRGANS.

Antimonium crudum tenuissime teratur, cum oleo vitrioli calcinetur, postea per retortam destilletur, & aliquoties rectificetur: quo enim sæpius, eo melius. Hoc oleum rectificatum tabulæ vitreæ infusum in cella vinaria soluatur, & per alembicum destilletur:exibit primo oleum vitrioli, quod obserua & separatim excipe: secundum quod sequitur, erit oleum antimonij rubrum & valdepulchrum, quod in vitro mundo diligenter reserua.

VSVS.

Huius olei gutta vnica in vino sumpta omnes affectus ex destillationibus ortos & oriundos per vehementem sudorem & vias vrinæ mirabiliter expellit.Et est valde bonum.

ANTIMONII SVBLIMATIO.

℞ Antim.part.ij.Sal.ammon.part.j.subtilissime puluerisata in sublimatorium injiciantur,& ignis secundum gradus regatur, ascendet Sal ammoniacum, & colores antimonij secum rapit, quod visu est admodum mirabile: hæc materia per reuerberatorium graductur, vt perfectam summamque rubedinem acquirat, vel ad rubedinem sublimetur:

tur: hoc facto aliquoties ita mixta sublimentur, donec fiat materia subtilis, quæ in cella vinaria soluatur, & tandem oleum à Sulphure separetur, aqua, cui inest Sal ammoniacus, coaguletur: ita enim Salem ammoniacum recipies, qui denuo potest vsurpari.

DE SVLPHVRE ANTIMONII pulcherrimo.

℞ *Sal. tart. part. j. antimon. part. ij, subtilissime terantur.* (Si vero regulum antimonij acceperis, erit melius) hæc diligenter mixta fluant, donec non amplius effument, hoc facto effunde, & videbis Salem tartari antimonio vel eius regulo rubedinem extraxisse, in qua verum Sulphur antimonij latet, hoc tenuissime puluerisa, & sequenti modo procede.

Prædicto antimonio in vitrum iniecto spiritum vini rectificatum & tartarisatum, vel acetum destillatum tartarisatum affunde, vitrum optime obturatum, vt rubedo extrahatur, digestioni committe: & cum spiritus vini vel acetum rubicundum factum fuerit, illud effunde, aliudque affunde, & id tandiu repete, donec non amplius tingatur. Hanc rubedinem pellicano infusam ad digerendum per octo septimanas fimo equino vel cineribus calidis committe, & cum iam sufficienter putruerit, in cineribus per retortam vel alembicum destilla, habebis oleum antimon. dulce pulcherrimum perfectæ rubedinis, hoc in Balneo tandiu separa, donec fuerit purum & nulli rei alienæ permixtum. Quod si vero vim corrodentem non omnino deposuit, per spiritum vini opt. effusum iterum vsque ad oleositatem abstrahe: ita

enim verum habebis Antimonij oleum, quod erit dulce & omnis corrosionis expers: hoc lente admodum in lapidem coagula, cui lapidi rubedinem suam per spiritum vini extrahe, & spiritum rursus abstrahe, videbis eius essentiam in fundo residere, quam aqua dulci ablue & iterum exicca, ita enim essentia quinta Antimonij perfectissime erit parata, qua vtere, vt didicisti.

DE OLEO RVBRO ANTIMONII.

♃ Reguli Antimonij part. j. Merc. subl. part. iij. minutissime mixta conterantur & per triduum in loco humido exponantur, tandemque per retortam igne lento destillentur, exibit primo aqua alba. Cum nihil amplius extillat, refrigeretur, aqua materiæ in retorta rursus affundatur, destilletur, aqua successiue fortificetur, tandemque fortissime vrgeatur, ita enim oleum coloris omnino sanguinei extillare videbis.

SVLPH. ANTIM. PVLCHERRIMVM.

Fl. Antim. rubri cum sale tartari præparati s. a. edulcorentur: horum sulph part. ij. & Sal. Ammon. part. j. inuicem mixta bis vel ter sublimentur, & edulcorentur, ita enim erit paratum: Hoc Sulphur leniter per aluum purgat, ita vt etiam infantes eo possint vti, eiusque dosis à granis tribus vsque ad sex.

QVOMODO TVRPETHVM dulce minerale Theophrasti præparari possit.

Cum tartaro & sale regulum Antimonij præpara: hunc per fluxum ex selecto Sale & tartaro bis clarifica, hoc enim modo fit candidius ipso argento, hunc subtilissime contere in alembico paruo,

paruo, sed oblongo & luto obducto interdum ad profunditatem trium digitorum in arenam dispone, tantum olei vitrioli rectificati, vt tres digitos emineat affunde, alembicum conuenienti operculo contege;in tantum ignem vrge, vt manu adhuc arenam contingere possis:hoc enim modo in oleo videbis venulas, & spiritum album in imum & altum migrare, hoc calore continuo per diem integrum procede,tandem destillatorium refrigerare permitte , vitrum cum annulo ad id parato quatuor digitos supra materiam abscinde, operculum conueniens cum breui & amplo rostro adapta,& ita destilla, vt omnino nihil de oleo & spiritibus relinquatur. Residuum ex destillatorio exime,in lapide subtiliter contere,ponderatum & phialæ iniectum arenæ impone : ita enim primo fiet flauum , & vltimo sanguineum. Et hoc erit turpethum minerale dulce Anabaptistæ.

PRÆPARATIO OLEI ANTIMONII contra Morphæam,Lepram,Elephantiasin,Vlcera & Vulnera.

Antimonij ℔. j. cum tartaro albo & crudo ac aceto destillato digeratur, destilletur & rectificetur.

FIXATIO ANTIMONII , QVA cóuertitur quasi in lapidé vel rubinum, perdurans in igne,sub lingua dulcis vti saccharú,tingens vinú veluti in sanguinem: Et est ad cóseruandum sanitatem hominis summum Arcanú.

Antimonij & Tartari partes æquales in testa per horam integram cum vehementia fundantur, & fusa in lauatorium projiciantur. Hoc facto ℞ Reguli tenuissime triti part.ij.Mercurij loti &

purgati part.j.ol.vitrioli part.ij; hæc inuicem mixta & contrita in alembico calori lento accommodentur, extillabit mixtura flaua; quæ cum exiccata omnino fuerit, iterum subtilissime puluerisetur, spiritus vini affundatur, vsque dum rubedinem acquirat, tunc spiritus hic effundatur & alius recens affundatur, hocque toties repetatur, donec non amplius tingitur. Hanc extractionem per destillationem abstrahe, videbis materiam in fundo in modum ceræ fluere. Hæc tabellæ infusa conuertitur in lapidem, instar rubini. Hoc antimonium curat omnes morbos & mitigat dolores cum spiritu scil. vini præparatum. Eius nempe ℈ j libræ integræ spiritus vini commixtus, per hanc medicinam Fernelius in Gallia multa miracula præstitit. Spiritus vini, cum quo oleum antimonij cum Mercurio sublimato præparatur, apoplexiam, paralysin & luem Veneream pulcherrime emendat.

OLEVM ANTIMONII laudabile.

℞ *Antimonij & Salis Hallensis ana* ℔.iij. *Sal tamen prius debet esse fusum, tenuissime trita & mixta per latus tribus diebus destillentur:* hoc enim modo ℥ iiij, ℥ iiijß vel ℥ v extillabunt. Hac enim ratione ex vitriolo calcinato oleum rubrum potest præparari.

FLORES RVBRI ANTIMONII.

Antimonium & Sal tartari inuicem conterantur: in fornace venti fundantur, cum sufficienter fluit, guttatim aquæ frigidæ infundatur, huic tamen fornaci non adeo approximabis, ne à guttulis saltantibus lædaris: hoc facto acetum infunde, vt flo-

vt flores eo commodius descendant: hos exiccatos sacculo infunde, ita enim aqua effluit & flores remanent, quibus cum aqua calida optime edulcoratis, plus aceti aquæ affunde, vt flores descendant, quos edulcora & reserua.

DE SALE NITRI.

Salis nitri clarificatio.

Salis nitri quantum vis in cochleari fusorio soluto cochleare Sulphuris citrini non vna vice, sed paulatim affunde, ita enim fiet clarum & durum veluti lapis.

EIVS VIRTVTES.

Huius ad magnitudinem trium pisorum cum aqua fontana sumptum omnem calorem nimium in corpore extinguit: sanat etiam anginam, gingiuarum putredinem, & fœtorem anhelitus emendat.

OLEVM SALIS NITRI.

Huius olei gr. iij, omni mane sumpta mundificant ventriculum & vesicam & partes eas in sanitate conseruant: cum vino in ore retentum putredinem oris corrigit & ipsam anginam curat.

SPIRITVS SALIS NITRI.

Spiritus hic aurum resoluit; vt fiat potabile ad Elephantiasin & alios morbos expellendum: purificat etiam sanguinem, in vtroque sexu multa miracula præstat, & ad guttulas tres vel quatuor in vini cochleari vsurpatur.

LIQVOR SALIS NITRI AD confortandum cerebrum.

Sal nitri æquali mensura aquæ vitæ destilletur, hoc facto tandiu, donec fundum non amplius

tangant, inuicem destillentur: huius ℈ß cum oleo nucis moschatæ ebibitus cerebrum peroptime corroborat & quoscunque illius morbos expellit.

Fit eo modo, quo oleum Salis viride, & est ventriculi summa medicina: dosis guttæ iij. vesicam à superfluitate liberat & putrilaginem eius aufert: linguam nigram & calidam mitificat, & vlceribus carnis conuenit.

PRÆPARATIO SALIS NITRI in Pleuritide.

℞ *Salis nitri* ℔ß.*tartari crudi* ℔ j.*destilla sexies per alembicum:* dosis ℈ß vsque ad ℈ j, in aqua fontana, mane, meridie, vesperi & media nocte: operatur autem per vrinam, & non per secessum: quia apostemata non egent euacuatione per aluum, sed per vrinam expelli.

OLEVM SALIS NITRI.

Salem nitri optime clarificatum cum puluere laterum vel Silicum permisce & vt vitriolum destilla, acquiris spiritum & oleum.

DE SALE.

Oleum Salis non sane est labor frustraneus: primo enim peroptime extinguit sitim: secundo resistit putredini, & tertio appetitum restituit: quicquid etiam in vulneribus & vlceribus est putridum, hoc sale asperso in vnica quasi hora, absq; omni dolore abstergitur. Nonnulli hydropici hunc salem vsurparunt, & in decem diebus nulla siti sunt molestati: non autem est acre, vt cætera Salia, sed dulce & in sapore succo ex pomis sylue-stribus expresso simile.

OLEVM SALIS.

Salis vulgaris & Salis nitri partes çquales commiscean-

miſceantur luto figulorum,ex hac maſſa formentur orbiculi: hi poſtquam exiccati fuerint per retortam primò lente,deinde fortiſſimo igne deſtillentur:liquoris inde deſtillati lib j cum ℥ iiij Salis fuſi mixta per 24. horas dimittatur, deinde etiam per retortam deſtilletur: ita enim maiorem acrimoniam acquirit, & ſimul etiam augmentatur: hoc autem repete aliquoties,donec ſpirituum ſatis acquiſiueris,ab his phlegma per B.abſtrahe, & in arena adhuc ſemel rectifica,fiet clarum & perfectum.

HVIVS OLEI VSVS.

Huius olei gutt.6. vel 8. cum aqua fontana vel vino mixtæ & icterico mane & veſperi exhibitæ, morbum euellunt:purificat præter hoc etiam immundum ſanguinem & omnia interna membra, eius in ſeptimana bis ad guttas 4. vel 5. ſumptæ præſeruant hominem ab omnibus morbis, & Symptomatibus: conducit etiam ad hydropem, pleuriſin & ventriculi immunditiem.

SECRETVM CONTRA Hydropem.

Oleum modo optimo ex Sale per retortam deſtilletur. Cum hoc Sulphur ſubtiliſſime ſublimatum immiſce, vt fiat inſtar pultis,tunc iterum per retortam deſtilla.Extillabit liquor inſtár lactis,qui maximum eſt ſecretum aduerſus hydropen, quo præſtantius vix reperiri poteſt,vt non minus contra omnia venena, & omnem immunditiem ſcabiei à cute abſtergit.

OLEVM SALIS.

Olei Salis &. aluminis æquales partes calore

conuenienti ſoluantur: Hoc oleum Salis per aliquot dies exhalatum aquam omnem hydropicorum breuiſſimo temporis ſpatio educit. Epileptico dedi cum aqua vitæ,cumq; auxilio Diuino restitui: Febres ad tres guttas potum eradicat: Contra icteritiã vſurpantur eius tres vel quatuor guttę cum aqua vitæ:omnia quin & decurtata membra extendit, & paralyſin, ſiue apoſtemata, illitum emendat,quia nempe vehementer penetrat. Omnes fere eius virtutes eſt impoſſibile enarrare.

℞ *Succ.viol.elect.Iuniper.an.q.ſ.ol. Sal. Miſce*, & de hac mixtura quavis mane ieiuno ſtomacho grana tria ſumantur; præſeruat toto eo die ab Apoplexia & ab omni aëre contagioſo: corroborat cor & totum corpus, reſtituit amiſſam loquelam:& à puerperis à grauidis decumbentibus tuto poteſt vſurpari:partum enim facilitat,eique colorem naturalem conſeruat, hydropem etiam educit,quotidie vſurpatum omnes febres eradicat. Elephantiaſin, peſtem, apoplexiam, & icteritiam cum oleo Salis & ſaccharo candi in formam Electuarij redactum mane ſumptum curat.

ARCANVM SALIS.

Ol. Salis cum ℥ j ol. Abſinthij mixta, eiuſque omni mane grana tria ſumpta in hydrope ſunt probata. ℔ Ol. Terebinth. albiſſ. huic ʒ j aq.ſcabioſ. admiſce & eius cum pondere vnius nummi de arcano Salis peſti affecto exhibe, eumque vt ſudet,contege.

DE TARTARO.

SAL TARTARI VITRIOlatum.

Oleum tartari guttatim in quartam partem ſpiritus

ritus vitrioli rectificati infunde,deſcendet in fundum Sal album, quod eſt dulce & ad vſum nobiliſſimum.

EIVS VSVS.

Hydropem, calculum & varios alios morbos emendat, & ſudorem prouocat. Miſcetur autem cum melle roſato vel alio Syrupo.Eſtque eius doſis à ℈ß ad ℈j cum vino albo.

SPIRITVS TARTARI rectificatus.

Doſis huius grana 7.9.15. in vino, aqua meliſſæ vel perforatæ. Sumpto vero hoc ſpiritu æger maneat in lecto, vt ſudet: tollit omnes oppilationes membrorum.

QVOMODO OLEVM TARTARI reddatur dulce,vt interius & ad vulnera poſſit vſurpari.

Oleùm tartari in cella vinaria ſolutum in arena fortiter deſtilla,iterum ſolue,fortiterque coagula: huic pulueri ſpiritum vini affunde, in Baln.extrahe,effunde & alium ſpiritum affunde,vt tres trãſuerſos digitos emineat,hocque tandiu repete,donec ſpiritus non amplius fiat rubicundus , nunc ſpiritum vini ter vel quater deſtillando abſtrahe. Quando vero tartarus in ſpiritu vini ſoluitur , ab infu.& effuſione erit abſtinendum,ſed ſolummodo ſpiritus vini ſæpius affundendus, ita in locum calidum aliquandiu collocandus & per deſtillationem fortiſſimam abſtrahendus, & hæc affuſio & deſtillatio tandiu repetenda,quovſque fiat adeo dulce , vt in vulneribus non amplius mordeat. Hoc peracto ſpiritum vini ad ſiccitatem vſq; abſtrahe, puluerem lapidi ſolutionis impone, ibi-

demque ſolue. Et hoc eſt oleum tartari dulce vel aqua tartari: cuius doſis eſt ℈ j, ad pulmones nempe & veſicam exulceratam atque alios internos affectus.

SPIRITVS TARTARI.

Tartarum igne libero & aperto deſtilla: exibit hoc modo ſpiritus vna cum liquore fœtentem, craſſo & nigro; hunc in deſtillatorio cum ſuo alembico per Baln. deſtilla, ita exibit ſpiritus lucidus & clarus cum oleo aurei coloris, quod per ſeparatorium à ſpiritu erit ſeiungendum. Spiritum cum tartaro recenti per Balneũ rectifica, hoc. enim modo fiet adhuc elegantior & lucidior, quanto enim pluries cum rectificaueris, tãto ſubtiliorem, præſtantiorem & penetrantiorem reddideris. Et ita erit ad vſum optime paratum.

MODVS CONFICIENDI liquorem Tartari.

Fæcibus nigris in retorta relictis aquam feruidam affunde, eius ſalem extrahe, hoc facto coagula, reuerbera & per duas vel tres horas calcina, ne tamen fluat: tunc iterum aqua deſtillata ſolue, & per chartam filtra: ſic enim fæces multæ & nigræ materiæ in charta remanent, his abiectis colatum iterum coagula, reuerbera & ſolue, hocque ſoluendo, filtrando, coagulando, & reuerberando, donec nullæ fæces conſpiciantur, quater vel quinquies repete, & erit perfecte abſolutum.

Huius Salis tartari reuerberati vnciis octo ſpiritum vini optimum affunde, & in pellicano vel circulatorio. Hermetis luto ſigillato per 14. dies vel diutius in ventre equi digere, ita n. eſſentia colore rubra tranſlucida inſtar rubini extrahitur:

tur:hoc viso vitrum confringe,essentiam in alembicum effunde, & spiritum vini abstrahe,remanebit liquor rubicundus colorem rubinum referens, odoris optimi & operationis validissimæ, qui vera & genuina essentia tartari nominari potest & debet:Spiritus vini fæcibus reaffundi & denuo abstrahi potest, donec extrahere aliquid valet, quod penes quemlibet esto.

VIRTVTES SPIRITVS TARTARI.

Hic sexies debet rectificari,& deinde cum spiritu vini circulari. Huius guttæ x.cum aqua menthæ sumptæ præ cæteris omnibus conducunt paralysi,& totum corpus virtute sua penetrant.

VSVS LIQVORIS TARTARI.

Ex hoc prædicto liquore circulato & fermentato cum saccharo candi fac amalgama : & si in corpore malum persentis aliquod, huius amalgamatis instar pisi cum haustu vini ebibe : auertit omne malum & dolores, qualescunque illi fuerint,& te vsque ad finem vitæ sanum conseruat.

VIRTVTES OLEI TARTARI.

Hoc oleum omnes maculas ex pannis laneis abstergit;vt & ex manibus,si hoc ipso oleo lauantur,carnem putridam ex vlceribus eradicat.Huius ℈ j cum ℥ ij conseruæ rosarum, & ℥ iij aq. rosarum haustus ventriculum ab omnibus morbis liberat, maculas quinetiam faciei abstergit, si eius parum sumatur & cum aquis conuenientibus misceatur.

Huius olei tartari ℈ j cum vino optimo ante ingressum stuffæ haustus calculũ renum & vesicæ infringit, sabulumque expellit, & stranguriam

corrigit. Oleum tartari, in quo ceruſſa, & camphora diſſolutæ ſunt, omnes ſerpigines amouet, cutem mundificat & vlcera putrida, ſi ea lauantur, perſanat. Contra puſtulas oculorum ex lepra enatas, æger prius balneum debet intrare, ſequenti veſpera iturus cubitum *loca* puſtulis infecta hoc oleo inungere; ea poſtea linteo diligenter contegere, ne ab aëre, antequam oleum exiccetur, contingantur. Hoc mane & veſpere reitera: *videbis* eas euaneſcere. Hoc oleum *etiam* verrucas manuum & aliorum membrorum feliciſſime eradicat.

Remedium Ad Vulnera.

Ad huiuſcemodi medicamentum præparandum, quod vulnerum quorumcunque labra hiantia contrahit, & ea veluti ſcriniarius cum ſuis tabulis ligneis facere ſolet, conglutinat, magna requiritur exiccatio & ſtypticitas, quę carni ſolummodo conueniat. Ad talem itaque præparandam tartaro ad ſummam albedinem calcinato affunde ſpiritum vini circulatum, & vſque ad caput mortuum vel extremam ſiccitatem, quantum potes, & vt vitrum intus & extra excandeſcat, deſtilla, hoc viſo aliud infunde, & tandiu, vt antea, procede, donec ſpiritus vini circulatus fiat omnino dulcis, qualis per ſe ipſum ſolet eſſe: hunc ergo per ſe reſolue, & quicquid reſolutum fuerit, eſt remedium ad vulnera, & Balſamus vulnerum ſpecificus poteſt nominari.

QVOMODO SAL TARTARI album per ſpiritum vini poſſit Cryſtallinum reddi.

Sal tartari album quater ſolutum, filtratum & con-

coagulatum in amplo vase cæmentationis, vsque dum fiat cœruleum, reuerbera: huius Salis tartari cœrulei part.j.& spiritus vini part.iij. Balneo impone, acquirit spatio 40. dierum pulcherrimam rubedinem: hoc viso effunde, alium spiritum affunde & vt antea procede, donec spiritus vini nullum amplius colorem extrahit, & Sal tartari perpulchrum lucidum & in duritie auri in fundo residet. Spiritum vini per interualla effusum in phialam collige, & Balneo impone: rubedo enim hoc modo in phiala coagulatur, & in spiritu vini instar butyri flaui innatabit: Spiritum igitur vini de ea effunde, materiam vero flauam in cineres projice, vertetur enim ibi in pulcherrimum lucidumque oleum. Cum hoc oleo crocum Martis in oleum ipsemet solui. Salis tartari Crystallini part. j.& ol. vitriol. par. iij, in cineribus per integrum mensem digerantur, acquiret formam pultis: Huius ego accepi partem vnam, sequentis olei partes tres, his addidi partem vnam præcipitati, ita mixta per mensem cineribus imposui, & cum hoc tempore elapso patinæ argenteæ candefactæ infunderem, fluebat vt argentum candidissimum, parumque de eo fuit amissum: oleum vero ita præparatur. ℞ *Vitriol. crudi part. ij. vitriol. calcinat. part. j, antimon. part. ij, destilla*, vt fiat oleum.

SOLVTIO TARTARI.

Ex Sale tartari cœruleo per spiritum vini rubedinem extrahe, vt in præteritis fuit dictum, & remanebit rubedo in fundo, instar olei.

SAL TARTARI CŒRVLEVM.

Sal Tartari vulgaris in crucibulo tandiu cande-

fiat, donec colorem cæruleum contraxeris.

SAL TARTARI
Rubrum.

Sal tartari albũ igne vehemẽti tandiu fac fluere vel colliquescere, donec fiat rubrũ: tunc funde.

Nota.

Sciendum sane, Deum rerum omnium conditorem maximum, naturæ tot & tanta dedisse miracula, vt nulla sapientia id possit capere, nec lingua hominis satis celebrare.

Tartaro calcinato & rectificato vasi vitreato indito spiritum vini, non tamẽ fortissimum affunde, tartarum tamen inuenies satis robustum; priori spiritu effuso, alium affunde, vt antea destilla, & hoc adhuc bis reitera: post quamlibet enim imbibitionem euadit efficacissimus. Si vero eius vires ad centuplum augere cupis, tartarum solue, aquam cum sale ammoniaco in vitrum conjice, vitrumque, ne vires eius exhalent, optime occlude. Cum hac aqua omnia vulnera & quamcunque scabiem curare potes. Si adhuc fortiorem cupis, adde aquam vim igniferam habentem, & de qua supra dictum, adde: plus & fortius hoc modo operabitur, quam ignis infernalis: Mercurius sublimatus huic aquæ iniectus, in ea reuiuiscit: ab omnibus etiam corporibus calcem hæc aqua reducit.

MEDICAMENTVM
Exiccans.

Oleum tartari sulphuri, vsque dum fiat rubrum adjice; hoc oleo omnem scabiem & vlcerationes quascunque illitum sanat. Est etiam ad multa alia exiccationem requirentia, vt serpiginem impe-

impetiginem & cætera huiusmodi remedium optimum.

CONTRA DOLORES IMMENSOS Capitis.

Oleum Tartari cum magisterio radicis correcti est temperatissimum mixtumque medicamentum & præstantissimum arcanum: Danturq; eius robustis & constantis ætatis hominibus grana 15. mediæ ætatis 40. iunioribus & sexui fœmineo infra viginti annos 12. vel circiter.

Si dolor fuerit ex causa calida, sumatur cum aqua florum Sambuci, vel sua aqua propria, vel cum aq. rosarum, liliorum conuallium vel acetosæ. Si ex frigore, cum vino, aqua vitæ, aqua plantag. Quo ad tempus, nihil interest, quandocunque vsurpetur.

ARCANVM CONTRA DOLORES Arthriticos.

℞ Spiritum tartari & spiritum salis.

AD HYDROPEM.

℞ *Spiritus tart. spir. vitriol. an.* ℥ß. *aq. theriacal.* ℥ j, *letur & destilletur.* Eius dosis est ʒ j.

OLEVM TARTARI EX TARTARO crudo destillatum.

Tartarum crudum pelle per retortam vitream, more stygiæ producit magnam copiam spirituum alborum, qui tandem in aquam & oleum crassissimum & fœtidum conuertuntur: separatur autem oleum illud spissum ab aqua per infundibulum, quod vlceribus exiccandis & curandis confert. Aqua autem si cum colchotare bis vel ter destilletur, ita putrificatur, vt fœtorem prorsus amittat: ad pellendas autem omnium viscerum ob-

ſtructiones, lienis præſertim & hepatis atque ad omnes morbos tartareos valde conducit. Cui medicamento ſi vim & facultatem adaugere velis, illud circulabis cum vini ſpiritu in B. per 4. dies, deinde ſeparato per Balneum menſtruo, remanebit tibi ſpiritus tartari ad prædicta optimus.

BALSAMVS TARTARI.

℞ Tart. crud. libr. ij. ſal. nitri, ſalis fuliginis & ſalis fæcum aceti ana ℥ iiij. calc. viuæ libr. ß. omnia minutiſſime contuſa iniiciantur in vas non vitreatum ac rite obturatum; calcinentur 12. horarum ſpatio. calcinata ſoluantur in aqua calida per filtrum deſtillentur, poſt coagulentur & deinceps calcinentur, ter denique calcinationes, ſolutiones & coagulationes repetantur: tum iniiciantur omnia in alembicum, ſimulque acetum deſtillatum infundatur, vt digitos quatuor ſupernatet. Deſtilletur acetum in Baln. ac liquor dulcis emanabit; tum infunde iterum acetum, vt deſtilletur, idque tandiu, dum non amplius ſit dulce, ſed acidum fiat & quale prius infudiſti, per alembicum efferat, tunc omnia valido igne per retortam deſtillato & prodibit oleum feruidiſſimum, cuius vtilitas vix ſatis prædicari poteſt. Hoc eodē modo, ſi volueris, totum ſalem tartari per alembicum pelles, ex quo præſtantiſſimum ac ſaluberrimum oleum efficies.

PRÆPARATIO TARTARI contra Phthiſin.

Tartarum optime circulatum cum aqua vitæ rectificata primo igne lento, deinde fortiori deſtilla: aquam primo egredientem ſeparatim reſerua, poſtea etiam ſequens oleum: olei iſtius dabis guttam

guttam vnam in iure ranarum optime cocto phthiſico aut aliis, qui fere omnino ſunt areſacti & exiccati,& Deo exitum committe.

SAL TARTARI VITRIOLATVM.

Spiritum Vitrioli optime confectum guttatim cum ſale tartari cryſtallino permiſceto (hunc autem ſalem expurgatum oportet eſſe diuerſis ſolutionibus & coagulationibus cum aqua agrimoniȩ factis) mixtio tandiu continuanda, donec ℥ j. ſp. vitrioli ſuper ℥ ß. ſalis prædicti ſuperfuderis. Hæc in Baln.ponito per aliquot dies: & facies coagulatum,quod diligenter aſſeruabis.

OLEVM TARTARI Vulgare.

Tartarum calcina, in cella vinaria ſolue, & ſolutionem reſerua,cum illo ad emaculandas & ornandas facies mulierum volueris vti, eius parum cum aliis aquis appropriatis, vt flor. fabarum,roſ. polygonati &c.miſce, & cum hac mixtura faciem lauent: omnem enim immunditiem ſua corroſione aufert, cutemque puram & lucentem reddit. Euellit quinetiam maculas ex pannis,& manibus: vlceribus omnem carnem putridam excedit. Si ea lauentur & ad multos alios affectus conducit,eius nempe ℈ j.cum ℥ iij.mellis roſati & ℥ iij.aq.roſar. vſurpatus.

CVRA HYDROPIS.

Spiritus Vitrioli cum ſpiritu tartari ita miſceatur, vt tertia pars ſit ſpiritus vitrioli bene ab oleo ſeparati. Detur quotidie mane & poſt meridiem ʒ j.in aqua appropriata,curat.Eſt ſecretum D.Eucharij *Sulz*,cui multum confidebat: vt & electuario de limatura chalybis.

AQVA TARTARI AD PESTEM.

A Tartari crudi ℔ ij, ſpiritus deſtillando per retortam, vſque ad ſiccitatem extrahantur. Deinde aquam, quantum eius fuerit & tantum ſpiritus vini inuicem mixta iterum per phialam vitream deſtilla, tandemque per arenam rectifica, habebis liquorem tartari. Hæc autem deſtillatio in principio commodius fieret cum ſpiritu vini; quarta autem vice addere potes *rad. dictamni, Enulæ, Valerianæ, angelic. theriacæ an. deſtillentur per veſicam vel Baln.* Et peſte infecto cum aqua ſcabioſæ vel dictamni exhibeatur.

Nota.

Si tartarus ille, à quo ſpiritus & oleum per deſtillationem ſunt abſtracta, cum ſulphure calcinatur, fit cryſtallinus & pulcherrimus.

SPECIFICVM PVRGATIVVM.

Magiſterium tartari & magiſterium vitrioli in vnum ſimul commiſce, æquales partes croci adde & ad digeſtionem in pellicano in arenam per menſis ſpatium mitte, deinde ſerua. Hoc purgat etiam excreſcentias. Si plura de huius medicamenti viribus ſcire deſideras, vide Theophraſtum *in ſua archidoxa.*

SPIRITVS MASTICIS.

Libræ vni Maſticis ſubtiliter pulueriſati ſpiritum vini affunde, aquam extillatam per dies aliquot digere, deinde ſpiritum è Balneo abſtrahe, in cineribus extrahe, poſt hoc fortius vrge, ſequetur oleum rubrum. Spiritus ad paſſionem colicam eſt efficaciſſimus, illam enim quamprimum ſiſtit, ſaporem admodum iucundum habet & vltro etiam ſtomacho conducit.

SPI-

SPIRITVS ANISI.

Semini anisi contuso vinum generosum affunde, per aliquot dies digere, spiritum abstrahe, præcedenti paucum fermenti injice, fermentareq; permitte, tandemque per vesicam destilla: accipies oleum.

CRYSTALLI CALCINATIO.

℞. *Crystal.* ℥ j, *sal.ammon.* ℥ iiij, *optime pulverisata sublimentur, hæc sublimatio sexies repetatur & Crystalli semper amoueantur.* ℞ *Crystalli eleuati* ℥ß. *aq.destillat.* ℥ iij *reducantur in alcool.* Eius dosis ʒß. Hæc præparatio peculiarem habet vim & efficaciam augendi lac, vbi illud in lactantibus deficit, & vsurpatur ad ʒß. in oleo amygdalarum dulcium recenti.

Nota.

Essentia crystalli cum aqua cardui ben. vel alia appropriata pota calculum vesicæ confringit & expellit. Cum vino vero rubro vsurpata dysenteriam & fluxum album mulierum inhibere dicitur.

ALIA PRÆPARATIO.

Crystalli ex montibus subtiliter pulu. per 6. horas ita reuerberētur, vt flāmæ exeant, tantum aquę vrticæ, vt sex digitos supernatet, affundatur, per decē dies ita dimittantur, & postea destill. transcendet bona pars crystallorū, plus ergo aquę vrticę affunde, vt ante dimitte, hocq; tertio repete, trāscendēt crystalli omnes: tunc parum salis fluidi injice, hoc n. facto oleū ad fundū separabitur, aqua vero manebit superius: hanc ergo effunde & aliam recentem affunde, & tandiu soluetur sal, donec fiat dulce: ol. ʒß. vel ʒ j. data, est expertissimum & proba-

tissimum medicamentum ad renum calculum & vesicæ.

AQVA. DE CALCE VIVA.

Hæc aq. secundum artem præparata ad vlcera est admodum proficua: linteis nempe excepta & veluti emplastrum vlcerib. applicata; exiccat enim omnem purulentiam, mitigat dolores, carne replet, & inflãmationes cum admiratione perquam breuiter extinguit, & ad feruidas, & putridas pustulas & ipsam Luem Venereã plurimum confert.

OLEVM DE CALCE VIVA.

Calcem viuam cum duplo salis ammoniaci in porphyrio triti sublima; fœtet vt stercus, & liquefit armoniacus. Et si sublimatur, recedit & remanet calx, & durescit: posita vero in patellam æream, liquescit in humorem, quem oleum calcis viuæ nominant.

MAGISTERIVM ET EXTRACTIO Gemmarum.

Gemmas pulueri satas & ad modum reuerberationis calcinatas libræque vini vulgarium nitrialium comixtas ad calcem sufficienter combure, calcem hanc cum spiritu vini tandiu ablue, donec materia reliqua inueniatur, hanc vlterius adure, & vt prius procede, hoc enim modo cuncta intrabunt in spiritum vini: hunc ergo abstrahe & incoque, dabit tibi alcali, quod in aquam resolue & asserua.

V S V S.

Ab huius vsu, propter eius aliquantulam acrimoniam & immixtam calcem nõ est abstinendũ: suam enim acrimoniam in id solummodo exerit, quod ei resistit; & ita est subtile, vt eius vnica gut-

tula

tula totum corpus peculiari virtute tingat.

ARCANVM PERLARVM.

Perlarum orientalium cum aqua Cinnamomi in marmore subtilissime pulverisatarum ℥ vj. *alembico ventris spatiosi injice, spiritum ligni Guaiaci affunde, alembicum cera vndique occlude & in Baln. digere:* ita enim menstruum quotidie essentiam rubicundam de perlis extrahet : ita ergo procede, donec tota essentia extrahatur: perlas deinde calcina, salem ex illis extrahe, & illum essentiæ admisce: habebis præstantissimum remedium ad omnes cordis affectus.

PROCESSVS PERLARVM.

Perlæ contusæ & minutissimè contritæ in aceto correcto per mensem digerantur : acetum ab aqua inde effluente per Balneum separetur, perlæ denuo cum aqua destillata soluantur & coquantur: deinde filtrentur, tandemque quarta vel quinta vice in Balneo coagulentur , hoc facto spiritu vini rectificato affuso putrificentur & soluantur, spiritus vini tinctus effundatur, coaguletur, cum spiritu vini recenti iterum soluantur & in Baln. ad liquorem destillentur. Inuenies in fundo margaritas resolutas, quæ magisterium perlarum reuera sunt.

NOTANDVM.

Acetum cum expresso succo limonum corallos & margaritas peroptime dicitur soluere posse.

PROCESSVS CORALLORVM.

Coralli autem primo cum nitralib. debent puluerisari & calcinari, deinde vt vulgares præparari & resolui. Ita enim habebis magisterium corallorum. Quorum virtutes præ cæteris admiror: quod

ſcilicet tam mirabiliter creſcunt & tam admirandis virtutibus à Deo ſunt dotati.

EXTRACTIO ESSENTIARVM ex lapidibus, Gemmis & Margaritis.

Gemmas vel Margaritas groſſo modo contuſas & non pulueriſatas in vitrum injice, tantum aceti radicis, vt quinque digitos ſupernatet, affunde, per menſem in ventre equino digere: hoc enim tempore materia fit omnino liquida, hanc denuo cum aceto radicis miſce & ablue, ita enim acetum colore gemmæ tingetur, huius in aliud vitrum plus affunde. Et hoc tandiu repete, donec nullus amplius color extrahitur: tunc enim Eſſentia eſt in colore, & corpus relinquitur: colores lente ad ſiccitatem vſque coquantur, deinde cum aqua deſtillata, vt antea diximus, edulcorentur, quovſque perfectam dulcedinem acquirant: hoc facto puluis ſuper marmore reſoluatur & habebis quintam eſſentiam gemmarum & perlarum. Obſeruandæ autem ſunt margaritæ cum colore, dant enim lac ſpiſſum: corpus vero eſt arenoſum & viſcoſum; & ex his præcipue ſunt dignoſcenda: ita etiam ſe res habet in cryſtallis; Omnis enim eorum Eſſentia per lotionem tranſit, & nil niſi viſcoſitas aliqua remanet, ex quo ſufficientia extractionis cognoſci poteſt. Quidam acetum deſtillatum baccis berberum affundunt, hoc per deſtillationem iterum abſtrahunt, coralloſque & margaritas cum eo ſoluunt.

Alij vero ex prunis ſylueſtribus acetum conficiunt, & corallos perlaſque cum eo extrahunt: Et hæc extractio acquirit colorem omnino ſanguineum. Alij ſpiritum vini ab oleo ſalis aliquoties ab-

abstrahunt, & cum hoc corallos soluunt: aliqui vero vsque ad oleum abstrahunt.

EXTRACTIO CORALLORVM.

Hæc est purgatio sanguinis: vbi nec venæ sectio, nec scarificatio est necessaria, sistit fluxum sanguinis in viris vt & sputum eiusdem, & superflua mulierum menstrua, atque omnes alias hæmorrhagias. Contra epilepsiam vero inprimis maxime commendatur.

Cum succo berberum coralli in vnico triduo soluuntur: Et cum hac solutione lingua in angina mundificatur, cum aqua nempe prunellæ commixta & pro gargarismate vsurpata: imo nihil refert, etiamsi etiam bibatur: anginæ peroptimè medetur & omnem calorem ac inflammationes internas extinguit.

LIQVOR ET SPIRITVS PERLARVM.

Huius guttæ sex cum aqua borraginis potæ cor & vniuersum corpus confortant: cum aqua cinnamomi ad guttulas octo non modo confortant, sed etiam ab apoplexia præseruant: contra palpitationem cordis eius guttæ 8. cum vino maluatico bibuntur, sericumque rubrum in eo intinctum regioni cordis applicatur: in lipothymiis est valde conueniens, ac dicto modo applicatus, pulsibusq; & naribus affrictus.

Corroborat etiam & præseruat infantes à frigore cum succo vel aqua semperuiui ad tres guttas exhibitus.

Cum infantes plane sunt consumpti & arefacti; detur iis cum lacte muliebri, conualescunt illico. Ego ipse phthisim cum totius corporis consumptione cum oleo margaritarum curaui.

DE ARSENICO.

Oleum Arsenici.

Hoc oleum inseruit ad fistulas & omnia antiqua vlcera & esthiomena; Lue Veneream, & cancrum, vt & ad vermem equorum; exterius applicatum. Ad hunc affectum ol. Arsen. cum melle & albumine oui commisce & in forma emplastri appone; vermem enim enecat & affectum curat.

QVOMODO ARSENICO SVVM extrahatur Venenum.

Arsenicum per salem vrinæ fixum effice, hoc enim facto transit in oleum, quod ad omnia vlcera est efficacissimum.

BVTYRVM ARSENICI FIXVM.

Arsenicum Crystallinum prius cum solo colchotare sublimatum (quod venenum ipsius retinet) cum æquali pondere salis tartari & salis nitri commisce, omnia inter duos vrceolos imposita fixentur, subjiciendo ignem 24. horarum spatio primo lentissimum, tum summi gradus. Et inuenies materiam albissimam: quæ perlarum referat colorem, quam in aqua calida solues, vt inde alcali extrahas; puluis, qui subsederit, imbibatur oleo tartari, vel, quod melius est, oleo talci, & ad ignem exicca, idque ter facies, rursus materiam in calida dissolue & sal exime, & remanebit puluis candidissimus & fixus, qui in loco humido resoluitur in oleum pingue, butyri instar, anodynum.

VSVS BALSAMI ARSENICI.

Hunc balsamum linteo obductum regioni cordis applica & emplastro ex resina contege: arsenicum enim destillationes partium extrahit, humores fluidos reddit: ergo ab emplastris ad puncturas summe est cauendum. OLEVM

Oleum Boli Armeni.

Boli Armeni quarta vna in aqua ſalis nitri ſoluatur, per deſtillationem rurſus abſtrahatur, idque toties repetatur, donec bolus formam olei acquirat; tunc enim eum rurſus in oleum redige, & huic *thuris* ℥ j. *corneol.* ℥ß. *& mumiæ* ʒ ij. *admiſce:* Erit puluis glutinans loco ſuturarum vſurpandus.

OLEVM, QVOD VVLNERA IN 24. horis ſanat, & eſt expertum.

℞ *Ol. hypericon. lumbricor. terebinth. maſtic. an.* ℥ j. *miſce* & calide cum pauco goſſypio applica.

Sal Ex Vrina Svblimatvs.

Vrinam hominis ſani, ieiuni & vinum bibentis per 24. dies ſepone, poſtea pure & lente effunde: poſtea tantum vitrioli in fornace ad albedinem vſque torrefacti, quantum per vrinam ſolui poteſt, adde, hoc facto in alembicum arenæ impoſitum effunde, ad ſiccitatem vſque deſtilla (hæc eſt optima aqua ophthalmica ad omnes dolores calidos oculorum, viſumque conſeruat clarum & acutum, eius aliquantum cum penna quotidie immiſſum & vſque ad ſanitatem continuatum) receptaculum cum aqua inſtillata amoue, aliud accommoda & ignem, ac ſi Mercurium ſublimare velis fortius vrge, hoc enim modo ſal album & pulcherrimum aſcendit, cum quo ſpiritus vini acutior & fortior reddi poteſt, ad aurum & alia metalla calcinata reſoluenda.

Ex tartaro vrinæ cum duplo pondere ſulphuris mixto & ſublimato fiunt flores ſulphuris acidi; & in peſte multo ſunt præſtantiores floribus ſulphuris vulgaribus: inſeruiunt etiam in pulmonia. Bathodius. *Nota.*

LAPIS MEDICINALIS AD omnia Vulnera.

℞ Vitrioli ℥ iiij; sal. nitri, ceruss. alum. bol. armen. ana ℥ j, sal. ammonia. ℥ß singula subtiliter pulverisentur; cerussa & bolus in porphyrio in formam farinæ conterantur, tunc omnia misceantur, ollæ vitreatæ satis magnæ, quia intumescit, injiciantur, aceti acris tantum, vt digitos duos emineat, superfundatur, & ad siccitatem lapidis lente coquantur.

Notandum Debet autem igne fortiori, vsq; dum nullus amplius fumus ab eo ascendat, calcinari. Ad vlcera intumescentia & calida huius lapidis ℥ j cum mẽsura dimidia aq. semel ebulliat, filtretur, linteum in hac immergatur, & loco affecto, quam calide tolerari potest, applicetur. Si vlcus fuerit apertum, sumatur residuus pulvis, exiccetur, & vlceri inspergatur, & hoc facto vlcus linteis obuoluatur. In vulneribus vlceribusq; vetustis & recentibus huius pulueris instar pisi vnguento ad magnitudinẽ nucis immisceatur. Præter hæc omnia aqua isthæc etiam destillationes seu catarrhos contrahit, exiccat & maturat. Scabiem, ictericiam, maculas, impetigines, vitiligines, pustulas exedentes sanat, si prius aperiantur, & ter in die hac aq. abluantur: omnia mala & immũditiem intra cutem & carnẽ latentem è corpore humano extrahit. Anginam & quævis vitia oris emendat, putridam carnem vel fœtidas gingiuas corrigit: superfluum sanguinem ex quo dolores dentium exoriri possunt, absumit, si cum ea abluantur, ne quid tamen in collum incidat. Omnes externos affectus corporis vel cancrum, vermem, & omnia vlc. phagedenica mirifice mortificat, lintei in ea intincti, & quotidie ter ap-

applicati. Lumbr. omnes enecat & expellit. Omnibus affectibus oculorum succurrit, & visum acuit, eius gutta j. vel duæ mane & vesperi oculis cum penna immissæ. Calorem præternaturalem crurum mitigat, lintei nempe in ea madefacti & applicati, colorem enim & superfluos humores quam primum extrahit, malumque inde exortum emendat. Conducit mulieribus, quibus mammillę sunt tumefactæ & exulceratæ. Omnia vlcera humida & destillantia, quæ alias nullis emplastris, vnguentis & oleis quicquam cedunt, ex fundamento sanat, ter in die cum linteis applicata.

LAPIS CONTRA ERYSIPELAS.

℞ *Ceruss. alum. vitr. alb. ana* ℥ iiij, *bol. armen.* ℥ ß, *croci,* ʒ j. *Misce, coquantur in mensura dimidia aquæ vsque ad siccitatem*; huius materiæ parum in aq. ros. soluatur & loco inflammato applicetur. Iuuabit illico.

LAPIS CAVSTICVS SEV CORROS.

℞ *Lixiuij saponis, vel matris lib. ij. calc. viu. lib. j. affunde aquam feruentem, bis inuicem misceantur, cum clarescit, infunde sartagini, adde sal. ammon.* ℥ ß. *& in aqua tandiu coque quousque fiat lapis:* aperit omnes excrescentias & tumores.

CALCIS TESTARVM OVOrum calcinatio.

Testæ ouorũ in fornace figuli optime, quousq; fiant albissimæ, calcinentur: hæc maxime conueniunt scribis, pictoribus & aurifabris; miscentur etiam cum glutine, & rediguntur in massã, ex qua imagines, lapides & manubria cultrorũ efformari & cum variis coloribus, provt cuiq; placet, tingi

possunt, quo facto in hypocausto, vel alio loco calido exiccantur, sic enim non solum colorem suum retinent, sed etiam in lapidem concrescunt.

Vel

Albumina oui conquassata & cum spongia in aquam redacta in massam cum calce exagita: Quantum autem harum testarum calcinantur, tantum etiam concharum addere, & eodem modo, quo & cum calcinatis testis, procedendum.

Ad Scabiem Et Prvritvm.

℞ Sulphur. viu. optime puluerif. ℥ j. *Zinzib.* ʒ ij. *misceantur cum butyr. recenti vel axungia recenti; adde Mercurij præcipitati* ʒ j. *M. & f. vngu.* quo inungantur iuncturæ manuum & genuum. Penotus.

Cremor Tartari.

Tartarum vini albi lotum minutim contere, in aquam puram injice, fac vt in lebete bulliat, fiet bulliendo crusta seu pellicula, hanc exime & serua: Huius accipe ʒ j. diagridij præp. gr. viiij. Misce, & in iusculo porrige; leuiter purgat. Arcanum est ad lienis affectus.

Dicto cremori spiritum vini affunde, tincturam rubram extrahe, spiritum vini abstrahe, & terram relictam per retortam pelle, habebis oleum, & manebit terra in retorta; hanc calcina, & spiritum vini iterum affunde, digere & abstrahe, tandem terra hæc sublimetur, quam serua, est enim terra foliata.

OPTIMVS MODVS PRÆPARANDI cremorem tartari, vel Tartarum præparandi.

Tartari quantum vis, conteratur, & subtilis-

sime

ſime pulueriſetur; aquæ fontanæ ſufficiens quantitas calide affundatur, cum baculo ligneo optime moueatur, ad refrigerandum ſeponatur (niſi enim hoc fiat, aciditas eius facile euaneſcit) aqua cum materia viſcoſa lente effundatur: hæc lotura ter, quater vel pluries, donec tartarus arenæ ſubtili fiat ſimilis, repetatur, hæc arena in vaſculum ligneum effundatur, ſufficiens quantitas aquæ fontanæ feruidæ affundatur, & cum ſpatula lignea agitetur; hoc enim facto aliquid de tartaro colliqueſcit, & aquam acidam reddit. Itaque pãni duo; tres vel plures, prout tartari plus vel minus præparari debet, ex lineo & lana duplici filo parati in promptu eſſe & ſuper ollas nouas vitreatas ſuſpẽdi debent, per quos aqua feruens & acida abſque vlla mora percolari poſſit: & ſi hæc in principio aliquantulum flaua tranſit, ſtatim denuo percoletur, & hoc tandiu repetatur, donec clara, in modum Cryſtalli, tranſeat, & transfuſio continuetur. Et ſi vna ex ollis fuerit repleta, ſeponatur ad refrigerandum, & alia ſupponatur Et cum omnis aqua acida fuerit affuſa, alia aqua feruida (cuius in lebete ſemper aliquid in promptu eſſe debet) affundatur, diligenter moueatur, paululum quieſcere permittatur; poſt vnum ex ſacculis in aliam aquam prius percolatam transfundatur: Et labor hic tandiu continuatur, donec tartarus per aquam feruidam omnino eſt ſolutus & in vaſculo ligneo nil præter arenam omnis aciditatis expertem nullamque vlteriorem vel in frigida, vel feruida aqua diſſolutionem admittentem, & propterea tartarum arenoſum dictum, remaneat. Hoc enim facto omnis tartarus acidus & genui-

nus rite erit ſolutus & transfuſus. Cum igitur aquæ illæ tartareæ in ollis ſufficienter ſunt frigefactæ, non ſolum pulcherrimum cremorem in illis innatare, ſed etiam bonam partem materiæ pellucidæ inſtar niuis congelatæ in fundo reſidere videbis: Tunc itaque cremor innatans primo erit ſeparandus, ſi videlicet eundem ſeparatim habere cupis; ſin minus, cum ſpatula lente poteſt amoueri, vt fundum petat & cum materia ibidem copuletur: hoc facto aqua clara per inclinationem vaſis effundatur, materia alba ſacculo paruo linteo injiciatur, vt aqua in ea relicta effluere poſſit: inuenies tartarum peroptime purgatum; cuius hoc modo in 14. horis plus quam alij in 40. horis præparare poteris, nec minorem habebit efficaciam, quam alius, multo maiori labore paratus.

De Antimonio.

℞ *Auri calcin.* ℥ß. *antimon. crudi bene triti* ℔ß, *ſublima vna forti igne per totum diem, deinde quod ſublimatum fuerit, accipe, & cum auro quod in fundo manſit, bene tere, ac iterum ſublima, hoc ſæpius repete, tandem inuicem bene tere & ſerua.* Huius ʒ j in vinum maluaticum vel aq. vitæ infunde, eiuſque infuſionis cochleare vnum exhibe. Eſt vomitiuum & purgatiuum, arcanum Dornæi, pro quo Muffetus ipſi 500. coronatos voluit numerare, ſed non obtinuit.

Vomitiuum & purgatiuum.

AD FICVM ANI SEV Mariſcam.

℞ *Ol. laurin. lini, roſac. nucum, ana* ʒß. *cum vitello oui fiat vnguentum:* hoc cum goſſypio applicatum, ficus ſanat, quæ tamen prius hoc ipſo vnguento debent inungi. Eſt Tobiæ Heſſ.

PRÆ-

PRÆPARATIO CRYSTALLI ad Gemmas factitias.

Salis tartari ℥ ij. *in aqua soluantur, hoc* ℔ j. *cineris fagi, vt cineri Capellæ fiat similis, humectetur: inde globuli in magnitudine pomorum formentur, exiccentur, & in olla operculo contecta in fornace figuli exurantur:* ita enim globi aliquantulum colliquescēt sibique inuicem adhærebunt: *hi itaque subtilissime conterantur, & lixiuium ex iis paretur: hoc in salem vsque coaguletur: Et in hoc lixiuio, Crystalli toties & tandiu extinguantur, donec intra digitos contere possis: hoc peracto de Sale in vase relicto aliquid per solutionem, coagulationem & calcinationem toties repurgetur, donec nulla amplius faces in solutione compareant.*

Eodem modo etiam Salem tartari ex tartaro albo præparatum toties per solutionem, coagulationem & fusionem debes purgare, donec ab omnibus fæcibus fiat mundus, & in igne non amplius strepet. ℞ *Huius Sal. tartari part. ij Salis præcedentis præpar. part. j. hæc inuicem fiant fluida:* habebis materiam, quæ omnes colores totius mundi recipit, & gemmis orientalis similis apparet.

PRÆPARATIO SMARAGDI.

℞ *Animæ lunæ, animæ Solis, Crystalli reuerberati, adde parum Salis ammoniac. per calcem viuam fixi:* fluet enim in cucurbita arenæ imposita.

RVBINI.

℞ *Animæ Solis, animæ Martis extractæ, Crystalli reuerberati, fluet cum parua parte Salis ammoniaci fixi.*

HYACINTHI.

℞ *Parum animæ Solis per Crystall plures, & Sal-*

ammonia. fixi & antea ratione coloris sumita animas, effluant cum Sale ammoniaco fixo per calcem viuam.

SAPPHIRVS.

℞ *Sal.alcali* ℥ viij. *Crystalli prӕpar.* ℥ iiij, *Zafor vel magnesiӕ plumbi* ʒß: *hac omnia misceantur, & in fornace euaporationis fundatur*, habebis Sapphiros pulcherrimos.

TOPASIVS.

℞ *Ceruss.* ℥ iij. *Crystall.prӕpar.* ℥ß, *Misce, & in crucibulo luto occluso fundantur.*

SMARAGDVS.

℞ *Minij* ℥ iiij. *Crystall.prӕpar.* ℥ j. *Solis* ʒ ij, *mixta fundantur.*

HYACINTHVS.

℞ *Ceruss. & Crystal. prӕpar. ana* ℥ j. *mixta fundantur.*

SAPPHIRVS CŒRVLEVS.

℞ *Vitr.Venet.color.crocini ana* ℥ ij, *liquid. De tartaro & Sale nitri calcinata mixta per* 4. *horas fundantur*; exibit vitrum cœruleum obſcurum: huius ℞ *Part.* 8. *minij part.* ij. *mixta per duas horas diffluant*, ita enim lucidum perficietur.

RVBEDO.

℞ *Minij* ℥ iiij. *vitri Veneti* ℥ ij *vel Silicum* ℥ iiij, *cum tartaro liquato per horas sex fluant*, tranſeunt in vitrum fuluum.

VITRVM RVBRVM.

℞ *Æris vsti & vitri contriti an. inuicem tres horas colliqueſcant.*

VITRORVM RVBEDO.

℞ *Cineris plumbi* ℥ jß, *silicum* ℥ ij, *scoria ferri* ʒ ij, *mixta colliqueſcant.*

Vi-

VITRORUM ALBEDO.

℞ Stanni ℔ j.*plumbi* ℔ iij. *inuicem calcinentur: hoc facto, ℞ Plumbi calcinati* ℔ iij. *cineris plumb. & stan.an.*℔ iiij.*Sal.* ℔ j. *mixta sibi inuicem liquentur, ita fluida in aquam fundantur, postea que contundantur & puluerisentur.*

VITRUM ALBUM.

℞ Plumbi ℔ vj.*Silicum* ℔ iiij, *Sal.* ℔ ij. *Stanni* ℔ j.*alumin.quart.* j.*imponantur fornaci figuli ad dissolutionem, postea contundantur, & subtilissime puluerisentur* : ita enim vasis infusa colorem cœruleum, flauum, cineritium & quemcunque volueris, recipit.

COLOR CROCEUS.

℞ Color.saffrani part.iij. vitr. cœrul. fus. part. j. *tartari calcinati part.ij. Misce*, madida tenuissime terantur.

ADAMAS.

Crystallum per noctem in fornacem figuli dimitte, exemptum in aqua extingue, tenuissime contere, cum Sale tartari misce, inde cum aqua pilulas efforma, hæ per noctem in igne forti ita candefiant , vt non diffluant, inde exemptas in vase satis forti per biduum in igne permaneant: hoc enim modo optime præparantur.

SMARAGDUS.

Æs optimum per triduum in igne permaneat, inde exemptum optimeq; tritum in alio vase iterum in fornacem immittatur, ibidemque per quatriduum cum duplici pondere arenæ, ex qua cõficiuntur vitra in igne vehemẽtiori permaneat, dehinc in vase satis duro per mediũ diem igni adhuc fortiori imponantur, inuenies lapidem viridem.

SAPPHIRVS.

Vitrum puluerisatum cum dimidia parte Zaphari commisce, & per triduum fornaci impone.

RVBINVS.

Auripigmentum contusum in vase rotundo igni admoue, inueniens materiam in collo vasis.

Vel,

℞ *Sal. alcoli* ℥ iiij. *Cryſtall. puluerisat.* ℥ iij. *battituræ æris* ℥ß. *fil. auri* gr. vj. mixta colliquescant in crucibulo.

QVOMODO CONFICIATVR MARmor vel Gypsium.

℞ *Gypsi calcinati part. ij. silicum alborum non calcinator. part. j. misceantur: hoc facto parum ossis sepiæ injice in aquam, & cum hac materiam in massam redige.* Ita enim in modum Marmoris vel Iaspidis, vt tibi non ignotum, tingere potes.

FORMÆ QVIBVS MATERIÆ infunduntur.

℞ Luti madefacti, cineris cribrati & madefacti ana partes æquales, per horam dimidiam cum bombace optime agitentur, & quodquod vis, in has formas fundatur.

MODVS OMNIS GENERIS GEMMAS ex silicibus conficiendi ex Osvvaldo Crollio.

Silices selecti & splendentes vel Crystalli optimi in fornace figulino per biduum vel octiduum vrantur, inde exēpti iterum candefiant, & in aqua frigida extinguantur, ita n. quasi terentur & dilabuntur, quanto sæpius a. hæc candefactio & extinctio repetitur, tanto erit melius: hoc absoluto exiccētur, & in marmore subtilissime in formā pollinis

linis terantur: huius pulueris parti vni adde minij part.iij.mixta in marmore terantur:quanto autem subtilius teruntur,tanto lapides fiunt pulchriores & lucidiores: alias enim concipiunt vesiculas. Et hæc est materia,ex qua gemmæ conficiuntur.

SEQVVNTVR NVNC COLORES.

Tinctura auri dat rubinos,carbunculos & granatos: hos autem ego non curaui: argentum dat cæruleum & colorem Sapphiri, huius loco ego ipse sumpsi lapidem cæruleum vel Zapharum.

Mars dat hyacinthum & topasium, ad quem conficiendum crocus Martis est sumendus.Venus dat Smaragdum & Chrysolytum: sumitur autem crocus Veneris, vel lamina cupri sæpius candefit, & semper in aqua extinguitur, hoc enim modo squamæ cineritiæ à cupro decidunt, quæ sunt abluendæ,exiccandæ & puluerisandæ.

SI ITAQVE SMARAGDVM CONficere volueris.

Sume prædictæ mixturæ ex silicibus, cryſtallis & minio optime inuicem contritæ,parum pulueris cupri admisce, ita in ollam luto obturatam & operculo cõclusam injice, vt media pars ollæ maneat vacua, per quatuor vel 5. horas fornaci euaporationis impone,propeq; ignem fortẽ dissolue, hoc facto ignem amoue & ollam confringe:inuenies materiam spuma plumbi contectam, & cum regulum confregi,apparebat Smaragdus pulcherrimus, quem curaui in fragmenta frangere, & provt volebam conscindere. Non semper autem res bene cedit, sed requiritur serenitas cœli. Itaque consultum mihi visum fuit, materiam hanc in quadruplo præparare, in quatuor ollas

distribuere & ita vno labore quatuor distinctos colores acquirere, vnum semper altiorem altero, ad primum sumebam pulueris curpri ℈ j, ad secundum ℈ ij, ad tertium ʒ j & ad quartum ʒ jß, & nihil amplius, alias enim fiunt grossi & non pellucidi. Idem est iudicium de Hyacinthis & Topasiis, cum croco Martis, & sic de Sapphiro cũ cœruleo.

MODVS ARGENTVM Albificandi.

℞ Sal. Ammon. alum. rochæ, alum. plumos. Sal. gemm. tartar. & rom. an. q. s. misceantur & coquantur.

MIXTVRA AD PRÆPARANDAS Formas seu Matrices.

℞ Gumm. tragac. ʒ vj. *infundatur per triduum in aceto, contuso adde gypsum optime contritum vel quoscunque colores volueris, redige in duram massam, injice matricibus excauatis antea inunctis*, & permitte, vt *siccentur*; hoc enim modo quodcunque vis, efformare potes.

INDVRATIO FERRI.

Ferrum succo raphani, & succo vel aqua expressorum lumbricorum terræ intinge: hoc enim modo ita induratur, vt etiam lapides & saxa eo incidi possint.

MODVS FERRVM DEAVRANDI.

Ferrum ab omni ærugine politum cum vitriolo in vino trito tandiu oblinito, donec colorem cupri acquirat: hoc facto etiam amalgamate de Sole & Mercurio eodem modo optime obducito, quantumque poteris infrica: itaque obductum & frictum in ignem ponito, vt Mercurius exhalet, qualiter etiam cum argento fieri solet.

MO-

MODVS OMNIS GENERIS METALLA ARGENTO OBDUCENDI.

℞ *Aq.fortis* ℥ß, *Mercurij* ℈ j, *tartari alb. Ol.Salis ana parum, in aliquo vase cineribus calidis impone, diligenter misce,* & cuicunque metallo volueris, affrica; apparebit argento simile.

GLVTEN AD LIGNA ET LAPIDES.

℞ *Calc.viuæ* ℥ iij, *tart.* ℥ j. *contrita cum vernice misceantur.*

LVTVM AD CRYSTALLVM Vitra & Lapides.

℞. *Solis, minij & vernicis optimi an q.s. contere & misce, cumque resiccatum fuerit, ad commodum tuum vtere.*

Item ℞ *Calcem viuam & albumina ouorum optime conquassata. Misce* & pro glutine ollarum & vitrorum fractorum vtere. Talia etiam præstat cinis cum albumine ouorum mixtus.

MODVS CONFICIENDI CRVCIbulos vel Testas ad Tartarum.

Ad lutum pro Testis cum aluminis plumosi & cretæ an. partibus æqualibus commisce, cum albumine ouorum in puluerem redige, testasque vel crucibulos intus cum hac mixtura sæpius oblinito, ita tamen, vt, quoties oblinita fuerint, exiccentur: ita enim non modo durabilia fiunt, sed etiam nihil eis interius adhærescit.

LVTVM AD FRACTA VITRA.

℞ *Partes ij, calc.viuæ, part.j. spumæ argenti part. dimid. hæc inuicē terantur, tantum vernicis calidi, vt in formam pultis tenuis redigi possit, addatur; sub porphyrio tenuissime teratur, vt fiat subtile,* linteo obdu-

catur, & rimis fractorum vitrorum applicetur; quamprimo enim exiccatum fuerit, omnia infusa ita continet, vt nec aqua fortis etiam penetrare possit.

ALIVD LVTVM VEL GLVTEN ad confracta Vitra.

Spumam argenti & vitrum Venetum contunde & in subtilissimum puluerem redige, hoc facto iterum cum vernice & pauculo olei lini, qualiter pictores cum coloribus in porphyrio procedere solent, contere, & cum hac mixtura rimas fractorum vitrorum obline, & in Sole vel ad fornacem exicca, resistit igni & aquæ.

QVOMODO RIMÆ RECEPTAculorum perlutentur; ne spiritus transeant.

℞ *Strictura ferri subtilissima & minij ana part. æqual. inuicem conterantur; cum glutine optime misceantur, vt pulti fiat simile,* & rimæ receptaculorum eo obducantur.

MODVS CVM VITRO VEneto vitriandi.

Cum vas vel olla iam ad vrendum satis fuit exiccata, cum fæce vini vndequaque obliniatur, hoc facto vitrum Venetum subtilissime puluerisatum cum spuma argenti misceatur: (vbi tamen vitri Veneti maior portio esse debet) & in modum figulorum procedatur.

LVTVM AD CONFRACTA Vitra.

Vitrum Venetum, minium, oleum lini, farina volatilis & albumina ouorum subtilissime contetantur, & aliquantulum crasse rimis obliniatur.

SI-

SIGILLVM HERMETIS.

℞ *Vitri Veneti contriti aliquoties candefacti, & rursus extincti par. 5. succini puluerisati par. ij. borac. part. j. mixta omnia & subtilissime trita, cum spiritu vini in massam agitentur, operculo, ad crassitudinem medij digiti illinantur, & per fusionem sigilletur*, vt sequitur.

Vel,

℞ *Vitri puluerisati & borac. Venet. ana partes æquales cum modico succini, aqua & spiritu vini redigantur in massam*, circa vitrum illinatur, hoc facto candelam accensam vnam vel duas luto applica; canalem, qui in superiori parte sit amplior, in inferiore vero angustius cum paruo foramine ad crassitudinem acus, hoc lente in candelam accensam dimisso lutum deorsum liquescit & occludit. Oportet autem cum candelis circumire, vel alteri cuidam vt vitrum lente in gyrum vertat, commendare.

LVTVM OPTIMVM AD Circulandum.

℞ *Colophon.* ℥ ij, *ceræ flauæ* ʒ ß, *bis in crucibulo colliquatis, cinnam. puluerisf.* ℥ iiij *vel tantundem farin. laterum subtilissime adde, diligenter misce*, cum spatula lignea vitris vbique applica, & cum ferro ignito adapta & æqua, vtque refrigeretur, sepone, Necesse autem est, vt quotidie odoretur, an forte transpiret, hoc enim si fiat, cum ferro candente iterum erit adaptandum & vlterius glutinandum.

DE CVRATIONE ET DIÆTA PESTILENTIA infectorum.

QVam primum quis se Peste infectum putauerit aut aliquid huiusmodi senserit, statim cochlearia quatuor vel quinque *aceti bezoardici* sumat plus vel minus, pro ratione virium & personæ, cum ℥ iiij *aquæ Cardui bened.* vel *Pimpinellæ*, & quantum potest, in lecto sudet.

Hoc facto iusculo aliquo conuenienti rursus erigatur & confortetur, horâ post hæc elapsa vena secetur, si scil. vltra octo horas patiens morbum non senserit, alias enim venæ sectio erit intermittenda. Vbi circa venæ sectionem præterea hoc etiam est notandum, ne in personis infra 15. & vltra 50. annos instituatur.

Vena sectio Item si characteres, bubones seu anthraces supra regionem cordis appareant, etiam in partibus superioris corporis & in eo ipso latere vena erit secanda: si vero infra cor, in inferioribus lateris eiusdem.

Potus quotidianus. Postquam vena est aperta & sanguis emissus pro potu loco vini potus sequens ordinetur, quem si egeni persoluere nequeant, decoctum aliud, cuius titulus, Aqua potabilis, pro pauperioribus eligant.

POTIO QVOTIDIANA PRO ÆGRIS.

℞ *Sem. lactuc.* ℥ß,
papau. alb. ℥ iij,
Sem. 4. frig. maior. ana ℥ß,
Sacchar. alb. ℥ iij. *Misce.*

fiat omnium decoctio in ℔. viij. *aq. fontanæ ad duorum digitorum transuersorum consumptionem*; postea ad-

adde *Syr. de cotoneis Ferdinandi* ℥ ij ß. *Misce.*

Potio quotidiana potabilis pro pauperioribus.

℞ *Rad. tormentill.*
petasit. minut. concisar. ana ℥ j,
pimpinell. ℥ iij.
hord. mund. excort. M ij,
passular. ℥ ij,
coton. concisor. & conquass. M j. *Misc.*

Fiat omnium decoctio in mensuris tribus aquæ fontana ad trium digitorũ transuersorum consumptionem, percoletur, colatura parum saccharo dulcoretur & pauxillo aceto de fructibus rubi idæi acetosetur.

Die sequenti acetum Bezoardicum in prædicta dosi aut cochleare vnicum minus vsurpet & sudet, quod fieri debet, siue bene siue male habeat æger: quo facto potus quotidianus adhuc erit continuandus.

Et quia interdum accidit, vt æger constipetur, astantes id non debent reticere, sed Medico indicare.

Pro promouenda itaque euacuatione

℞ *Rad. tormentill.*
petasit. an. ʒ iij,
cichor. ℥ j,
polyp. querc. ʒ vj.
fl. cordial. p. ij ß,
prunor. damasc. n. xij,
passul. ℥ j,
Sem. coriandr. præp. ʒ ij, *coquãtur leniter in* ℔ j. *aq. fontan. Colaturæ calidæ infunde per noctem*
fol. sen. Elect. ℥ j.
Rhab. Elect. ʒ iij.
Colaturæ adde Syr. ros. Sol. simp. ℥ ij, *f. potio pro duab.*

dosib. Si,vt ſæpe contingere ſolet,æger fuerit valde debilis, & lipothymiis frequentibus afficiatur, de Electuario Bezoardico ſequenti,quod alias venenum in corpore adhuc ſuperſtes expellere ſolet, caſtaneæ inſtar quotidie quinquies vel ſexies aſſumat. Et quia hæc lues etiam noſtra opinione curata ſæpius fomitem ſuum in corpore retinet, & ita cum ſummo hominis periculo reuertitur,ab his Bezoardicis etiam in poſterum per aliquod tempus non erit abſtinendum: etiamſi quis putet ſe omne malum euaſiſſe, & hoſtem profligaſſe; itaque de aceto in primis Bezoardico quotidie ter, mane ſcilicet, ieiuno ſtomacho, poſt meridiem, hora ante cœnam & immediate ante decubitum cochleare dimidium ſumendum.

Electuarium Bezoardicum reſtaurans.

℞ *Conſeru.roſar.*
borrag.ana ℥ iiij,
cortic.citr.condit.℈ ij,
*ſpec.diarrhod.abbat.*ʒ j,
diamarg.frig. ʒ iiij,
bol.arm.orient.
terr.ſigill.ana ʒ ij,
*Ther.Androm.*ʒ j,*miſce cum Syr.de limon.*
f.Electuarium, acetoſetur modico olei vitrioli.

De hoc ægrotantes in ſudore debilitati, eo abſoluto aliquid aſſumant, inſeruit enim ad præſeruationem & curationem ſimul.

Nota.

Hoc Electuario & mulieres grauidæ & pueruli ſine noxa poſſunt vti.

Admonendi vero ſunt in primis omnes in genere his ægris cohabitantes & etiã ipſi ægri vt fœtorem

torem linteolorum, in quibus sudarunt, vel induti fuerunt, summa cura euitent. Siquidem scitum, hoc ipso fœtore non raro totas domos cum omnibus inhabitantibus fuisse infectas, & maximam stragem subsecutam, quia tale venenum ex huiusmodi linteis in corpore fuit per poros retractum.

Quantum ad curationem externorum characterum, quivis prudens & expertus Chirurgus nouerit illos maturare, veneno liberare, aperire, tandemque debite consolidare. Cui hoc opus remittimus.

Si quæ forte mulier grauida hoc morbo inficiatur, statim hanc potionem sudoriferam vsurpet, applicato tamen prius balsamo puerorum cum pane vel mica panis triticei, & modico aquæ rosaceæ, vel cum pane marcio ad vmbilicum, quod etiam in sudore ipso non erit amouendum. Sudore absoluto cum iusculo aliquo reficiatur, horaque dehinc elapsa vena iuxta processum prædictum aperiatur, nisi mulier fuerit admodum debilis, & non valde sanguinea: in talibus enim venæ sectio est potius intermittenda. Die sequenti potionem sudoriferã denuo sumat & sudet, & se in omnibus iuxta præscriptum ordinem gubernet, hoc vno excepto, vt loco aceti rutacei pro præseruatione restauratiuo bezoardico vtatur.

POTIO SVDORIFERA PRO Prægnantibus.

℞ *Syr. de limon.* ℥j ß.
acet. bezoar. nostri ℥ß.
aq. fœnic.
pimpinell.

card.ben.ana ℥ j.
ſpec.diamarg.
man.Chriſt.perlat. ʒ ij. *Miſce & f.potio.*

Infantes quod attinet, detur illis ad promouendum ſudorem de ſequenti aqua cochleare vnum pro duabus vicibus, vel quantum fieri poteſt & vires eorum ferunt.

Qui vero ad annum ſeptimum vel octauum progreſſi ſunt, illis vna vice erit dandum:

℞ *Aq.veronic.*
pimpinell.
Card.ben.
fumar.
fœnic.ana ʒ vj.
margar.præpar. ℈ j.
corn.ceru.præpar. ℈ ß,
tabell.man.Chriſt.perlatar. ʒ iij. *miſceantur* exacte, fiat potio, cuius, vt diximus, detur cochleare vnum in duas portiunculas diuiſum.

Ad refrigerandum autem ſanguinem & pro potione ordinaria, præparari debet Iulepus ex æquis partibus *Syrup.viol. & cydonior.* & cum modico *aceti rubi idæi* acetoſati.

ACETVM BEZOARDICVM noſtrum.

℞ *Rad.Angel.*
imperator.
pimpinell.
Valerian.
vincetox.
dictamn.
petaſit.
Zedoar.

tormen-

tormentill.
gentian.ana ℥ j,
baccar.Iuniper.M ij,
fol.rutæ M iij,
sem.citr.
acetos.
cortic.citri ana ʒ vj,
Theriac.Androm.℥ jß,
Antid.Matthiol.℥ ß,
*fl.sulphur.*ʒ iij,
*myrrh.*ʒ iij,
*oss.de cord.ceru.*ʒ j,
Syr.de limonib.℥ vj.

incisa aut contusa mixtaque omnia infundantur in vitro cum ℔ ij. *spiritus vini ab omni phlegmate correcti, &* ℔ vj, *aceti destillati ac spiritu vitrioli* ʒ j. *digerantur in loco calido* & ad vsum asseruentur.

ELECTVARIVM BEZOARDICVM
Vulgare.

℞ *Electuar.ex nucib.& ruta* ℥ vj,
bol.armen.
terr.sigillat.ana ʒ ij,
Syr.acetosæ ℥ ij. *M.fiat Electuarium.*

Est præseruatiuum pro vulgo, ministrantibus & iunioribus, castaneæ instar mane vsurpandum.

ELECTVARIVM EX NVCIBVS.

℞ *Fol.rutæ M.*viij.
ficuum,
nuc.iugland.ana M iij.
baccar.Iunip.M ij.

vnumquodq; per se pistillo ligneo fortiter contundatur minutissime in mortario & misceatur exactissime, addendo aceti & salis parum, vt in antidoti formam redigatur.

CERTISSIMVM EXPERIMENTVM contra Pestem.

℞ *Fol.absinth.*
salu.acut.ana ℥jß,
rutæ ℥ vj ß.

Herbæ in aqua fontana recenti lauentur, deinde incidantur, in mortario contundantur, vt succus exeat, ollæ nouæ mundæ injiciantur, mensura dimidia aceti fortissimi affundatur, diligenter cooperta per 24. horas ita stare permittantur; hoc tempore elapso, percolentur, aceto colato turpethi in mortario puluerisati ℥ j, *admisceatur, iterum ita coopertum per 24. horas dimittatur. Deinde percoletur, & ad vsum reseruetur.* Huius aceti per quatriduum continuum quotidie cochleare vnicum theriacæ instar pisi mixtum ex vase non ligneo, sed argenteo, vel stanneo sumito. Hoc enim si feceris, Deo summo auxiliante per annum integrum à peste tutus eris. Si quis vero peste iam infectus fuerit, huius aceti cochlearia quatuor cum theriaca ad pisorum quatuor magnitudinem sumere & quatuor horas agitando ieiunare debet, ita enim sine dubio saluabitur. Certum enim est, & in permultis sæpissime probatum.

FINIS.

BASI-

BASILICA ANTIMONII,

IN QVA

ANTIMONII

NATVRA EXPONITVR
& Nobilissimæ remediorum formulæ, quæ Pyrotechnica arte ex eo elaborantur, quàm accuratè traduntur:

MANVALI EXPERIENTIA comprobata & conscripta

AB HAMERO POPPIO THALLINO Philochymico.

SAPPHIRVS.

Vitrum puluerisatum cum dimidia parte Zaphari commisce, & per triduum fornaci impone.

RVBINVS.

Auripigmentum contusum in vase rotundo igni admoue, inueniens materiam in collo vasis.

Vel,

℞ *Sal. alcoli* ℥ iiij. *Cryſtall. puluerisat.* ℥ iij. *battituræ æris* ℥ß. *fil. auri* gr. vj. mixta colliquescant in crucibulo.

QVOMODO CONFICIATVR MARmor vel Gypsium.

℞ *Gypsi calcinati part. ij. silicum alborum non calcinator. part. j. misceantur: hoc facto parum ossis sepiæ injice in aquam, & cum hac materiam in massam redige.* Ita enim in modum Marmoris vel Iaspidis, vt tibi non ignotum, tingere potes.

FORMÆ QVIBVS MATERIÆ infunduntur.

℞ Luti madefacti, cineris cribrati & madefacti ana partes æquales, per horam dimidiam cum bombace optime agitentur, & quodquod vis, in has formas fundatur.

MODVS OMNIS GENERIS GEMMAS ex silicibus conficiendi ex Osvvaldo Crollio.

Silices selecti & splendentes vel Crystalli optimi in fornace figulino per biduum vel octiduum vrantur, inde exępti iterum candefiant, & in aqua frigida extinguantur, ita n. quasi terentur & dilabuntur, quanto sæpius a. hæc candefactio & extinctio repetitur, tanto erit melius: hoc absoluto exiccētur, & in marmore subtilissime in formā pol-

linis

linis terantur: huius pulueris parti vni adde minij part. iij. mixta in marmore terantur: quanto autem ſubtilius teruntur, tanto lapides fiunt pulchriores & lucidiores: alias enim concipiunt veſiculas. Et hæc eſt materia, ex qua gemmæ conficiuntur.

SEQVVNTVR NVNC COLORES.

Tinctura auri dat rubinos, carbunculos & granatos: hos autem ego non curaui: argentum dat cæruleum & colorem Sapphiri, huius loco ego ipſe ſumpſi lapidem cæruleum vel Zapharum.

Mars dat hyacinthum & topaſium, ad quem conficiendum crocus Martis eſt ſumendus. Venus dat Smaragdum & Chryſolytum: ſumitur autem crocus Veneris, vel lamina cupri ſæpius candefit, & ſemper in aqua extinguitur, hoc enim modo ſquamæ cineritiæ à cupro decidunt, quæ ſunt abluendæ, exiccandæ & pulueriſandæ.

SI ITAQVE SMARAGDVM CONficere volueris.

Sume prædictæ mixturæ ex ſilicibus, cryſtallis & minio optime inuicem contritæ, parum pulueris cupri admiſce, ita in ollam luto obturatam & operculo cõcluſam injice, vt media pars ollæ maneat vacua, per quatuor vel 5. horas fornaci euaporationis impone, propeq; ignem fortẽ diſſolue, hoc facto ignem amoue & ollam confringe: inuenies materiam ſpuma plumbi contectam, & cum regulum confregi, apparebat Smaragdus pulcherrimus, quem curaui in fragmenta frangere, & provt volebam conſcindere. Non ſemper autem res bene cedit, ſed requiritur ſerenitas cœli. Itaque conſultum mihi viſum fuit, materiam hanc in quadruplo præparare, in quatuor ollas

distribuere & ita vno labore quatuor distinctos colores acquirere, vnum semper altiorem altero, ad primum sumebam pulueris cupri ℈j, ad secundum ℈ ij, ad tertium ʒj & ad quartum ʒjß, & nihil amplius, alias enim fiunt grossi & non pellucidi. Idem est iudicium de Hyacinthis & Topasiis, cum croco Martis, & sic de Sapphiro cũ cœruleo.

MODVS ARGENTVM Albificandi.

℞ *Sal. Ammon. alum. rochæ, alum. plumos. Sal. gemm. tartar. & rom. an. q. s. misceantur & coquantur.*

MIXTVRA AD PRÆPARANDAS Formas seu Matrices.

℞ *Gumm. tragac.* ʒ vj. *infundatur per triduum in aceto, contuso adde gypsum optime contritum vel quoscunque colores volueris, redige in duram massam, injice matricibus excauatis antea inunctis,* & permitte, vt *siccentur*; hoc enim modo quodcunque vis, efformare potes.

INDVRATIO FERRI.

Ferrum succo raphani ; & succo vel aqua expressorum lumbricorum terræ intinge: hoc enim modo ita induratur, vt etiam lapides & saxa eo incidi possint.

MODVS FERRVM DEAVRANDI.

Ferrum ab omni ærugine politum cum vitriolo in vino trito tandiu oblinito, donec colorem cupri acquirat: hoc facto etiam amalgamate de Sole & Mercurio eodem modo optime obducito, quantumque poteris infrica: itaque obductum & frictum in ignem ponito, vt Mercurius exhalet, qualiter etiam cum argento fieri solet.

MO-

MODVS OMNIS GENERIS METALLA ARGENTO OBDUCENDI.

℞ *Aq. fortis* ℥ß, *Mercurij* ℈ j, *tartari alb. Ol. Salis ana parum, in aliquo vase cineribus calidis impone, diligenter misce*, & cuicunque metallo volueris, affrica; apparebit argento simile.

GLVTEN AD LIGNA ET LAPIDES.

℞ *Calc. viuæ* ℥ iij, *tart.* ℥ j. *contrita cum vernice misceantur.*

LVTVM AD CRYSTALLVM Vitra & Lapides.

℞. *Solis, minij & vernicis optimi an q. s. contere & misce, cumque resiccatum fuerit, ad commodum suum vtere.*

Item ℞ *Calcem viuam & albumina ouorum optime conquassata. Misce* & pro glutine ollarum & vitrorum fractorum vtere. Talia etiam præstat cinis cum albumine ouorum mixtus.

MODVS CONFICIENDI CRVCIbulos vel Testas ad Tartarum.

Ad lutum pro Testis cum aluminis plumosi & cretæ an. partibus æqualibus commisce, cum albumine ouorum in puluerem redige, testasque vel crucibulos intus cum hac mixtura sæpius oblinito, ita tamen, vt, quoties oblinita fuerint, exiccentur: ita enim non modo durabilia fiunt, sed etiam nihil eis interius adhærescit.

LVTVM AD FRACTA VITRA.

℞ *Partes ij, calc. viuæ, part.* j. *spumæ argenti part. dimid. hæc inuicē terantur, tantum vernicis calidi, vt in formam pultis tenuis redigi possit, addatur; sub porphyrio tenuissime teratur, vt fiat subtile*, linteo obdu-

catur, & rimis fractorum vitrorum applicetur; quamprimo enim exiccatum fuerit, omnia infusa ita continet, vt nec aqua fortis etiam penetrare possit.

ALIVD LVTVM VEL GLVTEN ad confracta Vitra.

Spumam argenti & vitrum Venetum contunde & in subtilissimum puluerem redige, hoc facto iterum cum vernice & pauculo olei lini, qualiter pictores cum coloribus in porphyrio procedere solent, contere, & cum hac mixtura rimas fractorum vitrorum obline, & in Sole vel ad fornacem exicca, resistit igni & aquæ.

QVOMODO RIMÆ RECEPTAculorum perlutentur; ne spiritus transeant.

℞ Strictura ferri subtilissima & minij ana part. æqual. inuicem conterantur; cum glutine optime misceantur, vt pulti fiat simile, & rimæ receptaculorum eo obducantur.

MODVS CVM VITRO VEneto vitriandi.

Cum vas vel olla iam ad vrendum satis fuit exiccata, cum fæce vini vndequaque obliniatur, hoc facto vitrum Venetum subtilissime puluerisatum cum spuma argenti misceatur: (vbi tamen vitri Veneti maior portio esse debet) & in modum figulorum procedatur.

LVTVM AD CONFRACTA Vitra.

Vitrum Venetum, minium, oleum lini, farina volatilis & albumina ouorum subtilissime contetantur, & aliquantulum crasse rimis obliniatur.

SI-

SIGILLVM HERMETIS.

℞ *Vitri Veneti contriti aliquoties candefacti, & rursus extincti par. 5. succini pulverisati par. ij. borac. part. j. mixta omnia & subtilissime trita, cum spiritu vini in massam agitentur, operculo, ad crassitudinem medij digiti illinantur, & per fusionem sigilletur*, vt sequitur.

Vel,

℞ *Vitri pulverisati & borac. Venet. ana partes æquales cum modico succini, aqua & spiritu vini redigantur in massam*, circa vitrum illinatur, hoc facto candelam accensam vnam vel duas luto applica; canalem, qui in superiori parte sit amplior, in inferiore vero angustus cum paruo foramine ad crassitudinem acus, hoc lente in candelam accensam dimisso lutum deorsum liquescit & occludit. Oportet autem cum candelis circumire, vel alteri cuidam vt vitrum lente in gyrum vertat, commendare.

LVTVM OPTIMVM AD Circulandum.

℞ *Colophon.* ℥ ij, *ceræ flauæ* ℥ ß, *bis in crucibulo colliquatis, cinnam. pulverisf.* ℥ iiij *vel tantundem farin. laterum subtilissime adde, diligenter misce*, cum spatula lignea vitris vbique applica, & cum ferro ignito adapta & æqua, vtque refrigeretur, seppone, Necesse autem est, vt quotidie odoretur, an forte transpiret, hoc enim si fiat, cum ferro candente iterum erit adaptandum & vlterius glutinandum.

adde *Syr. de cotoneis Ferdinandi* ℥ ij ß. *Misce.*

Potio quotidiana potabilis pro pauperioribus.

℞ *Rad. tormentill.*
petasit. minut. concisar. ana ℥ j,
pimpinell. ℥ iij.
hord. mund. excort. M ij,
passular. ℥ ij,
coton. concisor. & conquass. M j. *Mis.*

Fiat omnium decoctio in mensuris tribus aquæ fontanæ ad trium digitorũ transuersorum consumptionem, percoletur, colatura parum saccharo dulcoretur & pauxillo aceto de fructibus rubi idæi acetosetur.

Die sequenti acetum Bezoardicum in prædicta dosi aut cochleare vnicum minus vsurpet & sudet, quod fieri debet, siue bene siue male habeat æger: quo facto potus quotidianus adhuc erit continuandus.

Et quia interdum accidit, vt æger constipetur, astantes id non debent reticere, sed Medico indicare.

Pro promouenda itaque euacuatione

℞ *Rad. tormentill.*
petasit. an. ʒ iij,
cichor. ℥ j,
polyp. querc. ʒ vj.
fl. cordial. p. ij ß,
prunor. damasc. n. xij,
passul. ℥ j,
Sem. coriandr. præp. ʒ ij, *coquãtur leniter in* ℔ j. *aq. fontan. Colaturæ calidæ infunde per noctem*
fol. sen. Elect. ℥ j.
Rhab. Elect. ʒ iij.
Colaturæ adde Syr. ros. Sol. simp. ℥ ij, *f. potio pro duabus*

dosib. Si,vt ſæpe contingere ſolet,æger fuerit valde debilis, & lipothymiis frequentibus afficiatur, de Electuario Bezoardico ſequenti,quod alias venenum in corpore adhuc ſuperſtes expellere ſolet, caſtaneæ inſtar quotidie quinquies vel ſexies aſſumat. Et quia hæc lues etiam noſtra opinione curata ſæpius fomitem ſuum in corpore retinet, & ita cum ſummo hominis periculo reuertitur,ab his Bezoardicis etiam in poſterum per aliquod tempus non erit abſtinendum: etiamſi quis putet ſe omne malum euaſiſſe , & hoſtem profligaſſe; itaque de aceto in primis Bezoardico quotidie ter, mane ſcilicet, ieiuno ſtomacho, poſt meridiem, hora ante cœnam & immediate ante decubitum cochleare dimidium ſumendum.

Electuarium Bezoardicum reſtaurans.

℞ *Conſeru.roſar.*
borrag.ana ℥ iiij,
cortic.citr.condit.℈ ij,
*ſpec.diarrhod.abbat.*ʒ j,
diamarg.frig. ʒ iiij,
bol.arm.orient.
terr.ſigill.ana ʒ iij,
*Ther.Androm.*ʒ j,*miſce cum Syr.de limon.*
f.Electuarium, acetoſetur modico olei vitrioli.

De hoc ægrotantes in ſudore debilitati, eo abſoluto aliquid aſſumant, inſeruit enim ad præſeruationem & curationem ſimul.

Nota.

Hoc Electuario & mulieres grauidæ & puerulis ſine noxa poſſunt vti.

Admonendi vero ſunt in primis omnes in genere his ægris cohabitantes & etiã ipſi ægri vt fœtorem

torem linteolorum;in quibus ſudarunt,vel induti fuerunt, ſumma cura euitent. Siquidem ſcitum, hoc ipſo fœtore non raro totas domos cum omnibus inhabitantibus fuiſſe infectas, & maximam ſtragem ſubſecutam,quia tale venenum ex huiuſmodi linteis in corpore fuit per poros retractum.

Quantum ad curationem externorum characterum, quivis prudens & expertus Chirurgus nouerit illos maturare, veneno liberare, aperire, tandemque debite conſolidare. Cui hoc opus remittimus.

Si quæ forte mulier grauida hoc morbo inficiatur, ſtatim hanc potionem ſudoriferam vſurpet, applicato tamen prius balſamo puerorum cum pane vel mica panis triticei,& modico aquæ roſaceæ, vel cum pane marcio ad vmbilicum, quod etiam in ſudore ipſo non erit amouendum. Sudore abſoluto cum iuſculo aliquo reficiatur, horaque dehinc elapſa vena iuxta proceſſum prædictum aperiatur,niſi mulier fuerit admodum debilis, & non valde ſanguinea: in talibus enim venæ ſectio eſt potius intermittenda. Die ſequenti potionem ſudoriferã denuo ſumat & ſudet, & ſe in omnibus iuxta præſcriptum ordinem gubernet, hoc vno excepto, vt loco aceti rutacei pro præſeruatione reſtauratiuo bezoardico vtatur.

POTIO SVDORIFERA PRO Prægnantibus.

℞ *Syr. de limon.* ℥jß.
acet. bezoar. noſtri ℥ß.
aq. fœnic.
pimpinell.

card.ben.ana ℥ j.
ſpec.diamarg.
man.Chriſt.perlat. ʒ ij. *Miſce & f.potio.*

Infantes quod attinet, detur illis ad promouendum ſudorem de ſequenti aqua cochleare vnum pro duabus vicibus, vel quantum fieri poteſt & vires eorum ferunt.

Qui vero ad annum ſeptimum vel octauum progreſſi ſunt, illis vna vice erit dandum:

℞ *Aq.veronic.*
pimpinell.
Card.ben.
fumar.
fœnic.ana ʒ vj.
margar.præpar. ℈ j.
corn.ceru.præpar. ℈ ß,
tabell.man.Chriſt.perlatar. ʒ iij. *miſceantur* exacte, fiat potio, cuius, vt diximus, detur cochleare vnum in duas portiunculas diuiſum.

Ad refrigerandum autem ſanguinem & pro potione ordinaria, præparari debet Iulepus ex æquis partibus *Syrup.viol.& cydonior.* & cum modico *aceti rubi idæi* acetoſati.

ACETVM BEZOARDICVM
noſtrum.

℞ *Rad.Angel.*
imperator.
pimpinell.
Valerian.
vincetox.
dictamn.
petaſit.
Zedoar.

tormen-

tormentill.
gentian.ana ℥ j,
baccar.Iuniper.M ij,
fol.rutæ M iij,
sem.citr.
acetos.
cortic.citri ana ʒ vj,
Theriac.Androm.℥jß,
Antid.Matthiol.℥ß,
*fl.sulphur.*ʒ iij,
*myrrh.*ʒ iij,
*oss.de cord.ceru.*ʒ j,
Syr.de limonib.℥ vj.

incisa aut contusa mixtaque omnia infundantur in vitro cum ℔ ij. *spiritus vini ab omni phlegmate correcti,& ℔* vj,*aceti destillati ac spiritu vitrioli* ʒ j.*digerantur in loco calido* & ad viium asseruentur.

ELECTVARIVM BEZOARDICVM Vulgare.

℞ *Electuar.ex nucib.& ruta* ℥ vj,
bol.armen.
terr.sigillat.ana ʒ ij,
Syr.acetosæ ℥ ij.*M.fiat Electuarium.*

Est præseruatiuum pro vulgo, ministrantibus & iunioribus,castaneæ instar mane vsurpandum.

ELECTVARIVM EX NVCIBVS.

℞ *Fol.rutæ M.*viij.
ficuum,
nuc.iugland.ana M iij.
baccar.Iunip.M ij.

vnũquodq; per se pistillo ligneo fortiter cõtũdatur minutissime in mortario & misceãtur exactissime,addẽdo aceti & salis parũ,vt in antidoti formã redigatur.

CERTISSIMVM EXPERIMENTVM contra Pestem.

℞ *Fol. absinth.*
salu. acut. ana ℥jß,
rutæ ℥ vj ß.

Herbæ in aqua fontana recenti lauentur, deinde incidantur, in mortario contundantur, vt succus exeat, ollæ nouæ mundæ injiciantur, mensura dimidia aceti fortissimi affundatur, diligenter cooperta per 24. horas ita stare permittantur; hoc tempore elapso, percolentur, aceto colato turpethi in mortario puluerisati ℥j, *admisceatur, iterum ita coopertum per 24. horas dimittatur. Deinde percoletur, & ad vsum reseruetur.* Huius aceti per quatriduum continuum quotidie cochleare vnicum theriacæ instar pisi mixtum ex vase non ligneo, sed argenteo, vel stanneo sumito. Hoc enim si feceris, Deo summo auxiliante per annum integrum à peste tutus eris. Si quis vero peste iam infectus fuerit; huius aceti cochlearia quatuor cum theriaca ad pisorum quatuor magnitudinem sumere & quatuor horas agitando ieiunare debet, ita enim sine dubio saluabitur. Certum enim est, & in permultis sæpissime probatum.

FINIS.

BASI-

BASILICA ANTIMONII,

IN QVA

ANTIMONII

NATVRA EXPONITVR
& Nobilissimæ remediorum formulæ, quæ Pyrotechnica arte ex eo elaborantur, quàm accuratè traduntur:

MANVALI EXPERIENTIA comprobata & conscripta

AB HAMERO POPPIO THALLINO
Philochymico.

BASILICÆ ANTIMONII

Cap. I.

De Natura Antimonij.

Ditissima rerum procreatrix Terra, cum plurima mineralia in gremio suo foueat, haud infimum inter ea dignitatis locum Stibium obtinet, quod licet Veteribus minus cognitum steriliorque apud eos eius vsus fuerit: hodie tamen pyrotechnica arte præstantissima entia Medica ex eo elaborantur. Vt autem ipsius Antimonij naturam recte explicemus, ab eius definitione exordiemur.

Antimonium autem dicimus esse corpus minerale, plumbei coloris, partim ex impuro bituminoso & arsenicali, partim purissimo sulphure, seu interna rubedine, Mercurio metallico indigesto & exiguo sale concertum, Spagyrica præparatione in nobilissima medicamenta cedens.

A nominis itaque definiti impositione fili nostri principium trahimus: vbi statim grauissima disceptationum quæstio oboritur, quinam hominum primo hanc mineruam inuenerint, eique sua nomina

nomina indiderint. Theologis absolutiorem decisionem relinquo: Num primus hominum Paradisi incola Adam *Genes.* c. 2. Antimonio & reliquis mineralibus & metallis certa nomina imposuerit: cuius negatiuam sententiam maxima pars tuetur. Terræ enim mole mineralia obruta & occlusa, humano oculo imperscrutabilia extiterũt. Scripta etiam sacra, præterquam quod longe post Auri & metallorum reliquorum mentio fiat, alio silentio hanc quæstionem transgrediuntur. Arabiæ autem gremium primo eam in lucem protulisse ex Gebero, Arabum Rege manifestissime datur, qui primus huius mineræ mentionem sub Magnesiæ nomine facit, eiusque eleuationis modum omnibus numeris absolutissimum docet: qui etiam in hodiernum vsque diem in Chymicorum officinis excolitur, dum catabis inuicem superimpositis albi Antimonij flores elaborantur. Arabia autem in vicinas sibiq; confines regiones eam dispersit, vnde Gręcia, artibus iam pridem exculta, sibi quoque huius mineræ notitiam comparauit, eamque tandem in totum terrarum orbem disseminauit.

Hebræis Zadadah. Chaldeis Zedidah.

Gręcis στίμμι, στίβον, πλατυόφθαλμον quia mulieres eo oculis decorem sibi conciliare solitæ fuerunt, vnde apud *Ezec. c. 23. v. 40.* ἐστιβίζω τοὺς ὀφθαλμούς σου legitur, quo etiam sensu γυναικεῖον, quod mulieres eo maxime vterentur, nominarunt, λάρβασον & χαλκωδόνιον etiam appellant.

Latinis Alabastrum, Lapis candidæ nitentisque spumæ, Magnesia, Stimmi, Stibi: In officinis ex Auicennæ interprete indigitant nomine Antimonij: cuius originem rerum Chymicarum osores

ἀπὸ τῦ αἰπυλέναι περὶ τὸν βίον, vel ab ἀνθ' ἡμῶν coniecturaliter deriuant: quod alij ex Gallorum lingua desumptum & Latinitate donatum esse volunt: alij ad Arabum atzmet deducunt, alij ad primitiuorum classem, quorum sententiæ plerique astipulantur, reponunt.

Germanis est *Spiesz glasz* seu *Spieszigglasz* vel *Spieszglantz*, quod cuspidum hastarum more scintillet, quo nomine Basilius Valentinus Monachus Benedictinus Cœnobij Erfurtensis bellicoso Marti sua natura id subiectum esse dicit.

Italis dicitur Stibio, Antimonio.

Hispanicis mulierculis eius vsus in ciliorum pulchritudine concilianda fuit vsitatissimus: puluerem autem vocabant alcohol (quæ vox etiam adhuc in Hermeticorum laboratoriis sonat (vnde Antimonium crudum & nondum contusum Piedra de alcohol nominarunt.

Variis insuper Naturæ scrutatores hoc minerale nominum ac characterũ notis occultare solent: quorum nonnulla plane sunt barbara, vt quando Antistini, Ochi, Alkofol; Alcosol &c. appellatur: pleraque metaphorica sunt, quibus quadam similitudine vis & facultas eius adumbratur, vt quãdo *Lupus* vocatur, quia ferocia sua omnia metalla, præter Leonem, h. e. aurum absumit. *Arietis* quoque nomen & character ei attribuitur, quod sicut Sol cælestis in Ariete cõstitutus fulgentissimis radiis nostrum clima ferit, ita etiam aurũ, quod Solem terrestrem nuncupant, ab Antimonio purgatum fulgẽtissimo colore, & ab omni sorditie purgatum splendet. Basilius Valentinus *circulo* comparat, quod eius natura sit imperscrutabilis, sicut in cir-

in circulo principium & finis.

Paracelsus in medicamento Antimoniato *Tyro* comparat.

Proteus quod omnes colores Vulcani beneficio induat, dicitur: & quod Chymiastri totis viribus ex eo aurum sibi pollicentur, *Chymicorum Idolum* nominatur. *Radix metallorum* dicitur, non quod ex eo metalla generētur, sed quod omnibus metallis quasi adiaceat & adhæreat. Ex veteribus & recentioribus nonnulli magna affinitate hoc minerale Saturno coniunctum esse putarunt: vnde id *Saturnum Philosophorum, Magnesiam Saturni, Filium atque nothū Saturni* appellarūt; quo vero sensu & rationibus, ingenij nostri captum superat. Diosc. lib. 5. c. 49. docet si carbonibus paulo magis crematur, in plumbum abire: sed forte oculorum testimonio nimium credulus, Regulum qui post calcinationem Antimonij forti igne ab eo secernitur plumbum esse sibi persuasit. In plumbum enim sola hac crematura & absq; Saturni anima siue pinguedine nunquam transibit: neq; à Saturno Antimonium generari quisquam affirmabit. Hæc tamē sententia, vtpote quæ vetustior, ei quoque signorum ac characterum formas imposuit, ex quorum numero magis in vsu viget, quæ ceu inuersum Veneris signum circulo cruce superimposita pingitur, quæ ex falcato Saturni circulo, falce eius solummodo clausa promanauit: quæ plumbi cum Antimonio conuenientiam aperiet. Antimonium autem mineram, corpusque minerale esse in propatulo est: ex terra enim eruitur, & malleo nisi in metallum exaltetur, extensibile non est, quam naturam metalla sibi solum refer-

uarunt. Contrariam ſententiam hic aliquis ſtatuere poſſet, Antimonium eſſe Metallum, quia in metalla tranſmutatur, quod metallis proprium eſt; in metalla vero poſſe tranſmutari experientia docet: metalla autem ſolum inter ſe in perfectiorem gradum exaltari poſſunt, cui reſponſionis loco ſubiungimus Antimonium eſſe Hermaphroditicæ naturæ,hoc eſt,partim metallicum, partim minerale. Habet enim in ſe mercurium metallicum, qui ſolum tincturam metallicam admittit & poſtea communia cum reliquis metallis munia obit. Neque quicquid metallicum mercurium habet erit metallum: requiruntur etiam adhuc ſal & Sulphur metallica eaq; cum mercurio perfecte digeſta, quod vtrũq; in Antimonio deſideratur:cum autem metallicam diſpoſitionem habeat,metallum imperfectum vel ſemimetallum quidam nominant: atque ita hac ſolutione reliquæ proprietates metallicæ quæ in Antimonio reperiuntur facile dilui poſſunt.

Plumbeus, niger & ferreus Antimonij color à principiorum Salis, ſulphuris & mercurij imperfecta mixtione ortus, in trito potiſſimum apparet.Rubens quidem Antimonium præſertim in minera adhuc contentum ex Tranſyluaniæ finibus aliquando adfertur: in puluerem tamen redactum, omnino à nigro colore rubedo occultatur.Impurum,bituminoſum & Arſenicale Sulphur ipſa Chymia diſcernit. Sulphur impurum crudum inflammabile ſiue φλογιςὸν,oculis, naribus & pulmonibus, infenſiſſimum eſt, præſertim in ejus calcinatione & florum alborum eleuatione percipitur, dum Sulphuratorum more cærulea

le a flamma cum arsenicali nidore (qui quodámodo dulcis non tamen diu tolerabilis) cósumitur.

Bituminosum esse ipsa flamma & odor indicat: proptereaque Ceram Hispanicam, vt nigro colore eam inficiat, præ reliquis coloribus nigris, minori conglutinandi facultate præditis, ingreditur.

Vitriolatam eius portiunculam liquor antimonij acidus præ cæteris signis maxime demonstrat, qui spiritus vitrioli saporem & vires quam proxime imitatur.

Internum & fixum eius Sulphur maxime in lilio eiusque tinctura effulget.

Alterum principium est Mercurius, quem metallicum atque copiosum sed crudum & indigestum in Antimonio reperiri supra docuimus: ad recipiendum metallicas tincturas idoneus. Mercurius enim solum metallorum tincturas assumit: sal vero & sulphur tincturas transmutantes constituunt. Mercurium autem copiosiorem præ sale ei inesse saltem eius sublimatio siue volatilitas (vt de eius Regulo & salis & sulphuris separatione taceam) clare demonstrat. Paucitatem salis, præsertim metallicij, ipsa extractio & friabilitas Antimonij docet. Fidem autem his omnibus dabit ipsa manualis elaboratio & experientia, quam vt propriis laboribus & sumptibus nactus, ita syncere me hic traditurum polliceor. Multis autem vsibus *Vsus.* Antimonium hodierna luce inseruit, vt ad typorum, literarum, campanarum & tormentorum fusionem, ad auri purgationem, & medicamentorũ tam internorum, quam externorum præparationem. Variis in regionibus eruitur. Matth. in comment. suis in Diosc. c. 49. Agrum Senensem & Co-

mitatum S. Floræ, eius fodinis abundaſſe tradit: præſtantiſſimum autem erui ex ſolo Maſſano ac Suacenſi docet. Noſtra Germania mineralium & metallorum fertiliſſima eius quoque vbertatem præbet: quod tam propriis venis, quam metallorum permiſtum, ad Hercinias in Miſnia, Weſtphalia aliiſque Germaniæ locis effoditur. Maxime tamen laudatur Vngaricum: præſertim in Tranſyluania natum, vtpote, quod ſulphure puriori, aurique minera conterraneo quaſi iure imbutum, ſtriis ſplendidioribus & longioribus, obſcuraque rubedine (quæ bonitatẽ eius in primis arguit ob ſulphuris abundantiam) reperitur: cuius Paracelſus ſubrubentis Antimonij, & Baſilius Valentinus Monachus Benedictini ordinis in curru Triumphali ſub orientalis nomine meminit: & hoc maxime ad medicamentorum elaborationes eligimus & commendamus: Artifices experti hoc variis modis explorant, cum oculorum teſtimonio non ſemper fides ſit adhibenda & ſola inſpectio in clarioribus etiam expertiſſimis alias poſſit imponere. Quidam chartæ luteo colore in pharmacopoliis tinctæ & bene dente apti læuigatæ iſtud affricando explorant eiuſque certitudinis notam, rubram lituram, quam in ductione poſt ſe relinquit, ſtatuunt: alij fortiſſimo aceti Hiſpanici ſpiritu, drachmas aliquot, bene pulueriſati imbibunt, & in lamella ferrea vel figulina ad lentum ignem, ne Antimonium fluat, euaporare ſinunt: quod ſi poſt euaporationem puluis Antimonij rubeus relinquatur, vlterius de eius certitudine non dubitant.

Sed cum nobis animus non ſit inani verborum

ſonitu

ſonitu longam orationem de huius ſubiecti nominibus, ſpeciebus, eiuſque commendatione pertexere in quo Paracelſum, Suchtenium (qui interdum myſticum Antimonium intelligit) & alios, ſua arcana quæſiuiſſe, idque paſſim in ſuis ſcriptis ſummis laudibus proſecutos eſſe conſtat, ad ea aditum apparemus, quæ magis neceſſaria ad ægrotantium morbos profligandos, ex eo parantur. Veteribus quidem huius mineræ notitia (vt ex Gebero dictum) non fuit adeo ignota, vires tamen plurimæ & excellentiſſimæ, quas ſucceſſu temporis vſus & experientia detexit, ipſos latuerunt, vtpote quod in venenatorum claſſem relatum, ad externa potius quam interna vſurpabatur) niſi quod Nicol. Myrepſus in Antidoti ſui quod Diacaſtorium vocat, crudum admittat: in cuius locum pyrethrum hodierni Medici ſubſtituerunt) vi adſtringendi, exiccãdi, meatus corporis obſtruendi, refrigerandi, excreſcentias carnis abſumendi, cicatrices obducendi, oculorum vlcera & ſordes mundificandi, ſanguinem à cerebri membrana fluentem ſiſtendi præditum eſſe dicebant; quibus etiam deiectoriam facultatem Dioſc. l. 4. c. 155. adiungit. Præparationes etiam quaſdam, leuiuſculas tamen, ſcriptis ediderunt, quas videre licet apud Dioſ. l. 5. c. 49. Oribaſium collect. med. l. 14. 15. & de virib. eiuſdẽ apud Galen. de ſimpl. medic. facult. 9. vbi inprimis ad collyria cõmẽdatur, Paulum Æginetã lib. 7. de re Medica & alios multos, quos omnes ſi longa ſerie recẽſerem plus forte tædij quam gratiæ afferrent. Triplici autem vſu Antimonium inſeruire diximus, nempe ad fuſionem metallorum, ad tormenta bellica maiora

vt & campanas, quæ magis concinunt, auribúsque suauiorem sonum ex Antimonij permixtione nancisci dicuntur. Stannariis etiam expetitur & iis qui specula metallica poliunt & literarios characteres & typos effingunt, & ad auri purgationē.

Ad duplicem autem scopum elaborationes Antimonij, quæ in sacrario Vulcani perficiuntur, collimant: Quædam enim spectant ad transmutationem, eamque vel sui ipsius, vel aliorum mediante Antimonio in præstantiora & perfectiora metalla: Quædam hominis sanitatem sartam conseruant: afflictam vero in salubriorem statum reponunt. Nos missa transmutatoria (non quod egregiám tingendi vim in Antimonio latitare plane negemus: plus enim transmutatoriæ studio dediti in hoc minerali laboris consumunt, quam in perfectissimo metallo, sed quod omnes semper labore suo frustrati, nunquam exoptatam tincturam inde elicere potuerint, tum quod nimium volatile etiam sulphure & sale metallico, quorum proprium est metalla exaltare, destituatur;) vtpote cuius nulla dum nobis sit manualis experientia, ad medicamentorum apparatum nos conferimus: & hæc de Antimonij definitione, quæ eius essentiam & naturam explicare debebat, quam breuissime dicta sufficiant.

CAP. II.

De Minera Antimonij, eiusque fusione & purgatione, siue Regulis.

TRipliciter porro Antimonium ad Pyrotechnicos labores recipitur: nempe qua minera

nera cruda, qua minera fusa, & qua Regulus.

Minera rudis siue cruda est ipsa vena, qualis ex terræ visceribus eruitur. Minera fusa est ipsum Antimonium peculiariter sic dictum: idque paratur fusione mineræ per descensum: Catinus in fundo pertusus & minera repletus, alteri terra obruto imponitur & ignis administratur: Sic enim vi caloris Antimonium eliquatum ac à terrestri & fabulosa impuritate secretum, per foramen catini superioris in subiectum excipulum delabitur: idque remittente calore in massam coagulatur.

Regulus Antimonij est Antimonium à superflua sua nigredine & spurcitie magis depuratum, quam per simplicem illam eliquationem fieri potest. Peculiari enim artificio impuritas firmius Antimonio admixta, in scorias est propellenda, vt subsideat syncerior & splendidior Antimonij portio, quæ Regulus appellatur. Eius conficiendi modi plures reperiuntur, is tamen maxime laudatur, qui melius scorias secernit, adeoque ponderosiorem regulum exhibet, qualis est sequẽs. Capiatur Stibij ℔ß, pulueris carbonum ℥j. nitri puri, Tartari crudi an. ℥iij. singula seorsim puluerisa & deinde omnia commista in crucibulum inter carbones viuos locatum, per vices injiciantur, vt inflammentur; semper autem operculum crucibulo post iniectionem imponatur, & toties iniectiones repetantur, donec omnis materia iniecta sit: quo peracto fusioni ignis administretur, vt Regulus inferiora crucibuli occupet, (vel in conũ pyramidalem effundatur) qui post refrigerationem à scoriis superastantibus separetur: sco- *Regulus.*

riæ vero (quas vocant) asseruentur, quarum vsum c.7.& vlt.docebit.

Huic simplici Regulo affinis est compositus cũ Marte, quem vulgo Regulum Martis, itemque stellati (à corona siue stella artificiosa, quam in fusione sub scoriis nancisci solet) nomine indigitant. Duo eius elaboratio potissimum requirit: tempus nimirum fusionis & materialia. Tempus fusionis commendatur Luna crescente præsertim in Leone constituto Sole atq; insuper sereno cœlo. Experientia enim docuit tum maiorẽ felicitatẽ in stellæ fusione vigere, quam aliis temporibus. Materialia autem sint pura, nullis heterógeneis mista, sintque tria, Mars, Stibium & Nitrum, seu Sal petræ. Operatio sic instituitur. Tempore inprimis prædicto ℞ Ferri (nempe clauorum vel limaturæ puræ) ℥j ß. in crucibulo in igne fusionis teneatur; donec intẽse candeat & quasi liquescere incipiat, tũ cochleari ferreo impon̄atur Antimonij puluerisati ℥ v. quibus optime liquefactis & inuicem mistis per vices injiciantur salis petrę pugilli aliquot, quo facto affundatur in conum pyramidalem calefactum & inunctum seuo vel cera labris eius nónihil concussus, vt Regulus à scoriis separatus ad fundum bene secedat. Regulus remotis scoriis puluerisatus igni rursus in crucibulo committatur nitrique vt supra pugilli aliquot per vices injiciantur & in conum fundatur: hunc laborẽ si ter vel quater repetiueris, nec stella sese manifestet, certo statuas non ad amussim obseruatum esse legitimum processum: magis tamen in prospera fortuna, quàm in artis præscripto stella locata videtur, vt etiam expertissimus quisque artifex

labore

labore suo quandoque in eo proferendo frustrari possit. Interim tamen etiam Reguli istius cum Marte parati nec coronati, suus est vsus, isque varius, tam ad Medicinalia, quàm ad Alchymiam. Scoriæ quoque suo loco ad Sulphuris aurati Diaphoretici confectionem proderunt. Sufficiat illas duas Reguli simplicis & cum Marte compositi præparationes attulisse: longum enim foret omnes procedendi formulas persequi. Singuli enim fere artifices hic sua nituntur experientia, & peculiare aliquod encheirema adhibere solent. Postquam igitur triplex Antimonium ita in Laboratorio præ manibus fuerit, duplex consequenter scopus in hoc medicina campo, quo ab Antimonio aufertur sulphur immaturum, fœtidum seu venenum, objicitur. Medicamenta enim ex Antimonio parata fiunt vel per modum fixionis: vt ipsum Antimonium ablata cruditate, magis fixum euadat: vel per separationem (vocabulo strictiori significatione sumpto) qua infundo relicta terrena impuritate, portio Medicamentosa propellendo vel extrahendo separatur. Fixionis autem quidam modi sunt Calcinatio & Vitrificatio. Calcinatio per quam mistum in calcem redigitur, instituitur vel per se vel cum aliis.

Calcinatio Antimonij per se fit ministerio ignis vel cælestis vel Elementaris siue culinarij, carbonum, lignorumve fomite structi.

Calcinatio Antimonij cum aliis, fit siccarum vel humidarum rerum adminiculo, ceu elaborationum series demonstrabit.

CAP. III.

De Calcinatione Antimonij per ignem cœlestem, seu Radios solares.

INquieta hominum cogitatio, curiositate sua semper noua indagando eo peruenit, vt etiam colore quidem absque tamen prunarum flammarúmque vi multa sanitatis præsidia præparare didicerit. Calorem illum è cælo mutuatum & à Sole petitum ob ineffabilem suam potentiam Magicum sapientes dixerunt, per eum sequentibus encheirematibus Antimonium in præstantissimam calcem redigitur.

Calx per Solem. Sit ad manus speculum incensorium siue lenticulare, siue metallicum concauum, quod nempe radios Solares refringendo vel reflectendo concentret, vt obiecta combustibilia inflammet: id Soli opponatur, ita vt pyramidis luminosæ apex ante Antimonij puluerisati & iuxta in marmore in modum metæ vel coni in acumen fastigiati summitatem feriat, & breui fastigium metæ Antimonij, cum multi fumi profusione ad niuis albedinem calcinabitur, qua parte calcinata à corpore nigro cultello remota, vlterius relinquatur, donec ita per vices tot⁹ Antimonij conus ad albedinẽ sit redactus: & (quod mirabile) licet copiosus fumus multũ de Antimonio dissipari arguat, tamen Antimonij pondus post calcinationem auctũ potius quam diminutum deprehenditur. Hæc est elegans & secreta calcinatio Antimonij, cuius vis est Diaphoretica, vsus amplissimus in Hydrope, Lue pestifera & Gallica: in obstructionibus hepatis & lienis, ictero, lepra, eiusque speciebus omni-

omnibus: in podagra. Exhibetur in infuso gr. vj. viij. ix, & vt mirabilis hæc est calcinatio, ita non inferiores eius virtutes & effectus. Illud tamen monendum, Antimonium prius in flores redactum facilius isto modo calcinari, quam crudum, cum eo longe tenuius sit redditum.

Cap IV.

De Calcinatione & Reuerberatione Antimonij.

Per domesticum siue culinarium ignem variis modis hoc minerale tractatur: quem aliæ pręparationes breuiorem, aliæ diuturniorem requirunt.

Apertum & vnius diei ignem requirit Calcis Antimonij per se præparatio, cuius processus sic est. Antimonium puluerisatur & super tegulam prunis impositam ferrea spatula continenter mouendo agitatur, donec post repetitas conglobationés & puluerisationes in griseam calcem redactum sit: ferróque ignito impositum, nullum amplius volatilitatis signum edat: nimirum neque ferrum inde inficiendo, neq; fumũm vel odorem de se spirãdo. Hisce notis apparentibus Calx Antimonij simplex habetur: quæ in crucibulo imposita, vlterius est ignienda, vt ex albescente colore fiat puluis ad flauedinem inclinans. Laudabile ea est Calx Diaphoreticum & singulare Pestis præseruatiuum, cuius viij gr. in vino generoso veteri infusa vel cum succi calendulæ ℥ij propinantur. *Calx per Ignem.*

Præstantiorum virium esse compositã cum au-

ro calcem Antimonij ipsa experientia & ratio dictitat: qui modus cum parum discrepet à simplicis calcis præparatione, eum annecto. ♃ Auri Vngarici p.j. Antimonij, vel (quod melius) eius Reguli simplicis p.ij. ea duo in crucibulo ante follem funde: colliquata mistura effundatur in caniculum, vel in mortarium æneum aut ferreum, vt refrigescat, ex ea massa paretur puluis, quem in scutella figulina bacillo ferreo continuo mouendo calcina, donec in griseam flauescentem calcem absq; vlla fusione abeat. Calcem alcoolisatam post ignitionem asserua & in eosdem vsus in quos simplex Antimonij calx conuertitur: inprimis autem præ simplici calcinato Antimonio, ad Articulorum grauitatem à Podagra vel Lue Gallica relictam commendatur.

Cæterum ambæ calces in vitrum conflari possunt, sicut cap. 9. ostenditur.

Atque hæ Antimonij calcinationes celerius, vno nempe die absolui possunt. Diuturnior ignis Reuerberatione Antimonij adhibetur, quæ elegantissima in Lilio Antimonij demonstratur. ♃ Antimonium, vel quod melius eius flores albos include globo fictili, cuius medium itidem argillaceus axis pertranseat & in clauso vulcani domicilio foue, donec quinquies vel sexies aurora trāsierit, quotidie paulatim reuolutō aliquoties globo, tandem post æstatem circa axem rubicundum fixum & durum Antimonium reperies, quod Lilium Paracelsus nominat. Præstans est hoc Lilium ad Tincturam Antimonij inde extrahendam: maxime tamen etiam ipsius Lilij vsus in vitiosa sanguificatione, in cachexia & lepra laudatur

tur. Eius grana 5. in Maluatico vino per noctem macerata & absumpta, Diaphoretici saluberrimi officio funguntur.

Cap. V.

De Croci & fixi Antimonij praparatione.

Calcinatio Antimonij accessu aliarum (præter ignem) rerum, fit cum siccis vel humidis. Calcinationis siccarum accessu duæ sunt species, Detonatio & Cæmentatio. Detonatio est calcinatio rei cum Nitro permistæ & postea inflammatæ. Huiusmodi autem Antimonij detonatio est leuis vel vehemens.

Leuis detonatio est, quando Nitrum, Antimonium calcinandum, pondere nequaquam vel non multum superat, eaque potissimum semel instituitur. Tali Antimonij detonatione paratur crocus Metallorum, cuius talis est processus. ℞ Antimonij & Nitri p. æ. puluerisa seorsim, commisceantur optime & in ferreo mortario, ferreo bacillo ignito, vel etiã pruna sub dio vel sub camino accẽdatur, & cum tumultuoso fragore multam flammam fumumque & fœtorem sulphureum eructabit materia: restante finita detonatione massa hepatis colorem referens, vnde quoque Hepar Antimonij dicitur: post puluerisationem, elotionem & exiccationem croci colorem, vnde Metallorum (quod Antimonium, vt quidem putarunt, sit prima omnium metallorum radix) crocum nominant. Hepar igitur vel crocum nunc optime pul-

uerisatum, elotum & edulcoratum pro vomitiuo seruabis. Vsus est, vt pro personæ ratione vj. vel vij. granorum infusum, homini ad vomitum composito, exhibeatur. Martinum Rulandum in Centuriis curationum Empiricarum Aquam suam benedictam ex hoc croco præparasse multi pro certo statuunt. Quidam infusum huius croci cum aqua Limonum pro vera aqua benedicta Rulandi propinant, & certe si non vera est, viribus tamen illam, si non superat, tamen æquat. Felicioris tamen operationis est hic Syrupus ex eius infuso paratus. ℞ Infusi croci metallorum ℥ vj. Cinnamomi conquassati ʒ ij, relinquantur in loco calido, cœloque semel reuoluto coletur, colaturæ addantur Sacchari albissimi ℥ viij. fiatque coctione Syrupus, qui dosi ʒ j. vel etiam ʒ ij, in aqua centaurij minoris, vel alio conuenientiore liquore assumptus, cum summo successu catarrhos cor & pulmones ferientes (seruatis tamen methodi legibus) exhaurit, omnibusque morbis vomitum requirentibus salubriter offertur.

Ex hoc croco bene edulcorato celeberrima aqua ophthalmica paratur: infundendo eius ʒ j. vel ʒ ij. cum appropriatis oculorum aquis: cuius infusi guttulæ aliquæ subinde in oculum affectum instillatæ, in primis ad nubeculas & suffusiones commendatur.

Infusum etiam vel decoctum huius croci ʒß vel ʒ j, ad purgantia Enemata recipitur, cum bono & felici successu.

Et hæc leuior detonatio Antimonij, fortiori ex Croco metallorum iam præparato fit Antimonium fixum siue Diaphoreticum hoc modo.

℞ Cro-

℞ Croci metallorum, siue Antimonij semel detonati p. j. Nitri puri p. ij. puluerisata & commista per vices in crucibulum ignitum injiciendo sinantur detonare, vt nitrum totum bene conflagret, quo facto griseum euasit Antimonium, eique edulcorato & exiccato commisce triplum nitri, & procede vt prius detonando, nisi quod cum ægrius flammam concipiat in hac tertia elaboratione paruula pruna iniecta detonatio iuuari possit. Tandem hunc puluerem probe edulcoratum intenso igne candefac, vt regulus, quem secum retinuit ad fundum secedat & remoueri possit, quo peracto puluerem ex albo flauescentem serua. Eius gr. vj. ad x. vel ʒß. (præsertim si cum succi calendulæ ℥ ij, Bezoardici mineralis simplicis gr. iij. exhibeantur) per Diaphoresin curant, omnes obstructiones viscerum expediunt: à Quartana & Tertiana liberant, in qua in principio exhibitum etiam vomitum ciere solet: aperiunt Apostemata & simul suauem somnum inducunt. In primis autem eius vsus in Anasarca commendabilis existit.

Cap. VI.

De Cæmentatione Antimonij.

CÆmentatio quædam est sequens secreta Antimonij cum cinere fruticis super caluariam crescentis calcinatio. Sumantur Antimonij crudi puluerisati & cinerum fruticis super caluariam crescentis partes æquales, vel horum plus quam illius ad placitum: optime permista per vices injiciantur in crucibulum ignitum, quandoque ba-

cillo ferreo commiſcendo & Antimonium ſine fuſione & detonatione, cum exhalatione tamen nidoris ſulphurei, admodum cito nigredinem, rubedinem & flauedinem percurret & in puluerem candidiſſimum calcinabitur, qui vt magis figatur, per horam vlterius igne vehementi vrgeri poteſt.
Vſus. Vſus eius idem eſt, qui Antimonij laborioſe per detonationem cum nitro fixati, præ quo tamen maiorem habet vim bezoardicum.

Cap. VII.

De Præcipitatione Antimonij.

CAlcinatio quæ interuentu humoris perficitur, vulgo Præcipitatio vocatur. Eſt enim Præcipitatio rei ſolutæ per ſeparationem humoris in calcem reductio. Ad omnem igitur præcipitationem requiritur primo corporis ſolutio & poſtea præcipitandi modus.

Antimonium vero præcipitandum in liquorem ſoluitur, vel per certum menſtruum liquando, vel aliarum rerum admixtione deſtillando. Poſt ſolutionem autem vel menſtrui ſoluentis abſtractionē, vel tertij admixtione Antimonij calx ad fundum præcipitatur.

Præcipitatio Antimonij per abſtractionem menſtrui ſoluentis ita inſtituitur. Sit in promptu Regulus Antimonij ſimplex, quem ſupra cap. 2. deſcripſimus, cui affunde paulatim aſpergendo aquam ſtygiam, aquila ante volante exacuatam, quam quod Regem deuoret Regiam appellant, ſolutionem puram à terreſtri fæculentia, quæ in fun-

fundo vasis subsidet per inclinationem transfusam, in cineribus aquam abstrahendo præcipita, præcipitatum in fundo relictum, aqua pluuiali tepida clue & edulçora, edulcoratum in reuerberio lege Artis per aliquot horas calcina, tunc inuenies Antimonij puluerem rubrum fixum, qui pro diuersitate corporum, diuersos effectus solet prodere, in aliis enim per superiora & inferiora, in aliis per Diaphoresin morborum radices iij. vel iiij granorum dosi, expellit.

Præcipitatio per tertij adiectionem in Gelatina Lupi, ex proprio eius sanguine, in Olympico menstruo soluto hac via paratur: Duos minerales Hungariæ Lupos cum summi vegetabilis calculos intus extraque consperos lapideo carcere, exigua relicta fenestra inclusos in locum Ætnę vicinum ablega, bene combustos in thermas præcipita, ibique coctione ipsorum sanguinem extrahe, quem à sordibus transfusum per noctem in frigido relinque, mane lautum ferculum, Gelatim luporum, habebis, quam summi vegetabilis melancholico succo inspergendo præcipitabis & post calcinationem & diuturnam insolationem tandem exiccatam triturabis. Ex signaturæ iudicio sanguinis est depuratiuum, Lepræ & Podagræ vnicum præseruatiuum. Ne vero cruditate sua ventriculum subuertat, in spiritu vini macerando vlterius maturetur & cum purgantium quodam extracto in pilulis vel oblatis iiij. vel v. gr. porrigantur, superbibendo brodio appropriato.

Simili præcipitationis modo insignis Diaphoreticus puluis ex Reguli Antimonij simplicis sco-

riis paratur, qui Sulphur Auratum Diaphoreticum dici consueuit. ♃ Scorias Reguli Antimonij simplicis, quas c. 2. præparare docuimus, & in lixiuio ex cineribus fagi & calce viua concinnato per ebullitionem solue, donec lixiuium illud aureum colorem acquirat & argentum immissum sua flauedine inficiat, eóque à sedimento transfuso rotatim affunde aceti destillati pauxillum, & videbis sulphur auratum paulatim ad fundum dejici. Lixiuium per filtrationem à Sulphure aufer, idq; multis ablutionibus clotum & exiccatum pro singulari Diaphoretico asserua. Per sudorem omnem morborum mineram ad gr. x. exhibitum expellit. Similiter sulphur ex compositi siue stellati Reguli Antimonij scoriis extrahitur.

Cap. VIII.

De præcipitatis ex liquore Antimonij per destillationem parato, tam simplicibus quam compositis.

ENumeratis Præcipitatis Resolui Antimonij in alio menstruo, nunc ad ea quæ ex destillato eius liquore fiũt pergimus. In primis autem commendabile Butyrũ mediante Mercurio sublimato ad præcipitatos excellentissimos ex eo paratur. ♃ Anti. Vng. Merc. absq; Arsenico sublimati ana ℔ j. seorsim trita misceantur in cõcha vitrea & statim per Retortã vitream ampli colli ex arena igne per gradus aucto liquor instar Butyri destillatur, qui collo Retortæ adhęrẽs caute cum forcipe admota pruna in cucurbitulam excipuli loco apposita eli-

quan-

quandus eſt:qui poſtquam prodire deſiit, repoſita alia cucurbitula infra ſupraq; Retortam in copella arena tectam ignem (quē ſuppreſſionis vocāt) ſubminiſtra per aliquot horas & aliquantulum Mercurij currentis (qui per calcem viuam eſt rectificandus) in præfixo receptaculo inuenietur. Infarctam vero reperies in collo Retortæ Cinnabarim, cuius vſum cap. 1.docebimus. Butyraceus vero liquor prius per ſe vel à proprio ſuæ radicis Regulo rectificetur deſtillando & ad vlterius ex eo elaboranda medicamenta ſeruetur: quanquam per ſe etiam vſum in Chirurgicis habeat:eo labra gangrænæ & Sphalcali illiniuntur,ne vlterius malum proſerpat, & vt commodius ſectio neceſſaria abſolui poſſit. Carbunculus etiam peſtilentialis hoc oleo circumſcriptus paulatim excutitur,cuius cauerna poſtea ſarcoticis & conſolidantibus medicamentis expleri & perſanari poteſt.

Cæterum hoc Butyrum Antimonij præcipitatur vel per ſe vel per tertij adiectionem deſcendendo in puluerem, qui Mercurius vitæ & Mercurius Emeticus vocatur : vel per affuſi cuiuſdam acuti ſpiritus figentis abſtractionem, vnde exiſtit Antimonium diaphoreticum, quod quidam Bezoardici Mineralis nomine indigitant.

Mercurij vitæ præparatio talis eſt. ℞ Butyrum Antimonij præparatum & rectificatum, affunde ei aquam pluuialem tepidā,& corroſiuam Salis & Vitrioli ſubſtantia,quam Mercurius ſecum in ſublimatione arripuerat in aqua ſoluetur & veluti niuei flores in imum vaſis præcipitabuntur, qui optime eloti & exiccati ſunt Mercurius ille vitæ, ſiue puluis Emeticus. Eius grana tria vel quatuor

in Peste & Febribus sursum & deorsum mouendo purgant. In Hydrope vero tantum per alui deiectionem Sal resolutum educunt. Optime autem notandum triduanum eius vsum sæpe incurabilem fere ani procidentiam infligere, quare nimius eius vsus vitandus.

Iam est vt ad Præcipitatos, qui per abstractionem humoris figuntur & Diaphoretica euadunt accingamur: quæ Bezoardica mineralia nominari paulo ante diximus. Suntque simplicia vel composita. Simplicia, quæ præter Antimonium & Mercurium sublimatum nihil ingreditur: sunt vel album vel rubrum.

Antimonium præcipitatum fixum Diaphoreticum siue Bezoardicum simplex albi coloris fit quando à Butyro Antimonij solus spiritus salis Balsamici terna cohobatione, subinde pauxilli recentis additione fortificatus abstrahitur, vt in puluerem album fixum abeat, qui iiij, vel v. granorum Dosi exhibitus sudorem sufficienter pellit.

Rubicundo colore vt Bezoardicum minerale effingas, extrahenda est cum aceto destillato tinctura ex scoriis Reguli Antimonij simplicis, eaque butyro Antimonij affundenda, id postea cum spiritu Salis centralis vsitato more in præcipitatum rubrum, propriæ suæ radicis tinctura impregnatum figatur & non paulo præstantiorem erit virtutum quam prius.

Composita Bezoardica fiunt cum singulis metallis, cum quibus post solutionem butyrum Antimonij vnitur & per spiritum salis nitri figitur, eorumque septem numerabuntur, quorum primas sibi vendicat Antimonium præcipitatum

auri-

aurificatum, quod Bezoardicum Solare in Chymicorum officinis nominare solent. Modus hic haud inutilis futurus, si autem per Antimonium purgatum cum aqua ex nitro & Sale armoniaco (quam aquam pugilum & Philosophicam ex Basilij Valentini Monachi clauibus nominant) concinnata, aliquoties cohobando per alembicum pellatur & postea cum Mercurio mundificato ad fundum præcipitetur, iterumque ab auro præcipitato Mercurius eleuetur. Præcipitatus vero auri puluis in martialis salis spiritu solutus cum decupla Butyri Antimonialis proportione figendo vniatur, vt tandem purpurascentem colorem puluis induat. Huius Medicinæ dosis à gr.v. ad vj vel vij, Diaphoreticum est vtilissimum, quod vires conseruando sudores mouet, masculè articulorum dolores artuumque morbos, cum Hydrope & Lepra omnibusque eiusque speciebus in appropriatis vehiculis expellit.

Simili modo ex Luna in aqua forti soluta & ad oleaginositatem per abstractionem aquæ soluentis redacta, cum essentia Falerni tinctura elicitur, quæ priori artificio cum spiritu sulphurei salis in Bezoardicum Lunare cohobando redigitur ad capitis affectus sulphureos singulare, priori dosi exhibitum.

Ex Croco Martis per se facto cum butyraceo stibij liquore extrahitur tinctura, quæ tinctura postea cum priori spiritu fulminantis salis figitur in solatium eorum, qui fluxionibus, præsertim hepaticis affliguntur: priore exhibendi modo l. m. seruato.

Ex batitura Veneris cum oleo Antimonij dicto

tinctura elicitur, quod fixatum ad Venereos affectus commendatur.

Similiter ex Vitro Saturni, ex minio cum Silicibus parato, cum oleo Antimonij extrahitur tinctura, quod postea ad Splenis affectus cum trinunis salis spiritu figitur.

Paulo aliter ex Ioue Bezoardicum paratur. ℞ Reguli Antimonij simplicis ℥ iij. Iouis puri in Anglia nati ℥ ij. seorsim fusa misceantur & postea puluerisentur, pulueri adde Mercurij sublimati purissimi, sine arsenico exaltati & prius subtiliter in marmore læuigati ℥ v. omniaque commista subito in Retortam parum excalefactam ingere, & vltro butyraceum oleum videbis egredi, gradatim tamen ignem subministra, vt etiam post duas horas suppressorium ignem adhibeas: hoc butyrum cum spiritu salis fusilis ter cohobando in album præcipitatum fige, & postea ignitum in S. V. extingue. Dosis à gr. j. ad iij, vel iiij. potenter sudores pellit, proptereaque icterum, Hydropem, lepram, luis Venereæ & Podagræ reliquias cum tota radice funditus per Diaphoresin euellit.

Bezoardicum Mercurij ita paratur. Ex Mercurio cum tinctura Smiridis vel Granatorum præcipitato & silicibus: vel ex Mercurio vitæ, seu Emetico supra descripto solo fundunt vitrum Mercurij, ex quo cum butyro Antimonij eliciunt tincturam ipsius vitri, quod postea more solito per spiritum salis Martialis in excellens Bezoardicum figunt: præsertim ad Luem Gallicam, siue Veneream commendabile. Dosis à gr. iiij. ad vj.

Quidam ex omnibus metallis coniunctis & Regulo Antimonij absque metallis parato cum Mercurio

Mercurio exaltato ſeu meteoriſato oleum butyraceum Heptaſtrum parant, idque poſtea operoſiori labore figunt & in Bezoardicum Heptaſtrum redigunt, cuius tamen laudes & ſumptus virtute eius maiores eſſe videntur, ſciens itaque eius præparationem omitto.

Cap. IX.

De fuſione vitri Antimonij.

SIc fuit calcinatio Antimonij, nunc ad fixationis alteram ſpeciem, vitrificationem tranſimus. Vitrum Antimonij proprie paratur ex eius calce per fuſionem. Calx Antimonij ſimplex ſupra c. 4. parata præſertim Sole & Luna in Aquario vel Piſcibus exiſtente in crucibulum ignitum per vices injiciantur & coram folle igne intenſo fundantur, donec bene ſit eliquatum & maturum (quod paulatim immiſſo bacillo ferreo extrahendo explorari poteſt) tandem in peluim parum excalefactam effundatur, & erit vitrum pellucidum Hyacinthinum. Eius iij. iiij. vel v. granorum infuſum vehementer vomitus ciere ſolet: robuſtiſſimis itaque hominibus hæc fercula bilem ex corpore humano ſurſum ejicientia propinentur. Inſaluberrimum vero porrecti in ſubſtantia huius (vel etiam cuiuſvis alius) vitri vſum, vt qui grauiſſima ſymptomata violentiâ ſuâ inducat, plane agro medico exterminamus. Hoc vitrum aliàs ad ſalubriores vſus transferri poteſt, quos cap. 12. docebimus.

Simplici vitro Antimonij palmam præripit cô-

positum seu aurificatum. Calx Antimonij cum auro supra cap. 4. parata, vt in simplici vitro Antimonij fit, quod ferreo bacillo immisso exploratur: quod si color placuerit in peluim modice excalefactam effundatur & boni auri portio iterum recruduisse & à vitro separata inuenietur: Materiam omnem puluerisatam, vt prius funde & liquatam in peluim effunde, vitrum ab auro separatum serua. Aurum vero relictum cum recente Antimonij Regulo calcinatum & secundum normam prioris elaborationis processum, tandem totam Auri substantiam cum Antimonio in transparens vitrum redigere poteris. Huic vitro puluerisato affunde spiritum vini dephlegmatum, quem vitro bene clauso tene in Balnei modico calore, aut retro fornacem vel ad radios Solis, quoad rubicundissimum colorem extraxerit. S. V. tinctum à sedimento separatum serua: residuo v. pulueri nouo S. V. affuso extractionem repete, donec omnis tinctura extracta sit. Tincturas collectas tanquam pretiosissimum thesaurum repone. Hæc enim naturam confortando, sudores mouendo, sanguinemque depurando, tantum bellú inimicissimis humanæ vitæ hostibus indixit, vt neque Hydrops, neque Podagra, Arthritis, Gallica Lues, Lepra & hisce affines morbi contra talem Medicinam, quæ Auri potabilis veri efficaciam & vires quam proxime æmulatur, quicquid moliri ausint. Quidam vero artifex Regis mortem deplorans eum Saturnini filij cineribus immersum, puluere lapillorum ex pretiosissimo latice collectorum, conspersit, & tam diu sub alis

Vul-

Vulcani fouit, donec ille rursus grato balsamo resuscitatus auream rutilantemque suam coronam cuiuis ostenderet.

Vitrificationi Antimonij accenseri potest illud encheirema, quo leui opera ignium, vitri formam, absque tamen perspicuitate induit. Antimonio crucibulo liquato intinguntur ferrei bacilli bene politi & post eductionem quicquid eis adhæserit decutitur: sic per vices omne Antimonium extrahitur. Antimonium ita extractum & contusum denuo eliquatur, atque bacillis ferreis toties extractio repetitur, donec vitrum optime puluerisatum, rubicundo purpureum colorem obtineat. Eius Dosis & vsus fere cum simplici vitro Antimonij communis esse videtur: rectius tamen spiritu Sulphuris Vitrioli, vel proprio Aceto prius aliquoties cohobatum, vt euanescente purpureo colore, albicantem prodat, exhibetur: valde enim eius vis Emetica hac correctione emendatur, vt solam per aluum deturbandi vim postea obtineat. Verum Febrium curatiuum Dosis à gr.iij. ad v. in aqua Centaurij minoris vel alio liquore conuenientiore.

Ad vitrificationem etiam referri potest crocus ille metallorum, de quo supra in detonatione, qua Antimonium in vitrum, licet non pellucidum, redigitur.

Croci illius præparatio paulo alia ita habet. ℞ Antimonij, Salis petræ & Salis communis ana q. p. seorsim puluerisata commisceantur & in tigillum indantur, super lutato operculo in medio perspirabili & tigillum ponatur in ignem rotæ siue circularem, paulatim propius admouendo

postea (si nullum amplius sulphureum & arsenicalem nidorem senseris) tigillo refrigerato & aperto, inuenies sub salibus superstantibus cinnabrinum vitrum, quod crucibuli fundum instar Reguli occupauit; hoc læuigatum eiusdem cum superiori croco metallorum est vsus, eodem exhibendi modo & dosi seruato: nisi quod deorsum colluuiem vitiosorum humorum deturbare solet.

Cap. X.

De florum Antimonij præparatione.

HActenus in igne quasi perseuerantia Antimoniata descripsimus, nunc quæ per separationem (vocabulo strictiore significatione sumpto) parantur, subiungemus. Separatio autem fit vel propellendo, vel extrahēdo. Propulsione separantur vel sicca vel humida; quorum illa sublimatio, hæc destillatio dicitur. Propulsio autem instituitur, vel recta sursum, vel obliqua ad latus. Sursum propelluntur ex Antimonio flores tam albi quàm lutei.

Alborum præparatio hæc est. Antimonium puluerisatum in ignitam à tergo tubulatam bociam injice & ferro per tubulum immisso continue mouendo flores in septimum vsque crystallinum cælum eleuabuntur & melancholia Lupi exudabit, simul crystallinum cælum perens, indeq; in infusam Thulen depluens. Flores autem collectos pro Vomitiuo iiij. vel v. granorum dosi ægro robusto & ad Vomitum composito exhibe.

Lutei flores parātur ex Antimonio vulgari, vel etiam

etiam ex Regulo Antimonij siue simplici, siue stellato, vt & ex puluerisata Luporum Gelatina admisto contrito solari sale, ex arena in vitreum capitellum sublimando, qui flores postea aqua calida à salsedine eloti & exiccati duorum granorum pondere assumpti, per vomitum venenum recenter assumptum citissimè ejiciunt. In Febribus & Capitis doloribus à ventriculi impuritate ortis, vtiliter exhibentur.

Huc referri potest Cinnabrium Antimonij c. 8. descriptum, quod puluerisatum ex pyxide cementatoria fictili lamella bene tecta sublimando, in arena aliquoties rectificare poteris. Hoc cinabriũ mirifice ad sequentis Antepileptici confectionem commendatur. ℞ Cinabaris Antim. rectificati & puluerisati ℨß, Mumiæ non humatæ pueri viuẽtis primogeniti ℈ iiij, Salis vel Magisterij perlarum & Corall. an. ℈ ij, Croci Oriẽtalis ℈ j, Cranij humani subtilizati ℈ß, misceantur. Præmissa purgatione bis in septimana adultioribus exhibetur, per diaphóresin omnem istius mali fomitem excernit (in infantibus & pueris sola mumia iam dicta horribilem istum affectum & hostem, vitæque humanæ tortorem omnino expellit & eradicat) commendatur etiam hæc confectio in paralysi & capitis erisypelate. Exhibetur à gr. vj. ad x. vel xij. in appropriatis morbo & parti affectæ vehiculis.

Rubri & purpurei Antimonij flores sursum eleuandó etiam elaborati possunt, aptiore tamẽ & meliore via per cucurbitam lateraliter locatam: parantur hoc modo. ℞ Antimonium vel eius mineram tritam & inlateraliter, in furnum nudi ignis locatam figulinam bociam, densitate anseri-

næ pennæ (quidam Antimonio arenæ duas partes admiſcent,qua tamen minera non opus habet) impone, appoſito poſtea bidepali eoque ſatis patente & apto figulino tabulo, cui luto annexus ſit alius vitreus & inſuper huic excipuli loco cucurbita vitrea, vel alembicus cum roſtro terram ſpectante, aptetur:tum per diem & noctem gradatim aucto igne vrge & cum floribus rubris & purpureis (qui tamen nonnunquam etiam albi hac laboris methodo prodeunt) in tubulos pulſis, in præfixa cucurbita vel receptaculo (ſi alembico vſus fueris) acidum Antimonij liquorem collige. Flores ſpiritu aceti,ſulphuris,vel vitrioli prius cohobando,vel etiam abſolute leni calore à ſulphure venenoſo ſeparando rectificati, omnem vitioſam colluuiem per vomitum & aluum expellunt. Doſis à granis,iij,ad v.vel vj.

CAP. XI.

De Liquoribus ex Antimonio per deſtillationem prolectis.

PRopulſio partium ſubtiliorum nempe aquæ & olei ex Antimonio fit deſtillando. Aqua Antimonij vitriolata, quæ acetum, ſpiritus, melancholia Antimonij aliàs vocatur, eadem opera colligitur in ſublimatione florum Antimonij alborum per alembicos,quam rubrorũ (vbi tamen copioſius colligitur, præſertim ſi vaſa ſint de boceno luto cõfecta & quaſi vitrea) per tubulos lateraliter locatos.Ea aqua cum propria minera digeſta per alembicum,rectificari poteſt,iucũdam acida-

ditatem nanciscitur, nec multum habet diuersum vsum à spiritu vitrioli. Nam febres curat, à putredine præseruat, ciborum appetentiam excitat, ventriculum constringendo confortat, omnemq; calorem præter naturam in corpore humano ortum extinguit, Epilepsiam curat, calculum frangit, lumbricos enecat, menses & vrinam mouet: dolores etiam podagricos extrinsecus adhibita, mulcet, & multa alia tam in medicina quam in Chymia præstat. Ad suauem aciditatem temperatur cum appropriatis aquis, quæ postea in ore contentæ dentium dolorem citissime sistunt.

Olea Antimonij varia parãtur, ex quorum numero est Butyrum Antimonij (rectius Butyrum Mercurij nominaretur: cum vero ita vsu receptum sit, vt antimonij butyrum dicatur, istud etiam hic retinere volui) ex eodem cum additione Mercurij sublimati destillatum, de quo cap. 8. satis dictum.

Sequens oleum Antimonij dulce, rubrum multum in Medicina cõmendatur. ℞ quicquid de radice metallorum cum aquila alba in meteorõ supra fuit redactum, cuius cruore salsas thermas per coctionem inficias, super quas si postea spiritum vitriolatum summi vegetabilis destillatum irroraueris, cruorẽ grumosum fundum petere videbis, quo exiccato, sulphur Antimonij rubrum flammam concipiens paratum habebis: quod si in sulphurea Falerni aqua solutum, benigno fimi equini calore per mensem foueas, & deinde per cornutam vitream propellas, primo soluens mẽstruum, dehinc sanguinẽ oleaginosũ dulcissimũ prolicies, qui ceu vẽdibile vinum suspensa hedera non opus habet. Hoc oleum à guttis ij. ad v. in vino vel alio

conueniente vehiculo exhibitum Balſamum vitæ inſtaurat, ſanguinem purificat, obſtructiones reſerat: & ſaluberrimi diaphoretici officio fungitur.

Rubicundum Antimonij oleum etiam ſequenti via paratur. ℞ Antimonij & glaciei paradiſi an. ℔ j, contritis & commiſtis affunde olei dulciſſimi ſalis vegetabilis ℔ ij ſtent in putrefactione per 10. auroras: poſtea ex arena pellantur per Retortam, primo exibit inutile phlegma, dehinc rubicũdiſſimum oleum, cuius vſus eſt tam internus quam externus in fiſtulis, vulneribus & vlceribus. Oleum hoc cum eſſentia Falerni aliquoties in Balneo cohobatum, prioris dulcis olei vices ſupplere poteſt.

Oleum autem illud ex ſale dulci vegetabili paratur per igneam aquam primæ eiuſdem regni radici aliquoties à ſale per deflagrationem abſtrahendo, donec ſatis olei glutinoſi collegeris: quod pro ſua natura nunquam anheloſos & aſthmaticos deſerit.

CAP. XII.

De tinctura, Sale & Liquoribus Antimonij per deliquium.

ENumeratis Medicamentis, quæ per propulſionem ex Antimonio ſeparantur, ea quæ extrahendo, ſiue diſſoluendo à terreſtri ſua mole elibrantur nunc annectemus. Extractio autem eſt vel Sulphuris vel Salis.

Extractio Sulphuris ſiue Tincturæ Antimonij pro cuiuſvis artificis opinione & experientia inſtituitur:

stituitur: sequens tamen modus multum commẽdatur. ℞ Lilij Antimonij supra cap. 4. descripti q.p. ex eo trito cum V.S.dephlegm. rubentem colorem in leni calore extrahes, quam à sedimento transfusam ad iustam olei formam destillando redige & tincturam remanentem pro summo sanguinis mundificatiuo asserua. In primis autem Lepræ, Morpheæ & omnibus cutaneis ab impuro sanguine manantibus morbis opitulatur.

Quidam Lilio Antimonij acetum destillatum vel propriũ spiritum radicatum affundunt, & mẽstruum tinctum in M.B. separãt, vt tinctura in fundo relinquatur, quam denuo in S.V. dissoluunt, atque à subsidentia depuratam ad remanentiam tincturæ intense rubentis abstrahunt. Huiusmodi tincturæ potissimum corrigendo, non purgando sanguinem mundificãt. Dosis à guttis iiij, ad vj. exhibentur in vino & hepati appropriatis vehiculis.

Salis Antimonij, cuius exiguam portionem habet, hæc est præparatio. ℞ Calcem Antimonij simplicem, vel relictam à floribus Antimonij terram puluerisatam & affusa propria acetositate vel aceto radicato extrahe salsedinẽ. Limpidum à sedimento decantatum, in leni calore fac vt exhalet & in fundo relinquetur Sal Antimonij, quod per aquam nubium (per solutionem & coagulationem) aliquoties rectificatum, tandem clarum & splendens euadet. Cõmendatur in Podagra, Peste, calculo renum & vesicæ. Dosis à gr. iij. ad vij. vrinam & sudores mouet. Maiorum virium Sal vitri Antimonij esse creditur: præparationis processus talis est. ℞ Vitrum Antimonij simplex, per se ex calce præparatum, affunde fortem aceti destillati

ſpiritum,& in calido digere,vt elegans fiat extractio intenſæ flauedinis: menſtruum tinctum cautè à reliquiis depletum ad conſiſtentiam blande abſtrahe & reſtantem puluerem aqua cœleſti ſæpius per deſtillationem elue, donec ab acrimonia aceti bene vacuatum, edulcoratum & liberum ſit redditum: quod ad ſuperioris ſalis vſus etiam reſerua.

Ad Salis extractionem pertinet diſſolutio per deliquium in aëre frigido humido,cum ea non niſi ſolis ſalibus & ſalium naturam habentibus competat.

Sic igitur ex Scoriis Reguli Antimonij tam ſimplicis quam compoſiti ſiue ſtellati quippe,quibus admiſta ſunt ſalia nitri & tartari, per deliquium fit liquor, cuius vſus potiſſimum in Chirurgia locum habet,præſertim in fiſtulis & vlceribus fœtidis.

Præterea liquor ex Sale vitri Antimonij præſtantiſſimus per deliquium paratur, ſi ad in albuminibus ouorum ad duritiem coctorum raphano vel Bryonia excauata in cella reſoluatur,qui liquor à ℈ß, ad ℈ j intro ſumptus podagricas defluxiones & paroxyſmos efficaciter cõpeſcit & auertit:abſque mordacitate quoque vlcera, fiſtulas & vulnera à putredine conſeruat & ſanat. Et hæc potiſſima ſunt medicamẽta quæ ex Antimonio,mineralium omnium celeberrimo,Pyrotechnica arte parantur, ad præſentem hominis ſanitatem conſeruandam, labilem confirmandam & morbos expellendos & eradicandos.Innumeræ quidem deſcriptiones Antimoniatorum tam à veterib.quam recentioribus luce donatæ circumferuntur, quas

tamen

tamen omnes ad operationem ipsam reuocare laboriosum satis est & sumptuosum: partim etiam quod satis intricate conscriptæ & infida hominum turba deprauatæ non ad veritatis scopum collimant. Præstat igitur paucis expertis fidem adhibere, quam incertos processus, quorum plena sunt omnia, oleum & operam impendere. Hæc itaque de medicamentis ex Antimonio propria manu elaboratis consignasse sufficiat.

LAVS DEO.

INDEX
RERVM ET VERBORVM IN HOC OPVSCVLO contentorum.

Fœtor

pul-

intensio

Theo-

Vulne-

FINIS.

MARCI CORNACCHINI
Practicæ Medicinæ in Gymnasio Pisano Professoris ordinarij

METHODVS,

QVA OMNES

HVMANI CORPORIS

AFFECTIONES AB HVMORIBVS copia vel qualitate peccantibus genitæ,

TVTO, CITO, ET IVCVNDE, Chymicè & Galenicè curantur.

Appositus eidem Rerum & Verborum memorabilium Index copiosus.

Illustrißimo

D. ROBERTO DVDLEO COMITI

De Waruich, &c.

M. CORNACCHINVS S. D.

ERBA quidem mihi desint, Comes Illustrissime; si te Virum summo genere ortum, totque virtutibus ornatum iis, quas meres, laudibus, velim extollere. Tu enim ille es, à quo discant omnes eam vnam esse nobilitatem, quam ob rerum gestarum gloriam cuncti admirentur Rem certe difficilem, meisque viribus imparem aggredior: attamen & tua fretus humanitate, & re ipsa impulsus, quam te omnibus gratum, quam omnes iuuandi cupidum ostendas, quibus potero verbis enarrabo. Hinc fit, vt te omnes venerentur, vt Serenissimo Tuscorum Magno Duci charus viuas, atque iucundus, vt quæcunque gesseris, omnes tibi prospere cupiant euenire.

Nam quid aliud petant actuariæ, quæ summo tuo iudicio, ac singulari opere nouoque artificio fiunt naués, & quinqueremes, quæ piratas perterreant, barbarorum oras aggrediantur, capiant, atque euertant, & non Italiæ solum, sed totius Europæ tueantur? Vnde quidem oritur, vt plurimi tranquilla libertate fruan-

fruantur, qui miserrimam in seruitutem traherentur. Sed quanto maius est ab immatura morte liberari? Id te authore fit in dies, egoque sum expertus, experior, & dum viuam, sum experturus. Nam quid est aliud, quem tuo summo iudicio composuisti, puluis, nisi mirus ab interitu recessus, cum multi ad vitæ desperationem ducti, eo mirifice conualescant? cum ipsum, quæ tua est humanitas, atque omnium salutis cupiditas, mihi vtendum tradideris, hæc pauca scribenda putaui, atque vtinam cumulatè; Quæ tibi vni dicanda censui cum tibi in primis omnibus de causis debeantur. Vale igitur, diuque viuas, meque vt facis, in tuis habeas.

Pisis Id. Aprilis M.DC.XX.

PRÆLECTIVNCVLA

IN ITERATAM METHODI IN Puluerem Editionem.

VBI primum hoc præſenti Anno M.DC.XIX. in Piſano Gymnaſio magnæ ſtudiorum omnium vacationes datę fuerunt,& à publico legendi munere feriatum eſt; ſtatim Piſis ceſſimus,& Florentiam nos contulimus, vt METHODVM hanc in puluerem, quam typis ibi cudendam publicæ vtilitatis gratia iam curauimus, exciperemus, exceptamque traderemus Sereniſſimis Principibus, Illuſtriſſimo Comiti, cæteriſque ſtudia hæc non aſpernantibus;ſed pręcipue iis, qui artem exercent, ac profitentur; ad hoc,vt citius, tutius, & iucundius,quam ad hanc vſque diem fieri ſolebat, ægritudines humorales curare poſſent. Et profectò quam trãquilla,quam ſerena fronte Sereniſſimi Domini Illuſtriſſimus Comes, & alij quamplures optimi viri has noſtras commentationes receperint, non ſolum ex oratione, ſed etiam (vt aiunt) ex vultu, & oculis perſpicere vnuſquiſque potuit. Quid plura?quotquot

quot exemplaria in lucem data fuerunt (fuerunt autem non pauca) tot vnius hebdomadæ ſpatio, Florentiæ, ac Piſis diſtributa fuerunt. Iam vero, quia innumeri, ſalutis humanæ percupidi, qui non ſolum Florentiam, vel Piſas, ſed alias quoque Italiæ & extra Italiam, Vrbes incolunt, iſtius lucubrationis (qualiſcunque ſit) cupiditaté flagrant, & partim à nobis eam quotidie efflagitant, partim propriis manibus eandem exarare contendant; cumque non paucos fore animaduerterim, qui quidem qua ægritudinis ſpecie præciſe ij laborauerint, qui pulueris huius beneficio ſanati ſunt, tenere velint; & alij, qui nouis quibuſdam probabilibus rationibus permoti, pulueris iſtius vſum adhuc recipere negligant, immo potius extra medicinæ campum prorſus rejiciendum, & vento projiciendum; his omnibus de cauſis equidem coactus temperare mihi non potui, quin METHODVM iſtam iterum in lucem prodire, paterer; tribus tamen auctam appendicibus: Prima (quæ ad ſecundi capitis calcem adiecta erit) varias, atque diuerſas variorum, ac diuerſorum ęgrotantium Hiſtorias continebit tali potiſſimum puluere ſanatorum: in Altera, (quam poſt Sextum caput apponemus) nouæ difficultates à præſtantiſſimis quibuſdam Medicis Florentinis propoſitę in medium afferentur: In Tertia tandem (quam ad operis finem conferemus) difficultates iam propoſitas ſuperare pro viribus conabimur.

Iterata huius Methodi editionis cauſa.

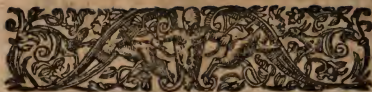
Appendices Tres.

Prima.

Altera.

Tertia.

Cœptis faueat Deus, ac vota noſtra ſecundet.

CANDIDO LECTORI
OCCASIO SCRIBENDI, ET AVTHORIS INTENTIO aperitur.

COMPLVRES *anni sunt, ex quo Illustriss. Viro Comiti Roberto de VVarvich, Viro quidem omni laudum, ac virtutum genere ornatissimo, non minori (opinor) curæ fuit Mare nostrum à Barbaris paratis, nefariisque prædonibus, Nomini Christiano infestissimis hostibus, diligenter vindicare; quam corpus humanum à molestis ægritudinibus, ac periculosis morbis frequenter ipsum oppugnantibus, & opprimentibus, studiose liberare. Itaque cum optime videret, viros, ac mulieres omnium generum, ætatum, habituum, ordinum, omnis denique fortunæ, atque loci quolibet,* 3. aphoris. 19. *anni tempore, variis corporis affectionibus corpori, ac nonnunquam etiam perdi, & extingui; iis potissimum, quæ ab humoribus ortum ducunt, vel copia, vel qualitate peccantibus: ad quos depellendos Medici accersiti, modo sanguinem mittere, non semel tantum,*

Rationes, quibus Comes permotus puluerem compo-suerit.

tum, & bis, verum etiam pluries: modò pharmaca subductoria nuncupata, infirmis exhibere coguntur, quæ male se habentem illorum gustum, propter insuauitatem magis, magisque afficiunt, stomachum euertunt, vomitum cient, torsiones pariunt, aluum præterea sæpenumero restrictam, corpusque non parum debile reddunt, & neque pluries possunt (si occasio vrgeat) continuata serie exhiberi: alia non pauca symptomata inferunt: in vnum hoc opus, & dies, & noctes incumbere cœpit, vt ægri cuiuscunque sortis ab humoralibus vocatis ægritudinibus, tuto, cito, & iucunde *omni tempore sanari possent absque sanguinis missione, quam ipsi vel propter ætatem, vel propter anni tempus, vel propter alias contra-indicationes (de quibus* infra suo loco *) persæpe admittere non possunt*; *nec non absque medicamenti vel lenientis vocati, vel soluentis potione, quæ ob insuauitatem, ac tetrum odorem, oculi fugiunt, aures horrent, os respuit, & animus reformidat, & nuper dicta incommoda solent afferre.*

Morbi humorales, quibus curentur.

Medicamentorum subductoriorum affectus.

Sanguinis missionis cötra-indicationes.

Medicamentorum subductoriorum insuauitas, & incommoda.

Tandem optimus iste Vir post longam considerationem, contemplationemque in eam sententiam deuenit; vt, si puluis aliquis insipidus, inodorus, & mole quidem paruus, sed virtute maximus adinueniretur, quippe qui commode hæc præstare posset, illum toto corpore libenter amplexari, & in manibus habere debe-

remus. Non paucos igitur secum commentari, multos conficere, eos denique experiri, ac tentare cœpit. Postremo Deus Optimus Maximus ei occurrit, & in optatis & in votis; puluerem enim quendam excogitauit, qui dummodo, veluti decet, paratus sit) non sapore, non odore præditus est; dum deglutitur, dumque in ventriculo moratur, nauseam non infert, vix vllum excitat tristem sensum, perquam raro vomitum mouet, aluum non adstringit, neque corpus admodum debilitat, sed (seruatis, quæ in illius vsu seruari debent) blande, placide, sedateque peccantes humores per aluum educendo, ægritudines quoque ab eis factas simul tollit, & extirpat. Hoc igitur puluere vti cœpit & semel atque iterum, ac sæpius, quolibet anni tempore, qualibet ætate, habitu, temperatione, nec fere vnquam frustrata est eum hæc sua spes: nam quatuor ab hinc annis rem, quomodo se habebat, mihi narrare cœpit, pulueremque ex quibus, & qua ratione pararetur, indicauit, iuratusque dicebat sexcentos (adhuc sunt inter viuos) istius pulueris vsu sanitati se restituisse. Ego vero inter alia omnia, immo audacter, libere, & aperte respondebam, hoc suum commentum esse purum, ac verum figmentum, Veterum dicta, & scripta penitus euertens, humano generi perniciosum, neque vllam pestem in medicina reperiri maio-

Puluerem hunc in multis alia medicamenta vacuãtia superare.

Puluere cur Author antea vsus non fuerit.

maiorem; quemadmodum rationes, & authoritates inferius afferendæ, quas ipsi obijciebam, luce clarius demonstrabunt: proinde vt à sententia desisteret, ipsum hortari, ac rogare etiam, atque etiam non desij. Quæ quidem ipse omnia non ingrato animo, sed obstinatione quadam sententiæ repudiabat.

Cum ecce Illustrissimus Vir, in fine Veris proxime præteriti, dum Liburnio Pisas se conferret, in itinere animi gratia vehementissime in venando, & aucupando corpus exercuit; vnde fluxio ad membranam succingentem circa mammam sinistram oborta, dolorem in ea, veluti 1. de cri. 3. & 5. *pungeretur, ac* 5. de loc. aff. 3. *tenderetur, cum febre* 4. de causis pulſ. 8. *acuta, spiratione exigua & frequenti, tussi cum* 4. de causis pulſ. 8. *sputo colorato, & cæteris.* 1. acut. 44 2. acut. 15. 16117. *pleuritidem comitantibus symptomatis, excitauit. Quod vbi sensit, statim Pisas aduolauit; palatiumque ingressus, decubuit, & mutata victus ratione,* 2. acut. 1. aph. 31. 9. de dec. Hip. & Plat. 6. *& fotibus loco dolenti adhibitis, puluerem semel, bis, ac tertio assumpsit, cuius ope, & auxilio sine sanguinis detractione, siue alterius medicamenti lenientis, vel purgantis potione ex morbo euasit. Interim Illustrissima illius Coniux (quæ iam per duodecim dies conceperat, sed ignorabat) de totius cor-*

Comitis pleuritide laborantis historia.

Curatio.

Comitissæ grauidæ affectus.

poris grauitate, capitis, ſtomachi, ac renum quemadmodum facere ſolent prægnantes in primis grauidationis menſibus) dolore conqueri cœpit. Sed puluere deuorato, corporeque multis vitioſis humoribus exonerato, melius ſe habere apertè indicauit, & poſt Idus Ianuarij marem in lucem edidit cæteris rite conſequutis, 3. in primum Epiſt. hiſt. 4. *Dum hæc aguntur, Mariam filiolam ſimplex febris, Philippum vero obſonatorem vna cum epinyctidibus per vniuerſum corpus inuaſit; vtriſque puluerem vna vice tantum exhibuit, & vtroſque ad priſtinam ſuam valetudinem reuocauit. Quæ quidem omnia ego præſens contemplatus; quin admirarer maxime, facere non potui; ac tot, tantiſque exemplis doctus, & ductus, ad morbos pariter à materia excitatos, ſiue cum febre ſirent, ſiue minus profligandos, eundem puluerem adhibere inſtitui. Cumque rem proſpere ſemper euenire animaduertiſſem, illius vires non ſolum admodum efficaces, ſed etiam tutas, admirabiles, incredibileſque palam vera cum gloria prædicare non dubitaui. Hæc enim non pauci quoque oculati, & cordati non ſolum Medici, verum etiam alij ſalutis humanæ ſtudioſi conſpexiſſent, admirati; multa ex me petierunt, quæ & commoditatis, & breuitatis gratia reduci poſſe videntur.*

[Margin notes: Cuſatio. — Maria filia & Philippus obſonator pulueris vſu curantur. — Occaſio ſcribendi. — Intentio.]

Ad ſe

Ad ſeptem hæc capita

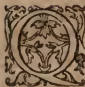
- Primum: Qualisnam ſit iſte puluis, ex quibus & quomodo paretur.
- Alterum: Puluerem hũc omnes humani corporis ægritudines (dummodo à materia, copia, vel qualitate peccãte excitẽtur) generatim profligare; experimentis demõſtratur.
- Tertium: Eundem puluerem eaſdem ægritudides generatim depellere, rationibus comprobatur: ſimulque oſtenditur, vacuationem per ipſum factam, illam non parum ſuperare, quæ vel per venæ ſectionem, vel per cætera medicamenta ſubductoria præſtatur.
- Quartũ: Febres putridas pulueris iſtius beneficio *ſpeciatim* tolli non ſolum non experimentis, verum etiam nec rationi, nec Galeni, nec aliorum Veterum placitis repugnare demonſtratur.
- Quintũ: Quæ ſint obſeruanda pro recto pulueris vſu.
- Sextum: Quibus argumentis nonnulli ad pulueris vſum improbandum vtantur.
- Septimũ: Quem finem, & exitum habeant argumenta propoſita.

Quibus pro virili, & quantum per aſſiduum publicè legendi, diſputandi, ac medendi munus licet, explicatis; & iuſta petentibus me ſatisfeciſſe; & de tuta, cita, & iucunda morborum humoralium curatione bene meruiſſe arbitrabor. Votis igitur aſpiret Deus Optimus Maximus, & à capite ad calcem vſque bene cœpta ſecundet.

QVALISNAM SIT ISTE PVLVIS, EX QVIbus & quomodo paretur.

Cap. I.

Puluis iste cur Cerberus dici possit.

Qvemadmodvm fabulosi Poëtæ Cerberum tricipitem fingebant, inferorum custodem, Cerberumque appellabant quasi κρεοβόρον, id est, carnem vorantem: ita nos puluerem nostrum Cerberum quoquo pacto nuncupare poterimus; quandoquidem ex tribus constat, & humana corpora custodit, humoralesque illorum morbos depascitur, ac depopulatur. Constat igitur (sed quæso, ne ceu pueri voces, quæ ad timorem proponuntur, timent, ita viriles animi nominibus res, quibus puluis conficitur; significantibus auditis, terreantur (*Scammonio*, seu *Scammonia*, ab omnibus sic dicta; nec non *Antimonio*, sic à nostris, Στίμμι *Dioscor. libr. 5. cap. 58. 9. simplic. 6. de valetud. tuen.* 12. à Græcis, Stibium à Latinis appellato, & denique *vini fæce*, Italice (*Gromma di botte*) præparata, quæ postmodum *cremor*, seu *sal Tartari* vocatur. Et quamuis tria hæc ad huius pulueris compositionem concurrant; basis tamen in

Ex quibus constet.

Ingredientibus auditis viriles animi terreri non debent.

in *Scammonio* & *Antimonio* posita est; Tartarum vero additur propter rationes, quas paulo infra, ex Hippocrate, 2. *acut.* & Galeno 11. *de iis, quos, quando, purgare oportet, in fine* afferemus. Iam vero quid sit Scammonia, quid Antimonium, quid Vini fæx, lippis, atque Tonsoribus notissimum est, ea propter in re tam clara, atque aperta diutius immorari non est necesse; verum enim si dicere volumus, *Scammonia* iam inde ab Hippocratis 4. *acut.* 64. tempore vsque ad hæc nostra semper in frequentissimo fuit vsu. *Antimonium* pariter Veteres non latuit: si quidem non modo à Dioscoride, & Galeno, & ab iis, qui post ipsos floruerunt, illius mentio fit, verum etiam à spiritu Sancto in sacra pagina; 4. *Regum cap.* 9. *Hierem* 4. *Ezech.* 23. eo enim potissimum mulieres vtebantur ad venustatem sibi conciliandam, præcipue secundum oculos, aufert enim ex eis sordes, & supercilia denigrat. *Tartarum* similiter notissimum existit, præcipue mulieribus, quæ ad rutilandum capillum ea vtuntur; & ad maculas delendas, gutta olei ex ipso extracti diluta ex aqua; efficacissime enim abstergit faciem. Fullonibus quoque in aperto, & in propatulo existit, vt pote quòd ad præparandas varias colorum infectiones *Tartarum* hòc adhibeant.

Basis pulueris.

Scammonium, Antimonium ac Tartarum quid sint, vt notum non explicatur, fuerunt enim & sunt in continuo vsu.

Tartari vsus.

At dicet quispiam, si hæc medicamenta vsurpatissima semper fuerunt, ad quid igitur, puluerem hunc ex ipsis conflatum, tanquam nouum aliquod pharmacum, tot tantisque laudibus ac plausu ad sydera vsque celebrare, ac tollere? Certe negare non possumus, quæ pulueris compositionem ingrediuntur, vnicuique nota non

Obiectio vtrum pulu. medicamentum nouum dici possit.

Solutio

Pulueri, qua nobilitatem, & præstãtiam afferant.

esse, & in Medicinæ vsu iam diu posita; at diuersus præparandi, & vsurpandi modus est, qui non solum nouitatem, præstantiam, ac nobilitatem, verum etiam mutationem secundum substantiam huic remedio affert.

Scammonij communis, & antiqua præparatio.

Nam quod ad Scammoniam pertinet; ipsa ad hæc vsque nostra tempora parata est per decoctionem in furno, ex cydonio, vel permixta cum eiusdem cydonij succo; & sic parata, non quidem substantiam, vel qualitatem calidam, sed duntaxat nomen mutat; dicitur enim à Græcis διακρύδιον, à Latinis vero, modo Diacrydium, modo Diagrydium, modo vero Diadagrydium. Iam vero Scammonia, ex qua puluis noster conficitur, sulphuris fumo accommodatur hunc in modum.

Scammonij nostra præparatio, & eius vires.

Accipitur Scammonij electissimi certa quadam quãtitas, eaque crassiuscule trita; super chartã exugẽtẽ appellatã, extenditur: mox sulphure super ignitas prunas iniecto; super fumum, qui ex sulphure attollitur, charta iã dicta eo vsque detinetur, quovsque Scãmonium liquari, & chartæ adhærere incipiat; nam tunc statim à fumo charta remouenda est; aliàs si diutius ibi permaneret, vim ex toto amitteret.

At, si vt dictum est paretur, medicamentum redditur sine odore; ac sapore efficacissimum quidem ad bilem, cæterosque calidos, ac tenues humores blande, placide & absque caliditate ac molestia (contra ac faciat Scammonium communiter paratum) educendos, quemadmodum in fine Veris proxime præteriti, tota hæc Æstate, per Autumnum, & per Hyemem fœlicissime in sexcentis fere ægrotantibus sum expertus.

An-

Antimonium vero alia arte,& aliis ingeniis paratur,quam huc vſque paratum fuerit; nam accipiuntur,*Antimonij optimi pars vna*, verbi gratia, *vncia vna*; *ſalis vero nitri ſic nuncupati partes duæ*, verbi gratia, *unciæ duæ*; *ſimul negligenter triturantur:mox in vaſe teſtaceo (* crucibulum vocant *) ſupra carbones ignitos collocato, ponuntur ad comburendum,ſeu vt dicunt, ad calcinandum. Sed notandum,ne talis calcinatio ſiat igne admodum vehementi.Hoc facto,iterum tantundem ſalis nitri,ſcilicet ad vncias duas ponitur; & denuo comburuntur. Tertio denique rurſus tantundem ſalis nitri ſuperadditur, videlicet,ad vncias duas,& comburuntur.Quoniam vero ſecunda, ac tertia vice difficulter admodum combuſtio, ſeu calcinatio ſequitur*; *eapropter, vt vis ignis quoquo verſus penetrare poſſit,ferro,ſeu carbone ignito continuo res ductæ ſunt verſandæ, donec ex æquo vndequaque penitus combuſtæ ſint*; id, quod ex colore cognoſcitur,nam vel ſubalbæ,vel ſubflauæ redduntur; *& quod ſi ſuper ignitos carbones iterum ponantur,non amplius crepitum,vel fumum emittunt. Inſuper idem Antimonij pondus,vel parum excedens quod ante calcinationem acceptum fuerat,poſt calcinationem remanere debet.*

Antimonij noſtra præparatio & eius vires.

Antimonij bene præparati ſigna.

Hoc pacto Antimonium paratum mutatur ſecundum ſubſtantiam; quia quæ vruntur, Galeno authore 3.*ſimpli.* 15. 3. *de temperamentis*.ſecundum ſubſtantiam (quicquid nonnulli dicant,vt poſtea videbimus,mutantur,& (quemadmodum *infra ſuo loco* demonſtrabimus) nullam adipiſcitur caliditatem;& *copioſe* quidem, ſed *iucunde*; non enim moleſtiam infert; *ſuauiter*, non enim prauo odore, non ſapore præditum

Vſta ſecundum ſubſtantiam mutantur.

est, corpus nostrum à frigidis, & crassis humoribus (veluti decem mensium spatio sum expertus) purgat sine vlla fere virium iactura, non aliter, ac aurum omni admixtione liberum, ac purum absq; propriæ substantiæ imminutione eiusdem Antimonij beneficio redditur: id, quod metallici, aurifices, & alij omnes, qui aurum tractant, in eo defæcando, mundando, & depurando bene norunt.

Aurum Antimonij ope sine sui diminutione defæcatur.

Antimonium vero quomodocunque aliter paratum, efficacius quidem (negari non potest) vacuat, at quanta cum molestia, & quanto cũ periculo, miseri illi, qui tale medicamentum sumpserunt, quique hos miseros viderunt, referre possunt.

Antimonij aliter parati vires.

Vini fæx quomodo fiat cremor: seu Tartari.

Quod vero ad Vini fæcẽ spectat, hæc vt fiat cremor, seu sal, cũ puluere nostro permiscendus, hac arte vti debemus. *Accipiatur ex Tartaro albo crasso modo puluerizato, & multiplici aquarũ ablutione repurgato, donec clarissimũ euadat, libræ quinq; vel sex: indatur in patinã terreã vitreatã; inde aquã effunde claram fontanã, vt quinque aut sex digitos materiam supernatet, & bulliant in vase per spatium duarum horarum: posito dein vase in loco frigido in superficie concrescet cremor crystallinus, quem separabis cum cochleare perforato: reiterata sæpius eadem ebullitione, post materiæ refrigerationem semper cremor adimatur, qui in frigido coagulabitur; & fac, vt exiccetur in aëre, & vtere.*

Caret hoc quoque omni odore, ac fere omni sapore, ita, vt medicamentum nulla ratione ingratum reddere valeat. Et quamuis eximia huius celeberrimi pulueris vis, & potestas in duobus duntaxat primis medicamentis versetur; nihilo tamen minus, quia ex præcepto 2.

Cremoris seu salis Tartari vires.

acut.

acut. 11.viij.*catatop.* Hippocratis,& Galeni 3.*de iis quos, quando purgare oportet in fine, non ſolum non malum ſed maxime vtile eſt, permiſcere cum medicamentis purgantibus, aliquid eorum,quæ aut boni odoris ſunt,ne ſola ſinceraque ipſorum virtus os ventris tangat,quod maxime tum neruoſum,tum ſenſibile exiſtit,ſed aliqua ex parte retundatur;vel vt attenuare,& incidere valeant, vel vt craſſos humores ſecare, vel vt vias per quas educi debent, aperire, & patefacere poſſint*, hoc tertium medicamentum ſi non propter primam rationem, ſaltem propter alias huic puluerí addendum, ac permiſcendum eſt. Et recentiores omnes qui de huiuſmodi cremoris, ſeu ſalis Tartari viribus pertractant, tales illi præciſe tribuunt virtutes, nimirum incidendi humores craſſos, & tartareos, meatuſque obſtructos aperiendi. *Cur purgantibus alia medicamenta ſint peradmiſcenda.*

Puluerem hunc omnes humani corporis ægritudines (dummodo à materia, copia, vel qualitate peccante excitentur) generatim profligare experimentis demonſtratur.

Cap. II.

DVo ſunt potiſſimum organa, ſeu inſtrumenta iudicandi; vel duo ſunt ea,ex quibus iudicandi materiam (vt ita dicam) petimus; vel duo ſunt argumenta κειτήεια à Græcis dicta, ad quæ reſpicientes iudicamus. Alterum eſt *ſenſus*, ſeu *experientia*, cui tantum tribuebat Epicurus, *Κριτήρια duo ſunt, Experientia, & ratio.*

vt rationem omnem contemneret;& illa Medicorum secta, *de sectis* 2. 3. *de loc. aff.* 2. qui Empirice medicinam faciebant, istius Viri vestigia sequebantur; quia sola experientia nitebantur, & caussas, & rationes, ac naturas rerum contemnebant.

Epicurus & Empirici experientia vtebantur.

Alterum est *Ratio*, cui tantum Academicorum Princeps tribuebat, vt sensum, & experientiam parui faceret: quam opinionem Medici Methodici *de sectis* 6. appellati tenuissime videntur, qui solum communitatibus quibusdam vtebantur, & reliqua omnia negligebant.

Plato & Methodici potius rationem admittebant.

At vero nunquam satis laudati Aristoteles, & Galenus, vt neque rationem despiciendam, sic neque sensum vnquam dimittendum esse, existimarunt, immo Peripateticorum Princeps *Aristot.* 8. *Physic. partic.* 22. 26. *&* 3. *de generation. animal. cap.* 10. *pri. posterior.* 134. eo deuenit, vt scriptum reliquerit: relinquere sensum, & quærere rationem, imbecillitatem esse mentis. Quare vtrumque accipiendum ac retinendum esse fatentur, 1. *Method.* 3. & sensum ac rationem simul conferenda, comparandaque sic esse, vt quando alter alteri in iudicanda alicuius rei veritate ad amussim, ad regulam, & examinate respondeat, & alter cum altera exæquetur, tunc veritatem, quæ, vt Democrito aliquando placuit, in profundissimas tenebras demersa est, ex vmbris longe quam Cimmeriæ vnquam fuerit densioribus, erutam, & in hanc splendidissimam lucem elatam, pro certo habendum sit. Quamobrem (vt ad pensum redeamus) puluerem de quo loquimur, sine venæ incisione, vel alterius medicamenti, siue lenientis, siue

Aristoteles, & Galenus vtrumque.

Veritatem tunc nos habere, tenendum est, quando experientia ratio consentit.

Veritas in tenebris demersa iacet, ex Democr.

Puluerem auferre ægritudines humorales absque vna sectione, & absque vacuatione per medicamenta experimentis probatur.

fiue foluentis vfu, humorales, vocatas, ægritudines, humores, qui illas excitant, blande per aluum educendo, & lenire, & finire, innumera, ac propemodum infinita teftantur experimenta, partim ab Illuftriffimo Comite, partim ab aliis præftantiffimis Medicis Florentiæ, ac Pifis publice medicinam profitentibus, partim quoque à nobis ipfis experta atque perfpecta.

Qui vero tali medicamento conualuerunt, adhuc funt inter viuos; poterit vnufquifque ex proprio ipforum ore, vera ne, an falfa fint, quæ diximus, accipere; vel ex eorundem chirographis, quæ tum apud Comitem ipfum, tum apud me fideliter feruãtur, manifefte, ac certo deprehẽdere. Præter modum enim, ne dicam, in infinitum crefceret opus, fi vnumquemque figillatim attingere vellem, qui cum aliqua ex humoralibus affectionibus prius laboraffet, mox fine venæ fectione, aut alterius medicamenti fubductorij ingeftione, iftius pulueris auxilio *cito*, *fuauiter*, *ac tuto* voti campos factus eft. Illi vero quibus alicuius artificij fufpicio dictorum teftimoniorum fidem abrogat, accedant, & Perilluftrem, atque admodum Reuerendum Paulum Troncium Canonicum Pifanum. I. V. D. Protonotarium Apoftolicum, Virum integerrimum interrogent, & quodnam præfidij genus hac proxime præterita æftate ipfum à febre acuta prauis comitata fymptomatis integrum, & omnino liberum bidui fpatio feruauerit.

Experimenta particularia.

1.

Rurfus, & quodnam Elifabeth matrem, Matronam honeftiffimam per æftatem & autumnum ter in febre delapfam, totidem ab iifdem fa- 2.

nauerit;Item, & quod confratres Clauorum Do-
3. mini Noſtri IESV CHRISTI congregationis (cuius idem Canonicus clauum tenet) toties à variis, & diuerſis ægritudinibus vindicauerit? &
4. quod Venerabilem , & egregium Iacobum Borrium humanarum Eccleſiæ Metropolitanæ litterarum profeſſorem?Et quod non paucos eiuſdem
5. Eccleſiæ Sacerdotes? Ingrediantur iſti minus creduli D. Frigdiani Collegium, religioſiſſimos illos
6. regulares congregationis D.Pauli Clericos ſciſcitentur,quot ex eis liberauerit,aut alios viderint in domibus priuatis huius eiuſdem auxilij auxilio liberatos? Adeant ſacras D. Ioannis, D. Pauli, D. Laurentij,D.Bernardi,& D.Dominici Abbatiſſas?
7. ab eis petant , vtrumne hoc ipſo anno per venæ ſectionem, vel per medicamenta ſubductoria, an potius per vacuationem tali puluere molitam ægritudines humorales, & ipſæ, & cæteræ ſorores, ac virgunculæ, cum ipſis inſtitutæ, & educatæ à ſeſe propulſarint? In Almum Piſanum ſe conferant
8. Gymnaſium;Perilluſtres & Excellentiſſimos Iulium Cæſarem Bulengerium artium humanarum, Petrum Accoltum Ordinarium Iuris Pōtificij, Thomam Dempſterum Ordinarium Pandectarum,Franciſcum de Schipſis Inſtitutionum Iuris Ciuilis Profeſſores alloquantur, nec non Clariſſimos Angelum Michaëlem Saccum, & Fabricium Bartoletum Anatomicos Bononienſes, qui hoc anno in Amphitheatro Piſano ſumma cum ipſorum gloria, tum Audientium vtilitate viuam Anatomen Sereniſſimi Principis noſtri nutu adminiſtrarunt; hi enim de pulueris præſtantia certiores facti,admirati,puluerem vna cum præparationis,

tionis, & vſus methodo ſecum, quaſi theſaurum quoddam aureum Bononiam perferre voluerunt; illos vero vno, eoque pleno ore reſpondentes audient; iſtius admirandi præſidij vim, & efficaciam, & in ſemetipſis, & in domeſticis ſuis eſſe pluries expertos, idque nunquam ſatis ſuſpicere. Conſulant vigilantiſſimos Collegij, & Ducalis, & Ferdinandi Moderatores, eos quæſo rogent; & quo Medicamenti genere CORNACHINVS Ordinarius vtriuſque Collegij Medicus in alumnis ſuis ea facilitate, qua ipſi viderunt, vacuandis paſſim vtatur? vnanimes proculdubio reſpondentes percipient, nullo alio, quam ſuo puluere.

Non dico, vt Illuſtriſſimum Comitem interrogent, quonam medicamento in fine Veris præteriti (quemadmodum initio monuimus) ad morbum lateralem depellendum vſus fuerit, neque vt ab eodem petant, quodnam pariter auxilium hac Hyeme adhibuerit, vt ſe à fluxu dyſenterico, & à febribus, quæ talem fluxum ſecutæ, liberaret, nam certo ſcio bonos hoſce viros reſponſuros, Comitem ita fateri, quod res agitur ſua, & honor eius in diſcrimen adducitur: Quare tranſeat hoc. At quæſo Viros Illuſtriſſimos D. Stephani Equites, ac ſtrenuos Duces Octauium Barbolanium ex Montis Acuti Comitibus, Petrum Capponium Equeſtris militiæ Piſanæ Præfectum, & Marcum Barbauarium Generalem Naualis Piſani Prouiſorem audiant: ipſi enim viui, ac præſentes teſtes adfuerunt, & verane, an falſa hæc, quæ dicuntur, ſint, renuntiare poſſunt. Immo idem Prouiſor, cum Æſtate præterita tertiana febre grauiter laboraret, hoc puluere ſemel accepto, ſuo, Adſtantium, ac

Nobilium turbæ ſtupore, ſanus factus eſt; & Comitem etiam, atque etiam rogauit, vt pulueris propria manu præparati ſibi copiam faceret, & ſimul efflagitauit me, vt Methodum præſcriberem pro recto illius vſu: & hæc omnia Mediolanum tranſmiſit ad Ludouicum Fratrem Ordinarium Metropolitanę Mediolanenſis Eccleſiæ Canonicum, nec non Cancellarium Archiepiſcopalem quartana laborantem curandum: & Deus Optimus Maximus (quæ ſua eſt benignitas, & clementia) ſuis votis atque optatis, vt ſpero occurret. Sed miſſa iſthæc faciamus, & cauſas potius perquiramus, propter quas puluerem exhibitum ſuo munere interdum fungi non videamus.

Puluis cur ſemel exhibitus non ſemper muneri ſuo fungantur.

Si igitur quandoque contingat, vt ſemel exhibitus puluis non ea præſtet, quæ dicta ſunt, is ad memoriam reuocare debet, quæ Galenus *2. de rat. vict. in morb. acut. comment.* 11. obſignauerit, & nos *paulo infra* ſubiungemus. Neque ob id Medicus cordatus animo cadere debet, propterea, quod, vel puluis plene, & perfecte ſuo munere functus eſt (& tunc, nil aliud ſolicite tentandum erit, nam *quæ iudicantur, & iudicata integre, neque mouere, neque nouare aliquid, ſed ſinere,*) Hippocr. 1. *aphoriſm.* 20. vel diminute, & ſimul cũ dolore, atq; torminibus, & tunc vel clyſtere aliquo defectui ſupplendum eſt, vel iterum in maiori Doſi eundem nobis exhibendum: quemadmodum cuidam acuta febre laboranti contigit, cui cum, neſcio quis Medicus puluerem in minori quantitate dediſſet, quam natura illius exquireret, humores in illius corpore non ſine moleſtia fuerunt agitati: vnde febres adauctæ, ſitis, inquietudo, vigiliæ, & huiuſmodi alia ſym-

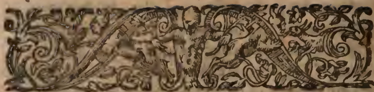
ſymptomata: ſed clyſtere iniecto, & cum conſe-tentia, ac tolerantia reddito, puluereque iterum noſtro conſilio in maiori quantitate aſſumpto; cuncta (Deo fauente Maximo) ſedata fuerunt; vel quia cum in maiori quantitate puluis exhibitus fuerit, quam patientis natura expoſtulet, vacuatio ſupra modum ſequitur: ex quo, & laſſitudo, ſitis, diarrhœa, dyſenteria, & febricula excitatur. Tunc Auicenna Authore *l. 4. f. 1. tr. 1. cap. 26.* confert refectio per ea, quæ multum nutriunt, ac facile concoquuntur, quæ etiam refrigerent, adſtringantque, ſomnus quoque iniungendus, & quies; cor inſuper, hepar, & ventriculus roborandus; & denique fluxus ſiſtendus. Vtcunque tamen ſit; ſi *experientiæ* ſtandum eſt, *1. aphoriſmor. 2. & 23.* veluti *procul omni dubio ſtandum*, præſertim vero in purgatione, quemadmodum Hippocrates *4. aphoriſm. 2.* innuit, & potiſſimum in ea, quæ per medicamenta purgantia præſtatur; hæc enim Galeno authore *Secundo acutorum 11. & in libris de ſimplic. medic. facult.* per experientiam inuenta ſunt, non demonſtratione aliqua; poſtea igitur quam, qui puluere ſeruatis omnibus ſeruandis vſi fuerunt, omnes beneficium receperunt, nullus fere noxam, conſtat medicamentum hoc ad quaſlibet ægritudines à copia vel mala qualitate humorum factas profligandas ſaluberrimum eſſe.

Vacuatio ſuperflua ex medicamento ſymptomata.

Curatio.

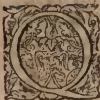
Purgatio bene, vel male ſit adminiſtrata, experientia conijciendum.

Purgantia medicamenta per experientiam ſunt inuenta.

APPENDIX AD CAPVT ANTECEDENS.

VBI PARTICVLARIBVS NONnullis Historiis, quasi exemplis demonstratur, quas præcisè ægritudines humorales, & qua felicitate puluis propositus assumptus, sanauerit.

QVANDO superioribus diebus Florentiæ morabar, nonnulli, ad quorum manus hæ nostræ lucubrationes peruenerant, cum antecedens caput perlegissent; in quo experimentis demonstratur, puluerem, de quo est sermo, omnes humani corporis ægritudines humorales generatim profligare; me conuenerunt, simulque cupiditatem, quam mente, ac sensu conceperant, eam voce pura, & integra mihi aperte significarunt; præter generalia illa experimenta, peculiaria aliquot sese libenter visuros, in quibus tota ægritudinis, & curationis series sigillatim explicaretur, ad hoc, vt non modo quanta in huiusmodi præsidio vis insit, & potestas, ipsis innotescat,

Particulares ægrotantium hoc puluere sanatorum historias cur Author addiderit.

tescat verum etiam vtendi modus,tempus,& alia id genus.

Horum igitur authoritate,nutu, atque consilio varios ægritudinum humoralium casus subiungere non grauabor: qui vero propositas perpessi sunt affectiones,adhuc viuunt,& spirant,poterit vnusquisque de iis quærere, vera ne,an falsa sint, quæ conscribemus.Si cui vero tempus, & spatium datum non est, quominus hæc perlegere possit: historiis prætermissis, ad caput Tertium pertranseat: quandoquidem experimenta generatim iam *supra* allata,satis certum (vt opinor) integritatis, & fidei testimonium dederunt. *Opus absque historiis legi potest.*

Ægrotus primus.

AVgustini Gymnasij Pisani Apparitoris filiæ virgini,annorum circiter decem septem, habitus mollis, & candidi, coloris ruffi,iam per decem menses purgationes ab vtero defecerant: in ipso autem circuitus tempore sanguis è naribus fluebat:& ab vtero fluxio muliebris assidue manabat: Ex quo roseum amisit colorem, facies subtumida facta est, aluus intumuit cum duritie,scalas ascendere non poterat,ac demum ex cachexia in hydropen præceps ruebat. A duobus medicis à principio variis, & diuersis tam pharmaceuticis,quam chirurgicis præsidiis tractata fuit, at vani semper fuerunt ipsorum conatus. Quapropter sub præteriti Mensis Augusti finem parentis precibus permotus illius curationem suscepi:& conuenienti victus ratione impetrata, leuiter prępa- *Menstruorum suppressio. Alui tumor,et tensio,& inchoata hydrops tali puluere sanata.*

rantia, occaſione bidui ſpatio arepta: nonnulla illi exhibui: mox vero Comitis Puluerem. Certe dici non poteſt, quanta cum conferentia, ac tolerantia per ſuperiora, & inferiora vitioſorum excrementorum omnis generis copia excreta fuerit. Inde aptis, & accommodatis ſyrupis humores parare, & vias paulatim aperire cœpimus. Vix primum aſſumpſerat Syrupum, cum de alui dolore conqueſta eſt; demiſſo autem altero ſyrupo (quis crederet?) menſtrua, ſed varij coloris copioſe, ac diu fluere cœperunt. Aluus interea paulatim detumeſcere, ac molleſcere læti videbamus: vetus præterea forma, ſolita venuſtas, elegans gratia, & floridus, ac roſaceus faciei color, ad priſtinum ſtatum rediêre. Aluus ſponte large fluere cœpit, & ſana Deo dante ex toto facta eſt.

Ægrotus ſecundus, ac tertius.

DOmina Margarita Iachinia, quæ puellam iam decimeſtrem oblactabat, annorum ſupra triginta, habitus gracilis, temperationis ad Melancholiam, ſimplici tertiana ab initio correpta fuit: cumque nullum ſibi præſidij genus adhibendum curaret, poſt tertiam acceſſionem, quinta ſcilicet ipſa die, ex vnica tertiana duæ factæ fuerunt, filiolam vero ſimplex inuaſit tertiana. Mater de capitis conquerebatur dolore, ſitiebat, lingua ſicca, ſubnigra, aſpera, anxioſa, nauſeabunda, parum dormiebat, vrinæ coloratæ. Septima ego vocatus in febris declinatione clyſterem communem (Aluus enim ſtyptica erat) inieci, conuenientem victus rationem inſtitui, iuſcula alte-

Tertiana duæ, & vna tollantur hoc pulvere.

alterata. Octaua in febris accessione puluerem dedi, qui contulit, & facile tulit; febris namque, & cætera omnia mitiora reddita fuerunt. Nona, & Decima eadem præstabantur. Vrinæ bonæ, & ipsa celebrata tertia per puluerem purgatione, filiola vero secunda, indicatæ fuerunt.

Ægrotus quartus.

ADmodum Reuerenda Mater Soror Victoria Monialium Diui Iohannis Hierosolymitani Abbatissa, annorum quinquaginta septem, habitus boni, temperationis ad Sanguineam, iam elapso Septembri mense, acutissima (sic enim ab Alexandro *l.7.c.16.* vocatur) illa fuit affectione correpta, quam Græci, Gal. 2. *meth.2.* & Latini elegantiores Choleram dicunt, Barbari *vt Gradius & alij*, vero cum Hippocrate, 7. *epid.* 81. Chólericam, siue Choliricam passionem, non quidem arida, seu sicca, 4. *aut* 103. sed humida; postea quam per os, & per aluum acre excernebat materiam, 4. *acut.* 103. *in introduct. seu medico.* 13. 3. *apho.* 30. 3. *de sympt. causis. c.* 2. 3. *de nat. fac.* 13. cum cardialgia, nausea, inappetentia, immo potius cuiuslibet cibi abominatione, non dormiebat; erat anxia, sitibunda. Sexta die, (non prius, propterea quod sacræ illæ Virgines huius Reuerendæ morem optime tenentes, quod nullum medicamenti genus assumere posset) me accersiri iubent. Ego statim illud curationis adhibui genus, quod Galenus 6. *epid. comment.* 5. 12. *meth. in fine.* non semel perscripsit, & simul puluerem hunc exhibui, qui magnam humo-

Cholera, cardialgia, nausea, inappetentia, vigilia, sitis, & anxietas hoc puluere sedantur.

rum crudorum (hoc enim in Cholera partem quoque habere, Ætius, non ignobilis Author, testis est locupletissimus) & acidorum; qui proinde mordendi vi præditi sunt, copiam per vomitum eduxit; Sed multo maiorem, & pituitosorum, ac biliosorum valde fœtidorum per inferiora. Ex quo septima die circa stomachum meliuscule se habere, aliquid assumere, ac retinere, & modicè, placidéque dormire cœpit. Interim octaua, nona, ac decima, illa præsidia intrinsecus, & extrinsecus adhibeantur, quæ ab Auctoribus præscribuntur, eaque nunc memorare non est necesse. Vndecima eundem puluerem iterum exhibuimus, qui contulit, facile tulit. Iudicata est.

Ægrotus quintus, ac sextus.

Delirium sine febre.

DOmina Camilla, Bartholomei, quæ in Charitatis Domo degit, annorum circiter viginti septem, habitus gracilis, temperationis ad biliosam: continuo sine febre delirio correpta fuit, modo cum furore, modo cum timore, ac tristitia: nunquam dormiebat, verba multa, risus, fletus, cantus. Puluis iste à principio datus, munere suo functus est, venam secauimus, sed quia sanguinem flauum, tenuem fluere vidimus, statim suppressus fuit. Capiti extrinsecus Oxirrhodinum, & Embrocationes soporiferæ. Intrinsecus vera soporifera itidem instituta fuerunt.

Cumque fieri nullo modo posset, vt aliquod assumeret Pharmacum, iterum puluerem in ferculo (quemadmodum Galenus 13. *meth. c.* 11. 14. 15. 16.

15 16. *Hippocrat. l. de alimento.* ſua quoque medicamenta exhibebat) dedimus: mox è vena frontis recta ſanguinem hauſimus, & poſt aures hyrudines applicauimus. Ipſa paulatim reſipiſcere cœpit.

Hanc eadem curationis normam præſcripſimus cuidam iuueni Butenſi, Sebaſtiano nomine. Et curatio eundem optabilem habuit exitum.

Ægrotus ſeptimus, octauus, ac nonus.

EXcellentiſſimi I. C. Piſani D. Franciſci de
Schipſis Sorores Virgines, habitus boni, tem- 7.
perationis ſanguineæ, altera annos nata erat de- 8.
cem ſeptem, altera vero decem octo, vtraque eadem die decubuit ob febrem, cum capitis, ventriculi, ac renum dolore, inappetentia. Vrinæ erant craſſæ, & coloratæ. In diei quintæ fine vocatus Clyſterem communem injiciendum curaui, conuenientem victus rationem inſtitui, pulueremque ſeptima die in ipſomet paroxyſmo dedi: Qui adeo belle munere ſuo functus eſt, vt ſub illius diei veſperum, ambas conſueto cultu ac veſtitu exornatas recta obambulantes domi conuenerim.

Tertianarum curatio per puluerem hunc.

Nuperrime vero Domina Alexandra earum mater, fœmina lectiſſima, cum ſimplici laboraret tertiana, quinta irruente, & inuadente acceſſione, puluere deuorato, corporeque blande exonerato, febrem non amplius vidit.

Ægrotus decimus.

RODulpho Rodulphio Aurifici, annorum viginti duorum, habitus boni, temperationis ad ſanguineam, poſt itinera, & alios in ſex rebus non naturalibus appellatis, errores dexter teſtis intumuit cum dolore, & abſceſſus poſt aures apparuerunt; Ad ſummam decumbere coactus eſt, quotidie enim cum febris inuadebat cum frigore, & horrore, erat ſitibundus, cum capitis dolore, nares merum ſtillabant, Hypochondrij dextri tenſio, ab aluo ſtercoracea multa ſponte prodibant, vrinæ coloratę. Quinta die puluerem aſſumpſit, qui contulit, facile tulit, dormiuit, ſudauit, vrinæ meliores; cætera omnia mitiora facta fuerunt. Sexta ſudor, diarrhœaque biliosa ſequebatur; bene ſe ad ſomnum, & ad oblata habebat, vrinæ quoque meliores, at depoſitæ conturbabantur. Septima dictis deiectionibus iudicatus eſt.

Ægrotus vndecimus, & duodecimus.

GEneua, & Raphael Baptiſtinius, hic annorum decem & octo; illa vero circiter quinquaginta, habitus boni, temperationis ſanguineæ, ab Iſchiadico dolore miſere diuexabantur, & vix ſe mouere poterant; ſed puluere accepto, aliis non neglectis præſidiis, breui ad conſueta munera obeunda redière.

Iſchiadici dolores puluere hoc mitigantur.

Ægrotus decimus tertius.

Illuſtris Annibal Primius Patritius Piſanus, annorum ſupra ſexaginta, habitus pinguis, temperationis

rationis pituitosæ ad sanguineam, doloribus arthriticis pluries præsenti anno excruciatus est. Sed mense Decembri in lecto iacebat, & vix se mouere poterat; post multum autem temporis quadam die in Aurora puluerem nostrum assumpsit, & ea ipsa die è lecto surgere, & recta baculo innixus obambulare cœpit. *Arthritici dolores leuantur.*

Hic idem nobilis, & optimus vir testari potest, quam grauiter, & acute filiola ipsius vnica, amores, & deliciæ eius, quæ vix biennium excesserat, æstate præterita ruri ægrotaret, nil assumebat, non dormiebat, fastidiosa febris erat continua, vires omnes ferè deperditæ; ad summam adducta erat in maximum periculum, & extremum pene discrimen. Quis vnquam venam illi secasset? Quis vnquam Pharmacum oblatum, vt deglutiret, ei persuadere posset? At bis clanculum puluere deuorato, suoque munere placide perfuncto, iudicata est. *Febris acuta extinguitur hoc puluere.*

Ægrotus decimusquartus, decimusquintus, decimussextus, & decimusseptimus.

PVluerem hunc tum aliis humoralibus febribus tum potissimum quartanis (quæ) quo magis medicamentis tractantur, eo magis exacerbari compertum est, *lib. de præcognitione ad Posthum. c. 2. & 3. 1. ad Glauc. 11.* finem imponere, quatuor sequentes historiæ testes, nuntiæ ac luces sempiternæ veritatis erunt. *Quartanæ multæ finiuntur.*

Frater Paulus de Franchis Pistoriensis Capuccinus Concionator non ignobilis, annorum 14.

circiter quadraginta quinque, habitus mediocris, temperationis ſanguineæ ad Melancholicam; iam per tredecim Menſes Quartanam pertulerat: vbi autem ad ipſius aures peruenit iſtius pulueris fama, me ſtatim conuenit, vtque talis medicamenti ſchedulam, atque ordinem illi præſcriberem, me vehementer etiam, atque etiam rogare cœpit; quibus acceptis; puluerem in prima ſequentis febris accerſione deuorauit: qui cum in minori, quam illius natura exigeret, quantitate exhibitus fuiſſet; ab aluo nihil quidem edúxit; non tamen vllam ipſi moleſtiam intulit. Verum cum in alterius ſequentis febris acceſſione eundem puluerem ea doſi, qua dicebat, accepiſſet, aluus cum conferentia, ac tolerantia mota eſt; neque amplius Quartanam expertus eſt.

15. Iohannes Baptiſta Accoltus, annorum decemnouem, habitus mediocris, temperationis ad melancholicam, in eandem incidit febrem: & parum habita victus, & medicamentorum ratione, ſeu cura, ex vnica, duæ factæ ſunt. Quapropter Excellentiſſimus illius patruus conſilio quidem proprio, maxime (vires enim iſtius pulueris optime tenebat,) ſed me authore puluerem nepoti in maioris febris acceſſione exhibuit. Ea die multa per aluum abſq; moleſtia, cum cōferentia educta fuerunt. Sequenti die (qua minoris quartanæ acceſſio futura erat) puluerem iterato dare decreueramus; at quia præcedentis diei vacuatio adhuc perſeuerabat, à pulueris exhibitione abſtinendum duximus, in futuram, quam expectabamus, maiorem exacerbationem reſeruantes. Sed nunquam poſtea febris comparuit, & ipſe conualuit, Piſiſque

quę cessit, Florentiamque se contulit, vbi cum non paucos committeret errores; quas iam per mensem amiserat febres, iterum adinuenit. Quod vbi præstantissimus illius Patruus sensisset; pulueris præsidio denuo pluries vsurpato, febrem exturbauit, & expulit.

16. Magistrum Sebastianum Xenodochij Pisani Chirurgum, annorum circiter vigintiduo, habitus gracilis, temperationis ad biliosam, eadem febris inuasit, ac integro mense cum dimidio ipsum deturbauit. Cumque quodam die id mihi significasset; petij ab eo, cur puluere nostro non vteretur? Respondit, se ignorare dosim, tempus, modum, & cætera in illius vsu seruanda. Hæc illi cum aperuissem, semel tantum illo hausto, sanus, immortales Deo Optimo Maximo gratias egit.

17. Postremo circa hyemis proximè præteritæ finem, Reuerendus Dominus Andreas Ringherius Sacerdotalis Diui Stephani Eques, nec nō Sancti Ægidij Parochus; annorum supra quinquaginta, habitus gracilis, temperationis Melancholicæ, hac eadem febre affectus; post quartam accessionem puluere nostro vti cœpit: ex cuius vsu singula quaque febre, febres ipsas minui manifesto deprehendebat, quandoquidem minus perdurabant, & minus eum affligebant. Vix quinquies puluerem sumpsit, & ex toto febres discesserunt.

Ægrotus decimusoctauus, decimusnonus, vigesimus, vigesimusprimus, vigesimussecundus, & vigesimustertius.

HOc ipſo anno Piſis per totam vrbem Variolæ longe atque late paſſim vagatæ ſunt,& adhuc vagantur.Et profecto non pauci iugulati ſunt, multi ſua ſponte ſanati, plures auxiliis ab Authoribus pro tali affectu propulſando propoſitis, (quibus & nos nonnullos etiam ſeruauimus) liberati. Verum enim vero cum quinque præ cæteris in maximum periculum, & in extremum pene vitæ diſcrimen adductos conſpexiſſemus, quibus neque ſolita præſidia magnum quiddam afferebant,neque remediis magnis (nimirum ſanguinis miſſioni,& propter ætatem, 11.*method.* 4.15.*de curand.ration.per ſang.b*3.4.*de valet.tu*.4 2.*catapot.* 1.*Auic.l* 1.*tr*.4.*c*. 20. & vomitum, 1. *ad Glauc*.14. diarrhœam,& vermiũ copiã, & humores crudos, & vitiatos in primis viis,4.*de valet.tu*.5.*de curand. ration.per ſang*.locus daretur;neque pharmaci potione, quod propter ætatem, cum rationis ſenſu carerent, ad ſumendum perſuaderi non poſſunt, tum propter vomitum,vel alui fluxum,& alia huius generis:nos puluere dato,voti compotes facti ſumus,quemadmodum inter cætera exempla,quę ſequuntur perſpicue demonſtrant.

Variolæ hoc puluere curatæ.

II. Vrſulam Magiſtri Nicolai Aurificis filiolam quinquennem febris cum alui fluxu,inappetentia, vomitu, ſiti, & aliis ſymptomatis inuaſit. Tertia puluerem aſſumpſit,q̃ui cum conferentia, ac tolerantia multa,eaque praua eduxit excrementa cum lumbricis pluribus.Ex quo Aluus ad ſtatum naturalem redacta eſt,ſymptomata mitigata,& Variolæ poſtea feliciter, ac placide apparuerunt, & ad exitum ſalubrem deductæ.

III. Domini Põpilij Tripallij Pharmacopolæ puellus

lus biennis, febris cum delirio correptus est, inscius in lecto minxit, siribundus; pessime ad oblata, clysterulus eluens, ac dulcis inditus, contulit. Secunda puluerem accepit, ex cuius vsu corpus à multis vitiatis humoribus non sine vermibus expurgatum fuit. Tertia variolæ erumpere cœperunt; cæteris ritè subsecutis.

Dominici Frumentarij filiolus quinquennis in febrem cum vomitu assiduo incidit; ita, vt deuorata omnia statim rejiceret vnà cum excrementis quibusdam subnigris. Tertia puluere sumpto, paulatim per inferiora tot vermes excreuit, cum aliis vitiatis excrementis, vt matulæ dimidium caperent. Variolæ postea secutæ sunt cum salubritate. 20.

Domini Francisci Cannauoti Vallorum, & Fossarum (sic enim dicunt) Cancellarij filij tres febricitantes, ante quam variolæ efflorescerent, 21.22.23. puluerem sumpserunt; cuius ope vermes non pauci cum conferentia, ac tolerantia simul cum vitiatis humoribus excreti fuerunt. Cosmo vero natu minori, quod pessime omnium tractaretur, puluis iterum datus alius insuper eduxit vermes, eumque fera superuenissent symptomata, & periculæ etiam simul cum variolis apparerent, oleo Magni Ducis aduersus venena deuorato, noui vermes educti fuerunt; Ex quo symptomata mitiora, ipse vero meliusculè ità se habere cœpit, vt tandem præter spem conualuerit.

Ægrotus vigesimus quartus.

IAcobus Iuliani Castaneoli viri optimi filiolus, annorum sex, habitus mollis, & candidi; in la-

Pleuritides puluere hoc terminantur.

teralem incidit morbum, vix respirare poterat, & continuo, eoque pungenti circa sinistrum latus dolores querebantur; tussis erat assidua, sic febris; pulsus paruus, debilis, durus, & inæqualis, vrinæ crudæ. Secunda clysterculum injeci; fotum loco dolenti adhibui; & conuenientem victus rationem institui. Tertia lateris dolor circa iugulum erat ingens, maxime erat spirandi difficultas, febris etiam valde acuta: at cum tussi sputum facile reddidit coloratum, & vrinæ non malæ; sudauit per totum, dormiuit. Quarta puluis datus, pauca eduxi: at clysterculi ope multa, fœtidaque reddita fuerunt. Sputum copiose cum facili tussi rejiciebat. Quinta parum dormiuit, clyster fœtidissima eduxit. Sexta omnia mitiora, & ab aluo sponte stercoracea prodibant. Septima copiose sudauit per totum. Iudicatus est.

Ægrotus vigesimus quintus.

Tertianæ nothæ duplicis curatio per puluerem.

GInum Buonamicum Pratensem almi Collegij Ferdinandi Alumnum, annorum viginti, habitus gracilis, temperationis biliosæ ad sanguineam; duplex inuasit Tertiana notha; vrinæ erant admodum coloratæ, & crassæ. In tertia accessione pulnerem accepit, qui quanta cum conferentia, ac tolerantia suo munere functus fuerit, æger ipse ore proprio confitebatur, & familiares omnes, quotidianique illius conuictores vna mecum viderunt; vrinæ non adeo crassæ, næque adeo coloratæ, dormiuit. Quarta vix febrem percepit. Puluerem iterum assumpsit; qui pariter contulit, facile tulit. Quinta friguit, incaluit: puluis tertio datus, eum perfectè iudicauit.

Possem

Possem & innumeras alias referre historias: sed iis, qui oculis rectis res intuentur, quas in medium adduximus, satis esse poterunt: ij vero, qui oculis præditi sunt peruersissimis, non modo his contenti non erunt, sed neque eas videre aut audire apertis, atque integris & oculis, & auribus poterunt. At eos mittamus, ad memoriam reuocantes illud Aristotelis dictum, *2. periermen. cap. 6. circa medium, non propter nostrum affirmare, vel negare rem esse, vel non esse:* iam vero rem (quemadmodum dicimus) ita se habere, historiæ nuper allatæ palam prædicant.

Eundem puluerem easdem ægritudines generatim depellere, rationibus comprobatur, simulque ostenditur, vacuationem per ipsum factam, illam non parum superare, quæ, vel per venæ sectionem vel per cætera medicamenta subductoria præstatur.

Cap. III.

Ægritudines à copia, vel mala humorum qualitate factas, puluerem hunc sua tuta, cita, & iucunda vacuatione tollere, satis superque (nisi ego fallor) experimentis demonstrauimus in præcedenti capite. Age nunc videamus, vtrum rationes quoque hoc idem confirment, necne. Sit igitur prima ratio. *Præcedentis capitis cum præsenti nexus. Puluerem facere ad ægritudines humorales pellendas rationibus probatur. Prima ratio.*

Omnibus malis (hoc est, rebus, quæ nobis preter naturam insunt) obiectu côtrariorum occurrendum esse, apud omnes (etiamsi primis, vt dicitur labiis medicinam gustauerint) est in côfes-

Contraria contrarijs curari.

ſo, & Medicorum omnium parens Hippocrates 2.*aphor.* 22. non modo id Ionice, verum etiam in *veſtibulo ſecundi de natura humana.* Attice teſtatus eſt, & Galenus vtrobique in Commentariis ſuis' *præſertim ſecundo de natura human. in princip.* ſententiã hanc pro axiomate recipit:ita, vt in re tam clara diutius morari turpe ſit. Iam vero, quia mala, quæ nobis accidunt, vel ſunt cauſæ, vel morbi, vel ſymptomata: 10, *de differ ſympt. c.* 2. *&* 7. 3. *meth.* 1. 10. *meth.* 1. 11. *meth.* 11. *&* 13. 12. *meth.* 1. *&* 2. *de cõſtit. art. med.* 12. 1. *ad Glau.* 14. cauſis primũ, deinde ipſis 3. *meth.* 1. 4. *meth.* 1. *&* 3. morbis per ſe, & primo, nonnunquã etiã 5. *meth.* 1. 5. *de art. medic.* 99. 1. *ad Glau.* 1. *ſect.* 2. ſymptomatis cõtraria ſunt adhibẽda. Verum curatio legitima à ſublatione cauſæ incipere debet, nã Hippocrates 4. *epidimior*, ſcriptũ reliquit: *ad cauſam deuenire oportet, cauſaque principiũ.* Et Galen. *in allegatis* inquit commentariis, *ſæpenumero vna cum ipſis & morbi, qui ab ipſis fiũt, deſtruuntur.* Cum igitur duæ ſint ex toto internæ morborũ cauſæ, repletio nimirũ, & vacuatio, teſte Hippoc. & Galen. *locis citatis*, & etiam *alibi*, vt quãdo in aphoriſmis ſcripſit: *ſi menſtrua* 5. *aph.* 57. *plura fiant, morbi accidunt, & ſi non fiant, morbi ex vtero contingũt:* & rurſus, *cõuulſio fit.* 9. *aph.* 39. 3. *de loc. affect. c.* 16. *vel à repletione, vel ab inanitione:* cui etiã videtur aſſentiri, quod *libro de arte*, medicinã definiens dixit Hippocrates, *medicinã eſſe adiectionẽ & oblationẽ.* Nos dimiſſa vacuatione, vtpote quę à puluere noſtro auxilium non expectet, dicimus pro curandis morbis à repletione obortis, nullum poſſe nos ſalubrius, præſtantius, & efficacius præſidium adhibere, & quod tuto, cito & iucunde id

Præter naturam tria ſunt in nobis.

Contraria quo ordine, cauſis, morbis, & ſymptomatis adhibenda ſint.

Cauſa interna morborum duæ.

Medicina eſt adiectio & ablatio.

Pulueris in morbi ab euacuatione factis locum non habet, ſed bene in iis, qui à repletione, & quomodo.

præ-

præstet, quod optamus, quam sit puluis noster: etenim si aliquis venæ sectionem extollere velit, quòd cito vacuationem præstet, vere quidem, sed statim illi objiciam innumeras illas contra-indicationes, quas *in Præfatione* generatim innuimus, & in *fine quinti capitis* speciatim afferemus: quæ quidem sunt in causa, vt, vel hoc præsidium multoties adhiberi nequeat, vel non ita tuto, vt mirandum non sit, si Galenus 4. *de valet. tuend. cap.* 4. propter timiditatem, vel ætatem, vel propter alias causas permittat, vel à venæ sectione abstineamus, & eius loco purgatione vtamur, tanquam præsidium salubre, quodve illius vsum supplere possit. Neque sit, qui dicat Hippocratem *locis citatis, nempe 2. aphorism.* 12. per repletionem intelligere plethoram, quæ (nullo non consentiente Authore) per venæ sectionem per se, & immediate tollitur, nam Græcè habetur πληϑωρὴ, & Galenus in commento interpretatur, tali voce Hippocratem voluisse non solum plethoram, verum etiam cacochymiam. Et, si quis rursus instet, venæ sectionem magis è directo plethoram demere, quam purgationem per puluerem. Ego statim huic objiciam ex Galeno 9. *Meth.* 11. 2. *aph.* 17. sanguinem bifariam peccare, & vitiari, vel scilicet, quia multitudine creuit: vel, quia propriam qualitatem ad vnguem non seruet: & Galenus quidem affirmat, neque nos id negamus, pro tollendo primo sanguinis vitio venæ sectionem è directo, primo & per se conuenire. Neque tamen quis ob id inferre debet: ergo in tali sanguinis vitio purgationem nullum habere posse locum: siquidem cum (Galeno authore *de plenitudine, cap.* 10.)

Pulueris vacuatio superat vacuationem per venæ sectionem.

Pulueris vacuatio venæ sectionis vicem supplere potest.

Plethora venæ sectione tollitur.

πληϑωρὴ quid sit apud Hippocratem.

Sanguis bifariam vitiatur.

Eius vitia quomodo curentur.

Sanguis in venis nunquam sincerus.

Puluerem habere locum in plethora, demonstratur.

In Cacochymia quomodo purgatio conueniat.

fieri nequaquam possit, vt adeo sincerus in venis reperiatur sanguis, quin illi aliquid, aut bilis, aut pituitæ, aut serosi humoris permixtum sit, consequẽter quoque fatendum est, in huiusmodi etiam vitio dari locũ iis medicamẽtis (in quorũ cẽtu puluis noster existit,) quæ tales humores educendi vim habent. Sed redeat illuc, vnde nostra deflexit, & aberrauit oratio. Verum in altero sanguinis vitio (cacochymia nimirum dicto, venæ sectio non conuenit è directo, nec primo, nec per se, sed (vt idem Galenus inquit 9. *method.* 11. *de curandi ratione per sanguinis mission.* 11.) reuulsionis, vel deriuationis gratia; quandoquidem teste Hippocrat. 1. *aphor.* 8. 6. *aphorif.* 31. 47. ad tale sanguinis vitium è directo, primo, & per se remouendum, purgatio requiritur, & per puluerem præsertim nostrum, quemadmodum inferius (Deo dante) demonstrabimus. Neque, si sanguis putredinem, veluti fit in synochis putridis, concipiat, in quibus Galenus, 11. *meth.* 14. 15. & alij omnes (vno excepto Medicorum malleo Auerrhoe 7, *collig. c.* 8.) sanguinem detrahunt, & vsque ad animi deliquium, 1. *aphor.* 23. 11. *Meth. c.* 14. & cum fructu, & nos etiam non raro experti sumus: nihilo tamen minus non ob id pulueris vsus improbandus, rejiciendus, detestandus: propterea quod, si vera est sententia Galen. quam pluribus in locis, vt 2. *de differ. febr. cap.* 2. & 9. 2. *de cri.* & c 6. 9. 12 scriptum reliquit, *quãdo sanguis putrescit, pars eius subtilior ac pinguior omnino in flauã conuertitur bilẽ, crassior vero in atram:* vnde medicus, ex necessitate cogitur medicamentum exhibere humores illos educendi vim habens, in quos ipse sanguis putrescens, conuersus est: tale

In synochis Putridis omnes (Auerroe excepto) sanguinem mittunt vsque ad animi deliquium.

Sanguis quando putrescit, in quos humores conuertatur.

autem

uis quo
:at hu.
es.

gatio
pulue-
ſupera-
acua-
em pro
a ſectio
le

unda
io,

iati hu-
res, cum
alieni,
m pri-
m va-
ndi,

luis cur
i medi-
senta
uantia
eret.

Cra
quib
Te
quib

Ob
quib

Sanguis in uenis nunquam sincerus.

Puluerem habere locum in plethora, demonstratur.

In Cacochymia quomodo purgatio conueniat.

In synochis Putridis omnes (Auerroe excepto) sanguinem mittunt vsque ad animi deliquium.

Sanguis quando putre(fi)t, in quos humores conuertatur.

autem noster puluis existit, vtpote qui beneficio Scammonij humorem biliosum, Antimonij vero atribilarium educat. Huc accedit, quod quando sanguinem detrahimus, illius vncias decem plus minus exire permittimus. Hoc stante: dico ego, in istis decem sanguinis extracti vnciis, quotnam erunt humorum prauorum vnciæ? certe quatuor, aut quinque, vel septem, nam reliquæ sunt boni sanguinis. At vero, si puluerem exhibeamus, multas humorum duntaxat peccantium libras exhauriemus. Sed iam satis superque circa primam rationem digressi sumus.

Puluis quos educat humores.

Purgatio per puluerem superare vacuationem per venæ sectionem.

Altera, quam mox subjiciemus, nos vocat. Habet Galenus 4. de valet. tuen. c. 4. *consimile* 2. *aphor.* 17. hæc verba. *Id quod omnino alienum est, nulla fieri ratione potest, vt naturæ suæ gratiã recipiat, sed educere id quamprimum est tãndem.* At vitiati humores sunt alieni, quippe quia morbos in corpore nostro producunt, siue sint calidi, ac tenues, siue frigidi, crassi, & viscidi, pulueris autem ope, *tuto, cito, & iucunde*, foras trahuntur. Ergo rationi quam-maxime consentaneum est, hoc puluere vti.

Secunda ratio.

Vitiati humores, cum sint alieni, quam primum vacuandi.

Non negamus, quin alia quoque medicamenta ab Hippocrate, Galeno, cæteris Græcis, Arabibus, & Latinis excogitata, & in vsu posita id præstent: at vel multis indigent, ad hoc, vt ipsis tutò possimus vti; vel ex eorum vsu aluus adeo styptica persæpe redditur, vt non nisi post multos dies ad naturalem reuertatur mollitiem, id quod iis, qui puluerem assumunt, non contingere videmus, vel vsque adeo insuauia existunt, vt multi sint, qui nulla ratione adduci possint, vt ea deglutiant, vel non qualibet ætate, non quolibet anni tempore,

Puluis cur alia medicamenta vacuantia superet.

neq;in multis aliis casibus,de quibus *infra suo loco.* Quapropter possumus (venia mihi dãdã est) nos puluerẽ hũc super omnia alia pharmaca extollere.

Tertia ratio. *Vacuandum cur in principio.* Tertiam rationem colligimus ex iis quæ Hippocrates,& Galen. obsignarunt 2. *aphorismorum* 29.*Cum morbi* (scilicet salutares,nam in exitialibus nunquam mouere oportet, Galeno authore *in commentario*,& etiam nos circa *finem quinti capitis* narrabimus) *incboãt*) non in vigoribus,coctiones enim morborum tunc maxime fiunt) *si quid mouendum videtur,moue:cum vero consistũt,ac vigent, melius est quiescere*: & ratio est, quia (vt subiungit in *sequenti aphorismo*) *circa initia, & fines omnia,*(*id est,symptomata, accessiones nimirũ febriũ,& vigiliæ,& dolores,& fastidiũ,& sitis* (*interpretatur* Galenus *in cõmentario*) *imbecilliora, circa vigorẽ vero fortiora.* Huic progressui tanquam maiori propositioni, ego subinfero minorem: *At in morbis à materia* (copia, vel qualitate peccante) *adest id,quod mouendum est*,nempe materia humoralis peccans: *Igitur in morbis à materia excitatis, ea,quæ mouent, adhibenda sunt.* Quærens autem in *commentario* Galenus,*quæ sint ista instrumẽta medicinalia,quæ mouendi vim habent,dicit esse debere remedia maiora, quæ habentur in arte, venæ nimirum sectionem,& purgationem.* Vtrum vero huic,vel illi primus locus sit tribuendus: *in commentario huius aphorismi* videtur Galenus primas tribuere sãguinis missioni,nam, inquit, *sunt autem hæc* (supple maiora remedia) *maxime quidem venæ sectio,nonnunquam vero,& purgatio:* vbi per particulã (*maxime*) venæ sectionem magis extollere videtur, per particulam vero (*nõnunquam*) purgationi detra-

In exitialibus nihil mouendum. *Coctiones fiunt in vigoribus.*

Venæ sectio & purgatio maiora sunt artis remedia. Cui prima laus tribuenda.

trahere videtur. Verum enim vero Galenus alio in loco nempe 2.*acutor.*11.aliud agens,cum eadem de re disputationem instituisset,quæstionem hanc dirimit hunc in modum;*venæ sectionem minus quidem auxilium esse,quam purgationem.securius tamē, contra vero purgationem maius quidem auxilium esse, sed minus securum.* Quærens autem postmodum Galenus rationes,cur periculosa sit purgatio, vnam duntaxat *eo in loco* affert,& est,*quod laborātis naturam expertus quis non est, vtrum facilis vel difficilis ad purgationem sit:* alibi vero alias; videlicet,1.*aph.*24.*quod medicamenta omni apurgantia potestate sint calida, febris vero*) ad quas depellendas Medici potissimum accersuntur,& in quibus profligandis,velut *sequenti capite* capite demonstrabimus, puluis iste plurimum valet) *quatenus febris est,& sui ratione calefacientibus, neque exiccantibus, sed maxime contrariis,hoc est,humectantibus & refrigerantibus egeat. Insuper quod ægrotus non erit ante purgationem præparatus. Ad hoc enim, vt æger ad purgationem idonee se habeat,hæ requiruntur:* **Purgatio cur periculosa.** **Febris quibus egeat.** **Ad purgationem qui sint idonei.**

Multa cruditate non laboret;
Tenaces,& crassos cibos non sumpserit;
Extenta,atque inflata hypochondria non habeat.
Neque supra modum calida,atque ignea,
Nec inflammata.

Hæ igitur sunt rationes,vel saltem ad has reduci possunt,quæ purgationē periculosam reddunt. Ita vt,si aliqua arte,vel ingenio ab huiusmodi periculis purgationem liberaremus,vel aliquod medicamentum purgans reperiremus, quippe quod à dictis periculis immune foret, præsidium in **Purgationem per hunc puluerem esse immunem.**

à periculis, quæ cetera pharmaca afferunt.

manibus haberemus, non solum venæ sectione efficacius (hoc enim Galenus iam vltro admittit) verum etiam, vel ex æquo tutum, immo (liceat mihi dicere) tutius: quandoquidem multo plura sunt illa, quæ sanguinis detractionem contra indicant, de quibus *infra*, quæ nullum purgationi per puluerem impedimentum afferunt. Iam vero existimamus nos purgationē per puluerem nostrum (si seruentur ea, quæ id *quinto capite*, seruanda proponemus) esse tale præsidium, quod quæritur. Et prima ratio non efficit, neque pulueris nostri purgationem impedire potest, quemadmodum in primo scopo, seu animaduersione, *capite quinto* ostendetur. Et Galenus ipse 2. *acut.* 11. demonstrat, quomodo effugere possimus iis verbis.

Purgantis medicamenti quantum exhibendum.

Quibus igitur dare quadrabit, his medicamenti tantum propina, quantū in plurimis mediocriter vacuari tum nouisti, tum sis expertus. Altera ratio nullā habet in puluere nostro partē; quòd (vt in disputationibus circularibus probare conati sumus, & *inferius* demonstrabimus) non est potestate calidus, & tantum abest, vt febres putridas augeat, quod potius illas (veluti vsu, & ratione *inferius* indicabimus) suffocet, cum frigidi & sicci sit tēperamenti, est enim, *teste Galeno* 4. *simpl.* 3. 8. *simplic. de cinere*, veluti cinis quidam, à quo virginis fomes omnis igneus ablatus est: putredo vero in calido & humido consistit, *teste Arist.* 4. *Meteoror.*

Puluerem istum non esse calidi temperamenti, sed frigidi & sicci. Febres non augere, sed finire.

Omitto quod per Galenū 2. *acut.* 11. *in de simplic. medicamentorum facult. medicamēta purgantia, non quia calida, vel frigida sint, purgant, sed quia per experientiam huius naturæ existere inuenta sunt.*

Purgantia cur purgent.

Obiectio.

At quispiam posset hoc in loco Galenū reprehen-

Mat
rias,

a ve
que
phar
affe

Pu
me.
me
qu
exh
du

Pu
isti
esse
ter
me
frig
sic
no
fe

P
eu
ge

hen-

hendere, quod sibi non constet: quandoquidem modo, vt 2.*aphor.*19. purgationem à venæ sectione superari statuit; modo vero vt 2.*acut.*11. è contra venæ sectionem à purgatione. At repugnantia tollitur, si dicamus, Galenum, quando venæ sectionem extollit; tunc pericula, quæ purgationem sequi solent, respicere: quod si vice versa quandoque purgationem magis laudare videatur, id esse intelligendum, dummodo pericula, quæ à purgatione impendent, vitentur.

Purgatio an venæ sectio sit præstantius auxilium.

Solutio.

Rationibus huc vsque allatis possumus & aliam ex Galeni officina *de totius morbi temporib. cap.*3. *in fine.* depromptam subiungere. Concedit ipse cum Hippocrate 1. *aphor.*22. 24. cruda esse purganda in principio, quando turgent; id quod vno etiam ore fatentur omnes: at addit insuper Galenus, esse quoque illa eadem cruda purganda, non modo quando turgent, verumetiam quando vrgent, inquit enim (*interim si res vrgeat, etiam purgare*) supple tu) *oportet à principio.* Quærunt Interpretes, quando res vrgeat, quid scilicet sit Vrgentia; Genitor meus cum doctissimis Capiuaccio, Mercuriali, & aliis respondet, Vrgentiam, seu materiam vrgentem esse illam, quippe quæ maius portendit periculum, quam materia turgens, seu furiosa, vel stimulans ab aliis vocata; quæ proinde purgationem magis exigit, quam illa. Et, siquis quærat quænam sit speciatim & in particulari, ac præcise ista materia vrgens, quæ purgationem magis, quam materia turgens indicet, respondent, & bene, esse.

Quarta ratio. Purganda quando sint cruda.

Vrgentia quid sit.

Quotuplex.

Vrgentia & virtutis, cur non meminerit. Hippocrates, quæ tamen in purgatione sunt consideranda.

Neque valet Hippocratem 1.*aphor.*22.24. nullam de huiusmodi Vrgentia mentionem fecisse; propterea quod, neque 11. *meth.* 10. de Virtute vllum verbum facit; quæ tamen in qualibet vacuatione consideranda est; quia, si debilis fuerit, nullam feret vacuationem. Si igitur non meminit Vrgentię; non meminit; quia communiter in administratione cuiuslibet vacuationis, hæc simul cum virtute consideranda est.

Quinta ratio. Purgatio adhibenda quando maior expectatur vtilitas, quàm noxa.

Rationibus iam allatis hāc pro coronide addimus, quamve à Galen. 1.*aph.* 24. accepimus, & est; quod *quando maiorem expectamus ex noxiorum humorum euacuatione fieri vtilitatē, quam id, quod necessario consequitur ex purgantibus medicamētis detrimentū* (*est autem vtilitas maior, si absque molestia omnis humor noxius, & infestans sit euacuatus*) *tunc adhibendā esse purgationem.* At vero per puluerem nostrum, pluries (si opus fuerit exhibitum, & seruatis seruandis; absque molestia (quemadmodum innumerata iam experimenta nos docuerunt) omnis humor noxius, & infestans euacuatur. Vtcunq; igitur à noxiis, & vitiosis humoribus corpus humanum infestatur, dummodo (vt dictum supra ex Galeno est) 1.*aph.* 8.2.*aph.* 29.11. *meth.* 9.9.*meth.* 10.*de opt.secta.*22. desperatus non sit casus, & vires non omnino prostratæ; ad purgationem cum puluere nostro, tanquam ad sacram quandam anchoram confugere licebit; præsertim cum (vt retro diximus) insuauitate, qua cætera medicamenta sunt præditæ, careat; neque (vt illa) corpus stypticum, vel debilitatum, vel excalfactum reddat; & contra-indicationes, quæ alia medicamentorum genera præpediunt, huic

Pulueris exhibitionem quæ contraindicent, & quæ minus.

pulueri

pulueri nihil officiunt, veluti qui in *quinti capitis calce* copiose ostenditur.

Febres putridas pulueris istius beneficio speciatim tolli, non solum non experimentis, verum etiam, nec rationi, nec Galeni, nec aliorum Veterum placitis repugnare demonstratur.

Cap IV.

QVoniam vero inter medendum quotidie passim videmus, ex conuenienti huius pulueris vsu, non aliter ac ignis ex superinfusa extinguitur aqua, sic febres ipsas putridas finiri: ea propter magnum operæ pretium me facturum existimaui, si demonstrauero, non modo non experientiæ (hoc enim sensu iam patet,) verum nec rationi, nec Galeni, nec aliorum Veterum placitis id repugnare; immo potius iis perquam maxime consentaneum existere. Vtque reliqua prætermittam; accipio, tam resolutiuam, quam compositiuam curandi febres omnes putridas methodum à Galeno 11.*meth.* diligenter, & caute excogitatam, & posteris obsignatam in libro 11. *sua method. medend. cap. secund.* 8.9.10.13.15. Docet ibi longo progressu Galenus, debere eum, qui febres putridas radicitus euellere in animo habet.

A puluere febres vt ignis ab aqua extingui.

Febrium putridarum curatio iuxta Galeni methodum.

Auferre

- Multitudinem — 11. meth. cap. 13.
- Crassitudinem — ibidem.
- Tenacitatem, seu viscositatem. — ibid. cap. 2.
  - Faciendum, vel id, quod futurum est. — 11. meth. 2. 10. 14.
- Obstructionem — ibid. cap. 13. In qua est
  - Factum. — 11. meth. 10.
- Prohibitam transpirationem, — ibid. c. 8. 10. In qua inhita transpiratione est
  - retinendum.
  - retentum.
  - — 11. meth. cap. 10.
- Putredinem in qua est — fiens, factum — 11. meth. 8.

Hæ nam-

Hæ namque ſunt ex toto cauſæ,quæ ad febrem putridam excitandam concurrunt,partim mediate,partim immediate,partim remote,partim proxime,& partim ſunt antecedentes, partim continentes ſeu coniunctæ.

Febrium putridarum cau,a omnes.

Poſtea igitur quam hæ omnes cauſæ reſcindendæ,& auferendæ ſunt (auferuntur autem per ſua contraria) ergo à multitudine indicatur paucitas;à craſſitudine attenuatio; à tenacitate deterſio;ab obſtructione apertio;à prohibita tranſpiratione,inhibitio, ne retineatur,à putredine inhibitio,ne fiat,& vt facta vacuetur.

Scopi.ſeu Intentiones per indicationem elicita ad tollendas febrium putridarum cauſas,

Multitudo quibus inſtrumentis tollatur.

Hi ergo ſunt ſcopi,hæ ſunt intentiones,hęc denique ſunt opera p æſtanda per indicationem à cauſa febris putridæ à Galeno locis allegatis , vt 2.*meth.*7.elicita.Nunc eodem *de marcore 6.6. de valet.tuend.*præcipiente,materias,ſeu inſtrumenta reperire debemus, quæ iam dicta opera præſtare valeant. Pro paucitate igitur præſtanda; proponit Galenus 11. *meth.* 13. 15. 2. *aphor.* 17. 22. 29. 4. *aphoriſm.*2.1.*aph.* 22. 14. *meth.* 7. (& optime ſane quidem) cui omnes Arabes, & Latini aſſentiuntur.

Puluis vtrū ſuperet, vel ſuperetur à medicamentis febru putrida, cauſas tollentibus,

Hæc ſunt ex toto præſidia à Galeno, & cæteris Medicis hucuſque excogitata pro reſcindendis ſingillatim cauſis excitantibus febrem putridam. Modo ad lancem,ac trutinam,quæſo,pędętentim ipſa cum puluere noſtro examinare incipiamus; ad hoc , vt perſpicere valeamus, vtrum puluis iſte hæc eadem præſtet , nec ne , & an efficacius. Igitur quod ad Venæ ſectionem pertinet , negare non poſſumus , quod iuxta 2. *aphoriſm.* 17. 22. 4. *aphoriſm.* 2. 14 *meth.* 7. tale præſidium non ſit

Vtrum ſuperet qua multitudinem tollunt.

Vena ſectio exquiſitè ac ſtatim euacuat.

uentibus sit sermo, sunt calida eodem Galeno authore, 1. *aphorism.* 24. non possunt quotidie exhiberi, aluum adstrictam relinquunt, magnam corpori molestiam inferunt, ex quo debile admodum reddunt: ita, vt antequam pristinas recuperet vires, longum tempus requiratur. Contra vero puluis ab illis contra-indicationibus est immunis, quemadmodum *suo loco* demonstratur, non est ingratus, non insuauis, non est calidus, potest pluries (si necesse sit) assumi, aluum adstrictam non relinquit, corpus non debilitat: ita, vt vires cito reassumat. Quod vero ad inediam spectat, hæc per Galenū 2. *aphorism.* 17. 22. 4. *aphoris.* 2. 14. *meth.* 7. cui omnes assentiunt, euacuat per accidens, hic autem puluis per se: iam vero efficacius, & præstantius esse agens, quod aliquem producit effectum, per se, & primo, quam id, quod per accidens, & secundario, nemo est, qui nesciat. Mitto exercitationes: non enim cum puluere isto comparandæ sunt, propterea quod sua excalfactione maius afferunt febricitantibus nocumentum, quam sua vacuatione iuuamentum: ac proinde authores omnes vno ore fatentur, febre putrida laborantes in lecto decumbere debere, contra vero euacuationem In ea omnes (vt *supra* dictum est) tollunt.

putrida causa superat.

Superat & inediam.

Inedia vacuat per accidens, Puluis per se.

Puluis superat exercitationes in curandis febri. putr.

Quod vero ad balnea. & frictiones attinet, iá Galenus, 11. *meth.* 9 & alij precipiūt, & iure quidē optimo, ante totius corporis vacuationē nō esse adhibēdas, puluis autē statim ab initio vsurpandus est.

Superat & bal. & frictiones.

Ecce igitur, quod iam patet, puluerem in paucitate (quæ erat primus scopus) præstāda, non solum æquare, verum etiam non parū alia superare præsidia huc vsque administrari solita: vt minime.

mirandum sit si (¶) Galenus 2.*acut*.11. (alias diximus) purgationem venæ sectioni proposuerit. Hactenus de multitudine demenda, quæ remotissima erat febris putridæ causa. Accedamus ad alteram nimirum ad crassitudinem. Ad hanc remouendam Galenus 11. *meth*. 13. proponit attenuationem per ea, quæ dissecant, tum alimenta, tum medicamenta, & optime quidem: at puluerem nostrum maximam habere & dissecandi, & attenuandi vim, tam certum est, vt demonstratione haudquaquam indigeat.

Puluis vtrum superet qua crassitudinem ausferunt.

Puluis viscidítatem perbelle tollit.

Quod spectat ad tertiam febris putridæ causam, quæ erat tenacitas, seu viscositas. Pro hac tollendá incisionem, atque detersionem laudabat Galenum, 11. *meth*. 13. per alimenta & medicamenta. Hanc Galeni cogitationem non possumus & nos non libenter amplecti; & ob id Tartari vsum recipimus, vt pote quod mirifice detergat, quemadmodum non solum qui de eo pertractant, verum etiam Fullones, ac Mulieres nos certissimos reddunt.

Puluis in obstructione tollenda quantum valeat, Inhibitionem ad prophylacticem spectare.

Post viscositatem sequitur obstructio, in qua (veluti *supra* diximus) Galenus 11. *meth*. 10. considerabat, & faciendum, & factum. Pro remotione illius faciendi, 11. *meth*. commendabat (& summa quidem cum ratione) inhibitionem, ne fieret, id, quod 11. *meth*. proprie ad prophylacticem, id est, prouisionem pertinet. Inhibetur autem inquit 11. *meth*. 14. istud faciendum, si humorum obstruentium affluxus compescatur: compescitur autẽ per euacuationem adhibitam per sanguinis missionem, medicamenta & inediam. Iam vero puluerem nostrum in vacuatione præstanda primas

mas obtinere, *supra* demonstrauimus. Pro illius vero facti ablatione Galenus 11. *meth.* 10. apertionem, & merito, proponit, vel reclusionem per incidentia, non valde calida vsurpanda, multitudine prius dempta. Verum puluis iste ratione Tartari, & Antimonij incidit, ac detergit, & ex consequenti aperit; idque (vt sæpius inculcatum est) sine calore, & si nul quoque multitudinem demit.

Post obstructionem, est prohibita transpiratio, in qua dicit Galenus *loco proxime citato*, adesse & retinendum, & retentum. A retinendo inhibitionem inquit *ibidem* indicari, ne retineatur; id, quod præstatur obstructione amota per vacuationem, attenuationem & apertionem: quæ quidem omnia pulueris auxilio perbelle simul præstantur. Remedia huc vsque in vsu posita, nonnulla solam moliuntur vacuationem, vt venæ sectio, medicamenta subductoria, clysteres, inedia, & similia: alia solam attenuationem, cuiusmodi sunt dissecantia quædam apertionem, vt incidentia.

Puluis opt. facit in auferenda prohibita transpiratione.

A retento autem, indicari dicit Galenus ibidem vacuationem per iam dicta instrumenta; quę ab euacuatione per puluerem nostrum facta, longe superari, demonstratum est.

Post prohibitam denique transpirationem, sequitur putredo, quæ quidem vltima existit; & immediata, & reuera continens ipsius febris putridæ causa: quamvis à Galeno 11. *meth.* 9. antecedens nominetur. Sed vtcunque sit, in putredine dicebat idem Galenus 11. *meth.* 8. ad esse & fiens, id est, quod putrescit, & factum, id est, quod iam putruit. Ab eo quod putrescit, indicari monet 11. *meth.* 10. inhibitionem, ne putrescat.

Putredo qualis nam sit febrium putridarum causa.

Quid indicet, & indicata & putredine à pul. præstari ostenditur.

Per hæc tria nimirum, per

Confirmationem, & refectionem virium, vt ipsæ superantes putredinem succos concoquant.

Pro his duobus scopis obtinendis, faciunt; pro primo quidem alimenta boni succi; pro altero vero mora in aëre frigidiore, siue sit talis natura, siue arte. Puluis autem iste, quoniam frigidus existit, refrigerare profecto & ipse poterit; cumque rursus sit etiam siccus, putredinem absumere, & prohibere, non aliter ac sal, carnes, & pisces à putredine, per multum tempus præseruat. Quo fit, vt multoties, videamus puluerem hunc absq; vlla vacuatione sensibili febres sustulisse putridas. Id, quod nulla alia ratione factum putamus, nisi, quod sua siccitate putredinem, vel absumpserit, vel succos à putredine immunes reddiderit.

Puluis veluti sal carnes, & pisces, ita succos à putred. tuetur.

Spiritum refrigerantem, per pulsum, & respirationem.

Ventilationem.

Hanc præstant inquit Galenus, 11. *meth.* 8. & 13. frictiones mediocres rarefacientes; ita ol. camom, aneth. vel amygd. relaxantia. Confert quoque vinum album, & cætera per vrinas, aut aliter vacuantia; sic pulsus & respiratio. Quamobrem cum puluis etiam vacuandi, & refrigerandi simul vim obtineat, ventilationem quoque satis afferre valebit.

Puluerem vacuare quod iam putruit.

Postremò ab eo, quod iam putruit, cum *iuxta Galen 4. de valet. tuend* 4 2. *aphorism.* 17. sit omnino alienum, indicatur ex eodem Galeno 11. *method.* 8. vacua-

vacuatio & per venæ ſectionem, & per deiectiones,& per vomitum,& per vrinas, & per ſudores teſte Galen.11.*meth*.8.9. Nos autem *ſupra* indicauimus, quantum vacuatio per hunc puluerem dictas ſuperet vacuationes:hac tamen conſideratione habita, quod (ſi eo modo paretur,quo à principio diximus) ſudores, & vrinas eliciendi vim proprie non obtineat. Quare ſi forte natura per has vias critice ſemetipſam exonerare tentet, à pulueris exhibitione deſiſtendum erit,Hippocrate præſertim præcipiente,1.*aphoriſm*.40.*quod quæ iudicantur,& indicata ſunt integre, &c.* At ſi ſudoris, vel vrinæ beneficio ſucci duntaxat tenues, ac ſeroſi educerentur, craſſi vero,ac viſcidi intus remanerent, qui vel morbum præſentem producere, vel alium excitare, vel recidiuam efficere poſſent;his omnibus malis puluis iſte ſua vacuatione occurret.

Animaduerſiones pro recto Pulueris vſu.

Cap. V.

QVemadmodum inſtrumenta, 11. *meth*.5.*de ſanit.tu.x.de marc*.6.vel materiæ, *de ort. medicin.cap*.95.quibus Medici vtuntur ad quamcunque ægritudinem, ſiue leniendam, ſiue depellendam;ſi in tempore,6.*epidem*.1. *de medic. art. conſt. c*.14.11.*meth.cap*.14. & veluti decet vſurpentur; 2. *meth*.1.dicuntur auxilia,præſidia,remedia,& cauſę ſalubres;ſi vero malè, vocantur cauſæ inſalubres: *Inſtrumenta Medici bene,vel male vſurpata quomodo dicantur.*

ita pari ratione, si puluis propositus veluti decet & seruatis, vt dicitur, seruandis exhibeatur, auxilium, præsidium, remedium, & causa salubris vere dici poterit, & illa procul ab omni metu præstabit, quæ in proxime præcedentibus capitibus indicauimus, atque innuimus. Has igitur obseruationes, seu animaduersiones, quas Galenus 11. *meth.* 14. tum scopos, tum capita vocat, reperire, ac perscrutari breuiter, & quantum res, de qua agitur, expostulat est operæpretium. Et quamvis authores multa proponant, videlicet, *An* agendum, *Quid, Quale, Quantum, Vbi, Quomodo, Quæ materia, Quo ordine*, & similia, nos tamen in præsenti contenti erimus his.

Animaduersiones seu scopi quales.

& Quot.

Quinque:
- In quibus ægritudinibus conueniat puluis de quo est sermo.
- Quo tempore tum ægritudinis, tum anni, & qua diei vel noctis hora.
- Qua quantitate, & quoties.
- Quomodo, & qua ratione, &
- An aliquid ex iis, quæ contra-indicare solent aliorum medicamentorum, tam Chirurgicorum, quam pharmaceuticorum vsum, quo minus ipse accipiatur, sit impedimento.

Animaduersio Prima. scilicet, in quibus affectibus conueniat.

Quantum pertinet ad primum. Diximus, *supra:* idem quoque nunc repetimus; verisimile esse puluerem hunc, quia corpora humana ab humoribus copia, vel qualitate peccantibus, tanquam à fæce purgandi facultatem habet, tuto & cum certa (quantum tamen res humanæ patiuntur) spe vsurpandum.

Ad

Ad ſummam, in omnibus iis humani corporis morbis in quibus humores peccant, vel ſimplices vel compoſiti, calidi, vel frigidi, tenues, vel craſſi, vel ſoli, vel cum flatibus, ac vermibus, vel cum tumoribus præter naturam, vel ſine, hunc puluerem vtilem eſſe, quotidie ſæpius videmus.

Symptomata ſequi morbos, velut vmbra corpora. *Symptomatum tres differentiæ.*

Quoniam vero quemadmodum authore Galeno *de differ. ſympt. c.* 1. corpora ſine vmbris reperiri non poſſunt, ita nec morbi ſine ſymptomatis: ea propter non erit à ratione alienum, exiſtimare, quod ablatis pulueris huius ope, & auxilio morbis, ſymptomata quoque ab ipſis nata finiri debere, ſiue talia ſymptomata *de differ. ſympt. cap.* 2. 1. *de cauſis ſympt. c.* 1. 12. *meth. cap.* 1. pertineant ad actiones læſas, ſiue ad excreta mutata, ſiue ad affectus, ſeu qualitates corporis mutatas.

Intemperies cum humoribus eſſe duorum generum. *Humores morbos excitantes eſſe duorum generum.* *Puluis quas intemperies, & quos humores riſpiciat.*

Illud tamen haudquaquam ſilentio prætereundum eſt, quod cum ex intemperiebus, quæ cum humoribus coniunctæ ſunt, aliæ ab illis ex toto pendeant, & foueantur: aliæ vero è contra non ab humoribus, ſed potius, vt humores generentur, in cauſa ſunt, cumque ex humoribus, qui morbos excitant, alij teſte eodem 4. *acut.* 76. 1. *aphoriſm.* 24. ſint firmati, alij in fluxu, hoc eſt, alij ſe habeant vt cauſa antecedens, alij vero vt cauſa continens, & coniuncta: puluis hic noſter intemperies quidem illas tollet, quæ ab humoribus pendent, quod ablata cauſa, 2. *aphoriſm.* 22. *in libris de locis affectibus* ſæpenumero & affectus ab illa genitus aufertur, reliquas vero minime, niſi forte humida foret intemperies, hanc enim ſiccitatis beneficio puluis remouere poſſet.

Quod ſi has quoque cordatus, & diligens Me-

dicus auferre in animo habeat ex Galeni præcepto, 2.*aph*.22.*de art.medicin.c*. 89. humoribus primo pulueris auxilio eductis; contrariis postmodum alimentis, & medicamentis tum extrinsecus, tum intrinsecus adhibitis, aduersus intemperiem pugnabit. Ita pariter de affectibus, qui ab humoribus nascuntur, vsu venire credendum est.

Hum. firmati, qui sunt veluti causa coniuncta, fouentur ab iis, qui sunt in fluxu veluti à causa antecedente.

Puluis hic noster, non quidem firmatos, neque eos, qui se habent vt causa continens, & coniuncta, sed qui sunt in fluxu, seu in motu, quive se habent, vt causa antecedens potissimũ purgat. Quoniam vero sæpe, ac sæpius fit, vt humores firmati; & qui se habent tanquam causa continens, & coniuncta, foueantur, & conseruentur ab iis, qui sunt in fluxu, & sunt veluti causa antecedens, istis igitur pulueris vi extractis; ij, qui in parte relinquuntur, vel à natura, sarcina iam leuata, vincuntur; vel arte per retrocessum, vel autore Gal. 13.*meth*.9.21. *de art.medic*.95.3.5.*epid*.76. reprimẽdo, vel auertendo, ac deriuando, & per extractionẽ cõsumuntur. Et hæc de primo scopo, seu animaduersione.

II. de Tempore vniuersali.

Quod spectat ad alterum, de tempore. Istud varie considerari potest, vel penes anni tempus, & vniuersale, scilicet, an Vere, vel Æstate, vel Autumno, vel Hyeme: & particulare, nempe qua diei, vel noctis, vel Lunæ motus hora: vel penes ægritudinis tempora vniuersalia pariter, & particularia. Igitur si de vniuersali anni tempore sermo sit: quemadmodum teste Hipp. 6.*aph*.47.7.*aph*.13.1.*aph*.15. Veris tempus ad alia medicamenta exhibẽda accommodatissimum existit, propter rationes, quas Galenus, *in comment*. & alij præstantissimi Hippocratis Interpretes excogitarũt, quasve nũc

memo-

memorare non est necesse, ita & ad hunc puluerem. Vnde, si præseruationis gratia exhibēdus est, es præcipuè tempore dandus: Sin præseruationis, & curationis ratione, Æstiuo etiam tempore eo vti licebit: etenim præterquam quod humores satis fluxiles tunc existunt, viæ sunt adapertæ, ac proinde suo munere fungi perbelle poterit. Neque obstat, & quod vires Æstiuo tempore cæteris partibus sint debiles, & quod in *aphor.* 5. *Sect.* 4. Hippocrates scriptum reliquit *sub Cane, & ante Canem difficiles sunt medicationes*, propterea quod medicamentum illud non est ex iis, quæ vires prosternunt; quandoquidem & lactentes, & mulieres grauidas absque noxa pluries eo vti vidimus, neque caliditate præditus est, quod odore, (4. *simpl.*) ac fere sapore careat, quemadmodum *alibi* demonstrauimus, Autumnali, & Hyberno, etiam tempore exhiberi potest, non aliter ac alia medicamenta, vbi necessitas vrgeat.

Obiectio.

Solutio.

Particulari.

Humores faciliùs educuntur quando sunt in motu.

De tempore particulari certa regula assignari non potest: cum tamen certum, ratum ac firmum sit apud omnes, 1. *aphor.* 22. *de totius morb. temp.* 2. 1. *decis.* 9. 8. *catatop.* 3. humores facilius, ac promptius educi, quando sunt in motu, quam quando sunt firmati, cumque qualibet diei, vel noctis hora sui motus principium habere possint: hac de causa qualibet diei, vel noctis hora poterit assumi, ea scilicet ipsa hora, qua humores moueri incipiunt: veluti, *de tumor. præter natur. c.* 2. 10. *meth. c.* 6. 13. *method.* 1. 3. 4. 14. *method.* 2. *de inæquali int.* 6. *de art. medic.* 90. fit in fluxionū, & 2. *aphorism.* 1. 2. *de differ. febr.* 11. accessionum ipsarum febrium initiis, cæteris autē paribus hora matutina seligēda, tum

Qua diei vel noctis hora puluis exhibendus.

Humores esse in motu in fluxionum, & accessionum initiis.

quia ventriculus à cibo vacuus est, tum quia longe etiam distat à noua cibi oblatione, & habemus Hippocratem 2.*acut.*12.23. monentem, *vel protinus ab accepto pharmaco sorbēdum, non in media purgatione: ac vbi purgatio desierit tunc sorbitio detur.*

Pharmaco assumpto quando sorbitio dāda.

In pulueris vsu quomodo Luna sit spectanda.

Propter eandem quoque rationem fit, vt facilius munus suum puluis absoluat, si in pleniluniis vel nouiluniis, vel quartis porrigatur, quam si in interluniis, quia in illis humores potius quiescunt, in illis contra potius cientur.

Puluis quo morbi tempore dandus.

Remedia maiora esse vena sectionem & purgationem.

Hæc cur non in vigore, sed in principio exhibenda.

Idem quoque sentiendum esse videtur de ægritudinis tempore, tam vniuersali, quam particulari: melius enim est circa initia puluere vti, quam aliter Hippocrate præsertim authore 2.*aphorism.*29. & 30. vbi Galenus *in commentariis* pulcherrime digrediens hæc habet: *Circa initia morborum, in quibus speramus, ægrotum conualiturum, tentandum est maiora afferre remedia, sunt autem hæc, maxime vero venæ sectio, nonnunquam vero & purgatio, quorum neutrum oportet in vigoribus adhibere, coctiones enim morborum tunc maxime fiunt. Vt igitur hæc citius eueniant, melius est in principiis euacuare, quo minorem iam factam materiam, facilius natura possit concoquere.* Quæ si vera sunt, quemadmodum verissima, tunc erit ad puluerem dandum tempus oportunissimum, quando morbus humoralis incipit, principij nomine accepto, non solum de principio vniuersali, verum etiam particulari.

In accessionibus abstinendum à cibo.

Neque obstant aphoristicæ Hippocratis sentētiæ 1. *aphorism.* 11. & 19. quibus præcipitur, *In accessionibus abstinere oportet.* Non obstant, inquā, huiusmodi sentētiæ, propterea quod (vt in explicando quarti argumenti exitu *inferius* fuse lateque demon-

demonstrabimus) de alimento, non autem de pharmaco enunciatæ sunt. Accedit, quod si quando materia turget, vel vrget, tunc est (quemadmodum *supra pag.* 46. ostendimus) purganda. Iam vero in febrium accessionibus id fit: Eo igitur potissimum tempore puluerem exhibere debemus.

Quod autem in accessionum principiis materia turgeat, & vrgeat; vel se habeat ad modum turgentis, vel vrgentis, illinc facile quis colligere poterit, quod (vt mox dictum est) materia tunc mouetur, & in isto motu periculum imminet, ne in partem aliquam principem, vel principi consentientem ruat; immo non raro ruit: vt quando vel in cerebrum rapitur, ex quo delirium, cataphora, vel aliquid simile gignitur: vel in cor, vnde prauæ pulsuum differentiæ, animi defectus, & similia: vel ad pectus, vnde aliqua spirandi difficultas, tussis: vel ad ventriculum, vnde cardialgia, singultus, sitis, inappetentia, vomitus, & id genus, vel ad intestina, vnde tormina, & aliquis prauus alui fluxus: Quod si accessiones istæ fuerint febrium intermittentium, præter turgentiam, & vrgentiam: aderit & altera conditio ex iis, quæ purgationem statim exigere supra *suo loco* demonstrauimus, nimirum *materia, quæ concoqui nequit.* Etenim cũ in talibus febribus putrescant humores in toto corporis habitu, & carnibus, ibi concoqui non possunt, sed vacuantur vel per sudorem, vel per vomitum, vel per deiectiones, vel per vrinas, id quod præter Galeni testimonia, Parens meus luculenter sane definiuit in *Tabulis de febribus* iam prælo commissis, & ob publicam vtilitatem in lucem editis, & vsus etiam & experientia

In accessionibus materiam turgere, & vrgere.

In febribus intermittentibus humores non concoqui, sed expelli. Tab. 5.

In accessionibus materiam esse multam. quotidiana demonstrant. Mitto, quod materia, quę facit accessiones, est etiam multa; quo in casu habemus Galeni præceptum *superius ex 2. aphor. 29.* etiam insinuatum, vacuationem in principio, cruda quantumvis existente materia, esse adhibendam. Quamobrem si salutis humanæ studiosi è certo sensu, & vero, non maleuolentia, & liuore impediti, his de rebus rectum ferre voluerint iudicium; certo scio, ipsos pro rato habituros, puluerem eo potissimum tempore ægrotantibus porrigendum esse. *Puluis in accessionibus dandus.* Rationes autem, propter quas vacuatio, non per alia medicamenta, quibus ad aluum subducendam passim vtimur, eo tempore molienda sit, sed tali duntaxat puluere inferius suis locis afferuntur *in principio capitis*, nimirum *sexti*, vbi *tuto, cito, & iucunde* pulucrem hunc suo munere fungi declarabitur: nec non in *cap. 7.* *III. de quantitate, & quoties.* quando quartum argumentum etiam, atque etiam prometur.

Dosim præsidiorum artificiosa indigere coniectura, & qualis hæc sit. De quantitate, in qua puluis exhibendus est, & quoties (quib. de reb. tertio loco disputandum ab initio proposuimus) illud in primis animaduersione dignum existimamus, quod Galenus quoq; 2. *acut. 37.* & Hippocrat. annotarunt, nimirum *singulorum præsidiorum quantitatē artificiosa egere coniectura: artificiose autem conijcere Viri esse, qui vires omniū, quæ in arte sunt, didicerit, memoriæ mandauerit, atq; diligētia omni adhibita sese in operibus Artis exercuerit, paucos tamen tales existere inquiunt.* *In purgantium Dosi cur Medici sint religiosi.* Vnde non mirū, si religiosi admodum sint Medici in præscribenda potissimum medicamentorum purgantium quantitate, & ratio est, *quia vacuatio* *Humores peccantes.* *humorū peccātium, neque vltra, neque 1. aphor. 3. infra modum*

modum facienda est: quia si vltra modum fiat, periculosa est, cũ omnis immodica vacuatio non minus immoderata repletione sit periculosa: si infra agitantur magis, magisque humores, & magna in morbis, præsertim acutis, nascũtur offensæ. Quamobrẽ præcipit Galenus 2. *acut.* 11. *vt respiciamus humorẽ superabundãtẽ, & naturã, hoc est, & vires hominis, qui debet euacuari, & rursus an sit homo ex iis, qui difficulter purgãtur, an ex iis, qui modico sumpto medicamẽto purgãtur copiose? Denique, vt quã minimũ errare cõtingat, consuluit, ibidem, vt quibus medicamentũ dare quadrabit, iis tantum propinetur, quantum in plurimis mediocriter tum vacuari nouimus, tum experti sumus.* Vnde, vt ad puluerem nostra se referat oratio, nouimus, & experti sumus, Scammonij modo, quod dictum est, parati, & quod tenues, calidosque humores educere diximus, dosim esse à granis sex ad sexdecim vsque, vel decem & octo, & viginti in iis, qui difficulter purgantur.

qua mensura vacuandi. *In purgat. mliienda, quæ sint spectanda.* *Scammonij Dosis.*

Antimonij vero similiter, vt dictum est, parati, à granis quatuor ad duodecim vsque vel quatuordecim, & sexdecim in iis, qui difficulter purgantur. Vbi vero ex æquo vterque abundet humor, tunc dimidia dicti Scammonij dosis, scilicet grana octo, vel decem, & dimidia pariter Antimonij, scilicet grana sex vel octo simul accipienda est. Tandem vbi aliter alterum superat humorem, tunc pro ratione humoris superabundantis, medicamenti quoque ipsum respicientis quantitas augenda est; vt exempli gratia: Si bilis pituitam, vel succum melancholicum superet; dentur Scammonij grana duodecim, Antimonij vero grana quatuor, vel quinque.

Antimonij Dosis.

Illud tamen, quod vnius anni ſpatio iam obſeruauimus, haudquaquam ſilentio inuoluemus; & eſt; poſſe nos, ac debere præſcriptam Antimonij, & Scammonij doſim ad tria vſque grana excedere; vt verbi gratia exhibere ipſius Antimonij ad grana vſque viginti; Scammonij vero ad grana vſque viginti duo; id, quo ea ratione fortaſſe factum eſt, quod Pharmacopolæ maiori cum diligentia, & magis exacte nunc, quam prius puluerem hunc parent.

Tartari Doſis. Quod vero ad Tartari doſim pertinet; hęc proportione reſpondere debet iam dictis, ſcilicet, à granis duobus, ad quatuor, vel quinque, vel ſex.

Lactantibus qua Doſi Puluis dandus. Quoniam vero lactentibus, etiam dari poteſt, qua doſi ipſis iſte puluis exhibendus ſit, referre non grauabor. Illuſtriſſimus Comes puerulis trium menſium febre acuta correptis, Scammonij grana tria, & Antimonij duo ſimul dedit. Nos vero grandioribus, qui annum iam acceſſerunt, *Grandioribus.* Scammonij grana quatuor, Antimonij tria, ac Tartari duo exhibuimus, & purgatio optime ceſſit.

Erat alterum circa quantitatem explicandum; *Puluis quoties dandus.* Quoties vſurpari puluis poſſit, an vna vice tantum, vel pluribus. Sed breuiter diximus, ſi affectus (ſi verbi gratia febris aliqua ex humoralibus) ſumpto ſemel puluere non ceſſet, quando iterum affectus repetet, & nos rurſus puluerē ſecundo dabimus: ſi tertio adhuc affectus reuertatur, & quarto, & quinto; puluerem exhibebimus pariter, tertio, quarto, & quinto, doſim ſemper ſingula quaque vice minuēdo: propterea quod in primis diebus humores beneficio pulueris mouentur, & agitantur, quo fit, vt à qualibet poſtea vel exigua eiuſ-

dem

dem pulueris quantitate facile foras trahantur.

Quod si forte puluis prima vice exhibitus parum, vel nihil effatu dignum eduxerit, quando puluerem secundo exhibebimus, dosim tantum augere debemus, quantum necessarium sit ad aluum soluendam. Verum enim vero licet (si casus expostulet) toties tuto repeti possit; nos tamen ex eo tempore, quo puluere vti cœpimus, nunquam contigit, vt vltra tertiam exhibitionem ad quartam, vel quintam, deuenire coacti fuerimus; nam plurimi semel tantum accepto puluere, alij bis, perpauci tertio conualuerunt.

Quoad modum. Si vera sunt, quemadmodum verissima, quæ Magnus Hippocrates *in aphorism.* 9. *Sect.* 2. scripsit; *corpora nimirũ, cum quispiã purgare voluerit, oportet fluida facere*; & quæ Galenus *in penultimo comment. aphorism. quod quãdo purgantibus medicamentis vsuri sumus, occasionem arripiamus parandi humores ad fluxum, & aperire foramina, per quæ debet purgatio fieri*; & quis est, qui non videat, vtile fore ante pulueris exhibitionem, hæc omnia respicere? & sumpto vna vice puluere, si affectus adhuc perseuerauerit, interquiescere expedit, & interim humores maiori studio, ac diligentia præparare, & victus ratione, & medicamentis appropriatis, syrupis nimirum (dummodo nauseam non afferant,) vel aquis, seu decoctis, apozematis, iuribus, alteratis vocatis, & antidotis.

IV. de Modo.

Præparatio ante Pulueris exhibitionem.

Quibus pro occasione peractis ad pulueris exhibitionem tali forma deueniendum est; pueris trium mensium cum lacte propinetur, iis, qui pane in aqua decocto vtuntur, in primo panatellæ, vt dicunt, cochleari; adultis cum iure; febricitan-

Pulueris exhibendi varij modi.

tibus in accessione quidem cum aquæ hordeaceæ modico, extra accessionem vero cum ptisana (quemadmodum Veteres & præsertim Galen. 13. *method.* 15. *Hippocrat. li. de alimento Elleborum, epythymum, polypodium,* & similia exhibebant,) sunt, qui cum aquis affectui destinatis, alij cum vino, iis, qui conseruis vocatis delectantur, dari poterit cum *conserua ex acido citri*, vel *violarum*: iis, qui aliquo laborant alui fluxu, cum succ. ros. iis, quibus à capite vel artubus trahere in animo est, cum pil. affectui destinatis media portione, & dimidia istius pulueris: iis denique, quibus à renibus, iecore, vtero, cum *cassiæ pulpa*: aliis, aliter vtcunque.

Puluerem istum superare omnia alia medicamenta. Qua in re cætera omnia pharmaca superare videtur, quæ vsque adeo insuauia sunt, vt nec pueri, nec grandiores, præsertim qui delicati sunt, ea nedum deglutire, verum neque cernere possint, neque recordari patiantur: contra vero puluerem nostrum absque vlla difficultate sorbent.

Post pulueris assumptionem quid agendum. Pharmaco autem assumpto per horam quiescendum, in qua si somnus obrepat, dormiendum, inde vigilandum: & si quis optet medicamentum facilius, & felicius munere suo fungi, corpus iuxta Hippocratis decreta 4. *aphorism.* 24. 15. moueat. Cibum vero non nisi celebrata purgatione capiat, quod eodem authore 2. *acut.* 12. 13. ab assumpto pharmaco, vt *supra* monuimus, & in media etiam purgatione, neque potandum, neque sorbendum. Quod si puluis non eam excrementorum copiam eduxerit, quæ opus esset, altera die clyster aliquis injici poterit, veluti fit de aliis medicinis, vel iterum puluis accipi in maiori dosi.

De contra indicationibus. De contra-indicationibus, quæ pulueris nostri vsum

vſum remorantur, nulla alia præter virium proſtrationem, mihi ſeſe offert, hæc enim Galeno teſte. 9. *meth.* 10. *de opt. ſecta.* 22. cui omnes conſentiunt, neutram fert vacuationem. Nec mirum, quandoquidem quibus vires deperditæ ſunt, iam deſperati ſunt: & vbi ſalus deſperata eſt, 11. *meth.* 9. 1. *aphoriſm* 8. 2. *aph.* 29. agendum non eſt, ne infamentur præſidia, quæ multis fuerunt, & futura ſunt ſaluti. Cætera vero, quæ aliorum remediorum vacuantium, tam Chirurgicorum, quam Pharmaceuticorum prohibent vſum, huic pulueri haudquaquam repugnant.

Vires proſtrata tantum ſunt, quæ contra indicant pulueris vſum.

Salute deſperata nil agendum.

Contra-indicatia aliorum remedium vacantium vſum, pul. non eſſe impedimento.

Quibus quidem hunc in modum ſe habentibus, non mirum ſi Galenus 2. *acut.* 11. purgationem per medicamentum ſanguinis miſſioni comparans, illam dixerit maiorem certe vtilitatem afferre, hanc vero ſecuriorem eſſe, & rurſus ſi loco ſanguinis miſſionis ſubſtituerit largã alui ſubductionem. Quamobrem ſi pericula, quæ à pharmaci ſumptione impendent, auferantur, quæ auferuntur, ſi puluis paretur eo modo, quo dictum eſt; & ſi ſeruatis ſeruandis exhibeatur, medicamentum perquam maxime vtile, tutum, nec inſuaue in manibus habebimus.

Purgatio an vepæ ſectionem ſuperet concl. Pulu. eſſe medica. max. vtile, tutum, nec inſuaue.

Quibus argumentis nonnulli ad pulueris vſum improbandum vtantur.

Cap. VI.

Puluis cur tuto, cito, & iucunde suo munere fungi dicatur.

QVanquam non solum experimentis verum etiam rationibus satis superque (nisi me fallit animus) demonstrauerimus *superiori capite secundo, tertio, & quarto* puluerem hunc nostrum omnes humani corporis humorales ægritudines profligare; *tuto*, quia nullam vel perquam maxime exiguam infert molestiam, neque debilitat, neque aluum stypticam reddit, si seruanda seruentur; *cito*; quia si non vnica vice assumptus, saltem secunda, vel tertia, vel quarta; ad summum quinta voti compotes nos reddit; *iucunde*, quia non deformis colore, non fœtidus odore, non insuauis sapore existit: ac proinde inter præsidia saluberrima, præstantissima & efficacissima, quæve *attestante Gal. 1. de semine* 11. 9. *catatop.* 2. Pæoniorum, ac manuum Dei nomen iure, & illo quidem optimo, sibi vendicare possit: *6. catatop.* 3. nihilo tamen minus non defuerunt; non desunt; neque deerunt (non me latet) ingenia, quæ puluerem hunc parui facere, contemnere, irridere, damnare, & non modo (vt ita dicam) sibilis; sed etiam conuicio è Medicina explodere nunquam desinent.

Puluerem esse medicamentum vere pæonium, & (vt dicūt) manum Dei.

Detractorum excusatio.

Et equidem (vt libere fatear) horum cogitationes non accuso, sed libenti animo excuso, quod in hac fouea, in quam isti inciderunt, incidunt, & incisuri sunt, ego quoque obrutus eo vsq; iacui, quovsque experiētia, & vsu quotidiano certior sū factus, puluerem hunc, ea, quæ dicta sunt extra ludum, & locum vere præstare. Sed, quod illis vitio dandum crediderim, est, quod postea quam nullus præterit dies, in quo varios, & diuersos ægrotātes à variis, & diuersis ægritudinibus, humoralibus

Accusatio.

tamen

tamen, pulueris istius auxilio amissam valetudinem recuperare vident, litigiosiores tamen ipsa lite, & pertinaciores ipsa pertinacia, nullo pacto adduci possunt, vt assentiri velint, & experimentis, & rationibus iam supra allatis; quinimo tenebras, & caliginem rebus clarissimis omni ope, & studio obducere nituntur, vt eos etiam, qui in hac re operam consumunt, quasi inutilia tentantes, reprehendant. Sed age ipsos iam loquentes audiamus.

Dicunt nonnulli, se puluerem exhibuisse, nec tamen vidisse profligatos morbos. *Alij* dicunt, in nonnullis ægrotantibus iuuamentum quidem attulisse, in aliis vero tormina excitasse. *Alij* morbos hoc anno suapte natura salubres fuisse, & qui sua sponte, quolibet etiam minimo auxilio soluti fuissent. *Alij* se hucusque sine puluere medicinam fecisse, sic etiam in posterum facturos. *Alij* pulueris vsu veterum præcepta, & vniuersam medicinam huc vsque rite legitime, & sancte vsurpatam funditus euerti; vt mirandum non sit, si in Xenodochio Florentino, in quo ex Serenissimi Magni DVCIS mandato pulueris vsus intromissus fuerat, nunc dimissus iam sit. Ad hoc autem, vt demonstrent puluerem hunc medicinam destruere, pluribus vtuntur argumentis, longum esset singula persequi; quare nos, quæ maioris momenti esse videbuntur, vel saltem ad quæ cætera quoquo pacto reduci posse videntur, duntaxat afferemus.

Detractorum obiectiones. 1. 2. 3. 4.

Eorundem Argum.

Primum Arg.

Primum igitur argumentum, quod ab ipsis pro Achille habetur, vt in sequenti tabella pingitur, formari potest.

Purgatio in quibus morbis, & quando conueniat.

Morbi vel sunt

- Acuti, qui vel sunt
  - sine inflammatione.
    - In istorum (h) principiis non esse purgatione (h) vtendum) nisi materia (h) turgeat, raro autẽ turget) quia materia (h) est cruda, quo tempore aliquid bene (i) euacuare est (i) impossibile, probãt & Hipp. (h) & Gal. vt vniuersus fere Medicorũ chorus: siquidẽ oportet (i) coctionẽ præire, subsequi (i) vero discretionẽ, & postea (i) euacuationem, vt bona (i) sit crisis.
  - cum inflammatione.
    - (K Viscerum generatim
      - In his etiam haudquaquã k) à principio purgationẽ esse adhibendã, aperte docẽt Hippocrates (k) & Galenus, & vniuersa Medicorũ schola, tum propter rationes, quas (k) Hippocrates in littera adduxit; tũ vel maxime, quia materia collecta, & impacta in inflammatione non cedit medicamento.
    - Iecoris speciatim
      - In hac etiam (l) Gal. & alij omnes Græci, Arabes & Latini monent, in principio nullo pacto pharmacum exhibẽdum, tum, propter iam dictas rationes: tum, quia magis, magisque irritaretur inflammatio.
- Longi
  - In his vero coctionem semper expectandam esse (m) Galenus 1. *aphorism.* 24. expresse præcepit.

h *1. aphorism. 22. 24. 4. apho. 10. 1. de crisibus, 6. de totius morbi temp. 2. 2 in pri.*

i *preti. 37. 2. acut. 11. 4. acut. 21. 22. 38.*

i *4. aph. 22*

k *4. acut. 21. 22.*

l *13. meth. 11.*

Quæ

Quæ quidem omnia, si vera sunt, prout verissima esse, nemo inficias ire potest, quando & rationibus, & authoritatibus confirmata sunt. Ergo necessario fatendum erit, in morbum principiis nunquam puluerem hûc habere posse locum, nisi quando materia turgeat, quod raro admodum fit.

Alterum argumentum est. Si purgatio per talem puluerem in omnibus morbis humoralibus adhibenda esset: ergo nonnunquam Hippocratis & Galeni sententiæ locus in Medicina exercenda dabitur, quandoquidem, in dictis morbis fere semper materia vel turget, vel vrget, & consequenter receptissimum illud oraculum vanum, & superfluum erit. *2. Arg.*

Tertium argumentum. Medicus est naturæ minister, & æmulus, teste Galeno. 2. 1. *epid.* 45. 51. *in præception.* 28. *de art. medici.* 87. ipsamq; bene operantem semper imitari debet, 1. *aphor.* 21. At vero per Galenum, 4 *aphorism.* 22. *quo in tempore à causis quidem morbum facientibus natura grauatur, adest autem cruditas humorum, tûc aliquid bene euacuare est impossibile: siquidē oportet coctionē præire, subsequi vera discretionem, & postea euacuationē, vt bona sit crisis.* Ergo neq; Medicus, dû non est cocta materia, nec discreta, quicquam moliri debet, quia non habet naturam adminiculãtem, febres adaugeret, ægrotantis vires magis magisque debilitatas redderet, aliaque praua symptomata induceret. *3. Arg. Medicus est Naturæ minister, æmulus, imitator.* *Natura quando vtiliter vacuet.*

Quartum argumentum est; *In accessionibus abstinere oportet.* Hipp. 1. *aph.* 11. & 10. Galeno, & aliis authoribus consentiẽtibus: At per vos, puluis iste in accessionib. exhibendus est: Ergo receptissimum illud præceptum haudquaquam seruabitur. *4. Argu. In accessionibus esse abstinendum.*

Quintum arg. Plethora & febrium putridarum remedium saluberrimum.

Quintum. *Præsidium respiciens è directo primo, & per se plethoram est sanguinis missio* per Galenum 2.*aphor* 8.9.*aph.*31.& 47.& sexcentis in locis: immo 11.*math.cap.*15.dixit:*Saluberrimum est in febribus venam incidere,non continentibus modo,uerum etiã aliis omnibus,quas putrescẽs humor cõcitat.* Addo etiam eundem Galenum 2.*acut* 11. compatãdo (quemadmodum retro dictũ est) sanguinis missionẽ cum purgatione per pharmacum ; illam extulisse tanquam securius præsidium,hanc verò depressisse, tanquam minus tutum. Igitur purgatio dimittenda, & eius loco venæ sectio substituẽda.

Purgatione an vena sectio sit præstantior.

Sextum arg. Lactentibus, & pregnãtibus purgationem non conuenire,

Sextum: Quia purgationem per huiusmodi puluerem diximus conuenire etiam pueris lactentibus.Contra est Hippocrates 5.*in 6.epid.text.*35. quippe qui expressissimis verbis *elaterium* interdicit pueris: & Galenus,*in contrario* non solum *elaterium*, verum etiam *scammonium*, *tithymallum*, & *Elleborum*. Quamobrem infantulis non erit vllo pacto iste puluis exhibendus. Huc accedit, quod iidem Authores 4 *aphor.*1.5.*aphor.* 29. 3.*in* 1.*epid.* 30.prohibent, vtero gerentibus purgationem per pharmacum infra quartum mensem, & vltra septimum:&,si eam admittunt,id faciunt duntaxat, si materia turgeat:nos autem diximus indiscriminatim,& indifferenter quolibet grauiditatis mensẽ puluerem posse tuto exhiberi.

Septimum arg. Purgantia esse calida, Puluerem calidum.

Septimum nonnulli addunt. Medicamenta omnia purgantia esse calida , id quod Galenus apertissimis verbis indicauit,vt vel alibi,ita vel potissimum *primo aphorismorum Commentario* 24. 2. *de alimen.fac.*11.& etiã acria.Quapropter si puluis iste purgandi vi præditus sit, calidus vt sit necesse est. Et

est Et si calidus, qua fronte in morbis acutis vsurpādus, qui calidi sunt, & à quib. febres 1. *aph*.7.7. *aph*.19.5.*aph*.30.inseparabiles existūt; quæ similiter quatenus febres, 1.*aph*.24.& sui ratione nō calefaciētibus, neq; exiccantibus, sed maxime contrariis, hoc est, humectātibus, & refrigerantibus egent? *Febres à morbis acutis inseparabiles.*

Ad octaui argumenti constructionem, nonnullis ansa nata est ex eo, quod viderint nos deiectum erigere animum eorum, qui puluerem nostrum formidantes, tanquam medicamentum nimis igneum, ipsis demonstrando puluerem hunc, nedum calidum, sed potius frigidum esse his rationibus, etenim si calida sunt illa per Galenum, 4. *de simplic. medicamentum facult.* quipe quæ, vel valde odorata sunt, vel dulcia, vel salsa, vel amara, vel acria. Profecto cùm puluis iste & odore careat, neque sit dulcis, non salsus, non amarus, non acer; ex necessitate sequitur, non calidum, sed frigidum esse. Huc accedit, quòd puluis iste nihil aliud est, quam cinis quidam ex vstione Antimonij, Scammonij, & fæcis vini. Iam vero cineres omnes Galeno authore 4.*simpl.* 3.8.*simpl.c. de cinere* 9.*simpl.* 1.) *dummodo ab eis, aliquid veluti fomes quidam igneus, ἐμπύρευμα Græci vocant; per exiguas part. dispersum, auferatur) terreni sunt, ac frigidi.* *Octauum arg.* *Puluerem frigidum esse demonstratur.* *Pulueris descriptio.* *Cinis calidusne an frigidus existat.*

Docens postmodum Galenus, quomodo fomes ille auferatur, dicit, *si cineres aqua macerētur, si enim aqua per quaeam corpora modice rata coletur, fit, vt calidæ acresque partes vna auferantur, reliquumque quod est, non amplius calidum sit, nempe quod igneas suas particulas in aquā (lixiuiū postea dicitur) deposuerit.* At vero præter hunc modum auferēdi ex cineribus calidas, acresque partes Chymici suis *Lixiuium quomodo fiat.* *Acrimonia quo.*

amolitionibus & alium machinati ſunt, nimirum per vſtionem cum ſale nitro, vel fumo ſulphuris.

modo à medicamentis auferatur.

Etenim quando à medicamento aliquo acrimoniam demere in animo habent, modo, quo dictum eſt, eo vſque ipſum igne comburunt, quo vſque acrimoniam deponat. Voti autem compotés reddi docet rerum magiſtra experientia: ſi quidem guſtu percipiunt medicamentum ex toto acrimoniam perdidiſſe, quod ſi acrimoniam adhuc retinuerit, ſignum eſt, medicamentum non recte paratum eſſe. Vnde (quod obiter dictum ſit) Gerardus Tanius Florentinus, Sereniſſimi noſtri Pharmacopola, qui de illius mandato iudicium ferre debebat, vtrum pharmacopolæ, in puluerem parauerant, bene, an male id præſtitiſſent, præter guſtum ad hanc rem determinandam nulla alia regula vſus eſt: in quo enim puluere acrimoniam percipiebat, ipſum rejiciendum, in quo vero nullam, retinendum. Hæc tamen nihil officere, nihil obſtare dicunt Aduerſarij, qui puluerem calidum eſſe putant. Vtuntur autem ad hoc demonſtrandum his Galeni verbis; 9. *ſimp.* 1. *ſane combuſtorum omnium nullum plane eſt frigidum: relinquitur enim in illis veluti ἐμπύρευμα, hoc eſt, ignitio quædam, nam ita vocabat Ariſtoteles*, hæc Galenus.

Puluerem calidum eſſe, quid oſtendere videatur.

Sed poſſent hoc idem confirmare ex ſententia Ariſtotelis, quippe *ſecundo de part. anim. cap. 2. in fine*, ita ſcriptum reliquit. Adusta fere omnia aliquid habent caliditatis, vt calx, cinis, ſedimenta animalium, &c.

Nonum arg.

Nonum. Sunt etiam nonnulli, qui puluerem

hunc

hunc contemnunt, ac despiciunt, hac ducti ratione. Syluam, inquiunt, habemus medicamentorum, tam flauam, quam atram bilem, & pituitam, tam tenues, quam crassos, tam calidos, quam frigidos humores electiue ducentium. Igitur si istis *Tartarum* quoque insuper addamus, siue pro correctiuo (vt dicunt,) siue pro adiuuatiuo, non deerunt medicamenta, quibus passim vti poterimus ad ægritudines humorales pariter tollendas, non aliter ac fit de puluere proposito: etenim si *senæ*, verbi gratia, vel *epythymo Tartarum* coniungamus, nonne medicamentum in manibus habebimus ad humorem melancholicum educendum? ita si *rhabarbaro*, vel *agarico* idem *Tartarum* addamus, nonne medicamentum effingemus ad bilem, & pituitam contrahendam? *Pulueres alij vtrum affingi possint.*

His nouem argumentis ego decimũ adnecto, quod ex pulcherrimo Aristotelis loco, 1. *sect. Problem.* 43. quasi thesauro deprompsi. Disputans longo processu summus ille Philosophus (quem tanquam naturam ipsam loquentem admirari, & audire tenemur) de medicamentorum purgantium natura, & facultate; summa cum ratione demonstrat, ad hoc, vt medicamentum aliquod purgare dicatur, duas in ipso, vt simul conspirent, conditiones, operæ prætium esse: *altera* est, vt illud à calore nostro nulla ex parte concoquatur; *altera* vero, vt facile diffundi, ac dispergi per venas possit: ea enim, quæ nullo pacto à colore natiuo vinci possunt, vbi à ventribus effundũtur, & per venas, & per semitas easdem feruntur, quibus permeat cibus; mox vero (inquit Aristoteles) cum nihilo cócoqui potuerint, sed victrice præstiterint poté- *Decimum arg.* *Purgantium natura ex Arist.*

tia,relabantur,& quæ sibi obsistunt (ob pulcherrimum dictum,& tanto Philosopho dignum,) secum detrahunt: quæ res purgatio vocitatur. Hoc posito infert Philosophus, *æs vero,& argentum,& cætera generis eiusdem,* hoc est (ex communi omniũ sententia) metallica omnia medicamẽta,quale est, nemine refragante, nostrum Antimonium, *& si concoqui à calore animalium non possint,& consequenter altera ex duabus cõditionibus prædita sint: tamen quòd resolui à ventribus,& venas permeare nequeant* (& erat altera in chatarcticis necessario requisita conditio) *purgandi vim non obtinent.* Cũ itaque *Antimonium* nostrum in metallicorum Medicamentorum censum irrepserit,de Aristotelis sententia, forti ratione firmata, è purgantium numero merito erit funditus delendum.

Metallica utrum purgandi vi prædita sint.

Postremo, antequam propositorum argumentorum exitum explicare aggrediamur: scrupulum quendam tenuissimum, qui adhuc residere videtur,nullo pacto occultandum esse decreuimus:dicere enim aliquis posset. Si puluis iste) quemadmodum retro demõstrauimus) est quidam cinis: ergo siccandi vi non poterit non esse præditus. Iam vero si talem habet naturam, quanam ratione in febribus locum habere poterit, in quibus humida esse exhibenda, Hippocrates 1. *aphorism.* 16. palam præcepit? Et rursus, quî fieri poterit, vt corporis nostri vires non euertat,ac depopuletur, si caloris natiui pabulum,quod est humidum radicale vocatum absumit? 4. *aphorism.* 37. calidum autem innatum ex Hippocratis, 1. *aphorism.* 15. 4. *aphor.* 37. & Galeni sententia dicitur natiuus spiritus: quin potius per eosdẽ 5. *in* 6. *epidem.* 5. natura, & ani-

Undecimum argum.

Puluis utrum siccandi vi præditus sit.

Utrum in febribus locum habere possit.

Utrum vires prosternat.

& anima nihil aliud est, quam calidum innatum, vel calor innatus, qui ab initio animal informat, *aphor.* 15. postea auget, atque ad mortem vsque nutrit.

Hæc sunt, vel saltem ad hæc reduci possunt argumenta potiora, quæ pulueris vsum calcitrare, ac respuere videntur, quæve nonnullos cogunt, vt ipsum pro nihilo habeant. Sed quam vana, commentitia, futiliaque sint, in *sequenti postremo capite* (Deo fauente Maximo) demonstrabitur.

APPENDIX AD CAPVT SEXTVM ANTECEDENS,

IN QVA NOVA PROPONVNTVR Argumenta, quibus nonnulli huius pulueris vsum refellere conantur.

Noua aduersariorum argumenta.

Primum argumentum.

Vtrum medicamenta subductoria vsitata eosdem effectus, quos hic puluis præstent.

2. Vtrum hic puluis aliquid de Medicinæ præstantia deroget.

PRÆTER argumenta, & rationes iam propositas, doctissimi quidam viri multas excogitarunt, quæ (vt ipsi arbitrantur,) non modo probabili argumentatione, sed etiam necessaria Mathematicorum ratione concludere videntur, puluerem hunc, nedum retinendum, sed dimittendum, & in vltimas terras amandandum.

Primum quidem, quod effectus mirandos, quos ex blanda pulueris huius purgatione partim viderunt, partim audierunt, dicunt medicamenta quoque, siue lenientia, siue soluentia, quibus passim vtimur, præstare etiam posse.

Deinde vero, quod pulueris istius vsus experientia, non ratione adinuentus, Medicinæ dignitatem atque existimationẽ, quæ ratione, ac methodo parata est, offendit, violat, ac perdit, vnde Ars sor-

ſordida,ac ſine honore tunc redditur.

Tertio,quod conſtat apud omnes,medicamenta compoſita in vſum non eſſe accipienda,niſi facta fermentatione:vnde cum Galeno fatentur omnes, Theriaca non eſſe vtendum, niſi vbi exactè cocta, ac perfecta fuerit. At puluis iſte componitur (vt *primo* ſtatim *capite* dictum eſt) ex tribus vel ſaltem ex duobus. Igitur ad hoc, vt rite, & legitime tali medicamento vti valeamus,fermentationem,vt prius recipiat,expectare debemus. Iam vero pulueres aridi, ac ſicci fermentationi ſubjici poſſe,intelligentiæ noſtræ vim,ac notionem omnino fugit.

3. In Medicamentis vtrum fermentatio ſit neceſſaria. Pulueres fermentationem recipere non poſſunt.

Quarto, quod puluis iſte componitur ex diuerſis,immo contraria facultate præditis medicamentis, quorum alterius vires impedit, ac deſtruit.

4. Medicamenta ex contrariis compoſita vtrum ſe in agendo impediant.

Quinto, quod experimento conſtet:eos, qui pro expurgando corpore Antimonio vtuntur, temporis progreſſu affatim ſyncope interceptos maximo cruciatu vitam perdidiſſe.

5. Antimonio qui vtuntur, ſyncope vitam finire.

Sexto,quidam viri celebres,& clari ſic ſyllogizantur: *Quod eſt omnium medicamentorum purgantium maxime iners:& inefficax ad agendum,non purgat, aut curat cæteris iucundius, citius, tutius: Sed eiuſmodi eſt puluis propoſitus: Ergo &c.*

6. Vtrum alia medicamenta purgantia citius, tutius, & iucundius quam puluis agant.

Propoſitio ex ſe conſtat. Aſſumptio probatur. Quodlibet aliud medicamentum purgans eſt calidum ex Galeno, 1. *aphoriſm*. 24. 2. *de alim. fac. c.* 11. Puluis vero eſt frigidus & ſiccus: Ergo quodlibet aliud actiuius & efficacius cum calidum, & frigidum ita ſint qualitates actiuæ, vt calidum ſit actiuius, quam frigidum: & quatenus humidum,

Inter quatuor qualitates qua ſint magis actiua.

ac ſiccum agunt, licet ſint qualitates paſſiuæ, humidum eſt actiuius, quam ſiccum. Ergo omni ex parte puluis medicamentum maxime iners, & inefficax ad agendum.

7. ad idem probandum.

Septimo ſic arguunt; *quod curat, & purgat tutius, citius, & iucundius, fluere facit humores plus cæteris. Sed hoc non præſtat puluis: Ergo &c.*

Purgantia exigunt humores fluxiles, & meatus apertos.

Puluis vtrum vtrumque impediat.

8. Vtrum Scammonium noſtro modo præparatum ſit cinis. Fumus quid.

Propoſitio probatur, propter hoc enim ante exhibitionem purgatiui medicamenti conamur fluidos humores reddere, vt medicamenta citius, iucundius ac tutius purgent, & curent. Aſſumptio probatur; quia fluere facit humores, quod & vias aperit, quibus pelluntur, & humores ipſos fluidiores reddit. Puluis autem, vtpote frigidus, & ſiccus, ſua frigiditate, & ſiccitate contrahit meatus, & obſtruit, & humores ipſos conſtipat, denſioreſque reddit; & ideo ineptos ad fluxum.

Poſtremo dicunt, *Scammonium præparatum modo propoſito, non eſt cinis: Ergo falſo ſupponitur, frigidum & ſiccum, vt cinis.* Antecedens probatur, cinis fit combuſtione ignis. At *Scammonium* ſic præparatum non igne, ſed fumo præparatur.

Cinis quo modo fiat. Eius proprietates.

Nec dicas, fumũ talis naturæ (id eſt ſulphuris) comburere; tum quia fumus etiam ſulphuris eſt euaporatio aquea, quæ excepta operculo abit in aquæ guttas, & rorem: vnde non poteſt torrere, vel comburere, ſed ad ſummum elixare, & per elixationem non fit cinis. Tum, quia cinis calefactus non colliquatur: non vnitur in maſſam igni ſuperpoſitus, non euaporat fumum: Vtrumque vero præſtat *Scammonium* dicto modo paratum, vt qui ſic ſyllogizari dignitati ſunt, periculum fecerunt.

Quem

Quem finem, & exitum habeant argumenta proposita.

CAP. VII.

RAtiones, & argumenta, quibus nonnulli ad pulueris nostri vsum improbandum vtuntur, vel vti possent, iam in *proximo praecedenti capite* adducta fuerunt. Reliquum nunc est, vt illorum exitu (quoad per nos fieri poterit) efficacius explicetur, ad hoc, vt non modo salutis humanæ studiosi, verum etiam & Auditores nostri, & ij, quorum authoritate, ac nutu hæc qualiacunque sint, scriptis obsignare coactus fui, agnoscant, iuréne, & vere, an iniuria in Medicina locum habere possit. Eo autem ordine argumentorum solutio explicabitur, quo ipsa proposita fuerunt. *Occasio scribendi.*

Verum antequam id præstemus, illud prius supponendum, & statuendum est, quod viam apertam, & directam nobis mõstrabit, & satis iter tutum ad difficultates omnes superandas præbebit: nimirum, vt, si pulueris huius beneficia percipere velimus, necesse est, vt ea lege sit paratus, qua *supra* diximus; vtque in illius exhibitione illa seruentur, quæ seruanda monuimus: alioquin, si eas vtilitates, quas expectamus, non afferet, minime mirandum esset. Quibus quidem hunc in modum constitutis ad argumenta dissoluenda me conuerto.

Iis, qui dicunt, se puluerem exhibuisse, non tamen vidisse profligatos morbos, & rursus, in nonnullis ægrotantibus iuuamentum attulisse, in aliis vero tormina excitasse. Respódeo, si voti compotes isti facti nó sunt, id non medicamenti vitio dá- *Obiectionibus detractorum satis fit. Responsio ad 1. & 2.*

dum est: sed, vel quia male paratum fuerit, vel quia æger ad purgationem nō bene dispositus, vel quia non iusta dosi exhibitum: vel non toties, quoties necessarium erat. Iis vero, qui asserunt, morbos hoc anno fuisse leues, nihil aliud dicam, nisi quod
art. 3. aliqui nihilominùs periêre, & posteaquam perierunt, pro certo habendum est, eorum morbos non fuisse leues, vt ipsi fingūt: immo (si dicere fas est) adhuc fortasse superstites essent, si nostro puluere eis occursum ante fuisset, quemadmodum iis contigit, qui eo, veluti decet, vsi fuerunt. Alij, quibus
4. placet vti medicamentis hucusque vsitatis, velim, vt recordentur Galenum præter Hippocratis medicamenta multa alia, & à seipso, & ab aliis post Hippocratem excogitata feliciter vsurpasse: Arabes rursus multo plura addidisse: & Latinos non paucis præsidiorum generibus medicinam ditasse: Medici accordati tantum abest, vt illa negligant, quin potius ea passim adhibeant. Iis, qui putant
5. pulueris nostri vsum medicinam euertere, sic respondendum est. Demonstrent, quæso, nobis vnum, qui puluerem acceperit ea lege, qua accipiēdus erat, qui perierit. Demonstrare nō possunt: qui ergo medicinam destruit? Quod si in Xenodochio non amplius exhibetur, id fit, non quia illius vsus perniciosus visus fuerit, minime vero: sed quia cum ad Serenissimi aures peruenissent innumera illa, ac propemodum infinita pulueris experimenta *capite secundo* iam proposita, vt illa magis certa, comprehensa, percepta, rata atque firma fore cognosceret, mandatum illud dedit: Vbi vero coram perIllustri, ac Reuerendissimo Domino Petro Strozzæ S. D. N. à Secret. epistol. Viro Am-

Amplissimo, & aliis primariis aulicis sibi renunciatum fuit, experimenta illa esse constantia, ac verissima, hoc Sereniss. Clementissimæque altitudini satis fuit: statimque præcepit, vt in Senensem oram maritimam magna pulueris ita parati quantitas mitteretur: ad hoc, vt illius plagæ incolæ *tuto, cito, & iucunde* ab humoralibus ægritudinibus sanari possent. Nunc ipsorum argumenta degustare incipiamus.

Ad primum. Validissimum est certe, negari nō potest huiusmodi argumentum, si secundum corticem dūtaxat cōsideretur, vt pote quod authoritatibus, & rationibus, fultum sit: verum, si eius medullas penetrare voluerimus, quemadmodum ratio expostulare videtur, proculdubio luce clarius patebit, allatas authoritates, & rationes, ne tantillum quidem detrahere salubritati, præstantiæ, & efficaciæ nostri pulueris. Nam præter *turgentiam*, quam Aduersarij admittunt exigere purgationem à principio, licet materia sit cruda, adest etiam *vrgentia*, quam nos ex Galeno *de totius morb. temporib. 2.* cum aliis præstantissimis Viris collegimus, quæve maiorem purgationis celeritatem expostulat, quam turgentia, quemadmodum supra in *tertij capitis calce* demōstrauimus: neque est, quod inutiliter nunc repetatur. Quæ quidem omnia si coegerunt Hippocratem & Galenum ad purgationem in principiis morborum adhibendam, cruda existente materia, cogere quoque & nos debent ad purgationem, maxime vero per puluerem hunc nostrum, quippe qui non est adeo vehemens medicamentum, veluti erant illa, quæ ab Hippocrate, Galeno passim vsurpabantur.

Primi argumenti Resolutio.

Vrgentia quam Turgentia magis expostulat purgationem.

Obiectio. Vtrum in morbis longis conueniat purgatio à prin.

Solutio.

Verum hic forte obstabit aliquis dicens ex Galeno 1.*aphorism.* 24. *in longis morbis expectandam esse coctionem.* Itaque neque purgatio per nostrum puluerem neq; per pilulas Galeni 1. *catatop.2.lib. de remed.paratu facil.* 6. in alopecia laborantibus erit adhibenda à principio, quia sunt morbi longi. Est quidem profecto magna hæc dubitatio, & quę iam diu multos torsit, torquetque. Cui tamen hac distinctione satis fieri posse arbitrâmur; nimirum ratione humorum firmatorum coctionem expectandam esse, at non firmatorum ratione, minime. Quæ res melius percipietur, si firmati humores causa continens, vel coniuncta, & non firmati causa antecedens nominentur. Nam in morbis longis ratione causæ coniunctæ (sic enim eam appellant) concoctio est expectanda, sed ratione causæ antecedentis (ita enim dicitur) nequaquam expectandam esse credimus. Et propterea Galenus in morbo longo pilulas, & illas quidem validas ad purgandum adhibet: Et nos illius exemplo puluerem nostrum, quia scilicet ad causam antecedentem respicimus.

Coctio in quibus humoribus sit expectanda. Causa antecedens & coniuncta quæ.

2. arg. solu.

Pro alterius argumenti solutione dicimus aphoristica illa præcepta locum habere extra turgentiam, & vrgentiam, vt in humoribus firmatis. 4.*acut.*76. Præterea vero esse de illis medicamentis, quibus passim Veteres illi vtebantur 2.*acut.*11. 4.*aphor.*13.14.15.5. *aphor.* 1. quæ erant Elleborus, elateriũ 5.6.*epid.*35.*euphorbiũ*, peplium, 2.*acutor.*11. *Auic.l.3.f.13.tr.1.c.36.* *scammoniũ* (sed nõ arte nostra paratum) *tithymalum*, & huiusmodi, quę quidẽ omnia valde calida existunt 1.*aphorism.*24.2.*de alim.fac.*11. & sicca, & insuper venenata; *queve ventrem.*

Concocta medicanda quomodo q̃ intelligendum. Veter. Medic. qualia, eorum, noxa.

trom, præsertimque os ipsius, quod maxime tum neruosum, tum sensile existat, affligant, lædantque. Hæc autem omnia à puluere nostro procul absunt, vt pote qui frigidus sit, neque naturæ nostræ admodum inimicus, quandoquidem cum exigua molestia munere suo fungitur, quemadmodum quotidie videmus.

Ad tertium. Respondeo, sicut alij quoque præstantissimi Interpretes respondent. Natura, quando est à maximo morbo oppressa, ita vt non possit ordinate procedere, tunc non præcedente coctione ad expulsionem insurgit, vt in epilepsia, & apoplexia passim fieri videmus, & veluti in Metone, 3. 1. *epid.* 24. *in.* in muliere trimestri, 3. 1. *epid.* 30. & in Pericle 33. *epid.* 77. contigisse monet Galenus, qui omnes morbo existente crudo sine signis coctionis iudicati fuerunt. Oh quid ad Galenum in *quarto illo aphorism.* 10. *comment.* 22. Dicunt nonnulli, Galeni sententiam esse veram *vt plurimum.* At (parcant nobis) talis responsio non placet. Quare dicendū Galeni sententiam esse intelligendam de perfecta vacuatione, & de perfecta crisi, quæ fieri non potest, nisi præcesserit naturæ victoria. Quod si illi Hippocratis ægroti iudicati fuerunt, morbo existente crudo, crisis tamē in eis (si recte animum & oculos conjiciamus) non fuit perfecta, ac proinde eorum, quæ remanserunt, maturatione, & expulsione indiguerunt. Verum, si hæc responsio non arridet; dicēdum, Galenum *in quarto illo aphorismorum* 10. *commentario* 22. loqui de crisi, quā natura ex se molitur. Iam vero si Medicus naturæ auxiliaror esse debet, quemadmodum debet? adhoc, vt felicius & celerius natura cri-

Tertij argumenti Solutio.
Naturam, quando est à magno morbo oppressa, non ordinate procedere.
Probatur exemplis ex historiis Epidemicis.
Crisis aliquando visa sine signis coctionis, morbo existente crudo.
Obiectio.
Solutio.
Crisis vel est perfecta vel imperfecta.
Crisis à natura, & à Medico.
Medicus naturæ auxiliator.

ticum suum opus perficere valeat, à principio manus suas auxiliares apponere debet, puluerem nostrum, vel aliquod aliud (veluti alij cordati Medici faciunt) blandum medicamentum exhibens, materiam minorare iuxta illud Galeni, 2. *aphorif.* 29. *vt crises citius eueniant, melius est in principio vacuare, quo minorem factam materia facilius natura possit concoquere.*

Minoratio materia cur à principio conueniat.

Ad quartum, in quo non paucis magna vis videtur esse, ad pulueris vsum improbandum, accedo. Equidem (ingenue fateor) quotquot Hippocratis codices, quotquot eiusdem Interpretes habere potui: habui autem complures, & Græcos, & Latinos) omnes cũ verbis, tum sententiis consentientes, conspirantesque inueni: in illis aphorismis 1. *aphorismor.* 11. *&* 19. Sapientissimum Senẽ duntaxat de alimento verba facere, non de medicamento purgante; sonant enim verba, (*nam cibum dare nocuum est,*) non dicit medicamentum: Quare quod Hippocrates hic loquatur de medicamento purgante, istorum est purum, integrum, liquidumque, nullo referente, commentum. Oh, dicunt ipsi; si in accessionibus ab alimento abstinendum est: ergo multo magis à medicamento purgante. Negatur similitudo, & consecutio: & ratio negationis inde petitur: quod, si videamus rationes, propter quas cum Galeno *in commentariis illorũ aphorismorũ* cæteri omnes ex Hippocrate præcipiunt, in accessionib. à cibo esse abstinẽdum, proculdubio, si cæci non erimus, luce meridiana clarius perspiciemus, esse quidem à cibi oblatione tunc desistendum, at non à pulueris exhibitione. Dicit igitur, & bene Galenus cum cæteris

Quarti argumenti solutio.

In accessionibus vtrũ non solum à cibo, verum etiam à medicamento sit abstinendum.

Obiectio.

In accessionibus cur à cibo sit abstinendum.

teris illius loci Interpretibus, in accessionibus naturam ab humoribus grauari, ac pene suffocari: vnde si cibum offeramus, magis magisque illam grauabimus, ac suffocabimus. Addunt etiam (& merito quidem) nonnulli; per cibi oblationem in accessione causam morbificam augeri. Accedit, quod Galenus *venæ sectione aduersus Erasistr.* 4. expresse monet, naturam haudquaquam impediendam, dum propria obit munera, sed iuuandam, At in accessione, eodem Galeno authore, 1. *aphorism.* 7. 8. natura est in pugna, & variis afficitur perturbationibus, totaque in coquendo morbo, & causa particularis accessionis proxima expellenda innititur. Iure igitur (& illo quidem optimo) concludere potest Galenus ibidem non esse (quemadmodum sapientissime præcipit Hippocrates) tunc distrahendam per cibi oblationem.

Modo videamus, quæso, vtrum pulueris nostri exhibitio in accessionibus huiusmodi mala, & incommoda, immo etiam (vt dicunt Aduersarij) multo maiora afferat, nec ne. Si in accessionibus natura grauatur, ac pene suffocatur; & blanda per nostrum puluerem purgatio tūc administrata naturam à sarcina, & à suffocationis periculo vindicat, relaxat, & liberat: quinimo humores foras educēdo est in causa, ne ferantur, vel ad partes principes, vel principibus cōsentiētes: ex quo paroxysmi fit abbreuiatio, nec nō totius etiā febris (quemadmodum sexcentis iam experimentis factum vidimus,) vel ablatio, vel saltem non exigua lenitio. Præterea, si in accessione ex cibi oblatione materia morbifica augetur: contra ex purgatione per nostrum puluerem minuitur. Tandem, si natura

Pulueris exhibitio in accessionibus quot & quæ beneficia afferat.

non est impedienda à suo munere, sed iuuanda, & purgatio per hunc puluerem non modo impedimentum naturæ non affert, immo potius iuuamētum: & ratio est, quia si in accessione tota in causæ particularis accessionis proxima expellenda innititur, quemadmodum innititur, posteaquam in accessionibus iudicationes fiunt; 1. *de diebus decret. cap.*7. & puluis noster tunc datus hanc naturæ expulsionem iuuat. Ob ergo id etiam præstare poterunt cætera medicamenta subductoria, quæ vsque ad hanc diem vsurpata fuerunt.

Obiectio. Medicamenta alia subductoria vtrum conueniant in accessionibus.

Solutio. Medicamenta subductoria sunt duorum generum.

Non valet similitudo; propterea quod medicamenta dicta, vel sunt lenientia, & hæc in accessione locum non habent, quoniam cum ex parte quadam constent, quæ in alimentum posset conuerti, illas noxas in accessione afferrent, quas & alimentum parere *supra* diximus. Si vero soluentia, quæ apud Veteres erant in vsu; quia nimis calida 2. *de aliment. fac. cap.* 11. 1. *aph.* 24. existunt simulque acria, 2. *acut.* 11. & magnam inferunt naturæ molestiam, ideo in accessione nullo pacto conueniunt. Quam quoque dictorum medicamētorum caliditatem, & molestiam respiciens fortasse Princeps eruditissimus Auicēnas *l.*4.*f.*1.*tr.*2.*c.*7. *bis. & cap.*38. mirandum non est, si prohibuerit à motione per huius generis medicamenta in die paroxysmi seu periodi: tametsi, quando necessitas adsit, permittit, vt moueamus.

At audio sciolum aliquem dicentem, medicamentum subductorium exhibere in accessione refragari doctrinæ Galeni *lib. Quos, Quando purgare oportet, fol.* 88. *literis F.G.* ratione confirmatæ. Verum demonstret, quæso, talem Galeni doctrinam

sua

Dubitatio. Vtrum pulueris exhibitio in accessione sit contra Galeni doctrinam.

Solutio. Liber Quos Quando. &c. vtrum sit Galeni partus.

Puluerem datum in accessionibus in quibus adest vomitus iuuamentum afferre.

ua ratione fulcitam. Respondet, esse *in libello. Quos purgare conueniat, quibus &c.* vbi hæc verba leguntur; *nam dum accessio insistabit, à superioribus educes, vbi vero destiterit, quod intermissionem dicimus, ab inferioribus trahes.* Subdens postmodum rationem, inquit: *multis enim per accessiones vomitus excitatur, & sanguis è naribus erumpit, non paucis intermissione facta lotium, & aluus fluit.*

Verum, amabo, ad meliorem mentem, voluntatemque iste se conuertat. Nam mitto libellum illum, (quemadmodum apud omnes est in confessio) non à Galeno, sed ab Oribasio fuisse conscriptum; ad quod credendum, illud nos adducere potest, quod neque in ordine suorum librorum, neque in catalogo de libris propriis talis libelli mentio habetur: neque in libris, qui vere germani ipsius Galeni existimantur, vllibi talem sententiã notatam, ni fallor inueniemus: Sed rationem considero. Hæc de illis, duntaxat, accessionibus præcise tenere videtur, in quibus vomitus excitatur, & sanguis è naribus erumpit, non enim est vniuersalis, neque extenditur ad alias omnes. Iam vero aliæ quamplures reperiuntur accessiones, in quibus neque vomitus apparet, neque sanguis erumpit: Quare saltem in his pulueri nostro dabitur locus. Verum, neque si in illis etiam exhiberetur, in quibus vomitus adest, nocumentum adferret, minime vero propterea (quod veluti pluribus experimentis obseruatum est) puluis iste datus, quando natura sui exonerationem per superiora tentat, eiusdem naturæ conatum, vomitum eliciendo, iuuat, & consequenter non modo non incommodum, sed potius non mediocre adiuuamentum illi affert.

Sanguinis fluxum è naribus, vel esse criticum, vel symptomaticum.

Et quod ad accessiones, in quibus sanguis è naribus erumpit, spectat, dicimus, talem sanguinis fluxum vel esse omnino criticum, & ægrotantem integre liberare, id quod in febrium declinatione, coctionis signis præcedentibus, cum conferentia, & tolerantia, passim & fieri videmus, & Veteres obseruatum reliquerũt: vel symptomatice in principio erumpere absque vlla ægrotantis conferentia, vel tolerantia. Si primo modo excernatur, nemo est, qui non videat, & ab euacuatione per hũc puluerem, & per aliud quodvis ingenium abstinendum esse: *quæ enim* (vt sæpe inculcauimus de sententia Hippocratis) 1. *aphorism.* 20. *indicantur, & indicata sunt integre, nec mouere, &c.* Quod si altero modo fiat: tunc, & quis est, qui non videat, esse ipsius multitudinem (pro quo quidem munere obeundo, non infimum, ne dicam, primum locum euacuationem per hunc puluerem sibi vendicare, iam demonstratum est) demendam: *leuata namque* inquit Galenus 11. *meth.* 15. *quæ corpus nostrum regit, natura, exonerataque eo, quo, velut sarcina premitur, haud ægre, quod reliquum est, vincit.*

Puluis in quo sanguinis fluxu è naribus dandus sit.

At huius difficultatis, de qua pulueris detractores tantopere bacchantur. & acerrime furiunt; hic finis esto.

Quinti argumenti Solutio.

Ad quintum respondeo, distinguendo de plethora; altera enim est à sanguine non putrescente, altera vero à putrescente. In illa non negamus. (transeat,) licet in hac quoq; puluis locum habere possit sua vacuatione, asserẽte Galeno 4. *de valet. tuend. cap.* 4. vbi venæ sectionis adsunt impedimenta, dejiciendam largius aluum esse: & rursus, quia eodẽ authore *lib. de plenit.* 10. fieri nequaquã

Plethora duplex. Puluis in qua plethora magis, & in qua

poteſt, vt ſanguis ſincerus vnquam reperiatur in venis (veluti *ſupra capite tertio* dictum eſt) magis conuenire ſanguinis miſſionem: ac in altera aſſerimus magis purgationem per puluerem: & ratio eſt, quia per Galenum *2. de differ. febr. 2. & 9. 2. de criſib. 6 & 12.* vbi ſanguis putreſcit, vel ſupra modum aſſatur, ſecundum quidem partem ſubtiliorem omnino in flauam conuertitur bilem, ſecundum vero craſſiorem in atram. Iam vero iſte puluis ratione *Scammonij* flauam bilem euacuat, ratione vero *Antimonij* atram. Huc accedit, quod eodem Galeno authore, *5. ſimpl. 15. 3. de temperam.* res, quæ putreſcunt, vel vruntur, mutantur ſecundum ſubſtantiam: Ergo, ſi ſanguis putrefactus naturam ſuam mutauit, & aliam adeptus eſt, non amplius eo indiget præſidio, quod prior illius natura exigebat, ſed alio, eo nimirum, quod expoſtulat altera natura, in quam ſanguis conuerſus eſt.

minus rę. cum habeat.

Sanguis quando putreſcit in quos humores conuertatur.

Sanguis putrefactus, quib. egeat præſidiis.

Ad ſextum. Diſtinguo de medicamentis ſubductoriis.

Sexti argum. Solutio.

Medicamenta subductoria esse duorum generum.

- Calidissima, & in quibus, vt dicebant Arabes, est venenositas, cuiusmodo erant illa, quibus Hippocrates, 2.*acut*.11.4. *aph*. 13.14.15.6. *aph*.1.5.6. *epid*.35. & Galenus, vt *supra* diximus, vtebantur: talia autem sunt
  - *Elleborus*,
  - *Elaterium*,
  - *Peplium*,
  - *Euphorbium*,
  - *Scammonium*,
  - sed aliter quam à nobis paratum.
- Alia enim sunt
  - Minus calida vel saltem mitiora, & in quibus nihil est veneni, vt.
    - *cassia*, *manna*, *myrobalani*, *tamarindi*, *sena*, *Epithym*. *rhabarbarum*, *agaricus*, & id genus. Quæ sunt simplicia.
    - *diaprunis*, *diacathol*. *diasena*, *mel.ros.solut*. *vel cum sacc*. *vel sine*, *syr.viol.sol*. & huiusmodi. Quæ sunt composita.
      - Huiusmodi medicamenta partim ad Arabibus, partim à Latinis excogitata fuerunt. De quibus censuram facieas eruditiss. Mercatus *in lib. de morb. Mulier*. dicit *mannam*, *senam*, *epithy.cum cassia & syr. ros. sol.* esse imbecillia: sed *rhabarbarum*, *agaricum*, *diacatholiconem*, *&c*. esse mediæ efficaciæ,

Qua

Qua distinctione stante, ad argumentum respondemus. Medicamenta, quibus Hippocrates, & Galenus ad corpora expurganda vtebantur, nec puerulis lactentibus, nec grauidis esse exhibenda, propter rationes, quas *in commentariis* Galenus ipse affert, & eas nunc repetere non est necesse; concedo. At ea, quæ ab Arabibus, & à Latinis proponuntur, & quorum vsum securissimum esse experti sunt, & nos etiam quotidie experimur; tutò exhiberi possunt. Quamobrem cum Hippocratis, & Galeni venia & grauidis, & lactentibus medicamenta illa mitiora dare possumus: Ergo tanto magis puluerem nostrum; quippe qui (veluti ab initio diximus) non nauseam inducit, cum odore, & sapore careat; neque magnam etiam molestiam, quia neque calidus est, nec venenatus, neque vehementer corpus exagitat, vel debilitat, neque vllum aliud incommodum affert.

Lactentibus & Grauidis, quæ pharmaca exhiberi possint.

Puluerem & lactentibus & grauidis exhiberi tutò posse.

Ad septimum respondemus. Vidit, & gustauit difficultatem hanc oculatissimus Galenus 1. *aphor.* 24. modumq; ad eam superandam nobis aperuit, dum inquit, *non ob igneã febris caliditatem* (addere etiam possumus nos, *non ob acutorum morborum furorem*) *purgationem suis medicamẽtis* Galenum, & nos per puluerem nostrum adhibere, *sed propter humores illam igneã febris*, & acutorum morborum *caliditatẽ efficiẽtes. Quare maiorem oportet ex noxiorum humorum vacuatione fieri vtilitatem, quam id, quod necessario cõsequitur expurgãtibus medicamẽtis detrimentum, est autem vtilitas maior, si absque molestia omnis humor noxius, & infestans sit euacuatus.*

7. Argum: Solutio.

Purgantia quare adhibeantur in febribus, & aliis morbis acutis.

Præterea pulueris Detractores animaduertant, puluerem hunc haudquaquam calidum esse,

quemadmodum ſæpe diximus, & *in octaui argumenti constructione* demonſtrauimus. Quod ſi Galenus 1.*aph.*24. dicit, medicamenta omnia purgandi vi prædita eſſe calida; vltro id concedimus de illis, quibus ipſe vtebatur: at puluerem hunc alterius eſſe naturæ, iam demonſtratum eſt.

Purgant. omnia veterum eſſe calida, puluerem noſtrum frigidum.

8. Argum. ſol.

Ad octauum afferre poſſem pro reſponſione
1. receptam quandam à nonnullis de medicamentis calidis diſtinctionem; videlicet, quædam reperiri medicamenta calida, quippe quæ caliditate *volatili* (ſic enim eam appellant) ſunt prædita, quamve, vbi primum à calore noſtro tractari incipiunt, ſtatim amittunt, neque corpus noſtrum recalfacere apta nata ſunt.
2. Eſſe rurſus alia medicamenta calida, quæ caliditate fixa (ita nuncupatur ab ipſis) donata ſunt, à qua nunquam denudantur, vbi à calore noſtro tractantur, eorum conſopita, fixa caliditas in actum emigrat, atque adeo exit, vt nos abunde ſatis excalfaciant.

Medicamenta calida ſunt duorum generum.

Iam vero puluis, de quo eſt diſputatio, non in iſtorũ medicamentorum cenſu eſt habendus, quæ cum caliditate fixa prædita ſint, nunquam ea ſpolientur, ac proinde vere excalfaciunt: ſed ex eorum numero exiſtit quorum caliditas volatilis fugiens euolat, neque excalfacere poteſt. Verum, ſi cui hæc reſponſio non placeat, dicimus, vltima illa Galeni verba ne tantillum quidem caliditatis pulueri noſtro frigido afferre, propterea quod mitto Galenum ipſum 3.*meth.*5.6.*ſimplic.de calcitide*, fateri, reperiri nonnulla, quæ tantum abeſt, vt per vſtionem caliditatem adipiſcantur, quin potius caliditatem, quam prius habebant, aliqua ex parte amittant, cuiuſmodi eſſe dicit *aruginem, miſy,*

Vſta nonnulla caliditatem amittere, alia eſſe quæ itidem

misy, calcitim, cuius etiam census *piper* existit, ex quo sal Chymice extractus multò temperatior pipere ipso existit: Sed consideremus, quæso, sales omnes artificiales, qui beneficio ignis conficiuntur, quos frigidos esse comperiemus, vt *sal ex oraphacio, margaritis, corallis,* & similes. Et quod spectat ad Galeni locum *quinto simpl.* Dicimus, ibi loqui de vna duntaxat, eaque simplici vstione: nos vero de multiplici, & eiusdem rei, & permixtæ cum aliis rebus: siquidem *Antimonium* & semel & bis, & tertio igne examinamus, & ferro insuper, seu carbone ignito illius puluerem quaque versus, dum vritur, indesinenter versamus: ad hoc, vt ipsius ignis vis intus, & in cute fomites illos igneos, seu particulas illas calidas per cineres dispersas penitus, & omnino detrahat, eripiat, auferat, dissipet; *ignis* enim (vt bene inquit M. Tullius 2. *de nat. Deorum* 57.) *quocunque innasit, cuncta disturbat, ac dissipat.* Et insuper *Antimonium,* quod arte nostra paratur, non per se solum, sed vna cum sale nitro vritur.

adipiscuntur Sales artificiales frigidi.

Antim: quod nostrum pulverem ingreditur, quanta diligentia parandum sit.

Neque caliditatem acquirere.

Ignis vim cuncta dissipare.

Antimonij temperamentum.

Huc accedit *Antimoniũ* ipsum suapte (omniũ consentiẽte authoritate) frigidi esse temperamẽti: at vero talia per vstionem Galeno authore *nono simpl. cap.* 1. caliditatem acquirunt. Quare si forte fortuna *Antimonium* in primis duabus combustionibus caliditatem aliquam adeptum fuerit, in postrema totam amittet, postea quam, quæ calida iam sunt, igne tractata, caliditatem deponunt.

Neque obstant ea, quæ ex Aristotele *cap. 2. in fine,* adducta fuerunt, propterea quod non loquitur Philosophus vniuersaliter de omnibus adustis, verum de aliquibus tantum: nam non dixit *omnia*

ſimpliciter, ſed *fere omnia.* Præterea non dixit Aduſta eſſe penitus, & abſolute calida, ſed quod *habent aliquid caliditatis.*

Obiectio. At illi rurſus inſtant, dicentes; illud *quod primo, & per ſe, & immediate aliquid præſtare natum eſt, ſemper illud efficiet. Si ergo ignis primo, & per ſe, & immediate calorem afferre natus eſt: ſemper ipſum generabit, & ſemel, bis, & ter, & quater.*

Solutio. Reſpondeo ego. Si patiens eodem modo ſemper ſe haberet in ſecunda, & in tertia vſtione, quemadmodum in prima, illud, quod inducitur, in nuper allata obiectione, ſequeretur. At vero patiens non ſemper in caſu noſtro eodem modo ſe habet, *Antimonium* enim in ſecunda, vel ſaltem in tertia vſtione non eſt amplius paratum ad recipiendam nouam caliditatem, quandoquidem. 2. *de Anima, text.* 26. receptio quælibet à recipiente recipitur per modum recipientis, & per conſequens *Antimonium* in ſecunda, & tertia vſtione nouam caliditatem non adipiſcetur.

Recipiens recipere per modum recipientis.

Noni arg. Solutio. Ad nonum reſpondeo. Nos haudquaquam negare, quin alia inſuper medicamẽta ad ęgritudines humorales tollendas accommodata reperiri non poſſint; minimè vero, quotidie enim noua emergunt ingenia, quę quidem & iam vſitatis remediis rite, ac legitime vti, & noua quoque ſi opus fuerit, excogitare valebunt. Interim vero ex iis, quæ hucvſque inuẽta, & iam ſunt in vſu, nullum eſt, quod mirificam pulueris noſtri vim aſſequatur, & exæquet. Nam inſuauitatem, & faſtidium ab aliis medicamentis inſeparabile mittamus; conſideremus caliditatem, hæc profecto Galeno 1. *aphor.* 24. non inficias eunte cunctis aliis pharmaçis eſt adnexa,

Medicamenta noua quotidie reperiri poſſe.

Puluis noſter cum cætera ſuperet.

& à

In suauitatem & fastidium cunctis aliis pharmacis esse annexa.

& à puluere abesse demonstratum est. Respiciamus contra indicationes innumeras, quæ aliorum medicamentorum vsum præpediunt; hę certe pulueri nihil sunt impedimento, quemadmodum *supra cap.* 5. *versus finem* innuimus.

Obiectio. Vtrum vi ignis, & fumi sulphuris ex aliis pharmacis caliditas auferri possit.

Solutio.

Ad hæc aliis medicamentis subductoriis non possumus serie continuata, & bis, ter, quater, & quinquies, & sexies vti, quemadmodum hoc puluere. Oh, dicent forsan Aduersarij, etiam nos ex nostris pharmacis beneficio ignis, & fumi ex sulphure caliditatem auferemus, atque ita æqualia illa reddemus pulueri. At, nonne vident, quod si his ingeniis sua medicamenta tractent, quod soluendæ alui vim ab eis simul cum caliditate prorsus auferent? Proinde donec nouum aliquod non effinxerint pharmacum, quod insuauitate, caliditate, contra-indicationibus, & cæteris noxis careat; puluere nostro læta fronte interim vtantur, vel vt nos illo vtamur, veniam dent.

Decimi argumenti Solutio.

Antimonium non præparatum est venenum.

Ad decimum. Optimè sane quidem concludit Philosophus, & re vera si Antimonium integrum, intactum, rude, & infractum, quemadmodum ex suâ extrahitur minera, puluerem nostrum ingrederetur; procul dubio non solum, vt Aristoteles comprobauerat, non purgaret; sed suo etiam veneno necaret. Iam vero, quia tali arte paratum istius pulueris compositionem ingreditur, vt & venenum amiserit, & superari quidem à calore nostro non possit, sed bene per venas diffundi; hinc est, quod purgationem efficere valeat.

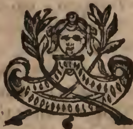
Vltimi argum. Solutio.

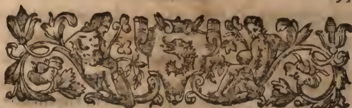
Ad vltimum respondeo, (& responsionem elicio ex iis, quę Gal. *Comm.* 24. scripta reliquit primo aphorismorum) puluerem hunc in febribus lo-

Puluis iste quare in febribus conueniat. Vires non debilitat. Puluis habet sympathiam cum humido radicali, & antipathiam cum excrementitio. Siccitatem à pharmaco relictam, ius insulsum tollit.

cum habere non quidem siccitatis ratione: sed quia humores, qui eas & producunt, & fouent, euacuat. Et etiam propter alias rationes, quas capite quarto in medium adduximus. Præterea vires haudquaquam debilitat, propterea quod veluti Aurum (vt ab initio diximus) absque propriæ substantiæ diminutione, Antimonij auxilio, à recrementis omnibus depuratur: ita corpus humanum ab humoribus præter naturam ipsum infestantibus. Neque humidum tangit radicale: quandoquidem si cum humido excrementitio Antipathiam: ergo cum radicali Sympathiam habet: id quod saltem præstare innuere videtur Galenus XI. simplicium versus finem. Quod si forte fortuna aliqua resideat inductæ siccitatis suspicio, ad hoc, vt eam minuere, expurgare, & ex toto extinguere valeamus, ius insalsum (quod celebrata purgatione post aliorum pharmacorum assumptionem propinare solemus) iis, qui puluerem deuorarunt, exhibere poterimus.

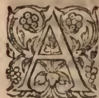
APPEN-

APPENDIX AD CAPVT SEPTIMVM.

IN QVA NOVIS ARGVMENTIS satisfit, Quibus nonnulli ad pulueris vsum resistendum mouebantur.

D primum dicimus. Et quis est, qui neget aliorum pharmacorum tam lenientium, quam soluentium vsum, seu vim? Medicinam enim hucusque remediis, ac præsidiis affluentibus opulentam, ditatamque repente auaram, mendicam, & pauperrimam reddere nunquam in mentem nobis venit. Verum quia talis puluis *tutius, citius, & iucundius* (quemadmodum in *sexti cap. principio* diximus) quam reliqua vsitata, ac trita pharmaca, munere suo fungitur, & rursus, quia (vt *in quinti cap. fine*, ostendimus) quæ aliorum medicamentorum vsum prohibent, vt hoc pulueris præsidium adhibeamus, permittunt: propter has omnes causas excellentius, ac præstantius hoc, quam cætera, auxilium esse, prædicere merito non desistimus.

Primum arg. nou. Resolutio.

Medicinam semper esse ditandam.

Puluis cur cætera trita pharmaca superet.

2. Solutio. Quod vero ad alteram difficultatem pertinet, quam Viri nonnulli doctiſſimi tam multis verbis, ac tantopere nobis opponunt. Equidem ab his deſiderarem, non, vt viderent (viderunt enim millies,) ſed vt ad memoriam reuocarent Galeni doctrinam, 1.*meth.& 3.meth. 2. de curandi ratione per ſang.miſſ.cap.3.& alibi,* qua præcipit in Medicina *non omnia ſola ratione reperiri poſſe, neque omnia ſola experientia, ac partim ratione, partim experientia.* Quæro ego, quænam ſint illa, quæ ſola experientia comperiantur? mitto cætera, & ſolum accipio ipſius purgationis opus. Quanam arte inueniuntur purgantia? experientia ne, an ratione? Audiamus Galenum 2.*acut.*11.*in lib. de ſimplic. medicam.fac.* hanc litem dirimentem. *Quod medicamenta purgantia per experientiam inueniantur, & quemnam expurgent humorem; & ſi omnino purgent, in libris de ſimplicium medicamentorum facultate didiciſti:* & *paulo poſt circa finem eiuſdem commentarij* inquit: *Quibus igitur dare quadrabit, his medicamenti tantum propina, quantum in pluribus mediocriter vacuari,* audiamus quæſo, non enim dixit, *ratio docuit,* ſed *tum nouiſti, tum ſis expertus.*

In Medicina, nec omnia ſola experientia, nec omnia ſola ratione reperiri.

Purgantia ſola experientia reperiri.

Illam igitur Medicinæ partem, quæ ad medicamēta purgantia ſpectat, eſſe Empiricam, de Medicinæ præſtātia, vel honeſtate nihil derogat. Verū, ſi cuncta, quæ in Medicina habentur, empirice inueniri quis aſſereret, id proculdubio malum eſſet, turpe, inhoneſtum, indecorum, prauum. At vero nos id ne ſomniauimus quidem.

Medicinam, quæ ad purgantia, eſſe Empiricam, non eſt inhoneſtum.

3. Argum. Solutio. Ad tertium reſpondeo, & reſponſionem quoque video placuiſſe aliis viris ſapientiſſimis: fermentationem eſſe quidem neceſſariam in medicamen-

Fermentatio in qui-

camentis *compositis, quæ vel melle, vel aliquo alio liquore excipiuntur*, cuiuſmodi ſunt, *ſyrupi, conſeruæ, antidoti, electuaria, confectiones, opiatæ, & non opiatæ, pilulæ, trochiſci*, & alia id genus. Verum medicamenta, quæ ex tempore parari poſſunt, veluti ſunt ſpecies appellatæ, ac pulueres, nulla indigent fermentatione. Ex quo ſpeciebus epithematum extrinſecus adhibendis, & item pulueribus innumeris tam purgatiuis, vt ſunt *ſpecies hieræ puluis ex hermodactylis Valerij Cordi, pulueres multi ex ſena laxatiui* à variis authoribus propoſiti, & cum *Diagrydio* & ſine, pulueres alij ex Turbith, *puluis laxatiuus magiſtralis*, quem inter cætera ingrediũtur *Turbith, diagrydium, ſena*, quam non purgatiuis, (quemadmodum ſunt pulueres aduerſus lumbricos, aduerſus flatus, aduerſus peſtẽ, pro ſcabie: cardiaci, *diamargaritonis*, & alij ſexcenti: quibus nemo eſt, qui paſſim non vtatur, nullam in eis deſiderans fermentationem: quam pariter in puluere, de quo agimus, non eſt, quod expectemus.

bus medicamentis ſit neceſſari e.

Puluerum & purgatiuorum, & non purgatiuorum genera multa.

Ad quartum dicimus, in Medicina non modo non eſſe inauditum, verum neque nouum, neque inuſitatum componi medicamenta variis, & etiam (ſi vſus poſtulet) cõtrariis prædita facultatibus, pro varietate, ac diuerſitate ægritudinum, humorum, & partium affectarum: *Naturæ enim* (vt magnus ait Hippocrates 5.6.*capit.* 1.) *morborum medicatrices: Natura eſt, quæ* (vt idem ſcriptum reliquit *lib. de Alim.*) *abunde omnia omnibus præſtat:* Natura eſt, quæ vtitur medicamẽtis calidis aduerſus morbos frigidos, & è contra frigidis aduerſus calidos: Natura eſt, quæ medicamentis cholagogis, ad flauam bilem educendam, & phlegmago-

4. Argum. Solutio. Medicamenta ex contrariis componi poſſe. Neque ſibi eſſe impedimento. Natura morborum medicatrices. Et abunde omnia omnibus præſtare.

Indicata tot esse debent, quot indicantia Natura est, quæ intrinsecus actiua passiuis applicat.

gis ad pituitam vtitur. Quinetiam, si cum Galeno 4.*meth. cap.* 7.*pag.* 29.*c.* tot debent esse indicata, quot indicantia: Ergo si plures, & contrarij affectus indicantes, indicatum quoque medicamentum, parandum erit ex pluribus, & contrariis viribus præditum. Neque sequitur, alterum ab altero impediri: quandoquidem *Natura est*, quæ (vt dicunt) *actiua passiuis applicat.*

6. Argum. Solutio. Antimonij aliter parati noxa.

Ad quintum, Quod qui *Antimonio* aliis modis hucusque parato, eoque solo vtuntur, & in syncopen, & in cordis palpitationem, & in alia grauia, insanabilia, & mortifera symptomata incidere possint, equidem id vltro admitto: imo iam inde à *cap.* 1. principio quando artem, qua parandum est pro puluere nostro *Antimonium* docuimus; salutem eorum, qui tale medicamentum aliter accommodatum ac per se assumunt, & in maximum vitæ discrimen adduci, monuimus. Nec mirum siquidem, tametsi multum laboris, ac diligentiæ in illius præparatione adhibeant; nihilo tamen minus non omne, quod in eo est sulphuris, vel auripigmenti, seu arsenici, vel alterius mortiferi, aufertur, id, quod vehementia illa symptomata satis demonstrant, quæ viri isti doctissimi dicunt (& summa quidem cum ratione) accidisse iis, qui eo vsi sunt. Verum, si ea arte, quã à principio innuimus, paretur; nihil tale tredecim ab hinc mensibus, ex quo ipsum quotidie passim ter, & quater, ad duodecim vsque vices adhibemus, vidimus afferre.

Antimonium nostra præparationis per quadriennium nocumentum non attulit.

Quinimo Illustrissimus Comes, cum Vxore, liberis, & vniuersa familia, cum iam per quadriennium hoc medicamentum vsurpet, & quotidie Florentiæ multis illud exhibeat; attamen nihil ta-

le vnquam accidisse, obseruatum est.

Obiectio.

At audio, illos adhuc instare, fabulas, & nugas esse; *Antimonium* ea arte, quas nos diximus, paratum à periculis iam dictis vindicatum, ac liberum reddi. *Primum:* quia per talem præparationem, *Antimonium* re vera non vritur, neque calcinetur: ea enim, quæ vere comburuntur, & calcinantur, & secundum molem, & secundum pondus minuuntur; *Antimonium* vero in proposita præparatione, & eandem molem, & eandem grauitatem seruat. Accedit, quod quando *Antimonium* vritur, Dioscoride authore *l.5.cap.*58. in plumbum, & in Hydrargyrum vertitur. Præterea subiungunt, non omnia, quæ vruntur, mutari: parcat, inquiunt, nobis Galenus 5 *simpl.*15.3. *de temperam.* secundum substantiam; ferrum enim etiamsi diu in fornacibus detineatur, vbi extrahitur ac refrigescit, adhuc ferrum existit.

Antimonium vtrum vratur, & calcinetur. Et vtrum per vstionem conuertatur in Plumbum & Hydrargyrum. Vtrumque vruntur, mutentur secundum substantiam. Ferrum dum vritur, vtrum substantiam mutet.

Quod si istis aliquis ex nostris objiciat, si nostra *Antimonij* parandi ars per triplicem combustionem, & continuam ferri, vel carbonis igniti versationem ipsius perniciem non coercet, neque refrænat; cur est, quod in iis qui nostrum puluerem assumunt, magnas, & miras illas ruinas, & pericula non conspicimus, quæ *Antimonium* aliter paratum edere solet? Nobis respondent; non videri, quod *Antimonium cum Tartari cremore* mixtum exhibetis: iam vero *cremoris* istius beneficio fit, vt è corpore medicamentum ita celeriter educatur, vt maximas illas noxas, quas diu in corpore manens inferret, producere non valeat.

Porrò; quod ad instantias propositas perti- *Solutio.*

riet (vt ingenue fatear) non inficior, me nisi tot, tantosque (quos ab initio proposui) vidissem effectus, & in dies viderim propter super allata argumenta rationibus confirmata, forsan ipsis assensurum. Verum, quia vsus, & experientia, quibus in purgatione obeunda Hippocrates, 1. *aphor.* 2. & 23. 4. *aphor.* 2. & Galenus 2. *acut.* 11. *in lib. de simplic. medicament. facult.* standum esse præcipiunt) contrarium singula quaque die pluries omnino mihi ostendunt, hinc adducor, vt credam, prædictas rationes probabiles quidem videri, necessario tamẽ haud concludere. Quamobrem, quando primum asserere non verentur, *Antimonium* non vri, neque calcinari, falluntur: siquidem quemadmodum Dioscorides *lib.* 5. *cap.* 58. ab ipsis allegatus, & Matthiolus *in Commentario*, & alij omnes, qui hac de re pertractant, vno ore fatẽtur) re vera vritur. Ad rationem autem, quando inquiunt, *Antimoniũ* secundum molem, & secundum grauitatem, dum igne tractatur, non mutari, Parcant nobis, minuitur enim secundum vtrumque: propterea quod omne id, quod in eo *sulphuris*, *Auripigmenti*, ac tetri reperitur, sẽsim ignis vi dissoluitur, euanescit, eripiturque; ac proinde quod reliquum ẽst *Antimonij*, vt & secundum molem extenuetur, vtque non adeo ponderet, necesse est, id, quod sensus etiam demonstrat. Quod pariter talis *Antimonij* cum *sale nitro* præparatio, calcinatio sit, & appelletur ab iis, qui hisce studiis delectantur: Hic locus nihil habet dubitationis, qui hoc sibi persuadere nolunt, eorum commentarios petant.

In purgatione experientia standum.

Antimonium vere vri, & calcinari.

Quare ad alteram rationem ex Dioscoridis officina deprompta ora, & oculos conuertẽtes, dicimus

cimus, Dioscoridem fateri quidem; quando *Antimonium* comburitur, verti in *plumbum* (cōcedo:) at quod in *Hydrargyrum* conuerti dicat, hoc est, quod isti de suo addunt. At (inquit fortasse:) sat est, Dioscoridem dixisse *Antimonium* (dū vritur) verti in plumbum. Bene quidem. Verum animaduertant, Dioscoridem intelligere (quemadmodum Matthiolus optime notat) *Antimonium in plumbum*, conuerti, *nisi continue, & indesinēter versetur*: at in nostra *Antimonij* præparatione semper, & perpetuo tempore misceri debet, & agitari, sic enim fit, quo minus in plumbum conuertatur. Accedit, quod Dioscorides intelligit de *Antimonio*, quod ex se tantum comburitur, non autem de *Antimonio* simul cum alia re permixto, nimirum cum *sale nitro*, veluti nos facimus, prohibentes pariter istam *Antimonij in plumbum* versionem. Sed quid plura? omne id, quod ex triplici nostra ipsius *Antimonij* vstione restat, oculi apertissime vident, non esse plumbum, sed materiam quandam subalbam, vel subflauam, quæ facili negotio in puluerem, & cinerem redigitur, ac dissoluitur. *Antimonium quando in vstione fit & non fiat plumbum.*

Quod verò spectat ad illā Galeni propositionē, 5. *simpl*. 15. 3. *de temperam*. qua ea, quæ vruntur, secundum substātiam mutari, firmiter asserit. Equidem mihi facile persuadeo oculatissimos nostros Aduersarios optime nosse, prædictam propositionem nō solum apud Medicos, verum etiam apud Philosophos esse receptissimam: ratio autem est, quia in iis, quæ vruntur, quemadmodum, & in iis, quæ putrescunt, extinguitur calor natiuus ab externo, in illis quidem consumptis humidis partibus, in his vero extractis. Vnde differt vstio à *Illa secundum substantiam mutari, & cur.* *Vstionis & Putredinis differentia.*

putredine *per ebullitionem, & vaporationem*. Neq; (quantū ego quidem existimo) adductū ferri experimentum, quod per ipsos, quando comburitur non mutatur secūdum substantiam, huic propositioni quicquam officit: propterea quod (veluti ex Aristotele *quarto Meteor. c. 3.* colligere possumus) ferrum ad hoc, vt elaborari possit, soluitur, (at nō nisi à maximo igne, nam licet idem Philosophus *inferius eodem capite*, dixerit, ferrum non solui, hoc est intelligendum, non solui à *paruo igne*, vt liquidum fiat: verū in ista ferri solutione subsidet fæx, & ipsum fit purum. Quod si sæpe id fit, magis magisque depuratur ferrum, fitq; *stomoma*, quod non est simplex, nec proprie ferrum, sed diuersæ naturæ, quemadmodum Matthiolus pluribus rationibus, & Galeni authoritatibus demonstrat. Insuper ferrum facile flectitur absque eo, quod disrumpatur, stomoma vero disrumpitur. Sed (vt ad ferrū, & ad Aristotelē nostra reuertatur oratio) *si adhuc ferrū eodem igne tractaretur, multū ipsius substātiæ*, inquit Aristot. *periret* (ecce, quod ore proprio Philosophus fatetur, ferrum per combustionē penes substantiam mutari) & pondus minueretur. Ita, vt, si ad finem vsque igne vehementi tractaretur, tota ipsius substantia tandem periret, solaque fæx remaneret (quam *scoriam* vocant) & squamulę. Id, *quo fabri prudentes cum optime* (subiungit Aristoteles) *teneant, ad illud vltimum non perueniunt*.

Ferrum ab igne vtrum soluatur.

Igne depurari, Fieri stomoma.

Stomoma diuersa natura à ferro.

Vtrum ferrum ab igne minuatur & mutetur in substantia.

obiectio.

At de iam dicta Galeni propositione, nec non ferri experimento, hęc sunt satis. Restat, vt *Antimonium* nostrū à postrema vindicemus Aduersariorum obiectione, asserentium non videri ex illius vsu magna detrimenta, atq; damna quæ procul dubio

bĩo produceret, nisi *Tartari cremor*, quem vna cum ipso exhibemus; illud è corpore cito educeret. Verum commentum istud quod ipsi confingunt, & comminiscuntur, facile nos delemus: quandoquidem *Antimonium* nostrum dabimus: (si ipsis placet) etiam sin tali cremore & certi sumus, ea tamen certa cognitione, quam scilicet Medicina admittit, nihil incommodi allaturum. Neque exigua illa talis cremoris portiuncula, quam cum *Antimonio* nostro permiscemus, in eum finem, quem ipsi cogitant, huic Medicamento à nobis additur; sed propter rationes, quas in *primi capitis calce* attulimus. Et quanquam duplicem cremori huic vim tribuant, qui de eo pertractant, nimirum incĩdẽdi humores crassos, ac Tartareos, meatusq; obstructos aperiendi; & insuper alui benigne subducendæ: hæc tamen præstat diuersa, prout varia dosi exhibetur: etenim si parua quantitate, nimirum ad septem vsq; vel octo grana porrigatur, vt nos facimus, humores duntaxat, & vias parat: si vero in magna ad drachmam scilicet vsq; & semis, etiam aluum placide mouebit. At, quando puluerem nostrum exhibemus, non plenam hanc ipsius dosim præscribimus, sed illam minorem. Et de hoc satis. Nũc restat, vt ad refellẽda tria postrema argumenta ab eruditissimis Viris pariter, & amicissimis mihi proposita, accedamus, quibus quidem ego vtinã cumulare possem, voluntate certe respondebo.

Tartari cremor cur cum Antimonio nostro permisceatur.

Cremoris Tartari vis duplex.

Quod igitur ad sextum spectat; considero primum maiorem istius argumenti propositionem. Fateor equidem, medicamenta purgantia, ad hanc vsq; diem vsurpata inertia, & inefficacia, non purgare, neq; curare citius, quam validiora, & effica-

VI. Argu. Solutio.

Purgantia quæ citius, tutius, & iucundius, purgent, & curent.

ciora,at,quod hæc vehementia purgent,& curent *tutius,& iucundius*,hoc eſt,quod, vt admittã,ratio non patitur: propterea quod purgantia valida & efficacia,habent ſine vlla cõtrouerſia, neſcio quid veneni,teſte *Meſue li.2.*&prçterea guſtui admodũ ingrata,& inſuauia exiſtunt;quo fit,vt minus *tute*, & minus *iucunde* ſuo munere fũgãtur,quã inertia, & minus efficàcia.Et quãvis negare nõ poſſimus, quin citius id quod optamus,moliantur:tamen cũ nõ ſemper id præſtare videamus,multaq; ſæpe occurrant,quæ illorum vſum contra indicent:neque poſſint ſine metu quotidie, ſi affectus perſeuerct, exhiberi,duplicatis, triplicatis, quadruplicatis, & (ſi etiã opus ſit) quintuplicatis vicibus,quẽadmodum de noſtro puluere facimus,hinc eſt,quod nõ raro vſu venit, vt puluis noſter, quamuis placate, & clementer munus ſuum abſoluat,iners,& inefficax,alicui videri poſſit, voti tamen nos ſatis cito compotes reddit,cum ſecuritate,& iucunditate.

Vtrumque tamen ſit,hoc poſito,ad aſſumptionis, ſiue minoris propoſitionis probationem deſcendo. *Purgantia Galeni calida.* Quod medicamenta purgantia Galeni tempore vſurpata eſſent calida,veriſſimum eſt,& ab ipſo ſcriptis obſignatum, & à nobis ſupra *in 7. arg. ſolut. & obſtruct.* inſinuatum, non nouit illa ætas, *Ariſtoteles cognouit etiam frigida.* quemadmodum hæc noſtra, medicamentum purgans frigidum,quamuis Ariſtot. 1. *ſect.probl.*43.id admittere videatur.

Puluis noſter frigidus, & ſiccus. Quod inſuper puluis hic noſter frigidus ſit, ac ſiccus,vltro concedimus.At quando concludunt: *Ergo quodlibet aliud medicamentũ purgans erĩt hoc puluere propoſito actiuius & efficacius.* *Purgationis per pul-* Nego eſſe actuoſius,&efficacius,ratione ſecuritatis,&ratione iucun-

iucunditatis. Oh *erit saltem ratione celeritatis.* Respondeo non semper, sed raro admodum, scilicet quando continget, vt vnica vice vniuersam è corpore materiam morbificam eduxerit cum conferentia, ac tolerãtia: at multo sæpius fieri videmus, id non ex toto, sed ex parte præstare. Quod vbi fit, non possumus quotidie continuata quadam serie pluries tale medicamentum repetere omnium acclamatione, sunt enim huiusmodi medicamenta non solum calida vehementer, & acria, verum etiam naturæ nostræ inimica, vt *retro* diximus: uerem. cum cæteris purgantibus comparatio.

Accedit etiam, quod licet reperiatur in corpore ægrotantis aliquid vsum istius medicamenti purgantis indicans; complura tamen sunt, quæ illius vsum prohibent, vt in *quinti capitis fine.* Ex altera vero parte puluis noster vel vnica duntaxat vice persæpe purgat, & curat, ac proinde tunc tantum est efficax, quantum sufficit; vel, si id non faciat, possumus ipsum vnoquoque die tuto iterare: neq; (vt *paulo ante* diximus) quæ alterius medicaméti vsum prępediunt, puluerem non admittunt. Igitur iure, & illo quidem optimo possumus nos & ratione securitatis, & ratione iucunditatis absolute asserere puluerem nostrum cętera purgantia, quęcunq; illa sint, in actiuitate superare: & quoad celeritatem, si non semper, saltem vt plurimũ, & maiori ex parte. Ob. *calida sunt actuosiora frigidis.* Respondeo ex Aristotele 1. *probl.* 43. purgãtia purgare, non tantum, quia calidiora, vel frigidiora, vel *Calida vtrum sint actuosiora, frigidis.* sicciora, vel humidiora, vel amariora, cæterisque eiusmodi qualitatibus insigniora, sed propter alias rationes, quas ex eodem Philosopho *in decimi argumenti constructione, ac resolutione* adduximus, ita,

Purgandi vis in quo consistat. vt (quantùm est de purgantium medicamentorum præcise vi, & efficacia) hæc non minus in caliditate, quam in frigiditate consistit.

Humida vtrum sint actiuiora siccis. *Sicca soluere continuum, & alia mala difficilia, & lethalia facere, quæ non Humida.* Postremo quando inquiunt, humidum esse sicco actiuius; In Medicina hoc penitus falsum existit: quandoquidem multo plus tribuunt Medici siccitati, quam humiditati; nam sicca continuum (vt inquit Galenus) 3. *de locis affect.* 9. soluendo faciunt dolorem, humida vero (eodem authore) 2. *catatop.* 1. 2. 3. nequaquam. Præterea siccitas conuulsionem, & singultum ex Hippocrate & Galeno 6. *aphor.* 39. 2. *aphor.* 26. 5. *aphor.* . 7. *aphor.* 18. 2. *de loc. affect. cap.* 7. *circa medium.* 3. *de locis affect.* 6. 3. *in primum proretic.* 69. 9. *simpl. cap. de castorio.* 8. *catatop.* 3. efficere potest, & vtrumque affectum insanabilem: alij etiam affectus pariter sicci reperiuntur, qui remediis locum non dant, cuiusmodi est absoluta ventriculi siccitas, 7. *method.* 5. *Auicen. l.* 3. *f.* 13. *tr.* 2. marasmus 10. *Method.* 11. *De macore* 6. & similes: humiditas vero, vel non adeo multos, vel non adeo ad curãdum difficiles morbos producit.

Ex his ergo perspicuum est, argumẽnti propositi, quamvis maximi, & firmissimi exitum (Deo fauente) nos explicasse. Nũc ad aliud transeamus.

VII. Arg. Solutio. *Purgans citius, tutius, & iucūdius debet fluxiles reddere humores & meatus aperire.* Ad septimum Argumentũ optime quidem procedit. Sed ne concludat, Negamus minorẽ propositionẽ: Ad probationem, omnia concedimus. immo ex eiusmodi probatione, talẽ erigimus rationem, quæ ad huius pulueris vires, & efficacitatem patefaciendam, & detegendam maximopere facit.

Medicamentum, quod fluere facit humores, quod & vias aperit, quibus pelluntur, citius, iucundius, ac tutius purgat, & curat. Puluis iste, quantumvis frigidus, &

dus, & siccus, est talis. Ergo &c. Maior est ipsamet Assumptionis Aduersariorum probatio; Minor probatur. Hic puluis ratione *cremoris Tartari*, humores crassos ac Tartareos incidendi, meatusque obstructos aperiendi vi præditus est; ratione *Antimonij* pariter, & incidit, & detergit, quemadmodum *supra* tum *capite primo*: tum *quarto* demonstratum est. Cum igitur hic puluis, & fluere faciat humores, & vias insuper aperiat; merito & purgare, & curare *tuto, cito, & iucunde* satis poterit. *Puluis noster tur illa præstet.*

Obj. *frigidi ac sicci est constipare meatus, & humores densare.* Respondeo, & responsionem elicio ex Galeno, 11. *meth.* 10. ea quæ crassos succos extenuandi, & glutinosos detergendi, & excretiones promouendi vim habent, sunt in duplici differentia: Quædam enim calefaciendo id præstant, & huiusmodi (inquit Galenus ibidem) est *mulsa*: Quædam vero refrigerando, & huiusmodi est (dicit) *ptissanæ cremor*. Iam vero puluis noster est ex iis, quæ prædicta beneficia non excalfaciendo, sed potius refrigerando confert, ac tribuit. *Frigidi & sicci effectus. Extenuantia, Detergentia, & excretionem promouentia, esse duorum generum. Obiectio*

At rursus quis objiciet. *Frigidum, vt frigidũ semper, & vbique contrahere, cõstipare, & incrassare aptũ est: Si ergo puluis propositus est frigidus, igitur velimus, nolimus necessitate coacti fateri debemus, ipsum habere vim & incrassãdi humores & vias claudẽdi.* *Frigidi, vt frigidi effectus.*

Respondeo. Frigidum 4. *simpl.* cum partium crassitie, quemadmodum est *omphacium, mespila, sorba, cydonia*, concedo, at frigidum cum partium tenuitate, quemadmodum est *acetum, succus citri, limonis, aurantij, & granatorum acidorum*, nego. *Solutio. Frigida duorum generum. Vlt. Argu.*

Ad postremũ. Quando asseruimus (id quod *c. 3. in fine tertiæ Rationis, & c. 6. in cõstructione 8. arg. &*

Solutio. *Puluis noster vtrum sit cinis.*

ibidem in 11.*argumēto*, rei, ni fallor fecimus in toto hoc opere) puluerem hunc esse cinerem, semper diximus, esse cinerem non simpliciter, nec absolute, sed esse *veluti* cinerem, & esse *cinerem quendam*, hoc est, (significare voluimus) proportionem habere quandam cum cinere. Siquidem, quemadmodum id, quod reliquum est rerum, quæ penitus comburuntur, proprie ac vere cinis dicitur; ita illa, quæ *aliquo modo* ignem perpessa sunt, & ex *aliqua parte* aliquid propriæ substantiæ & illius, quod substantiam consequitur, amiserunt, vbi in puluerem postea redacta sunt, cineres, *analogia quadam* dici possunt. Vnde, cum in hoc nostro puluere *Antimonium* diu, multumque magis igne agitetur, quam reliqua ipsum puluerem ingredientia: hinc est, vt ipsius reliquiæ magis quoque cinis dici possint.

Cinis quid sit.

Antimonium nostrum esse proprie magis cinerem, quam scammonium nostrum.

Quod vero ad *Scammoniū*, de quo est omnis lis, pertinet; cum igne admodum remisse, ac leniter tractetur, sed quid dico *igne? fumo* potius: proinde cineris nomen minus proprie meretur. Sat est tali arte quinq; illa nocumenta à Mesue, *lib.* 2. *de simpl.* cæterisque in *Scammonio* reperta ex eo abstulisse, precipue vero nimiam eius acrimoniam, & caliditatem. Quamobrem, si Scammonium, quod puluerem nostrum ingreditur, & calefactū, colliquatur, & igni superpositum vnitur in massam, & euaporat fumum, nil mirum, postea quam non est perfecte, & absolute cinis: etenim si ad hunc vsque terminum, scilicet verum cinerem redigeretur, vim vndique amitteret, sed est cinis *proportione quadā*, quoniam scilicet illius fumi *sulphuris* beneficio partes omnes noxiæ eripiuntur, & euanescunt.

Scammoniū nostrum improprie cinerē esse. *Scammonij quinque noxas nostra preparatione tolli.*

Cineris proprietates.

INDEX

INDEX RERVM MEMORABILIVM IN HAC METHODO contentarum locupletissimus.

A.

G.

H.

N.

O.

P.

De-

FINIS.

